Programmabegroting 2027

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2027 1
Algemeen 5
Leeswijzer 6
Colofon 8
Hoofdlijn 9
Beleidskaders 21
Programma 's 23
Betrouwbare overheid 24
Ontwikkelen en wonen voor iedereen 40
Klimaatvriendelijke stad 61
Duurzame bereikbaarheid 75
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed 94
Veilige stad 128
Passende ondersteuning en opvang 143
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid 163
Kansrijk opgroeien 186
Levendige en gezonde stad 217
Algemene middelen en overhead 271
Paragrafen 285
Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 287
Financiering 301
Lokale heffingen 312
Verbonden partijen 325
Grondbeleid 331
Onderhoud Kapitaalgoederen 336
Investeringen 345
Vastgoed 361
Bedrijfsvoering 366
Wet open overheid 374
Financiën 376
Overzicht baten en lasten 377
Actualisatie Financieel Beeld 2027 393
Grondslagen PB 2027 396
Geprognosticeerde balans 399
Overzicht Reserves 401
Overzicht Voorzieningen 404
Overzicht Taakvelden 407

Berekening EMU-saldo 415
Bijlagen 416
Toelichting Reserves 417
Toelichting Voorzieningen 460
Overzicht Gewaarborgde geldleningen 467
Overzicht Subsidies 470
Wet Markt en Overheid 472
Overzicht Verplichte BBV Indicatoren 480
Taakmutaties 483
Afschrijvingstabel vaste activa 488
Verklarende woordenlijst 496

Algemeen

Leeswijzer

Dit is de Begroting 2027 van de gemeente Utrecht. In deze leeswijzer lichten we kort de onderdelen van deze begroting toe.

Hoofdlijn

Hier vindt u de beschrijving van de hoofdlijn voor 2027 en de daaropvolgende jaren. De hoofdlijn bevat de bestuurlijke kernboodschap. Langs de lijnen van het coalitieakkoord wordt verteld wat we belangrijk vinden en wat we gaan doen. Daarnaast worden in het financiële gedeelte de financiële keuzes op hoofdlijnen toegelicht en onderbouwd met de belangrijkste financiële indicatoren.

Programma's

De programma begroting bevat tien beleidsprogramma's en één programma algemene middelen en overhead. Alle programma's beginnen met een totaaloverzicht van de baten en lasten van het programma. Baten en lasten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen. In de saldokolommen betekent een positief getal een voordeel en een negatief getal een nadeel.

Op het portaal (website): Het symbool V aan het einde van een tabel betekent dat er onderliggende gegevens beschikbaar zijn. Door hier op te klikken verschijnen de onderliggende gegevens. Dit geldt ook voor tabellen in de andere onderdelen van de begroting.

Trendgrafieken laten de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren zien, zowel absoluut als relatief.

Na het programmaoverzicht is de relatie met Coalitieakkoord 2026-2030 gelegd. We laten zien uit welke hoofdstukken in het coalitieakkoord onderwerpen terugkomen in het programma. Daarnaast is een overzicht opgenomen welke keuzes en dekkingen uit de financiële tabellen uit het coalitieakkoord zijn verwerkt in het programma. De bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden.

Daarna volgen de programmadoelstellingen. We geven aan welk beleid ten grondslag ligt aan de doelstelling en met welke indicatoren we meten (niet verplichte indicatoren). Als voor de betreffende doelstelling nieuw beleid in de maak is, geven we dit aan. Dit kan leiden tot aanpassing van doelstellingen en indicatoren in een volgende programmabegroting. Vervolgens beschrijven we de activiteiten die we gaan ondernemen om de doelstelling te bereiken, welke activiteiten we niet meer doen en welke activiteiten we continueren. De opsomming is niet uitputtend. De verplichte indicatoren vind je in de bijlagen

Per doelstelling tonen we de baten en lasten en geven een toelichting op de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026, indien deze groter zijn dan 0,5 miljoen euro of 10% van de baten of lasten van de doelstelling. Kleinere verschillen worden toegelicht als ze politiek relevant zijn. Dit betekent dat niet het totale verschil tussen 2026 en 2027 wordt toegelicht.

Alle verschillen ten opzichte van begrotingsjaar 2026 worden met een positief getal weergegeven. Met de afkorting V wordt een voordeel aangegeven en met afkorting N wordt een nadeel aangegeven. Het bedrag is een voordeel als het per saldo gaat om lagere lasten, hogere baten, minder toevoegingen en meer onttrekkingen uit de reserves.

Het bedrag is een nadeel als het per saldo gaat om hogere lasten, lagere baten, meer toevoegingen en minder onttrekkingen uit de reserves.

De afkorting I in de verschillentabel staat voor Incidenteel, de afkorting S voor Structureel.

Na de uitwerking van de doelstellingen wordt per programma een overzicht gegeven van risico's, investeringen, de verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen, en subsidies.

Paragrafen
De begroting bevat naast programma's ook een toelichting op programma overstijgende onderwerpen, zoals het onderhoud van gemeentelijke eigendommen. Deze paragrafen zijn verplicht vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV art. 9 lid 2) met uitzondering van de paragrafen Investeringen en Vastgoed.

Financiën
Financiën bestaat uit het totaaloverzicht baten en lasten, de uiteenzetting en toelichting van de financiële positie, de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd in de programmabegroting en een overzicht reserves en voorzieningen.

Bijlagen
In de bijlagen zijn de (toelichtingen op) financiële overzichten op detailniveau opgenomen.

Colofon

Utrecht, 24 september 2026

Uitgave:
Gemeente Utrecht

Informatie
Gemeente Utrecht
Bedrijfsvoerings- en strategienetwerk
Afdeling F&I
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

Begroting en verantwoording | gemeente Utrecht

Raadsvoorstel zaaknummer: 34189141

Vormgeving website
DDK Creative Marketing

Hoofdlijn

Hoofdlijn

Nieuwe bestuursperiode: aan de slag voor Utrecht

Utrecht staat aan het begin van een nieuwe collegeperiode waarin we grote maatschappelijke opgaven het hoofd bieden. We zien de druk op de woningmarkt, van klimaatverandering en de verschillen tussen inwoners toenemen. Onze stad blijft groeien. Juist daarom kiezen wij ervoor om te blijven investeren in wat voor Utrechters het verschil maakt: wonen, verduurzaming en kansengelijkheid. In 2027 besteden we ruim 2,4 miljard euro aan onze stad en zet de gemeente extra stappen op de grote uitdagingen in onze stad. We pakken het woningtekort aan door op verschillende plekken in Utrecht woningen te bouwen, met blijvende aandacht voor voldoende betaalbare woningen en een eerlijke verdeling van woonruimte. We werken aan een klimaatbestendige en toekomstbestendige stad door meer ruimte te maken voor groen en water, isolatie van woningen en panden te stimuleren en te investeren in een betrouwbaar en duurzaam energiesysteem. We zorgen voor de voorzieningen waarop Utrechters elke dag vertrouwen, zoals wegen en riolering.

Ook investeren we in de leefbaarheid van onze wijken. We trekken geld uit voor fijne en veilige buurten, woningbouw, groen en de verduurzaming van woningen en scholen. We onderhouden de openbare ruimte, versterken sport-, cultuur- en ontmoetingsvoorzieningen en zetten extra in op veiligheid en het tegengaan van overlast.

We zetten met deze begroting de eerste stap naar een belangrijk uitgangspunt van het coalitieakkoord: we willen het verschil maken voor inwoners en stellen daarom de uitvoering centraal. Zo maken we niet alleen plannen voor de toekomst, maar zorgen we ook dat inwoners vandaag al merken dat hun stad schoon, veilig, groen en prettig blijft om in te wonen. We willen het verschil maken in het dagelijks leven van Utrechters: met een betaalbare woning, een schone en veilige straat, een groen plein, een sportplek dichtbij en ondersteuning wanneer dat echt nodig is.

We weten dat er veel onzekerheden blijven, waarbij wij afhankelijk zijn van ontwikkelingen buiten de eigen invloedssfeer. De bijstelling van de middelen voor onder andere jeugdhulp, ontwikkelingen rondom het gemeentefonds en de aanpak van netcongestie kunnen grote gevolgen hebben voor onze gemeente. Daarom blijven we onze risico's, reserves en financiële positie continu beoordelen en sturen we bij waar dat nodig is.

Ondanks de aanhoudende onzekerheden over bijvoorbeeld de middelen die we van het Rijk krijgen, leveren we een structureel sluitende begroting. Dat wil zeggen dat we elk jaar meer structurele baten dan structurele lasten hebben. We zeilen scherp aan de wind, want we vinden het belangrijk om ook te blijven investeren in de groei van de stad. We houden oog voor de risico’s die hierbij ontstaan, daarom houden we onze reserves op peil. Deze begroting reflecteert een koers die de ambitie van het college combineert met financiële verantwoordelijkheid op de lange termijn.

Om onze stad financieel gezond te houden, hanteren we duidelijke financiële spelregels. We gaan werken met een investeringsplafond van 300 miljoen euro per jaar voor nieuwe investeringen, sturen op een maximale schuldquote van 130% en hanteren een minimale solvabiliteit van 15%. De huidige streefwaarde van 20% wordt een signaalwaarde. We zien graag dat de solvabiliteit rond of boven de 20% blijft, maar de absolute ondergrens is voor ons 15%, omdat we tegelijkertijd onze stad niet op slot willen zetten. Om onze solvabiliteit op peil te houden, voegen we jaarlijks 10 miljoen euro toe aan onze algemene dekkingsreserve.

Die keuzes betekenen ook dat we niet alleen kijken naar wat we willen uitgeven, maar ook naar hoe we dat betalen. In het coalitieakkoord ligt de focus op uitvoering van plannen. Omdat er minder nieuw beleid wordt gemaakt, wordt er bezuinigd op beleidscapaciteit. Hiermee besparen we een bedrag

oplopend tot 11,6 miljoen euro op beleidscapaciteit en overhead. Daarnaast verhogen we de OZB en de toeristenbelasting. Tegelijkertijd schaffen we de hondenbelasting af. Zo zorgen we ervoor dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en zoveel mogelijk middelen terechtkomen bij de uitvoering van onze plannen in de stad. Omdat we jaarlijks in de jaarstukken onderbesteding zien op tal van terreinen, nemen we maatregelen om de onderbesteding te voorkomen en anticiperen we hier vast op door een post ‘realistisch ramen’ van 10 miljoen euro op te nemen, die op termijn langzaam afloopt.

Utrecht is een stad die blijft groeien en veranderen. Juist daarom vinden we het belangrijk om te blijven investeren. Dit moet financieel verantwoord gebeuren, het investeringsplafond helpt ons hierbij. Zo houden we ruimte om ook in de toekomst te blijven werken aan een stad waar iedereen mee kan doen en waar we komende jaren op kunnen blijven bouwen.

Wat doen we in 2027 en verder?
We besteden in 2027 2,4 miljard euro aan de stad, waarbij we extra inzetten op de grote uitdagingen van de stad: wonen, verduurzaming en kansengelijkheid. We willen vooral de bestaande plannen uitvoeren, we versterken daarnaast de uitvoering van onze dagelijkse taken: een leefbare, veilige en levendige stad en betrouwbare dienstverlening. In 2027 zet het college de eerste stappen van wat is afgesproken in het coalitieakkoord.

Wonen
Onze stad blijft groeien. We willen dat de groei in balans blijft, Utrecht moet een fijne en leefbare stad blijven. We bouwen geen woonwijken, maar gemeenschappen. We zorgen daarbij voor voldoende voorzieningen en groen in de buurt. Een betaalbare woning vinden is voor veel Utrechters lastig. We zetten daarom in op zoveel mogelijk betaalbare woningen met een evenwichtige verdeling en houden aandacht voor groepen die moeilijk toegang hebben tot de woningmarkt. Tegelijkertijd pakken we het woningtekort aan door grootschalige woningbouw te realiseren op verschillende locaties in de stad. We sturen op 80% betaalbare woningbouw bij nieuwe bouwprojecten, waarvan 40% sociaal en 40% huur en koop in het middensegment. In 2027 werken we dit verder uit in de plannen.

In 2027:

- Werken we aan woningbouwprojecten zoals de Merwedekanaalzone, Cartesiusdriehoek, Beurskwartier, de Hougbouwkavel Leidsche Rijn, de Reitdiepstraat, Kruisvaartkade, Groenewoud, Haarrijn en de Kwekerij. In totaal gaat in 2027 voor ca 3000 tot 5000 huizen de eerste paal in de grond.
- Werken we samen met eigenaren, ondernemers en omwonenden verder aan de gebiedsontwikkeling van Overvecht Centrum. We bereiden onder andere een kredietaanvraag voor de eerste parkeergarage voor die we naar verwachting eind 2027 ter besluitvorming voorleggen.
- Gaan we aan de slag met het invoeren van een verhuurverordening en verplichte verhuurvergunning (1 miljoen euro vanaf 2028). Waar deze verhuurvergunning geldig is, wordt splitsen ruimer mogelijk gemaakt.
- Moeten we om verdere overbelasting van het net te voorkomen nu slimme oplossingen uitwerken en invoeren. In deze begroting is daarom voor een periode van vier jaar jaarlijks geld vrijgemaakt voor netcongestie, oplopend naar ruim 6,5 miljoen euro.
- Doorstroming vinden we belangrijk, daarom brengen we in 2027 de verhuisadviseur terug.

Verduurzaming
We werken aan een klimaatbestendige en toekomstbestendige stad. Dat doen we door meer ruimte te maken voor groen en water, woning- en pandisolatie te stimuleren en te investeren in oplossingen die bijdragen aan een betrouwbaar en duurzaam energiesysteem. Een klimaatbestendige stad begint met

het koesteren van de voorzieningen waar we elke dag op vertrouwen, van bruggen en wegen tot onze riolering.

In 2027:

- Stimuleren we het nemen van energiebesparende maatregelen bij bewoners en bedrijven met “Utrecht isoleert” waarvoor we 2 miljoen euro structureel vanaf 2027 beschikbaar stellen. De focus ligt op de inwoners en ondernemers die onze hulp het hardst nodig hebben of waar de meeste energiebesparing is te halen.
- We zetten in op circulair bouwen door hergebruik van grondstoffen en gaan verder met de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Dit doen we onder meer met de opening van een tweede Upcyclecentrum van Utrecht in Lunetten. Voor de uitvoering van de beleidsnota circulair is er vanaf 2027 structureel 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld.
- We realiseren extra koele verblijfsplekken, starten een pilot om smalle straten te vergroenen en dragen met onze subsidie bij aan vergroenen van tien schoolpleinen.
- We herijken onze aanpak bijplaatsingen van afval, containertuintjes worden onderdeel van de aanpak.
- In combinatie met de mogelijkheden die Stedin aanbiedt om stroomverbruik in de piektijden te vermijden maken wij inwoners en bedrijven alert op (on)mogelijkheden (voor- en achter de meter) door middel van advertenties (inwoners) en subsidies (bedrijven).
- Komen er overal in Utrecht meer transformatorhuisjes bij in de openbare ruimte om problematiek rond ons volle stroomnet het hoofd te bieden.

Kansengelijkheid
We investeren in een stad waarin iedereen mee kan doen. Daarom ondersteunen we inwoners met een laag inkomen, investeren we in kansengelijkheid voor met name kinderen en begeleiden we nieuwkomers naar een passende plek in de Utrechtse samenleving.

In 2027:

- Trekken we 0,440 miljoen euro extra uit voor bestaande armoederegelingen zodat ze blijven aansluiten bij stijgende kosten van levensonderhoud.
- Met een structurele investering van 1,65 miljoen euro vanaf 2027 wordt de leeftijdsgrens voor voorschoolse educatie in de hele stad verlaagd van 2,5 jaar naar 2 jaar. Daarnaast wordt met 0,350 miljoen euro structureel vanaf 2027 de voorschoolse educatie in Kanaleneiland gratis gemaakt, zodat alle kinderen in Kanaleneiland hier ook gebruik van kunnen maken. En versterken de pedagogische basis rondom kinderen en jongeren om te voorkomen dat zij in jeugdhulp terecht komen.
- Zetten we extra in op het verkleinen van gezondheidsverschillen, onder meer met een pilot voor gratis kraamzorg in Overvecht en Kanaleneiland en een gerichte aanpak voor een gezonde en kansrijke start van kinderen.
- Pakken we het Utrechtse Wmo- stelsel aan met de overeenkomst “Wmo aanvullende zorg in de wijk”, waarbij aanvullende zorg altijd écht aanvullend is op de andere zorg en ondersteuning met een stevige sociale basis.
- Met een investering van 0,8 miljoen euro realiseren we een uitbreiding van de locatie voor de Koud Weer Regeling met een vrouwenvleugel.

Samen werken aan een sterke stad
We investeren in lijn met de door de raad aangenomen motie M345 *‘Maak inzichtelijk hoe we Utrecht leefbaar houden’*. Dit doen we door geld uit te trekken voor aantrekkelijke en veilige wijken, woningbouw, groen en de verduurzaming van woningen en scholen. We blijven werken aan toegankelijke en betrouwbare dienstverlening voor inwoners en ondernemers. Daarbij stellen we de bewoner centraal, versterken we de verbinding tussen het gemeentebestuur en de wijken en bieden

we laagdrempelige ondersteuning en onafhankelijke klachtbehandeling. We onderhouden de openbare ruimte en versterken sport-, cultuur- en ontmoetingsvoorzieningen. Verder zetten we extra in op veiligheid, onder andere door het tegengaan van overlast door vanaf 2027 structureel 3,5 miljoen euro hierin te investeren. Zo zorgen we voor buurten waar inwoners prettig kunnen wonen, ontspannen en elkaar ontmoeten.

In 2027:

- Voeren we 30 km/u in op wegen zonder vrijliggend fietspad en blijven investeren in fiets- en parkeerinfrastructuur. We blijven inzetten op deelmobiliteit, waar in Utrecht goed gebruik van gemaakt wordt.
- Breiden we het aanbod van sport-, cultuur- en ontmoetingsvoorzieningen verder uit.
- Is de sleuteloverdracht voor het Kinderboeken- en Literatuurmuseum in Magazijn de Zon aan de Oudegracht.
- Versterken we de veiligheid in de stad en richten we onze inzet op de bestrijding van ondermijnende (drugs-)criminaliteit en het terugdringen van toenemende overlast.
- Zetten we in op een leefbare en levendige stad, we trekken hierin samen op met ondernemers via het Ondernemersfonds en Ondernemers Centraal
- Werken we verder aan een inclusieve stad. We zetten de Stadskaravaan voort, waarin we moslimdiscriminatie en antisemitisme tegengaan. We zetten een mensenrechtenkader in, waarmee we ons handelen kunnen toetsen aan internationaal recht, proportionaliteit, uitvoerbaarheid en rechtmatigheid.
- Investeren we in toegankelijke welzijnsvoorzieningen, door buurtcentra en jongerenhuiskamers zoals Burezina, De Leeuw, De Boog en Peltlaan te renoveren en te verduurzamen en werken we verder aan het uitbreiden van het aantal buurtcentra.
- Verbeteren we de dienstverlening aan inwoners en ondernemers, van vergunningverlening tot publiekszaken.

De wereld om ons heen raakt ons

Utrecht levert haar begroting in een weerbarstige tijd. Er gebeurt veel in de wereld. We hebben te maken met veel geopolitieke spanningen op het internationale toneel. De oorlog tussen Rusland en Oekraïne duurt voort; het conflict tussen de VS en Iran is tijdens het opstellen van deze begroting nog niet beëindigd; de ontwikkeling van AI biedt veel kansen, maar investeringen in AI vragen wereldwijd om chips en datacenters. Deze zomer liet daarnaast zien dat Nederland te maken heeft met grote gevolgen van klimaatverandering. Allemaal oorzaken voor diverse kostenstijgingen (energie, brandstof, bouwmaterialen, chips) en toename van de inflatie. Dat zorgt voor een lagere koopkracht, ook voor de Utrechters, die te maken krijgen met hoge brandstof- en energieprijzen, maar ook duurdere boodschappen in de winkel, hogere sportcontributies en ticketprijzen voor cultuur. Een lagere koopkracht en minder goede investeringsvooruitzichten drukken de economische groei, nog los van de droogte die Europa en ons land sinds het voorjaar van 2026 parten speelt. En die lagere economische groei beïnvloedt op termijn ook weer onze inkomsten die we van het Rijk ontvangen via het gemeentefonds. De macro-economische vooruitzichten zijn hierdoor momenteel zorgelijk.

Om de inflatie terug te brengen naar de Europese 2,0% norm, heeft de Europese Centrale Bank (ECB) besloten de rente te verhogen. Deze hogere rente raakt ook onze gemeenten, onze bedrijven en inwoners. Vorig jaar hadden we al geanticipeerd op een hogere rente, waardoor het effect voor de komende jaren voor de gemeente Utrecht verwaarloosbaar is. Mocht de rente echter verder gaan stijgen, betekent dit wel een financieel risico voor onze begroting. Een ander risico betreft de kostenstijging voor bouwmaterialen, voedsel en energie. De kans bestaat dat meer inwoners een beroep doen op ondersteuning vanuit de gemeente en dat we als gemeente zelf met hogere bouwkosten geconfronteerd worden bij onze investeringen.

Financieel Beeld

Ontwikkelingen na de Voorjaarsnota 2026 en het Coalitieakkoord 2026-2030 voor Uuuu
Deze programmabegroting is een uitwerking van de beleidsarme Voorjaarsnota 2026 en het daarna verschenen Coalitieakkoord 2026-2030 en bevat onder andere per programma de doelen, ambities, de baten en lasten. Hierdoor geeft de Programmabegroting 2027 een totaalbeeld van wat de gemeente Utrecht de komende jaren wil gaan doen. Daarnaast is een aantal actuele ontwikkelingen opgenomen die nog niet verwerkt waren in de Voorjaarsnota 2026, zoals de Meicirculaire van het gemeentefonds.
Geactualiseerd financieel beeld begroting 2027

Tabel geactualiseerd financieel beeld 2027-2030

					x € 1.000
Financieel beeld 2027-2030	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Latere jaren**
Eindsaldo VJN26 en Coalitieakkoord (na kasschuif)	-	-	-	-	-
Actualisatie					
A. Meicirculaire 2026	7.464	6.632	5.246	3.946	pm
B. Referentiekader	723	723	723	723	723
C. Storting in Algemen reserve t.b.v. weerstandsratio	-5.500				
D. SportUtrecht			-750	-1.000	-1.000
D.1 Taakstelling programma Levendige en gezonde stad			150	200	200
D.2 Verhogen taakstelling beleids- en managementfuncties			300	400	400
D.3 Aanvullen reserve frictiekosten organisatie	-500				
E. Voortzetten en uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken				-1.300	
F. Landelijke Vreemdelingenvoorziening	-1.300				
G. Overhead wonen	-122	-122	-122	-122	-122
H. Onderwijs jongeren van 18 jaar en ouder zonder papieren				-150	
I. Autonome ontwikkelingen VJN 2027		-7.233	-5.547	-2.697	-201
Begroting 2027	**765**	**0**	**0**	**0**	**0**
Storting / onttrekking algemene dekkingsreserve	-765	-	-	-	-
Totaal Programmabegroting 2027	-	-	-	-	-

Actualisatie
De verwerking van het Coalitieakkoord 2026-2030 is per saldo budgettair neutraal. Het geactualiseerde financieel beeld laat de effecten van de Meicirculaire zien en maakt inzichtelijk welke financiële knelpunten bij de begroting 2027 moeten worden opgelost. Hieronder worden deze ontwikkelingen en hun financiële consequenties nader toegelicht.

A. Meicirculaire
De meicirculaire verschijnt doorgaans nadat uw Raad de Voorjaarsnota 2026 heeft ontvangen. De programmabegroting 2027 is hiermee aangepast conform de Raadsbrief meicirculaire gemeentefonds 2026. Onze inkomsten uit het gemeentefonds veranderen door:

- Een opwaartse bijstelling van de prijscompensatie in het gemeentefonds, dit levert in 2027 ruim 35 miljoen euro op. Dat geld is ook nodig voor de interne compensatie voor lonen en prijzen, waardoor het per saldo geen extra financiële ruimte oplevert.
- Een lichte opwaartse bijstelling van het volume-accres in het gemeentefonds. Hierdoor ontvangen we in 2027 ongeveer 0,7 miljoen euro extra.
- De actualisatie van de landelijke maatstaven. Dat heeft een positieve impact op onze inkomsten van ongeveer 7 miljoen euro structureel in 2027;
- Per saldo leidt dit tot extra budgettaire ruimte in de komende jaren. Die extra ruimte is in 2027 7,5 miljoen euro en loopt de jaren erna af tot 3,9 miljoen euro.

B. Referentiekader
Op basis van een herberekening van onze aantallen ten behoeve van ons referentiekader valt er een structureel bedrag vrij van 0,7 miljoen euro.

C. Storting algemene reserve
Vanwege ons gestegen risicoprofiel komt onze weerstandsratio onder de 1,0 uit. Daarom is een extra storting van 5,5 miljoen euro nodig in de algemene reserve om ervoor te zorgen dat de weerstandsratio niet onder de ondergrens van 1,0 komt.

D. Sport Utrecht
De voorgenomen bezuiniging op SportUtrecht heeft een groter effect dan voorzien, mede vanwege een cofinancieringsconstructie met het Rijk. Naar aanleiding van signalen uit uw raad, brieven van partners in de stad en gesprekken met zowel partners als SportUtrecht, stellen we voor om de bezuiniging te verlagen ten opzichte van het coalitieakkoord. In deze begroting hebben we de bezuiniging verlaagd met 0,75 miljoen euro in 2029 en 1,0 miljoen euro structureel vanaf 2030. Deze bijstelling wordt gedeeltelijk gedekt vanuit het programma Levendige en gezonde stad (0,2 miljoen euro structureel) en een extra taakstelling op beleids- en managementfuncties (0,4 miljoen euro structureel). Het restant van 0,4 miljoen euro met structureel effect wordt verwerkt ten laste van het begrotingssaldo in de begroting 2027. Er resteert op SportUtrecht een structurele bezuiniging van 0,5 miljoen euro vanaf 2030. Naar verwachting zal ook de cofinanciering met 0,2 tot 0,3 miljoen euro afnemen.

Door het verder verhogen van de structurele taakstelling op de ambtelijke organisatie ontstaat een tijdelijke financiële en organisatorische druk. Een eenmalige toevoeging aan de reserve frictiekosten met 0,5 miljoen euro is daarom nodig om de beoogde taakstelling daadwerkelijk te kunnen realiseren.

E. Voortzetten budgetten uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken
In het coalitieakkoord is het budget van 1,3 miljoen euro niet doorgetrokken tot de volledige collegeperiode. Dat willen we wel graag doen. De intentie was om de middelen voor de volledige collegeperiode beschikbaar te stellen. Daarom verhogen we dit budget incidenteel voor 2030 in het programma Betrouwbare overheid.

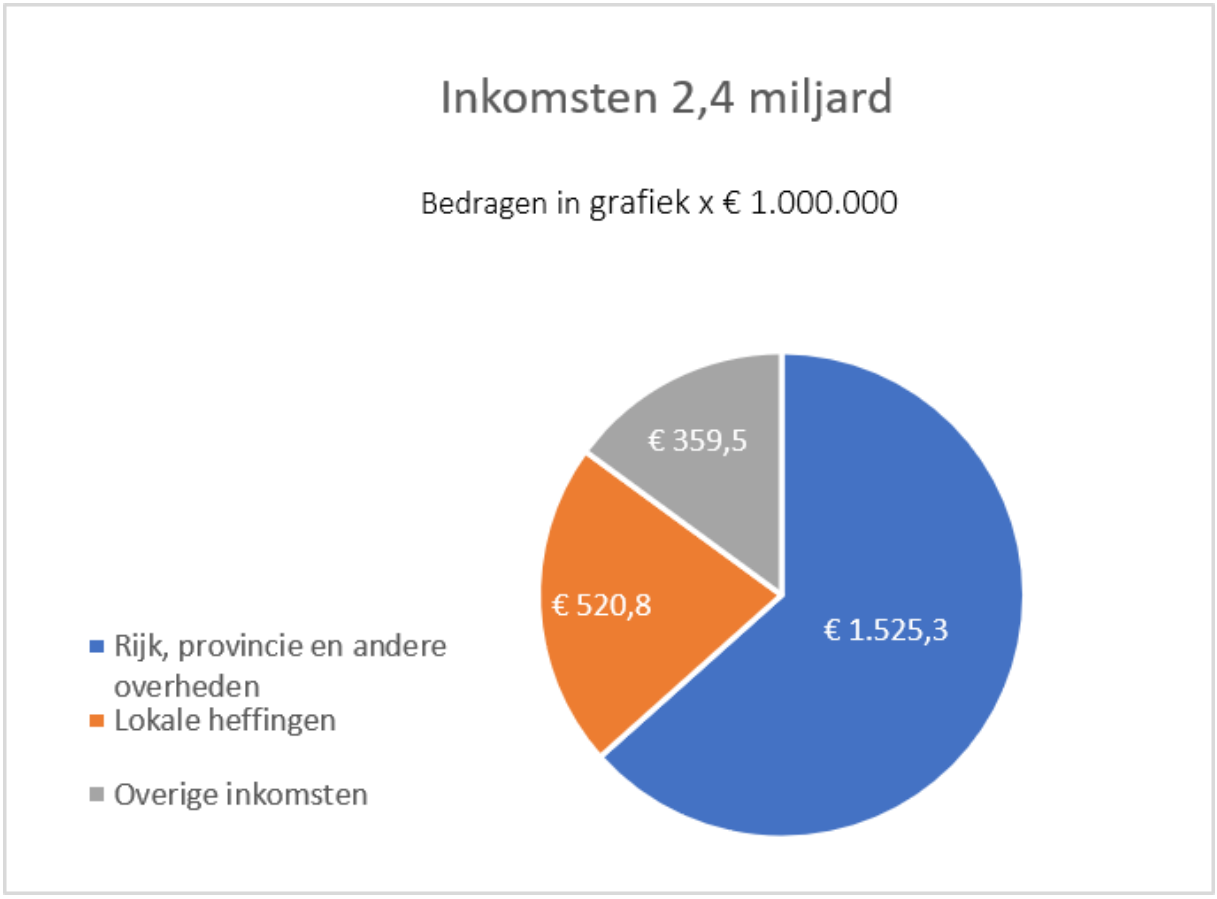
F. Het budget landelijke Vreemdelingenvoorziening (LVV)
De huidige prognoses laten zien dat de lasten vanaf 2027 structureel 1,3 miljoen euro hoger zullen uitvallen dan de verwachte baten. Om de komende periode zorgvuldig invulling te kunnen geven aan de afspraken met aanbieders en de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen, is een toereikend budget noodzakelijk. Gezien de urgentie en het feit dat bestaande contractuele verplichtingen en afspraken met partners niet kunnen wachten tot het integrale afwegingsmoment bij de voorjaarsnota 2027, wordt voor 2027 incidenteel budget toegekend.

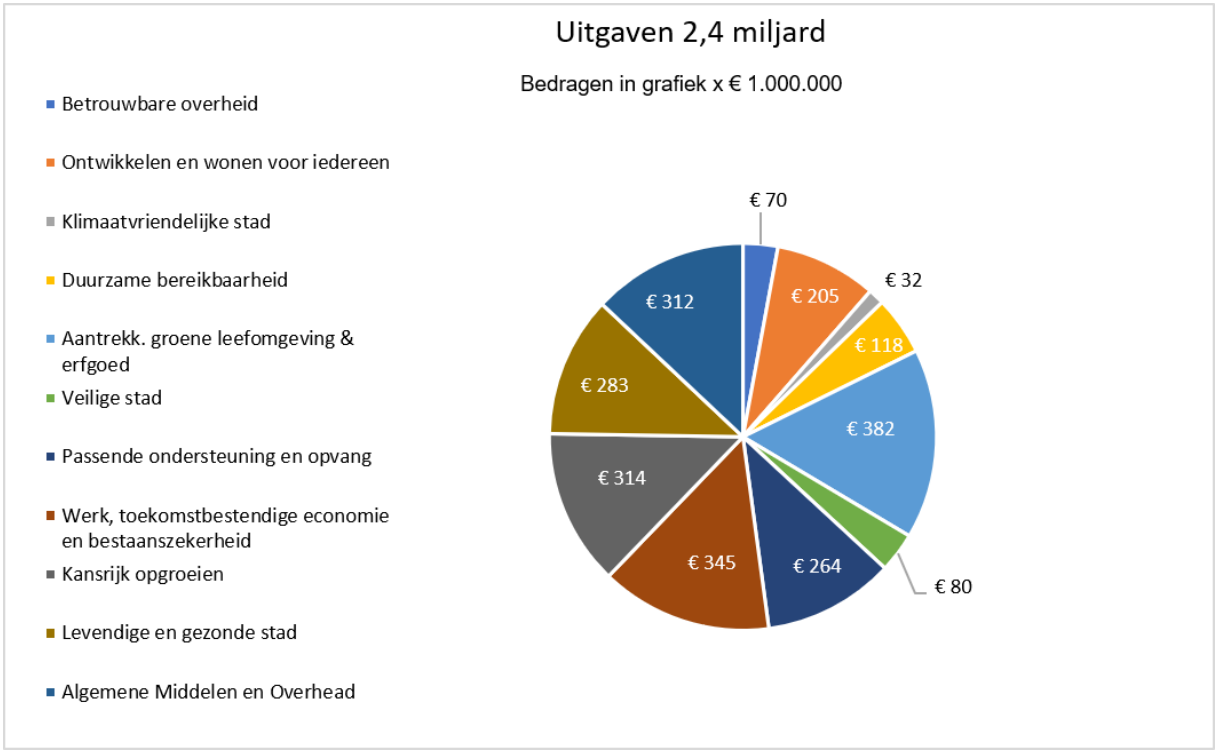
G. Overhead wonen
Betreft ophoging van het overheadbudget voor de volgende beleidskeuzes: beroepenvoorrang, actieplan studentenhuisvesting, thuis voor iedereen en verhuisadviseur. Bij de financiële verwerking van het coalitieakkoord zijn de overheadkosten per abuis niet meegenomen. Daarom wordt het budget structureel verhoogd met 0,122 miljoen euro om deze kosten alsnog te dekken.

H. Onderwijs jongeren van 18 jaar en ouder zonder papieren
In het coalitieakkoord is het budget van 0,150 miljoen euro niet doorgetrokken tot de volledige collegeperiode. De intentie was om de middelen voor de volledige collegeperiode beschikbaar te stellen. Daarom wordt dit budget incidenteel voor 2030 opgehoogd in het programma Levendige en gezonde stad.

I. Autonome ontwikkelingen voorjaarnota 2027
Jaarlijks zijn er bij de Voorjaarsnota voor miljoenen euro's aan knelpunten die we moeten oplossen. We hebben daar nu echter nog geen budget voor. Daarom willen we voor de Voorjaarsnota 2027 middelen reserveren om die knelpunten en autonome ontwikkelingen te kunnen dekken. Het gaat dan om de volgende bedragen: 7.233 miljoen euro voor 2028, 5.547 miljoen euro voor 2029, 2.697 miljoen euro voor 2030 en 0,2 miljoen euro voor de volgende jaren.

Algemene dekkingsreserve
Het saldo dat dan nog resteert, wordt zoals te doen gebruikelijk, verrekend met de algemene dekkingsreserve. Dat betekent dat er in 2027 een bedrag van 0,765 miljoen euro gestort wordt in de algemene dekkingsreserve.

Voor de komende jaren ontwikkelen onze lasten en baten zich als volgt:

Lasten x 1.000

Programma	2027	2028	2029	2030
Betrouwbare overheid	69.950	70.297	67.121	64.352
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	205.068	198.596	181.108	178.062
Klimaatvriendelijke stad	31.776	21.156	18.960	16.383
Duurzame bereikbaarheid	118.383	105.215	101.534	100.125
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	381.505	264.384	265.163	268.811
Veilige stad	80.183	79.840	79.668	78.740
Passende ondersteuning en opvang	264.426	256.859	238.697	239.704
Werk,toekomstbestendige economie en bestaansrecht	345.441	338.569	332.959	331.338
Kansrijk opgroeien	313.761	316.344	316.157	317.922
Levendige en gezonde stad	282.819	283.577	282.424	279.883
Algemene Middelen en Overhead	312.346	304.973	309.396	328.822
Totaal	**2.405.657**	**2.239.811**	**2.193.187**	**2.204.141**

Baten x 1.000

Programma	2027	2028	2029	2030
Betrouwbare overheid	15.725	15.572	12.796	10.027
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	193.052	182.845	164.022	158.971
Klimaatvriendelijke stad	6.984	6.882	2.940	390
Duurzame bereikbaarheid	136.681	113.810	112.463	110.310
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	264.068	162.592	166.299	166.635
Veilige stad	1.520	1.157	1.157	1.157
Passende ondersteuning en opvang	4.944	4.824	4.824	4.824
Werk,toekomstbestendige economie en bestaansrecht	191.383	189.983	189.983	189.983
Kansrijk opgroeien	22.760	27.261	27.865	27.865
Levendige en gezonde stad	63.234	67.171	65.110	65.110
Algemene Middelen en Overhead	1.505.306	1.467.714	1.445.728	1.468.869
Totaal	**2.405.657**	**2.239.811**	**2.193.187**	**2.204.141**

Financiële positie

De financiële positie duiden we aan de hand van een aantal financiële kengetallen die altijd in samenhang en in de loop van de tijd moeten worden beoordeeld. Een minder gunstige score op één van de kengetallen in een afzonderlijk jaar is op zichzelf nog geen reden tot zorg. Pas wanneer meerdere kengetallen zich gedurende een langere periode negatief ontwikkelen, is bijsturing aan de orde. Onze financiële positie is op basis van de Programmabegroting 2027 gezond maar vraagt om alertheid. De begroting is structureel sluitend en laat in 2027 een positieve structurele exploitatieruimte zien van circa 1,4%. Daarmee blijft sprake van een financieel gezonde begroting, maar de beschikbare structurele ruimte neemt de komende jaren wel af naar circa 0,2% in 2030. De andere financiële kengetallen laten eenzelfde beeld zien. De netto schuldquote stijgt van circa 73,2% in 2027 naar 100,4% in 2030, terwijl de solvabiliteit daalt van 24,9% naar 22,4%. Dankzij de jaarlijkse toevoeging van 10 miljoen euro aan de reserves blijft de solvabiliteit boven de signaalwaarde van 20%.

Kengetal	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Solvabiliteitsratio	25,6%	22,7%	24,9%	23,2%	23,0%	22,4%
Grondexploitatie	4,6%	6,2%	4,7%	3,8%	3,4%	2,6%
Netto schuldquote	73,0%	82,3%	73,2%	86,6%	93,4%	100,4%
Netto schuldquote – gecorrigeerd Voor verstrekte geldleningen	71,5%	80,8%	72,0%	85,4%	92,2%	99,1%
Structurele exploitatieruimte	3,4%	1,7%	1,4%	0,8%	0,3%	0,2%
Belastingcapaciteit – eenpersoonshuishouden	116%	114%	128%	gnb	gnb	gnb
Belastingcapaciteit – meerpersoonshuishouden	120%	119%	133%	gnb	gnb	gnb
Weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0	gnb	gnb	gnb

gnb = gegevens niet beschikbaar

Scherper aan de wind varen
De economische vooruitzichten blijven onzeker. Ook de ontwikkelingen rondom onze inkomsten, uitgaven en investeringen brengen financiële risico's met zich mee. Dit vraagt om een behoedzame koers en een solide financiële basis. Tegelijkertijd hebben we een ambitieus coalitieakkoord opgesteld, met aanzienlijke investeringen op het gebied van wonen, verduurzaming en kansengelijkheid voor iedereen. Om de begroting weerbaar te houden, ruimte te bieden aan deze investeringen en tegelijkertijd onze solvabiliteit op peil te houden, voegen we jaarlijks 10 miljoen euro toe aan de algemene dekkingsreserve. Hierdoor groeit deze reserve de komende jaren verder. Los van deze versterking van onze reservepositie blijven we kritisch op het aantal bestemmingsreserves. De omvang van de reservepositie staat niet ter discussie; die zou nog wel groter mogen. In samenspraak met de adviescommissie Control en Financiën actualiseren we de Nota Reserves en de bijbehorende spelregels. We blijven nut en de noodzaak van reserves kritisch volgen, in lijn met motie 551 over de reserves uit 2026. Naar verwachting kunnen we in de winter van 2026/2027 een geactualiseerde Nota Reserves aan uw raad aanbieden.
Met de actualisatie van het risicoprofiel is een aanvullende storting van 5,5 miljoen euro in de beschikbare weerstandscapaciteit noodzakelijk. Hiermee wordt het weerstandsvermogen weer in overeenstemming gebracht met de minimale omvang van 1,0 zoals vastgelegd in het coalitieakkoord 2026-2030. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt nader ingegaan op de aard, omvang en beheersing van deze risico’s en verdere duiding op de financiële kengetallen.

Voor de onderstaande onderwerpen accepteren wij bewust een aanvaardbaar financieel risico:

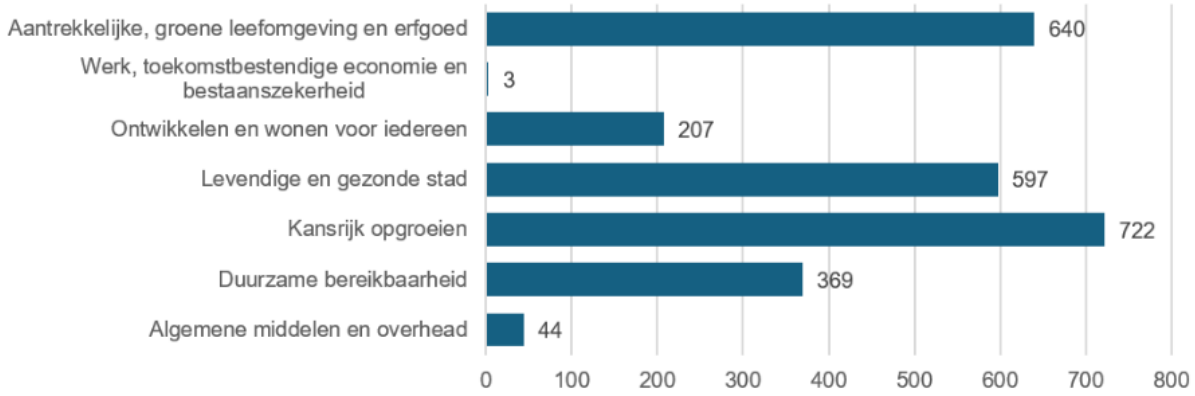
- Herijking gemeentefonds: onzekerheid over de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds, met mogelijk een structureel financieel nadeel.
- Netcongestie: beperkingen op het elektriciteitsnet kunnen gevolgen hebben voor woningbouw, economische ontwikkeling en gebiedsontwikkeling, met bijbehorende financiële effecten.
- Autonome groei Jeugdwet: de vraag naar jeugdzorg blijft toenemen, terwijl de compensatie vanuit het Rijk onvoldoende aansluit bij de kostenontwikkeling.
- Taakstelling organisatie: het risico dat een deel van de beoogde besparingen later wordt gerealiseerd dan gepland, waardoor tijdelijke financiële nadelen kunnen ontstaan.
- Rentelasten: onzekerheid over de renteontwikkeling en de omvang van de financieringsbehoefte kan leiden tot hogere rentekosten.

Investeringen

Met de Programmabegroting 2027 stelt het college voor om in totaal 167,8 miljoen euro aan extra investeringskrediet te autoriseren. Dit betreft investeringen in kapitaalgoederen, waarvan de kapitaallasten gedurende de afschrijvingsperiode op de begroting drukken. Van het totaalbedrag heeft 75,4 miljoen euro betrekking op bijstellingen van eerder geautoriseerde investeringen en 92,4 miljoen euro op nieuwe investeringen, waaronder een deel van de investeringen uit het Coalitieakkoord 2026-2030. Voorbeelden van nieuw te autoriseren investeringen zijn sporthal Vleuten, verduurzaming vastgoed en diverse investeringen in (tijdelijke) onderwijshuisvesting.

Het college kiest ervoor om substantieel te blijven investeren in de ontwikkeling, kwaliteit en toekomstbestendigheid van de stad. De gemeente staat de komende jaren voor omvangrijke opgaven op het gebied van woningbouw, maatschappelijke voorzieningen, mobiliteit, openbare ruimte en verduurzaming. Met de investeringen die via deze begroting worden geautoriseerd, komt het totaal aan geautoriseerde investeringen uit op 2,6 miljard euro. Hiervan is tot en met 2025 ongeveer 0,8 miljard euro gerealiseerd; het resterende deel wordt in de komende jaren uitgevoerd. Hier horen grote projecten bij op het gebied van onderwijs (o.a. Internationale school en middelbare scholen in Merwedekanaalzone en in Overvecht), cultuur (o.a. Berlijnplein en museumdepot) en mobiliteit (Mobiliteitshub XL, parkeervoorziening Merwedekanaalzone).

Geautoriseerde investeringen per programma tot en met de Programmabegroting 2027, totaal 2,6 miljard euro (bedragen x 1 miljoen euro)

De financiële positie van de gemeente vraagt tegelijkertijd om scherpe keuzes. Om de investeringsportefeuille beheersbaar te houden, wordt gewerkt met een investeringsplafond van 300 miljoen euro aan nieuw te autoriseren investeringen per jaar. Hiermee wordt de groei van de investeringsportefeuille beperkt. Deze verbeterde inzichtelijkheid van de grotere projecten stelt de organisatie beter in staat om te komen tot een realistische planning en een effectieve uitvoering.

Beïnvloedbaarheid
De beïnvloedbaarheid is niet opgenomen in de begroting 2027. De afhankelijkheid van de externe partij en de complexiteit van de technische vertaling hebben, ondanks meerdere uitwerkingen, niet geleid tot voldoende betrouwbare en uitlegbare percentages. Dit onderschrijft de noodzaak om ons begrotingsproces en de opzet van de begroting te herzien. We zijn hierover in gesprek met de adviescommissie controle en financiën.

Tot slot
Utrecht heeft de afgelopen jaren laten zien dat het mogelijk is om ook in financieel uitdagende omstandigheden koers te houden. Met een jaarlijkse inzet van ruim 2 miljard euro voor de stad en haar inwoners blijven we investeren in de opgaven die ertoe doen: wonen, verduurzaming, kansengelijkheid en een sterke sociale basis. Om deze koers vast te houden, moeten we scherpe keuzes maken. We kijken kritisch naar onze uitgaven en nemen waar nodig maatregelen. Daarbij houden we vast aan een belangrijk uitgangspunt: inwoners die ondersteuning het hardst nodig hebben, mogen niet de rekening betalen van financiële tegenwind. We blijven onverminderd inzetten op het terugdringen van de woningnood, het versterken van de leefbaarheid van wijken en het versnellen van de verduurzaming van de stad. We zetten daarbij de komende tijd extra in op de uitvoering van gemeentelijke taken, dat zien we ook terug in investeringen in een leefbare en levendige stad en betrouwbare dienstverlening. Zo zorgen we voor een overheid die toegankelijk en betrouwbaar is en dichtbij inwoners staat.
Met deze begroting bestendigt het college de financiële koers van de stad. De financiële positie van Utrecht is stabiel, maar de ruimte is niet onbeperkt. Onzekerheden rond het gemeentefonds, de jeugdzorg en andere landelijke ontwikkelingen vragen om realisme en financiële discipline. Daarom kiest dit college voor een koers waarin ambitie en verantwoordelijkheid hand in hand gaan. We blijven investeren in de groei van de stad, maar maken daarbij duidelijke keuzes over wat haalbaar en uitvoerbaar is.

Zo bouwen we verder aan een Utrecht dat blijft groeien zonder haar sociale karakter te verliezen: een inclusieve stad waar ruimte is om te wonen, te werken en te ondernemen, waar iedereen kan meedoen en waar we ook voor toekomstige generaties een sterke financiële basis achterlaten.

Beleidskaders

Voorjaarsnota 2026 en Eerste Bestuursrapportage 2026
De voorjaarsnota 2026 is het document waarin de integrale afweging plaatsvindt en de beleidsmatige keuzes, inclusief de meerjarige doorkijk, worden gemaakt voor het komende begrotingsjaar. De keuzes worden in de begroting nader uitgewerkt. Een overzicht van de moties en amendementen aangenomen naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2026 vindt u hier.

In de eerste bestuursrapportage wordt de lopende begroting bijgesteld, zowel beleidsmatig als financieel.

Coalitieakkoord
Dit betreft het coalitieakkoord 'Voor Uuuu'. In de periode 2027-2030 wordt invulling gegeven aan de in het akkoord gemaakte afspraken, intensiveringen en besparingen.

Aangenomen amendementen
Bij de behandeling van de programmabegroting 2027 in de raadsvergadering van 27 oktober 2026 zijn onderstaande amendementen aangenomen.

De verwerking van de financiële consequenties van de amendementen vindt plaats bij de eerstvolgende begrotingswijziging. Deze zijn dus niet verwerkt in deze onderliggende programmabegroting.

Amendement	Omschrijving	Financiële consequentie

Programma 's

Betrouwbare overheid

Programmaoverzicht

We zorgen voor betrouwbare dienstverlening en rechtvaardige behandeling.

Portefeuillehouder(s): Sharon Dijksma, Dennis de Vries, Julia Kleinrensink, Afke Groen en Brahim Abid

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	16.878	26.624	15.725	15.572	12.796	10.027
Lasten	78.401	81.854	69.950	70.297	67.121	64.352
Saldo van Baten en Lasten	**-61.523**	**-55.230**	**-54.225**	**-54.725**	**-54.325**	**-54.325**
Onttrekking reserves	1.175	845	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.175**	**845**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-60.348**	**-54.385**	**-54.225**	**-54.725**	**-54.325**	**-54.325**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 15,725 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Inkomsten uit leges burgerzaken (9,735 miljoen euro)
- Regio Deal en specifieke uitkering Kansrijke Wijken (4,897 miljoen euro)
- Bovengemeentelijke samenwerking (1,024 miljoen euro)
- Overige (0,068 miljoen euro)

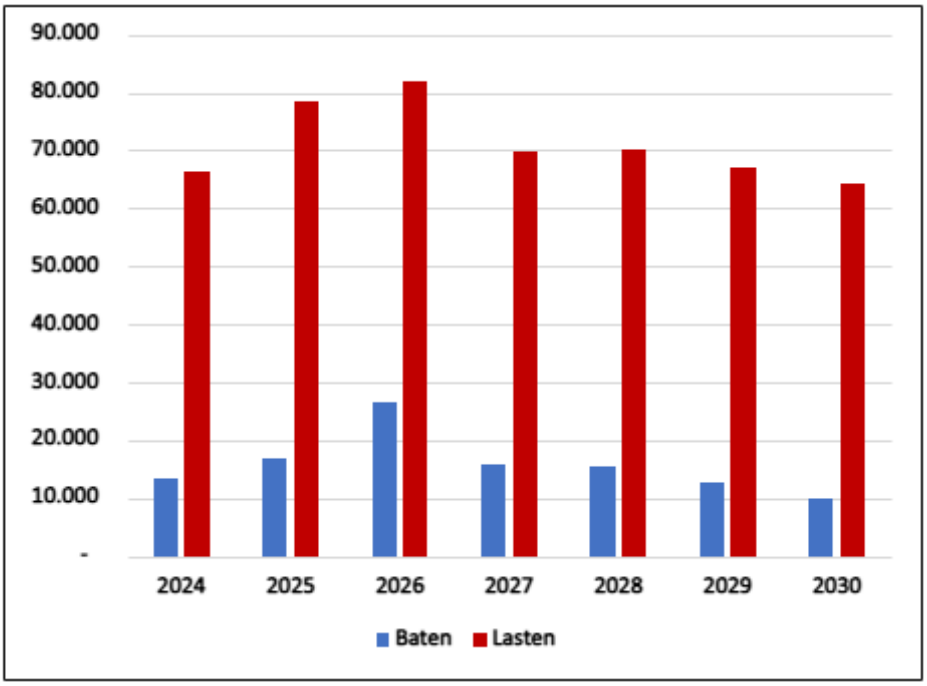
De lasten in dit programma zijn 69,950 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

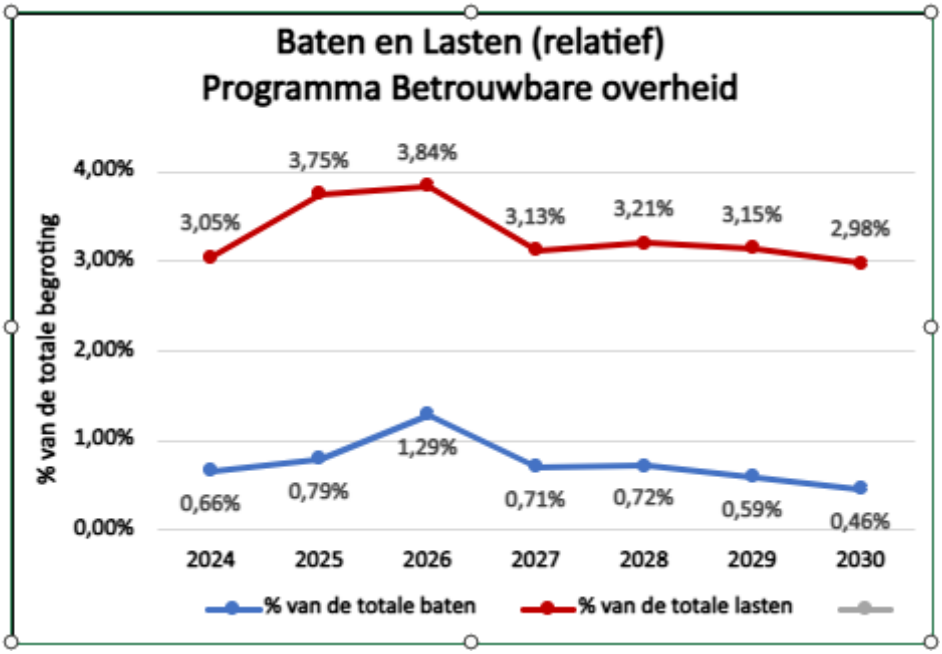
- Raad en college (12,121 miljoen euro)
- Bovengemeentelijke en internationale samenwerking (4,413 miljoen euro)
- Initiatievenfonds (4,774 miljoen euro)
- Wijkbureaus (17,340 miljoen euro): hierin zit o.a. ook incidenteel meerjarig budget voor Buurt- en wijkgericht werken (1,300 miljoen euro)
- Dienstverlening Burgerzaken (16,837 miljoen euro; waaronder budget voor het organiseren van verkiezingen 2,2 miljoen euro)
- Dienstverlening klantcontactcentrum (8,041 miljoen euro) en Publieksdienstverlening (2,387 miljoen euro)
- Subsidie voor Het Utrechts Archief (4,036 miljoen euro)

In dit programma vinden in 2027 geen mutaties op de reserves plaats.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

De hogere baten en lasten in 2026 ten opzichte van 2027 worden voornamelijk veroorzaakt door de Kansrijke Wijken en Regiodeal (Specifieke uitkering (baten) en bijbehorend uitvoeringsbudget (lasten). Dit effect bedraagt zowel aan baten- als lastenkant 10,201 miljoen euro.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad die we samen maken
    - 6.1 De stad in

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar.

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Voortzetten ombudsfunctie	0	300	300	300	I
Organiseren twee burgerberaden	400	400	0	0	I
Versterken publieksdienstverlening	0	300	300	300	I
Voortzetten en uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken **	1.300	1.300	1.300	1.300	I
Totaal	**1.700**	**2.300**	**1.900**	**1.900**	

* De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op diversiteit en inclusie staan in deze begroting in het programma Levendige en gezonde stad.
** De extra middelen uit het coalitieakkoord voor de jaren 2027 tot en met 2029 die betrekking hebben op het voortzetten en uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken hebben we in deze begroting ook in 2030 opgenomen voor 1,3 miljoen euro. Door deze bijstelling wordt het begrotingssaldo in 2030 verlaagd met 1,3 miljoen euro.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Verlagen rekenkamerbudget	154	154	154	154	S
	154	**154**	**154**	**154**	

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Raad en College

De gemeenteraad en het college van b&w vormen samen een betrouwbaar bestuur van de stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Raadsvoorstel werkdruk en werkwijze	2025	Voorstel voor een nieuwe werkwijze voor de raad om de werkdruk te verlagen
Beleidsnota Standaard voor de beleidscyclus	2023	Kaders ten behoeve van de rolverdeling tussen raad en college, en duidelijke afspraken over sturen en verantwoording van beleid.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% Utrechters dat vertrouwen heeft in de gemeenteraad	55% (2021)	54%	-	55%	-	56%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteit in het begrotingsjaar

Gemeenteraad

- Naar aanleiding van het Raadsvoorstel Werkdruk & Werkwijze is de raad vanaf de raadswissel 2026 aan de slag gegaan met een nieuwe werkwijze. Deze nieuwe werkwijze moet de werkdruk van raadsleden verlagen, waardoor er meer tijd overblijft voor contact met inwoners en het raadswerk qua tijdsinvestering toegankelijk blijft voor een brede groep inwoners. Ook wordt er geïnvesteerd in de kwaliteit van de beeldvorming.
- De raad onderzoekt hoe ze uitvoering kan geven aan M56 ‘Participeren kun je leren’, naar aanleiding waarvan de raad met Utrechters in gesprek gaat over hoe het contact tussen raad en Utrechters verbeterd kan worden. De resultaten hiervan worden in de tweede helft van het jaar aan de raad aangeboden.

College

Niet van toepassing

Activiteiten die we niet meer doen

Gemeenteraad

Niet van toepassing

College
Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

Gemeenteraad

- Democratieprogramma: het Democratieprogramma richt zich op het enthousiasmeren en onderwijzen van jongere en volwassen Utrechters over lokaal bestuur, de gemeenteraad, het besluitvormingsproces én hun eigen invloed hierop (externe indicator).
- Raad in de Wijk: de raad weet wat er speelt in wijken door aanwezig te zijn, het gesprek aan te gaan, te luisteren en vragen te stellen; de raad is zichtbaar en benaderbaar voor mensen in de wijk. Ook na de raadswissel blijven we de verschillende wijken in gemeente Utrecht bezoeken (externe indicator).
- Raadsinformatiebijeenkomsten: voor de beeldvorming van de raadsleden over een onderwerp worden er openbare raadsinformatiebijeenkomsten (RIB) georganiseerd die raadsleden zelf kunnen agenderen. We onderzoeken hoe wij hier een kwaliteitsimpuls aan kunnen geven (externe indicator).
- Instrumenten: Utrechters hebben verschillende instrumenten tot hun beschikking om in contact te komen met de raad, bijvoorbeeld de petitie, inwonersagendering en inwonersmotie. De raad richt deze instrumenten en bijbehorende processen zo in dat dit laagdrempelig in gebruik is voor Utrechters.
- Adviescommissie Participatie: met deze adviescommissie heeft de raad een plek waar de raad kan reflecteren op haar eigen rol in participatie, maar ook op andere onderwerpen die raken aan de relatie tussen de gemeenteraad en Utrechters, en zo kan leren.

College

- Het college voert het dagelijks bestuur van de gemeente Utrecht binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders en zet de huidige werkwijze ongewijzigd voort.

Financiën Raad en college

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	635	0	0	0	0	0
Lasten	19.251	12.374	12.121	12.421	12.421	12.421
Saldo baten en lasten	**-18.616**	**-12.374**	**-12.121**	**-12.421**	**-12.421**	**-12.421**
Onttrekking reserves	128	70	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**128**	**70**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-18.488**	**-12.304**	**-12.121**	**-12.421**	**-12.421**	**-12.421**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten.			
Lasten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de lasten.			

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 2: Bovengemeentelijke belangen

De Utrechtse belangen zijn goed vertegenwoordigd in de regio, nationaal en internationaal.

Beleidskader

Deze doelstelling heeft geen specifiek beleidskader.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

Er zijn geen nieuwe activiteiten voorzien voor 2027.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We behartigen de Utrechtse belangen in de regio, Den Haag en Brussel via lobby en strategische samenwerking met onder andere de vier grote steden (G4: Den Haag, Utrecht, Rotterdam en Amsterdam), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Metropool Regio Utrecht (MRU) en Europese netwerken.
- We versterken netwerken en samenwerking met overheden, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven om de Utrechtse ambities te realiseren.
- We werken met partners aan regionale opgaven, investeringen, kennisuitwisseling en de positionering van Utrecht.
- We nemen actief deel aan relevante bestuurlijke netwerken en samenwerkingsverbanden.
- Utrecht vervult tot Prinsjesdag 2027 het voorzitterschap van de G4.

Financiën Bovengemeentelijke belangen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.579	1.024	1.024	1.024	1.024	1.024
Lasten	6.565	4.295	4.413	4.413	4.413	4.413
Saldo baten en lasten	**-4.986**	**-3.271**	**-3.390**	**-3.390**	**-3.390**	**-3.390**
Onttrekking reserves	833	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**833**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-4.153**	**-3.271**	**-3.390**	**-3.390**	**-3.390**	**-3.390**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x € 1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten.			
Lasten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de lasten.			

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 3: Betrokken Utrechters

Utrechters zijn actief in de eigen omgeving en/of oefenen invloed uit op gemeentelijke plannen, beleid en uitvoering in hun buurt, wijk, en/of stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Uitvoeringsprogramma Buurt- en wijkgericht werken	2024	Uitvoeringsprogramma geeft richting aan het verder ontwikkelen van buurt- en wijkgericht werken.
Samen stad maken. Geen Utrecht zonder U.	2024	Beleidsnota geeft richting aan meer zeggenschap voor Utrechters.
Samen voor Overvecht	2019	Ambitiedocument Samen voor Overvecht.
Initiatievenfonds	2015	Subsidieregeling voor grote en kleine initiatieven, inwoners en organisaties, jong en oud. Alle Utrechters met een goed idee voor hun straat, buurt, wijk of de stad kunnen een aanvraag doen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% Utrechters dat betrokken is in de buurt bij één of meerdere activiteiten	54% (2023)	59%	-	60%	-	61%
% Utrechters dat vertrouwen heeft in de lokale overheid	53% (2023)	57%	-	58%	-	60%
% Utrechters dat vindt dat de gemeente eerlijk en open is in het contact met inwoners.	27% (2023)	30%	-	31%	-	33%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- In vervolg op het coalitieakkoord en de extra verkregen middelen tot 2029 voor het versterken van het buurt en wijkgericht werken zetten we in 2027 een volgende stap in het verder normeren, borgen en uniformeren van buurt- en wijkgericht werken binnen de organisatie. Dit vraagt om een herijking van het huidige uitvoeringsprogramma.
- Het verkennen van mogelijkheden om binnen de tijdelijke beschikbare middelen de buurtagenda aanpak uit te breiden naar nog 2 kwetsbare buurten. Deze middelen zijn incidenteel zijn en stoppen eind 2029.
- De keuze bepalen van onderwerpen voor de geplande burgerberaden. Voorbereiden en organiseren van het eerst volgende burgerberaad.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Reguliere dienstverlening vanuit de wijkbureaus waarbij we de dienstverlening vanuit de wijkbureaus afstemmen op wat een wijk of buurt nodig heeft, wat we daar willen bereiken en welke inzet daarvoor nodig is.
- Doorgaan in de 6 buurten met een buurtagenda met bewoners, ondernemers en organisaties die de buurtagenda's uitvoeren, prioriteiten bepalen en bijsturen waar nodig. Deze middelen zijn incidenteel en stoppen eind 2029.
- Faciliteren van bewoners en organisaties bij hun initiatieven in buurt, wijk en stad met onder andere het Initiatievenfonds. De mate van onze inzet verschilt per buurt, afhankelijk van onder meer de zelfredzaamheid van bewoners en/of de complexiteit van een initiatief.
- Ondersteunen van de wijkplatforms door onder andere individuele begeleiding en organiseren van stedelijke kennisbijeenkomsten.
- Borgen van de sturing in de organisatie op het toepassen van de principes en werkwijze van Samen stad maken door alle medewerkers
- Werken met het Kompas voor zeggenschap voor het kiezen van samenwerkingsvormen bij plan- en beleidsontwikkeling en uitvoering.
- Vergroten eigenaarschap van Utrechters, onder andere door betere samenwerking tussen gemeente, fondsen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven bij ondersteuning van maatschappelijke initiatieven.

- Met bewoners, ondernemers, organisaties uit de wijk en het Rijk gezamenlijk de regie voeren en de koers bepalen van de aangescherpte wijkaanpak Samen voor Overvecht en de vernieuwde nadere regel uitvoeren.
- Doorgaan met de uitvoering van de regiodeal Vitale Wijken II en de SPUK Kansrijke Wijken 2.0 waarmee de 5 ambities van de wijkaanpak Samen voor Overvecht een extra impuls krijgen. Het Rijk heeft in 2026 voor beide onderwerpen budget beschikbaar gesteld voor een uitvoeringsperiode van 3 en 4 jaar.

Financiën Betrokken Utrechters

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	4.283	15.098	4.897	5.545	2.769	0
Lasten	21.349	32.547	22.114	22.762	19.586	16.817
Saldo baten en lasten	**-17.066**	**-17.449**	**-17.217**	**-17.217**	**-16.817**	**-16.817**
Onttrekking reserves	50	235	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**50**	**235**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-17.016**	**-17.214**	**-17.217**	**-17.217**	**-16.817**	**-16.817**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Specifieke Uitkering Kansrijke Wijken en de Regio Deal De subsidiebaten zijn in 2026 10,201 miljoen euro hoger dan in 2027. Dit verschil wordt voornamelijk verklaard door de fasering van de beschikbare rijksmiddelen voor de Regio Deal. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld in 2025 en 2026. Binnen de Regio Deal wordt samengewerkt met andere gemeenten in de regio. Het deel van de middelen dat bestemd is voor deze gemeenten wordt in 2026 aan hen doorbetaald. Hierdoor liggen zowel de subsidiebaten als de bijbehorende lasten in 2025 en 2026 hoger dan in 2027.	10.201	N	I
Lasten			
Specifieke Uitkering Kansrijke Wijken en de Regio Deal (zie toelichting bij baten, geldt ook voor de lastenkant)	10.201	V	I
Incidenteel budget Jaarwisseling vervalt in 2027	500	V	I
Organiseren twee burger beraden in 2027-2028	400	N	I
Incidenteel budget Samen Stad Maken vervalt in 2027	90	V	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 4: Informatie en dienstverlening

De informatievoorziening en dienstverlening aan de inwoners en ondernemers van Utrecht is betrouwbaar, actueel, begrijpelijk, toegankelijk en passend bij de vraag.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Visie en meerjarenperspectief 2023-2033 op dienstverlening	2023	Aanvullende richting gevende afspraken over de dienstverlening van de gemeente Utrecht.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Klanttevredenheid Burgerzaken.		8,6	8	8	8	8
Klanttevredenheid eerstelijns contactmomenten.		7,9	7,2	7,2	7,2	7,2

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Plan maken voor het versterken van de eerstelijnsklachten behandeling.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Het aanbieden van alle vormen van de dienstverlening van Burgerzaken. Waarbij we:
  - Na zorgvuldig onderzoek bij welke verhuisaangiften dit realistisch is (in Q4 2026), worden er meer mutaties met betrekking tot verhuizingen geautomatiseerd verwerkt.
  - Processen Burgerzaken en inzet van digitalisering continu doorontwikkelen om efficiënter te kunnen werken.
- Organiseren de Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen.
- Informatievoorziening telefonisch, digitaal en fysiek (Gemeentelijk Servicepunt).
- Verbetering van de dienstverlening via het programma Publieksdienstverlening, waarin ook de aanbevelingen uit het rapport over de toeslagen affaire worden meegenomen. Door de verlaging van het investeringsbudget wordt de uitvoering van de visie op dienstverlening aangepast en vertraagd.
- Ondanks de beperkte middelen vanwege de hervormingsbezuinigingen blijven we investeren in het aantrekken, opleiden en behouden van voldoende (nieuwe) medewerkers om aan de (groeiende) vraag naar dienstverlening te kunnen blijven voldoen.

Financiën Informatie en dienstverlening

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	10.381	10.502	9.804	9.003	9.003	9.003
Lasten	31.235	32.638	31.301	30.700	30.700	30.700
Saldo baten en lasten	**-20.854**	**-22.136**	**-21.497**	**-21.697**	**-21.697**	**-21.697**
Onttrekking reserves	164	540	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**164**	**540**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-20.690**	**-21.596**	**-21.497**	**-21.697**	**-21.697**	**-21.697**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Sinds enkele jaren stijgt het aantal naturalisaties door de instroom uit Syrië; omdat onduidelijk is hoe lang deze stijging aanhoudt, worden de extra baten en de daarmee samenhangende Rijksafdrachten jaarlijks incidenteel begroot, waardoor de baten in 2027 naar verwachting 0,8 miljoen euro lager uitvallen dan in 2026	800	N	I
Lasten			
De Rijksafdrachten naturalisaties vallen in 2027 0,736 miljoen lager uit dan in 2026 (zie toelichting baten)	736	V	I
Verlagen investeringsbudgetten dienstverlening met 0,514 miljoen euro vanaf 2027 conform besluitvorming Voorjaarsnota 2024	514	V	S
Subsidieregeling Joods Rechtsherstel (0,375 miljoen euro) incidenteel in 2026	375	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Incidentele onttrekkingen in verband met resultaatbestemming / doorschuiven budgetten naar 2026 (Joods Rechtsherstel en Klantprocessen Publieksdienstverlening	540	V	I

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Als we in onze ambities keuzes maken die afwijken van de inbreng van bewoners, ondernemers en organisaties, en we onvoldoende terugkoppelen wat we met die inbreng hebben gedaan, bestaat het risico dat het vertrouwen in participatietrajecten afneemt. Dit kan leiden tot minder draagvlak en/of lagere participatie bij andere trajecten.	Met het programma Samen stad maken, geen Utrecht zonder U en het Kompas voor zeggenschap, zorgen we ervoor dat we alle verschillende belangen ophalen (stedelijk en buurt, omwonenden en gebruikers). Aan de voorkant zijn we in het samenwerkingsplan helder over de samenwerkingsvorm en zeggenschap. Achteraf maken we in het samenwerkingsverslag inzichtelijk welke inbreng er is opgehaald, hoe we dit hebben gewogen en wat dat heeft betekend voor het voorstel dat voorligt.
Niet, niet goed, niet tijdig kunnen leveren van informatie en/of dienstverlening door acute incidenten/calamiteiten, zoals: uitvallen van ICT-systemen, ontoegankelijkheid gebouw en landelijke ontwikkelingen.	Een actueel business continuïteitsplan (BCP), waarin beschreven is welke acties we ondernemen als het risico zich voordoet.
Niet, niet goed, niet tijdig kunnen leveren van informatie en/of dienstverlening door onvoldoende beschikbaar personele capaciteit (kwalitatief en/of kwantitatief) om de veranderde vraag door onder andere de veranderende samenstelling van de populatie en ondermijnende criminaliteit, aan te kunnen.	Actieve arbeidsmarkt strategie gericht op binden en boeien van de medewerkers door onder andere investeren in opleiding en training voor de werknemers.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Niet van toepassing voor dit programma

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Het Utrechts Archief	Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht en een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek over Utrecht. Via digitale dienstverlening, de studiezaal en het publiekscentrum stelt HUA de collectie ter beschikking aan de burger voor onderzoek, educatie en cultuurbeleving. Daarnaast is Het Utrechts Archief toezichthouder en	3.901

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
	kennispartner bij het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en verschillende decentrale overheden.	

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Raad en college					
Ondersteunen raadgevend referendum	Bij de organisatie van een raadgevend referendum kunnen voorstanders, tegenstanders en bewoners met een neutrale opstelling een subsidiebedrag aanvragen ter ondersteuning campagneactiviteiten of de meningsvorming in het publieke debat.	36	36	0	0
Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	127	0	0	0
Totaal doelstelling 1		163	36	0	0
Betrokken Utrechters					
Initiatievenfonds	Het Initiatievenfonds is er voor grote en kleine initiatieven, inwoners en organisaties, jong en oud. Alle Utrechters met een goed idee voor hun straat, buurt, wijk of de stad kunnen een aanvraag doen.	3.456	3.541	0	0
Joods rechtsherstel (Erfgoed en Cultuur)	Een evenwichtige verdeling van de door de raad beschikbaar gestelde middelen naar doelen en partijen binnen de Joodse gemeenschap. Behoud Joods erfgoed en	219	0	0	0
Joods rechtsherstel (Maatschappelijk urgente thema's)	Een evenwichtige verdeling van de door de raad beschikbaar gestelde middelen naar doelen en partijen binnen de Joodse gemeenschap. Maatschappelijk urgente thema's	95	0	0	0
Joods rechtsherstel (onderwijs)	Een evenwichtige verdeling van de door de raad beschikbaar gestelde middelen naar doelen en partijen binnen de Joodse gemeenschap. Joods onderwijs en verbinding tussen Joodse groepen in Utrecht (waaronder studenten en vrouwen)	61	0	0	0
Samen voor Overvecht a. Samen voor Overvecht	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	0	711	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Samen voor Overvecht b1. Vitale Wijken (regiodeal) - Bestaanszekerheid en Perspectief - Weerbaarheid tegen (online) criminaliteit en mentale gezondheid van kinderen en jongeren vergroten	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	106	106	0	0
Samen voor Overvecht b2. Vitale Wijken (regiodeal) - Bestaanszekerheid en Perspectief - Hulp en ondersteuning dichtbij bewoners organiseren	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	60	60	0	0
Samen voor Overvecht c1. Vitale Wijken (regiodeal) - Wijkeconomie en arbeidsparticipatie - Ruimtes voor werk en ondernemerschap creëren	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	100	100	0	0
Samen voor Overvecht c2. Vitale Wijken (regiodeal) - Wijkeconomie en arbeidsparticipatie - Organiserend vermogen van het MKB en ondernemers versterken	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	100	100	0	0
Samen voor Overvecht d1. Kansrijke Wijk (SPUK) – Integraal - Lifecoaching	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	100	100	0	0
Samen voor Overvecht d2. Kansrijke Wijk (SPUK) – Integraal - Arbeidsmarkttoeleiding en bemiddeling	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	78	78	0	0
Samen voor Overvecht d3. Kansrijke Wijk (SPUK) – Integraal - Overvechtacademie	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	0	0	0	0
Samen voor Overvecht e1. Kansrijke Wijk (SPUK) - Re-integratie en preventie geldzorgen - Preventie van armoede en schulden door outreachend te werken	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	73	173	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Samen voor Overvecht e2. Kansrijke Wijk (SPUK) - Re-integratie en preventie geldzorgen - Ondersteuning voor succesvol outreachend werken	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	25	25	0	0
Samen voor Overvecht e3. Kansrijke Wijk (SPUK) - Re-integratie en preventie geldzorgen - Basisvaardigheden en empowerment als opstap naar re-integratie	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	40	110	0	0
Samen voor Overvecht f1. Kansrijke Wijk (SPUK) – Ontwikkeling van het jonge kind - Organiseren en ondersteunen van steunnetwerken voor ouders van kinderen tussen 0-6 jaar	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	75	75	0	0
Samen voor Overvecht f2. Kansrijke Wijk (SPUK) – Ontwikkeling van het jonge kind - Specifieke training en ondersteuning van ouders op het gebied van opvoedvaardigheden	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	80	80	0	0
Samen voor Overvecht f3. Kansrijke Wijk (SPUK) – Ontwikkeling van het jonge kind - Speelinloopplekken	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	90	90	0	0
Samen voor Overvecht g. Kansrijke Wijk (SPUK) – Maatschappelijke samenhang - Sport als middel	Het stimuleren van initiatieven, die bijdragen aan het behalen van de ambitiedoelen zoals geformuleerd in de Strategie wijkaanpak Samen voor Overvecht.	45	45	0	0
Totaal doelstelling 3		4.803	5.394	0	0
Totaal		**4.966**	**5.430**	**0**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Programmaoverzicht

We vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil in onze stad een passende woning kan vinden.

Portefeuillehouder(s): Linda Voortman, Matthijs Sienot, Susanne Schilderman, Julia Kleinrensink.

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	142.999	106.077	175.323	167.390	150.451	148.911
Lasten	130.514	120.111	196.612	184.920	167.131	155.381
Saldo van Baten en Lasten	**12.485**	**-14.034**	**-21.289**	**-17.530**	**-16.680**	**-6.470**
Onttrekking reserves	23.190	20.099	17.729	15.455	13.571	10.060
Toevoeging reserves	43.141	13.398	8.456	13.676	13.977	22.681
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-19.950**	**6.701**	**9.272**	**1.779**	**-406**	**-12.621**
Totaal	**-7.465**	**-7.334**	**-12.017**	**-15.751**	**-17.086**	**-19.092**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 175,323 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Inkomsten uit grondexploitaties (123,4 miljoen euro)
- Inkomsten uit erfpachtcontracten, conversie van erfpachtrechten en meerwaardeafdrachten uit bestemmingswijzigingen op erfpachtgronden (19,7 miljoen euro)
- Leges vergunningen en precario, boetes en dwangsommen (22,8 miljoen euro)
- Overige inkomsten (9,1 miljoen euro) die voornamelijk bestaan uit inkomsten voor gebiedsontwikkeling

De lasten in dit programma zijn 196,612 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Kosten voor grondexploitaties, bestaande uit kosten voor verwerving, tijdelijk beheer, plan- en VAT kosten, bouw- en woonrijp maken, sloopkosten en milieumaatregelen, rente en overige kosten inclusief verrekening naar de balans van het onderhanden werk (122,5 miljoen euro)
- Kosten voor overige gebiedsontwikkelingen en voor ruimtelijke ontwikkelingsprojecten (32,9 miljoen euro)
- Kosten voor de bebouwde omgeving, met name bestaande uit personeelskosten, bijdrage aan de Omgevingsdienst Utrecht (ODU), juridische kosten en licentiekosten (26,5 miljoen euro)
- Kosten voor beleidsontwikkeling en uitvoering van het deelprogramma Huisvesting voor het realiseren van versneld toevoegen van woonruimte (4,9 miljoen euro)
- Het restant is (9,8 miljoen euro) het saldo van een financieel administratieve toerekening van overhead en overige kosten voor met name erfpacht en advisering over strategische en complexe, gebiedsoverstijgende vraagstukken.

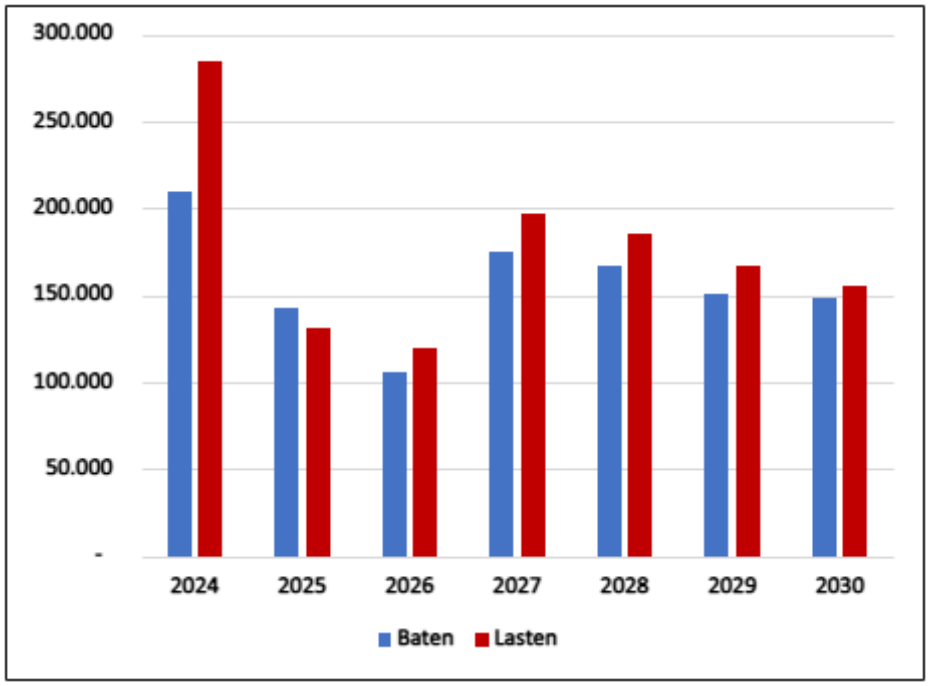
De mutaties reserves zijn 9,272 miljoen euro: 8,456 miljoen euro toevoeging en 17,729 miljoen euro onttrekking. Deze hebben betrekking op:

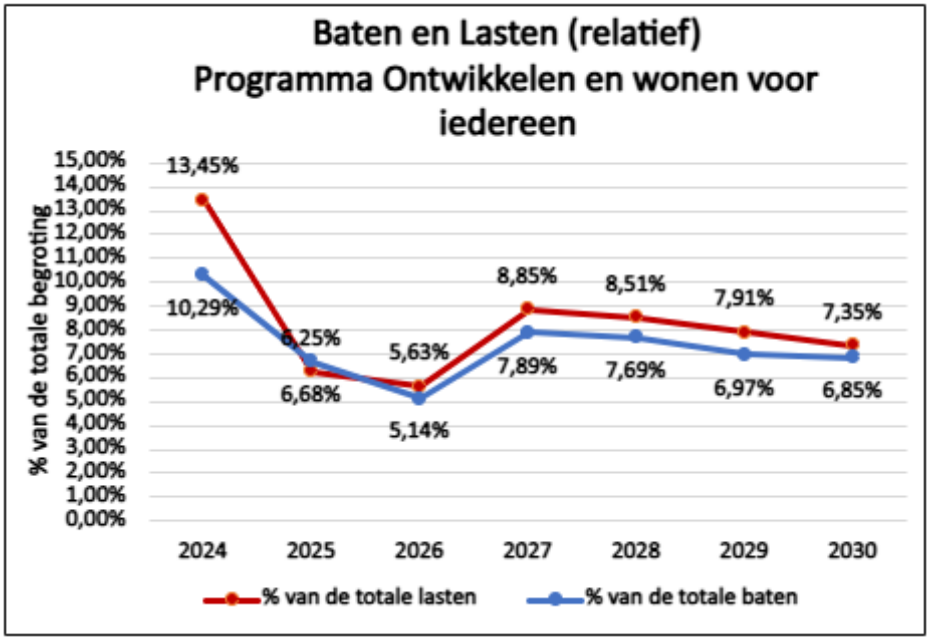
- De reserve Grondexploitaties: 6,860 miljoen euro toevoeging en 3,373 miljoen euro onttrekking;
- De reserve ruimtelijke ontwikkelingsprojecten: 1,596 miljoen euro toevoeging en 13,637 miljoen euro onttrekking;
- Overige reserves: 0,719 miljoen euro onttrekking.

Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad voor iedereen
  - 1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling en wonen
  - 1.3 Gebiedsontwikkelingen

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar.

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Aanstellen verhuisadviseur**	60	60	60	60	S
Actief grondbeleid en betaalbaar wonen	7.641	11.641	11.641	11.641	S
Actieplan studentenhuisvesting**	150	150	150	150	S
Beroepenvoorrang**	70	70	70	70	S
Geef woningzoekenden een stem**	50	50	50	50	S
Opstellen omgevingsvisie 2050	562	283	0	0	I
Thuis voor iedereen**	337	337	337	337	S
Opkoopbescherming	0	456	456	456	S
Leegstandsaanpak	0	403	403	403	S
Verhuurvergunning	205	810	810	810	S
Totaal	**9.075**	**14.260**	**13.977**	**13.977**	

* De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op natuurinclusief bouwen staan in deze begroting in het programma Aantrekkelijke groene leefomgeving en erfgoed.
** De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op aanstellen verhuisadviseur, actieplan studentenhuisvesting, beroepenvoorrang, geef woningzoekenden een stem en thuis voor iedereen hebben we in deze begroting verhoogd met in totaal 0,122 miljoen euro. Door deze bijstelling wordt het begrotingssaldo structureel vanaf 2027 verlaagd met 0,122 miljoen euro.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Opheffing knelpuntenvoorziening en indien nodig ambities in lopende projecten bijstellen	0	0	0	297	S
Realistisch ramen precariobelasting*	300	300	300	300	S
We stoppen de personeelsinzet voor stedenbouwkundige samenhang en ruimtelijke kwaliteit	0	149	149	149	S
We stoppen met de subsidies voor het architectuurcentrum en de architectuurprijs	50	101	101	101	S
Totaal	**350**	**550**	**550**	**847**	

* Deze dekking is in het coalitieakkoord opgenomen in het programma Algemene middelen en overhead.

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Stedelijke omgeving

Diverse en veilige stedelijke omgeving draagt bij aan de randvoorwaarden voor een prettig en gezond leven.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Grondprijzenbrief 2026	2026	Actualisatie van de geldende grondprijzen voor het jaar 2026.
Het Utrechts Grondbeleid	2024	Beschrijft de verschillende instrumenten van het grondbeleid die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de gemeente.
Aanvulling Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2022	Aanvullende richtinggevende afspraken op de RSU2040 naar aanleiding van het coalitieakkoord.
Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2021	Strategische visie voor de stad voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Algemeen buurtoordeel stad	7,3	7,3	-	7,3	-	7,3

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We starten met de doorontwikkeling van de RSU naar een ‘Omgevingsvisie 2050’. In de omgevingsvisie integreren we alle ambities voor de fysieke leefomgeving in één samenhangende visie voor de stad en prioriteren we waar nodig zodat we in de uitvoering van onze ambities kunnen versnellen. Met de Omgevingsvisie 2050 voldoen we aan de eisen van de Omgevingswet.
- We maken in 2027 verschillende ontwikkelingen mogelijk via nota’s van uitgangspunten en omgevingsplannen en er worden diverse tenders voorbereid.
- In Overvecht starten we met de planontwikkeling in Stationsgebied Overvecht. Ook starten we met een aantal nieuwe openbare ruimte projecten in Overvecht die (mede) mogelijk gemaakt worden door Rijksbijdragen (zoals een fietsverbinding door Park de Gagel en een brug over de Vecht, verkeersveiligheid- en vergroeningsprojecten).
- We maken een doorstart met het project Maarschalkerweerd Noord.

Activiteiten die we niet meer doen

- We stoppen met de subsidies voor het architectuurcentrum en de architectuurprijs. We gaan de subsidie in 2027 afbouwen en in 2028 helemaal stoppen. De subsidieruimte voor 2027 is 50.000 euro en in 2028 0 euro. We sturen op een aanvraag voor 1 oktober van max 50.000 euro.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

Gebiedsontwikkeling

- We werken verder aan de lopende projecten in het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR).
- We blijven inzetten op de Utrechtse Aanpak om de woningbouw op gang te houden en nemen gericht maatregelen om woningbouwprojecten doorgang te laten vinden.
- We werken aan de grootschalige gebiedsontwikkelingen Groot Merwede-Rijnenburg.
- We werken verder aan de ontwikkeling van Overvecht, zoals de gebiedsontwikkeling Overvecht Centrum.
- We werken in 2027 verder aan de knooppuntontwikkeling Lunetten-Koningsweg.
- We werken verder aan de ontwikkeling van verschillende gebiedsontwikkelingen, zoals de Merwedekanaalzone, Beurskwartier, Cartesiusdriehoek, Wisselspoor, Werkspoorkwartier, Lage Weide, Utrecht Science Park, Galgenwaard, Archimedeskwartier en verschillende ontwikkelingen in Leidsche Rijn.
- We gaan door met de kwaliteitsverbeteringen in de openbare ruimte, zoals in Kanaleneiland, het Janskerkhof en verschillende buurten in Overvecht zoals de Taagdreef, Amazonekwartier, Neckardreef-Noord.
- We werken verder aan de ontwikkeling van de mobiliteitshub XL in Papendorp.
- We werken verder aan de ontwikkeling van bedrijventerreinen zoals het circulaire bedrijvenpark Strijkviertel en zoeken naar een oplossing voor netcongestie om in 2027 te kunnen starten met een tender.

Erfpachtbeheer, Conversie en bestemmingswijzigingen en Uitgifte Gemeentelijke Eigendommen:

- Bij lopende (niet eeuwigdurend afgekochte) erfpachtcontracten brengen we periodiek een canon voor het gebruik van percelen in rekening en herzien deze periodiek. Daarnaast brengen we als er sprake is van wijziging in het gebruik eventueel een economische meerwaarde in rekening.
- We hebben de Algemene Bepalingen 1974 (AB74) bij het einde van het 50-jarig tijdvak gewijzigd ten aanzien van de vaststelling van de grondwaarde en canon en ter besluitvorming aangeboden. Deze implementeren we binnen het Project EET (Einde Erfpachttijdvak) in 2027 en later.

Financiën Stedelijke omgeving

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	122.794	83.863	152.078	144.182	127.275	125.765
Lasten	99.959	84.595	165.146	153.875	136.322	124.599
Saldo baten en lasten	**22.835**	**-733**	**-13.067**	**-9.693**	**-9.048**	**1.167**
Onttrekking reserves	22.584	16.921	17.729	15.455	13.571	10.060
Toevoeging reserves	43.141	13.398	8.456	13.676	13.977	22.681
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-20.556**	**3.523**	**9.272**	**1.779**	**-406**	**-12.621**
Totaal	**2.279**	**2.790**	**-3.795**	**-7.914**	**-9.454**	**-11.455**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Grondexploitaties: Meerjarige raming van de baten (cashflow) uit de actualisatie van de grondexploitaties volgens het MPR 2026.	68.162	V	I
Lasten			
Grondexploitaties: Meerjarige raming van de lasten (cashflow) uit de actualisatie van de grondexploitaties volgens het MPR 2026.	74.180	N	I
Investeringsimpuls RSU: Jaarlijkse fluctuatie (cashflow) op basis van de planning in het MPR 2026.	2.929	N	I
Gebiedsmanagement: In het coalitieakkoord zijn in de periode 2026-2030 middelen bestemd voor actief grondbeleid en betaalbaar wonen.	2.799	N	I
Omgevingsrecht: bij de Voorjaarsnota 2026 zijn via de knelpunten extra middelen toegekend voor 2027-2030 voor het inzetten van extra capaciteit voor de implementatie van de Omgevingswet.	500	N	S
In het coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen bestemd voor opstellen Omgevingsvisie 2050.	562	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Investeringsimpuls RSU: Met de geraamde onttrekkingen worden de lasten op het product Investeringsimpuls RSU gedekt. Deze lasten fluctueren jaarlijks en zijn in 2027 hoger dan in 2026 (gebaseerd op de planning uit het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026).	1.395	V	I
Reserve Europese subsidies: In 2027 is er geen onttrekking meer aan de reserve Europese subsidies.Deze reserve is dan opgeheven.	343	N	I
Overige kleine onttrekkingen aan reserves	244	N	I
Toevoegingen			
Reserve Grondexploitaties: In het coalitieakkoord 2026-2030 zijn structurele middelen bestemd voor actief grondbeleid en betaalbaar wonen. Daarnaast zijn o.a. de middelen voor Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn uit de Voorjaarsnota 2018 en 2024 in 2027 lager dan in 2026. Ook is de geraamde winstneming op basis van POC-methode uit de grondexploitatie Leidsche Rijn Uitvoeringsprogramma in 2027 lager dan in 2026.	405	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Reserve Investeringsimpuls RSU: De storting is in 2027 lager doordat de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor ruimtelijke ontwikkelingsprojecten, zoals de integrale projecten Welgelegen en Den Hommel en Overvecht Amazonekwartier, in 2027 lager zijn dan in 2026.	2.850	V	I
Reserve Betaalbaar Wonen: In 2026 zijn de in 2023 ontvangen meerwaarde afdrachten uit de verkoop van sociale huurwoningen in de reserve gestort. In 2027 is geen storting begroot.	2.497	V	I

Doelstelling 2: Bebouwde omgeving

De bebouwde omgeving is veilig, leefbaar en tast de gezondheid niet aan.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsregel Algemene Handhavingsstrategie bebouwde omgeving en openbare ruimte	2026	De strategie geeft op hoofdlijnen de uitgangspunten en doelen weer voor toezicht en handhaving in de fysieke leefomgeving in de stad Utrecht.
Vergunningenstrategie Omgevingswet gemeente Utrecht	2026	De strategie bevat een weergave van de ontwikkelingen in de vergunningverlening en de manier waarop het toetsen op wet- en regelgeving gebeurt.
Handhavingsstrategie Nieuwbouw, verbouw en constructiecontrole	2026	De strategie bevat een domeinspecifieke risicoanalyse, een basis voor prioriteitsstelling en de manier waarop we toezicht houden.
Handhavingsstrategie Bestaande Bouw	2026	De strategie bevat een domeinspecifieke risicoanalyse, een basis voor prioriteitsstelling en de manier waarop we toezicht houden.
Regionale Uitvoering-en Handhavingstrategie overgedragen milieutaken Regio Utrecht (UHS)	2026	De strategie geeft weer welke doelen en ambities de regio Utrecht heeft om vanuit de VTH-taken bij te dragen aan de fysieke leefomgeving. Ook bevat de strategie de uitgangspunten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiermee vormt de UHS het kader voor de taken die de Omgevingsdienst Utrecht (ODU) uitvoert.
Handhavingsstrategie Woontoezicht Gemeente Utrecht	2025	De strategie bevat een domeinspecifieke risicoanalyse, een basis voor prioriteitsstelling en de manier waarop we toezicht houden.
Overig thematisch beleid		Het thematische beleid bevat kaders voor de uitvoering bij VTH.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We gaan aan de slag met het invoeren van een verhuurverordening en een verhuurvergunning.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Netcongestie is een landelijk probleem en de gemeentelijke aanpak is een prioriteit. Wij werken aan oplossingen om netcongestie in onze regio te verminderen. Deze oplossingen zijn volop in ontwikkeling in samenspraak met Stedin. Hier brengen wij initiatiefnemers van op de hoogte.
- Met het uitvoeringsprogramma Beschermen Woningvoorraad bestrijden we negatieve effecten en misstanden zoals slecht verhuurderschap, leegstand, toeristische verhuur en het opkopen van woningen.
- Het project 'Huisjesmelkers en ondermijnende criminaliteit' zetten we voort.
- De Omgevingsdienst Utrecht (ODU) voert het periodieke toezicht op milieu- en energiewetgeving bij bedrijven uit en behandelt meldingen van overlast van bedrijven in hun portefeuille en houdt toezicht op bodemsaneringen, grondtoepassingen en bedrijfsmatige asbestsaneringen. In 2025 zijn meer wettelijke taken (milieu, bodem en energie) overgegaan naar de Omgevingsdienst Utrecht (eerder Regionale Uitvoeringsdienst, RUD).
- De bouwregelgeving is aan veel veranderingen onderhevig en heeft geleid tot een ingrijpende wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Hier besteden we aandacht aan.
- We houden (ook op projectbasis) toezicht zich op de (brand)veiligheid van bouwwerken. Een deel van het gebouwenbestand veroudert. Soepelere 'rechtens verkregen niveau'-eisen dan bij nieuwbouw, oude materialen, aangepaste indelingen en verouderde installaties kunnen leiden tot verhoogde risico’s bij bestaande gebouwen
- De handhavingscapaciteit is beperkt, waardoor we meldingen niet altijd (direct) oppakken. Daarom hebben we de werkwijze aangepast. Bij het oppakken van meldingen over bestaande gebouwen richten we de beperkte capaciteit op de meest risicovolle situaties. Meldingen over gevaar voor de veiligheid en gezondheid pakken we altijd op.

Daarnaast voeren we onze reguliere werkzaamheden uit zoals het toetsen van vergunningsaanvragen en toezicht houden op de naleving van vergunningen en controles op basis van meldingen.

Financiën Bebouwde omgeving

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	19.289	20.753	23.149	23.143	23.143	23.143
Lasten	23.876	26.841	26.520	26.491	26.407	26.390
Saldo baten en lasten	**-4.587**	**-6.089**	**-3.371**	**-3.347**	**-3.264**	**-3.247**
Onttrekking reserves	193	1.053	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**193**	**1.053**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-4.394**	**-5.035**	**-3.371**	**-3.347**	**-3.264**	**-3.247**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
In 2025 en 2026 zijn lagere legesopbrengsten begroot als gevolg van netcongestie.	2.000	V	I
De opbrengsten nemen toe als gevolg van indexatie en een actualisatie van de raming conform het Coalitieakkoord 2026-2030.	348	V	S
Lasten			
Voor de leegstand- en opkoopregeling zijn incidenteel in 2027 extra middelen beschikbaar. Deze worden benut om de ontstane achterstanden weg te werken.	191	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Vanwege een lagere kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunningen is in 2026 een onttrekking gedaan aan de egalisatiereserve bouwleges.	1.053	N	I

Doelstelling 3: Huisvesting

We vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil in onze stad een passende woning kan vinden.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Wonen in Utrecht: van woningmarkt naar volkshuisvesting	2025	Overkoepelende visie op het woonbeleid in de gemeente Utrecht.
Huisvestingsverordening	2024	Omdat nieuwbouw tijd vraagt en omdat de woningnood hoog is, is de urgentie om de bestaande voorraad te blijven reguleren hoog. Dit doet Utrecht met de huisvestingsverordening op basis van de Huisvestingswet 2014.
Leegstandsverordening	2023	Een verordening in om de langdurige leegstand van woonruimten te bestrijden.
Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2021	Strategische visie voor de stad voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal vergunde nieuwbouwwoningen	n.v.t.	3290	3000	3000	3000	3000
Aantal opleveringen permanente woningen (nieuwbouw en overige toevoegingen)	n.v.t.	3103	3000	3000	3000	3000
Gerealiseerd aandeel woonplekken voor kwetsbare en bijzondere doelgroepen t.o.v. het opgedragen aantal woonplekken voor deze doelgroepen uit de jaarcyclus.	n.v.t.	69%	100%	100%	100%	100%
De relatieve verandering van het aantal toewijzingen (aanbod- & lotingmodel) moet hoger liggen dan de relatieve verandering van het aantal actief woningzoekenden (aanbod- & loting-model)	5%	t=4%, a=11%	t>a	t>a	t>a	t>a

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We sturen op betaalbaarheid en hanteren de verdeling 40% sociaal, -40% middensegment en -20% vrije sector.
- We werken stapsgewijs aan de implementatie van de Wet versterking regie volkshuisvesting onderdeel daarvan is invulling geven aan de wettelijke verplichting om een volkshuisvestelijk programma vast te stellen. Dat kan ook leiden tot aanpassingen van de beleidsnota wonen.
- We stellen conform de verplichting uit de wet regie volkshuisvesting een volkshuisvestelijk programma op.
- We herijken en vullen de afspraken aan die we met de corporaties hebben via de samenwerkingsafspraken. We brengen het afsprakenpakket uit het volkshuisvestelijk akkoord onder in samenwerkingsafspraken.
- We stellen een nieuwe Huisvestingsverordening op in MRU West verband.
- We werken met de regio verder aan de fair share-afspraken en we stellen een regionaal verdeelbesluit op.
- We werken met Rijk, provincie en corporaties aan een nieuwe woondeal met daarbij regionale betaalbaarheidsafspraken en afspraken over randvoorwaarden bij woningbouw.
- We gaan door met onze inzet voor huisvesting van studenten en gaan tevens inzet plegen voor huisvesting van jongeren.
- We ontwikkelen een Wonen Eerst aanpak en brengen de benodigde financiële middelen in beeld. We baseren ons ook op de uitkomsten de ETHOS telling.
- We willen vergunningsvrij woningdelen verruimen tot en met vier personen. We onderzoeken welke maatregelen nodig zijn om dit op een goede manier te doen met oog voor de leefbaarheid van de omgeving.
- We geven invulling aan de stem van de woningzoekende door het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten van woningzoekenden, corporaties en ontwikkelende partijen.

Activiteiten die we niet meer doen

- Nu de financiële keuzes zijn gemaakt in het coalitieakkoord zullen wij de ambities uit de beleidsnota wonen in evenwicht brengen met het beschikbare budget. We zullen in het op te stellen volkhuisvestelijk programma focus aanbrengen in de prioritering en uitvoering van de woonambities.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We stimuleren het bouwtempo.
- We stimuleren de ontwikkeling van studentenhuisvesting.
- We stimuleren de realisatie van wooncoöperaties.
- We werken aan een constructie voor het langjarig borgen van betaalbare koop.
- We zetten in op diverse maatregelen voor het beschermen van de bestaande woningvoorraad waaronder opkoopbescherming en leegstandsverordening.
- We stellen jaarlijks een verdeelbesluit (verdeling aandachtsgroepen) op waarin we met coporaties en zorgpartijen een doelstelling voor huisvesting van mensen in kwetsbare positie bepalen.
- We werken projectmatig en met de regio aan een toekomstvisie op woonruimteverdeling.
- We bevorderen samen met de corporaties de doorstroming via de verhuisadviseur senioren.
- We verlenen beroepenvoorrang aan woningzoekenden met een vitaal beroep.
- We faciliteren het beter benutten van bestaande woningen: splitsen, optoppen en woningdelen.
- We houden actief toezicht en handhaving op zelfbewoningsplicht en antispeculatiebeding voor nieuwbouwwoningen.

Financiën Huisvesting

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	916	1.462	96	65	34	2
Lasten	6.679	8.675	4.946	4.555	4.403	4.392
Saldo baten en lasten	**-5.763**	**-7.213**	**-4.850**	**-4.490**	**-4.369**	**-4.390**
Onttrekking reserves	413	2.124	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**413**	**2.124**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-5.350**	**-5.089**	**-4.850**	**-4.490**	**-4.369**	**-4.390**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
In 2027 ontvangen we minder subsidies (SPUKS) voor projecten in het kader van huisvesting van kwetsbare doelgroepen.	1.334	N	I
Lasten			
Lagere lasten vanwege minder subsidies (SPUKS) in 2027.	1.334	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Afloop van incidentele coalitiemiddelen 2022 - 2026.	890	V	I
In 2026 is via de decembercirculaire 2025 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor Wet Versterking Regie Volkshuisvesting.	863	V	I
Lagere inzet op Wet Betaalbare Huur, Volkshuisvestelijk akkoord, Tussenvormen Statushouders en Beter Benutten.	847	V	I
In het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn structurele middelen bestemd voor: • Thuis voor iedereen. • Actieplan studentenhuisvesting. • Beroepenvoorrang. • Aanstellen verhuisadviseur • Geef woningzoekenden een stem.	667	N	S
De inzet op Betaalbare Koop en bijbehorende reserveonttrekking voor 2027 zijn nog niet bekend.	500	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 zijn er reserveonttrekkingen begroot aan de algemene reserve, zijnde decembercirculaire middelen ad 0,863 miljoen euro en bestedings- en dekkingsvoorstellen over 2025 ad 0,761 miljoen euro.	1.624	N	I
In 2026 is er een reserveonttrekking begroot aan reserve Woonfonds (inzet op Betaalbare Koop).	500	N	I
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.			

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Ongunstige marktomstandigheden zoals stijgende rente, stijgende bouwkosten, schaarste bouwmaterialen en beschikbaarheid personeel (zowel markt als gemeente) zetten het bouwtempo onder druk. Als gevolg hiervan neemt de woningbouwproductie af en dreigen in toenemende mate Utrechters (reguliere en kwetsbare doelgroepen die afhankelijk zijn van sociale huurwoningen) tussen wal en schip te vallen.	Optimaliseren in projecten en/of het bijstellen van de ambities: • Project specifieke maatregelen die de haalbaarheid van een project mogelijk vergroten via de Utrechtse Aanpak. • Subsidies vanuit zowel gemeente, provincie als rijksoverheid. Zoals Rijkssubsidies als de Start Bouw Impuls (SBI) en Woning Bouw Impuls (WBI). • Lobby voor externe bijdragen. • Samen met marktpartijen (zoals partners DNU) zoeken naar slimme oplossingen. • Inzetten op innovatie en

Strategische programmarisico's	Maatregel
	netcongestieverzachters om aansluiting op het elektriciteitsnetwerk mogelijk te maken.
Door de aansluitstop krijgen woningbouwprojecten mogelijk geen vergunning. Het risico is dat projecten die niet op de lijst onderhanden werk (Stedin lijst) staan of die zelf een voorziening (accu's/generator) realiseren geen vergunning krijgen omdat er niet direct zicht is op een aansluiting. .	Het Programma Netcongestie functioneert lokaal om de regie te voeren op maatregelen om ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en voorzieningen, vestiging van bedrijven en verduurzaming door te laten gaan, maatregelen die de gevolgen van frequente en/of langdurige stroomuitval voorkomen of ondervangen en maatregelen die de realisatie van stroominfrastructuur faciliteren. In het coalitieakkoord zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de komende 4 jaar. Daarmee worden de reeds bedachte maatregelen verder uitgewerkt en gerealiseerd. Hiermee worden vertragingen in de realisatie van projecten tijdelijk opgevangen en worden de gevolgen van een aansluitstop voor kleingebruikers deels beheerst. Er wordt ingezet op de uitbreiding van energie infrastructuur. We gaan door met onze inzet op netbewuste nieuwbouw en zoeken naar mogelijkheden om de piekbelasting te beperken. In aanvulling daarop wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een (integraal) energiesysteem met flexibel vermogen. Om versnelling op cruciale dossiers mogelijk te maken, wordt gewerkt aan doorbraken om knelpunten op te lossen.
Beperkingen met betrekking tot stikstofdepositie kunnen leiden tot vertraging of afstel van ruimtelijke projecten. Twee gerechtelijke uitspraken in het stikstofdossier hebben gevolgen voor ruimtelijke plannen en projecten. Plannen en projecten kunnen te maken krijgen met extra kosten en vertraging en mogelijk kunnen projecten (voorlopig) niet doorgaan Daardoor worden bijvoorbeeld woningen later opgeleverd of helemaal niet gebouwd, wat effect kan hebben op wachttijden voor woningen en doorstroom vanuit opvang.	Twee gerechtelijke uitspraken in het stikstofdossier hebben gevolgen voor ruimtelijke plannen en projecten. Plannen en projecten kunnen te maken krijgen met extra kosten en vertraging en mogelijk kunnen projecten (voorlopig) niet doorgaan. Per plan of project (zowel lopende als toekomstige) wordt gekeken op welke manier het plan vastgesteld kan worden en op welke manier de ontwikkeling doorgang kan vinden. We staan hier in contact met (juridische) adviesbureaus ter ondersteuning.
Bijdragen vanuit derden (waaronder Rijk en andere overheden) zijn onvoldoende om de opgaven en ambities uit de RSU 2040 te kunnen realiseren. Onvoldoende financiële bijdragen van derden (waaronder het Rijk en andere overheden) leiden ertoe dat de ov-schaalsprong en andere mobiliteitsmaatregelen niet of slechts gedeeltelijk kunnen worden uitgevoerd, waardoor de beoogde	De bekostiging van verstedelijking staat centraal in onze aanpak voor lobby en public affairs. Mobiliteit is de grootste kostenpost in de RSU-ambities, met de ov-schaalsprong als belangrijkste component. De ov-schaalsprong krijgt hierin dan ook bijzondere aandacht. Mobiliteitsmaatregelen zijn nodig om onze woningbouwambities te realiseren.

Strategische programmarisico's	Maatregel
verstedelijkingsambities uit de RSU 2040 onder druk komen te staan.	
Landelijk woonbeleid staat nationaal erg in de politieke belangstelling. Rijksbeleid heeft invloed op de uiteindelijke vorm en uitwerking van wetgeving of afspraken die impact hebben op de Utrechtse situatie - de Wet betaalbare huur is in juni 2026 door de minister gewijzigd waardoor middenhuurwoningen minder betaalbaar worden. Gevolg is dat het voor middeninkomens nog moeilijker wordt een betaalbare huurwoning te vinden met een acceptabele prijs-kwaliteitverhouding en ze deze buiten onze stad (moeten) gaan zoeken. Hierdoor komen we verder af van het doel om een ongedeelde stad voor iedereen te zijn. - Het kabinet heeft aangekondigd te werken aan een bindend convenant voor alternatieve, veelal tijdelijke, huisvesting statushouders. Deze alternatieve vormen van huisvesting bieden geen structurele oplossing voor de woonvraag vanuit deze doelgroep; door het gebrek aan beschikbare woningen in zowel de bestaande voorraad als de nieuwbouw ontbreekt passende vervolghuisvesting, waardoor doorstroming stokt en verdringingseffecten kunnen ontstaan. Daarnaast is het risico dat voorrang voor statushouders wordt afgeschaft. Daarmee vervalt een instrument om aan de wettelijke taakstelling – die blijft bestaan - te voldoen. - Bovenwettelijke eisen: het rijk werkt onder de noemer STOER aan het schrappen en voorkomen van (gemeentelijke) bovenwettelijke eisen. Dit kan de kwaliteit van gebiedsontwikkelingen onder druk zetten die noodzakelijk zijn in een verdichtende stad. Gevolg is dat kwaliteit met name op langere termijn onder druk kan komen te staan met o.a. kans op leegstand (minst populaire woningen) en meer en snellere verhuizingen van bewoners als gevolg wat weer effect heeft op de samenhang en leefbaarheid in een buurt.	• Continueren van het Programma beschermen bestaande woningvoorraad, waarmee we toezicht houden op het gebruik van woningen. • Lobby voor continuering programma's en maatregelen. • Blijvende lobby voor aanpassing WWS-puntenstelsel zodat middenhuur betaalbaar blijft in Utrecht • Lobby op afschaffen kostendelersnorm • Lobby op langdurig borgen betaalbare koop. • Met de G4 zetten we ons bij het Rijk in om de autonomie te behouden om onze beleidsambities voor gebiedsontwikkelingen toe te passen.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Ontwikkelen en wonen voor iedereen	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**199.078**						
Stedelijke omgeving	**199.078**						
Uitbreidingsinvesteringen A	185.935	33.471	0	0	8.157	0	194.092
Vervangingsinvesteringen	13.143	1.735	0	0	0	0	13.143
Totaal	**199.078**	**35.206**	**0**	**0**	**8.157**	**0**	**207.235**

x € 1.000

Ontwikkelen en wonen voor iedereen	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Totaal investeringen							
Stedelijke omgeving							
Uitbreidingsinvesteringen A	9.571	22.391	46.321	60.000	18.850	3.488	0

Vervangingsinvesteringen	2.932	5.159	3.317	0	0	0	0
Totaal	**12.503**	**27.550**	**49.638**	**60.000**	**18.850**	**3.488**	**0**

Toelichting

Voor 2027 worden er geen nieuwe kredieten ter autorisatie aangeboden.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Omgevingsdienst Utrecht (ODU)	Het verlenen van vergunningen en verwerken van meldings-plichten voor milieubelastende activiteiten en het toezicht en handhaven van milieuregels.	3.144

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Stedelijke omgeving					
RSU ruimte voor initiatief		0	255	0	0
Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	110	88	88	0
Stimuleren wooncoöperaties	Het financieel ondersteunen van initiatieven met als doel het realiseren van betaalbare woningen door wooncoöperaties	20	20	0	0
Totaal doelstelling 1		130	363	88	0
Totaal		**130**	**363**	**88**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Klimaatvriendelijke stad

Programmaoverzicht

We leveren samen met de stad onze maximale bijdrage om klimaatverandering te beperken.

Portefeuillehouder(s): Julia Kleinrensink

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	12.887	18.714	6.540	6.570	2.940	390
Lasten	20.998	41.704	31.776	21.156	18.960	16.383
Saldo van Baten en Lasten	**-8.111**	**-22.991**	**-25.236**	**-14.586**	**-16.020**	**-15.993**
Onttrekking reserves	3.900	1.724	444	312	0	0
Toevoeging reserves	2.586	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.315**	**1.724**	**444**	**312**	**0**	**0**
Totaal	**-6.797**	**-21.267**	**-24.792**	**-14.274**	**-16.020**	**-15.993**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027.

De baten in dit programma zijn 6,540 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Rijksmiddelen: Specifieke uitkering Volkshuisvestingsfonds (2,5 miljoen euro)
- Rijksmiddelen: Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie (2,5 miljoen euro)
- Rijksmiddelen: Specifieke uitkering Energiearmoede en Nationaal Isolatieprogramma (0,750 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 31,776 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Verduurzamen woningen (11,557 miljoen euro)
- Netcongestie (6,4 miljoen euro)
- Aanpassen energie-infrastructuur (3,351 miljoen euro)
- Verduurzamen bedrijven en maatschappelijke organisaties (2,979 miljoen euro)
- Ontwikkeling energiesystemen (2,381 miljoen euro)
- Verduurzamen bronnen (2,308 miljoen euro)
- Europese projecten ten behoeve van energietransitie (0,250 miljoen euro)
- Buurtaanpak Aardgasvrij(0,3 miljoen euro)

In de jaarplanbrief Energietransitie, die in Q4 2026 aan de Raad wordt toegezonden, wordt meer gedetailleerd weergegeven hoe de budgetten per programmaonderdeel in 2027 zich verhouden tot de budgetten uit 2026 en wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven op de belangrijkste activiteiten voor het komende jaar.

De mutaties reserves zijn 0,444 miljoen euro. Dit heeft betrekking op::

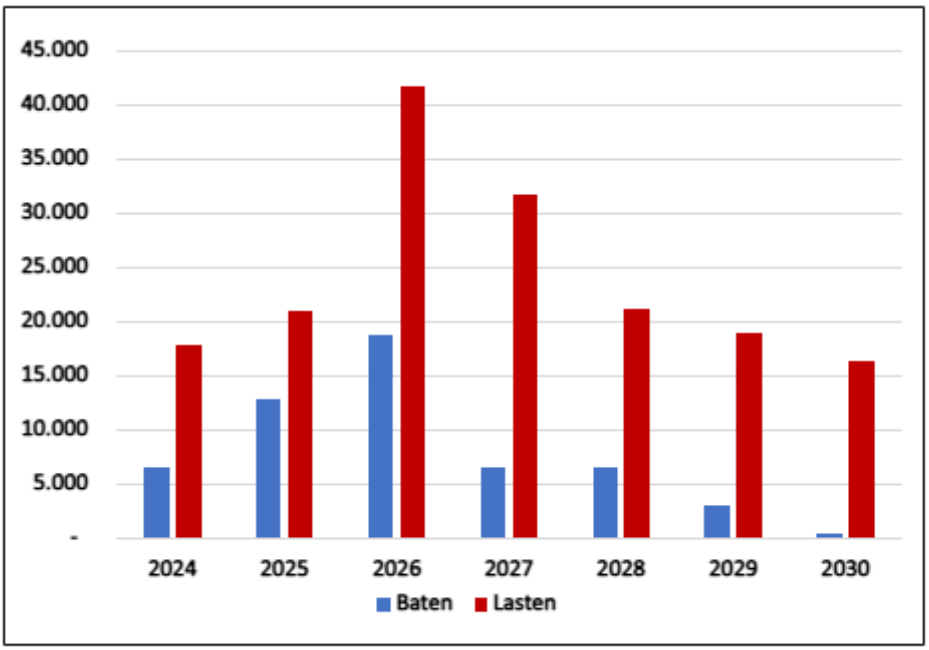
- Een bedrag van 0,444 miljoen euro die in 2027 aan de reserve onttrokken ter dekking van cofinancieringsverplichtingen binnen het programma Klimaatvriendelijke stad.

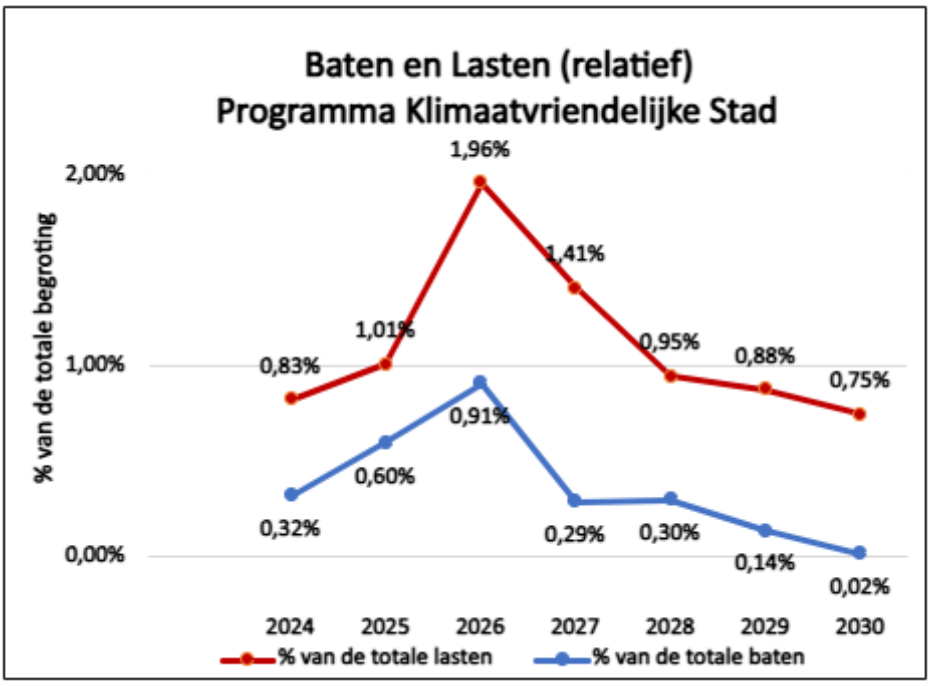
Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Het financieel meerjarenbeeld van dit programma bevat vanaf 2024 onder de baten en lasten de SPUK middelen die vanuit het Rijk worden ontvangen voor de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). In 2026 en 2027 zijn de CDOKE middelen als lastenbudget toegekend middels een decentralisatie-uitkering (DU), waarbij de baten via de algemene uitkering in het programma Algemene middelen en overhead worden verantwoord. In 2026 staan zowel SPUK als DU CDOKE middelen begroot wat leidt tot een hoger lastenbudget. In de 2e bestuursrapportage 2026 wordt hiervoor een bijsturingsvoorstel gedaan om dit over toekomstige jaren te verdelen. Daarnaast is aangekondigd dat deze klimaatmiddelen vanaf 2028 als een bijzondere fondsuitkering (BFU) worden verstrekt. Deze middelen zijn nog niet begroot.

45.000
40.000
35.000
30.000
25.000
20.000
15.000
10.000
5.000
-
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
Baten
Lasten

Baten en Lasten (relatief)
Programma Klimaatvriendelijke Stad
% van de totale begroting
2,00%
1,00%
0,00%
1,96%
1,41%
1,01%
0,95%
0,88%
0,83%
0,75%
0,91%
0,60%
0,32%
0,29%
0,30%
0,14%
0,02%
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
% van de totale lasten
% van de totale baten

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad vol groen
    - 2.1 Klimaat en energie

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Aanpak netcongestie	3.655	4.836	6.622	6.622	I
Utrecht isoleert	1.949	1.949	1.949	1.949	S
Totaal	**5.604**	**6.785**	**8.571**	**8.571**	

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Energieverbruik

Energieverbruik gebouwde omgeving in 2050 met 35% afgenomen ten opzichte van 2020, alle mogelijkheden voor duurzame energieproductie zijn benut en energie-infrastructuur is aangepast op duurzame bronnen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota warmte	2025	De beleidsnota warmte geeft de kaders aan die we hanteren in de warmtetransitie. Het bevat een analyse van de voorkeursoplossing voor de warmtevoorziening per buurt en legt de komende jaren een focus op de drie gebieden met actieve buurtwarmte-initiatieven.
Regionaal Uitvoeringsprogramma Regionale Energiestrategie 2.0	2025	In het regionaal uitvoeringsprogramma staat hoe we regionaal werken aan de uitvoering van de Herijking RES onder andere op de thema's zon op dak, grootschalige opwek, warmte en regionale participatie.
Herijking Regionale Energiestrategie	2025	In de herijking RES regio Utrecht staat opgenomen hoe de regio 1,8 Terawattuur (TWh) aan wind- en zonne-energie in 2030 wil opwekken en welke warmtebronnen mogelijk beschikbaar zijn. Utrecht zet zich in om een bijdrage van 0,523 TWh te leveren aan dit regionale bod.
Beleidsnota 'Opwekgebieden voor schone energie in Utrecht 2024-2030	2024	In deze beleidsnota staan de focus- en zoekgebieden voor wind-, zonne-energie en aardwarmte opgenomen. In deze focus-en zoekgebieden gaan we aan de slag om zo veel mogelijk potentieel schone energie op te gaan wekken.
Uitvoeringsprogramma Elektriciteitsinfrastructuur en netcongestie 2023-2026	2024	Via twee programmalijnen: inpassing infrastructuur en netbewuste stad willen we structureel bijdragen aan knelpunten op het elektriciteitsnet.
Uitvoeringsprogramma verduurzaming Bedrijventerreinen 2024-2028	2024	In dit uitvoeringsprogramma geven we aan langs welke 4 sporen we op bedrijventerreinen aan de slag gaan met verduurzaming: netcongestie en energie-hubs, energiebesparing, verduurzaming bedrijfsprocessen en lobby richting rijksoverheid.
Actualisatie uitvoeringsprogramma's energie	2023	Actualisaties van de uitvoeringsprogramma's 2024 voor wonen en bedrijven en

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
besparen gebouwde omgeving		maatschappelijke organisaties behorende bij het vastgestelde programma besparen gebouwde omgeving.
Programma Besparen gebouwde omgeving 2022-2030	2022	In het programma is een strategie, visie en doelstelling op energie besparen in de gebouwde omgeving van Utrecht uitgewerkt voor woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed.
Programma zon op dak en netoplossingen	2022	In het programma is een strategie, visie en doelstelling voor zon op dak uitgewerkt en een aanpak voor netcongestie oplossingen die gelieerd zijn aan de zonnepanelen op daken.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie		Doelstelling		
		2025	2026	2027	2028	2029
Verandering energieverbruik gebouwde omgeving tov 2020.	12.704 TJ (2020)	-12,6%	-13,9%	-15,2%	-16,0%	-16,9%
% gebouwen zonder aardgasaansluiting	30% (2020)	38%	40%	41%	43%	44%
% duurzame warmte	43% (2020)	53%	60%	55%	55%	55%
Aantal GWh opwek	100 GWh (2021)	234 GWh	178 GWh	256 GWh	305 GWh	416 GWh
Regionaal tekort aan Megawatt op elektriciteitsnet	104 (2026)		104 MW	Komt in raadsbrief Q4-2026	Komt in raadsbrief Q4-2026	Komt in raadsbrief Q4-2026

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We werken aan doorbraken netcongestie en informeren de gemeenteraad hier twee keer per jaar over in de raadsbrief voortgang Netcongestie. We rapporteren daarin over de prestatie-indicatoren zoals genoemd in raadsbrief stand van zaken netcongestie (23 juni 2026).
- Als onderdeel van de uitvoering van netcongestie maatregelen zetten we intensiever in op het versnellen van de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur (Utrecht), het realiseren en mogelijk maken van maatregelen die helpen om netcongestie te verlichten en ontwikkelen we samen met de netbeheerder richtlijnen voor batterijen om pieken te voorkomen (raadsbrief 23 juni 2026)
- De intensivering van de aanpak ‘Utrecht Isoleert’ uit het coalitieakkoord verwerken we bij de herijking van het uitvoeringsprogramma besparen gebouwde omgeving. Daarin komen

onderdelen terug over energiearmoede, het isoleren van de gebouwde omgeving, het verminderen van het elektriciteitsverbruik bij bedrijven en woningen en zon op dak.

- Als voorbereiding op de doorontwikkeling van de RSU naar een Omgevingsvisie brengen we de ruimtelijke impact van het toekomstbestendig energiesysteem in beeld en brengen we de belangrijkste kaders in beeld.
- We onderzoeken een lokaal gebiedsgericht energiesysteem waarin opwek, opslag en slimme sturing bij elkaar komen op Lage Weide.(1 juli 2026)
- De uitwerking van de vastgestelde kaders uit de Beleidsnota Warmte en het Warmteprogramma (indien deze in 2026 wordt vastgesteld) vervolgen we in 2027 (Raadsbrief 10 juli 2025).
- Indien de gemeenteraad positief besluit over de Klimaatvisie, dienen voor de vervolgfase de juiste financiële randvoorwaarden te worden gecreëerd om de verbreding en integraliteit samen met de stad vorm te geven en te bewaken, aanvullend op bestaande programma's waaraan we werken zoals duurzame mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptie en een groene leefomgeving.

Activiteiten die we niet meer doen

- Het organiseren van deelneming in publiek warmtebedrijf is in 2026 afgerond. We zijn nu aandeelhouder van het publieke warmtebedrijf HVC en dit zetten we in voor de uitvoering van energiebeleid, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van warmtesystemen bij nieuwbouwontwikkelingen.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Het uitvoeringsprogramma elektriciteit en netcongestie herijken we (verwachting besluitvorming eind 2026).
- Voor de ontwikkeling van e-hubs verschuift de focus van e-hubs naar flex-oplossingen achter de meter bij bedrijven(terreinen).
- We zoeken naar creatieve en innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld in de vorm van (meer) lokale energienetten en batterijen, om bij te dragen aan de realisatie van toekomstgerichte oplossingen voor netcongestie.
- We zoeken bij het bijplaatsen van trafohuisjes naar manieren om ze beter in te passen door ze bijvoorbeeld te omringen met groen en/of met kunst en experimenteren hiermee, zoals in de ontwerp-wedstrijd voor de Binnenstad.
- We integreren het uitvoeringsprogramma verduurzaming bedrijventerreinen in het Warmteprogramma (verwachte vaststelling in 2027).

Activiteiten bij doelstelling: aantal GWh opwek

- We geven uitvoering aan de beleidsnota opwek gebieden voor schone energie (raadsbrief 1 juli 2026) met onder andere vervolgstappen voor het OER A12 project, onderzoek naar mogelijkheden in focusgebied Rijnenburg en samen met de initiatiefnemer opnieuw onderzoeken wat er mogelijk is op de Haarrijnseplas.
- Dat betekent o.a. concreet dat we voor het focusgebied windenergie Lage Weide in 2027 de nota van uitgangspunten voor leggen aan de raad en verkennen we de mogelijkheden om stappen te zetten in de zoekgebieden waarover eerder is besloten in de beleidnota.
- We zetten verdere stappen om de zonneparken op de Nedereindse plas en de Geluidswallen A12 zelf te ontwikkelen.
- Als de verwachte ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst voor het zonneveld in Ockhuizen in 2026 doorgaat, onderzoeken we in 2027 verder met de initiatiefnemer de mogelijkheden voor een netaansluiting.

Activiteiten die bijdragen aan o.a. de doelstelling: % duurzame warmte

- Uitwerken van onderdelen uit het toekomstbestendige energiesysteem uit de beleidsnota Warmte, waaronder een warmtebronnenstrategie en impact op het elektriciteitssysteem van verschillende warmtescenario's.
- Implementatie nieuwe wet- en regelgeving Wet Gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw), Wet collectieve warmte (Wcw) en Energiewet in gemeentelijke producten en processen.
- Als onderdeel van uitvoering van de RES Herijking werken we regionaal samen aan de realisatie en verdeling van duurzame warmtebronnen.

Activiteiten die bijdragen aan o.a. de doelstelling: % gebouwen zonder aardgasaansluiting

- Uitvoering van de beleidsnota Warmte en het Warmteprogramma in de buurtaanpak aardgasvrij, waaronder Oog in Al.
- Voorbereiding van het vaststellen van warmtekavel als eerste stap naar een duurzame warmtevoorziening.

Activiteiten bij doelstelling: Verandering energieverbruik gebouwde omgeving t.o.v. 2020.

- We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma besparen gebouwde omgeving wonen.

Financiën Energieverbruik

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	12.887	18.714	6.540	6.570	2.940	390
Lasten	20.998	41.704	31.776	21.156	18.960	16.383
Saldo baten en lasten	**-8.111**	**-22.991**	**-25.236**	**-14.586**	**-16.020**	**-15.993**
Onttrekking reserves	3.900	1.724	444	312	0	0
Toevoeging reserves	2.586	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.315**	**1.724**	**444**	**312**	**0**	**0**
Totaal	**-6.797**	**-21.267**	**-24.792**	**-14.274**	**-16.020**	**-15.993**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
In 2027 worden er minder Rijksmiddelen vanuit de Specifieke Uitkering Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) ingezet.	7.995	N	I
In 2027 worden er geen Rijksmiddelen en/of bijdragen van projectontwikkelaars ontvangen voor netcongestie.	2.300	N	I
In 2027 worden er minder Rijksmiddelen vanuit de Specifieke	1.050	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
uitkering Energiearmoede en Nationaal Isolatieprogramma ontvangen.			
Europese middelen voor het project Collective Energy Districts for the Future voor netbewuste nieuwbouw in Merwede zijn nog niet opgenomen in begroting 2027.	650	N	I
Lasten			
In 2027 wordt minder inzet gepleegd op de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE), doordat de incidentele Specifieke Uitkering in 2026 wordt besteed.	7.995	V	I
In 2027 worden meer middelen ingezet uit het budget voor Utrecht Isoleert vanuit het Coalitieakkoord 2026.	1.949	N	S
In 2027 wordt geen inzet meer gepleegd op het budget voor impuls uitvoeringskosten energietransitie vanuit het Coalitieakkoord 2022.	1.670	V	I
In 2027 worden er minder Rijksmiddelen vanuit de Specifieke uitkering Energiearmoede en Nationaal Isolatieprogramma ingezet.	1.050	V	I
Europese middelen voor het project Collective Energy Districts for the Future zijn nog niet opgenomen in begroting 2027.	650	V	I
In 2027 worden minder middelen ten behoeve van cofinancieringsverplichtingen in de reserve Utrechtse Energie gestort.	525	V	I
In 2027 wordt er minder gepleegd op inpassing van trafohuisjes in de binnenstad vanwege het aflopen van incidentele middelen uit de Erfgoed deal.	504	V	I
Vanuit het Coalitieakkoord 2026 is 3,655 miljoen euro beschikbaar voor aanpak netcongestie, waarmee het budget in 2027 hoger uitkomt dan in 2026.	422	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2027 worden er minder middelen onttrokken uit de reserve voor onder andere cofinancieringsverplichtingen.	1.280		I

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Netcongestie (teruglevering) Doordat er steeds meer energie opgewekt wordt, is een netcongestieproblematiek in de regio Utrecht ontstaan. Hierdoor kunnen we (grote) opwekprojecten (Zon op dak, zonnevelden en wind) mogelijk	Per project zoeken we, indien er geen netaansluiting komt, maatwerkoplossingen voor het aansluiten op het elektriciteitsnet. Oplossingen zijn bijvoorbeeld cable pooling en het direct verbruiken van de energie. De provincie is aan de slag met de voorbereidingen van de nieuwe ronde p-MIEK 3.0

Strategische programmarisico's	Maatregel
niet tijdig aansluiten op het net met als gevolg dat we minder duurzame elektriciteit kunnen opwekken.	(provinciaal meerjarenprogramma investeringen energie en klimaatinfrastructuur) waarbij de benodigde meerjareninvesteringen in de energie-infrastructuur in beeld worden gebracht. In de regionale samenwerking wordt verkend of energiebeelden op netvlakniveau in de toekomst gaan helpen om nieuwe netcongestie te voorkomen.
Langdurige netcongestiesituatie Vanaf 1 juli 2026 zijn er geen nieuwe klein- en grootverbruikaansluitingen (voor opwek en/of afname) meer mogelijk op het elektriciteitsnet. Een deel van de woningbouwontwikkelingen tot 1 april 2029 kunnen nog doorgaan echter nieuwe ontwikkelingen en ontwikkelingen na die tijd komen op een wachtlijst. Dit heeft grote gevolgen voor de ontwikkeling van de stad en het uitvoeren van taken van de gemeentelijke organisatie (zoals opvang) en het verduurzamen van de stad. Mogelijk risico is dat de **geplande netuitbreidingen** (o.a. Utrecht Noord in 2031) **vertraagd** of dat oplevering niet direct leidt tot een oplossing vanwege de afhankelijkheden op andere locaties in het regionale en landelijke elektriciteitsnetwerk. Een ander risico is dat kabels te zwaar belast worden en daardoor **stroomuitval** ontstaat. Ook bestaat het risico dat voorzieningen in de stad niet kunnen worden aangesloten.	In 2023 is het uitvoeringsprogramma elektriciteit en netcongestie opgesteld en in 2025 is een aanvullend uitvoeringsprogramma netcongestie gestart. De maatregelen in de programma's dragen bij aan het verminderen van de impact van netcongestie en aan maatregelen om ontwikkelingen aan een netbewuste stad door te kunnen laten gaan. We zoeken naar creatieve en innovatieve oplossingen. Er wordt o.a. gekeken naar het (tijdelijk en/of het versnellen van) uitbreiden van de capaciteit in het net, het faciliteren van uitbreiding van energie infrastructuur, het netbewust bouwen, het beter inpassen van energie infrastructuur en het slimmer omgaan met de beschikbare capaciteit. En we werken aan het vergroten van de weerbaarheid van de stad o.a. voor stroomuitval. We herijken de uitvoeringsprogramma's om ze aan te passen aan de nieuwe werkelijkheid.
Vertraging in het ontwikkelen van landelijke flankerend beleid voor de warmtetransitie Door vertraging in de ontwikkelingen van het landelijke flankerende beleid en een beperkte beschikbaarheid van landelijke middelen, is op het op dit moment **niet mogelijk** om een **betaalbaar warmteaanbod** aan bewoners te doen, evenals het bereiken van overeenstemming over het publieke meerderheidsaandeel in warmtebedrijf Eneco.	In diverse samenwerkingsallianties (G4, Warmtealliantie en VNG) blijven we aandringen op het ontwikkelen van afdoende landelijk flankerend beleid om tot een betaalbaar warmteaanbod voor bewoners te komen. Onderdeel van onze inzet is snelle start van de onderhandelingen van het rijk met Eneco over het publieke meerderheidsaandeel van het huidige private warmtebedrijf Eneco. Daarnaast zijn we met buurtwarmte-initiatieven aan de slag om stappen te maken naar een duurzaam warmtealternatief.
Er is **schaarste voor personeel** op de arbeidsmarkt voor de energietransitie. Dat kan in de toekomst (als we grootschalig woningen van het aardgas halen) wel tot	In 2026 is een uitvoeringsprogramma Arbeidsmarkt (27 januari 2026) vastgesteld waar een sectorale aanpak voor Bouw & Techniek is uitgewerkt. Daarnaast werkt het Rijk aan een landelijke Actieprogramma voor

Strategische programmarisico's	Maatregel
capaciteitsproblemen leiden.	dezelfde doelgroep waardoor vertraging in de uitvoering ontstaat.
Er is **beperkte fysieke ruimte** voor alle maatschappelijke opgaven, waaronder Energietransitie. Er is ruimte nodig voor opwek, onder en boven de grond voor leidingen, warmtenetten en zware elektriciteitskabels, hoog- en middenspanningstations, bronnen (zoals wind, zon) en grootschalige luchtwarmtepompen, aquathermie en opslag van energie.	Bij concrete initiatieven maken we een integrale gebiedsafweging tussen de diverse maatschappelijke opgaven. We brengen deze in beeld hoe ruimte voor toekomstige leidingen via beleid, regels of andere oplossingen gerealiseerd kan worden. In de beleidsnota warmte en warmteprogramma werden de eerste uitwerkingen uiteengezet. Met de coalitieopdracht om tot een integrale Omgevingsvisie te komen brengen we de ruimtelijke impact voor energie ook stedelijk in beeld. Dit betekent dat er afwegingen moeten worden gemaakt tussen de diverse maatschappelijke opgaven die ruimte vragen.
Geopolitiek ontwikkelingen De afgelopen jaren zien we dat door geopolitieke ontwikkelingen de **energieprijzen fluctueren**. Dit heeft gevolgen voor bewoners die een relatief groot deel van hun inkomen aan energiekosten kwijt zijn en daarmee kans lopen op energiearmoede.	We zetten in op lange termijn oplossingen door de huishoudens met een laag inkomen te helpen met het verduurzamen van hun woningen door isolatiemaatregelen, energiecoaching inclusief energieboxen en adviezen aan te bieden. Voor een directe tegemoetkoming in de energiekosten is het nodig dat het rijk tegemoetkomingen beschikbaar stelt bijvoorbeeld in de vorm van een Tijdelijk Noodfonds Energie.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Toelichting Doelstelling Energiegebruik

Bij het coalitieakkoord 2026-2030 zijn investeringsmiddelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van duurzame opwek van energie om de energietransitiedoelen (RES) te halen. Zonder marktdeelname dreigen deze doelen uit zicht te raken en is mogelijk een actieve rol van de gemeente nodig waar investeringen bij horen. Deze investeringen staan geraamd op 2030, maar het is op dit moment nog onduidelijk in hoeverre deze actieve rol zal moeten worden ingevuld. Voor deze verwachte kredieten wordt bij deze programmabegroting nog geen autorisatie gevraagd. De kapitaallasten blijven centraal geraamd en er wordt een proces uitgewerkt waarin de verantwoording van deze middelen goed is geborgd, zodat centrale sturing op de ontwikkeling van de investeringsportefeuille en de bijbehorende kapitaallasten is georganiseerd, waarbij niet-benutte kapitaallasten vrijvallen ten gunste van de integrale afweging. Dit zal binnen het traject van Grip op investeringen worden uitgewerkt.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
HVC Groep afval- en energiebedrijf	Het duurzaam verwerken van afval en de productie en levering van hernieuwbare energie.	0
WKO Merwede B.V.	Het exploiteren van de Energie-installatie voor het leveren van warmte en koude ten behoeve van Project Merwede.	62

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Energieverbruik					
Duurzaamheidsleningen (*4)	Regeling voor duurzaamheidsleningen voor grondgebonden woningen	2.826	0	0	0
Energieadvies en trajecbegeleiding (*4)	Energieadvies en Trajectbegeleiding voor grondgebonden woningen	52	52	0	0
Energieloket Zakelijk Maatschappelijk Vastgoed	Verduurzaming zakelijk en maatschappelijk vastgoed in Utrecht	75	30	0	0
Energiemonitoring en -management mkb-ondernemingen (*4)	Het ondersteunen van de aanschaf en implementatie van systemen om energiegebruik slimmer, efficiënter en toekomstbestendiger te organiseren.	200	200	0	200
Isolatie en onderhoud eengezinswoningen Overvecht*4	Het stimuleren van energiebesparende maatregelen bij particuliere woningeigenaren in Overvecht Zuid. Deze 55 woningen kunnen subsidie aanvragen voor 3 isolatiemaatregelen, verbetering tot label B of voor achterstallig onderhoud buitenzijde woning.	706	706	0	0
Maatschappelijk Vastgoed*4	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	51	0	0	0
Pilot Isolatieaanpak kleine VVE's	Pilot Isolatieaanpak kleine VVE's	250	0	0	0
Samen Verduurzamen	Het stimuleren van een collectieve aanpak voor energiemaatregelen bij particuliere bestaande woningen.	75	0	0	0
Stimuleringslening kleine VVE's (*4)	Stimuleringslening kleine VVE's	1.177	1.177	0	0
Subsidie bij collectieve inkoopactie	Het stimuleren van een collectieve aanpak voor energiemaatrregelen bij partuculiere woningen	750	750	0	0
Subsidie woning isolatie voor specifieke grote vve’s in Overvecht*4	Vve’s in Overvecht met een isolatie- en onderhoudsachterstand krijgen subsidie om drie isolatiemaatregelen uit te voeren of alle woningen te verbeteren naar minimaal energielabel b, en voor het verhelpen van noodzakelijk achterstallig onderhoud.	12.195	12.195	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Subsidie woning isoleren	Het stimuleren van eigenaar-bewoners van slecht geïsoleerde woningen met een lage WOZ-waarde om hun woning te isoleren.	900	900	0	0
Verduurzamingsmaatregelen MKB-ondernemingen (*4)	Kleine en micro ondernemingen stimuleren om te investeren in structurele energiebesparende maatregelen en daarmee bij te dragen aan de energiebesparingsopgave en reductie van CO2 uitstoot.	180	180	0	180
Verduurzamingsmaatregelen uit laten voeren door maatschappelijke ondernemers (4*)	De nadere regel heeft als doel om maatschappelijke ondernemers te ondersteunen bij hun opgave om hun maatschappelijk vastgoed energetisch te verbeteren door het nemen van bouwkundige aanpassingen aan het gebouw en verduurzaming.	700	700	0	0
Totaal doelstelling 1		20.137	16.890	0	380
Totaal		**20.137**	**16.890**	**0**	**380**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Duurzame bereikbaarheid

Programmaoverzicht

We geven voorrang aan gezonde en schone manieren van verplaatsen en creëren zo meer leefruimte.

Portefeuillehouder(s): Matthijs Sienot

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	95.482	104.047	113.015	106.614	108.727	106.933
Lasten	71.620	95.388	98.532	93.607	85.531	81.306
Saldo van Baten en Lasten	**23.862**	**8.659**	**14.483**	**13.007**	**23.196**	**25.628**
Onttrekking reserves	15.489	22.481	23.666	7.196	3.736	3.377
Toevoeging reserves	33.721	13.916	19.851	11.608	16.003	18.819
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-18.233**	**8.565**	**3.815**	**-4.412**	**-12.267**	**-15.442**
Totaal	**5.629**	**17.224**	**18.298**	**8.595**	**10.929**	**10.186**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 113,015 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Subsidies voor investeringsprojecten OV en Fiets (6,8 respectievelijk 4,6 miljoen euro)
- Inkomsten fietsparkeren (1,5 miljoen euro)
- Inkomsten autoparkeren (99,2 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 98,532 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Personele lasten en uitvoeringskosten van wettelijke en reguliere (beleids)taken (9,5 miljoen euro)
- Verwachte uitgaven voor het realiseren van meerjarige investeringsprojecten OV, Auto, Fiets en Verkeersveiligheid (34,2 miljoen euro)
- Lasten autoparkeren (39,5 miljoen euro)
- Lasten fietsparkeren (14,0 miljoen euro)
- Lasten voor de deelopgave Anders Reizen (5,9 miljoen euro)

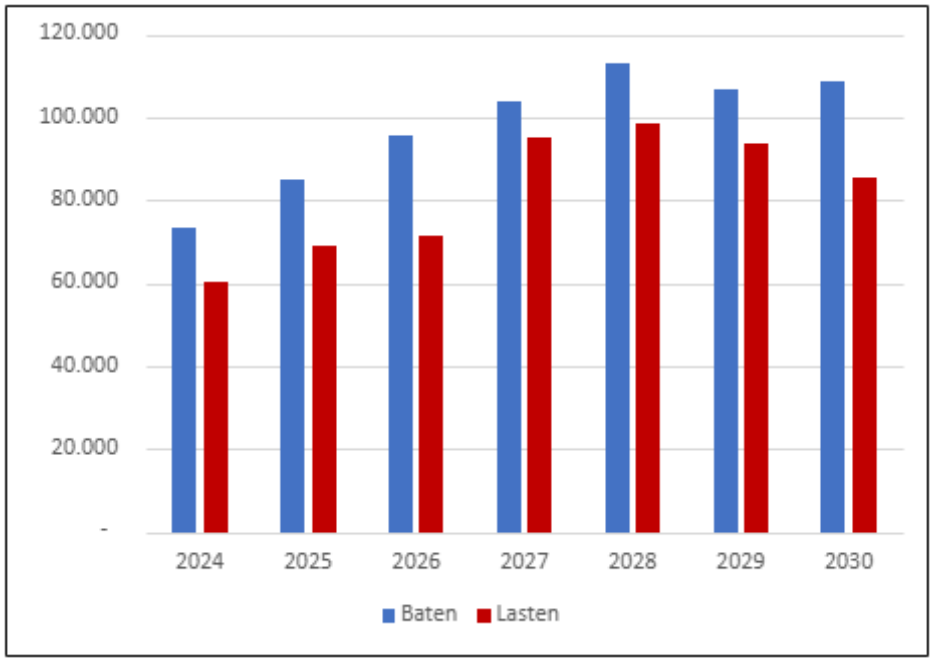
De mutaties reserves zijn 3,815 miljoen euro. Deze hebben betrekking op:

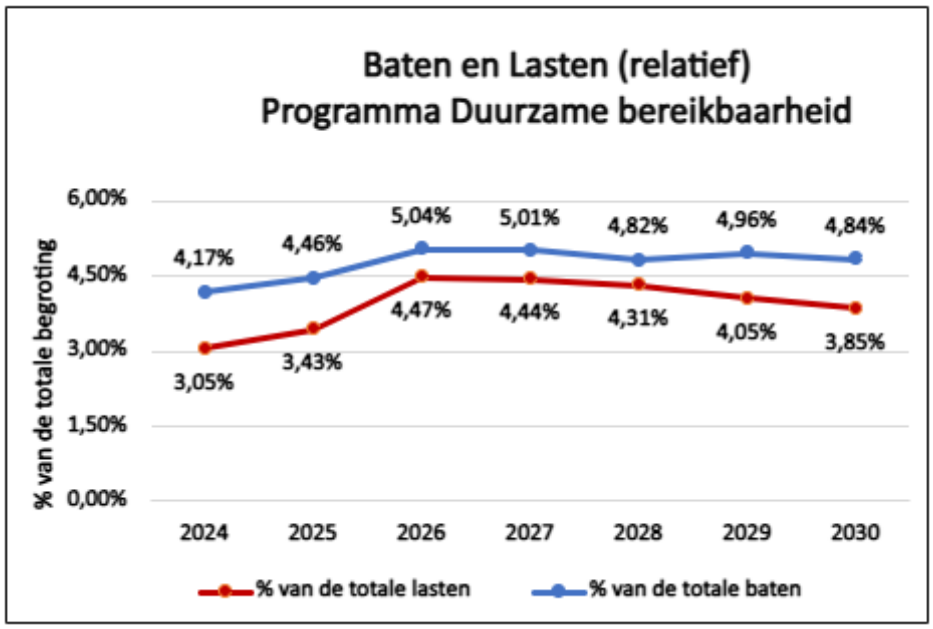
- In dit programma wordt voor 23,7 miljoen euro onttrokken en 19,9 miljoen euro toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad voor iedereen
    - 1.4 Mobiliteit

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Blok A zondag betaald parkeren invoeren	-2.650	-2.650	-2.650	-2.650	S
95% korting bezoekersparkeren (75 uur)	2.000	4.000	5.000	5.000	S
Totaal	**-650**	**1.350**	**2.350**	**2.350**	

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Verlagen beleidsbudget mobiliteit	966	1.263	1.337	1.486	S
Verlagen mobiliteitsbudget	0	0	2.000	2.000	S
Totaal	**966**	**1.263**	**3.337**	**3.486**	

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Duurzame vervoersmiddelen

Toename van het aandeel duurzame, gezonde en ruimte efficiënte vervoersmiddelen.

De verwerking van het coalitieakkoord 2026-2030 binnen deze doelstelling vraagt nog om nadere uitwerking. Het gaat dan bijvoorbeeld om de financiële en inhoudelijke consequenties van het coalitieakkoord op de vermindering van de ambtelijke beleidsinzet en het mobiliteitsbudget, waarbij fietsers, voetgangers en verkeersveiligheid worden ontzien. Tegelijkertijd stelt het coalitieakkoord aanvullend investeringsbudget beschikbaar voor transities in de bestaande stad, waaronder middelen voor de Demkabrug en de Rijnenburglijn. Dit wordt de komende periode verder uitgewerkt.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Mobiliteitsplan 2040	2021	Voor een gezonde groei van de stad is het nodig om de mobiliteit anders te organiseren. De stad moet aantrekkelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.
Luchtkwaliteitsbeleid en -uitvoeringsprogramma 'Utrecht kiest voor gezonde lucht'	2020	Het doel van het luchtkwaliteitsbeleid is om snel gezondheidswinst te bereiken door maatregelen te nemen die de luchtkwaliteit verbeteren.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat lopend wordt gedaan.	13% (2018)	-	21%	21%	21%	21%
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat fietsend wordt gedaan.	29% (2018)	-	29%	29%	29%	29%
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat met het ov wordt gedaan.	20% (2018)	-	16%	17%	17%	18%
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat met de auto wordt gedaan.	36% (2018)	-	33%	32%	32%	31%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Vanuit de ontwikkelagenda OV Alliantie starten we met de volgende activiteiten:
  - Verbeteren Bus Rapid Transport (BRT) corridor Amersfoort-USP
  - Verbeteren kwaliteit BRT-haltes
  - Verbeteren kwaliteit OV-knooppunten

Activiteiten die we niet meer doen

- Conform het coalitieakkoord verlagen we de ambtelijke beleidsinzet, waarbij we fietsers, voetgangers en verkeersveiligheid zoveel mogelijk ontzien. De invulling van deze beleidsverlaging wordt nog nader uitgewerkt.
- Conform het coalitieakkoord verlagen we vanaf 2029 het mobiliteitsbudget, waarbij we fietsers, voetgangers en verkeersveiligheid zoveel mogelijk ontzien. De invulling van deze beleidsverlaging wordt nog nader uitgewerkt.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Op basis van het door de raad vast te stellen voorkeursalternatief en de af te sluiten bestuursovereenkomst, gaan we door met de planuitwerking van de Merwedelijn.
- In 2026 realiseren we o.a. de volgende projecten: Socrateslaan, no regret-maatregel OV-verbinding Overvecht-USP (Kardinaal de Jongweg).
- We gaan verder met de uitwerking van de netwerkstudie Noordpoort (Oudenoord-Draaiweg) en de netwerkstudie Europaplein.
- We werken vanuit de ontwikkelagenda OV Alliantie aan de planuitwerking van: BRT aansluiting A2 – Papendorp, BRT corridorstudie CS-Overvecht en Corridorstudie Lijn 29 Vaartsche Rijn – Galgenwaard.
- We gaan verder met het stap-voor-stap verder uitwerken en realiseren van het fietsnetwerk: fietsverbindingen bij de Boorstraat, de Tuinwijkroute, Fietsroute om de Noord en Zuid, Weerdsingel Oostzijde en diverse doorfietsroutes waaronder Utrecht – Amsterdam (Dom tot Damroute).
- We starten de realisatie van de herinrichting van de Koningsweg niet in 2026 maar in 2027.
- We voeren amendement 153 Demkabrug uit, waarmee we een eerste stap zetten in de voorbereidingsfase van de nieuwe fietsverbinding Demkabrug. Dekking voor realisatie van deze brug is hiermee nog niet geborgd.
- We gaan verder met de uitbreiding van het aantal fietsparkeerplekken bij stations, in de binnenstad en vooroorlogse wijken. Bij de stations verwachten we in 2027 door te kunnen met de voorbereiding van de uitbreiding bij station Vleuten, Lunetten en uitbreiding van de stalling bij Vaartsche Rijn en de realisatie van de stallingen in parkeergarages van Hoog Catharijne.
- Voor de Knoopstalling en stations Overvecht, Leidsche Rijn en Zuilen onderzoeken we de kansen om een stalling te realiseren in combinatie met de gebiedsontwikkeling op die plekken.
- We werken verder aan het realiseren van trappen richting de perrons van Utrecht CS (Moreelsebrug).
- In aansluiting bij de in februari 2026 vastgestelde beleidsnota voetganger werken we aan ruimte die uitnodigt tot lopen: we verbeteren oversteken, passen de openbare ruimte waar nodig aan om de toegankelijkheid (voor mensen met een beperking/hulpmiddel) te vergroten en werken de komende jaren het voetgangersnetwerk verder uit.
- We voeren het uitvoeringsprogramma Vervoersongelijkheid uit.
- We werken verder aan het programma Parkeren op Afstand: o.a. Croeselaan, Tolsteegplantsoen en station Terwijde.
- We geven vervolg aan het uitvoeringsprogramma Goederenvervoer 2023-2026 door het opstellen van een addendum voor verlenging van het programma met 2 jaar. Het doel is de groei van de stad mogelijk te maken terwijl het aantal logistieke bewegingen niet groeit.

Financiën Duurzame vervoersmiddelen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	2.646	8.199	11.591	6.767	8.038	4.345
Lasten	21.936	37.992	40.571	38.167	30.413	27.307
Saldo baten en lasten	**-19.289**	**-29.792**	**-28.980**	**-31.401**	**-22.376**	**-22.962**
Onttrekking reserves	653	16.858	18.148	2.512	-1.166	1.653
Toevoeging reserves	16.831	13.563	19.373	9.878	14.487	16.371
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-16.178**	**3.295**	**-1.225**	**-7.366**	**-15.653**	**-14.718**
Totaal	**-35.468**	**-26.498**	**-30.205**	**-38.766**	**-38.029**	**-37.680**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De hogere ramingen van de baten voor OV, Auto en Fiets zijn gebaseerd op meer te verwachten subsidies van het Rijk en de Provincie voor diverse projecten uit het Meerjaren Programma Bereikbaarheid (MPB).	3.545	V	I
Lasten			
De lagere raming van de lasten voor het product Auto is gebaseerd op de mutaties in kasritmes (cashflow) voor de projecten Auto, met name de projecten Socrateslaan en NRU, die zijn opgenomen in het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB).	5.336	V	I
De hogere raming van de lasten voor het product Fiets is gebaseerd op de mutaties in kasritmes (cashflow) voor de projecten Fiets die zijn opgenomen in het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB).	5.739	N	I
De hogere raming van de lasten voor het product OV is gebaseerd op de kasritmes (cashflow) voor de projecten OV (MPB).	4.494	N	I
In 2026 is het kasritme voor P+R Westraven incidenteel hoger ten opzichte van 2027. Dit budget is afkomstig vanuit het MPR 2025 en betreft een eenmalige investering.	857	V	I
De ambtelijke beleidsinzet verminderen; waarbij we het fietser-voetganger en verkeersveiligheidsbeleid zoveel als mogelijk ontzien.	966	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Bereikbaarheid en de vaste activa reserve op basis van actuele kasritmes.	1.290	V	I
Toevoegingen			
Verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Bereikbaarheid en de vaste activa reserve op basis van actuele kasritmes.	5.810	N	I

Doelstelling 2: Mobiliteitsgedrag

Mobiliteitsgedrag dat bijdraagt aan een gezonde en leefbare stad.

De verwerking van het coalitieakkoord 2026-2030 binnen deze doelstelling vraagt nog om nadere uitwerking. Het gaat dan bijvoorbeeld om de financiële en inhoudelijke consequenties op het mobiliteitsbudget, waarvan de gevolgen voor de onderdelen (fiets)parkeren, deelmobiliteit en mobiliteitsmanagement de komende periode nader worden uitgewerkt. Daarbij blijft de ambitie om mobiliteitsgedrag te stimuleren dat bijdraagt aan een gezonde en leefbare stad onverminderd van kracht.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Parkeervisie (inclusief modules)	2021	Ons parkeerbeleid staat in de nieuwe parkeervisie. Speerpunten zijn bereikbaarheid, kwaliteit openbare ruimte, duurzame mobiliteit en rechtvaardige verdeling van de schaarse parkeerruimte.
Mobiliteitsplan 2040	2021	Voor een gezonde groei van de stad is het nodig om de mobiliteit anders te organiseren. De stad moet aantrekkelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal fietsen dat buiten een fietsparkeervoorziening staat in binnenstad	7.100 (2018)	7.801	6.100	5.900	5.800	5.800
Aantal fietsen dat buiten een fietsparkeervoorziening staat in stationsgebied	1.600 (2018)	1.147	400	400	400	400
% (zeer) tevreden inwoners over de stallingen in de binnenstad	73% (2014)	77%	-	80%	-	80%
% (zeer) tevreden inwoners over de stallingen bij Utrecht Centraal Station	70% (2014)	78%	-	89%	-	89%
Aandeel huishoudens zonder auto.	32% (2021)	34%	-	38%	-	38%
Parkeerareaal op straat waar sprake is van betaald parkeren (% van het totale aantal parkeerplaatsen op straat)	25% (2022)	43%	47%	55%	63%	69%
Gemiddeld aandeel gebiedsvreemd verkeer op de invalsroutes	21% (2022)	20%	19%	19%	19%	19%
Aantal parkeerplekken omgevormd naar ruimte voor groen, fiets en verblijf	55 (2022)	132	962	957	1.042	1.037
% huishoudens dat gebruik maakt van deelmobiliteit.	17% (2021)	27%	-	45%	-	55%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We stimuleren het gebruik van P+R-voorzieningen om het gebruik te verhogen. Het P+R-product wordt verder ingevoerd en verbeterd.
- We onderzoeken op welke manier we het parkeren van brom- en snorfietsen beter kunnen faciliteren.
- We doen mee met het landelijke programma ‘Draaiende Ringen’. In dit project werken we aan het verbeteren van mobiliteitsdata en meer grip te krijgen op gebiedsvreemd verkeer in de stad.
- We stellen een bouwlogistiek regisseur aan die alle bouwprojecten en gebiedsontwikkelingen in Utrecht adviseert mbt bouwlogistiek aan de hand van de nieuwe bouwlogistieke principes en uniform BLVC kader. Zo borgen we de bereikbaarheid tijdens de bouw en wordt overlast beperkt.
- Conform het coalitieakkoord werken we aan uitbreiding van de bezoekerskorting, korting voor specifieke groepen (o.a. mantelzorgers) en aanpassing venstertijden in A-gebied.

Activiteiten die we niet meer doen

- Conform het coalitieakkoord verlagen we de ambtelijke beleidsinzet, waarbij we fietsers, voetgangers en verkeersveiligheid zoveel mogelijk ontzien. De invulling van deze beleidsverlaging wordt nog nader uitgewerkt.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We gaan de update van het parkeerverwijssysteem (PRIS) implementeren.
- We werken verder aan een bezoekersaanpak voor de periode 2026 - 2029 waarmee we uitvoering geven aan de doelen in het mobiliteitsplan om bezoekers te stimuleren op een duurzame manier naar Utrecht te reizen (OV, fiets of via een P+R).
- We gaan door met de stadsbrede invoering van betaald parkeren. Blok 2 voeren we november 2026 in, waarna we de verdere uitrol conform de vastgestelde planning voortzetten.
- We gaan door met het opheffen van parkeerplaatsen ten gunste van de kwaliteit van de openbare ruimte.
- We geven in 2027 het eerste ‘Parkeren op Afstand’-product voor de nieuwe bewoners uit en we gaan verder met het uitrollen en door ontwikkelen van het product.
- Jaarlijks actualiseren we de meerjarenraming integraal, zowel de raming van het parkeren op straat als in de garages.
- We gaan door met de acties in het kader van Verkeersmanagement.
- We gaan door met het uitbreiden van de fietsparkeercapaciteit op straat in vooroorlogse buurten.
- We blijven zoeken naar een toekomstvaste oplossing voor het fietsendepot.
- We gaan door met het nemen van kleine maatregelen in de openbare ruimte zodat fietsen netter, veiliger en efficiënter gestald kunnen worden en er meer ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld voetgangers of extra groen.
- In de binnenstad gaan we door met de uitbreiding van plekken voor fietsers met een aangepaste fiets in de omgeving van het voetgangersgebied.
- We blijven uitvoering geven aan de activiteiten opgenomen in het Plan van Aanpak Deelmobiliteit dat tot en met 2028 loopt.
- We gaan door met het uitvoeren van mobiliteitsmanagement via het regionale samenwerkingsverband Goedopweg.
- We blijven fietsen stimuleren door o.a. de Fietsdeals, fietslessen en het organiseren van het praktisch verkeersexamen.
- We blijven uitvoering geven aan activiteiten om duurzaam reisgedrag te stimuleren bij grote wegwerkzaamheden (o.a. bij herinrichting Westplein/Lombokplein).
- Bij de invoer van betaald parkeren in nieuwe gebieden, brengen we duurzame alternatieven voor de auto onder de aandacht.
- We werken verder aan activiteiten onder Datagedreven Mobiliteitsoplossingen.

Financiën Mobiliteitsgedrag

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	92.450	95.030	101.244	99.844	100.686	102.586
Lasten	47.445	52.335	54.189	53.908	53.563	52.694
Saldo baten en lasten	**45.004**	**42.695**	**47.055**	**45.936**	**47.124**	**49.891**
Onttrekking reserves	14.836	5.795	5.019	4.684	4.902	1.724
Toevoeging reserves	15.891	353	474	201	0	830
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1.055**	**5.442**	**4.545**	**4.483**	**4.902**	**894**
Totaal	**43.949**	**48.138**	**51.600**	**50.419**	**52.026**	**50.785**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De hogere baten autoparkeren resulteren uit de uitbreiding betaald parkeren en hebben betrekking op kortparkeren, parkeervergunningen en naheffingen.	3.603	V	S
Verhoging baten openbare parkeergarages, voornamelijk gedreven door hogere opbrengsten als gevolg van een hogere bezettingsgraad van de parkeergarages zoals vastgesteld in het Meerjarenperspectief Ruimte 2025.	468	V	S
Als gevolg van het Coalitieakkoord zijn de baten bezoekersparkeren lager. In zone BC geldt een verhoogd kortingspercentage voor bezoekers van 50% naar 95% vanaf 2027.	2.000	N	S
Als gevolg van het Coalitieakkoord zijn de baten op betaald parkeren op zondag hoger: In de zone A2 op zondag betaald parkeren in te voeren met als venstertijd 09.00-23.00 uur en in zone A1 de venstertijd uit te breiden van 12.00-18.00 uur naar 09.00-23.00 uur.	2.650	V	S
Lasten			
Autoparkeren Expl. SB: voor 2026 is vanuit de reserves incidenteel extra budget beschikbaar gesteld voor maatregelen die genomen zijn om de aanhoudende overlast rondom de openbare en P+R parkeergarages te bestrijden. Dit budget is niet meer beschikbaar voor 2027.	585	V	S
Autoparkeren Ruimte: in de Voorjaarsnota 2025 is 1,5 miljoen euro vrijgemaakt om in het parkeerdossier de basis op orde te brengen. In 2026 worden de resterende middelen ingezet.	1.000	V	I
Autoparkeren Ruimte: in 2026 worden de incidentele middelen ten behoeve van het Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS) ingezet, voortvloeiend vanuit het Meerjaren Perspectief Ruimte 2025.	540	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Autoparkeren Ruimte: correctie op een verrekening met de egalisatiereserve parkeren bij het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026.	529	N	I
Autoparkeren VTH: de hogere lasten resulteren uit de uitbreiding betaald parkeren en hebben betrekking op parkeervergunningen, handhaving en kortparkeren.	2.299	N	S
Fietsparkeren Ruimte: in 2027 is het beleidsbudget Fietsparkeren Ruimte incidenteel hoger als gevolg van het investeringspakket Groei in Balans.	522	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 zijn de onttrekkingen uit de parkeerreserve hoger als gevolg van het resultaat op de parkeerexploitatie en enkele incidentele onttrekkingen (onder andere ten behoeve van PRIS en het op orde brengen van de basis in het parkeerdossier).	820	N	I
Toevoegingen			

Doelstelling 3: Verkeersveiligheid

Daling van het aantal verkeersslachtoffers en verbetering gevoel verkeersveiligheid.

De verwerking van het coalitieakkoord 2026-2030 binnen deze doelstelling vraagt nog om nadere uitwerking. In het coalitieakkoord is aanvullend structureel budget opgenomen voor verkeersveiligheid. De inzet van deze middelen en de dekking daarvan worden de komende periode verder uitgewerkt.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Mobiliteitsplan 2040	2021	Voor een gezonde groei van de stad is het nodig om de mobiliteit anders te organiseren. De stad moet aantrekkelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Driejarig gemiddelde van verkeersslachtoffers	1.622 (gemiddelde 2022-2024)	1.491 (gemiddelde 2023-2025)	max. 1.516 (gemiddelde van 2024-2026)	max. 1.466 (gemiddelde van 2025-2027)	max. 1.418 (gemiddelde van 2026-2028)	max. 1.304 (gemiddelde van 2027-2029)
% bewoners dat tevreden is over de verkeersveiligheid in de eigen buurt	63% (2021)	62%	-	66%	-	67%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Op 10 juli 2026 is zorgvuldig op 270 straten zonder apart fietspad 30 km/u ingevoerd. We monitoren de effecten van de invoering en sturen waar nodig bij, hierover informeren we de raad op meerdere momenten in 2027.
- We onderzoeken maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren op drie locaties in Lage Weide (Atoomweg Noord, Atoomweg Zuid en kruising Maarssenbroeksedijk / Computerweg) en voeren deze daarna uit.
- We gaan verder met het verbeteren van de verkeersveiligheid op de Draaiweg en David van Mollemstraat in navolging op het onderzoek dat in 2026 is uitgevoerd.
- We geven vervolg aan het onderzoek van de Rekenkamer van de verkeersveiligheidsaanpak.
- Conform het coalitieakkoord maken we 0,5 miljoen euro vrij in de investeringsstrategie voor de snelle inzet van maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen (inzet in overleg met de raad en de stad). De invulling hiervan wordt nog nader uitgewerkt.

Activiteiten die we niet meer doen in het begrotingsjaar

- In 2027 is het niet meer mogelijk om voor nieuwe verkeersveiligheidsprojecten subsidie aan te vragen bij het Rijk. De 3e tranche van de Investeringsimpuls Verkeersveiligheid loopt af na 2026.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We gaan door met het onderzoeken en oplossen van verkeersveiligheidsknelpunten door het realiseren van kleine fysieke maatregelen.
- We gaan verder met de aanpak van risicovolle fiets- en voetgangersoversteken waar de kans op een ernstig ongeval groot is.
- We blijven 30 km/u invoeren op straten met fietspaden waar werk met werk kansen zijn en dragen uit dat 30 km/u de norm is via communicatie en campagnes.
- We blijven aanvragen indienen voor vaste flitspalen, flexflitsers en focusflitser die handhaven op snelheid, roodlichtnegatie en telefoongebruik, ook op 30-straten.
- We blijven inzetten op extra handhaving op verkeersveiligheid door boa's en door middel van een verplaatsbare camera die controleert op de juiste plek op de weg van brom- en snorfietsers.
- Wij blijven met I&W en de G4 in gesprek over het LEV-kader en over (pilots) massa- en snelheidsverschillen op het fietspad en de veiligste plek op de weg.
- We blijven verkeersveiligheidseducatie op basisscholen uitvoeren en gaan door met het realiseren van schoolzones en schoolstraten.

- We gaan door met het verbeteren van de fietsverkeersveiligheid van ouderen via Doortrappen.
- Met smileyborden en campagnes stimuleren wij verkeersveilig gedrag.

Financiën Verkeersveiligheid

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	386	818	180	3	3	3
Lasten	2.239	5.061	3.772	1.532	1.555	1.304
Saldo baten en lasten	**-1.853**	**-4.243**	**-3.592**	**-1.528**	**-1.552**	**-1.301**
Onttrekking reserves	0	-172	500	0	0	0
Toevoeging reserves	999	0	5	1.529	1.516	1.618
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-999**	**-172**	**495**	**-1.529**	**-1.516**	**-1.618**
Totaal	**-2.852**	**-4.416**	**-3.097**	**-3.058**	**-3.067**	**-2.919**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De lagere raming van de baten voor het product Verkeersveiligheid is gebaseerd op minder te verwachten subsidies van het Rijk en de Provincie voor de projecten verkeersveiligheid (MPB) als gevolg van het aanpassen van de kasritmes.	638	N	I
Lasten			
De lagere raming van de lasten voor het product Verkeersveiligheid is gebaseerd op de kasritmes (cashflow) voor de projecten verkeersveiligheid (MPB).	1.789	V	I
In de investeringsstrategie maken we 0,5 miljoen euro vrij voor verkeersveiligheid.	500	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In de investeringsstrategie maken we 0,5 miljoen euro vrij voor verkeersveiligheid, hier staat een onttrekking aan de reserve Bereikbaarheid tegenover.	500	V	I
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.			

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Benodigde samenwerking en cofinanciering voor de noodzakelijke maatregelen komen niet rond. Hierdoor kan de **mobiliteitstransitie** niet volgens het gewenste tempo worden gerealiseerd.	Verstevigen van de lobby richting rijk en regio. Als gemeente én in MRU en G4 + Eindhoven verband, alsook met de grondeigenaren van de woningbouwlocaties. Gevolg is dat wij als gemeente niet kunnen leveren op doelen rondom veiligheid, klimaat en leefbaarheid, alsook de randvoorwaarden creëren voor de gebiedsontwikkelingen. Daar hebben alle huidige en toekomstige Utrechters last van.
Benodigde **innovatie** als alternatief voor auto gaat niet snel genoeg of is niet voldoende voor groeistad (Dynamisch verkeersmanagement/ DVM, MaaS, parkeerhubs, etc.)	Convenant met deelautoaanbieders en stimuleringsregelingen voor deelmobiliteit.). Onderzoeksagenda inzetten bij prioriteringsvraagstukken. Gevolg is dat wij de mobiliteitstransitie niet op gewenste tempo kunnen realiseren (zie ook risico hierboven).
Ons Duurzame mobiliteitsbeleid heeft nationaal en regionaal OV nodig als stevige basis en alternatief voor de auto. Kwaliteit van het OV aanbod staat onder druk door gebrek aan budgetten en personeel. Gemeente heeft hier niet direct invloed op.	Intensiveren van lobby bij Provincie en Rijk. Dit doen we als gemeente maar zeker ook in G4, U10 en MRU verband. Inzetten op een bredere definitie van OV door deelmobiliteit en doelgroepenvervoer te integreren tot een publiek mobiliteitsaanbod. Gevolg is dat mensen die afhankelijk zijn van openbaar vervoer minder mobiel zijn. En mensen met keuze vaker zouden kunnen voor minder ruimte-efficiënte vormen van mobiliteit.
Door bezuinigingen op de organisatie en investeringsbudgetten, komt de mobiliteitstransitie onder druk te staan. In combinatie met nationale bezuinigingen en prioriteringen is het steeds lastiger om aan de ambities van ons mobiliteitsbeleid vast te houden.	Scherper prioriteren op het meest effectieve mobiliteitsbeleid en heldere keuzes maken wat niet meer doen.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Duurzame bereikbaarheid	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**349.479**						
Duurzame vervoersmiddelen	**256.042**						
Uitbreidingsinvesteringen A	256.042	147.417	2.906	6.247	0	4.749	269.944
Mobiliteitsgedrag	**64.893**						
Uitbreidingsinvesteringen A	64.893	13.248	0	-600	0	5.800	70.093
Vervangingsinvesteringen	0	0	0	500	0	0	500
Verkeersveiligheid	**28.544**						
Uitbreidingsinvesteringen A	28.544	24.358	75	234	0	0	28.853
Totaal	**349.479**	**185.023**	**2.981**	**6.381**	**0**	**10.549**	**369.390**

x € 1.000

Duurzame bereikbaarheid	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Duurzame vervoersmiddelen							
Uitbreidingsinvesteringen A	25.206	31.535	29.217	18.562	15.729	2.278	0
Mobiliteitsgedrag							
Uitbreidingsinvesteringen A	23.395	16.200	9.200	6.850	1.200	0	0
Vervangingsinvesteringen	500	0	**0**	**0**	**0**	0	0
Verkeersveiligheid							
Uitbreidingsinvesteringen A	3.331	1.164	0	0	0	0	0
Totaal	**52.432**	**48.899**	**38.417**	**25.412**	**16.929**	**2.278**	**0**

x € 1.000

Duurzame bereikbaarheid Uitbreidingsinvesteringen B*	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal uitgaven t/m 2025	Wijzigingen in 1e berap	Wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullende wijziging in PB2027	Totaal verwachte uitgaven na autorisatie
Uitbreidingsinvesteringen B	206.801	0	0	0	0	100	206.901
Totaal uitbreidingsinvesteringen B	**206.801**	**0**	**0**	**0**	**0**	**100**	**206.901**

(*) Uitbreidingsinvesteringen B worden nu niet geautoriseerd

Toelichting

Doelstelling Duurzame vervoersmiddelen

Uitbreidingsinvesteringen A
Vanuit het vastgestelde Meerjarenperspectief Ruimte (MPR) 2026 vragen wij in 2027 voor totaal 4,749 miljoen euro aan extra krediet vrij. Het betreft de projecten Fietsmaatregelen om de Noord (2,0 miljoen euro), Doorfietsroute Amersfoort (0,233 miljoen euro), Fietsenstallingen (0,516 miljoen euro) en Regionale doorfietsroute Utrecht-Hilversum (1,95 miljoen euro). Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar het MPR 2026.

Voor het project Tuinwijkroute is een correctie van het krediet nodig, omdat vorig jaar per abuis een te laag subsidiebedrag in de investeringsstaat is opgenomen (0,050 miljoen euro).

Uitbreidingsinvesteringen B
In het krediet van de uitbreidingsinvestering B (NRU) is in het verleden door een handmatige invoerfout het bedrag van 206,9 miljoen gewijzigd in 206,8 miljoen euro, waardoor een verschil van 0,1 miljoen euro is ontstaan. Wij herstellen het krediet nu naar het oorspronkelijke bedrag.

Doelstelling Mobiliteitsgedrag

Uitbreidingsinvesteringen A

Overname parkeerautomaten

In 2026 onderzoeken we of parkeerautomaten van een andere gemeente kunnen worden overgenomen. De verwachte overnameprijs ligt aanzienlijk lager dan de kosten van nieuwe parkeerautomaten, wat leidt tot lagere investerings- en kapitaallasten. We vragen hiervoor een krediet vrij van 1,0 miljoen euro. Bij positieve besluitvorming vindt de overname naar verwachting plaats in 2027.

Uitbreiding betaald parkeren 2027 t/m 2030

In totaal vragen wij voor de jaren 2027 tot en met 2030 4,8 miljoen euro krediet vrij. Het krediet is ten behoeve van kosten uitbreiding betaald parkeren, zoals parkeerautomaten en borden.

Doelstelling Verkeersveiligheid

Geen nieuw te autoriseren kredieten voor 2027.

Coalitieakkoord

De benodigde exploitatiebudgetten voor in het coalitieakkoord opgenomen investeringen zijn, inclusief de bijbehorende kosten voor onderhoud, beheer en planvorming, verwerkt op de stelpost ‘Investeringen’ binnen het programma Algemene Middelen en Overhead. De kosten voor onderhoud, beheer en planvorming worden bij de Voorjaarsnota 2027 overgeheveld naar de betreffende programma’s. De kapitaallasten blijven centraal geraamd en er wordt een proces uitgewerkt waarin de verantwoording van deze middelen goed is geborgd, zodat centrale sturing op de ontwikkeling van de investeringsportefeuille en de bijbehorende kapitaallasten is georganiseerd, waarbij niet-benutte kapitaallasten vrijvallen ten gunste van de integrale afweging. Dit zal binnen het traject van Grip op investeringen worden uitgewerkt.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
VvE P&R Uithof/Sciencepark Utrecht	Door het bieden van een combinatie van een goede parkeervoorziening aan de rand van de stad gecombineerd met snel openbaar vervoer naar de binnenstad zet de gemeente in op het afvangen van autoverkeer in de stad. Op deze manier hoopt de gemeente een goed alternatief te bieden voor automobilisten met bestemming Utrecht voor parkeren in de binnenstad. De gemeente is daarom eigenaar van 500 van de 2.000 parkeerplaatsen in de P&R de Uithof. De Vereniging van eigenaren regelt het beheer, de vaste lasten en het onderhoud.	251
Mobiliteitsbedrijf Merwede B.V.	De gebiedsontwikkeling van het gebied Merwedekanaalzone deelgebied 5 in Utrecht.	1.470
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BghU)	Het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency: Rioolheffing en Afvalstoffenheffing.	1.540

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

Programmaoverzicht

We werken aan een gezonde en prettige omgeving als je de deur uitstapt.

Portefeuillehouder(s): Susanne Schilderman en Julia Kleinrensink

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	160.427	162.942	262.756	161.640	166.034	166.034
Lasten	258.352	279.899	278.825	262.799	262.598	265.790
Saldo van Baten en Lasten	**-97.925**	**-116.958**	**-16.069**	**-101.160**	**-96.564**	**-99.755**
Onttrekking reserves	5.701	1.912	1.312	952	265	601
Toevoeging reserves	14.165	2.232	102.680	1.585	2.565	3.021
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-8.464**	**-320**	**-101.368**	**-633**	**-2.300**	**-2.421**
Totaal	**-106.389**	**-117.277**	**-117.437**	**-101.793**	**-98.864**	**-102.176**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027.

De baten in dit programma zijn 262,756 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Opbrengsten uit Afvalstoffenheffing (74,271 miljoen euro).
- Opbrengsten uit Rioolheffing (52,376 miljoen euro).
- Opbrengsten uit Leges Vergunningen (4,391 miljoen).
- Opbrengsten voor Single-Use Plastic (4,089 miljoen euro).
- Opbrengsten overig (27,629 miljoen euro) onder andere Afvalstromen, Begraafplaatsrechten, Bedrijfsafval, Havens, Inkomensoverdrachten, Talonwerk, Vergoeding exploitatie openbare ruimte, Wijk- en Warenmarkt.
- Opbrengsten voor de overdracht van delen van het Merwedekanaal (100 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 278,825 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Personele lasten (130,238 miljoen euro).
- Onderhoudskosten voor onder andere openbare ruimte, Wervengebied, water- en rioleringssysteem, containers afvalinzameling, gronden en terreinen (bodemverontreiniging), schoonhouden openbare ruimte (93,278 miljoen euro).
- Investeringen in onder andere watersysteem, rioleringssysteem en luchtkwaliteit (27,711 miljoen euro).
- Afvalverwerkingskosten (20,995 miljoen euro).
- Overige kosten onder andere onderzoek en advies, afschrijving en rente over investeringen, kwijtschelding belastingen, betaalde subsidies en energielasten, interne verrekeningen (6,603 miljoen euro).

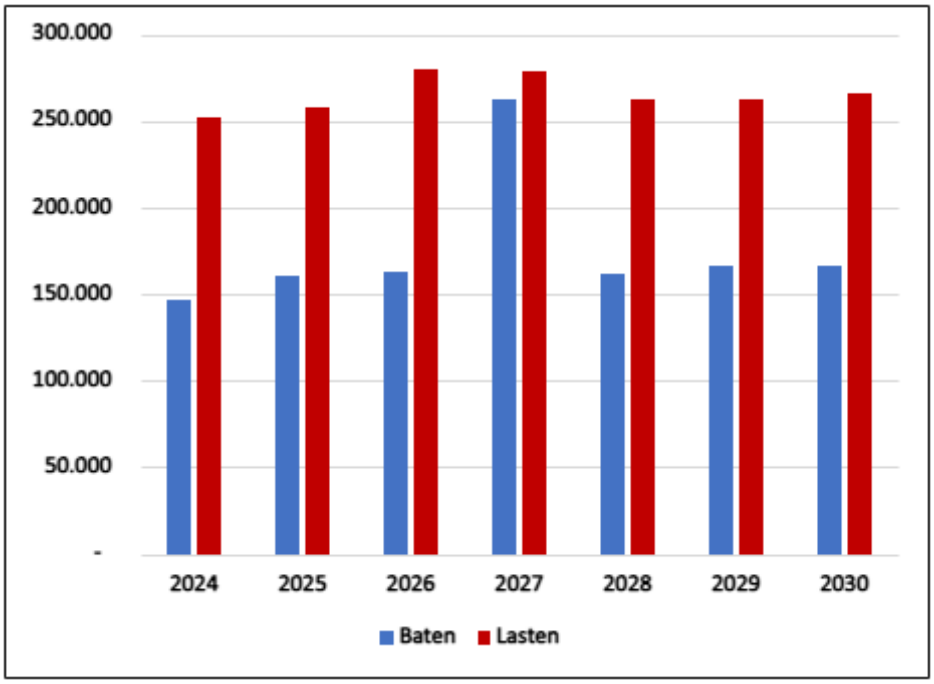
De mutaties reserves zijn 101,368 miljoen euro. Deze hebben betrekking op:

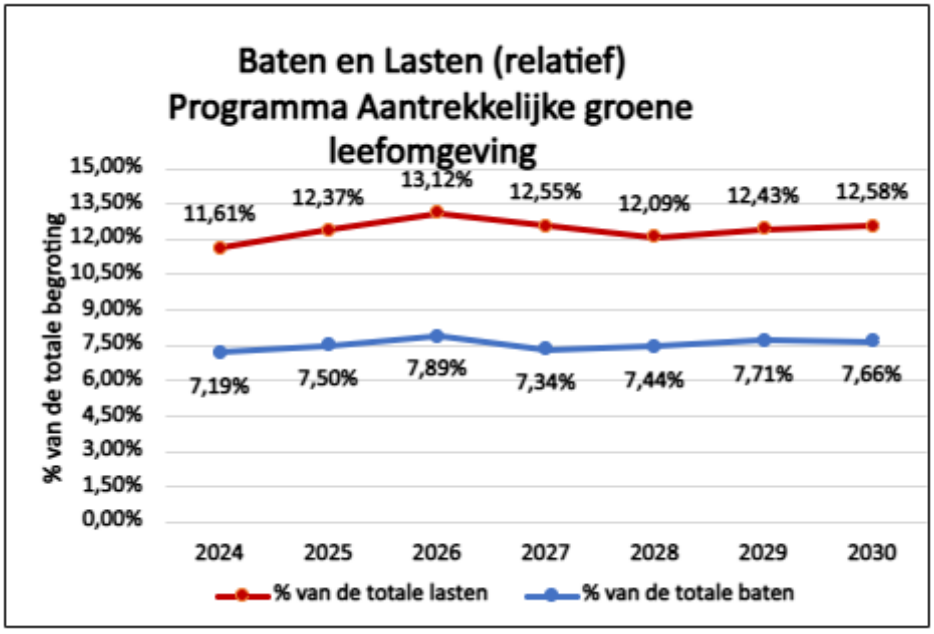
- Onttrekkingen 1,312 miljoen euro waarvan:
    - Incidentele onttrekking uit de Reserve Extra Groen gebaseerd op de kasritmes voor de uitvoeringsprojecten van Spelen, Sporten en Bewegen die zijn opgenomen in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026 (1,277 miljoen euro) .
    - Jaarlijkse onttrekking uit de Reserve Nedereindse Plas ten behoeve van nazorg Nedereindse Plas overeenkomstig 1e Bestuursrapportage 2021 onderdeel 6.1.2 voor de periode 2021 tot en met 2030 (0,035 miljoen euro).
- Toevoegingen 102,680 miljoen euro waarvan:
    - Jaarlijkse toevoeging aan de Reserve Bodem overeenkomstig 1e Bestuursrapportage 2021 onderdeel 6.1.2 voor de periode 2021 tot en met 2028 (0,100 miljoen euro).
    - Incidentele toevoeging aan de Reserve Extra Groen en Vaste Activa Reserve gebaseerd op de kasritmes voor de uitvoeringsprojecten van Groen die zijn opgenomen in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026 (2,538 miljoen euro).
    - Incidentele toevoeging aan de Algemene dekkingsreserve vanwege de verwachte overdracht van delen van het Merwedekanaal (100 miljoen euro).
    - Overige toevoegingen aan reserves (0,041 miljoen euro).

Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad voor iedereen
  - 1.4 Mobiliteit
- Een stad vol groen
  - 2.1. Klimaat en energie
  - 2.2 Groen, biodiversiteit en openbare ruimte
- Een stad die bruist
  - 5.1 Spelen, bewegen en sporten

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Dierenwelzijnsbeleid	372	372	372	372	S
Extra onderuitputting kapitaallasten*	-300	-200	0	0	I
Impuls natuur- en milieueducatie	250	250	250	250	S
Inzet op extra gelegenheden voor zwemmen in de openbare ruimte	404	404	404	404	S
Leges evenementen niet verhogen**	638	638	638	638	S
Natuurinclusief bouwen***	100	0	0	0	I
Pleinenstrategie	111	111	111	111	S
Stadsbos Rhijnauwen	50	50	50	165	S
Intensivering afvalbijplaatsingen	186	186	186	186	S
Totaal	**1.811**	**1.811**	**2.011**	**2.126**	

*De 'extra onderuitputting kapitaallasten' zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Algemene middelen en overhead.
** Deze extra middelen zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Levendige en gezonde stad.
*** Deze extra middelen zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Ontwikkelen en wonen voor iedereen.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Ambities en beleidstaken dekken uit rioolheffing*	1.500	1.500	6.000	6.000	S
Ingroeipad Groot Onderhoud	0	5.000	3.333	1.667	S
Verlagen niveau beheer en onderhoud van B naar C voor verharding, groen en verlichting.	0	2.793	2.793	2.793	S
Totaal	**1.500**	**9.293**	**12.126**	**10.460**	

* Deze dekking is in het coalitieakkoord opgenomen in het programma Algemene middelen en overhead.

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Beheer openbare ruimte

Met goed beheer van de openbare ruimte zorgen we voor een gezonde, aantrekkelijke, robuuste en toekomstbestendige leefomgeving voor iedereen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Ondergrond 2025-2035	2025	Het doel van deze nota is het bieden van een kader om het beschermen, beheren en beter maken van de ondergrond mogelijk te maken.
Beleidsnota stadswater	2024	De hoofdambitie van deze beleidsnota is het stadswater toegankelijker maken voor bewoners, ondernemers en bezoekers.
Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte	2016	In de nota is vastgelegd wat nodig is om de kwaliteit van de openbare ruimte goed aan te laten sluiten bij de omgeving.
Nota Beheer Openbare Ruimte	2021	In de nota brengen we in beeld wat de staat is van de kwaliteit van de openbare ruimte en beschrijven we hoe we de openbare ruimte ontwikkelend willen beheren, wat de omvang van het achterstallig onderhoud is en hoe we de verschillende opgaven willen financieren.
Programmaplan Werk aan de Werf	2021	In dit plan staat hoe we wal-, werf- en kluismuren en kelders in het historische wervengebied herstellen en werken aan maatregelen om schade aan muren en kelders in de toekomst te voorkomen.
Actieplan zelfbeheer openbaar groen	2021	Met dit actieplan geven we aan hoe we de samenwerking versterken met zelfbeheerders.
Notitie Aanpak plaagdierbeheersing: Ratten	2021	In deze notitie beschrijven we de aanpak van de Integrated Pest Management, de focus ligt op preventie.
Nota dierenwelzijn	2019	In deze nota staat het dierenwelzijnsbeleid.
Nota Utrechtse soortenlijst	2018	Lijst met soorten die voor Utrecht kenmerkend zijn, waarbij hun beschermde status zorgt voor continuïteit in het behoud en stimuleren van plant- en dierensoorten.
Bomenbeleid	2009, 2018	In het Bomenbeleid staan onze ambities voor bomen.
Groenstructuurplan	2007, 2018	De Actualisatie van het Groenstructuurplan 2018 maakt inzichtelijk hoe de ontwikkeling van groen gelijke tred gaat houden met de groei van de stad.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Waardering van het schoonhouden van de openbare ruimte in de buurt.	6,6 (2021)	6,4	-	6,5	-	6,5
Waardering van het onderhoud van de verharding in de buurt (zoals straten, pleinen, stoepen en fietspaden).	6,6 (2023)	6,6	-	6,8	-	6,8
Waardering van de verzorging van het openbare groen in de buurt.	6,8 (2023)	6,8	-	6,9	-	6,9

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We werken uit hoe we de middelen besteden die zijn vrijgemaakt voor de groeiende instandhoudingsopgave van de openbare ruimte, zoals voor bruggen en speelvoorzieningen. Gezien de grootte van de opgaven onderzoeken we ook hoe we invulling kunnen geven kan aan het verlagen van het kwaliteitsniveau voor onderhoud van groen, verharding en verlichting van B naar C. Deze onderwerpen worden meegenomen in het actualiseren van het beleid voor het beheer van de openbare ruimte (gereed in 2027).
- We leggen een startdocument voor aan de raad over de aanpak van het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal. Als de raad hiermee instemt kunnen we met Rijk en het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) een bestuursovereenkomst en met het Rijk tevens een koopovereenkomst aangaan voor de overdracht van het Merwedekanaal (gereed in 2027).
- We actualiseren het beleid voor het beheer van de openbare ruimte (gereed in 2027).
- We starten met de implementatie van datagestuurd reinigen.

Activiteiten die we niet meer doen

- We stoppen met het faciliteren van keldereigenaren met kelderherstel onder de subsidieregeling omdat we zijn overgegaan naar het ontzorgen van keldereigenaren in het wervengebied door op te treden als opdrachtgever voor het herstel van particuliere kelders conform de Beleidsregel herstel kelders wervengebied gemeente Utrecht.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We werken achterstallig onderhoud in tien jaar weg (2021-2031).
- We voeren geprogrammeerde groot onderhoud- en vervangingsprojecten in de openbare ruimte uit, die zijn opgenomen in het Meerjaren Investeringsprogramma 2027-2036.
- We gaan door met het herijken van onze civiele constructies zodat de technische staat van bruggen, viaducten en kademuren inzichtelijker wordt en duidelijk is welke maatregelen er nodig zijn om de integrale veiligheid te borgen.
- We houden de openbare ruimte schoon en onderhouden het groen en de verhardingen volgens de voor 2027 afgesproken kwaliteitsnormen.

- We programmeren en herstellen schade aan de muren en kelders in het monumentale wervengebied, werken aan intensivering van beheer, voorkomen van schade, voorkomen van onveilige situaties en het invullen van de burenplicht en de maatschappelijke zorgplicht.
- We continueren onze acties voor het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een beperking.
- We handhaven de algemene regelgeving en voorschriften van vergunningen in de openbare ruimte en controleren naar aanleiding van meldingen of eigen waarnemingen vanuit preventief toezicht.

Financiën Beheer openbare ruimte

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	20.950	21.447	121.011	21.010	21.004	21.004
Lasten	128.992	143.960	142.899	130.920	133.242	136.465
Saldo baten en lasten	**-108.041**	**-122.512**	**-21.889**	**-109.910**	**-112.237**	**-115.460**
Onttrekking reserves	1.091	631	0	0	0	0
Toevoeging reserves	8.663	0	100.000	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-7.572**	**631**	**-100.000**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-115.614**	**-121.881**	**-121.889**	**-109.910**	**-112.237**	**-115.460**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Overdracht van delen van het Merwedekanaal	100.000	V	I
Kostendekkendheid leges worden verhoogd in 2027 overeenkomstig Voorjaarsnota 2024 punt 4.5 (opbrengstenverhoging) en amendementen A093, A125 en A131.	360	V	S
Loon- en prijsindexering	201	V	S
Leges evenementen worden niet verhoogd overeenkomstig coalitieakkoord 2026-2030 om evenementen betaalbaar te houden.	638	N	S
Lasten			
Loon- en prijsindexering	3.166	N	S
Groeikader: budgettoename in 2027 op basis van bevolkingstoename.	1.614	N	S
Frictiekosten Leidsche Rijn: afname budget doordat voor 2027 nog geen budget is bepaald (budget 2027 staat op nul). In 2026 is het budget 1,598 miljoen euro.	1.598	V	I
Groot Onderhoud Civiele Techniek: afname budget door lager toegekende incidentele storting in de voorziening groot onderhoud verhardingen en civiele constructies overeenkomstig Voorjaarsnota 2026 punt 2.3 knelpunt 6.	1.528	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Correctie kostenverdeling: afname budget doordat een deel van het budget is opgenomen bij Programma Algemene Middelen en Overhead. Wordt gecorrigeerd bij de eerstvolgende begrotingswijziging.	1.435	V	S
Nota Beheer Openbare Ruimte: toename budget in 2027 overeenkomstig Voorjaarsnota 2023 punt 4.2	950	N	S
Hervormingen en bezuinigingen Voorjaarsnota 2025 punt 4.2: innovatieve werkmethoden in de openbare ruimte. In 2025 en 2026 toename budget. Vanaf 2027 neemt het budget af.	925	V	I
Verwijderen Japanse Duizendknoop en Generatoren Netcongestie: overeenkomstig de Resultaatbestemming 2025 is er in 2026 incidenteel budget toegekend voor werkzaamheden die oorspronkelijke in 2025 gepland waren.	631	V	I
Vergroening van de stad: budgettoename dagelijks onderhoud en vervanging van de vergroeningsopgave overeenkomstig Coalitieakkoord 2022-2026 onderdeel 3.2 Groen en klimaatbestendige leefomgeving.	600	N	S
Kapitaallasten: incidentele budgetafname doordat geplande investeringen later worden uitgevoerd overeenkomstig Coalitieakkoord 2026-2030 pagina 70.	300	V	I
Evenementen: in 2026 zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld om de evenementenleges alleen te laten stijgen met de jaarlijkse indexering en om onderzoek uit te voeren.	638	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Algemene reserve: in 2026 heeft een incidentele onttrekking plaatsgevonden voor werkzaamheden die oorspronkelijk in 2025 gepland waren.	631	N	I
Toevoegingen			
Incidentele toevoeging aan de Algemene dekkingsreserve voor de verwachte overdracht van delen van het Merwedekanaal.	100.000	N	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 2: Water- en rioleringssysteem

Het water- en rioleringssysteem is gezond, robuust en toekomstbestendig voor iedereen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Visie Water en Riolering Utrecht	2022	De visie beschrijft hoe we invulling geven aan onze zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.
Visie Klimaatadaptatie Utrecht	2022	De visie laat zien wat we op het gebied van hittestress, wateroverlast en droogte moeten doen om ons voor 2050 aan te passen aan het veranderende klimaat.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal geregistreerde meldingen van volledig gestremde wegen of hemelwater in panden vanuit de openbare ruimte bij extreme neerslag (buien t/m 80mm per uur).	0 (2020)	0	0	0	0	0
Aantal geregistreerde meldingen van grondwateroverlast door te hoge of te lage grondwaterstanden in de openbare ruimte.	7 (2012)	0	<=5	<=5	<=5	<=5
Aantal keer per jaar dat dusdanige oppervlaktewaterkwaliteitsproblemen optreden dat directe maatregelen zijn vereist. Het gaat hier om vissterfte, stank, botulisme, blauwalg en overmatig kroos.	2 (2012)	6	<=5	<=5	<=5	<=5

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We actualiseren het beleid voor water en riolering (gereed in 2028).
- We inventariseren hoeveel vergunde vervuilende lozingen van bedrijfsafvalwater via het riool op het oppervlaktewater niet voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (via Regionaal Actieprogramma Indirecte Lozingen). Daarnaast onderzoeken we in welke mate foutieve lozingsroutes een bron van vervuiling zijn voor ons oppervlaktewater (gereed in 2027).
- We stellen uitgangspunten op voor het stedelijk water- en rioleringssysteem in Rijnenburg als onderdeel van de gebiedsontwikkeling (gereed in 2027).

- We verkennen samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) wat er nodig is om een goede ecologische oppervlaktewaterkwaliteit te blijven realiseren als het Programma Gezond Water in 2028 afloopt (gereed in 2028).
- We onderzoeken de oorzaken van de belangrijkste theoretische kwetsbare plekken voor wateroverlast uit de klimaatstresstest (gereed 2027).
- We werken aan een nieuw afvalwaterakkoord met HDSR over de hoeveelheid afvalwater die we aanbieden en zij afnemen op de rioolwaterzuiveringen (gereed in 2028).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We stimuleren eigenaren en gebruikers van de stad om hemelwater nuttig te gebruiken en ter plaatse te verwerken. We doen dit via voorlichting en facilitering met ons programma Waterproof030 en de groenblauwe subsidies. We nemen weer deel aan het NK Tegelwippen en gaan voor een zo goed mogelijk resultaat.
- Met onze subsidie groenblauwe schoolpleinen dragen we bij aan de realisatie van tenminste 10 klimaatadaptieve schoolpleinen.
- We streven ernaar minimaal 15 ha af te koppelen door de aanleg van hemelwaterriolering, herinrichtingen, met groenblauwe subsidieregelingen en bouwplannen. Bij voorkeur door het vervangen van verharding door groen. Hiervoor zetten we extra middelen in uit het coalitieakkoord voor het vasthouden van regenwater en vergroening.
- We voeren samen met HDSR de maatregelen uit het Programma Gezond Water uit. Dit draagt bij aan het verbeteren van de ecologische oppervlaktewaterkwaliteit (gereed in 2028).
- We waarborgen de gemeentelijke watertaken en de klimaatadaptatiedoelstellingen in ruimtelijke ontwikkelingen via gebiedsadvisering, plantoetsing en vergunningverlening.
- We zorgen via beheer, onderhoud en vervanging dat het water- en rioleringssysteem en de bijbehorende assets in goede staat blijven en naar behoren functioneren. We streven ernaar om gelijktijdig de openbare ruimte te vernieuwen en klimaatbestendig en circulair te maken.
- We maken het water- en rioleringssysteem circulair door onder ander het waterverbruik te verminderen, de schone en vuile waterstromen van elkaar te scheiden en grondstoffen en materialen te hergebruiken, in lijn met de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030.

Financiën Water- en rioleringssysteem

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	51.687	50.405	52.376	52.376	56.876	56.876
Lasten	39.121	39.533	39.527	39.527	39.527	39.527
Saldo baten en lasten	**12.566**	**10.872**	**12.849**	**12.849**	**17.349**	**17.349**
Onttrekking reserves	1.250	891	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.544	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-294**	**891**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**12.272**	**11.763**	**12.849**	**12.849**	**17.349**	**17.349**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Extra stijging rioolheffing voor huiseigenaren om meer te kunnen inzetten op het vasthouden van regenwater waar het valt, door de openbare ruimte te ontharden en te vergroenen en zo klimaatbestendiger te maken.	1.500	V	S
Indexering tarieven, belastingen en leges. In bovenstaande tabel is in 2027 een index toegepast op de baten van de tarieven en heffingen op basis van de lastenindexering. Na vaststelling van de verordeningen voor 2027 zullen de aanpassingen in de baten worden verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging.	471	V	S
Lasten			
Baggerwerkzaamheden: overeenkomstig de 1e Bestuursrapportage 2026 is er in 2026 incidenteel budget toegekend voor werkzaamheden die oorspronkelijk in 2025 gepland waren.	691	V	I
Extra middelen voor de ontwikkeling van twee nieuwe zwemlocaties.	300	N	S
Loon- en prijsindexering	475	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Reserve Egalisatiefonds Rioleringen: in 2026 heeft een incidentele onttrekking plaatsgevonden voor baggerwerkzaamheden overeenkomstig de 1e Bestuursrapportage 2026.	691	N	I
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.			

Doelstelling 3: Extra groen

Extra groen dat bijdraagt aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en/of recreatie voor mensen en dieren.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota stadswater	2024	De hoofdambitie van deze beleidsnota is het stadswater toegankelijker maken voor bewoners, ondernemers en bezoekers.
Nota spelen in je eigen buurt	2022	De nota Spelen in je eigen buurt geeft de ambities aan voor de verspreiding van speel- en sportruimte in de openbare ruimte.
Visie water en riolering Utrecht	2022	De visie beschrijft hoe we invulling geven aan onze zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.
Visie klimaatadaptatie	2022	De visie laat zien wat we op het gebied van hittestress, wateroverlast en droogte moeten doen om ons voor 2050 aan te passen aan het veranderende klimaat.
Nota beheer Openbare Ruimte	2021	In de nota brengen we in beeld wat de staat is van de kwaliteit van de openbare ruimte, hoe we de openbare ruimte ontwikkelend willen beheren, wat de omvang van het achterstallig onderhoud is en hoe we de verschillende opgaven willen financieren.
Actieplan zelfbeheer openbaar groen	2021	Met dit actieplan geven we aan hoe we de samenwerking versterken met zelfbeheerders.
Notitie aanpak Plaagdierbeheersing: ratten	2020	In deze notitie beschrijven we de aanpak van de Integrated Pest Management, de focus ligt daarbij op preventie.
Initiatiefvoorstel Utrecht op het gemak	2019	Initiatiefvoorstel voor (semi)openbaar en toegankelijke toiletvoorzieningen in Utrecht.
Nota dierenwelzijn	2019	In deze nota staat het dierenwelzijnsbeleid.
Nota Utrechtse soortenlijst	2018	Lijst met soorten die voor Utrecht kenmerkend zijn waarbij hun beschermde status zorgt voor continuïteit in het behoud en stimuleren van plant- en dierensoorten.
Bomenbeleid	2009, 2018	In het Bomenbeleid staan onze ambities voor bomen.
Groenstructuurplan	2007, 2018	De Actualisatie van het Groenstructuurplan 2018 maakt

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
		inzichtelijk hoe de ontwikkeling van groen gelijke tred gaat houden met de groei van de stad.
Kadernota kwaliteit Openbare Ruimte	2016	In de nota is vastgelegd wat nodig is om de kwaliteit van de openbare ruimte goed aan te laten sluiten bij de omgeving.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Hoeveelheid (m2) openbaar groen en water per huishouden in de stad.	105 (2018)	100	105	105	105	105
Hoeveelheid (m2) openbaar groen en water per huishouden rondom de stad.	42 (2018)	38	42	42	42	42

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We realiseren extra koele verblijfsplekken en werken aan een pilot om smalle straten te vergroenen met bomen als onderdeel van een Europees Interreg project. Volgens het principe van klimaatrechtvaardigheid vergroenen we ook weer nieuwe straten in Overvecht, Rivierenwijk en Noord. We starten ook met de uitvoering van Parkzone Den Hommel, onderdeel van Rondje Stadseiland, met meer diverse groenbeplanting en extra bomen.
- We realiseren nieuwe en we verbeteren bestaande speel- en sportvoorzieningen en voegen daarmee m2's ruimte om te spelen, sporten en bewegen toe. We doen dit onder andere samen met stichting Jantje Beton.
- We zorgen dat er meer gelegenheid komt om te zwemmen en recreëren in de openbare ruimte, samen met meer groen, dat is goed voor het voorkomen van hittestress. We hebben daarvoor twee plekken op het oog: het water in het natuurgebied Noorderpark Ruigenhoek, en het water bij Werkspoor, met een meer stedelijke uitstraling.
- We starten met regiopartners Groen Groeit Mee verschillende uitvoeringsprojecten in het gebied Laagraven en Nieuw Wulven/Fort Vechten zoals eerder vastgesteld in het Ontwikkelperspectief Kromme Rijn Linie Landschap. We leveren samen met de regiopartners Groen Groeit Mee het ontwikkelperspectief Noorderpark en de uitvoeringsagenda Ontwikkelperspectief Hollandsche IJssel op.
- We bereiden ons voor op de doorontwikkeling van de RSU tot de nieuwe Omgevingsvisie 2050. Hieraan gekoppeld werken we aan een integrale nota Openbare Ruimte waardoor bestaande sectorale nota's mogelijk deels zullen vervallen. We bezien welke onderdelen van oa de hoofdgroenstructuur, groennormering, klimaatadaptatie en biodiversiteit in de omgevingsvisie plek krijgen en welke in het integraal openbare ruimte beleid. We brengen beleid bij elkaar en zorgen daarmee voor meer integraliteit, waardoor er sneller en beter uitgevoerd wordt.
- We werken het puntensysteem natuurinclusief bouwen uit.

- We voeren sportscans uit voor sportvoorzieningen in de openbare ruimte en kijken daarbij ook naar ‘urban sports’, het liefst in combinatie met groen.
- We actualiseren het beleid Dierenwelzijn met meer aandacht voor het welzijn van in het wild levende dieren. Daarnaast richten we ons op het daadwerkelijk verbeteren van het leven van dieren in de stad. We investeren extra in de huidige dierenopvang, waaronder de vogelopvang.
- We verkennen hoe de percelen in Rhijnauwen/Amelisweerd waarvan de erfpachtcontracten binnen enkele jaren aflopen, kunnen worden ingezet voor de ontwikkeling van meer groen en het vergroten van biodiversiteit en recreatie.
- We maken een begin met het opstellen van de Pleinenstrategie.

Activiteiten die we niet meer doen

- We stoppen met ontwikkelen van nieuwe sanitaire voorzieningen in de openbare ruimte.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We blijven kansen benutten voor meer groen en bomen, klimaatadaptatie, speel- en sportplekken, Groene Ommetjes en biodiversiteit in gebiedsontwikkelingen, initiatieven uit de stad en bij aanpassingen van de openbare ruimte.
- We delen zaailingen uit aan bewoners in samenwerking met MeerBomenNu en Utrecht Natuurlijk en we planten zaailingen in de openbare ruimte op een derde pilotlocatie.
- We blijven werken aan het oplossen van de belangrijkste dilemma’s en knelpunten om het tempo en volume van boomaanplant structureel te verhogen.
- Ook blijven we het Soorten Management Plan verder implementeren in samenwerking met provincie en woningbouwcorporaties.
- We blijven ecologische knelpunten in de stad oplossen, waarbij we onze inzet meer richten op het treffen van soortspecifieke uitvoeringsmaatregelen zoals het aanleggen van ringslangbroeihopen, paalkasten voor de rosse vleermuis, bijburchten en poelen.
- We werken verder aan instandhouding en het verbeteren van de recreatieve voorzieningen en verbindingen rondom de stad als deelnemer in het recreatieschap Stichtse Groenlanden en in uitvoeringsprojecten in de Groen Groeit Mee - voorbeeldgebieden Noorderpark, Kromme Rijn Linie Landschap en andere gebiedsinitiatieven.
- We zetten de samenwerking met de Dierenvoedselbank voort.
- We blijven (aanvullend) investeren in Utrecht Natuurlijk om in groeiende staddelen nog meer kinderen gemakkelijker toegang te geven tot natuurbeleving en in het Platform Buurtnatuur030 om initiatieven te faciliteren die bijdragen aan een leefbare en sociale wijk en buurt.

Financiën Extra groen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	363	16	16	16	16	16
Lasten	15.704	19.105	21.577	21.925	19.658	19.552
Saldo baten en lasten	**-15.341**	**-19.088**	**-21.561**	**-21.908**	**-19.641**	**-19.535**
Onttrekking reserves	0	355	1.277	917	230	566
Toevoeging reserves	2.029	2.132	2.580	1.485	2.565	3.021
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2.029**	**-1.777**	**-1.303**	**-568**	**-2.335**	**-2.456**
Totaal	**-17.370**	**-20.865**	**-22.863**	**-22.476**	**-21.976**	**-21.991**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten.			
Lasten			
Meerjaren Groenprogramma: de hogere raming van de lasten is gebaseerd op de mutatie in de kasritmes voor de uitvoeringsprojecten Groen, die zijn opgenomen in het Meerjaren Groenprogramma (MGP). In 2027 verwachten we met name meer te investeren in het vergroenen van straten en buurten.	719	N	I
Gezond Gedrag in OR: de hogere raming van de lasten is gebaseerd op de mutatie in de kasritmes voor de Spelen, Sporten en Bewegen projecten, die zijn opgenomen in het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR). In 2027 starten en realiseren we naar verwachting meer projecten dan in 2026.	969	N	I
Natuurinclusief bouwen, opstellen puntensysteem	74	N	I
Klimaatadaptatie: Pleinenstrategie, pleinen klimaatadaptief en groen maken	111	N	S
Dierenwelzijn: Opstellen en uitvoeren uitvoeringsagenda dierenwelzijn, inclusief dierenhulporganisaties	372	N	S
Impuls natuur- en milieueducatie	186	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Gezond Gedrag in OR: voor de Spelen, Sporten en Bewegen projecten verrekenen we de jaarlijkse verschillen tussen begroting en besteding met de reserve Extra Groen. Als gevolg van de hogere geraamde lasten in 2027 onttrekken we in 2027 ook meer uit deze reserve.	1.187	V	I
Toevoegingen			
Meerjaren Groenprogramma: verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Extra Groen en de Materiële vaste activa reserve als gevolg van het begrote kasritme zoals opgenomen in het Meerjaren Groenprogramma (MGP).	448	N	I

Doelstelling 4: Afval voorkomen

Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen, aantoonbaar ingezet als grondstof en afvalscheiding wordt positief gestimuleerd.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Visie Utrecht Circulair 2050	2024	Om richting te geven aan de ontwikkeling naar een circulaire stad is de Visie Utrecht Circulair 2050 met vier prioriteiten opgesteld.
Grondstoffennota	2020	In deze nota slaat onze ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn, waarbij afval verwerkt kan worden tot nieuwe grondstoffen en producten.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Tevredenheid over de afvalinzameling (cijfer)	6,5 (2019)	6,3	-	7,0	-	7,0
Restafval/inwoner (kg)	219 (2019)	198	178	178	178	178

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We herijken de aanpak bijplaatsingen. Het aanleggen en adopteren van containertuintjes door inwoners wordt onderdeel van de aanpak (motie 164 Van afval naar groen).
- We gaan door met het uitbreiden en vernieuwen van de inzameling van groente-, fruit- en etensresten (GFE) voor mensen zonder eigen kliko. Ter voorbereiding van de uitbreiding evalueren we de pilot voor GFE en passen zo nodig onze aanpak aan.
- We kijken hoe we het partnerschap met energie- en afvalbedrijf HVC kunnen uitbreiden met een grotere inzet op nascheiding van het afval en circulariteit.
- We starten met de inpandige afvalinzameling met miniperscontainers in Wonderwoods en Stadswijk Merwede.

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We blijven huishoudelijk afval zoals GFE+t (tuinafval), oud papier en karton gescheiden inzamelen.

Financiën Afval voorkomen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	76.564	83.598	85.084	85.084	85.084	85.084
Lasten	60.197	65.216	66.423	66.423	66.423	66.423
Saldo baten en lasten	**16.367**	**18.383**	**18.661**	**18.661**	**18.661**	**18.661**
Onttrekking reserves	3.275	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.160	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2.115**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**18.482**	**18.383**	**18.661**	**18.661**	**18.661**	**18.661**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Indexering tarieven, belastingen en leges. In bovenstaande tabel is in 2027 een index toegepast op de baten van de tarieven en heffingen op basis van de lastenindexering. Na vaststelling van de verordeningen voor 2027 zullen de aanpassingen in de baten worden verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging.	1.486	V	S
Lasten			
Loon- en prijsindexering	1.207	N	S

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 5: Erfgoed

We maken Utrechts erfgoed toekomstbestendig en wegen het mee in de ruimtelijke ontwikkelingen

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsregel Zonnepanelen en -collectoren op een beschermd monument en/of op een pand in een rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht gemeente Utrecht	2023	Regels over hoe om te gaan met zonnepanelen op monumenten en op panden in het beschermde stads- en dorpsgezicht.
Erfgoednota 'Utrechts erfgoed verbindt mensen en tijden'	2022	Beleidsdocument over hoe we in Utrecht omgaan met erfgoed.
Visie Religieus Erfgoed	2017	Visie over hoe Utrecht omgaat met Religieus Erfgoed.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Het percentage inwoners dat tevreden is met het aanbod van monumenten en erfgoed	49% (2023)	50%	-	55%	-	55%
Aantal uitgegeven omgevingsvergunningen voor archeologie en monumenten.	226 (2022)	340	200	250	250	250

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- In kader van digitalisering Erfgoed werken wij aan een digitaal kennissysteem.
- Opschonen collecties archeologie en bouwhistorie ter voorbereiding verhuizing naar nieuw depotgebouw.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We integreren erfgoedwaarden in ruimtelijke planning en ontwerp om nog meer bij te dragen aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijk draagvlak en de sociale en historische identiteit van Utrecht

- We zetten erfgoed nog meer in om bij te dragen aan versterken van de klimaat- en groenopgaven
- Opnemen in het Omgevingsplan van wet- en regelgeving rondom Erfgoed (Erfgoedwet, Omgevingsplan, Erfgoednota)
- Erfgoed draagt bij aan een inclusieve, leefbare en herkenbare stad door identiteit te verbeelden en mensen te verbinden: erfgoed van, voor en met iedereen.

Financiën Erfgoed

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.263	392	392	392	392	392
Lasten	3.417	3.723	3.783	3.526	3.332	3.407
Saldo baten en lasten	**-2.154**	**-3.330**	**-3.391**	**-3.134**	**-2.940**	**-3.015**
Onttrekking reserves	40	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	668	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-628**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-2.782**	**-3.330**	**-3.391**	**-3.134**	**-2.940**	**-3.015**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.			
Lasten			
Minder incidenteel budget op project digitalisering erfgoed in 2027.	153	V	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 6: Leefomgeving

Utrecht werkt aan het verbeteren van lucht- en geluidkwaliteit en een gezonde, veilige leefomgeving en ondergrond.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Ondergrond 2025-2035	2025	Het doel van deze nota is het bieden van een kader om het beschermen, beheren en beter maken van de ondergrond mogelijk te maken.
Beleidsnota Luchtkwaliteit "Gezonde lucht voor iedereen"	2025	De nota bevat beleid om met luchtkwaliteitsmaatregelen te streven naar de WHO-advieswaarden.
Beleidsnota Stadswater	2024	De hoofdambitie van deze beleidsnota is het stadswater toegankelijker maken voor bewoners, ondernemers en bezoekers.
Beleidsnota Omgevingsveiligheid	2024	De nota vult de gemeentelijke beleidsvrijheid op gebied van vervoer van, en werken met, gevaarlijke stoffen in.
Beleidsnota Geluid en Trillingen	2024	De nota maakt het onder andere mogelijk om bij nieuwe ontwikkelingen strengere waarden te hanteren dan de wet.
Gemeentelijk beleid inzake PFAS	2020	Aanvulling op de Nota Bodembeheer.
Nota Bodembeheer 2017-2027	2017	Faciliteert het gebruik maken van bodemkwaliteitskaarten om de kwaliteit van de bodem te bepalen.
Gebiedsplan gebiedsgericht grondwaterbeheer en visie op duurzaam gebruik van de ondergrond	2015	Beheer van de kwaliteit van het grondwater van een groot deel van de stad. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% inwoners dat vaak overlast van lawaai ervaart.	30% (2015)	39%	≤ 30%	≤ 30%	≤ 30%	≤ 30%
Jaargemiddelde concentraties fijnstof PM10.	32,6 µg/m³ (2011)	Verwacht eind 2026	max. 18 µg/m³	max. 17 µg/m³	max. 16 µg/m³	max. 15 µg/m³

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Jaargemiddelde concentraties fijnstof PM2,5.	18,9 µg/m³ (2013)	Verwacht in 2026	max. 10 µg/m³	max. 9 µg/m³	max. 8,5 µg/m³	max 8 µg/m³
Jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide NO2.	42 µg/m³ (2011)	Verwacht eind 2026	max. 25 µg/m³	max. 24 µg/m³	max. 22 µg/m³	max 20 µg/m³

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

Geluid en trillingen:

- We voeren de vijfjaarlijkse EU-geluidkartering uit en we leggen de wettelijke verplichte Basisgeluidemissie van gemeentelijke wegen vast.

Luchtkwaliteit, emissieloos vervoer en emissieloos bouwen:

- We bereiden ons voor op de aanscherping (vanaf 2030) van de EU-grenswaarden door een routekaart op te stellen, in samenwerking met andere gemeenten en het Rijk.
- We ontwikkelen een communicatiestrategie voor luchtkwaliteit en campagnes over luchtkwaliteitsmaatregelen en we communiceren met de bouwsector over het voorkomen van stofoverlast.
- In het omgevingsplan nemen we geurbeleid en geurregels op voor industriële bronnen.

Bodem en ondergrond:

- We starten met de implementatie van de Europese Richtlijn Bodemmonitoring en -veerkracht en het Nationaal Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (BOG).

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We blijven adviseren over milieu-aspecten (inclusief stikstofdepositie) bij ruimtelijke ontwikkelingen
- We maken het Duurzaamheidsverslag.
- We geven vorm aan de uitvoering van de beleidsnota Ondergrond 2025-2025

Geluid en trillingen:

- Bij ruimtelijke ontwikkelingen realiseren we compenserende maatregelen (zoals geluidluwe gevels en rustige buitenruimten), hanteren we een maximale geluidsnorm van 63 dB bij nieuwe woningbouw langs wegen en spoor (behalve flexwonen), stellen we grenswaarden aan trillingen bij nieuwe woningen langs het spoor en verbeteren we geluidknelpunten via stiller asfalt, snelheidsverlaging en meer groen.
- We voeren saneringsprojecten uit waarbij we woningen isoleren met Rijkssubsidie.
- We betrekken bewoners bij geluidmetingen.

Omgevingsveiligheid:

- We vullen het Register Externe Veiligheid als vervanger van de landelijke Risicokaart.

Luchtkwaliteit, emissieloos vervoer en emissieloos bouwen:

- We voeren de luchtmaatregelen uit op het gebied van milieu- nul-emissiezones, bouwwerktuigen en houtstook.
- We monitoren de luchtkwaliteit - en het effect van onze maatregelen - met het Utrechts luchtmeetnet en met het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK).
- We werken landelijk samen in het Schone Lucht Akkoord en in de NAL en RAL (Nationale en Regionale Agenda's Laadinfrastructuur) met focus op verschoning van de mobiliteit, binnenvaart en mobiele (bouw)werktuigen, en vermindering van houtstookemissies.
- We stimuleren emissieloos vervoer door datagestuurd oplaadinfrastructuur bij te plaatsen in de openbare ruimte, snelladers te installeren, laden op privaat terrein te bevorderen en mogelijkheden voor laadpleinen voor bouw en bouwlogistiek te verkennen.
- We zetten in op emissieloos materieel in de bouwfase en voeren inkoopmaatregelen uit de Routekaart Emissieloos bouwen 2025-2030.

Bodem en ondergrond:

- We voeren wettelijke taken uit en zetten in op regie op de ondergrond via de gebiedsteams en het 3D model ondergrond zodat in een vroeg stadium de uitdagingen van de ondergrond duidelijk worden.
- We voeren projecten uit met behulp van rijksmiddelen op het gebied van historische spoedlocaties, nazorg, lood, PFAS en zeer zorgwekkende stoffen.
- We zien toe op de kwaliteit van de aan de Omgevingsdienst Utrecht (ODU) overgedragen wettelijke en daarmee geassocieerde taken, inclusief het archiveren van rapportages.
- We beoordelen omgevingsvergunningen via het omgevingsproces.
- We ronden de actualisatie van het gebiedsplan Gebiedsgericht Grondwaterbeheer naar een uitvoeringsprogramma af.

Financiën Leefomgeving en ondergrond

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	9.599	7.082	3.877	2.761	2.661	2.661
Lasten	10.921	8.364	4.615	479	417	416
Saldo baten en lasten	**-1.322**	**-1.281**	**-739**	**2.282**	**2.244**	**2.245**
Onttrekking reserves	45	35	35	35	35	35
Toevoeging reserves	100	100	100	100	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-55**	**-65**	**-65**	**-65**	**35**	**35**
Totaal	**-1.377**	**-1.346**	**-804**	**2.217**	**2.279**	**2.280**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Bodem en ondergrond: Ontvangen incidentele middelen Specifieke Uitkering voor o.a. Gebiedsgericht grondwaterbeheer Omgevingswetproof en Griftpark lopen af in 2026.	2.110	N	I
Aanpak Luchtkwaliteit: ontvangen incidentele middelen Specifieke Uitkering voor o.a. regionale aanpak laadinfrastructuur, schone luchtakkoord en zero emissie zones	1.131	N	I
Lasten			
Bodem en Ondergrond: Ontvangen incidentele middelen Specifieke Uitkering, zie toelichting baten.	2.110	V	I
Bodem en ondergrond: Incidentele middelen voor herinvesteringen Griftpark zijn incidenteel beschikbaar in 2026.	1.184	V	I
Aanpak Luchtkwaliteit: betreft inzet van incidentele middelen, zie toelichting baten	1.131	V	I
Aanpak Luchtkwaliteit: betreft de NAL G4-middelen, voortvloeiend vanuit de Meicirculaire 2026 via de decentralisatie-uitkering Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Deze middelen worden verdeeld over de G4-gemeenten (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht), waarvoor Utrecht penvoerder is. Deze middelen zijn bedoeld om in te zetten in 2027. In 2026 was de financiering geregeld middels de RAL II-SPUK, In een latere circulaire (hoogstwaarschijnlijk septembercirculaire 2026) worden de DU-middelen voor 2026 toegekend.	1.900	N	I
Aanpak Luchtkwaliteit: betreft de investering voor het plaatsen van camera's in de milieuzone. Deze investering is vertraagd. De Raad is hierover middels een Raadsbrief op 16 juni 2026 geïnformeerd. Deze middelen worden middels de 2e bestuursrapportage 2026 doorgeschoven naar 2027 en deze mutatie is nog niet in de programmabegroting 2027 verwerkt.	1.100	V	I

Toelichting verschillen in reserves
Onttrekkingen
Binnen deze doelstelling zijn er geen onttrekkingen die dienen te worden toegelicht.
Toevoegingen
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Verdichting en meer warme dagen door klimaatverandering hebben een intensiever recreatief gebruik van de openbare ruimte tot gevolg. Dit leidt tot **snellere slijtage** en er blijft **meer afval** achter. Extremer weer door klimaatverandering leidt ook vaker tot **overlast en schade**, zoals droogteschade aan wegen en meer ziektes en sterfte van planten en bomen. Dieren kunnen last ondervinden van verdichting en extremer weer, waardoor er meer hulpbehoevende dieren in de stad zijn.	• De openbare ruimte in gelijke tred uitbreiden met het aantal woningen, met name de hoeveelheid groene, recreatieve ruimte. • Klimaatadaptief maken van de openbare ruimte zodat deze beter bestand is tegen droogte, extreme buien en hitte conform doelstellingen Visie Klimaatadaptatie Utrecht. • We ontwerpen natuurinclusief en zetten in op goede en snelle hulpverlening voor dieren.
Door de stapeling van ambities zoals klimaatadaptatie, vergroening, een goed toegankelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte en het aardgasvrij maken van de stad met een beperkte boven- en ondergrondse openbare ruimte, zetten we in op de aanpak: in één keer goed. Dit, en de onbekendheid met beperkingen in de ondergrond, kan leiden tot **weerstand bij bewoners**, **langere doorlooptijd** van projecten en meer **risico's** tijdens de uitvoering.	• Opstellen van integrale beleidsnota's met een afwegingskader integrale stedelijke programmering voor de vernieuwing van de openbare ruimte. • Vóór de start van integrale projecten met alle initiatiefnemers heldere uitgangspunten vaststellen. En vaststellen welke ambities leidend zijn, bij voorkeur al op gebiedsniveau. • Toepassen van standaard-methode voor projectmanagement en -beheersing, inclusief risicomanagement. • Bekendheid met ondergrond genereren bij initiatiefnemers, onder andere via gebiedsteams, op basis van de Beleidsnota Ondergrond 2025-2035. • We passen de methode uit het kompas van de Beleidsnota Samen stad maken toe die past bij de opgave die we te doen hebben.
De vele ontwikkel- en beheerprojecten in de stad kunnen leiden tot **overlast en weerstand bij bewoners en ondernemers**. Bovendien kan vertraging van het ene project leiden tot vertraging bij andere projecten. Dat kan de overlast versterken en leiden tot minder draagvlak bij inwoners en ondernemers.	• Door integraal stedelijk te programmeren kunnen we projecten bundelen of juist spreiden om overlast beperkt te houden. • Goede afstemming met inwoners en ondernemers in lijn met de Beleidsnota Samen stad maken.
De krappe arbeidsmarkt, beperkte beschikbaarheid van materialen en prijsstijgingen beperken onze uitvoeringskracht. Hierdoor kunnen we **projecten** mogelijk niet (tijdig) uitvoeren of leveren we niet de afgesproken kwaliteit bij dagelijks onderhoud en beheer.	• Via de actualisaties van de meerjarenramingen stellen we planning zo nodig bij. • Maatregelen om de uitvoeringscapaciteit te vergroting zoals benoemd in het het MJIP 2027-2036. • Binnen erfgoed temporiseren en uitstellen van bepaalde werkzaamheden door gebrek aan capaciteit, zoals genoemd in Actieagenda (2022).

Strategische programmarisico's	Maatregel
Uitvoering van projecten van **het programma Wervengebied** is complex door de vele stakeholders, de lange doorlooptijd van het programma en de nauwe samenhang tussen kelders, muren, bruggen, straten en gevels. Van tevoren is niet altijd duidelijk wat de conditie van muren en kelders is. Er zijn soms onduidelijke eigendomsverhoudingen en verantwoordelijkheden van beheerders. Projecten en samenwerking kunnen stagneren, er kunnen juridische conflicten ontstaan, en ondernemers kunnen nadeelcompensatie claimen. Het vertrouwen in de gemeente raakt dan beschadigd.	• Samenhangend en gezamenlijk herstellen en behouden van het wervengebied, waarbij we vooraf de conditie van muren en kelders onderzoeken en ervaringen van eerder uitgevoerde projecten gebruiken. • Afstemming met belanghebbenden in het wervengebied zoals eigenaren (DUW), ondernemers (CMU), nutspartijen over regie op beheer en gebruik, programmering en aanvullende maatregelen om hinder te voorkomen. • Het programma valt onder de Regeling risicovolle projecten met bijbehorende zwaardere projectbeheersing.
Installaties en systemen voor het functioneren en beheren van de openbare ruimte lopen in toenemende mate het risico om doelwit te worden van **cybercriminaliteit** met als mogelijk gevolg veiligheidsrisico's voor inwoners en schade aan kapitaalgoederen in de openbare ruimte.	• We implementeren in de komende jaren de aanpak van de weerbaarheid van installaties en systemen in kritische bedrijfsprocessen tegen cybercriminaliteit. Zie hiervoor spoor 4 in de bijlage van de Raadsbrief Stand van zaken Digitale stad 2024.
De **ruimte in de ondergrond** is onvoldoende om alle ruimtelijke ambities te faciliteren. De druk is zo groot dat niet alle ambities waargemaakt kunnen worden en er keuzes gemaakt moeten worden in functies. Daarbij kan de balans in de ondergrond verstoord raken. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van bodem en grondwater. De kwaliteit van het drinkwater komt bijvoorbeeld in gevaar als bodem- en grondwaterverontreinigingen onvoldoende beheerst en gesaneerd worden of als het 2e watervoerend pakket niet veilig of niet verantwoord wordt gebruikt.	• We voeren waar mogelijk de Beleidsnota Ondergrond 2025-2035 uit, waarbij we participeren en adviseren in gebiedsteams, zodat in een vroeg stadium, laagdrempelig de uitdagingen van de ondergrond in relatie tot gebiedsontwikkeling duidelijk worden. • Lobby bij de Rijksoverheid om innovaties in het kader van 3D modelleren van de ondergrond te stimuleren en daarmee tooling voor de regie op de ondergrond verder te ontwikkelen.
Onvoldoende Europese regelgeving op het gebied van milieu heeft als gevolg dat we onze doelen onvoldoende kunnen afdwingen en daarmee realiseren.	• Lobby (via de Rijksoverheid) naar de Europese Unie (EU), innovaties stimuleren, start-ups binnenhalen, vanuit gemeentelijk beleid maatregelen nemen.
Doordat een groot deel van de **luchtverontreiniging** van buiten Utrecht komt, en we hier geen directe invloed op hebben, bestaat de kans op stagneren van de verbetering van de luchtkwaliteit, met gevolgen voor de gezondheid van inwoners, ondernemers en bezoekers en mogelijk ook op niet voldoen aan de wettelijke verplichting voor de	• Lobby naar het Rijk (via het Schone Lucht Akkoord) en de EU voor een gezamenlijke aanpak. • Lokale luchtmaatregelen intensiveren zodat we het door ons beïnvloedbare deel maximaal aanpakken.

Strategische programmarisico's	Maatregel
aangescherpte (Europese Unie) EU grenswaarden.	
De grotere afhankelijkheid en **toename van energiegebruik en de kans dat de netcongestie verder vergroot** kan zorgen voor stroomuitval, onvoldoende elektriciteit voor de bedrijfsvoering en stagnatie van de realisatie van laadpalen.	• Stimuleren van bi-directioneel laden. • Analyseren en uitvoeren van maatregelen om continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen, zie de raadsbrief.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**570.162**						
Beheer openbare ruimte	**394.080**						
Routine-investeringen	19.603	5.142	0	0	0	5.883	25.486
Uitbreidingsinvesteringen A	650	338	0	0	0	120	770
Vervangingsinvesteringen	373.827	218.767	600	0	0	26.424	400.851
Water- en rioleringssysteem	**84.360**						
Vervangingsinvesteringen	84.360	33.684	0	0	0	19.132	103.492
Extra groen	**14.573**						
Uitbreidingsinvesteringen A	14.573	1.906	12.225	-940	0	0	25.858
Afval	**77.149**						
Uitbreidingsinvesteringen A	26.016	4.543	0	0	0	1.613	27.628

Vervangingsinvesteringen	51.133	14.675	0	0	0	4.874	56.007
Totaal	**570.162**	**279.055**	**12.825**	**-940**	**0**	**58.046**	**640.092**

x € 1.000

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Beheer openbare ruimte							
Routine-investeringen	5.085	4.517	2.760	1.300	2.988	3.694	0
Uitbreidingsinvesteringen A	62	120	250	0	0	0	0
Vervangingsinvesteringen	55.094	58.321	31.478	20.603	9.647	6.941	0
Water- en rioleringssysteem							
Vervangingsinvesteringen	17.433	19.132	18.695	14.548	0	0	0
Extra groen							
Uitbreidingsinvesteringen A	2.317	6.821	5.988	5.367	3.722	0	0
Afval							
Uitbreidingsinvesteringen A	5.161	3.439	4.297	4.297	4.282	1.609	0
Vervangingsinvesteringen	7.633	13.752	10.914	9.034	0	0	0
Totaal	**92.784**	**106.102**	**74.382**	**55.149**	**20.639**	**12.244**	**0**

Toelichting doelstelling Beheer openbare ruimte

Programma Werven en wal- en kluismuren
Op 15 juli 2021 is het programmaplan Wervengebied vastgesteld. Het programmaplan 'Werk aan de Werf' heeft een looptijd van 30 jaar. Voor de uitvoering van het programmaplan kunnen we niet 30 jaar vooruitkijken. Daarom werken we steeds met een uitvoeringsprogramma voor de komende 4 jaar. In het uitvoeringsprogramma staat wat er de komende 4 jaar wordt gedaan en wat dat kost. Het uitvoeringsprogramma wordt ieder jaar aangevuld en geactualiseerd om zo de uitvoerig van het programma gedurende de looptijd behapbaar en beheersbaar te houden.

Op 7 april 2026 is het uitvoeringsprogramma 2026-2030 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er in 2027 26,024 miljoen euro aan krediet wordt aangevraagd, met de verwachting dat dit ook in 2027 wordt uitgegeven.

Vervangingsinvesteringen Havendienst
Voor de instandhouding van de veiligheid op het water in de stad en rondom het havengebied wordt geïnvesteerd in nieuwe camera's en een patrouilleboot. Daarnaast wordt een op fossiele brandstof aangedreven graafmachine vervangen door een elektrisch aangedreven graafmachine.

Vervangingen Nota beheer Openbare Ruimte
Over de stand van zaken inzake de Nota BOR wordt de raad jaarlijks middels een raadsbrief geïnformeerd (Meerjareninvesteringsprogramma beheer openbare ruimte 2027-2036). De huidige investeringskredieten vanuit de Nota BOR zijn nog voldoende van omvang om de komende jaren de projecten uit te kunnen voeren. De actualisatie van deze nota zal vanaf 2028 naar verwachting een hogere investeringsbehoefte laten zien. In het Coalitieakkoord 2026-2030 is een bedrag van 26,0 miljoen euro opgenomen als verwachte investeringsomvang voor de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte voor 2027. Met name als gevolg van het doorschuiven van enkele projecten is in de Programmabegroting 2027 hiervoor een uitgavenraming van 31,6 miljoen euro opgenomen.

Accu kluizen (gevolg risico-inventarisatie wijkposten)
Een risico-inventarisatie met betrekking tot veilige werkplekken heeft geresulteerd in de noodzaak tot het aanschaffen van accukluizen. In bovenstaande tabel is een bedrag opgenomen van 0,250 miljoen euro overeenkomstig de 1e Bestuursrapportage 2025, met uitgaven vanaf 2028.

Bedrijfsmiddelen (routine-investeringen voertuigen)
Aanschaf/vervanging van diverse voertuigen ten behoeve van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Toelichting doelstelling Water- & rioleringssystemen
Uitgangspunt bij vervangen van riolering is dat we bij de vervanging direct klimaatbestendige en circulaire maatregelen nemen. Conform het uitgangspunt van ontwikkelend beheer willen we met de rioolvervanging een bijdrage leveren aan andere maatschappelijke opgaven zoals het klimaatbestendiger en verkeersveiliger maken van de openbare ruimte, alsmede het vergroenen van de openbare ruimte. Hiermee vormt de rioolvervanging een belangrijke impuls voor de gewenste vernieuwing van de openbare ruimte in de naoorlogse wijken.

Voor de vertaling van het vervangingsprogramma in concrete projecten stemmen we vanuit het principe van ontwikkelend beheer uitgebreid af met de programma's stedelijke ontwikkeling, mobiliteit, groen en groot onderhoud openbare ruimte.

Bovenstaande tabel is een wijziging ten opzichte van het Programma Water en Riolering 2027-2031. De investeringen nemen toe in 2027 doordat er extra wordt geïnvesteerd in het vergroenen van de openbare ruimte, in lijn met de ambitie uit het coalitieakkoord 2026-2030. Daarnaast zijn de bedragen gecorrigeerd voor de meest actuele indexatiecijfers.

Toelichting doelstelling Extra Groen
Voor het jaar 2027 vragen wij geen extra krediet aan.

Toelichting doelstelling Afval voorkomen
De investeringen binnen de doelstelling Afval Voorkomen betreffen de aanschaf van ondergrondse containers, de vervanging van sensoren in bestaande ondergrondse containers en de vernieuwing van het wagenpark. De vervanging van de sensoren is noodzakelijk om de vulgraden van de containers te kunnen monitoren. Daarnaast wordt geïnvesteerd in nieuwe voertuigen voor de transport- en inzameldienst, aangezien het huidige wagenpark verouderd is. Vanaf 2027 tot en met 2029 worden de verouderde voertuigen gefaseerd vervangen. Verder betreft dit de aanschaf en uitrol van G(roente) F(ruit) E(tensresten)-containers (GFE-containers) bij hoogbouwlocaties. Dit project vloeit voort uit de grondstoffennota en gaat in 2027, na afronding van de pilotfase, over naar de uitvoeringsfase.

Coalitieakkoord
De benodigde exploitatiebudgetten voor in het coalitieakkoord opgenomen investeringen zijn, inclusief de bijbehorende kosten voor onderhoud, beheer en planvorming, verwerkt op de stelpost 'Investeringen' binnen het programma Algemene Middelen en Overhead. De kosten voor onderhoud, beheer en planvorming worden bij de Voorjaarsnota 2027 overgeheveld naar de betreffende programma's. De kapitaallasten blijven centraal geraamd en er wordt een proces uitgewerkt waarin de verantwoording van deze middelen goed is geborgd, zodat centrale sturing op de ontwikkeling van de investeringsportefeuille en de bijbehorende kapitaallasten is georganiseerd, waarbij niet-benutte kapitaallasten vrijvallen ten gunste van de integrale afweging. Dit zal binnen het traject van Grip op investeringen worden uitgewerkt.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Stadsherstel NV	Verwerven, restaureren, onderhouden, beheren en exploiteren van monumenten. De Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel NV richt zich vanaf de oprichting met name op restauratie en behoud van voor de markt incourante objecten.	0
Afvalverwerking Utrecht (AVU)	Gemeenschappelijke Regeling Afvalverwijdering Utrecht is een samenwerkingsverband van de gemeenten binnen de provincie Utrecht met uitvoeringstaken op het gebied van afvalverwijdering.	18.069
Vereniging parkmanagement Papendorp	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.	365
Vereniging parkmanagement De Wetering - Haarrijn	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.	420
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.	1.556
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BghU)	Het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency: Rioolheffing en Afvalstoffenheffing.	1.624
Omgevingsdienst Utrecht (ODU)	Het verlenen van milieuvergunningen en toezicht en handhaven van milieuregels.	913

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Beheer openbare ruimte					
Aantrekkelijke uitstraling gevels	Bevordering ruimtelijk kwaliteit van de Amsterdamsestraatweg in het kader van het gebiedsgerichte programma voor deze straat.	120	120	0	0
Totaal doelstelling 1		120	120	0	0
Water- en rioleringssysteem					
Groenblauw daken	Voorkomen wateroverlast	700	700	0	0
Groenblauw Maatschappelijk vastgoed	Wateroverlast en schade door droogte voorkomen	300	300	0	0
Totaal doelstelling 2		1.000	1.000	0	0
Extra groen					
Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	53	53	53	0
Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stichting Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke, laagdrempelige locaties, talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur, milieu en groen in de stad Utrecht	5.085	4.905	0	4.905
Totaal doelstelling 3		5.138	4.958	53	4.905
Erfgoed					
Financiering monumenten door URF	Financiering monumenten door URF	1.250	1.250	0	0
Meerjarige activiteiten erfgoed	De regeling draagt bij aan het onderhouden van een basisinfrastructuur van een breed en divers aanbod van meerjarige publiekstoegankelijke erfgoedactiviteiten	90	92	0	84
Totaal doelstelling 5		1.340	1.342	0	84
Leefomgeving en ondergrond					
Vervuilende dieselauto's uit het verkeer laten verdwijnen	Ondersteuning voor de sloop van vervuilende dieselpersonenauto's (emissieklasse 0 t/m 4)	1.000	1.000	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Totaal doelstelling 6		1.000	1.000	0	0
Totaal		**8.598**	**8.420**	**53**	**4.989**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Veilige stad

Programmaoverzicht

Dit programma is gericht op het werken aan een leefbare en veilige stad voor iedereen.

Portefeuillehouder(s): Sharon Dijksma

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	8.286	5.929	1.520	1.157	1.157	1.157
Lasten	75.906	79.023	80.183	79.840	79.668	78.740
Saldo van Baten en Lasten	**-67.621**	**-73.093**	**-78.663**	**-78.683**	**-78.511**	**-77.583**
Onttrekking reserves	437	1.043	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**437**	**1.043**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-67.184**	**-72.050**	**-78.663**	**-78.683**	**-78.511**	**-77.583**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027.

De baten in dit programma zijn 1,520 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Leges en Vergunningen (1,132 miljoen euro)
- Subsidie ZonMW voor Grip en Onbegrip; domeinoverstijgende samenwerking in hotspots en veiligheidsregio's 2024-2027 (0,363 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 80,183 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht, inclusief kosten voor huisvesting (39,495 miljoen euro)
- Apparaatslasten (23,462 miljoen euro)
- Subsidie Jongerenwerk en Veiligheid (6,141 miljoen euro)
- Samenwerkingsverbanden Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), Regionale Veiligheidsstrategie (RVS), Zorg- en Veiligheidshuis Regio Utrecht (ZVHRU) en Landelijk Bureau Zorg- en Veiligheidshuis (Landelijk Bureau ZVH) (2,880 miljoen euro)
- Middelen programma Grenzen Stellen Perspectief Bieden (2,156 miljoen euro)
- De verwerking van het coalitieakkoord 2026-2030, op de onderwerpen samen eropaf! team (1,086 miljoen euro), weerbaarheid (1 miljoen euro), groepsaanpak jeugd inclusief inzet BOA's (0,691 miljoen euro), overlast criminele vreemdelingen (0,678 miljoen euro), veilige stad voor vrouwen (0,315 miljoen euro), demonstraties en bestuurlijk instrumentarium (0,254 miljoen euro), straatveiligheid (0,150 miljoen euro) en straatconciërge (0,096 miljoen euro)

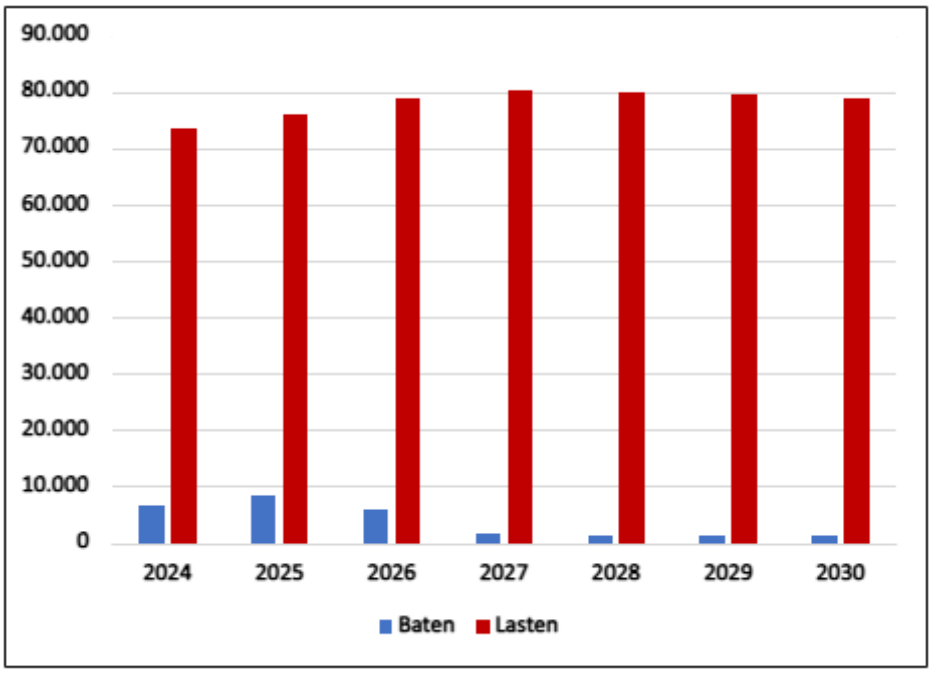
In dit programma vinden in 2027 geen mutaties op de reserves plaats.
Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

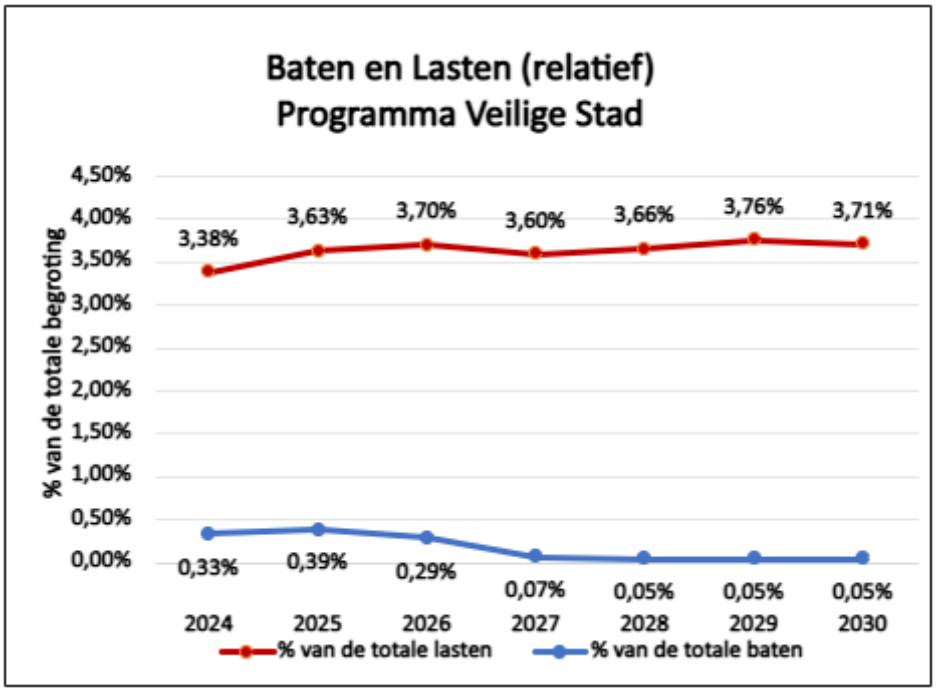
Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

De rijkssubsidie Preventie Met Gezag is halverwege 2026 toegekend voor 2026 tot en met 2029. Hierdoor heeft de verwerking in de begroting 2027 nog niet plaatsgevonden. Dit geldt zowel voor de baten als voor de lasten. De Versterkingsgelden en de middelen voor de aanpak Overlastgevende Criminele Vreemdelingen zijn tot en met 2026 beschikt.

De coalitiemiddelen 2022-2026 m.b.t. Digitale Veiligheid en het programma Amsterdamsestraatweg en Kanaalstraat-Damstraat vervallen vanaf 1 januari 2027. Daarnaast zijn de coalitiemiddelen 2026-2030 verwerkt (4,487 miljoen euro).

90.000
80.000
70.000
60.000
50.000
40.000
30.000
20.000
10.000
0
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
Baten
Lasten

Baten en Lasten (relatief)
Programma Veilige Stad
% van de totale begroting
4,50%
4,00%
3,50%
3,00%
2,50%
2,00%
1,50%
1,00%
0,50%
0,00%
3,38%
3,63%
3,70%
3,60%
3,66%
3,76%
3,71%
0,33%
0,39%
0,29%
0,07%
0,05%
0,05%
0,05%
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
% van de totale lasten
% van de totale baten

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad van preventie
    - 3.1 Veiligheid

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar die toezien op het programma Veilige Stad.

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Bestrijden overlast	2.983	2.983	2.983	2.983	S
waarvan:					S
Samen erop af!	1.086	1.086	1.086	1.086	S
Aanpak OCV	678	678	678	678	S
Bestuurlijk instrumentarium	100	100	100	100	S
Groepsaanpak Jeugd	691	691	691	691	S
Straatconciërge	96	96	96	96	S
Geweld tegen vrouwen	115	115	115	115	S
Afdelingsoverhead	217	217	217	217	S
Faciliteren demonstraties	154	154	154	154	S
Extra inzet straatveiligheid	150	150	150	150	S
Femicide aanpak	200	200	200	200	S
Weerbaarheid	1.000	1.000	1.000	1.000	S
Totaal	**4.487**	**4.487**	**4.487**	**4.487**	

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Aanpakken/ voorkomen criminaliteit
Aanpakken en voorkomen van criminaliteit.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Nota van uitgangspunten Met elkaar, voor elkaar, onderdelen van sociale basis en basiszorg 2025-2035	2024	We willen dat in Utrecht iedereen gezond, prettig en zelfstandig kan wonen en samenleven. Daar waar nodig bieden we passende zorg, ondersteuning en opvang aanvullend op wat mensen zelf en met elkaar organiseren.
Nota 'Grenzen Stellen Perspectief Bieden'	2021	Een meerjarige aanpak om de veiligheid en leefbaarheid in de stad te vergroten door het tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak:
Veiligheidsagenda 2027-2030
Nota van uitgangspunten Jongerenwerk Utrecht 2027-2037

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal misdrijven.	Peiljaar 2022: 24.196	27.831	gelijk of minder dan het peiljaar	-	-	
Veiligheidsgevoel in de eigen buurt.	70% (2021)	63%	-	-	-	-

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
Niet van toepassing.

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Voortzetten uitvoering geven aan de nota Grenzen stellen, perspectief bieden (nota GSPB), met twee pijlers: doorbreken criminele carrières en doorbreken criminele geldstromen. Het thema ‘ondermijning in de zorg’ als één van de speerpunten binnen de aanpak GSPB.
- Voortzetten controles en acties om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan door het Bestuurlijk Utrechts Interventieteam (BUIT).
- De gemeentelijke handhavers werken in de wijken zo specifiek mogelijk op overlastlocaties en dragen bij aan diverse preventie acties o.a. tegen autokraak en woninginbraak.
- We werken aan diverse preventieacties, nazorg na incidenten, weerbaarheidstrainingen en campagnes om de stad Utrecht (digitaal) veiliger en weerbaarder te laten worden.

Financiën Aanpakken/ voorkomen criminaliteit

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	5.142	3.943	0	0	0	0
Lasten	19.425	18.490	15.810	15.911	15.920	14.784
Saldo baten en lasten	**-14.283**	**-14.547**	**-15.810**	**-15.911**	**-15.920**	**-14.784**
Onttrekking reserves	83	700	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**83**	**700**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-14.200**	**-13.847**	**-15.810**	**-15.911**	**-15.920**	**-14.784**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De rijkssubsidie Preventie Met Gezag is halverwege 2026 toegekend voor 2026 tot en met 2029. Hierdoor heeft de verwerking in de begroting 2027 nog niet plaatsgevonden.	3.943	N	I
Lasten			
De rijkssubsidie Preventie Met Gezag is halverwege 2026 toegekend voor 2026 tot en met 2029. Hierdoor heeft de verwerking in de begroting 2027 nog niet plaatsgevonden. De bijdrage aan het Bestuurlijk Interventie Team en Bedrijventerrein Nieuw Overvecht moet voor de periode 2026 tot en met 2029 nog worden verwerkt in de begroting.	3.385	V	I
De middelen Digitale Veiligheid vanuit het coalitieakkoord 2022 tot en met 2026 lopen af.	250	V	S
Vanaf 2027 is een bijdrage van 1,136 miljoen euro voor de beheerorganisatie voor het Landelijk Bureau voor Zorg- en Veiligheidshuizen verwerkt in de begroting. In de jaarschijf 2026 is alleen de bijdrage van 0,700 miljoen euro verwerkt, namelijk het bedrag dat via de decembercirculaire 2025 beschikbaar was gesteld.	436	N	I

In de decembercirculaire 2025 is door het rijk incidenteel een bedrag van 0,700 miljoen euro voor het Landelijk Bureau voor Zorg- en Veiligheidshuizen beschikbaar gesteld. Dit bedrag is via de algemene dekkingsreserve overgeheveld naar 2026.

Doelstelling 2: Tegengaan/voorkomen overlast

Tegengaan en voorkomen van (ernstige) overlast door personen en groepen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Programma Detentie- en Terugkeer	2021	Programma waarin partijen gezamenlijk beter in staat worden gesteld om achterliggende problematiek bij gedetineerden aan te pakken en daarmee het risico op recidive terug te dringen. De uitgangspunten van het programma Detentie en Terugkeer komen overeen met de uitgangspunten rondom de re-integratie van (ex-)gedetineerden die landelijk zijn vastgesteld in het Bestuurlijk Akkoord (2019) en de bijbehorende Handreiking (2021).

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak:
Veiligheidsagenda 2027-2030

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Geregistreerde overlast (politieregistraties)	Peiljaar 2022: 13.781	17.653	gelijk of minder dan het peiljaar	-	-	
Geregistreerde overlast (gemeentelijke meldingen).	Peiljaar 2023: 8.753	18.251	gelijk of minder dan in peiljaar	-	-	

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Uitvoering geven aan de acties jongerenoverlast (Raadsbrief Acties jongerenoverlast Utrecht - iBabs Publieksportaal (03-06-2026)), waarbij we ons inzetten op voorkomen van criminaliteit, geweld, overlast en (het gevoel van) onveiligheid en waar preventie en repressie hand in hand gaan.
- Uitvoering geven aan de aanpak van geweld tegen vrouwen (06-02-2026), waarbij we ons inzetten tegen femicide en alle onderdelen van geweld (waaronder straatintimidatie), onder andere door een stevige daderaanpak.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Uitvoering geven aan de aanpak extreme woonoverlast.
- Voortzetten van Utrechtse Aanpak gericht op mensen met een samenloop van complexe problemen en een (potentieel) veiligheidsrisico (onbegrepen gedrag), waarbij met inzet van het Eropafteam mensen zoveel mogelijk worden geholpen om passende zorg te vinden.
- Voortzetten van Stedelijke Aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen, waarbij met inzet van het Eropafteam mensen zoveel mogelijk worden geholpen om passende zorg te vinden.
- Voortzetten uitvoering geven aan de werkwijze rondom Utrechtse (ex-)gedetineerden vanuit het programma Detentie en Terugkeer.
- De gemeentelijke handhavers controleren, vaak met een preventieve insteek, in de wijken op verschillende vormen van overlast. Bijvoorbeeld jeugdoverlast, overlast door gebruik van alcohol, drugs en vuurwerkoverlast.
- Met het Actualiteitenteam Preventief van toezichthouders en het Actualiteitenteam Repressief van boa’s zijn we wendbaar en kunnen we snel reageren op overlastsituaties.
- Overlastmeldingen over actuele situaties in de openbare ruimte worden door de meldkamer direct uitgezet naar handhavers. Overige meldingen worden datagestuurd opgepakt binnen de surveillances in de wijk en/of tijdens handhavingsacties. Deze werkwijze vloeit voort uit het besluit in de Voorjaarsnota 2024 om de inzet op meldingen binnen de handhaving te halveren.
- We voeren regie op wijkveiligheid. We werken in netwerken en nemen met onze partners het initiatief om met gerichte integrale veiligheidsaanpakken, waaronder de inzet van straatconciërges, de overlast en criminaliteit op hotspots duurzaam aan te pakken.
- Initiatieven uit de wijk om veiligheid en leefbaarheid te verbeteren, faciliteren en ondersteunen we.

Financiën Voorkomen/tegengaan overlast

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.696	363	363	0	0	0
Lasten	12.821	12.430	15.912	14.880	14.880	14.880
Saldo baten en lasten	**-11.125**	**-12.067**	**-15.549**	**-14.880**	**-14.880**	**-14.880**
Onttrekking reserves	204	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**204**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-10.922**	**-12.067**	**-15.549**	**-14.880**	**-14.880**	**-14.880**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Niet van toepassing			
Lasten			
Bestrijden overlast: Aanpak overlastgevende criminele vreemdelingen	678	V	S
Bestrijden overlast: Inzet samen eropaf! team	1.086	V	S
Bestrijden overlast: Groepsaanpak jeugd inclusief extra inzet BOA's	691	V	S
Bestrijden overlast: Inzet straatconciërge	96	V	S
Geweld tegen vrouwen	315	V	S
Straatveiligheid	150	V	S
Middelen voor programma Amsterdamsestraatweg en Kanaalstraat-Damstraat, die vanuit het coalitieakkoord 2022-2026 zijn toegekend, vervallen eind 2026.	594	N	S
De rijksmiddelen met betrekking tot de Aanpak Criminele Machtsstructuren lopen tot en met 2026.	385	N	I
De gemeentelijke aanpak voor extreme woonoverlast wordt vanaf 2027 ondergebracht binnen het programma Veilige Stad.	400	V	S
Vanuit de meicirculaire 2026 zijn middelen toegekend met betrekking tot de aanpak versterking overlast high impact crimes (Reïntegratie Officer/ Integrale persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid)	723	V	I

Doelstelling 3: Verstoring OO en crises

Adequaat optreden bij -mogelijke- verstoringen van de openbare orde en bij crisissituaties.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Bestuursagenda beleidsperiode 2024-2027 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	2023	Binnen deze agenda ligt de focus op vier thema's: toekomstbestendige brandweerzorg, veilige en gezonde leefomgeving, versterking crisisbeheersing en great place to work.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak:
Veiligheidsagenda 2027-2030
Beleidskader Cameratoezicht 2027-2030

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal openbare orde verstoringen en crises waaronder ook preparatie op mogelijke excessen zoals bij kraken, voetbal, demonstraties.		2.365	-	-	-	

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

Niet van toepassing.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Voortzetten van de uitvoering beleidskader cameratoezicht 2023-2026 door monitoring huidige inzet en jaarlijkse analyse op cameraniveau, waar mogelijk vervanging van vaste camera's door tijdelijke mobiele camera's, screening van nieuwe aanvragen en informeren over wijzigingen.
- Het faciliteren van (vreedzame) demonstraties en het voorkomen van en preparatie op openbare ordeverstoringen (onder andere met de inzet van de bestuurlijke maatregelen in het kader van openbare orde), waarbij de wijze waarop de demonstraties worden gefaciliteerd periodiek wordt geëvalueerd met de organisatoren en Amnesty International.

- Gemeentelijke handhavers begeleiden demonstraties, in nauwe samenwerking met de politie, afhankelijk van de omvang en risico's van een aangekondigde demonstratie. Deze inzet vindt plaats naast de inzet bij zeer frequente demonstraties in de stad, zoals bij het Vrelinghuis.
- Voortzetten van de uitvoering van het uitvoeringsplan Utrecht zijn we samen 2.0, waarmee we onze aanpak versterken tegen schadelijke polarisatie, radicalisering en extremisme.
- Adequaat optreden bij dreigende situaties wanordelijkheden om wanordelijkheden te voorkomen en indien deze alsnog plaatsvinden, herstellen van de orde.
- Voortzetten van de inzet op de normalisatie van supportersbezoek bij wedstrijden en minder politie inzet tijdens de wedstrijden, onder andere door samen met andere steden, het Rijk, FC Utrecht en de KNVB een integrale aanpak op voetbalgeweld uit te voeren.
- De gemeentelijke handhavers worden ingezet bij maatschappelijke onrust of bij actuele situaties die mogelijk uitgroeien tot verstoringen van openbare orde.
- Voortzetten van de vergunningenverlening en handhaving op de APV en bijzondere wetten, zoals de Alcoholwet bij horecabedrijven, coffeeshops, seksinrichtingen en casino's.
- Crisisbeheersing: door veranderde geopolitieke verhoudingen neemt het risico op maatschappelijke ontwrichting toe; de gemeente speelt daarom een sleutelrol in het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid. We treffen voorbereidingen voor de inrichting van 12 noodsteunpunten (mits hiertoe voldoende Rijksmiddelen voor beschikbaar komen) en ondernemen meerdere stappen om voorbereid te zijn op langdurige crises.
- In afwachting van het landelijke besluit en de regelgeving over de bevoegdheid van boa's met betrekking tot seksuele straatintimidatie, blijven de eerder aangewezen boa's actiegericht handhaven op dit onderwerp op basis van de bevoegdheden vanuit de landelijke pilot.

Financiën Verstoring OO en crises

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.448	1.623	1.157	1.157	1.157	1.157
Lasten	43.660	48.103	48.461	49.049	48.868	49.076
Saldo baten en lasten	**-42.212**	**-46.480**	**-47.304**	**-47.891**	**-47.711**	**-47.919**
Onttrekking reserves	150	343	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**150**	**343**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-42.062**	**-46.137**	**-47.304**	**-47.891**	**-47.711**	**-47.919**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De Versterkingsgelden vanuit Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid zijn tot en met 2026 beschikt. Hierdoor zijn de baten en lasten lager. De gesprekken over een mogelijke continuering worden momenteel gevoerd.	604	N	I
Lasten			
De Versterkingsgelden vanuit Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid zijn tot en met 2026	604	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
beschikt. Hierdoor zijn de baten en lasten lager. De gesprekken over een mogelijke continuering worden momenteel gevoerd.			
Voor de aanpak straatintimidatie zijn middelen beschikbaar gesteld in de begroting tot en met 2026. Vanaf 2027 zijn de middelen voor deze aanpak opgenomen onder de aanpak geweld tegen vrouwen, zie doelstelling tegengaan/voorkomen overlast.	200	N	I
Vervallen incidentele middelen voor weerbaarheid begroting 2026.	265	N	I
Aanpak weerbaarheid	1.000	V	S
Faciliteren van demonstraties en inzet bestuurlijk instrumentarium	254	V	S
Veiligheidsregio Utrecht: Het toekomstscenario 'op orde' is gefaseerd in de begroting verwerkt, waardoor een mutatie ontstaat ten opzichte van 2026. Daarnaast is er loon-en prijscompensatie toegekend.	285	V	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Door capaciteitstekorten bij de gemeente, de veiligheidspartners en (jeugd)zorgverleners bestaat de kans op minder uitvoeringskracht met als gevolg dat de doelstellingen uit de Veiligheidsagenda niet of niet tijdig worden behaald.	We temporiseren dan wel prioriteren binnen Programma Veilige Stad als dit risico zich voordoet.
Doordat (landelijke) partners in het veiligheids- en sociaal domein capaciteit of prioriteit elders leggen bestaat de kans op minder uitvoeringskracht met als gevolg dat de doelstellingen uit de Veiligheidsagenda niet of niet tijdig worden behaald.	Als dit risico zich dreigt voor te doen, dan stemmen we hierover af met partners.
Door een tekort aan (sociale) woonruimte en knelpunten in het snel beschikbaar stellen van passende (verblijfs)zorg bestaat de kans op gevaarzetting door personen met multi- en hoog risicoproblematiek met als gevolg dat personen een gevaar voor zichzelf en/of voor de omgeving zijn. (bijvoorbeeld als een persoon met onbegrepen gedrag een gevaar voor zichzelf en/of voor de omgeving is).	We blijven extra investeren in opvangplekken vanuit de gemeente om tijdelijk de plaatsing op een (crisis)zorg- of behandelplek te overbruggen bij multiproblematiek en hoog risicovolle casuïstiek.
Door nieuwe crises die veel van onze capaciteit vragen, zoals dit bijvoorbeeld speelt bij het	Prioriteiten stellen binnen Programma Veilige Stad.

Strategische programmarisico's	Maatregel
Midden-Oosten conflict, onze extra inzet op weerbaarheid door geopolitieke ontwikkelingen en bij grote opschaling bij incidentbestrijding (zoals bij de explosie Visschersteeg) bestaat de kans op minder uitvoeringskracht met als gevolg dat de doelstellingen uit de Veiligheidsagenda niet of niet tijdig worden behaald.	
Door beperkingen in bestaande wet- en regelgeving ten aanzien van informatiedeling en samenwerking én doordat partners terughoudend (kunnen) zijn in het delen van informatie, bestaat de kans dat overheidsorganisaties onvoldoende als één overheid opereren, met als gevolg dat de doelstellingen uit de Veiligheidsagenda niet of niet tijdig worden behaald.	Lobby voeren om beperkingen bij informatiedeling en verdere samenwerking op te lossen danwel te verminderen.
Door de inzet van Utrechtse OOV-kennis en expertise bij (dreigende) openbare ordeverstoringen en crises in omliggende gemeenten binnen de veiligheidsregio Utrecht, bestaat de kans dat de beschikbare capaciteit binnen de eigen organisatie onder druk komt te staan, met als gevolg dat de inzet en slagkracht voor de gemeente Utrecht zelf wordt beperkt en de doelstellingen uit de Veiligheidsagenda niet of niet tijdig worden behaald.	We onderzoeken hoe we de omliggende gemeenten goed kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld door bijdrage te leveren aan het Ondersteuningsteam Asiel (VNG), en we ontwikkelen innovatieve concepten op het gebied van openbare ordeverstoringen en crises.
Door de toenemende vraag naar handhaving, onder meer als gevolg van een groeiend aantal meldingen en overlastgevende personen en groepen, en door voorgenomen bezuinigingen vanaf 2026, staat de beschikbare handhavingscapaciteit onder druk, met als gevolg dat de handhavingstaken minder tijdig of niet kunnen worden uitgevoerd en de doelstellingen uit de Veiligheidsagenda niet of niet tijdig worden behaald.	Het stellen van handhavingsprioriteiten binnen het Programma Veilige Stad.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Niet van toepassing voor dit programma.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweerzorg (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverlening (GHOR).	38.162

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Aanpakken/ voorkomen van criminaliteit					
Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief	4.363	0	0	0
Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	1.345	1.369	0	0
Totaal doelstelling 1		5.708	1.369	0	0
Verstoring OO en crises					
Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	241	241	252	0
Totaal doelstelling 3		241	241	252	0
Totaal		**5.949**	**1.610**	**252**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Passende ondersteuning en opvang

Programmaoverzicht

We bieden zo nodig passende zorg, ondersteuning en opvang aan Utrechters aanvullend op wat mensen zelf en met elkaar kunnen organiseren.

Portefeuillehouder(s): Brahim Abid, Matthijs Sienot

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	8.442	6.616	4.824	4.824	4.824	4.824
Lasten	254.941	275.642	264.426	256.859	238.697	239.704
Saldo van Baten en Lasten	**-246.499**	**-269.027**	**-259.602**	**-252.035**	**-233.873**	**-234.880**
Onttrekking reserves	13.525	5.238	120	0	0	0
Toevoeging reserves	2.000	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11.525**	**5.238**	**120**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-234.974**	**-263.789**	**-259.482**	**-252.035**	**-233.873**	**-234.880**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 4,824 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Eigen bijdragen van cliënten voor maatwerkvoorzieningen Wmo zoals Hulp bij het huishouden en beschermd wonen (4,758 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 264,426 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

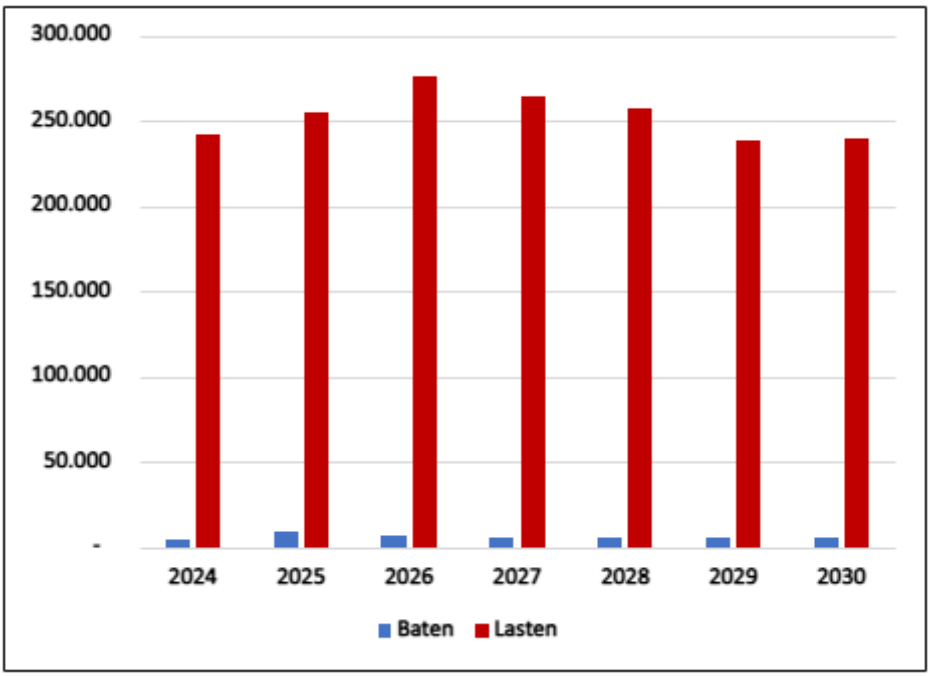
- Budget voor basiszorg waaronder het Buurtteam sociaal (25,358 miljoen euro)
- Aanvullende zorg waaronder individuele begeleiding en hulp bij het huishouden (88,764 miljoen euro)
- Budget voor de taken die wij als centrumgemeente uitvoeren voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (150,429 miljoen euro)

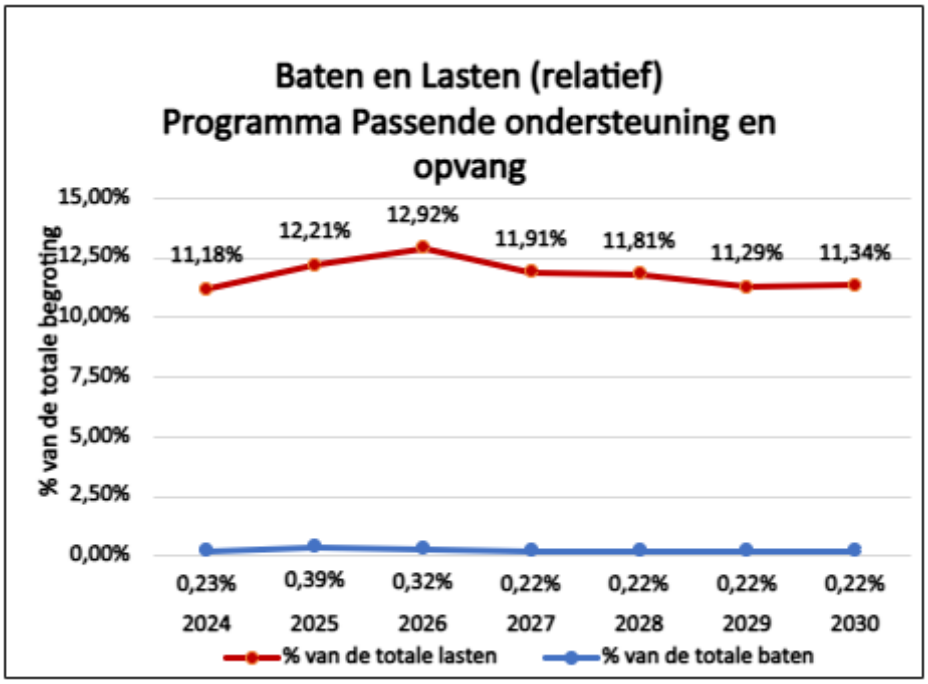
De mutaties reserve van 0,12 miljoen euro betreft een onttrekking aan de reserve hervormingen sociaal domein.

.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad voor iedereen
  - 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen
  - 1.2 Opvang
- Een stad van preventie
  - 3.1 Veiligheid
- Een stad waar iedereen meetelt
  - 4.2 Bestaanszekerheid en passende ondersteuning

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Living Lab 'Eerst een thuis'	0	875	875	875	I
Totaal	**0**	**875**	**875**	**875**	

* De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op de Koudweerregeling staan in deze begroting in het programma Levendige en gezonde stad.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Aanscherpen gebruik regiotaxi	220	220	220	220	S
Totaal	**220**	**220**	**220**	**220**	

* De dekking uit het coalitieakkoord uit de opvangreserve staat in deze begroting in het programma Levendige en gezonde stad.

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Passende basiszorg

Utrechters met een hulpvraag krijgen tijdig een passende oplossing aanvullend op wat er in de sociale basis kan worden geboden.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

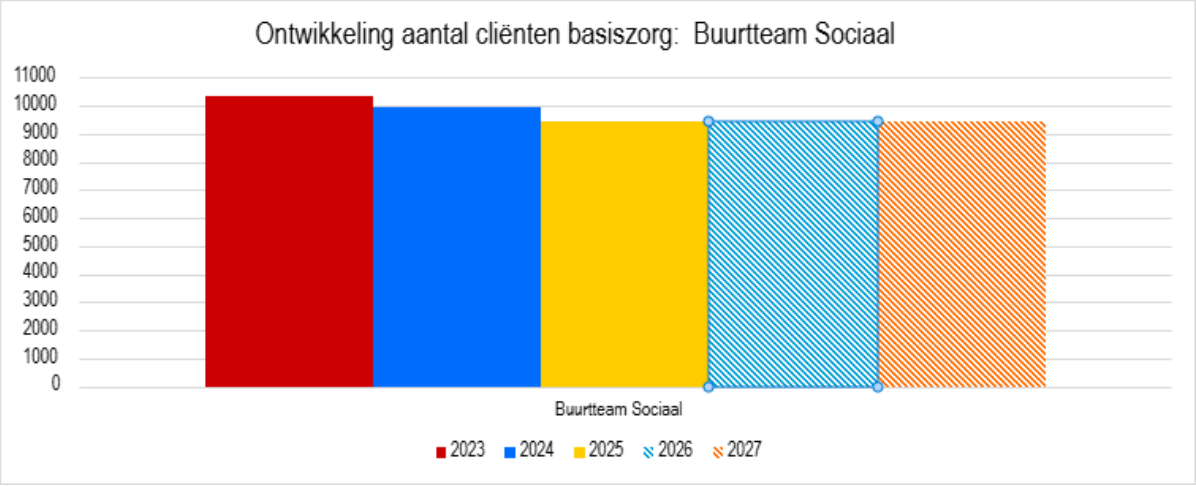
Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Nota van uitgangspunten met elkaar voor elkaar - onderdelen van sociale basis en basiszorg 2025-2035	2024	Kaders voor de opdracht aan de buurtteams, onafhankelijke cliëntondersteuning en informatie en advies voor 2025 - 2035.
Beleidsnota Samen Leven, Samen zorgen	2024	Utrechtse kader voor de Wmo 2024-2034.
Verordening maatschappelijke ondersteuning	2023	Verordening Wmo geldend vanaf 2024 t/m heden

Voor deze doelstelling zal in Q4 2026 nieuw beleid worden voorgelegd aan uw raad: De verordening maatschappelijke ondersteuning per 1-1-2027.

Effectindicatoren

We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor alle doelstellingen streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid en kwaliteit binnen het beschikbare budget. In gesprekken met partners kijken we naar de onderlinge samenhang tussen de indicatoren en volgen we de ontwikkelingen daarin.

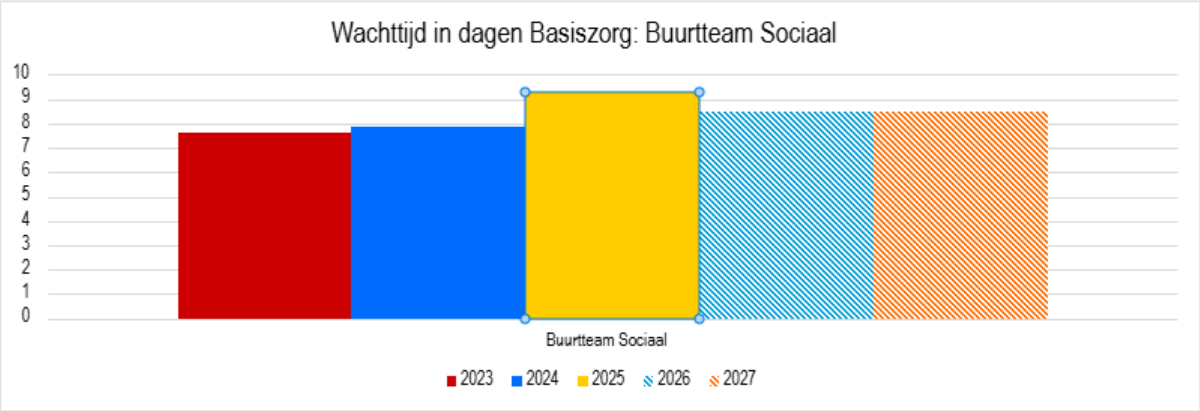
Bereik

De afgelopen jaren zagen we een afname van het aantal inwoners dat een beroep deed op het buurtteam, zie voor een uitgebreidere uitleg hiervan de jaarstukken 2025. Op basis van de cijfers van het eerste tertaal van 2026 verwachten we voor 2026 en 2027 een stabiel beeld. Dit is in lijn met het streven van het Wmo beleid dat het beroep op de aanvullende zorg wordt afgebogen naar de basiszorg (buurtteam) en het beroep op de basiszorg afbuigt naar de sociale basis.

Of het lukt om deze lijn door te zetten, wordt naast de inzet vanuit deze programmadoelstelling ook voor een belangrijk deel bepaald door de mate waarin het lukt om de grondoorzaken aan te pakken, en andere ontwikkelingen zoals die op de arbeidsmarkt (zie paragraaf risico's).

Beschikbaarheid

De gemiddelde wachttijd tussen aanmelding en keukentafelgesprek bij het buurtteam nam toe in 2025, zie ook de jaarstukken 2025. Na het keukentafelgesprek kon in 2025 gemiddeld binnen 2,1 dagen gestart worden met de ondersteuning. Uit een nadere verkenning door het buurtteam is gebleken dat deze toename deels ook beïnvloed werd door een onjuiste registratie van zo'n 300 casussen. Er is daarom geïnvesteerd in de datakwaliteit. De cijfers over het eerste tertaal van 2026 laten een afname zien van de gemiddelde wachttijd. We verwachten, gezien de beweging zoals beschreven bij bereik dat de wachttijd stabiel blijft.

In lijn met de Wmo nota willen we dat hulp tijdig beschikbaar blijft voor de meest kwetsbaren. De wachttijd die we nu zien met de aanpak waarbij spoedeisende vragen altijd meteen worden opgepakt, past hierbij. Ook hier zijn we echter afhankelijk van de mate waarin het lukt om de grondoorzaken aan te pakken, en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (zie paragraaf risico's).

Kwaliteit

Om de kwaliteit te monitoren zetten we de lijn van voorgaande jaren door. De buurtteams gebruiken de app Ervaringwijzer om cliëntervaringen uit te vragen. Ervaringwijzer meet de cliëntervaring op drie gebieden: 'ervaren toegankelijkheid', 'ervaren kwaliteit' en 'ervaren effect'. In de tertaalgesprekken worden de resultaten met het buurtteam besproken. Over de uitkomsten van de Ervaringwijzer informeren we uw raad jaarlijks in de jaarstukken.

Daarnaast volgen we de ervaring van cliënten door rapportages van aanbieders, klachtenrapportages, signalen van aanbieders tijdens tertaalgesprekken, signalen uit de stad en de meldingen van incidenten en calamiteiten. Het Panel Meetellen blijft daarnaast onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de ervaring en beleving van de kwaliteit bij hun panelleden (zie bijvoorbeeld het onderzoek "vinden wat je nodig hebt"). Ook hebben wij regelmatig contact met verschillende cliëntraden, zoals de Wmo-cliëntenraad. Zij geven ons gevraagd en ongevraagd advies en geven signalen door over de ervaren kwaliteit van de ondersteuning en waar we deze kunnen verbeteren. Ook houdt

de GGDrU toezicht op de kwaliteit van alle vormen van Wmo-ondersteuning en geven we invulling aan de acties uit het uitvoeringsprogramma toezicht.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- In het kader van collectief werken vragen we Buurtteam Sociaal om samen met gecontracteerde partijen in de sociale basis en de aanbieder voor Wmo ondersteuning in te zetten op en afspraken te maken over de ontwikkeling van collectief aanbod, het uitwisselen van expertise over de sporen (sociale basis, basiszorg en aanvullende zorg) heen, het signaleren van ontbrekend aanbod en daar gezamenlijk op acteren (gereed in Q4 2027).

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- De buurtteams helpen inwoners integraal met hun hulpvraag binnen de sociale basiszorg in samenwerking met andere partners in de stad.
- In het kader van de transformatie van het Wmo landschap wordt de aanvullende zorg nadrukkelijker aanvullend op wat in de sociale basis en basiszorg geboden kan worden. Het buurtteam blijft hierdoor vaker doorlopend betrokken bij een inwoner met een ondersteuningsvraag.
- De buurtteams blijven in het kader van de beweging van individueel naar groepsgerichte ondersteuning stappen zetten op het bieden van groepsgerichte basiszorg, al dan niet in combinatie met blended care.
- Het buurtteam blijft inzetten op de uitrol, borging en doorontwikkeling van een collectieve, groepsgerichte aanpak bij de start van de ondersteuning die bijdraagt aan de beweging naar voren in de gehele stad (bijvoorbeeld Samen Welkom).
- De inzet van het buurtteam op het wijk- en opgavegericht werken wordt gecontinueerd.

Financiën Passende basiszorg

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	2.854	2.292	0	0	0	0
Lasten	28.067	29.286	25.233	25.956	28.456	30.956
Saldo baten en lasten	**-25.214**	**-26.994**	**-25.233**	**-25.956**	**-28.456**	**-30.956**
Onttrekking reserves	0	232	120	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**232**	**120**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-25.214**	**-26.762**	**-25.113**	**-25.956**	**-28.456**	**-30.956**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De SPUK IZA loopt af per 2027, hierdoor zijn de baten in 2027 lager. De middelen voor het AZWA zijn nog niet definitief toegekend en daarom nog niet in de begroting verwerkt.	2.292	N	S
Lasten			
Lagere lasten in 2027 omdat de middelen SPUK IZA aflopen. Zie toelichting baten.	2.292	V	S
Vanuit de hervormingen sociaal domein willen we ondersteuning zo veel mogelijk in de sociale basis laten plaatsvinden. In 2027 wordt dit financieel vertaald door budget van de basiszorg over te hevelen naar de sociale basis, zodat daar ruimte ontstaat om meer ondersteuning te bieden.	1.640	V	S
Het budget voor de subsidie Buurtbemiddeling woonoverlast is overgeheveld naar het programma Levendige en gezonde stad vanaf 2027.	950	V	S
De compensatie voor de groei van de stad en prijsstijgingen zorgt voor een hoger budget in 2027.	777	N	S

Voor de voorbereiding op de transformatie naar meer op elkaar afgestemde zorg en groepsgericht werken is in 2026 een onttrekking gedaan aan de reserve Hervormingen sociaal domein. In 2027 is hiervoor een lager budget nodig vanuit de reserve.

Doelstelling 2: Passende aanvullende zorg

Utrechters krijgen bij een ondersteuningsbehoefte waarvoor specifieke expertise nodig is, tijdig passende aanvullende ondersteuning in samenhang met de basiszorg en sociale basis, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en mee doen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

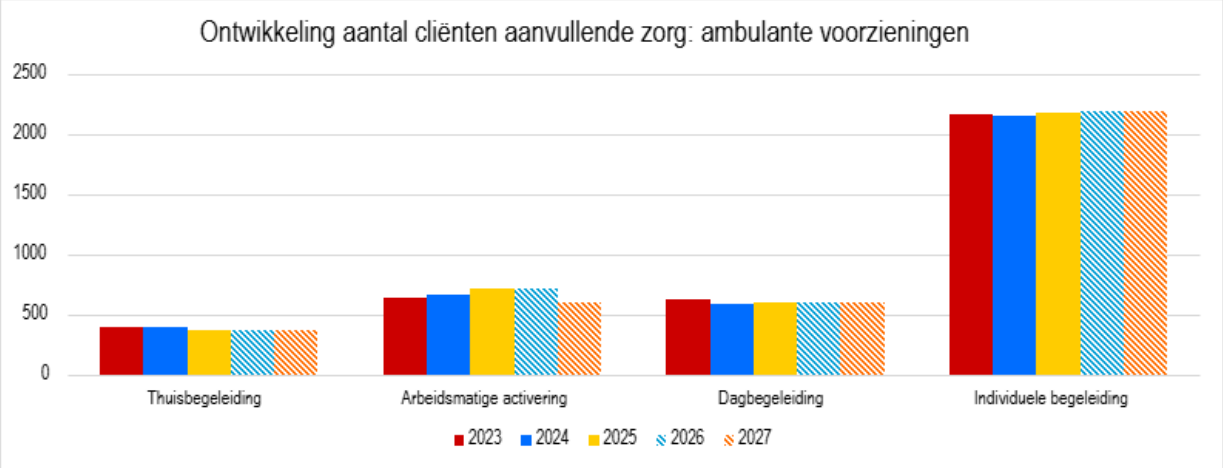
Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Samen Leven, Samen zorgen	2024	Utrechtse kader voor de Wmo 2024-2034, waaruit nog uitvoeringsplannen volgen (zie hiervoor nieuwe activiteiten in dit begrotingsjaar).
Verordening maatschappelijke ondersteuning	2023	Verordening Wmo geldend vanaf 2024 t/m heden.

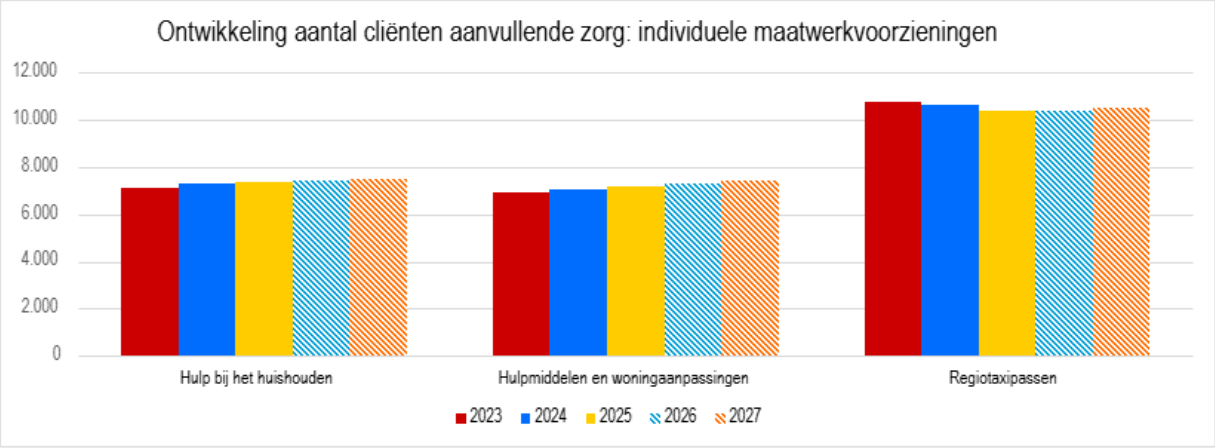
Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Visie vervoer voor iedereen	2021	Visie waarin de opgave op het gebied van doelgroepenvervoer wordt geschetst.
Visie toekomst hulp bij huishouden	2020	Kader voor de aanbesteding hulp bij het huishouden.

Voor deze doelstelling zal in Q4 2026 nieuw beleid worden voorgelegd aan uw raad: De verordening maatschappelijke ondersteuning per 1-1-2027.

Effectindicatoren

Bereik

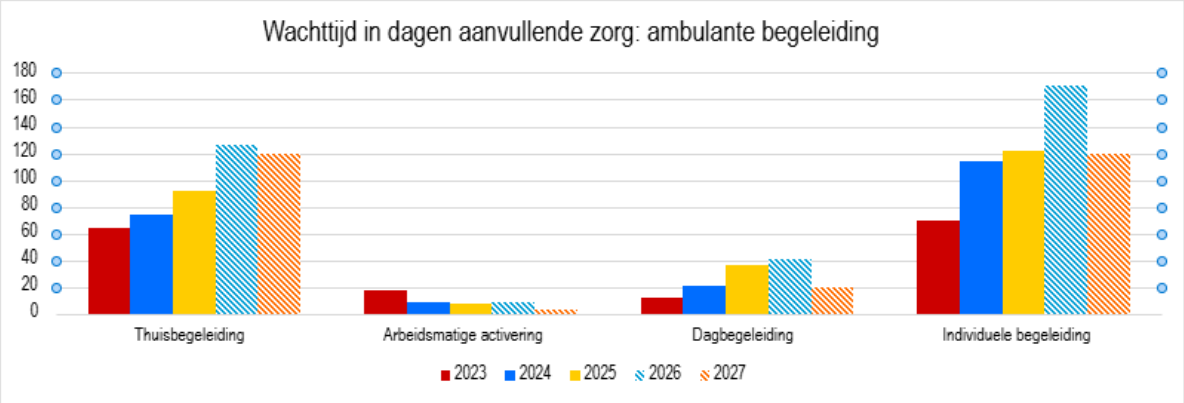

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van aanvullende zorg stijgt licht. Op basis van de cijfers van het eerste tertaal van 2026 verwachten we dat deze beweging doorzet. Deze toename past binnen de bredere maatschappelijke trend van een groei in het aantal 80+-ers in de samenleving (dubbele vergrijzing), de ambitie om inwoners langer zelfstandig thuis te laten wonen en ons Wmo beleid om meer groepsgericht te werken en met inzet van technologie meer mensen te helpen binnen dezelfde capaciteit. Hoe de vraag zich verder ontwikkelt is mede afhankelijk van de mate waarin het lukt om de grondoorzaken aan te pakken, de samenredzaamheid te verhogen en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (zie ook paragraaf risico's). Daarnaast zien we het volgende:

- In 2027 gaan we van start met de transformatie van het Utrechtse Wmo- stelsel, via de overeenkomst “Wmo aanvullende zorg in de wijk” waarbij het de bedoeling is dat aanvullende zorg altijd aanvullend is op de andere sporen en dat een stevige sociale basis het fundament is voor alle inwoners, ook voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte. Binnen de opdracht zullen in het kader van eenvoud de huidige voorzieningen Thuisbegeleiding en Individuele Begeleiding opgaan in de nieuwe voorziening Ambulante ondersteuning en de voorzieningen Dagbegeleiding en Arbeidsmatige Activering in Dagactiviteiten, die deels als maatwerk en deels als algemene voorziening zullen worden geboden. Daarbij zal de ondersteuning ook blended en groepsgericht worden geboden. De grafiek zal bij de verantwoording zijn aangepast op de nieuwe voorzieningen.
- De verwachting is dat het aantal deelnemers aan de specialistisch dagactiviteiten afneemt omdat zij meer gebruik gaan maken van de algemene voorzieningen. Eenzelfde beweging wordt een jaar later ook ingezet bij de ambulante ondersteuning waarbij ook de beweging naar groepsgerichte en collectieve ondersteuning zal worden voortgezet.
- Het aantal regiotaxipassen is, na de administratieve opschoning in 2024, tegen de verwachting in, licht door blijven dalen. Voor de komende jaren wordt gezien de demografische ontwikkelingen wel een lichte stijging verwacht.
- De landelijke besluitvorming over de toekomst van Hulp bij huishouden binnen de Wmo en inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo per 1-1-2028 kan vanaf 2027 ervoor zorgen er mogelijk meer terughoudendheid is bij het aanvragen van ondersteuning. Het mogelijke effect hiervan is nog niet opgenomen omdat hier nog te weinig over bekend is.

Beschikbaarheid

In de grafiek staat het gemiddeld aantal wachtdagen op het moment van instroom weergegeven per voorziening. Ook voor deze indicator geldt dat de verantwoording er vanwege de nieuwe opdracht “Wmo ondersteuning in de wijk” en de bijbehorende transformatie van het zorglandschap anders uit zal komen te zien.

- De wachttijd bij thuisbegeleiding blijft hoog, door een structureel tekort aan personeel en de hoge vraag zal deze vermoedelijk in 2026 zelfs stijgen, de verwachting is dat de nieuwe opdracht Wmo-ondersteuning in de wijk en de veranderingen daarin op het gebied van begeleiding zullen zorgen voor een afbuiging van deze trend.
- We zien dat de gemiddelde wachttijd bij instroom bij individuele begeleiding stijgt, omdat door de inzet op groepsgericht en blended werken het aantal mensen op de wachtlijst daalt. Hierdoor stromen er relatief veel mensen met een lange wachttijd in, waardoor het

gemiddelde stijgt. Er lijkt echter dus een licht dalende trend van de wachtlijst IB, naar verwachting zal deze trend doorzetten in 2027.
- Bij dagbegeleiding zien we ook een toename in wachttijd, belangrijk om te vermelden dat dit alleen geldt voor de specialistische dagbegeleiding op het gebied van niet aangeboren hersenletsel. Voor reguliere dagbegeleiding voor ouderen is er geen wachtlijst.
- Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen (niet weergegeven in de grafiek) geldt dat de wachttijden sterk afhangen van de aard van het hulpmiddel/woningaanpassing waardoor een jaargemiddelde niet representatief is. We zien hierin geen grote veranderingen ten opzichte van voorgaande jaren.
- Hulp bij huishouden (niet weergegeven in de grafiek): De afgelopen jaren is stevig ingezet op verkorten van wachttijden bij Hulp bij Huishouden, deze grote fluctuaties zorgen ervoor dat jaargemiddelden niet representatief waren. De inzet heeft effect gehad: waar eerder structurele knelpunten waren, zien we nu dat inwoners in vrijwel alle gebieden snel ondersteuning ontvangen. Gebied Zuid heeft enkel nog een korte wachtlijst. We verwachten dat de trend zich doorzet in 2026 en 2027.

Kwaliteit

Ook bij de aanvullende zorgpartijen zetten we de lijn van voorgaande jaren door. Zie voor een uitgebreidere toelichting de doelstelling passende basiszorg.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We implementeren de nieuwe inkoop specialistische ondersteuning “Wmo in de wijk”. Hierbij ligt de nadruk op het inrichten en operationaliseren van de specialistische wijkteams en het waarborgen van zorgcontinuïteit voor inwoners die eind 2026 nog gebruik maken van een van de huidige maatwerkvoorzieningen. (gereed Q4 2028)
- We werken met de nieuwe aanbieder “Wmo in de wijk” en de activeringspartners uit de sociale basis aan de transformatie van het aanbod van groepsactiviteiten. De belangrijkste inzet is het realiseren van een verschuiving van maatwerk- naar voorzieningen in de sociale basis, die laagdrempelig en zonder indicatie toegankelijk zijn om zwaardere zorginzet te voorkomen. (gereed Q4 2028)
- We werken met de nieuwe aanbieder “Wmo in de wijk” aan de transformatie van de ambulante begeleiding, waarbij specialistische begeleiding nadrukkelijk aanvullend is op de basiszorg en de sociale basis en we inzetten op de beweging van individueel naar groepsgericht en blended. (gereed Q4 2030)
- We onderzoeken met de pilot Ambulante begeleiding met 24-uurs bereik- en beschikbaarheid de mogelijkheden om de huidige ondersteuningsvorm Beschermd Thuis ook wijkgericht te gaan organiseren, aansluitend bij de transformatie die we met specialistische begeleiding willen maken van individueel naar groepsgericht, blended en in aanvulling op de sociale basis en de basiszorg. (gereed Q4 2028)
- We versterken het wijkgericht werken door te sturen op samenhang en samenwerking met de basiszorg en de sociale basis, en stimuleren de inzet van verworven kennis en expertise uit het programma Thuis in je wijk en de Wijkalliantie+. (gereed Q4 2028)
- We werken met o.a. woningbouwcoöperaties, zorgkantoor, zorg- en welzijnaanbieders aan de actieagenda Thuis voor ouderen waarin we inzetten op het versterken van ondersteuning,

passende (woon)voorzieningen en een leefomgeving die het mogelijk maakt dat ouderen langer prettig en veilig thuis kunnen wonen. (gereed Q1 2027)

- We richten een centrale overlegdag en Stadtafel Gezondheid, Welzijn en Zorg in waarin de partijen in het medisch en sociaal domein domeinoverstijgende knelpunten aanpakken. (Q4 2028)
- We geven uitvoering aan de werkagenda AZWA waarmee de basisfunctionaliteiten en de basisinfrastructuur voor samenwerking tussen het medisch en sociaal domein ingericht worden. (gereed 2027 Q4 2030)
- We geven uitvoering aan de samenwerkingsagenda met Zilveren Kruis/ Zorgkantoor 2026-2030. (gereed Q4 2030)
- We maken met partners in de stad een ketenaanpak dementie. (gereed Q2 2027)
- Wij bereiden ons voor op de wetswijziging Hulp bij het Huishouden. (gereed Q4 2028)
- We geven uitvoering aan het plan van aanpak naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek "stof tot nadenken" over hulp bij het huishouden. (gereed Q4 2027)

Activiteiten die we niet meer doen

- De subsidieregeling sociale Prestatie en dagondersteuning is per 31 december 2026 stopgezet, de middelen zijn deels opgenomen in de opdracht Wmo ondersteuning in de wijk. Ook zijn een deel van de middelen overgeheveld naar programma Levendige en gezonde stad binnen de opdracht van Wijkwerkutrecht en de nieuwe subisidieregeling sociale basis.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We werken in samenwerking met de woningcorporaties verder aan het realiseren van scootmobielstallingen in de stad om de toegankelijkheid en zelfstandigheid van inwoners te versterken.
- We geven uitvoering aan Uvp Vitaal en krachtig ouder worden 2025-2027.
- We geven uitvoering aan het UvpP Toezicht Wmo en Jeugdwet 2025-2027.
- In lijn met het coalitieakkoord zijn we scherper op de toekenningen van de regiotaxi.

Financiën Passende aanvullende zorg

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	2.222	2.737	3.237	3.237	3.237	3.237
Lasten	87.195	91.997	88.764	83.248	63.719	62.226
Saldo baten en lasten	**-84.973**	**-89.260**	**-85.527**	**-80.011**	**-60.482**	**-58.989**
Onttrekking reserves	0	308	0	0	0	0
Toevoeging reserves	2.000	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2.000**	**308**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-86.973**	**-88.953**	**-85.527**	**-80.011**	**-60.482**	**-58.989**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Vooruitlopend op de invoering van de Inkomensafhankelijke eigen bijdrage (IEB) is er een korting ingeboekt door het Rijk die we deels als hogere inkomsten hebben verwerkt. Door het uitstel van de invoering van de IEB is er compensatie ontvangen in 2026. De compensatie voor 2027 is nog niet verwerkt in de begroting.	500	V	I
Lasten			
In 2026 is de bezuinigingsmaatregel op de subsidieregeling Sociale prestatie en Dagondersteuning uit de Voorjaarsnota 2024 incidenteel gecompenseerd ter overbrugging naar de subsidieregeling Sociale basis, dit leidt tot lager budget in 2027.	616	V	S
Vanaf 2027 is de subsidieregeling Sociale prestatie en dagondersteuning vervallen. De activiteiten zijn deels ondergebracht onder de opdracht van Viantis onder deze doelstelling en deels overgegaan naar de subsidieregeling Sociale basis. Het budget voor de sociale basis is overgeheveld naar het programma Levendige en gezonde stad.	4.791	V	S
In het coalitieakkoord is opgenomen dat we een besparing realiseren door scherper te sturen op het gebruik van de regiotaxi	220	V	S
De compensatie voor de groei van de stad en prijsstijgingen zorgt voor een hoger budget in 2027.	2.002	N	S

Voor de transformatie naar meer groepsgericht werken is in 2026 een onttrekking gedaan aan de reserve Hervormingen sociaal domein.

Doelstelling 3: Passende 24 uurs zorg en verblijf

Inwoners in de U16 regio wonen zoveel mogelijk zelfstandig en krijgen aanvullend op wat er in de sociale basis en de basiszorg kan worden geboden passende ondersteuning in de eigen leefomgeving. Als dit (tijdelijk) niet mogelijk is, heeft de U16-regio passende opvang- en verblijfsvoorzieningen.

Beleidskader

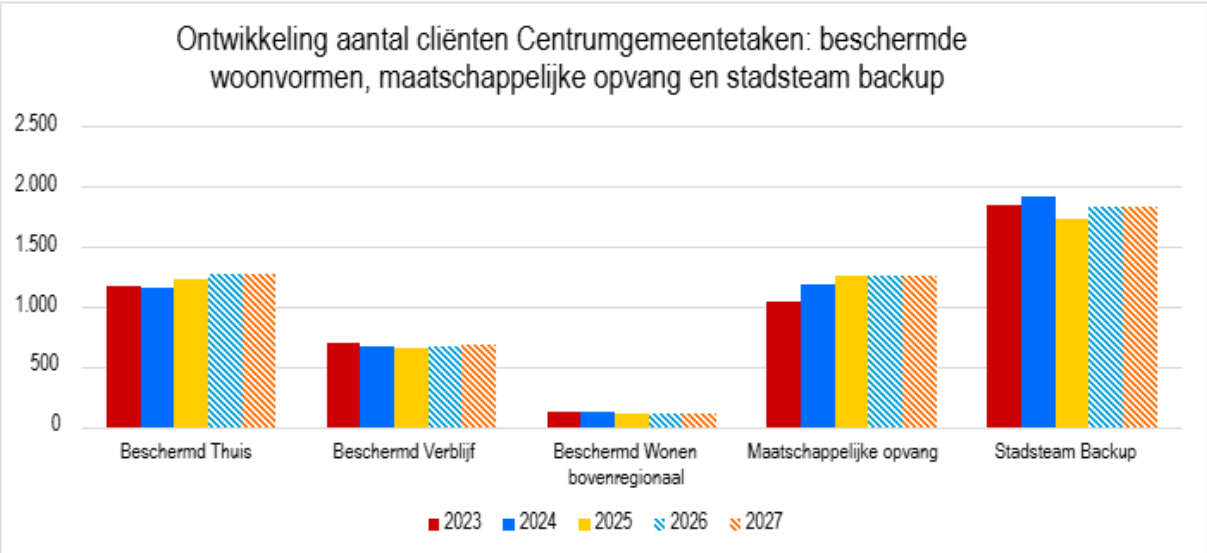
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

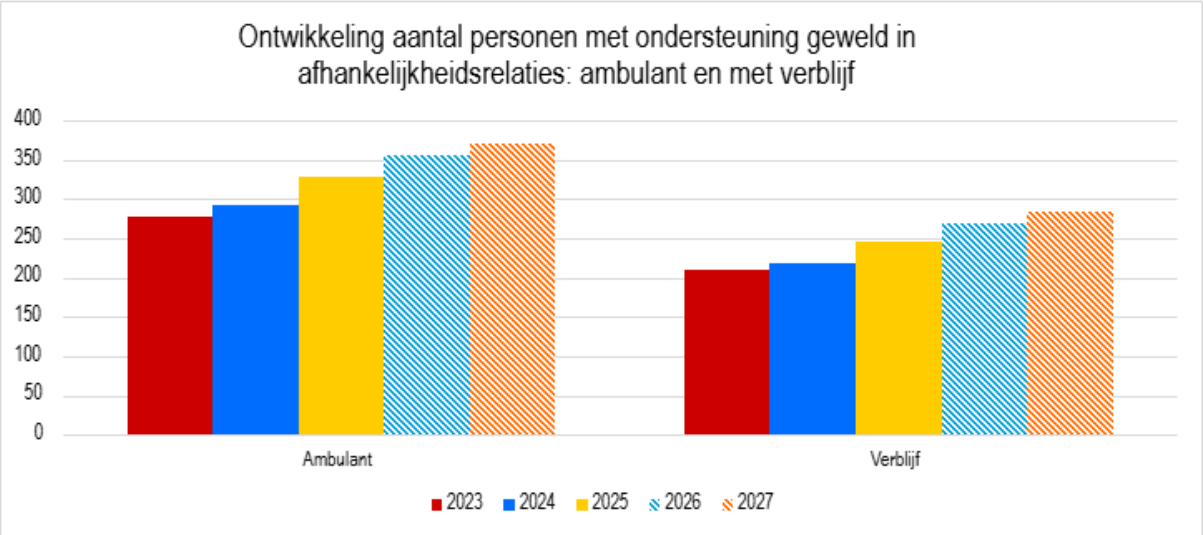
Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Regionale aanpak dakloosheid U16 2024-2023 'Staat als een (t)huis'	2025	Regionale aanpak dakloosheid
Beleidsnota Utrecht Onderdak	2024	Utrechts kader voor de invulling van maatschappelijke opvang.
Beleidsnota Samen Leven, Samen zorgen	2024	Utrechtse kader voor de Wmo 2024-2034
Regioplan U16 Beschermd wonen 2023-2028	2023	Utrechtse uitgangspunten voor onderlinge samenwerking in de U16-regio voor beschermd wonen.
Verordening maatschappelijke ondersteuning	2023	Verordening Wmo geldend vanaf 2024 t/m heden.
Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16	2017	Regionale koers voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Voor deze doelstelling zal in Q4 2026 nieuw beleid worden voorgelegd aan uw raad: De verordening maatschappelijke ondersteuning per 1-1-2027.

Effectindicatoren

Bereik

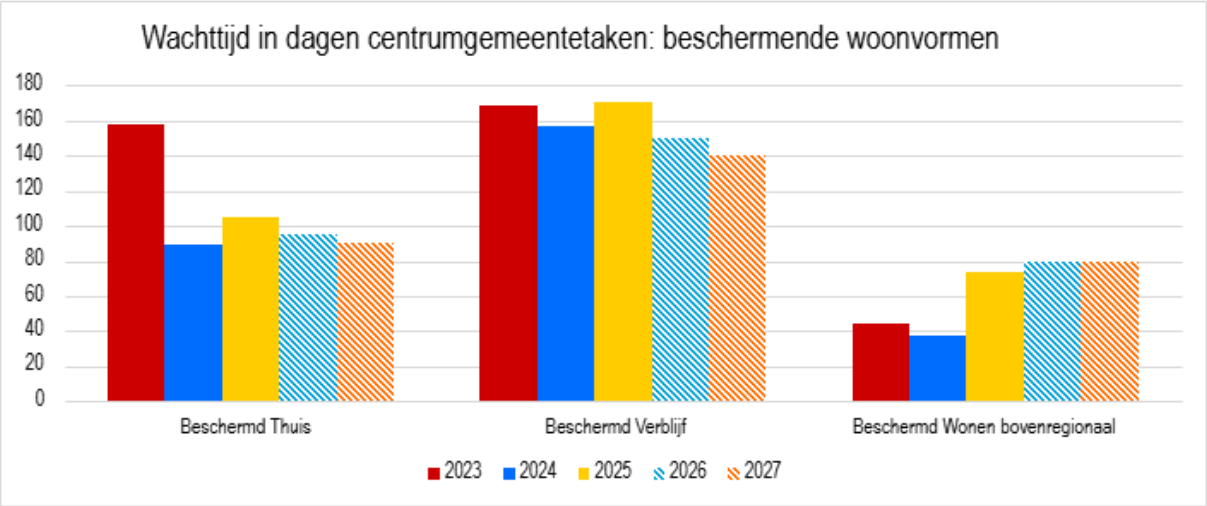

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van een centrumgemeentevoorziening neemt toe. Deze beweging is niet in lijn met de beleidsnota Utrecht onder dak waarbij we ernaar streven dat elke inwoner zo snel mogelijk een woning heeft. We zien echter ook een toename van beschermd thuis, dit is wel in lijn met de gewenste beweging en onze inzet op zo snel mogelijk een huis en zoveel mogelijk ondersteuning binnen de eigen woonomgeving. Hoe dit zich in de toekomst ontwikkelt, wordt naast de inzet vanuit deze programmadoelstelling ook voor een belangrijk deel bepaald door de mate waarin het lukt om de grondoorzaken aan te pakken met als belangrijkste het gebrek aan voldoende betaalbare woningen waardoor mensen soms noodgedwongen langer in eenzelfde woning blijven waardoor spanning ontstaat of waardoor uitstroom uit de opvang stokt (zie ook paragraaf risico's). Daarnaast verwachten we het volgende:

- Voor beschermd thuis verwachten we een toename in het aantal inwoners dat gebruik kan maken van deze voorziening omdat we vanaf Q3/Q4 2026 uitbreiden met 36 plekken. De uitbreiding realiseren we in de subregio's Lekstroom, Zuidoost (ZOU) en Utrecht-West, aansluitend bij de ambitie voor betere regionale spreiding.
- Op lange termijn breiden we daarnaast uit met 16 plekken beschermd verblijf. De implementatie loopt gefaseerd vanaf Q4 2026, waardoor we een iets hoger bereik verwachten in 2027.
- Voor Beschermd Wonen bovenregionaal zagen we in 2024 dat de uitstroom voornamelijk plaatsvond richting de WLZ, waardoor er toen een lichte daling heeft plaatsgevonden. Voor 2026 en 2027 verwachten we een stabilisatie van bereik. Tegelijkertijd zetten we in op meer prikkelarme plekken, wat op de langere termijn kan leiden tot een hoger bereik.
- Maatschappelijke opvang: het aantal mensen dat gebruik maakt van de maatschappelijke opvang is de afgelopen jaren gestegen. Tegelijkertijd zien wij dat door de beperkte doorstroommogelijkheden de verblijfsduur stijgt en het aantal plekken niet toeneemt. We verwachten daarom dat het aantal unieke cliënten niet zal toenemen.
- Stadsteam Backup: de toename in het aantal dakloze mensen vertaalt zich ook in een toename in het aantal mensen dat gebruik maakt van de begeleiding van Stadsteam Backup. De afname in 2025 betrof een administratieve opschoning, de instroom steeg echter, we verwachten dat deze stijging doorzet maar dat deze richting 2027 stabiliseert.
- GIA: De druk neemt toe, waardoor zelfs op regelmatige basis moet worden uitgeweken naar hotels. Het aantal plekken is in 2026 met 6 toegenomen. Mede als gevolg van toegenomen aandacht en een verhoogde meldingsbereidheid, zal het gebruik van deze opvang en ook bij Veilig thuis en het Centrum Seksueel geweld (niet weergegeven in de grafiek) naar verwachting toenemen.

Beschikbaarheid

In de grafiek staat het gemiddeld aantal wachtdagen op het moment van instroom weergegeven per voorziening. De wachttijden op het gebied van beschermde woonvormen en opvang zijn mede afhankelijk van de mogelijke uitstroom. Belangrijke factor daarbij is het woningtekort (zie paragraaf risico's)

- Beschermd thuis: de wachttijd liep in 2025 iets op, maar volgens de cijfers uit het eerste tertaal van 2026 is er sprake van een daling. Gezien de voorziene uitbreiding verwachten wij dat deze trend zich verder voortzet.
- Beschermd verblijf: ook de wachttijd voor beschermd verblijf liep in 2025 iets op en ook hier verwachten we op basis van de cijfers van het eerste tertaal van 2026 een kleine daling. In combinatie met de uitbreiding in plekken, verwachten we dat de wachttijd ook in 2027 iets zal dalen.
- Beschermd wonen bovenregionaal: door de beperkte uitstroommogelijkheden, naar ofwel de WLZ of uitstroomwoningen, verwachten wij een lichte stijging van de wachttijd voor 2026 en stabilisatie richting 2027.
- Maatschappelijke opvang: we zagen afgelopen jaren dat mensen in piekperiodes een aantal dagen moesten wachten voordat er plek is in de daklozenopvang. We verwachten dat dit vaker voor zal blijven komen.
- Stadsteam Backup: Hoewel inwoners nog steeds direct terecht kunnen, zien we dat er in het afgelopen jaar soms wachttijden zijn ontstaan voor de trajectregie van het stadsteam. Voor 2026 en 2027 verwachten we dat deze wachttijden door extra inzet op ondersteuning tot een minimum worden beperkt.
- Opvang op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties: we zien ook hier dat de druk op de beschikbaarheid toeneemt, in 2025 waren er 2 tijdelijke opnamestops. Zoals bij beschikbaarheid beschreven is er gewerkt aan uitbreiding om dit te voorkomen. Met deze inspanningen hopen we de druk op de vrouwenopvang in 2026 en 2027 te verlichten.

Kwaliteit

Ook bij de partijen die beschermde woonvormen bieden zetten we grotendeels de lijn van voorgaande jaren door. Zie voor een uitgebreidere toelichting de doelstelling laagdrempelige basiszorg.

In aanvulling hierop hebben wij rondom de beschermde woonvormen regelmatig contact met cliëntvertegenwoordigers en belangenbehartigers Maatschappelijk Opvang en Beschermd wonen. Zij geven ons gevraagd en ongevraagd advies en geven signalen door over de ervaren kwaliteit van de ondersteuning en waar we deze kunnen verbeteren.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We bereiden de aanbesteding maatschappelijke opvang (ingangsdatum 1-1-2029) inclusief de basiszorg dakloze mensen (MO), Beschermd wonen (BW) en opvang slachtoffers van huiselijk geweld voor. We werken de kaders uit en spreken met belanghebbenden., o.a. over de (gefaseerde) afbouw van de opvang.
- We dragen vanuit het perspectief sociaal domein bij aan de voorbereiding van de invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) en het besluit verdeling sociale huurwoningen onder mensen in een kwetsbare positie (verdeelbesluit) (gereed Q4 2027). We dragen ook bij aan de nieuwe huisvestigingsverordening (gereed Q2 2027).
- We gaan in 2027, samen met een aantal andere steden, deelnemen aan de “Startmotor Wonen Eerst Jongeren”, een initiatief van een aantal ministeries en Housing First Nederland om Wonen Eerst voor jongeren in een aantal steden in te voeren. (geen einddatum voorzien) Zie ook Programma “ontwikkelen en wonen voor iedereen"
- In 2026 hebben we als U16 gemeenten deelgenomen aan de ETHOS-telling. In 2027 kunnen we op basis van de uitkomsten van de telling kijken hoe en of de acties uit de Regionale Aanpak Dakloosheid beleid gerichter kunnen worden ingezet (gereed Q4 2027).

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma Dakloosheid en Beschermd Wonen 2027-2028.
- We gaan door met het leren en ontwikkelen op het gebied van de Checklist gelijke behandeling, de ervaringen uit de praktijk worden meegenomen in de aanbesteding MO/BW in 2029.
- We blijven werken aan preventie en herstel in de U16 om beter inzicht te krijgen in wat goed gaat en wat beter kan, om onderling van elkaar te leren en elkaar te inspireren.
- We gaan met verder met de partners in een werkgroep voor dakloze gezinnen, omdat het aantal gezinnen dat zich met uitsluitend een woonprobleem meldt toeneemt en zij vaak buiten de reikwijdte van de Wmo vallen. Hierin werken we het proces uit van aanmelding tot duurzame huisvesting uit en brengen we grijze gebieden in kaart.
- We blijven samenwerken met het zorgkantoor en woningcorporaties ten behoeve van een passend zorglandschap, voorkomen van instroom in verblijfsvoorzieningen en vergroten van uitstroommogelijkheden.
- In 2026 is er een regionale klankbordgroep MO/BW ingericht die functioneert als gesprekspartner voor de gemeentes in de U16, deze stelt de gemeente in staat om in gesprek te gaan met cliënten

die ervaring hebben met de Maatschappelijke Opvang en/of Beschermd Wonen in de U16. In 2027 blijven we op inzetten op structurele en betekenisvolle clientparticipatie met betrekking tot het maken, evalueren en uitvoeren van beleid rond de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.

- Samen met het Meld- en Adviespunt Bezorgd (MAB) van de GGDrU zetten we in op het terugdringen van recidivemeldingen en het vergroten van efficiëntie in meldingen; onder andere door met samenwerkingspartners afspraken te maken over meldroutes.
- We blijven ons inzetten op het realiseren van prikkelarme woonplekken in de regio U16. Daarvoor onderzoeken we kansrijke locaties in de regio.
- We continueren onze inzet op het Centrum Seksueel Geweld (CSG) en gaan aan de slag met de implementatie van de Europese richtlijn inzake geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld die in 2027 moet worden omgezet naar nationale wetgeving en onder meer de verankering van het CSG in de wet regelt.
- Proeftuin kind-en gezinsbescherming: zie voor informatie hierover de doelstelling ‘veilig opgroeien’ in programma Kansrijk opgroeien.
- We geven uitvoering aan de aanpak van geweld tegen vrouwen (06-02-2026)

Financiën Passende 24 uurs zorg en verblijf

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	3.367	1.587	1.587	1.587	1.587	1.587
Lasten	139.679	154.359	150.429	147.655	146.522	146.522
Saldo baten en lasten	**-136.312**	**-152.772**	**-148.842**	**-146.068**	**-144.935**	**-144.935**
Onttrekking reserves	13.525	4.698	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**13.525**	**4.698**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-122.787**	**-148.074**	**-148.842**	**-146.068**	**-144.935**	**-144.935**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.			
Lasten			
In 2026 was incidenteel meer geld uit voorgaande jaren beschikbaar voor beschermd wonen.	7.240	V	S
Voor de middelen voor de regionale aanpak dakloosheid is een meerjarige begroting opgesteld, die voor 2027 lager is dan in 2027. Daarnaast was er in 2026 budget vanuit 2025 beschikbaar.	1.281	V	S
In de meicirculaire 2026 is de indexatie voor beschermd wonen voor 2026 en verder beschikbaar gekomen. Deze is technisch nog niet verwerkt in de begroting 2026, maar	3.741	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
wel in de begroting van latere jaren.			
In 2026 waren incidenteel middelen uit 2025 beschikbaar voor Living lab eerst een thuis.	476	V	S
De compensatie voor prijsstijgingen zorgt voor een hoger budget in 2027.	901	N	S

In 2026 waren er middelen uit voorgaande jaren beschikbaar via de algemene dekkingsreserve voor Aanpak van dakloosheid, Living lab eerst een thuis en beschermd wonen. Deze zijn in 2026 aan de reserve onttrokken.

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Het tijdig kunnen bieden van zorg, ondersteuning en opvang op maat staat onder druk door gebrek aan middelen, personeel en ruimte voor passende woningen en geschikte voorzieningen, in combinatie met een toename van de vraag naar zorg en ondersteuning. De vraag naar zorg is bovendien sterk afhankelijk van ontwikkelingen zoals vergrijzing, afbouw van de GGZ, en de brede en landelijke inzet op langer thuis wonen. Zonder voldoende passende woonplekken, zal de druk op de zorg en de opvang zo erg toenemen, dat we zonder verdere maatregelen niet meer aan onze wettelijke taken op het gebied van de Wmo kunnen voldoen. Er is al sprake van wachtlijsten en daarnaast neemt zorgduur en opvang toe door meer complexe problematiek en door stagnering van uitstroom (en zo ook instroom) door krapte op de woningmarkt. Dit kan leiden tot verergerde problematiek, meer mensen op straat en langer verblijf in (duurdere) niet passende vormen van zorg.	In het kader van de Hervormingen Sociaal Domein werken we in alle sporen (sociale en pedagogische basis, basiszorg en aanvullende zorg en ondersteuning) aan de houdbaarheid van het Utrechtse stelsel van zorg en ondersteuning. Hierover is de raad periodiek geïnformeerd d.m.v. de raadsbrieven Hervormingen Sociaal Domein vanuit het programma Hervormingen Sociaal Domein dat is afgerond en in de lijn is geborgd. Zie deze link voor de laatste brief van 15 mei 2025, waarna op 24 juni 2025 nog een technische sessie volgde. Eén van de belangrijke hervormingen is de aanbesteding van de Wmo in de wijk die 1 januari 2027 start.
Op diverse onderwerpen binnen de Wmo blijven onzekerheden rond landelijke wetgeving en financiering. • Door het controversieel verklaren van het wetsvoorstel inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo heeft de invoering wederom vertraging opgelopen. • Het landelijke houdbaarheidsrapport Wmo 2015 moet nog inhoudelijk worden gewogen door de Tweede Kamer en het nieuwe kabinet. • Er wordt gewerkt aan een wijziging in de	Onder meer in VNG en G4 verband zijn we nauw betrokken bij het landelijk traject Houdbaarheidsonderzoek Wmo en de gesprekken die in dat kader worden gevoerd over de toekomst van de Wmo. Ook zijn we nauw betrokken bij de gesprekken over de nieuwe financieringsmodellen. Zie ter informatie ook het G4 position paper Samen Leven, Samen Zorgen dat naar de Commissie VWS is verstuurd naar aanleiding van het verschijnen van het houdbaarheidsrapport Wmo en waarin we als G4 –met Utrecht als initiatiefnemer-

Strategische programmarisico's	Maatregel
financiële verhoudingswet met mogelijk als gevolg een wijziging in de financiering van de Wmo • De Hulp bij het huishouden wordt uit de Wmo gehaald, er blijft alleen nog een vangnet bestaan. De inhoudelijke uitwerking door het Rijk moet echter nog plaatsvinden. • De invoering van de wet Woonplaatsbeginsel en daaraan gekoppeld de doordecentralisatie van Beschermd wonen is nog steeds onzeker. De wijzigingen in de landelijke wetgeving kunnen ertoe leiden dat we onze ondersteuning aan inwoners moeten wijzigen en dat de financiële middelen die we daarvoor van het Rijk krijgen onvoldoende zijn om het huidige kwalitatieve niveau van ondersteuning te borgen.	oproepen de kracht van onze gezonde gemeenschap te faciliteren als sleutel in het vraagstuk van houdbare zorg en ondersteuning.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Niet van toepassing voor dit programma.

Verbonden partijen

Dit programma heeft geen Verbonden partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Passende 24 uurs zorg en verblijf					
Ondersteuning en opvang kwetsbare daklozen	Het bieden van opvang en ondersteuning aan kwetsbare dakloze mensen. Eveneens het bieden van perspectief op herstel, zelfredzaamheid en een duurzame woonplek	2.892	2.982	0	0
realiseren scootmobielstallingen woningcorporaties gemeente Utrecht	Subsidie waarmee woningcorporaties, onder voorwaarde van minimaal 50% co-financiering, kunnen worden ondersteund bij het realiseren van brandveilige en structurele stallingsvoorzieningen voor scootmobielen in of bij bestaande wooncomplexen	300	0	0	0
Toeleiding naar (bemoei)zorg	Toeleiding naar (bemoei)zorg	203	203	0	0
Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk geweld wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikaders, bij familie of via de informele netwerken.	3.000	3.093	3.000	0
Voorkomen huiselijk geweld MDA++	Het uitvoeren van procesregie en coördinatie van de aanpak MDA++	253	261	0	0
Totaal doelstelling 3		6.648	6.539	3.000	0
Totaal		**6.648**	**6.539**	**3.000**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

Programmaoverzicht

We werken aan zekerheid van werk en inkomen, nu en in de toekomst.

Portefeuillehouder(s):

Brahim Abid, Susanne Schilderman

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	193.981	189.983	189.983	189.983	189.983	189.983
Lasten	342.628	342.597	345.441	338.569	332.959	331.338
Saldo van Baten en Lasten	**-148.647**	**-152.614**	**-155.458**	**-148.586**	**-142.976**	**-141.355**
Onttrekking reserves	4.517	3.107	1.400	0	0	0
Toevoeging reserves	2.565	900	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.952**	**2.207**	**1.400**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-146.695**	**-150.407**	**-154.058**	**-148.586**	**-142.976**	**-141.355**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 189,983 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- BUIG: dit is het budget dat we van het Rijk ontvangen voor de verstrekking van bijstandsuitkeringen (185,827 miljoen euro)
- Terugvorderingen bijstandsdebiteuren (3,000 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 345,441 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

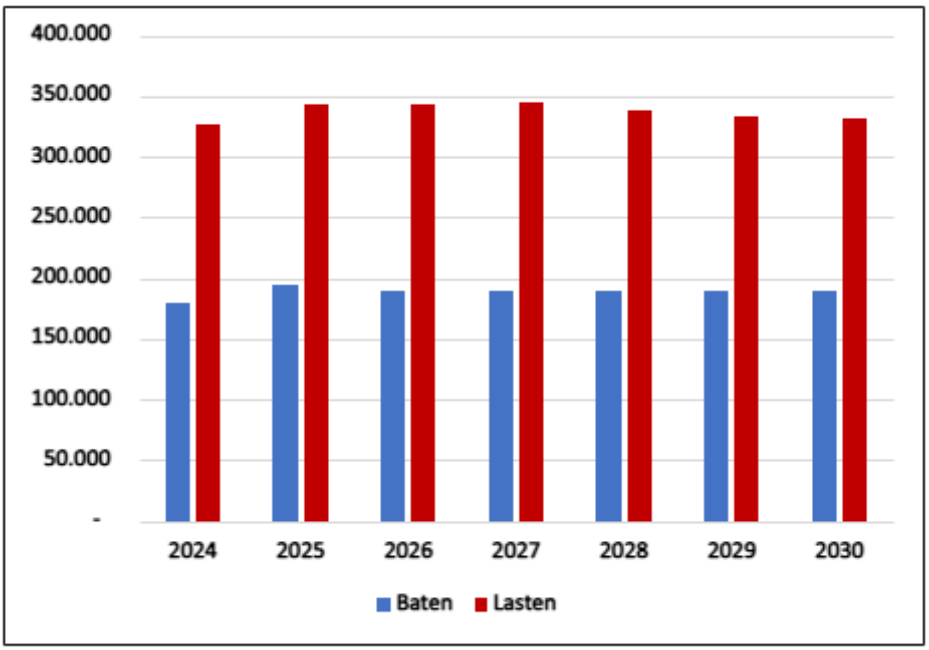
- Uitkeringslasten bijstandsuitkeringen (198,955 miljoen euro)
- Kostentoerekening uitvoering (45,881 miljoen euro)
- Uitkeringslasten minimabeleid (23,081 miljoen euro)
- Sociale werkvoorziening (20,088 miljoen euro)
- Subsidieregeling Ondernemersfonds (20,108 miljoen euro)
- Re-integratie, Arbeidsmarktregio en Ondernemer Centraal (17,992 miljoen euro)

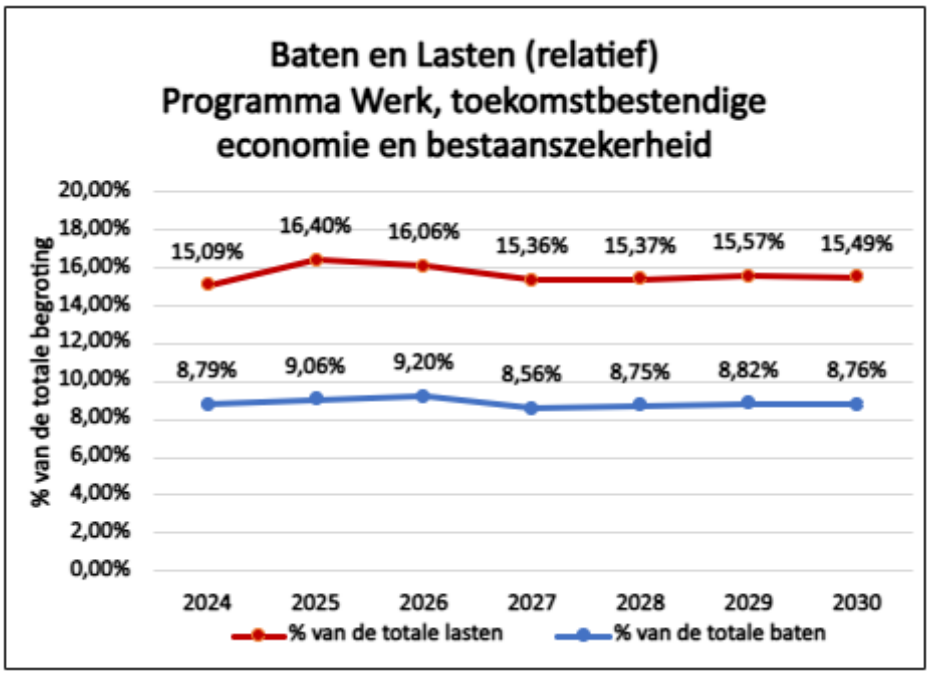
De mutaties op de reserve van 1,4 miljoen euro betreffen een onttrekking van 0,4 miljoen aan de reserve Werk naar werk ten behoeve van de beleidsnota Arbeidsmarkt en de inzet 1 miljoen euro van de reserve Armoedebestrijding en schuldhulpverlening uit het coalitieakkoord.

Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad waar iedereen mee telt
  - 4.1. Economie en werkgelegenheid
  - 4.2 Bestaanszekerheid en passende ondersteuning:

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Begeleiding voor passende zorgverzekering voor minima	269	269	269	269	S
Bijzondere bijstand (motie 315 uit 2024 hand in eigen boezem)	0	0	811	811	S
Coordinator EU arbeidsmigranten	0	0	400	400	I
Inbesteding Utrechts Werkontwikkelbedrijf	1.619	2.165	-1.327	-2.555	S
Indexatie armoederegelingen	440	440	440	440	S
Intensivering juiste bedrijf op juiste plek	195	195	195	195	S
Inzet reserve armoedebestrijding en schuldhulpverlening	-1.000	0	0	0	I
MKB ondersteuning Ondernemer centraal	0	0	0	300	S
Subsidie ondersteuning ondernemerschap	450	450	450	450	S
Uitvoering beleidsnota circulair	743	743	743	743	S
U-pas groei mensen zonder papieren	200	200	200	200	S
Upcycle centra	300	300	300	300	I
Verbeteren aansluiting mbo arbeidsmarkt	300	300	300	300	S
Totaal	**3.516**	**5.062**	**2.781**	**1.853**	

* De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op 'Utrecht leert' staan in deze begroting in het programma Kansrijk opgroeien.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Minder inzet op re-integratie	1.189	1.189	1.189	1.189	S
Afschalen bijdrage aan Utrecht International Centre	125	125	125	125	S
Versoberen subsidieprogramma start up scale up	400	400	400	400	S
Totaal	**1.714**	**1.714**	**1.714**	**1.714**	

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Werknemers en -gelegenheid

Utrecht heeft voldoende toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid die passend is bij de groei van de stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Werklocaties	2025	Nieuw beleid voor Werklocaties waarin richting wordt geven aan Werklocaties en het ruimtelijk-economisch beleid voor alle typen werklocaties in één overzichtelijk document is gebundeld.
Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2021	De ambities die de gemeente Utrecht heeft op de grote vraagstukken voor de stad, nu en in de toekomst.
Regionale Economische Agenda Utrecht 2020 - 2027	2020	Schetst de kaders voor onze gemeentelijke strategie, beleid en uitvoering op het gebied van economie.
Beleid tijdelijk verblijf (short stay) en bijstelling hotels	2019	Nieuw beleid voor tijdelijk verblijf, bijstelling van het reguliere hotelbeleid.
Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018	2018	Kaders waarmee we willen bijdragen aan een gezonde groei van de stad en inspelen op nieuwe trends.
City Deal Health Hub	2016	Gezond (stedelijk) leven, via samenhangende aanpak en versterking van de gezondheidsgerelateerde economie.
Perspectief Toerisme 2020 - Live like a local	2015	Werkwijze gemeente Utrecht in relatie tot toeristische ontwikkelingen.
Ontwikkelingskader detailhandel	2012	Beleid dat bijdraagt aan een goede detailhandelsstructuur en leegstand tegengaat.
Hotelnota	2010	Beleid voor ontwikkelruimte hotels.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Totale werkgelegenheid per inwoner (15-75 jaar).	0,96 (2018)	1,14	1,06	1,06	1,06	1.06
Aantal banen (in fte) in de stad per ha.	28,0 (2018)	36,4	34,5	35	35,5	36
Positie van regio Utrecht op EU-ranking economische competitiviteit (eens per 3 jaar).	1 (2022)	1	Top 3	Top 3	Top 3	Top 3

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Starten met het opstellen van een nieuw horeca- en retailbeleid onder andere op basis van motie M212/2025 Horeca 3.0 Tijd voor een Flexibel en Toekomstbestendig Kader.
- We stellen een plan en nadere regels op voor de 'Subsidie ondersteuning ondernemerschap', inclusief de beoogde kapitaalstorting in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) met als doel het ontwikkelen van talent, het investeren in een innovatieve economie en het optimaliseren van het ecosysteem. Ook werkt de ROM in samenwerking met haar aandeelhouders in 2026 aan een nieuwe meerjarenstrategie vanaf 2027.
- Oprichting Social Impact Fonds om impact ondernemers een impuls te kunnen geven (via Kansen voor West) en versterken van het ecosysteem voor impact ondernemers o.a. door faciliteren van kennisdeling via impact 030.
- Opstellen gebiedsprogrammering met investeringsstrategie Lage Weide als vervolg op Omgevingsvisie Lage Weide.

Activiteiten die we niet meer doen

- Op dit moment vindt er geen uitbreiding van standplaatsen plaats. Ook het vergunningproces inbed in de organisatie.
- Bekostiging van het Utrecht International Center (UIC), conform keuze coalitieakkoord.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- De Voortgangsrapportage Actieagenda Utrechtse Economie 2023–2026 (editie 2027) opstellen en aanbieden aan de raad, inclusief het advies van de Review Council, de jaarlijkse meting van de Utrechtse Nieuwe Economie Index (NEx) en de evaluatie van de actieagenda.
- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma werklocaties om de beleidsdoelen uit de beleidsnota werklocaties te kunnen realiseren.
- Uitvoering geven aan het programma Ondernemer Centraal voor dienstverlening aan het mkb.
- Uitvoering geven aan de doelstellingen uit de beleidsnota Utrecht Circulair in 2030, specifiek voor het onderdeel circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap.
- Via onze meerjarige opdracht aan Utrecht & Partners versterken we de economische positionering van Utrecht als aantrekkelijke stad voor bewoners, bezoekers en bedrijven.
- Faciliteren van bedrijven die overwegen zich in Utrecht te vestigen om de komst van kansrijke bedrijven te bevorderen en de economische aantrekkelijkheid van de stad te vergroten.
- Stapsgewijze ontwikkeling circulair bedrijvenpark Strijkviertel om zo ruimte te bieden aan circulaire bedrijvigheid en een voorbeeldfunctie te vervullen voor Nederland.
- Bouwen aan innovatielocaties door koppelen van kansrijke locaties, instrumenten en initiatieven.
- Stimuleren van een passende invulling van winkelpanden en een aantrekkelijke openbare ruimte voor Utrechters en bezoekers.
- Faciliteren van het Ondernemersfonds Utrecht bij het versterken van de organisatiegraad en samenwerking tussen ondernemers om gezamenlijke te investeren in de grote opgaves van de stad, bijv. op gebied van vergroening, verduurzaming en veiligheid van bedrijventerreinen.

Financiën Werknemers en -gelegenheid

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	592	924	924	924	924	924
Lasten	28.204	30.029	33.751	33.534	33.534	33.533
Saldo baten en lasten	**-27.612**	**-29.105**	**-32.826**	**-32.609**	**-32.609**	**-32.609**
Onttrekking reserves	903	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.126	900	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-223**	**-900**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-27.835**	**-30.005**	**-32.826**	**-32.609**	**-32.609**	**-32.609**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten.			
Lasten			
In het coalitieakkoord 2026-2030 zijn structurele middelen bestemd voor 'Subsidie ondersteuning ondernemerschap', inclusief de beoogde kapitaalstorting in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM).	450	N	S
In het coalitieakkoord 2026-2030 is het subsidieprogramma start-up / scale-up versoberd.	400	V	S
In het coalitieakkoord 2026-2030 zijn structurele middelen bestemd voor intensivering juiste bedrijf op juiste plek.	195	N	S
Door de verhoging OZB-niet woningen met 23% wordt ook de afdracht aan het Ondernemers Fonds Utrecht verhoogd.	3.777	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen onttrekkingen die dienen te worden toegelicht.			
Toevoegingen			
In 2027 zijn geen toevoegingen aan de reserve OMU begroot. In 2026 zijn ten behoeve van het verdichten en verduurzamen van bedrijventerreinen middelen in de reserve gestort.	900	V	I

Doelstelling 2: Circulair

We willen in 2050 volledig circulair zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen gebruiken en daarbij versterken we het vestigingsklimaat voor circulaire bedrijven.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Visie Utrecht circulair 2050	2024	In de visie Utrecht Circulair 2050 beschrijven we hoe we in 2050 volledig circulair willen zijn. Gericht op vier prioriteiten: bedrijvigheid en ondernemerschap, gebiedsontwikkeling en bouwen, opdrachtgeven en inkoop, materiaal- en reststromen.
Beleidsnota Utrecht Circulair 2030	2024	De beleidsnota Utrecht Circulair 2030 is een uitwerking van de Visie Utrecht Circulair 2050 waarin per prioriteit de transitie- en effectdoelen worden beschreven.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Massapercentage hernieuwbare en/of gebruikte materialen in gronduitgifte via tenders	10% tot 15% (2023)	n.v.t	>30%	n.v.t.	>45%	n.v.t.
Minimaal 45% circulair inkopen.	16% (2018)	34%	55%	57%	59%	59%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Om de doelstellingen uit de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 te bereiken, gaan we het volgende doen:
  - We monitoren hergebruik en circulariteit in ‘Top25-projecten’ in de openbare ruimte.
  - We sturen op minder grondstoffenuitputting in projecten, naast sturen op een lagere MKI.
  - We borgen ontwerpen en aanbesteden met MKI in onze gemeentelijke processen.
  - We scherpen de inkooprichtlijnen voor circulair inkopen aan en ontwikkelen categorieplannen voor de openbare ruimte.
  - We werken samen met stichting UP die bewonersactiviteiten organiseert voor hergebruik van huishoudelijke reststromen in de upcyclecentra. Daarmee dragen we bij aan preventie van afval, stimuleren werkgelegenheid en opleidingskansen in de circulaire economie.

    - We bouwen samen met stichting UP aan circulaire ketens met ondernemers en onderwijsinstellingen voor hoogwaardig hergebruik van reststromen, met focus op gebruikt hout.
    - We werken samen met partijen in de circulaire houtketen en streven naar gebruik van minimaal 30% gebruikt hout in tijdelijke projecten waar hout wordt toegepast door de gemeente.
    - We werken samen met partijen om te zorgen dat de reststromen zo duurzaam en hoogwaardig mogelijk op de R-ladder (een model dat inzichtelijk maakt hoe we zuiniger kunnen omgaan met grondstoffen en afval) worden verwerkt en weer worden hergebruikt als grondstoffen.
- We informeren de raad met een brief over hoe we invulling geven aan de middelen die in het Coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld voor Utrecht Circulair 2030 (Q1 2027)

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We geven interne trainingen om het kennisniveau over de circulaire doelen en de circulaire transitie binnen de gemeentelijke organisatie te verbeteren.
- Om het beleid voor circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap, gebiedsontwikkeling en bouwen, opdrachtgeven en inkopen, materiaal- en reststromen te realiseren, gaan we het volgende doen:
    - We creëren ruimte voor circulaire bedrijvigheid in Utrecht op onder andere Lage Weide, circulair bedrijvenpark Strijkviertel en het Werkspoorkwartier, versterken van het circulaire ondernemersklimaat met partners als Circulair Utrecht, ROM en DigiC en verbeteren van de aansluiting op de arbeidsmarkt vanuit de arbeidsmarktaanpak circulair.
    - We verkennen de mogelijkheden voor een vervolg op de huidige innovatievouchers circulaire economie vanuit Kansen voor West.
    - We zetten samen met partners als G4, VNG, ICLEI en regionale stakeholders in op lobby richting Rijk en EU.
    - We nemen circulair bouwen op in tenders en in ons gemeentelijke maatschappelijk vastgoed.
    - We stimuleren - samen met Building Balance - biobased isoleren en de keten biobased bouwen.
    - Samen met partners als Cirkelstad en Het Nieuwe Normaal werken we aan het meetbaar maken van circulair bouwen.
    - We stimuleren circulair inkopen, waarbij we de focus leggen op de productgroepen waar we de meeste winst op milieu-impact kunnen behalen.
    - We werken met inkoopinstrumenten die de markt uitdagen om hergebruik en circulariteit te stimuleren. We kopen ambitieus circulair in met behulp van de milieukostenindicator (MKI) en de eisen en gunningscriteria uit de MVOI-toolkit zoals gunnen op waardecreatie en waardebehoud.
    - We stimuleren circulariteit en hergebruik in openbare ruimte-projecten met behulp van het Stappenplan Duurzame Openbare Ruimte. Zo dragen we bij aan de verdere ontwikkeling van het grondstoffendepot.
    - We ronden de bouw van upcyclecentrum Lunetten af (Q4-2027).

Financiën Circulair

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	274	2	2	2	2	2
Lasten	1.382	1.704	1.759	1.756	1.754	1.756
Saldo baten en lasten	**-1.108**	**-1.702**	**-1.758**	**-1.754**	**-1.752**	**-1.754**
Onttrekking reserves	366	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	694	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-328**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-1.436**	**-1.702**	**-1.758**	**-1.754**	**-1.752**	**-1.754**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x€1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.			
Lasten			
Aflopende realisatie twee Upcycle centra.	904	N	I
Uitvoering beleidsnota circulair	372	N	S
Upcycle centra subsidie	300	N	I
Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.			

Doelstelling 3: Werken en re-integreren

Utrechters hebben duurzaam betaald werk, of krijgen de kans om zich te ontwikkelen richting de arbeidsmarkt. Zij ervaren dat de werkdienstverlening van Werk en Inkomen positief bijdraagt aan hun welbevinden.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Werk en Re-integratie	2024	Beleidskaders voor de periode 2024-2032 op het gebied van werk en re-integratie in het kader van de Participatiewet.
Uitvoeringsprogramma Werk en Inkomen	2024	Programma van concrete acties die uitvoering geven aan de ambitie om Utrechters te laten meedoen, rondkomen en schuldenvrij te worden.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% inwoners met werkdienstverlening dat de dienstverlening positief vindt bijdragen aan hun welbevinden.	67% (2024)	60%	67%	67%	67%	67%
% inwoners met aanbod dat succesvol is afgerond	In 2024 (volgt)	Nnb	Nnb	Nnb	Nnb	Nnb
% bijstandsgerechtigden dat duurzaam aan het werk is gegaan.	89% (2024)	87%	89%	89%	89%	89%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We bereiden voor dat we UW onderdeel van de gemeentelijke organisatie maken, waarmee we de kans op de beweging naar werk voor inwoners vergroten.
- We zetten onze werkmatchers in voor inwoners waar de kans op duurzaam herstel het grootst is.
- We benutten loonkostensubsidie beter om inwoners met een arbeidsbeperking meer naar duurzaam werk te helpen, waarmee we de uitstroom naar werk bevorderen.
- We implementeren de wetswijziging Participatiewet in balans, waarbij we invulling geven aan maatschappelijke participatie van inwoners die (nog) niet werkfit zijn.
- We bieden de dienstverlening van het Werkgeversservicepunt vanaf 2027 aan via Werkcentrum Midden Utrecht, waar zowel werkgevers, werkenden en werkzoekenden terecht kunnen voor advies en hulp op het gebied van werk en scholing.

Activiteiten die we niet meer doen

- We stoppen met Arbeidsmarkt dichtbij. Om te taakstelling op re-integratie van 1,6 miljoen euro te realiseren werken we uit hoe we onze werkcoaches gerichter kunnen inzetten om duurzame uitstroom te realiseren dit kan betekenen dat we minder inzetten op doelgroepen voor wie duurzaam herstel niet mogelijk is.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We gaan door met Ondernemer Centraal om (startende) ondernemers, zzp'ers en mkb'ers laagdrempelige hulp, coaching en advies te bieden om hun bedrijf gezond en toekomstbestendig te houden.
- We zetten in op uitstroom naar werk door het optimaliseren van de Basiswerkdienstverlening voor alle doelgroepen en verder uitwerken Werkdienstverlening-Plus voor de specifieke doelgroepen voor wie extra ondersteuning noodzakelijk is.
- We Werken samen met het onderwijs aan een soepele overgang van school naar duurzaam werk waarmee we ook instroom in de bijstand voorkomen. We zetten in op het verbeteren van de overgang tussen activering en (beschut) werk
- We bieden een intensieve intake met de talentenscan en het talentenprogramma bij UW, om beter zicht te krijgen op de mogelijkheden van werkzoekenden om stappen naar werk te maken.
- Werken in de wijk met onder andere werkwinkels en inzet bewonersverbinders.
- We bieden een passende werkomgeving voor inwoners met een arbeidsbeperking via beschut werk en de voormalige Wsw.

Financiën Werken en re-integreren

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	2.059	0	0	0	0	0
Lasten	52.834	50.094	50.392	49.922	44.705	43.836
Saldo baten en lasten	**-50.775**	**-50.094**	**-50.392**	**-49.922**	**-44.705**	**-43.836**
Onttrekking reserves	1.774	2.129	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.774**	**2.129**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-49.001**	**-47.965**	**-50.392**	**-49.922**	**-44.705**	**-43.836**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.			
Lasten			
De lasten voor de toerekening van uitvoeringskosten zijn hoger onder andere door loonindexatie.	327	N	S
De lasten voor de Arbeidsmarktregio zijn lager door diverse incidentele budgetten in 2026 (decembercirculaire gemeentefonds 2025 en Resultaatbestemming 2025).	1.734	V	I
De lasten voor de Arbeidsmarktregio zijn hoger vanwege een stijging van het impulsbudget Arbeidsmarktregio's (meicirculaires gemeentefonds 2025 en 2026).	531	N	I
De lasten voor re-integratie zijn hoger door de loon- en prijsindexatie.	500	N	S
De lasten voor re-integratie zijn lager door diverse mutaties in rijksbijdrages voor re-integratie en de overheveling van het budget voor EU Arbeidsmigranten naar de doelstelling een weerbare en wendbare arbeidsmarkt.	315	V	S
De lasten voor re-integratie zijn hoger door de hogere begeleidingsvergoeding Loonkostensubsidie	1.000	N	S
De lasten voor Ondernemer Centraal zijn lager vanwege de ontwikkeling van een applicatie, hiervoor is in de decembercirculaire gemeentefonds 2025 een rijksbijdrage ontvangen.	532	V	I
De lasten voor de uitvoering van de sociale werkvoorziening zijn lager vanwege de afnemende rijksbijdrage als gevolg van de dalende Wsw populatie.	298	V	S
De lasten zijn hoger door kosten voor de inbesteding van UW	1.419	N	I
De lasten zijn lager door een incidentele aanvullende bijdrage voor UW in 2026.	600	V	I

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2027 is geen onttrekking aan de reserve begroot. De onttrekking in 2026 betreft de Resultaatbestemming Jaarstukken 2025 en de toevoeging van rijksbijdragen vanuit de decembercirculaire gemeentefonds 2025.	2.129	N	I

Doelstelling 4: Inkomenszekerheid
Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en zijn schulden(zorg)vrij.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Financiële Bestaanszekerheid	2024	Beleidskader voor hulp aan inwoners bij rondkomen, meedoen en schulden.
Uitvoeringsprogramma Werk en Inkomen	2024	Programma van concrete acties die uitvoering geven aan de ambitie om Utrechters te laten meedoen, rondkomen en schuldenvrij te worden.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal huishoudens dat inkomensondersteuning ontvangt volgens de participatiewet.	9208 (2022)	10.046	10.350	9.900	Nnb	Nnb
Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'	50% (2021)	62%	-	54%	-	56%
Aantal huishoudens met schulden dat professionele hulp krijgt.	2200 (2018)	2.967	3.200	3.200	3.250	3300

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- We verstrekken een U-pas aan inwoners zonder papieren.
- We trekken meer geld uit voor de bestrijding van armoede door onze armoederegelingen te indexeren.
- We geven uitvoering aan het nieuwe uitvoeringsprogramma Werk en Inkomen 2027-2028 dat in het eerste kwartaal 2027 met de raad wordt gedeeld.

- Inwoners krijgen toegang tot MijnInkomen, een inwonersloket waar zij hun bijstandsaanvraag kunnen indienen en volgen. Hiermee krijgen inwoners digitaal toegang tot hun gegevens en kunnen zij de status van hun aanvraag volgen.

Activiteiten die we niet meer doen

- We stoppen met de uitvoering van Bestaansbalans omdat deze vanaf 1 januari 2027 structureel wordt opgenomen in de wettelijke uitvoering van het bufferbudget binnen de Participatiewet.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We blijven mensen helpen om problematische schulden te voorkomen, beheersbaar te maken of op te lossen.
- We zetten in op beter bereik van onze verschillende regelingen met onder andere de campagne 'Weet waar je recht op hebt' en de inzet van het sleutelpersonennetwerk.
- Met bijzondere bijstand voorkomen we dat inwoner financieel in de knel komen door onvoorziene uitgaven.
- We geven een impuls voor kinderen voor meedoen aan sport en cultuur via de U-pas en de subsidiering van fondsen.
- We bieden van inkomensondersteuning in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ.
- We zetten in op proactieve dienstverlening en maken maximaal gebruik van de ruimte die de wet ons biedt.

Financiën Inkomenszekerheid

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	191.056	189.057	189.057	189.057	189.057	189.057
Lasten	260.207	260.770	258.134	252.352	251.961	251.207
Saldo baten en lasten	**-69.151**	**-71.713**	**-69.077**	**-63.295**	**-62.904**	**-62.150**
Onttrekking reserves	1.474	978	1.000	0	0	0
Toevoeging reserves	745	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**729**	**978**	**1.000**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-68.422**	**-70.735**	**-68.077**	**-63.295**	**-62.904**	**-62.150**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten.			
Lasten			
De toevoeging van middelen uit de prijscompensatie en het groeikader leidt tot hogere lasten.	760	N	S
De lasten zijn hoger voor de toerekening van uitvoeringskosten onder andere vanwege loonindexatie. Tot en met 2026 werd de toerekening aan de producten Minimabeleid en Schulddienstverlening geheel verantwoord onder het product Minimabeleid. Vanaf 2027 is dit gescheiden. Hierdoor is een verschuiving van de lasten zichtbaar van Minimabeleid naar Schulddienstverlening.	504	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
De lasten zijn hoger door de kosten van begeleiding naar een passende zorgverzekering voor mensen met een lager inkomen of voor mensen die extra hulp nodig hebben.	269	N	S
De lasten zijn hoger vanwege de mogelijkheid dat inwoners zonder papieren ook gebruik kunnen maken van de U-pas.	200	N	S
De lasten zijn hoger door de indexatie van de armoederegelingen.	440	N	S
De lasten zijn lager door het incidentele budget voor lokale energiehulp in 2026.	142	V	I
De lasten van de bijstandsverstrekking zijn lager door verwachte besparingen vanuit de inbesteding UW vanaf 2026.	800	V	S
De lasten van de bijstandsverstrekking zijn lager door een lagere incidentele rijksbijdrage voor de implementatie van Participatiewet in balans in 2026.	1.110	V	I
Voor 2026 en opvolgende jaren is eerder extra dekking toegekend vanuit de algemene middelen voor verwachte tekorten op de bijstandsverstrekking. Deze aanvullende dekking neemt in 2027 ten opzichte van 2026 af met 3 miljoen euro (in 2028 neemt deze af met 5 miljoen euro ten opzichte van 2027).	3.000	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2027 wordt 1 miljoen euro uit de reserve Minimabeleid en Schuldhulpverlening ingezet ten behoeve van de dekking van het coalitieakkoord. De onttrekking in 2026 betreft de toevoeging van rijksbijdragen uit de circulaires gemeentefonds 2025.	22	N	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 5: Een weerbare en wendbare Utrechtse arbeidsmarkt

Bij een weerbare en wendbare arbeidsmarkt zijn vraag naar en aanbod van arbeid nu en in de toekomst beter op elkaar afgestemd. Dit kan door 1) het verbeteren van de huidige en toekomstige match tussen vraag naar en aanbod van arbeid, 2) het vergroten van het arbeidsaanbod en 3) het verminderen van de vraag naar arbeid.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Arbeidsmarkt	2025	In dit beleid staat de inzet van de gemeente Utrecht beschreven om te komen tot een weerbare en wendbare arbeidsmarkt.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
De mate waarin werkenden geen 'nieuwe' kennis of vaardigheden hoeven op te doen om aan de eisen van de arbeidsmarkt te kunnen blijven voldoen (weerbaar)	83% (2023)	nnb	85%	85%	85%	85%
De mate waarin werkenden gemakkelijk ander werk kunnen vinden (wendbaar)	84% (2023)	nnb	85%	85%	85%	85%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Eventuele nieuwe activiteiten komen aan bod in het nog te verschijnen uitvoeringsprogramma arbeidsmarkt 2027-2028.
- We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma EU Arbeidsmigranten dat eind 2026 aan de raad wordt gestuurd, waarin we de gecoördineerde aanpak EU-arbeidsmigranten uitwerken.

Activiteiten die we niet meer doen

- We stoppen met het ondersteunen van de U-Tech community, i.v.m. de opheffing van deze stichting.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We continueren onze sectorale aanpak, waarmee we werken aan de tekorten in bijvoorbeeld de kraamzorg, de ouderenzorg en de techniek.
- We blijven investeren in de omscholing naar tekortsectoren via het Regionaal Talentfonds
- Via onze deelname aan de Utrecht Talent Alliantie worden regionale arbeidsmarktprojecten en -programma's gesubsidieerd.
- Via de arbeidsmarktaanpak circulair brengen we vraag en aanbod bij elkaar. Hiermee stimuleren we de transitie naar een circulaire economie.

Financiën Een weerbare en wendbare arbeidsmarkt

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	1.405	1.005	1.005	1.005
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**-1.405**	**-1.005**	**-1.005**	**-1.005**
Onttrekking reserves	0	0	400	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**400**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**0**	**0**	**-1.005**	**-1.005**	**-1.005**	**-1.005**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.			
Lasten			
Betreft overheveling budget voor uitvoeren beleidsnota arbeidsmarkt.	1.328	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Betreft onttrekking vanuit reserve Werken naar Werk ten behoeve van de beleidsnota Arbeidsmarkt.	400	V	I
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.			

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Een **laagconjunctuur** leidend tot onder meer teruglopende investeringen in vastgoed heeft negatieve gevolgen voor de groei van bedrijven en werkgelegenheid.	• In ons arbeidsmarktbeleid focussen we ons op sectoren waarvan we verwachten dat deze in de toekomst en/of tijdens laagconjunctuur nog steeds werkgelegenheid bieden.
Krapte op de **arbeidsmarkt**, zowel in markt als bij gemeenten de markt leidt dit tot belemmeringen in ondernemerschap, bij de gemeente tot belemmeringen in het uitvoeren van onze ambities	• Marktgroepenaanpak, om zoveel mogelijk mensen toe te leiden naar duurzaam werk en passend bij de maatschappelijke opgaven van onze stad. • Inzet op behoud uitvoeringskracht Economie
I**nflatie en ongunstige marktomstandigheden**, zoals stijgende kosten voor grondstoffen en energie en netcongestie. Dit kan leiden tot problemen in de bedrijfsvoering bij ondernemers, en stagneert groei en het aantrekken van kapitaal. Door stijgende lasten en inflatie hebben Utrechters met hetzelfde inkomen minder te besteden.	• Inkomensbeleid is voorbehouden aan het Rijk. Wij monitoren de ontwikkelingen in wet- en regelgeving. • Ondernemer Centraal • Uitvoeringsprogramma netcongestie inclusief aanpak bedrijven(terreinen) • Faciliteren verduurzaming / circulair ondernemen

Strategische programmarisico's	Maatregel
Bij huishoudens met een laag inkomen staat de **bestaanszekerheid** onder druk. Door de stijgende lasten bestaat het risico op een verbreding van deze problematiek richting de lage middeninkomens. De gemeente heeft niet de beleidsinstrumenten om structurele inkomenstekorten te dempen en het Rijk biedt tot nu toe geen oplossing in de vorm van toereikend inkomensbeleid.	• Toeleiding naar kapitaal via ROM • Investeren in en uitvoering geven aan het regionaal talentfonds
Toenemend **ruimtegebrek** voor werkgelegenheid (kantoren, bedrijven, winkels, instellingen), waardoor er onvoldoende mogelijkheden zijn voor meegroeien van de werkgelegenheid met groei van de bevolking	• Aanpak intensivering werklocaties. • Regionale afstemming werklocaties • Uitgifte Strijkviertel (op termijn) • Acties vanuit beleidsnota Werklocaties worden uitgevoerd.
Door toenemende ruimtedruk komt de **betaalbaarheid** van diverse werkfuncties onder druk. Dit kan een negatieve impact hebben op de diversiteit van het Utrechtse bedrijvenbestand. Bedrijven die maatschappelijke waarde toevoegen kunnen niet goed doorgroeien in Utrecht.	• In de beleidsnota werklocaties worden voorstellen gedaan hoe hier mee om te gaan. Input hiervoor is onder andere een onderzoek naar betaalbaarheid dat wordt uitgevoerd • Investeren in verdichten en verduurzamen van bedrijventerreinen (samen met de OMU)
Teruglopende budgetten bij het Rijk waardoor er onvoldoende middelen zijn om regionaal te kunnen sturen op o.a. kennis en innovatie en onzekerheid over vervolg Kansen voor West/EFRO middelen.	• Zoeken naar alternatieve dekkingsbronnen zoals publiek-private cofinanciering, Europese/nationale subsidies etc., en (door)ontwikkeling van stimulerend en verbindend sturingsinstrumentarium
Nieuwe wetgeving of financieringssystematieken kunnen betekenen dat er een groter beroep gedaan wordt op bepaalde instrumenten of dat er een nieuwe prikkel ontstaat om instrumenten meer in te zetten, zoals bij LKS. Dit kan leiden tot afwijkingen van de ingeschatte inzet van instrument waardoor bijvoorbeeld het subsidieplafond voortijdig bereikt wordt.	• Monitoren ontwikkelingen wetgeving
Netcongestie kan leiden tot vertraging van uitgifte en verkoop van panden voor bedrijfsmatig vastgoed. Dit kan een remmend werking hebben op de economische ontwikkeling.	• Gemeente stimuleert en faciliteert bij het zoeken naar slimme alternatieve oplossingen (o.a. E-hubs) en tijdelijke maatregelen Voucherregeling voor advies over netcongestie voor ondernemers

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**2.833**						
Circulair	**2.833**						
Uitbreidingsinvesteringen A	2.833	1.274	0	0	0	0	2.833
Totaal	**2.833**	**1.274**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.833**

x € 1.000

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Circulair							
Uitbreidingsinvesteringen A	500	1.059	0	0	0	0	0
Totaal	**500**	**1.059**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting

Voor het jaar 2027 verwachten we geen extra krediet aan te vragen.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Noord West Beheer BV	De Wijkontwikkelingsmaatschappij Noordwest (WOM Noordwest) is in 2008 opgericht om bij te dragen aan de sociaaleconomische vitaliteit in het gebied Noord West met het beheer en de ontwikkeling van vastgoed met een focus op de Amsterdamsestraatweg.	Geen bijdrage
Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Lombok BV	De WOM Lombok is een BV. Doel is om de economische structuur van Lombok te verbeteren door het aankopen, opknappen en aan gewenste branches te verhuren van panden.	Geen bijdrage
Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio BV	Aan de ROM gelieerde BV met als doel regionale fondsen en projecten op te zetten waar het ministerie van EZK geen aandeelhouder van is (onder andere POC fonds).	2% van de exploitatiebijdrage aan de ROM (zie hieronder)
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht BV	Stimuleren innovatief ondernemerschap rond prioritaire maatschappelijke opgaven door te innoveren, investeren en internationaliseren.	1.133
Coöperatieve Vereniging Wigo4it U.A.	Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen en zorg. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.	2.269
UW Holding B.V.	Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. UW Holding BV is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.	1.500

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Bovengemeentelijke belangen					
BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	145	145	0	145
Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad	16.331	20.108	16.331	0
Totaal doelstelling 1		16.476	20.253	16.331	145
Werknemers en -gelegenheid					
Economic Board Utrecht	U10, EBU en ROM Utrecht 2025 - 2028	47	47	47	0
Totaal doelstelling 2		47	47	47	0
Werken en re-integreren					
Inkomens en bestaanszekerheid ondernemers (ondernemer centraal)	Ondernemen preventief voorzien van passende dienstverlening om de toekomstigbestendigheid van de onderneming te borgen	300	300	0	0
Persoonlijke ondersteuning bij werk (jobcoaching en interne werkbegeleiding)	Werkgevers kunnen subsidie ontvangen voor de begeleiding van een medewerker met een afstand tot de arbeidsmarkt door een jobcoach en/of werkbegeleider.	300	300	0	0
Werkgeverspremie	Een vergoeding aan de werknemer voor eenmalige extra kosten die direct en specifiek te relateren zijn aan het krijgen van een werkplek	50	50	0	0
Werknemerscheque	Een vergoeding aan de werknemer voor eenmalige extra kosten die direct en specifiek te relateren zijn aan het krijgen van een werkplek	50	50	0	0
Wet Sociale werkvoorziening	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	17.187	16.313	15.778	0
Totaal doelstelling 3		17.887	17.013	15.778	0
Inkomenszekerheid					

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Actieagenda Utrechters schuldenvrij	Zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en blijvend schulden(zorg)vrij zijn. We doen dit door er op tijd bij te zijn en hulp op maat te bieden.	150	300	0	0
Deelname sport en cultuur	Stimuleren van sport- en cultuurdeelname door minderjarige kinderen	300	300	0	300
Huisvesting voedselbanken	Door het wekelijks verstrekken van voedsel aan de meest kwetsbare inwoners en/of hun huisdieren, kunnen kwetsbare inwoners rondkomen en meedoen	150	150	0	0
Loonkostensubsidie	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen	8.700	8.700	0	0
Totaal doelstelling 4		9.300	9.450	0	300
Totaal		**43.710**	**46.763**	**32.156**	**445**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Kansrijk opgroeien

Programmaoverzicht

Kinderen en jongeren in Utrecht groeien kansrijk op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving.

Portefeuillehouder(s): Dennis de Vries

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	36.762	23.779	22.760	27.261	27.865	27.865
Lasten	291.334	293.450	313.761	316.344	316.157	317.922
Saldo van Baten en Lasten	**-254.572**	**-269.670**	**-291.001**	**-289.082**	**-288.292**	**-290.056**
Onttrekking reserves	1.976	1.444	0	0	0	0
Toevoeging reserves	750	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.226**	**1.444**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-253.346**	**-268.226**	**-291.001**	**-289.082**	**-288.292**	**-290.056**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027.

De baten in dit programma zijn 22,760 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Vergoeding Materiële instandhouding (MI) onderhoud vanuit schoolbesturen (3,285 miljoen euro)
- Rijksmiddelen als specifieke uitkering voor Onderwijsachterstandenbeleid en passende Plek (19,475 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 313,761 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Subsidie Bibliotheek Utrecht (21,416 miljoen euro)
- Lasten en subsidies voor het tegengaan van onderwijsachterstanden (23,795 miljoen euro)
- Lasten en subsidies ter bevordering van scholen, schoolbesturen en instanties voor onderwijs en goede onderwijsprofessionals (9,907 miljoen euro)
- Lasten specifieke uitkering passende Plek (11,995 miljoen euro)
- Lasten voor uitvoeren leerplicht en leerlingenvervoer (6,409 miljoen euro)
- Kapitaallasten voor afschrijving en rente onderwijshuisvesting (32,035 miljoen euro)
- Huur gebouwen onderwijshuisvesting (13,092 miljoen euro)
- Belastingen en gebruikerslasten gebouwen onderwijshuisvesting (4,305 miljoen euro)
- Onderhoud gebouwen onderwijshuisvesting (4,204 miljoen euro)
- Overige lasten onderwijshuisvesting waaronder personeel (15,05 miljoen euro)
- Lasten voor het versterken veerkracht in de pedagogische basis (14,612 miljoen euro)
- Lasten voor het organiseren van de buurteams jeugd en gezin in de wijken (28,132 miljoen euro)

- Lasten voor aanbieders die cliënten voorzien van specialistische zorg (112,554 miljoen euro)
- Lasten voor aanbieder Samen Veilig Midden Nederland voor de producten Veilig Thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (14,921 miljoen euro)

De mutaties reserves zijn 1,444 miljoen euro. Deze hebben betrekking op:

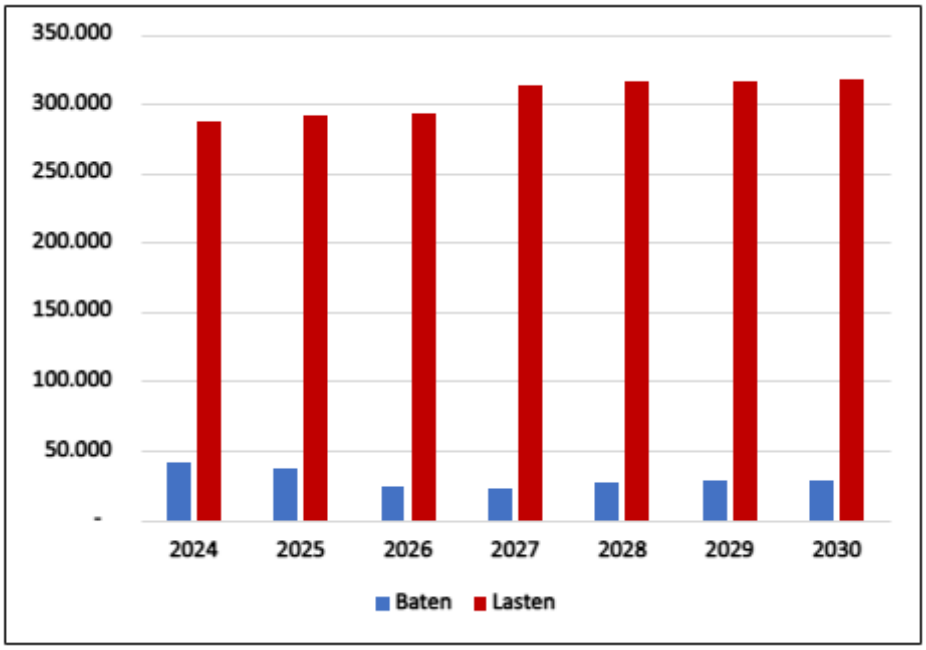
- Onttrekking aan de transitiereserve voor de hervormingen sociaal domein (0,944 miljoen euro)
- Onttrekking G4 aanpak lerarentekort (0,500 miljoen euro)

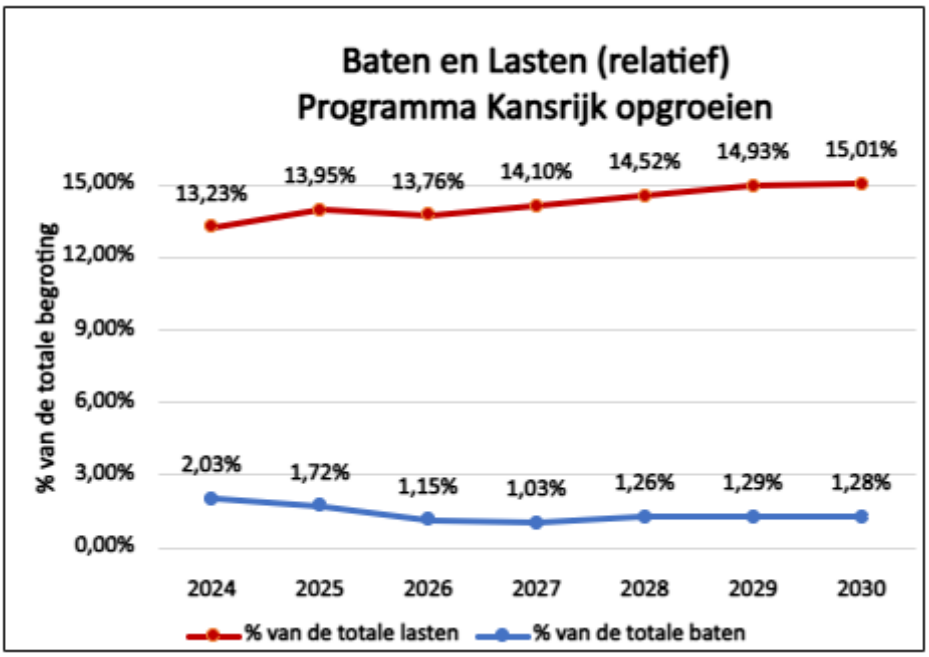
Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

De baten van de doelstelling Aanvullende hulp nemen vanaf 2028 toe in verband met het invoeren van de Eigen Bijdrage regeling. Deze zijn als inkomsten in de begroting verwerkt.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad vol groen
  - 2.2 Groen, biodiversiteit en openbare ruimte
- Een stad voor preventie
  - 3.2 Jeugd
  - 3.3 Onderwijs
- Een stad waar iedereen meetelt
  - 4.1 Economie en werkgelegenheid
  - 4.2 Bestaanszekerheid en passende ondersteuning
- Een stad die we samen maken
  - 6.1 De stad in

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Aanpak netcongestie	39	41	42	42	I
Extra onderuitputting kapitaallasten*	-2.500	-1.800	0	0	I
Impuls aan bibliotheek op school	0	1.000	1.000	1.000	S
Investering in sterke pedagogische basis en basishulp	7.000	4.000	2.000	0	I
MBO uitvoeringsplan	300	300	300	300	S
Stelpost jeugd	7.400	11.300	14.500	17.800	S
Utrecht leert**	150	150	150	150	S
Voorschoolse educatie gratis in Kanaleneiland	350	350	350	350	S
Voorschoolse educatie uitbreiding leeftijd	1.650	1.650	1.650	1.650	S
Wegvallende rijksinkomsten***	1.200	1.200	1.200	1.200	S
Totaal	**15.589**	**18.191**	**21.192**	**22.492**	

* De post 'extra onderuitputting kapitaallasten' is in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Algemene middelen en overhead.
** Deze extra middelen zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid.
*** De extra middelen uit het coalitieakkoord in verband met het wegvallende van rijksmiddelen voor jeugd (Woonplaatsbeginsel) zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Algemene middelen en overhead.

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Eigen pad in het onderwijs

Alle kinderen en jongeren doorlopen hun eigen unieke pad in het onderwijs naar kansrijke deelname aan de samenleving.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Verordening Leerlingenvervoer	2025	Voorschriften op het gebied van leerlingenvervoer.
Beleidsregel Leerlingenvervoer	2025	Lagere regelgeving op het gebied van leerlingenvervoer.
Beleidsnota bibliotheek 2024-2034	2024	De beleidsnota biedt de gemeente een inhoudelijk sturingskader en monitoringsinstrument voor de gesubsidieerde activiteiten van Bibliotheek Utrecht.
Utrechtse Onderwijsagenda 2024-2027	2024	De gezamenlijke agenda van schoolbesturen, kinderopvangpartners, (onderwijs)partners) en gemeente Utrecht.
Nota van Uitgangspunten Passende Kinderopvang vanaf 2024	2023	De uitgangspunten voor de beleidsregel die aanbieders van Voorschoolse Educatie (VE) de mogelijkheid biedt om subsidie aan te vragen voor het uitvoeren van VE. Deze nota is de opvolger van de beleidsnota Voorschoolse Educatie.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Bereik voorschoolse educatie	74 (2022)	83	90	90	90	90
Aantal beschikbare Voorschoolse Educatie (VE) plaatsen.	-	1.245	1.350	1.350	1.350	1.350
Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingenvervoer.	0	0	0	0	0	0
Klanttevredenheid leerlingenvervoer.	7.1 (2023)	7.9	8	8	8	8
% van de Utrechtse bevolking dat lid is van de bibliotheek.	25,5 (2024)	24.6	26	26	26	26

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Aantal benaderde jongeren in de Focus aanpak	-	1.822	1.000	1.000	1.000	1.000
Aantal thuiszitters 5-18 jaar.	133 (2023)	272	0	0	0	0
% niet vervulde vacatures in het primair onderwijs	6% (2020)	7.0	-	-	-	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We investeren tot en met 2027 extra in een kansrijke start voor jonge kinderen met een driejarige impuls. De VE-aanbieders bieden hiermee extra spelinloop voor kinderen tot 2,5 jaar en VE in de kinderdagopvang wordt uitgebreid. Daarnaast wordt in samenwerking met de bibliotheek leesstimulering voor jonge kinderen uitgebreid.
- Gratis voorschoolse educatie wordt uitgebreid, waarmee alle kinderen in Kanaleneiland hier gebruik van kunnen maken. Ook kunnen kinderen vanaf twee jaar oud in de hele stad deel gaan nemen aan voorschoolse educatie.
- Om de sociale basis te versterken en de samenwerking met ouders te intensiveren is de afgelopen jaren op vier scholen gewerkt met de pilot Familiescholen. We maken in 2027 een start met het uitbreiden naar alle basisscholen in Overvecht en betrekken daar ook de voorschoolse partners bij.
- In het nieuwe jaar komt er een nieuw mbo-uitvoeringsplan (ter vervanging van het mbo-uitvoeringsplan dat per 1 januari 2027 afloopt) waarin we gaan werken aan verschillende ambities ten behoeve van de versterking van het mbo. Hierin zetten we de ambitie voort om te werken aan de omslag van selectie- naar talentenmaatschappij.
- Er zijn nieuwe subsidievoorwaarden vastgesteld op loopbaanoriëntatie- en begeleiding waarbij meer aandacht is voor praktisch talent en kansrijke sectoren.
- We borgen de continuïteit in het Leerlingenvervoer met een nieuwe opdracht aan een vervoersbedrijf per 1 augustus 2027.
- We geven invulling aan de Rijke schooldag zoals geformuleerd in het coalitieakkoord. Als financiering niet lukt voor alle scholen in Utrecht, kiezen we scholen op basis van het principe ‘ongelijk investeren voor gelijke kansen’.
- We starten een onderwijspilot voor jongeren zonder papieren. We maken geld vrij voor een pilot om onderwijs ook voor hen toegankelijk te maken.
- We stellen een nieuw convenant op met schoolbestuur NUOVO en de gemeenten uit onze Doorstroompunt regio over het onderwijs aan nieuwkomers van 12 tot 18 jaar. Dit nieuwe convenant sluit aan bij de veranderde omstandigheden in het nieuwkomersonderwijs en draagt bij aan het realiseren van voldoende aanbod.
- Samen met onze partners in kinderopvang, onderwijs, zorg en de sociale basis werken we aan optimale ontwikkelkansen voor de Utrechtse jeugd (0-18 jaar) door te investeren in een duurzaam, inclusief continuüm van kinderopvang, onderwijs en zorg.
- Binnen de integrale aanpak tegen onderwijssegregatie verkennen we welke spelregels voor het aanmeldbeleid kunnen bijdragen aan het tegengaan van segregatie.
- We verkennen met vo-schoolbesturen mogelijke vormen van solidariteit rond de vrijwillige ouderbijdrage in het voortgezet onderwijs.

- We werken aan een nieuwe Utrechtse Jeugdagenda (ter vervanging van de UOA die eind 2027 afloopt). In deze agenda verwoorden we onze inzet op het snijvlak onderwijs – jeugd in de jaren 2028-2032.

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Gratis voorschoolse educatie voor alle kinderen met U-pas en voor alle kinderen in Overvecht wordt voortgezet.
- Aan de hand van de verbeterkansen uit de kwaliteitsmeting voor- en vroegschool (vve) versterken we de kwaliteit op de vve en herzien we de vroegschoolse subsidie 'Versterken van Taal'
- We blijven ons inzetten voor de realisatie van de doelen en ambities uit de UOA werkagenda 2024-2027, onder andere door het bevorderen van burgerschapsonderwijs, het stimuleren van ontmoetingen en het terugdringen van segregatie in het onderwijs, het versterken van de pedagogische basis, het realiseren van een stedelijk solidariteitsfonds vrijwillige ouderbijdrage in het PO en het gratis Professioneel Abonnement op de bibliotheek voor onderwijsprofessionals.
- Samen met de bibliotheek continueren wij de Bibliotheek op School, zowel in het primair en voortgezet onderwijs als in het mbo. We zetten daarbij in op het behouden van samenwerking die al lopen en breiden uit met minstens 4 PO scholen. In de Kinderopvang wordt vanuit de bibliotheek BoekStart aangeboden.
- De Utrechtse kernpartners werken samen met het onderwijs, de jeugdhulppartners en in afstemming met leerling en ouders aan het bieden van een passende plek in het onderwijs voor alle leerlingen. Hierbij geven we in het bijzonder uitvoering aan het initiatiefvoorstel 'Tijd voor een nieuw pact' ter voorkoming van thuiszitten.
- Met de inzet van tiener- en jongerenwerk op straat, online en op scholen, in nauwe samenwerking met onderwijs en zorg- en veiligheidspartners, investeren we in sociale en online veiligheid door vroegsignalering, het verbinden van signalen uit wijk en school en het bieden van laagdrempelige ondersteuning ter voorkoming van risicogedrag en overlast.
- We ondersteunen nieuwkomers in het onderwijs met: 1) een activiteitenprogramma en een zomerprogramma voor leerlingen van ISK Ithaka, 2) waar mogelijk alternatieve passende praktijkroutes voor ISK jongeren op ISK Ithaka, 3) continueren van de training nieuwkomersspecialisten.
- Met de Aanpak Utrecht Leert continueren we de samenwerking tussen primair onderwijs, voortgezet onderwijs, mbo en lerarenopleidingen om het lerarentekort terug te dringen. Daarbij ligt de focus op scholen en vakken met grote tekorten, behoud startende leraren en zijinstromers, onderwijs toekomstbestendig organiseren.
- Naast onze inzet op het behalen van een startkwalificatie, richten we ons op een goede overstap naar duurzaam werk aansluitend op de talenten en mogelijkheden. Vanuit het doorstroompunt bieden we jongeren die daarbij extra hulp nodig hebben, gerichte ondersteuning en begeleiding. Sinds 2026 is de doelgroep van Focus veranderd van 18-23 naar 18-27 jaar door de Wet van school naar duurzaam werk.

Financiën Eigen pad in het onderwijs

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	19.164	19.475	19.475	19.475	19.475	19.475
Lasten	69.265	71.962	74.855	74.715	74.628	74.824
Saldo baten en lasten	**-50.101**	**-52.487**	**-55.379**	**-55.240**	**-55.153**	**-55.348**
Onttrekking reserves	790	500	0	0	0	0
Toevoeging reserves	50	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**740**	**500**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-49.361**	**-51.987**	**-55.379**	**-55.240**	**-55.153**	**-55.348**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,500 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.	0		
Lasten	**2.236**	**N**	**S**
In het coalitieakkoord zijn vanaf 2027 middelen beschikbaar gesteld om de leeftijd voor de voorschoolse educatie in de stad te verlagen van 2,5 jaar naar 2 jaar (1,65 miljoen euro) en voor gratis aanbod in Kanaleneiland (0,35 miljoen euro).	2.450	N	S
Hogere lasten vanaf 2027 door de loon- en prijsindexatie.	1.286	N	S
Lagere lasten vanaf 2027 in verband met de bezuinigingsmaatregel uit de Voorjaarsnota 2024 op 'Onderwijsimpuls'.	-256	V	S
De incidentele bijdrage Lerarentekort G4 vervalt in 2027 (zie onttrekking reserve).	-500	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
G4 aanpak lerarentekort In 2026 was er incidenteel rijksgeld beschikbaar vanuit eerdere jaren voor aanpak van lerarentekort voor de G4 gemeenten. Dit is via de algemene dekkingsreserve onttrokken.	-500	V	I
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.			

Doelstelling 2: Huisvesting scholen

Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra	2025	In dit uitvoeringsprogramma Utrechtse Kindcentra staat beschreven welke acties we als gemeente ondernemen om de samenwerking rondom het kind in Utrechtse Kindcentra te stimuleren en te faciliteren.
Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041	2025	Beleidskader op het gebied van onderwijshuisvesting.
Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht	2021	In deze verordening beschrijven we de regels waaraan wij en schoolbesturen ons houden bij het bouwen van schoolgebouwen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Voortgang uitvoeringsprogramma onderwijs gerealiseerde projecten	-	9	5	3	11	3
Aantal opgeleverde projecten is een energie neutraal gebouw (ENG)	-		1	0	5	5

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We gaan werken met de nieuwe Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht. Uitgangspunt en belangrijkste wijziging is dat deze verordening aansluit op de visie op onderwijs en de beleidsuitgangspunten, zoals opgenomen in de vastgestelde Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041, inclusief het daarbij behorende uitvoeringsprogramma. Met deze verordening wordt de regelgeving verduidelijkt voor de gemeente en schoolbesturen (gereed in Q4 2026).
- Medio 2027 komt de nieuwe Modelverordening beschikbaar naar aanleiding van een wetswijziging Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting en dit zal opnieuw aanpassingen vragen in de Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht (gereed in Q4-2027).

- We realiseren pilots voor buurtscholen (een centrale, bekende en laagdrempelige plek in de wijk waar verschillende organisaties samenwerken), die in 2027 en 2028 in drie wijken vorm krijgen (gereed in Q4-2027).

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- In 2027 werken we aan de realisatie van de (vervangende) nieuwbouw, renovatie en uitbreiding van 25 schoolgebouwen, waarvan we er drie zullen opleveren.
- In 2027 werken we aan de nieuwbouw en renovatie van 23 gymzalen, zowel inpandig in scholen, stand alone en als onderdeel van een sporthal. Hiervan leveren we er twee op in 2027.
- We kennen subsidie toe voor het realiseren van tien groene schoolpleinen. De scholen realiseren op basis hiervan zelf de nieuwe schoolpleinen. We blijven hierbij onderscheid maken tussen wijken, waarbij wijken met een lagere SES-score in aanmerking komen voor een hoger subsidiebedrag.
- We blijven ons inzetten op multifunctioneel bouwen en meervoudig ruimtegebruik in scholen, onder andere door het stimuleren van samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang (in Utrechtse Kindcentra).
- We blijven herschikkingsgesprekken per wijk voeren om toe te werken naar robuuste scholen en zo het gebruik van schoolgebouwen te optimaliseren. We gaan verder met de uitwerking van deze gesprekken voor de wijken Zuidwest, Overvecht en Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern.
- In 2027 vervolgen we de uitvoering van de Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041. In deze beleidsnota zijn de volgende activiteiten opgenomen die we uitvoeren in 2027:
    - leegstand binnen schoolgebouwen in kaart brengen en deze informatie op een duidelijke manier vastleggen;
    - verkennen op welke wijze we projecten met onderwijsvastgoed in gemeentelijk eigendom (m.n. gymzalen en strategische wissellocaties) zo efficiënt en effectief mogelijk aanbesteden in de huidige krappe markt en hoe we hierin kunnen samenwerken met de schoolbesturen;
- Het uitvoeren van twee pilots om schoolgebouwen geschikter te maken voor het bieden van inclusief onderwijs, waarvoor middelen beschikbaar zijn.

Financiën Huisvesting scholen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	3.695	3.104	3.285	3.386	3.990	3.990
Lasten	58.887	67.625	68.687	71.614	70.645	70.917
Saldo baten en lasten	**-55.192**	**-64.521**	**-65.402**	**-68.227**	**-66.655**	**-66.927**
Onttrekking reserves	300	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	700	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-400**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-55.592**	**-64.521**	**-65.402**	**-68.227**	**-66.655**	**-66.927**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Verhoging van baten als gevolg van uitvoering maatregelen Netcongestie.	181	V	I
Lasten	992		
Hoger kapitaallasten budget vanaf 2027 ter dekking van vervanging- en uitbreidingsinvesteringen	2.985	N	S
In het coalitieakkoord zijn de kapitaallasten verlaagd om deze meer in lijn te brengen met de haalbaarheid van investeringen (reëel ramen).	2.500	V	I
In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de maatregelen Netcongestie.	39	N	I
Hoger lasten vanaf 2027 als gevolg van loon- en prijsindexatie.	398	N	S

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 3: Veerkracht en de pedagogische basis

Kinderen en ouders zijn veerkrachtig en ondersteunen elkaar om binnen de pedagogische basis oplossingen te vinden voor opvoed- en opgroeivragen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Jeugd 'samen opgroeien, samen opvoeden' 2025-2034	2024	Beleidsnota Jeugd met de opgaven: belang van kinderen voorop, sterke pedagogische basis, kansrijke start, aansluiting onderwijs-jeugdhulp, collectief werken, jeugdhulp in de buurt, wel thuis en als je 18 wordt.
Nota van uitgangspunten Passende Kinderopvang Utrecht vanaf 2024	2023	Uitvoering passende kinderopvang

Effectindicatoren

Het percentage ouders dat in de afgelopen 12 maanden advies en/of hulp heeft gevraagd aan familie, vrienden, kennissen of buren over de opvoeding van hun kind(eren) is 31%. Dit cijfer is niet te vergelijken met eerdere metingen vanwege verandering van de vraagstelling. Wel is voor het eerst duidelijk geworden dat ouders met een hbo/wo opleiding significant vaker advies of hulp over de opvoeding vragen dan ouders met een andere opleiding (bron: inwonersenquête die één keer in de twee jaar plaatsvindt in de oneven jaren).

Het percentage kinderen dat er vaak/altijd goed mee om kan gaan als er iets vervelends gebeurt, was 64% in 2025 (bron: Jeugdmonitor Utrecht die één keer in de twee jaar plaatsvindt). Het percentage kinderen met een verhoogd risico op psychosociale problemen was 15% in 2025 (bron: Jeugdmonitor Utrecht).

We willen het percentage ouders dat aan naasten advies of hulp vraagt over de opvoeding verhogen. Ook willen we kinderen weerbaarder maken bij tegenslag en het percentage kinderen met verhoogd risico op psychosociale problemen verminderen. De activiteiten in dit programma dragen hieraan bij. Wezenlijke en structurele effecten zijn voor een belangrijk deel afhankelijk van de mate waarin het lukt om een cultuuromslag te maken bij inwoners en professionals (meer normaliseren en vragen in het gewone leven beantwoorden) en om de grondoorzaken van de vraag naar jeugdhulp aan te pakken.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Collectief en groepsgericht werken: We zien dat voor een aantal typen hulpvragen collectieve hulp dermate vaak goed werkt, dat we collectieve hulp voor de inwoners met deze hulpvragen de norm maken. Professionals blijven wel per inwoner de afweging maken of een collectieve vorm inderdaad passend is, of dat een individuele vorm toch nodig is.
- Kansrijke start: we breiden de kernpartneraanpak Jonge kind uit met kinderopvang en sociale basis als kernpartners.
- We investeren verder in de pedagogische basis en basiszorg om de aanvullende zorg te ontlasten langs de 5 ontwikkellijnen uit het Ambtelijk Overdrachtsdossier (pg. 102).

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Belang van kinderen voorop: We werken aan een structurele en gelijkwaardige samenwerking met ouders in de ontwikkeling van ons jeugdbeleid, zodat beleid echt aansluit bij wat kinderen en gezinnen nodig hebben, in lijn met M517. Samen met ouders en ouderinitiatieven blijven we leren wat hierin wel en niet werkt, terwijl we het doen.
- Belang van kinderen voorop: We rollen het uitvoeringsprogramma 'Samenwerken met onze jonge Utrechters' verder uit, waarmee jongerenparticipatie een vaste plek krijgt in onze werkwijze in lijn met de Utrechtse waarde van actief burgerschap die de Vreedzame School dagelijks vormgeeft.
- Belang van kinderen voorop: We blijven werken om kinderrechten als basis te gebruiken bij de ontwikkeling van beleid dat kinderen en jongeren raakt.
- Sterke Pedagogische Basis: de eerste toegekende subsidieaanvragen vanuit de nieuwe nadere regel Subsidie Sociale Basis starten per dit jaar. Veel van de partijen zijn gegund voor een periode van 4 jaar. We zetten in op een steviger samenwerking met deze partijen.
- Sterke pedagogische basis: vanuit de 1 miljoen uit de VJN 2025 blijven we noodzakelijke structurele en incidentele investeringen doen, met de focus op normaliseren van contact tussen ouders. Onder andere door in samenwerking met jeugdgezondheidszorg de werkwijze *centering ouderschap* verder te implementeren.
- Collectief en groepsgericht werken: We blijven inzetten op de beweging van meer groepsgericht en collectief werken. Met groepsgerichte en collectieve hulp/ondersteuning worden inwoners geholpen én leren en oefenen ze om hun emoties en hulpvragen met anderen te bespreken.

- Kansrijke start: we zetten in op het versterken van de samenwerking tussen ouders, het informele netwerk en partners in BSO+, kinderopvang+ en de sociale basis.
- Als je 18 wordt: we gaan door met de informatievoorziening 18 worden; de verjaardagskaart en website.

Financiën Veerkracht en de pedagogische basis

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	7.094	7.276	14.612	11.562	9.224	7.224
Saldo baten en lasten	**-7.094**	**-7.276**	**-14.612**	**-11.562**	**-9.224**	**-7.224**
Onttrekking reserves	221	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**221**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-6.873**	**-7.276**	**-14.612**	**-11.562**	**-9.224**	**-7.224**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Niet van toepassing			
Lasten	**7.256**	**N**	**I**
In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld waarmee een investering kan worden gedaan in een sterke pedagogische basis en basishulp.	7.000	N	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 4: Basishulp

Voor kinderen en ouders die dat nodig hebben is tijdig passende hulp vanuit de buurtteams jeugd en gezin beschikbaar. Deze hulp sluit goed aan op de eigen kracht van het gezin en de ondersteuning vanuit de pedagogische basis.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Jeugd 'samen opgroeien, samen opvoeden' 2025-2034	2024	Beleidsnota Jeugd met de opgaven: belang van kinderen voorop, sterke pedagogische basis, kansrijke start, aansluiting onderwijs-jeugdhulp, collectief werken, jeugdhulp in de buurt, wel thuis en als je 18 wordt.
Nota van uitgangspunten	2024	Opdracht o.a. basishulp buurtteams jeugd en gezin

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Met elkaar voor elkaar - onderdelen van sociale basis en basiszorg 2025-2035		2025-2035.
Verordening Jeugdwet gemeente Utrecht 2026	2025	Verordening waarin onder andere is vastgelegd welke jeugdhulpvoorzieningen de gemeente Utrecht biedt en hoe de toegang tot deze jeugdhulpvoorzieningen is geregeld.

Effectindicatoren

We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget.

Bereik
Het aantal unieke gezinnen/jongeren dat hulp kreeg van het buurtteam was 5817 in 2025. Dit is in beide jaren ongeveer 15% van de gezinnen in Utrecht. De instroom was 2959 gezinnen/jongeren. De uitstroom was 2794 gezinnen/jongeren. We sturen er scherp op dat mutaties in de registraties achteraf zoveel mogelijk worden voorkomen. Toch verwachten wij dat de cijfers over 2025 nog achteraf moet worden geactualiseerd, waardoor de cijfers over bereik mogelijk naar boven moeten worden bijgesteld.

We verwachten voor 2027 een lichte daling van het bereik en de instroom, en een iets hogere uitstroom. Activiteiten in dit programma zoals inzet op normaliseren en verdere samenwerking met de pedagogische basis dragen hieraan bij. Of de verwachting haalbaar is, wordt voor een belangrijk deel bepaald door ontwikkelingen in het stelsel – denk aan de pedagogische basis en aanvullende hulp, maar ook aan samenwerking met aanpalende sectoren zoals het onderwijs, het aanpakken van grondoorzaken en de toenemende complexiteit van de hulpvragen van gezinnen, en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Beschikbaarheid
De buurtteams Jeugd en Gezin zijn in 2025 gestart met een nieuwe wijze van registreren van beschikbaarheid: het aantal gezinnen dat langer dan 10 werkdagen wacht op een kennismakingsgesprek. Van de ingestroomde gezinnen in 2025 heeft 49% (2.343) tijdig een kennismakingsgesprek gehad. 1633 gezinnen (34%) hebben langer dan 10 werkdagen moeten wachten op een kennismakingsgesprek en van 819 (17%) is dit onbekend. Een vlot kennismakingsgesprek waarborgt een tijdige inschatting van de urgentie van de vraag van gezinnen. Door de implementatie van een nieuwe werkwijze is een goede vergelijking met voorgaande jaren nog niet mogelijk. We verwachten dat het aantal wachtenden op een kennismakingsgesprek in 2026 verder afneemt net als het percentage ‘onbekend’, doordat de nieuwe werkwijze steeds beter wordt doorlopen en Lokalis hier ook meer op stuurt.

Kwaliteit
De buurtteams gebruiken de app Ervaringwijzer. In 2025 zijn er 372 vragenlijsten ingevuld, dat waren er in 2024 nog 406 (bron: Ervaringwijzer). We streven nog steeds naar een stijgende respons, echter het lukt onvoldoende om hier een kerende trend op te krijgen. De respons op de groepsgerichte activiteiten is daarentegen wel hoog. Dit omdat de groepsactiviteiten zich meer lenen tot een directe evaluatie bij het afronden van de groepsactiviteit.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Niet van toepassing

Activiteiten die we niet meer doen

- De buurtteams bieden vanaf 2027 geen jeugdhulp meer vanuit specifieke MBO-teams, maar werken met vaste contactpersonen en contactmomenten voor de MBO's. De MBO's bieden zelf schoolmaatschappelijk werk en betrekken waar nodig de buurtteams.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Kansrijke start: het buurtteam geeft prioriteit aan inzet op het jonge kind (en ouders) en continueert de groepsgerichte inzet (bijvoorbeeld Invest in play) gericht op jonge kinderen.
- Jeugdhulp in de buurt: in elke wijk verleent een buurtteam jeugd en gezin basishulp en verzorgt het buurtteam de toegang naar de aanvullende hulp. Per 2027 geeft het buurtteam voor de inzet van aanvullende hulp een beschikking af naar aard en duur van de te verkrijgen aanvullende hulp.
- Collectief werken: de buurtteams blijven bijdragen aan de uitbreiding van collectieve werkwijzen waarbij zij in 2027 bepalen voor welke thema's groepsgerichte hulp passender is dan individuele hulp. Ook gaat het buurtteam, in afstemming met buurtteam sociaal meer groepsaanbod ontwikkelen voor problematiek van ouders.
- Aansluiting onderwijs-jeugdhulp: we continueren de kernpartneraanpak en gaan systematischer monitoren op de gewenste bewegingen zoals meer contextgericht en collectief werken en waar kansen voor versterking zijn.
- Wel thuis: Het buurtteam continueert in 2027 het relatie- en scheidingsteam bij de bibliotheek in Leidsche Rijn.
- Wel thuis: samen met Lokalis, KOOS, Spoor030, Yeph en SVMN gaan we verder met leren over hulp aan gezinnen waarin complexe problemen spelen. We gaan actiegericht leren, door o.a. een pool van procesregisseurs in te richten en afspraken te maken over hoe we samenwerken in en met deze gezinnen.
- Wel thuis: we zetten in op intensieve ambulante inzet bij huiselijk geweld en kindermishandeling en versterken hiertoe het vakmanschap van de buurtteams.
- We zetten de brede ondersteuning aan gedupeerden van de toeslagenaffaire door om hen weer grip op hun leven en toekomstperspectief te bieden. Samen met het Rijk zetten we in op zoveel mogelijk gedupeerden bereiken voor de uiterste aanmelddatum van 1 september 2027 voor de brede ondersteuning. En om gedupeerden, die na de brede ondersteuning en het financieel herstel, nog hulp nodig hebben, een zorgvuldige overgang te bieden naar de reguliere dienstverlening binnen het sociaal domein.

Financiën Basishulp

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	7.824	0	0	0	0	0
Lasten	35.472	27.666	28.132	28.135	28.135	28.135
Saldo baten en lasten	**-27.648**	**-27.666**	**-28.132**	**-28.135**	**-28.135**	**-28.135**
Onttrekking reserves	0	559	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**559**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-27.648**	**-27.107**	**-28.132**	**-28.135**	**-28.135**	**-28.135**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Niet van toepassing.			
Lasten			
Hogere lasten vanaf 2027 door loon- en prijscompensatie	766	N	S
De middelen uit de transitiereserve vervallen in 2027	599	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Betrof een onttrekking aan de transitiereserve voor de hervormingen sociaal domein voor 2026.	559	V	I
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht			

Doelstelling 5: Aanvullende hulp

Voor kinderen die dat nodig hebben is tijdig passende aanvullende hulp beschikbaar. Deze hulp sluit goed aan op de eigen kracht van het gezin en de ondersteuning vanuit de pedagogische basis en het buurtteam.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Jeugd 'samen opgroeien, samen opvoeden' 2025-2034	2024	Beleidsnota Jeugd met de opgaven: belang van kinderen voorop, sterke pedagogische basis, kansrijke start, aansluiting onderwijs-jeugdhulp, collectief werken, jeugdhulp in de buurt, wel thuis en als je 18 wordt.
Verordening Jeugdwet gemeente Utrecht 2026	2025	Verordening waarin onder andere is vastgelegd welke jeugdhulpvoorzieningen de gemeente Utrecht biedt en hoe de toegang tot deze jeugdhulpvoorzieningen is geregeld.

Effectindicatoren

We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget.

Bereik en beschikbaarheid
Het aantal jeugdigen dat in zorg was bij KOOS, Spoor030, Yeph, een andere aanbieder als gevolg van het woonplaatsbeginsel, of een pgb had, was 5272 in 2025. De instroom was 2052. De uitstroom was 2136 (bron: dashboard jeugdhulp). Het aantal kinderen dat is aangemeld en wacht op aanvullende hulp door KOOS en Spoor030 was 466 in het derde tertaal van 2025 (bron: rapportages KOOS en Spoor030).

We verwachten op langere termijn een lichte daling van het bereik en de instroom en een relatieve stijging van de uitstroom (dat wil zeggen: hoger dan de instroom). Voor 2027 verwachten we dat het aantal wachtenden afneemt vanwege verschillende hervormingsmaatregelen. Dit betekent dat het totaal aantal cliënten in zorg waarschijnlijk ongeveer gelijk zal zijn aan het aantal in het afgelopen en het huidige jaar. De activiteiten in dit programma en de hervormingen waaronder het versterken van de pedagogische basis dragen bij aan een lagere instroom en een kortere wachtlijst. Of deze verwachtingen haalbaar zijn, wordt ook nu voor een belangrijk deel bepaald door ontwikkelingen in het stelsel – denk aan de pedagogische basis en de basishulp, de af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp, maar ook aan samenwerking met aanpalende sectoren zoals het onderwijs, het aanpakken van grondoorzaken en de toenemende complexiteit van de hulpvragen van jeugdigen, en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Als je 18 wordt: De overgang van jeugdhulp naar vervolghulp en ondersteuning binnen Wmo of Wlz gaat niet altijd soepel. Jongeren die jeugdhulp (hebben) ontvangen krijgen te maken met wachtlijsten en soms ook aanbod dat niet passend is. We versterken de samenwerking tussen Jeugdhulp en Wmo om de overgang soepeler en passend te laten verlopen. Hierbij kijken we breed naar mogelijke oplossingen of alternatieven. We pakken dit op samen met de beide buurtteams, KOOS, Spoor030 en Viantis.
- Jeugdhulp in de buurt: Om te komen tot een houdbaar stelsel, zetten we in op maatregelen die zorgen voor passende inzet en begrenzing van aanvullende jeugdhulp. Dit doen we samen met de partners.
- Kansrijke start: We werken aan het uitbreiden van het aantal plekken voor dagbesteding en het verbeteren van de uitstroom na dagbesteding.

Activiteiten die we niet meer doen
- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen
- Wel thuis: we ronden de verwerving van de hoogspecialistische jeugdhulp af, zodat een nieuw contract gestart kan worden per 2028.
- Wel thuis: we gaan verder met het verbeteren van het regionale zorglandschap – we komen in 2027 tot een uitvoeringsplan voor Utrecht Stad en bereiden ons daarmee ook voor op de verwerving van de nieuwe opdracht voor aanvullende jeugdhulp.
- Wel thuis: we werken aan de verbetering van de samenwerking tussen het jeugddomein en de volwassen-ggz, om hulpvragen meer vanuit grondoorzaken en meer gezinsgericht aan te pakken.

- Jeugdhulp in de buurt: basis en aanvullende hulp werken samen op basis van vernieuwde afspraken met de bedoeling om inwoners vanaf het moment dat er een hulpvraag is nog beter te ondersteunen.
- Jeugdhulp in de buurt: we werken met een digitale voordeur bij de aanvullende jeugdhulp, waardoor de ondersteuningsvragen effectiever en efficiënter kunnen worden verhelderd.
- Aansluiting jeugdhulp-onderwijs: we werken samen met partners aan een optimale samenwerking en verdere innovatie op het grensvlak van sociale basis, jeugdhulp, opvang en onderwijs. We versterken en verbreden bestaande werkwijzen, waaronder Zorg in Onderwijstijd, benutten opgedane lessen voor verdere (boven)regionale en stedelijke uitbreiding en verkennen hoe deze integrale samenwerking structureel kan worden doorontwikkeld.
- Kansrijke start: we werken met onderwijs en kinderopvang aan een integrale aanpak voor jonge kinderen met een extra ondersteuningsvraag, zodat zij tijdig passende ondersteuning ontvangen en de inzet van dagbehandeling afneemt.

Financiën Aanvullende hulp

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	5.845	1.200	0	4.400	4.400	4.400
Lasten	106.092	102.740	112.554	115.391	118.598	121.895
Saldo baten en lasten	**-100.247**	**-101.540**	**-112.554**	**-110.991**	**-114.198**	**-117.495**
Onttrekking reserves	665	385	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**665**	**385**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-99.582**	**-101.155**	**-112.554**	**-110.991**	**-114.198**	**-117.495**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Voor de programmabegroting 2026 zijn te hoge Rijksbaten begroot voor Woonplaatsbeginsel. Met het coalitie akkoord zijn deze uit de begroting gehaald.	1.200	N	S
Lasten			
De loon- en prijscompensatie leidt tot een hoger lastenbudget vanaf 2027.	2.840	N	S
De negatieve bijstelling van het referentiegroeikader over 2026 vervalt vanaf 2027.	913	N	S
Voor het knelpunt jeugd zijn bij de VJN 2025 extra middelen beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2026 waren deze extra middelen hoger dan voor 2027.	1.059	V	I
Hoger lastenbudget door stelpost jeugd in verband met groeiende vraag naar jeugdhulp, we verwachten dat het Rijk dit gaat compenseren conform Van Ark II.	7.400	N	S
De incidentele middelen transitiereserve vervallen in 2027	385	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Betrof een incidentele onttrekking aan de transitiereserve voor de hervormingen sociaal domein.	385	V	
Toevoegingen			
Binnen deze doelstelling zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht			

Doelstelling 6: Veilig opgroeien

Kinderen groeien zo veilig mogelijk op. Onveiligheid in gezinnen wordt vroegtijdig herkend, er wordt tijdig passende hulp ingezet die nodig is om de onveiligheid te verminderen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Jeugd 'samen opgroeien, samen opvoeden' 2025-2034	2024	Beleidsnota Jeugd met de opgaven: belang van kinderen voorop, sterke pedagogische basis, kansrijke start, aansluiting onderwijs-jeugdhulp, collectief werken, jeugdhulp in de buurt, wel thuis en als je 18 wordt.
Raadsbrief Geactualiseerde Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling	2021	De wijze waarop de 26 samenwerkende gemeenten in de regio Utrecht en hun maatschappelijke partners samenwerken aan zorg en veiligheid voor mensen die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling.

Effectindicatoren

Het percentage Utrechtse jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel was in 2025 0,8% (bron: CBS, voorlopig cijfer). Dit is lager dan het landelijk gemiddelde (1,0%). Het percentage jongeren tussen de 12 en 23 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel was in 2025 0,3% (bron: CBS, voorlopig cijfer). Ook dit is lager dan landelijk gemiddeld (0,4%).

We verwachten dat het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen de komende jaren licht verder kan gaan dalen vanwege de versterking van de buurtteams, de inzet voor kind- en gezinsbescherming in Overvecht en Leidsche Rijn en de inzet op complexe scheidingen. We verwachten dat het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen gelijk blijft ten opzichte van 2025 (0,3%).

Afhankelijk van de uitkomsten van een onderzoek in 2026 naar welke data over het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming beschikbaar en betekenisvol zijn, kunnen we vanaf 2027 de inzet in Leidsche Rijn en Overvecht volgen.

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Wel Thuis: we zetten extra in op de grondoorzaak ‘psychische problematiek bij ouders’. Dit doen we door het collectieve aanbod voor de doelgroep kinderen van ouders met psychische problemen en kinderen van ouders met een verslaving (KOPP/KOV) door te ontwikkelen. Daarnaast investeren we in de aansluiting tussen het jeugddomein en de volwassen-ggz, onder andere via het Netwerk Mentale Gezondheid.

Activiteiten die we niet meer doen

- We dragen een groot deel van de coördinerende taken rond het bovenregionale account-en contractmanagement op de jeugdbescherming en Veilig Thuis over aan een team met een bovenregionale opdracht en bovenregionale financiering. Op die manier organiseren we het account- en contractmanagement efficiënter, dragen we de verantwoordelijkheid hiervoor meer met de 26 betrokken gemeenten samen en ontstaat vanuit Utrecht weer meer ruimte voor het inbrengen van het Utrechtse perspectief en de Utrechtse ambities.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Wel Thuis: de partij(en) die Jeugdbescherming Jeugdreclassering en Veilig Thuis door de 26 samenwerkende gemeenten gecontracteerd zijn, voeren deze taken ook in 2027 uit. Met als doel veiligheid voor Utrechtse gezinnen en kinderen zetten we in op beschikbaarheid van Veilig Thuis en GI's en samenwerking tussen de partners in het stelsel. Onderdeel daarvan is het voorkomen van de toestroom van complexe scheidingen in de jeugdbescherming.
- Wel Thuis: we blijven investeren in de samenwerking tussen de Gecertificeerde Instellingen en andere jeugdpartners, onder andere door de Utrechtse uitwerking van bovenregionale samenwerkingsafspraken in de praktijk te brengen en door het samen leren te ondersteunen.
- Wel Thuis: In Utrecht gaan we de lessen vanuit de proeftuin in de wijken Leidsche Rijn en Overvecht benutten voor een vervolg breder in de stad. We werken aan het verstevigen van de buurtteams zodat zij huishoudens en gezinnen kunnen blijven ondersteunen als er sprake is van huiselijk geweld, we investeren in het gebiedsgericht werken vanuit de beschermingspartners, aan grondhouding en methodisch werken. Daarnaast blijven we verdiepen in de twee wijken door het beproeven van o.a. de EVU-werkwijze en geïntegreerd onderzoek.
- Wel thuis: bovenstaande activiteiten voeren we uit in samenhang en afstemming met programma Passende Ondersteuning en opvang, beschreven in de doelstellingen Passende basiszorg en Passende 24 uurszorg en-verblijf (vrouwenopvang, versterking Centrum Seksueel Geweld en Veilig Thuis).

Financiën Veilig opgroeien

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	235	0	0	0	0	0
Lasten	14.524	16.179	14.921	14.927	14.927	14.927
Saldo baten en lasten	**-14.289**	**-16.179**	**-14.921**	**-14.927**	**-14.927**	**-14.927**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-14.289**	**-16.179**	**-14.921**	**-14.927**	**-14.927**	**-14.927**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Niet van toepassing			
Lasten			
De loon- en prijscompensatie leidt tot een hoger lastenbudget vanaf 2027.	406	N	S
Lager lastenbudget wegvallen van de proeftuin middelen (POK).	1.850	V	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
We zien nog steeds dat de financiële bijdrage vanuit het Rijk voor onderwijshuisvesting – door stijgende marktprijzen, duurzaamheidseisen en netcongestie – ontoereikend is. Door druk op de beschikbare ruimte wordt het duurder en ingewikkelder om nieuwe schoolgebouwen en kinderopvang in te passen.	• We lobbyen samen met de G4-steden en/of VNG voor een betere vergoeding voor onderwijshuisvesting. • Indien noodzakelijk stellen we het ambitieniveau van de projecten bij. • We bouwen zo efficiënt en slim mogelijk en zoeken naar mogelijkheden om gebouwen buiten schooltijden te blijven gebruiken en functies in een gebouw te combineren. Zo benutten we de schaarse ruimte optimaal en realiseren we meer binnen de financiële kaders. • In de beleidsnota onderwijshuisvesting zijn de ambities bijgesteld op basis van de financiële ruimte. Naast de wettelijke eisen voldoen we alleen aan Utrecht Standaard Toegankelijk (UST), frisse scholen klasse B en energieneutraal bouwen (ENG).
De wet meer ruimte voor nieuwe scholen, de stichtingsprocedure van nieuwe scholen in het funderend onderwijs staat op gespannen voet met de ambitie voor meer robuuste scholen. In Utrecht wordt met enige regelmaat een nieuwe school gestart, waar de gemeente op relatief korte termijn huisvesting voor moet organiseren. Dit botst met de beweging die wij samen met bestaande schoolbesturen in de stad hebben ingezet richting het verminderen van het aantal kleine scholen. Samen met schoolbesturen	• We blijven inzetten op lobby, samen met de G4-steden, voor een herziening van de wet meer ruimte voor nieuwe scholen. • Als gemeente hebben we geen invloed op de stichting van nieuwe scholen, wel op de plek binnen de stad waar we de nieuwe school huisvesten. Hiervoor hebben we een afwegingskader opgesteld. Met het toepassen van dit afwegingskader beogen we tot een

Strategische programmarisico's	Maatregel
werken we wijkgericht via zogenaamde 'herschikkingsgesprekken' toe naar robuuste scholen met een toekomstbestendige omvang. De komst van een nieuwe school in een wijk waar al (te) veel (kleine) scholen zijn en waar trajecten lopen om scholen samen te voegen, bemoeilijkt het vormen van robuuste scholen.	locatiekeuze te komen waarbij de belangen van de Utrechtse leerlingen voorop staan en de belangen van de initiatiefnemer en de bestaande scholen in de stad zo goed mogelijk zijn afgewogen.
Als er tekorten (blijven) bestaan op de arbeidsmarkt dan blijft de personele capaciteit bij onze partners (in preventie, jeugdhulp en jeugdbescherming, onderwijs en kinderopvang) onder druk staan met als gevolg toenemende werkdruk, verzuim en verloop van personeel, en daardoor verminderde kwaliteit, oplopende wachtlijsten en kosten (o.a. door inhuur zzp'ers/ onderaannemers).	• We zetten samen met onze partners in op werving en behoud van professionals en verkennen hoe professionals flexibeler kunnen worden ingezet op basis van vaardigheden/vakbekwaamheid. • Met de aanpak 'Utrecht Leert!' spannen we ons in voor voldoende leraren. Ook zetten we actief in op een gezamenlijke werving, op samenwerking tussen de pabo's en speciaal onderwijs bij het opleiden en door actief personeel toe te leiden naar scholen waar zij van de grootste waarde zijn. • Ook zetten onze partners meer in op groepsgerichte vormen van ondersteuning en e-health voor jeugdigen en gezinnen met een hulpvraag. • We geven beroepenvoorrang voor professionals in (jeugd)zorg, onderwijs en kinderopvang voor (betaalbaar) wonen. In 2026 is de gereduceerde parkeervergunning 'maatschappelijk' van kracht geworden.
Als de landelijke trend van volumegroei (zie advies Groeipijn, Van Ark I) zich voor blijft doen in Utrecht dan is het risico dat we de begroting (die geen rekening houdt met volumegroei) overschrijden met als gevolg een financieel knelpunt of oplopende wachtlijsten.	• We voeren met onze partners het scherpe gesprek over begrenzen van jeugdhulp en het waar nodig opbouwen van alternatieven in de pedagogische basis en basishulp om dit mogelijk te maken (zie de vijf ontwikkellijnen zoals benoemd in het ambtelijk overdrachtsdossier (pg. 102)). Zo houden we jeugdhulp beschikbaar voor kinderen en gezinnen die dat het hardst nodig hebben. • We blijven samen met de G4-steden en VNG inzetten op reële compensatie van middelen cf. het advies Groeipijn (Van Ark), met indien nodig een juridische procedure tegen het Rijk.
Als het onvoldoende lukt om de grondoorzaken van de vraag naar jeugdhulp (gelegen in	• We blijven inzetten op het bevorderen van de integrale samenwerking van

Strategische programmarisico's	Maatregel
volwassenenzorg, bestaanszekerheid op gebied van inkomen/ financiën en wonen) aan te pakken, dan blijft de vraag naar jeugdhulp toenemen met als gevolg een financieel knelpunt of oplopende wachtlijsten.	Jeugd en andere domeinen zoals Wmo, wonen, W&I, volwassen-GGz. • We blijven, samen met de VNG, inzetten op inhoudelijke opvolging van het advies Groeipijn (Van Ark), dat ook het Rijk oproept om verantwoordelijkheid te nemen in de aanpak van grondoorzaken. • We blijven sturen op de kerntaken van onze jeugdhulppartners en stimuleren partners om eerder/meer appel te doen op ondersteuning vanuit aanpalende terreinen voor het aanpakken van grondoorzaken.
Als jeugdigen en ouders die ondersteuning nodig hebben, dit onvoldoende kunnen organiseren in hun eigen netwerk, dan doen zij (vaker) beroep op professionele hulp met als gevolg een financieel knelpunt of oplopende wachtlijsten.	• We betrekken ouders en jongeren meer bij de ondersteuning die zij krijgen, door aan te sluiten bij wat zij zelf met hulp van hun netwerk en omgeving kunnen doen en dat te faciliteren. • We versterken de gemeenschapskracht door ouders actief te stimuleren elkaar te ontmoeten, contacten op te doen, elkaar te helpen en hun vragen te stellen aan de professionals in de wijk. Daarbij is aandacht voor de specifieke behoeften van de wijk/buurt. • We normaliseren hulpvragen en voeren het scherpe maatschappelijke gesprek over welke vragen met eigen kracht van ouders, hun netwerk en omgeving kunnen worden opgepakt.
Als de eigen bijdrage Jeugdzorg niet per 1 januari 2028 wordt ingevoerd, dan ontvangen we de inkomsten uit deze 'maatregel' niet, met als gevolg dat we alternatieve dekking moeten vinden voor de 4,4 mln. die per 2028 is verwerkt als baten in de begroting.	• We lobbyen met de G4-steden en VNG dat deze eigen bijdrage niet wordt ingevoerd, want deze regeling leidt tot een onwenselijke drempel voor kinderen en gezinnen die jeugdhulp nodig hebben. • We lobbyen richting Rijk dat wanneer deze EB maatregel niet wordt ingevoerd, gemeentes hiervoor worden gecompenseerd.

De financiële risico's zijn in een totaaltabel terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en de risico's met betrekking tot de Verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Kansrijk opgroeien	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**702.910**						
Onderwijshuisvesting	**702.910**						
Uitbreidingsinvesteringen A	414.348	86.589	0	3.416	0	-2.505	415.259
Vervangingsinvesteringen	288.562	128.625	0	7.760	0	10.359	306.681
Totaal	**702.910**	**215.214**	**0**	**11.176**	**0**	**7.854**	**721.940**

x € 1.000

Kansrijk opgroeien	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Onderwijshuisvesting							
Uitbreidingsinvesteringen A	49.612	49.567	117.852	57.843	36.702	21	17.072

Vervangingsinvesteringen	54.816	14.508	54.972	31.215	18.232	4.311	0
Totaal	**104.428**	**64.075**	**172.824**	**89.058**	**54.934**	**4.332**	**17.072**

Toelichting

Bij deze programmabegroting vragen wij autorisatie voor de investeringsprojecten die, conform het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2026-2041, in 2027 starten. Het gevraagde investeringskrediet bedraagt 10,359 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen. Voor uitbreidingsinvesteringen A stellen we krediet naar beneden bij voor -2,505 miljoen euro.

Voor een toelichting op de betreffende investeringsprojecten verwijzen wij u naar het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2026-2041 en de geheime bijlage bij deze begroting.

Verbonden partijen

Dit programma heeft geen Verbonden partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Eigen pad in het onderwijs					
Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden	18.463	18.760	0	18.760
Brede Talentontwikkeling PO	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	1.729	1.779	1.729	0
Brede Talentontwikkeling VO	Activiteiten voor brede talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs.	1.418	1.459	1.418	0
Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven.	2.206	2.270	2.206	0
Groenblauwe schoolpleinen basisscholen	Het stimuleren van de aanleg van groene, gezonde, uitdagende en klimaatbestendige schoolpleinen	435	315	0	0
Groenblauwe schoolpleinen basisscholen in gebieden met een lage SES score	Het stimuleren van de aanleg van groene, gezonde, uitdagende en klimaatbestendige schoolpleinen	315	435	0	0
Het bieden van passende ondersteuning	Het bieden van passende ondersteuning	1.510	1.573	0	0
Het stimuleren van deelname aan de voorschool	Het stimuleren van deelname aan de voorschool	540	827	0	0
Het stimuleren van deelname aan de vroegschool	Het stimuleren van deelname aan de vroegschool	303	297	0	0
Kinderopvang plus	Kinderopvang plus	1.041	1.071	0	0
Nieuwkomersonderwijs PO	Binnen de expertiseschool Taalschool Utrecht (PO) geven docenten trauma- en cultuursensitief onderwijs met een focus op het leren van de NL-taal. Deze scholen verzorgen opvang en doorstroom naar het regulier of speciaal onderwijs	840	926	900	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Nieuwkomersonderwijs VO	Nieuwkomersonderwijs VO: Binnen de expertiseschool ISK Ithaka (VO) geven docenten trauma- en cultuursensitief onderwijs met een focus op het leren van de NL -taal. De scholen verzorgen opvang en doorstroom naar het regulier of speciaal onderwijs.	112	115	112	0
Ondersteunend personeel primair onderwijs (voorheen conciërges)	Verlaging werkdruk leraren	431	443	431	0
Ondersteuning overgang VE-PO	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	609	627	609	0
Onderwijs ondersteunende activiteiten	Onderwijs ondersteunende activiteiten.	136	0	0	0
Onderwijsimpuls voor toekomstbestendig onderwijs	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht	677	417	0	127
Orthopedisch-didactische ondersteuning	Voorziening waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar (een passende) school of naar de arbeidsmarkt.	752	774	722	0
Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	264	272	264	0
Professionalisering en kennisdeling tussen de voorschool en de basisschool	Het bevorderen van professionalisering en kennisdeling tussen de voorschool en de basisschool	44	46	0	0
Regionaal programma doorstroompuntregio	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	2.200	2.200	0	0
Spelinloop 0-2,5 jaar	Spelinloop 0-2,5 jaar	73	73	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Stimuleren van (voor)lezen in de voorschool en thuis 2,5- 4 jaar	Stimuleren van (voor)lezen in de voorschool en thuis 2,5-4 jaar	212	212	0	0
Stimuleren van (voor)lezen tot 2,5 jaar	Stimuleren van (voor)lezen tot 2,5 jaar	46	44	0	0
Taal- en leesstimulering 0-8 jaar	Taal- en leesstimulering 0-8 jaar	347	347	0	0
Tijdelijke stimulering nieuwe groepen voorschoolse educatie		200	200	0	0
Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	14.500	17.000	0	0
Utrecht Leert!	Activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het plan van aanpak voor het terugdringen van het lerarentekort, Utrecht Leert!	1.075	1.102	0	0
Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA)	Gemeenten hebben de wettelijke opdracht om jaarlijks te overleggen met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties over het bevorderen van integratie, het voorkomen van segregatie, het bestrijden van onderwijsachterstanden en de inschrijving en toelat	325	334	0	0
Verbindingsgroepen	Verbindingsgroepen	300	300	0	0
Versterken van taal	Versterken van taal maakt in Utrecht deel uit van het onderwijsachterstandenbeleid. De aanvrager kan deze subsidie inzetten op de manier die past bij de taalachterstandenproblematiek van elke afzonderlijke school.	3.852	3.852	3.852	0
VSV stad inclusief loopbaanoriëntatie PO-VO en overgang VO-MBO	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	349	349	0	0
Wegnemen financiële drempels ; solidariteitsfonds	Kinderen in het funderend onderwijs tussen 4 en 18 jaar die vanwege de financiële thuissituatie in mindere mate mee kunnen doen op en rond school, worden ondersteund om hun participatiemogelijkheden te vergroten. Het in stand houden van een gezamenli	350	290	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Totaal doelstelling 1		55.654	58.709	12.243	18.887
Veerkracht en de pedagogische basis					
Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	4.996	790	790	0
De Stem van Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	100	100	100	0
Jongeren, relaties en seksualiteit	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving.	493	508	0	0
Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	350	361	327	0
Totaal doelstelling 3		5.939	1.759	1.217	0
Basishulp					
Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	413	426	413	0
Totaal doelstelling 4		413	426	413	0
Aanvullende hulp					
Basiszorg daklozen Regio Utrecht	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	0	0	0	0
Totaal doelstelling 5		0	0	0	0
Voor kinderen die dat nodig hebben is tijdig passende aanvullende hulp beschikbaar. Deze hulp sluit goed aan op de eigen kracht van het gezin en de ondersteuning vanuit de pedagogische basis en het buurtteam.					
Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Utrecht-Flevoland		2.193	2.193	0	0
Totaal doelstelling 7		2.193	2.193	0	0
Totaal		**64.199**	**63.087**	**13.873**	**18.887**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Levendige en gezonde stad

Programmaoverzicht

We zorgen voor voorzieningen die de levendigheid en gezondheid in de stad bevorderen.

Portefeuillehouder(s): Brahim Abid, Afke Groen, Matthijs Sienot, Linda Voortman, Dennis de Vries

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	100.492	66.857	61.125	62.296	62.335	62.335
Lasten	296.927	273.719	277.939	278.647	277.523	274.982
Saldo van Baten en Lasten	**-196.434**	**-206.862**	**-216.814**	**-216.351**	**-215.188**	**-212.647**
Onttrekking reserves	6.372	8.865	2.109	4.875	2.775	2.775
Toevoeging reserves	7.891	6.975	4.880	4.930	4.901	4.901
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1.519**	**1.890**	**-2.771**	**-55**	**-2.126**	**-2.126**
Totaal	**-197.954**	**-204.971**	**-219.584**	**-216.406**	**-217.314**	**-214.773**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 61,125 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Opbrengsten huur, servicekosten, pacht en leges (35,465 miljoen euro)
- Ontvangen subsidies en baten van Rijk, overige overheden en Europese Unie (9,251 miljoen euro)
- Opbrengsten sportaccommodaties (16,409 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 277,939 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Verstrekte subsidies en inkoopopdrachten etc aan maatschappelijke en culturele partners (138,8 miljoen euro)
- Personele lasten (62,6 miljoen euro)
- Kapitaallasten (46,958 miljoen euro)
- Interne opbrengsten m.n. verhuur en servicekosten vastgoed (opbrengst: -35 miljoen euro)
- Exploitatielasten o.a. belastingen, onderhoud, verzekeringen, gas, water, licht, huur (34 miljoen euro)
- Incidentele inpassingskosten sport en ontwikkelkosten culturele voorzieningen (7,642 miljoen euro)
- Dotatie onderhoudsvoorzieningen sport en vastgoed (10,439 miljoen euro)
- Gemeenschappelijke regeling (3,087miljoen euro)
- Overige uitvoeringslasten (9,087 miljoen euro)

De mutaties reserves zijn 2,771 miljoen euro. Deze hebben betrekking op:

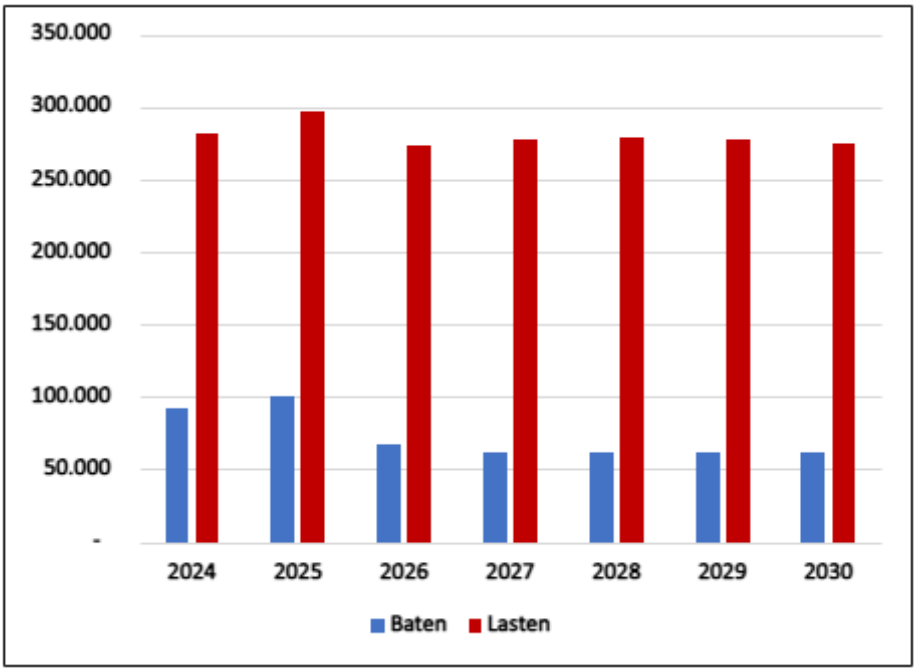
- Storting in reserves vastgoed t.b.v. leegstand en calamiteiten (2,015 miljoen euro)
- Storting in reserve t.b.v. onderhoud stadskantoor (2,235 miljoen euro)
- Storting in de materiële vaste activa reserve ten behoeve van het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone (0,63 miljoen euro).
- Onttrekking aan reserve voor Wijkcultuurhuis MWKZ (0,309 miljoen euro)
- Onttrekking aan de reserve Opvang (1,800 miljoen euro).

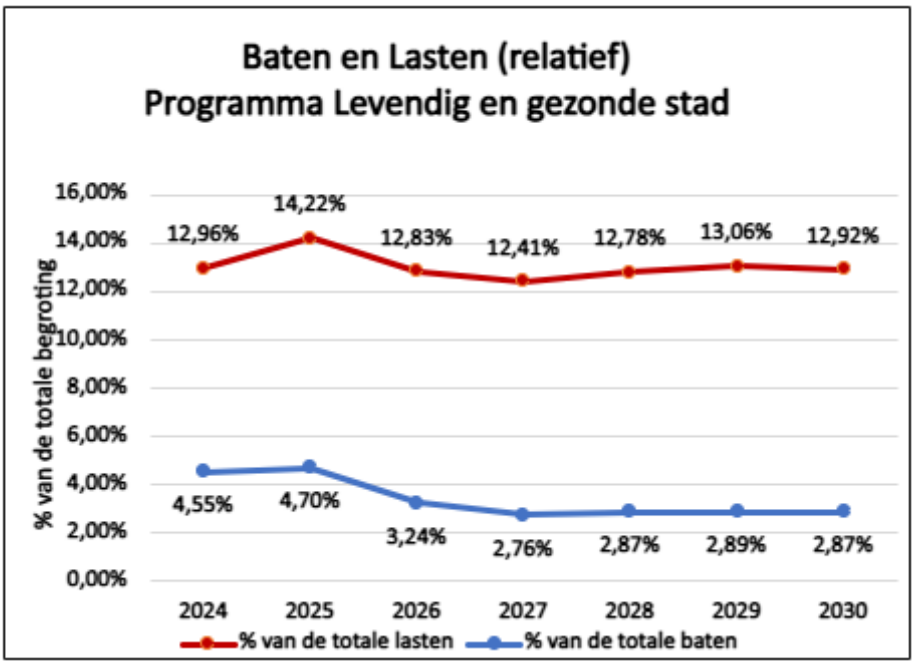
Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Bij zowel de baten als de lasten is een daling zichtbaar in 2026 ten opzichte van 2025. Deze daling van zowel baten als lasten komt voor een groot deel doordat de rijksmiddelen voor het programma Oekraïne niet zijn begroot voor 2026. Ten tijde van het opstellen van de programmabegroting 2026 was er nog onduidelijkheid over de omvang hiervan. Vanaf 2026 is de ontwikkeling van de baten en lasten stabiel.

350.000
300.000
250.000
200.000
150.000
100.000
50.000
-
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
Baten
Lasten

Baten en Lasten (relatief)
Programma Levendig en gezonde stad
% van de totale begroting
16,00%
14,00%
12,00%
10,00%
8,00%
6,00%
4,00%
2,00%
0,00%
12,96%
14,22%
12,83%
12,41%
12,78%
13,06%
12,92%
4,55%
4,70%
3,24%
2,76%
2,87%
2,89%
2,87%
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
% van de totale lasten
% van de totale baten

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad van preventie
  - 3.3 Onderwijs
  - 3.4 Gezondheid
- Een stad waar iedereen meetelt
  - 4.1 Economie en werkgelegenheid
  - 4.2 Bestaanszekerheid en passende ondersteuning
- Een stad die bruist
  - 5.1 Spelen, bewegen en sporten
  - 5.2 Horeca, cultuur en evenementen

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord
In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Aanpak netcongestie	276	354	354	-896	S
Creatieve broedplaatsen	0	500	0	0	I
Cultuur laten meegroeien met stad	50	100	150	200	S
Domplein 4-5	750	500	500	500	S
Doorzetten Plan Einstein	300	300	300	300	S
Evenementen naar Utrecht halen	100	100	100	100	S
Extra inzet op diversiteit en inclusie	300	300	300	300	S
Extra onderuitputting kapitaallasten**	-700	-300	0	0	I
Gezond gewicht op school, waaronder schoollunches	0	0	966	966	S
Handhaven koudweerregeling***	500	500	500	500	S
Mensenrechtenkader*****	300	0	0	0	I
Ondersteuning alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV)	100	100	100	100	S
Onderwijs jongeren van 18 en ouder zonder papieren******	150	150	150	150	I
Oplossen exploitatietekorten bestaande zwembaden	1.500	1.500	1.500	1.500	S
Opvang EU arbeidsmigranten	500	1.000	1.000	1.000	S
Pilot gratis kraamzorg	150	65	65	65	S
Plus op sociale basis	250	500	750	1.000	S
Uitvoering beleid sekswerkers	0	250	250	250	S
Uitvoering nachtvisie	115	115	115	115	S
Verbreding Aanpak zwemles A naar B	66	66	36	36	S
Verhogen vaccinatiegraad	378	378	378	378	S
Voortzetten sportakkoord	200	200	200	200	S
Vrouwenvleugel koudweerregeling***	800	0	0	0	I
Wegvallende rijksinkomsten****	4.500	1.300	1.300	1.300	S

Totaal	**10.587**	**7.980**	**9.015**	**8.065**	

* De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op 'Leges evenementen niet verhogen' staan in deze begroting in het programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed.
** De post 'extra onderuitputting kapitaallasten' is in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Algemene middelen en overhead.
*** Deze extra middelen zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Passende ondersteuning en opvang.
**** Deze extra middelen zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Algemene middelen en overhead.
***** De extra middelen uit het coalitieakkoord in verband met het wegvallende van rijksmiddelen voor Inburgering en de Landelijke vreemdelingenvoorziening zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Algemene middelen en overhead.
****** De extra middelen uit het coalitieakkoord voor de jaren 2027 tot en met 2029 die betrekking hebben op onderwijs jongeren van 18 en ouder zonder papieren hebben we in deze begroting ook in 2030 opgenomen voor 0,15 miljoen euro. Door deze bijstelling wordt het begrotingssaldo in 2030 verlaagd met 0,15 miljoen euro.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord
In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Afschalen met inzetten op sport- en beweegstimulering en ondersteuning van sport- en beweegaanbieders*	0	100	250	500	S
Taakstelling sport voor het deels terugdraaien van de bezuiniging op sport- en beweegstimulering en ondersteuning van sport- en beweegaanbieders*	0	0	150	200	S
Benutten opvangreserve**	1.800	2.375	2.775	2.775	I
Besparing knelpunten	250	250	250	250	S
Bezuiniging op stadsverfraaing	160	160	160	160	S
Verlagen onderhoudsniveau gemeentelijk vastgoed	500	1.000	1.000	1.000	S
Verminderen op uittreden sekswerk	350	350	350	350	S
Totaal	**3.060**	**4.235**	**4.935**	**5.235**	

* In deze begroting hebben we de bezuiniging op SportUtrecht in het programma Levendige en gezonde stad verlaagd met 0,75 miljoen euro in 2029 en 1,0 miljoen euro structureel vanaf 2030. Deze bijstelling wordt gedeeltelijk gedekt door een extra taakstelling op sport in het programma Levendige en gezonde stad (0,15 miljoen euro in 2029 en 0,2 miljoen euro structureel vanaf 2030) en een extra taakstelling op beleids- en managementfuncties in het programma Algemene middelen en overhead (0,3 miljoen euro in 2029 en 0,4 miljoen euro structureel vanaf 2030). Daarnaast wordt als gevolg van deze bijstelling het begrotingssaldo in 2029 verlaagd met 0,3 miljoen euro en structureel vanaf 2030 met 0,4 miljoen euro.

** De dekking uit de opvangreserve staat in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Passende ondersteuning en opvang.

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Doelstelling 1: Nieuwkomers

Nieuwkomers weten zich welkom en thuis in Utrecht en kunnen zich maximaal ontwikkelen en ontplooien voor hun toekomst in Utrecht of ergens anders.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Utrecht Onderdak	2024	Utrechts kader voor de invulling van maatschappelijke opvang.
Thuis in Utrecht	2021	Nota van uitgangspunten Inburgering.
Kaders nieuwe grootschalige opvanglocaties asielopvang Utrecht	2020	Uitgangspunten en randvoorwaarden voor realiseren van nieuwe locaties voor asielopvang in Utrecht met Plan Einstein.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% van gezinsmigranten die inburgeren dat “een gevoel van erbij te horen” ervaart in hun buurt en in Utrecht.	Gezinsmigranten 61% (2023)	Gezinsmigranten 54%	Gezinsmigranten >61%	Gezinsmigranten >61%	Gezinsmigranten >61%	Gezinsmigranten >61%
% van asielstatushouders die inburgeren dat “een gevoel van erbij te horen” ervaart in hun buurt en in Utrecht.	Asielstatushouders 50% (2023)	Asielstatushouders 58%	Asielstatushouders >50%	Asielstatushouders >50%	Asielstatushouders >50%	Asielstatushouders >50%
% van mensen die inburgeren dat werkt, opleiding volgt, of	24% (2024)	32%	50%	60%	70%	70%

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
meedoet door vrijwilligerswerk.						
% mensen dat niet meer inburgeringsplichtig is per cohort.	Cohort 2022: 32%/Cohort 2023: 11% (2025)	Cohort 2022: 32% Cohort 2023: 11%	Cohort 2022: 70% Cohort 2023: 40%	Cohort 2022: 90% Cohort 2023: 70% Cohort 2024: 45%	Cohort 2022: 99% Cohort 2023: 90% Cohort 2024: 70% Cohort 2025: 45%	Cohort 2022: 99% Cohort 2023: 99% Cohort 2024: 95% Cohort 2025: 70%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We werken samen met de jeugdhulp partners in de stad aan laagdrempelig beschikbare ggz ondersteuning voor AMV in de opvang.
- We volgen de impact van nieuwe regelgeving zoals het Europees Migratiepact, het tweestatusstelsel en de doelgroepflexibele regelgeving en anticiperen indien nodig. Waar mogelijk trekken we hierin samen op met de G4, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Provinciale Regietafel Migratie en Integratie en andere gremia (doorlopend)
- We realiseren een vrouwenvleugel waarmee we de Koud Weer Regeling uitbreiden.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- In lijn met M310 Utrecht staat voor humaan asielbeleid en M400 Verzet tegen de asielwet blijven we bij het Rijk pleiten voor een humaan asielbeleid. Samen met gemeenten en de VNG zetten we ons in voor kwalitatief goede asielopvang, behoud van de voorrangsregeling voor statushouders bij sociale huurwoningen en uitvoering van de Spreidingswet. Voor zover mogelijk werken we niet mee aan maatregelen die leiden tot dakloosheid of strafbaarstelling.
- Via de Utrechtse Voorziening voor Ongedocumenteerde Mensen (UVOM, voorheen LVV) bieden we opvang, begeleiding en activering aan ongedocumenteerde mensen en werken we aan een duurzaam toekomstperspectief. We bewaken de humanitaire ondergrens, spreken het Rijk aan op zijn verantwoordelijkheid, breiden studiemogelijkheden voor gewortelde 18+-jongeren uit, maken de U-pas toegankelijk voor mensen zonder papieren en werken niet mee aan (toekomstige) strafbaarstelling van illegaal verblijf.
- We geven verdere invulling aan de meerjarige afspraken met het Centraal Orgaan Asielopvang (COA), waaronder de stadsbrede inzet van Plan Einstein. We zetten de activiteiten en cursussen van Plan Einstein op diverse asiellocaties voort, ook voor jongvolwassenen, en blijven inzetten op toeleiding naar passend werk.
- We zoeken naar meer kleinschalige opvangplekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV), zowel voor COA als voor Nidos

- We bereiden de matching van alleenstaande statushouders van 18 tot 23 jaar vanuit Utrechtse opvanglocaties naar beschikbare woonplekken voor en dragen zo bij aan de huisvestingstaakstelling. Ook realiseren we meer doorstroomplekken waar statushouders tijdelijk wonen in afwachting van gezinshereniging.
- De opvang van kwetsbare dakloze EU-arbeidsmigranten wordt voortgezet binnen de gecoördineerde aanpak arbeidsmigranten. We onderzoeken de mogelijkheid van kleinschalige uitbreiding van 24-uursopvang met begeleiding.
- We verzorgen opvang en begeleiding bij koud weer vanuit een duurzame locatie (Koud weer regeling).
- We realiseren opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen, zorgen voor sociaal beheer en ondersteunen de toegang tot stedelijke voorzieningen zoals zorg en onderwijs. Daarnaast versterken we de participatie en zelfredzaamheid met extra aandacht voor Nederlandse taalontwikkeling, duurzaam en passend werk en participatie in de Nederlandse samenleving.
- We investeren in de aanschaf en ontwikkeling van duurzame, kleinschalige en kwalitatief goede opvanglocaties die eerst ingezet kunnen worden voor Oekraïense vluchtelingen en later, met beperkte aanpassingen, ook kunnen worden benut voor andere doelgroepen.
- We volgen Europese en landelijke ontwikkelingen rond inburgering en nemen deze mee in de herijking van onze aanpak.
- Het Welkomhuis gaat verder als *Welkom in de wijken.* De fysieke locatie vervalt en maakt plaats voor een wijkgericht model, op bestaande ontmoetingsplaatsen.

Financiën Nieuwkomers

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	38.702	4.516	16	0	0	0
Lasten	52.582	19.184	22.091	18.249	16.342	16.342
Saldo baten en lasten	**-13.880**	**-14.668**	**-22.075**	**-18.249**	**-16.342**	**-16.342**
Onttrekking reserves	838	3.195	1.800	2.375	2.775	2.775
Toevoeging reserves	0	2.000	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**838**	**1.195**	**1.800**	**2.375**	**2.775**	**2.775**
Totaal	**-13.042**	**-13.473**	**-20.275**	**-15.874**	**-13.567**	**-13.567**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Voor de programmabegroting 2026 zijn Rijksbaten begroot voor Inburgering (3,2 miljoen euro) en de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV; 1,3 miljoen euro). Inmiddels is duidelijk dat het Rijk geen middelen beschikbaar stelt en zijn de baten met het coalitie akkoord uit de begroting gehaald.	4.500	N	S
Lasten			

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
In het coalitieakkoord is vanaf 2027 0,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de handhaving van de Koudweerregeling (KWR).	500	N	S
In het coalitieakkoord is 0,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het realiseren van een vrouwenvleugel in de KWR.	800	N	S
In het coalitieakkoord is 0,15 miljoen euro beschikbaar gesteld voor onderwijs aan jongeren van 18 jaar en ouder zonder papieren.	150	N	I
In het coalitieakkoord is 0,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het voortzetten van Plan Einstein.	300	N	S
In het coalitieakkoord is 0,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de voortzetting van de opvang van EU-arbeidsmigranten.	500	N	S
In het coalitieakkoord is 0,1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMV).	100	N	S
In 2026 was er nog incidenteel extra budget beschikbaar voor de afbouw van de LVV vanuit het Rijk. Om de hogere kosten in 2027 te dekken is binnen de gemeentebegroting incidenteel budget beschikbaar gesteld (1,3 miljoen euro). De begrote lasten zijn hierdoor per saldo lager.	224	N	I
In 2026 was er budget beschikbaar voor de meerkosten Sociaal domein voor Oekraïense ontheemden. De middelen voor 2027 zijn nog niet toegekend.	442	V	S
In de meicirculaire 2026 zijn de middelen voor de pilot dakloze EU-burgers voor de jaren 2026 t/m 2028 beschikbaar gesteld. De technische verwerking van die middelen voor 2026 heeft nog niet in de begroting plaatsgevonden.	1.084	N	I
Compensatie voor loon- en prijsstijgingen.	268	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 was er geld beschikbaar uit eerdere jaren, dit is via de algemene dekkingsreserve onttrokken.	3.195	N	I
In het coalitieakkoord is opgenomen dat de reserve Opvang ingezet wordt als dekking voor de extra inzet uit het coalitieakkoord. In 2027 vindt daarvoor de eerste onttrekking plaats.	1.800	V	I
Toevoegingen			
In 2026 is de reserve Opvang gevormd en vanuit dit programma gevuld. In de tweede bestuursrapportage 2026 wordt voorgesteld om 14,2 miljoen euro te storten in deze reserve. Daardoor zou het te verklaren verschil 16,2	2.000	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
miljoen euro moeten zijn. De Tweede bestuursrapportage 2026 is nog niet verwerkt omdat deze door de raad nog niet is vastgesteld.			

Doelstelling 2: Meedoen en voor elkaar zorgen

De verschillen in de mate van meedoen tussen (groepen) inwoners nemen af, inwoners zorgen meer voor elkaar en zijn meer betrokken in de buurt.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Uitvoeringsprogramma's Zorgen voor elkaar Vitaal en krachtig ouder worden	2025	De uitvoeringsprogramma's zijn samenhangende plannen voor 2025-2027 met ieder een eigen focus. Met beide plannen zetten we stappen richting hervormingen van het sociaal domein en beide plannen geven richting aan de inkoop aanvullende zorg per 2027 en de herziening van de subsidies in de sociale basis per 2027.
Beleidsnota Wmo Samen Leven, Samen Zorgen	2024	Utrechts kader voor de Wmo 2024-2034.
Nota van Uitgangspunten Onderdelen van de Sociale basis en Basiszorg	2024	In de nota van uitgangspunten wordt voor de nieuwe uitvraag van o.a. de voorziening sociaal makelen en sociaal beheer het kader geschetst voor één of meerdere opdrachten. Hierbij zijn vijf generieke uitgangspunten geformuleerd, waaronder 'Gemeenschap centraal', 'Samenwerken in de wijk' en 'Ongelijk investeren voor gelijke kansen'.
Beleidsnota Gezondheid: Samen gezondheidsverschillen verkleinen	2024	De beleidsnota gezondheid is gericht op het verkleinen van gezondheidsverschillen met 30% in 2040. Het betreft integraal beleid en geeft ook invulling aan het initiatiefvoorstel 'Ongelijk Investeren in Gelijke Kansen'.
Visie spelen, sporten en bewegen; Spelen in je eigen buurt	2022	Met deze visie willen we de ambities voor een stad waarin ruimte is om te spelen, concreet maken.
Agenda Utrecht voor iedereen toegankelijk	2020	In de visie beschrijven we 3 kansen om van Utrecht een stad te maken die werkelijk voor iedereen is.
Beleidskader Beheerde speeltuinen	2017	Het kader regelt het beheer en de exploitatie van de beheerde speeltuinen. Het doel van dit kader is de stimulering van de verzelfstandiging van de speeltuinen en het overdragen (op eigen tempo) van het beheer aan bewonersorganisaties, waar mogelijk.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% inwoners dat meedoet.	82% (2023)	84%	-	84%	-	84%
% inwoners met een beperking dat meedoet.	64% (2023)	69%	-	69%	-	69%
% inwoners dat zich vrijwillig inzet.	39% (2023)	40%	-	40%	-	40%
% inwoners dat wil zorgen voor of hulp wil bieden aan buurtbewoners, maar dat nu nog niet doet	32% (2023)	35%	-	35%	-	35%
% inwoners dat van familie / vrienden / buren / vrijwilligers (organisatie) hulp ontvangt.	15% (2023)	13%	-	>13%	-	>13%
% inwoners dat zorgt voor of hulp biedt aan buurtbewoners	19% (2023)	21%	-	21%	-	21%
% inwoners dat een bijdrage levert aan meer contact in de buurt	14% (2023)	15%	-	15%	-	15%

Activiteiten

Bij onderstaande activiteiten zijn de uitgangspunten van de Hervormingen Sociaal Domein een belangrijke leidraad. Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We herzien het regionaal programma volwasseneneducatie in samenwerking met de arbeidsmarktregio (gereed Q1 2027).
- We voeren een inkooptraject uit voor de basisvoorziening vrijwilligersondersteuning en de basisvoorziening mantelzorgondersteuning. Het nieuwe contract start op 1 januari 2028
- We geven uitvoering aan delen van het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA).
- We zetten de extra middelen uit het coalitieakkoord voor het versterken van de sociale basis in.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We geven uitvoering aan de nieuwe subsidieregeling Subsidie beheerde speeltuinen en welzijnsaccommodaties in zelfbeheer waarmee we beter sturen op bereik, kwaliteit en effect.
- We ondersteunen en faciliteren vrijwillige inzet voor elkaar, versterken gemeenschapskracht, helpen inwoners met het vinden van passende zorg en ondersteuning en faciliteren organisaties met een sterk netwerk in de leefwereld van kwetsbare inwoners via de nieuwe subsidieregeling sociale basis. De subsidieregeling is mede mogelijk gemaakt door een schuif van budgetten én clientèle vanuit de basiszorg en aanvullende zorg.
- We bekostigen de basisvoorziening ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgondersteuning.
- We verbeteren de toegankelijkheid in de stad met de subsidieregeling Toegankelijkheid, reiken de Toegankelijkheidsprijs uit, werken samen met partners in de stad in het Stadsakkoord Toegankelijkheid en nodigen hiervoor nieuwe partners uit.
- In 2027 starten we een nieuwe opdracht voor het ontwikkelen en beschikbaar stellen van informatiemateriaal over de sociale basis in fysieke vorm.

- We voeren de laatste acties uit het uitvoeringsprogramma ‘Zorgen voor elkaar’ en Uitvoeringsprogramma Vitaal en krachtig ouder worden 2025-2027 en Uitvoeringsprogramma Basiseducatie Volwassenen 2023-2026 uit (gereed Q4 2027). We onderzoeken hoe een eventueel vervolg beleidsarm vorm krijgt.
- We ondersteunen belangenbehartiging door organisaties met de herziene subsidieregeling De Stem van Utrechters.
- Het Uitvoeringsplan Eenzaamheid 2023-2026 is ten einde gelopen. In 2027 continueren we de inzet op de uitgangspunten van het Uitvoeringsplan met het netwerk Utrecht Omarmt en sluiten we aan op bestaand beleid.
- We versterken de kracht van de gemeenschap in Utrechtse buurten en wijken en zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen in de sociale basis vanuit de opdracht ‘Welzijnswerk in de Wijk’ .
- We versterken gemeenschapskracht in de buurt door het ondersteunen en faciliteren van de beheerde speeltuinen samen met inwoners en WWU zodat kinderen gratis, gezond en veilig kunnen spelen, zich ontwikkelen en ontplooien.
- We bekostigen de sociaal raadslieden, die op een laagdrempelige manier inwoners ondersteunen met vragen op sociaaljuridisch gebied.
- We zijn partner in het programma Thuis in je wijk dat zich focust op mensen met een psychische kwetsbaarheid, NAH, LVB en/of een verleden in dakloosheid.
- We ontwikkelen monitoring over de sporen heen en werken aan het inzichtelijk maken van de inzet en impact in de (pedagogische) sociale basis.

Financiën Meedoen en voor elkaar zorgen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	5.668	5.524	4.592	4.523	4.523	4.523
Lasten	38.146	41.350	46.785	47.737	47.817	48.067
Saldo baten en lasten	**-32.478**	**-35.825**	**-42.193**	**-43.213**	**-43.294**	**-43.544**
Onttrekking reserves	23	1.064	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**23**	**1.064**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-32.455**	**-34.761**	**-42.193**	**-43.213**	**-43.294**	**-43.544**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Lagere baten door het nog niet begroten van baten rijk (SPUK). Met de bestuursrapportages zullen deze voor 2027 in de begroting worden verwerkt.	932	N	S
Lasten			
In het coalitieakkoord zijn vanaf 2027 middelen beschikbaar gesteld voor een plus op de sociale basis van 0,25 miljoen euro in 2027 oplopend naar 1 miljoen euro in 2030.	250	N	S
Schuif van budget van de aanvullende- en basiszorg naar de sociale basis waardoor vanaf 2027 een hoger budget beschikbaar is.	6.785	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Lagere lasten door nog niet begroten van de inkomsten rijk (zie toelichting baten).	932	V	S
In 2026 hogere lasten door onttrekkingen uit reserve hervormingen sociaal domein en overheveling van middelen; deze vervallen in 2027.	1.064	V	S
Aflopende coalitieakkoordmiddelen 2022-2026 digitale vaardigheden.	500	V	S
Lagere lasten door hervormingsbezuiniging voorjaarsnota 2025 'slim ruimtegebruik'.	293	V	S
Hogere lasten vanaf 2027 in verband met de toegekende loon- en prijscompensatie	1.133	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 was er incidenteel geld beschikbaar uit eerdere jaren voor laaggeletterdheid, dit is via de algemene dekkingsreserve onttrokken.	90	N	I
In 2026 is er budget onttrokken uit de reserve hervormingen sociaal domein voor de sociale basis.	974	N	I

Doelstelling 3: Prettig samenleven

Utrechters kunnen zichzelf zijn en leven prettig samen, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld en hebben gelijke kansen

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Inclusie en Diversiteit 2024 – 2033	2024	Beleidsnota om kaders te geven aan de brede intersectionele en integrale aanpak om inclusie in de stad en in onze organisatie verder te verbeteren.
Utrecht Zijn We Samen 2.0	2024	Hernieuwde aanpak van radicalisering, extremisme en (schadelijke) polarisatie.
VN verdrag handicap	2019	Aanpak om Utrecht voor alle inwoners toegankelijk te maken en te houden.

Activiteiten

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We bepalen op welke manier de extra middelen coalitieakkoord 2026 – 2030 voor diversiteit en inclusie, ingezet zullen worden in relatie tot de doelstellingen van de coalitieakkoord.
- We geven verder uitvoering aan de verkenning en ontwikkeling van organisatiebreed handelingsperspectief rondom de omgang met partijen die verbonden worden aan ernstige mensenrechtenschendingen.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We blijven werken aan een stad die fysiek, sociaal en digitaal toegankelijk is voor iedereen, en waar alle gemeenschappen en groepen goed gerepresenteerd en zichtbaar zijn. Dit doen we onder meer door de Subsidieregeling Inclusie en Diversiteit voort te zetten.
- Bij het werken aan bewustwording over ons koloniaal – en slavernijverleden en het tegengaan van de doorwerking daarvan besteden we meer aandacht aan de migratiegeschiedenis van Utrechters.
- We zetten in op het tegengaan van moslimdiscriminatie en antisemitisme, door het verder voortzetten van de Stadskaravaan aanpak.
- We gaan door met onze aanpak op mensenrechten, met onder meer de Utrechtse mensenrechtenambassadeur, de viering van Internationale Mensenrechtendag op 10 december en het verankeren van mensenrechten in onze monitoring. Kinderrechten en het VN verdrag handicap maken ook onderdeel uit van onze aanpak.
- We blijven werken aan de zichtbaarheid, representatie en veiligheid van de lhbtiq+ gemeenschap.
- We werken aan het verhogen van bereidheid en de toegankelijkheid voor het melden van discriminatie, onder meer door sleutelpersonen in te zetten. Hierin hebben we specifiek aandacht voor de islamitische gemeenschap en mensen met een beperking en/of chronische ziekte.
- We gaan door met Utrecht zijn we samen 2.0, het uitvoeringsprogramma tegen schadelijke polarisatie, radicalisering en extremisme. Hierin gaan we specifiek ook verder met de aanpak van online radicalisering en extremisme en de aanpak van schadelijke polarisatie.

Financiën Prettig samenleven

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	1.878	1.933	2.271	1.919	1.919	1.919
Saldo baten en lasten	**-1.878**	**-1.933**	**-2.271**	**-1.919**	**-1.919**	**-1.919**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-1.878**	**-1.933**	**-2.271**	**-1.919**	**-1.919**	**-1.919**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten	**0**		
Lasten			
In het coalitieakkoord zijn voor 2027 middelen beschikbaar gesteld om te komen tot een mensenrechtenkader	300	N	I
In het coalitieakkoord is 0,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor extra inzet op diversiteit en inclusie	300	N	S

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 4: Toegankelijke welzijnsaccommodaties
Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke welzijnsaccommodaties

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Wmo Samen Leven, Samen Zorgen	2024	Utrechts kader voor de Wmo 2024-2034.
Meerjaren Perspectief Ruimte	2024	Het Meerjarenperspectief Ruimte (MPR) is het uitvoeringsprogramma van de RSU waarin staat hoe we de beschikbare middelen de komende jaren programmeren om onze ambities te realiseren.
Meerjarig perspectief buurtcentra 2022-2032	2023	De nota beschrijft onze visie op de functie en toekomst van de buurtcentra.
Ruimtelijke Strategie Utrecht	2023	Strategische visie voor de stad voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.
Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen	2020	In het koersdocument staan de ontwikkelopgaven voor scholen, sportplekken en andere maatschappelijke voorzieningen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% bewoners dat tevreden is over de beschikbaarheid van de welzijnsaccommodaties	42% (2025)	42%	-	42%	-	42%
Bezetting van buurtcentra in medebeheer (in uren per jaar)	1680 (2018)	1800	1800	1800	1800	1800

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We werken aan het renoveren en verduurzamen van de volgende welzijnsaccommodaties:
  - We vernieuwen het Buurtcentrum Burezina. In 2027 wordt gewerkt aan de planuitwerking van het bouwproject.
  - We werken verder aan de uitwerking van de inrichting van het buurtcentrum en de jongerenhuiskamer in de Merwedekanaalzone, blok 9.
  - We verduurzamen Buurtcentrum De Leeuw (gereed in 2027);
  - We vernieuwen en verduurzamen Jongerenhuiskamers De Boog (gereed in 2027) en Peltlaan (gereed in 2028).
  - De beheerders van het buurtcentrum De Schalm (in zelfbeheer), bereidt de renovatie van hun gebouw voor.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We geven uitvoering aan de nota Meerjarig perspectief buurtcentra 2022-2032. Op basis van de analyse van het huidige aanbod en behoefte aan buurtcentra en jongerenhuiskamers (2026) werken we aan een toekomstperspectief voor bestaande en nieuwe welzijnsvoorzieningen.
- We brengen in kaart waar en hoe we buurtcentra aan de stad kunnen toevoegen, gereed in Q3 2027.
- We verkennen samen met bewoners op twee locaties de mogelijkheden voor zelfbeheer van een buurtcentrum (Buurtcentrum De Pijler en Buurtcentrum Musketon).

Financiën Toegankelijke welzijnsaccommodatie

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	762	982	819	999	999	999
Lasten	11.489	11.717	11.338	10.684	10.393	10.393
Saldo baten en lasten	**-10.727**	**-10.735**	**-10.519**	**-9.685**	**-9.395**	**-9.394**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	250	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-250**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-10.977**	**-10.735**	**-10.519**	**-9.685**	**-9.395**	**-9.394**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
De baten zijn voor het jaar 2027 neerwaarts bijgesteld met de extra exploitatiemiddelen voor welzijnsaccommodaties en speeltuinen (Voorjaarsnota 2026; paragraaf 2.3).	180	N	I
Lasten			
Hoger exploitatiebudget 2027 voor de welzijnsaccommodaties en speeltuinen beschikbaar gesteld bij de Voorjaarsnota 2026 (paragraaf 2.3).	547	N	I
Hervormingsbezuinigingen voorjaarsnota 2025; deze worden nog door verdeeld naar de juiste doelstellingen.	878	V	I

Binnen deze doelstelling zijn er geen reservemutaties die dienen te worden toegelicht.

Doelstelling 5: Meer Utrechters sporten en bewegen

In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Sport en Bewegen 2025-2032 (na verwerking amendementen)	2025	De nota geeft richting aan het sport- en beweegbeleid van de gemeente Utrecht voor de komende acht jaar. We zetten in op sport en bewegen als onderdeel van het dagelijks leven, vitale sport- en beweegaanbieders en ruimte voor sport en bewegen in een verdichtende stad.

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Uitvoeringsprogramma sport en bewegen 2025-2026	2025	Dit uitvoeringsprogramma is een uitwerking voor de komende twee jaar van de beleidsnota.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% kinderen dat tenminste 1 keer per week sport bij een sportvereniging of bij een naschoolse sport- of beweeg activiteit in de buurt of op school	87% (2023)	88%	-	88%	-	88%
% jongeren dat minimaal één keer per week sport bij een sportclub, vereniging of sportschool	80% (2023)	-	80%	-	80%	-
% kinderen dat minimaal een uur per dag beweegt	91% (2025)	91%	-	91%	-	91%
% jongeren dat minimaal een uur per dag beweegt op vijf of meer dagen per week	48% (2023)	-	-	48%*	-	48%
%inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van sportactiviteiten in de stad Utrecht*	76% (2025)	76%	-	76%	-	76%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma sport en bewegen op (oplevering Q1 2027).
- We voeren de nadere regel ‘versterken van vrouwen door middel van sport en bewegen’ uit (doorlopend).
- We verkennen hoe de uitbreiding van het zwemlespakket van A naar B gestart kan worden.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- SportUtrecht is gecontracteerd als uitvoeringspartner voor het continueren van hun inzet op het stimuleren van sport en bewegen en ondersteuning van sportaanbieders voor vier jaar (met de optie om twee keer die jaar te verlengen), zie deze raadsbrief.
- We focussen bij het stimuleren van sport en bewegen op 0-18 jarigen en hun opvoeders in lage sociaaleconomische positie (SEP) en inwoners met een beperking.
- We nemen drempels weg voor opvoeders om hun kinderen te laten bewegen, ook op langere termijn (doorlopend).
- We stimuleren basisscholen om kinderen meer te laten bewegen o.a. middels het Utrechts Beweegprogramma.

- Ondersteunen van kleine sportevenementen en schoolsportevenementen in een gezonde omgeving met subsidie.
- We blijven inzetten op behoud van hoge zwemvaardigheidsscores door zwemlessen, het schoolzwemmen en het zwemlespakket.
- We blijven inzetten op een zo groot mogelijke sportparticipatie van Utrechters met een beperking, via het Sport Op Maat netwerk van zorg- en sportorganisaties en door het voortzetten van de Uniek Sporten Uitleen.
- We blijven sportaanbieders en talentprogramma's ondersteunen via de 'Nadere regel subsidie Talentontwikkeling sport gemeente Utrecht' én via SportUtrecht.
- We geven een vervolg aan het Utrechts Sportakkoord 2 'Samen sterker' middels de nadere regel subsidie Sportakkoord en voegen mogelijkheden toe voor veilig sporten voor vrouwen en LHBTQIA+-mensen.
- We continueren de inzet op sociaal veilige sport waardoor iedere sporter veilig en met plezier kan sporten en talenten kan ontwikkelen.

Financiën Meer Utrechters sporten en bewegen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.653	1.597	0	0	0	0
Lasten	7.379	7.954	6.556	6.468	6.168	5.868
Saldo baten en lasten	**-5.726**	**-6.357**	**-6.556**	**-6.468**	**-6.168**	**-5.868**
Onttrekking reserves	0	245	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**245**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-5.726**	**-6.112**	**-6.556**	**-6.468**	**-6.168**	**-5.868**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Lagere baten door wegvallen en nog niet begroten van baten Rijk (SPUK's)	1.597	N	S
Lasten			
In het coalitieakkoord zijn vanaf 2027 middelen beschikbaar gesteld voor het voortzetten sportakkoord 0,2 miljoen euro vanaf 2027.	200	N	S
Lagere lasten door wegvallen en nog niet begroten van baten Rijk (1,595 miljoen euro) en door weggevallen incidentele middelen uit reserve hervormingen sociaal domein (0,245 miljoen euro).	1.842	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 is er budget onttrokken uit de reserve hervormingen sociaal domein voor de sociale basis.	245	N	I

Doelstelling 6: Passende sport- en beweegvoorzieningen

In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoorzieningen aan bij de groei van de stad en de behoefte van de Utrechters.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Meerjaren Perspectief Ruimte	2026	Het Meerjarenperspectief Ruimte (MPR) is het uitvoeringsprogramma van de RSU waarin staat hoe we de beschikbare middelen de komende jaren programmeren om onze ambities te realiseren.
Beleidsnota Sport en Bewegen 2025-2032	2025	De nota geeft richting aan het sport- en beweegbeleid van de gemeente Utrecht voor de komende acht jaar. We zetten in op sport en bewegen als onderdeel van het dagelijks leven, vitale sport- en beweegaanbieders en ruimte voor sport en bewegen in een verdichtende stad.
Uitvoeringsprogramma sport en bewegen 2025-2026	2025	Dit uitvoeringsprogramma is een uitwerking voor de komende twee jaar van de beleidsnota.
Uitvoeringsprogramma Utrechtse binnensport	2024	Het uitvoeringsprogramma geeft inzicht in hoe we kwantitatief en kwalitatief voldoende binnensportaccommodaties realiseren.
Ruimtelijke Strategie Utrecht	2023	Utrecht heeft haar koers t/m 2040 vastgelegd in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU2040) en de oplegger bij de RSU.
Visie spelen, sporten en bewegen; Spelen in je eigen buurt	2022	Met deze visie willen we de ambities voor een stad waarin ruimte is om te spelen, concreet maken.
Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen	2020	In het koersdocument staan de ontwikkelopgaven voor scholen, sportplekken en andere maatschappelijke voorzieningen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Tevredenheid sportaccommodaties	7,2 (2026)	-	7,2	7,2	-	7,2
% inwoners dat tevreden is met plekken om te sporten in de openbare ruimte in de stad	72% (2025)	72%	-	72%	-	72%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We gaan de sportcapaciteit uitbreiden vanwege de groei van de stad.
- We realiseren een hockeyveld op sportpark Rijnvliet (gereed verwacht in Q4 2027).
- We stellen een nota van uitgangspunten op voor de herontwikkeling van sportpark Nieuw-Welgelegen als vervolg op het vaststellen van de variantenstudie (gereed Q2 2027).
- We breiden sportpark Loevenhout uit met een korfbalveld en een jeugdkorfbalveld (gereed verwacht in Q2 2027).
- We werken het ontwerp (IPvE/FO) voor de Sportboulevard Zuid verder uit, zodat we in 2028 kunnen starten met de aanleg (gereed Q4 2027).
- We starten met de sloop van sporthal Lunetten (gereed verwacht Q4 2027) om op dezelfde locatie nieuwbouw te realiseren.
- Voor de uitbreiding van sporthallen pakken we ten eerste de verdere voorbereiding van de sporthal in Vleuten op.
- Voor de uitbreiding van nieuwe sportvelden (her)starten we een aantal trajecten. Waaronder onderzoek naar de tweede fase Nieuw Welgelegen (uitbreiding met nog eens twee velden), volgende fase planvormingsproces Maarschalkerweerd Noord (uitbreiding met twee velden plus het omzetten van twee natuurgrasvoetbalvelden naar kunstgras) en een onderzoek naar de aanvullende uitbreiding van sportvelden bij sportpark Rijnvliet.
- We starten een onderzoek naar locaties voor de verdere uitbreiding van sporthallen en sportvelden. De toekomstige uitbreiding van sportvoorzieningen in Rijnenburg loopt mee in de totale planvorming van de gebiedsontwikkeling.
- We lossen het exploitatietekort van 1,5 miljoen euro bij de zwembaden op.
- We inventariseren in samenwerking met de G6 en de KNVB een aantal maatregelen om te sturen op spreiding en efficiënter gebruik als de spreiding van voetbalwedstrijden over het weekend niet is verbeterd (doorlopend).

Activiteiten die we niet meer doen

- We verlagen het onderhoudsniveau van de gemeentelijke sportaccommodaties.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Beheren, onderhouden, renoveren, vervangen en verduurzamen van bestaande accommodaties (zoals kleedkamers, velden, gymzalen) op natuurlijke momenten. Zoals de vervangende bouw van sporthal Lunetten en het kleedgebouw op sportpark Koningsweg en sportpark Overvecht Noord.

- We werken door aan de planvorming en ontwerpen van diverse uitbreidingsprojecten, zoals de sporthallen Merwedekanaalzone, Cartesius, Overvecht, zwembad Maximapark en de uitbreiding van sportpark Nieuw Welgelegen.
- In overleg met sportbonden en verenigingen – en in samenwerking met SportUtrecht – de bezetting van sportvoorzieningen optimaliseren, zodat de capaciteit voor meer sporters ruimte biedt.
- Voortzetten van sportnetwerkbijeenkomsten van SportUtrecht en jaarlijkse gebruikersoverleggen per accommodatie/ sportpark of per thema (binnensport, buitensport, zwembaden).
- We blijven werken aan de realisatie van sport- en beweegplekken in de openbare ruimte; nieuwe plekken in bestaande wijken vanuit de opgave sport, spelen en bewegen in de openbare ruimte, vervanging van bestaande plekken en nieuwe plekken bij gebiedsontwikkelingen. Met daarbij aandacht voor urban sports (ondergebracht in programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed doelstelling Extra groen).
- We blijven zoeken naar kansen om sport(velden) uit te breiden in de stad, zodat er ook voor nieuwe inwoners ruimte is om te kunnen sporten.
- We continueren onze inzet voor zelfbeheer op basis van de in 2025 vastgestelde handreiking en evalueren jaarlijks met sportverenigingen en SportUtrecht.
- We onderzoeken de ruimtelijke en financiële haalbaarheid van roeiwater in Rijnenburg.
- We werken verder aan de verhuizing van rashonden vereniging URV van Manitobadreef 8 (bij EDO) naar Manitobadreef 4 (bij VVJ).

Financiën Passende sport- en beweegvoorzieningen

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	17.165	16.559	18.109	18.109	18.102	18.102
Lasten	49.100	52.003	52.575	51.481	55.266	55.900
Saldo baten en lasten	**-31.935**	**-35.444**	**-34.466**	**-33.371**	**-37.163**	**-37.798**
Onttrekking reserves	334	2.631	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**334**	**2.631**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-31.600**	**-32.813**	**-34.466**	**-33.371**	**-37.163**	**-37.798**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
In de Voorjaarsnota 2025 (paragraaf 2.3) is voor 2026 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de zwembaden. Hiermee zijn onder andere de opbrengsten lager begroot. In het coalitieakkoord is vanaf 2027 structureel geld beschikbaar gesteld, waarmee de opbrengsten structureel lager kunnen worden begroot; dit is met een ander bedrag verlaagd dan in 2026 en resulteert in een verschil.	132	V	S
De begrote baten stijgen met ingang van 2027 vanwege een 10%	1.078	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
tariefsverhoging op sportaccommodaties in het kader van de bezuinigingsopgave Utrechtse begrotingsalternatieven als onderdeel van de Voorjaarsnota 2024 (paragraaf 4.3.2).			
Jaarlijkse verhoging van de baten op basis van een reguliere indexatie van de tarieven.	340	V	S
Lasten			
Het beschikbare budget voor investeringen is hoger dan in 2026. Enerzijds komt dit vanuit het Meerjaren perspectief Ruimte. Anderzijds is in de Voorjaarsnota 2024 besloten om de totale kapitaallasten incidenteel te verlagen om deze meer in lijn te brengen met de haalbaarheid van investeringen (reëel ramen). In 2027 is de verlaging van de kapitaallasten minder hoog, ten opzichte van 2026.	681	N	S
In de Voorjaarsnota 2024 is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de verhuizing van URV (A108). In 2027 vervalt dit incidentele budget.	1.000	V	I
Vanuit het MPR was er voor 2026 een incidenteel budget ten behoeve van inpassingskosten voor het 5e hockeyveld op sportpark Rijnvliet. In 2027 vervalt dit incidentele budget.	1.026	V	I
Vanuit het MPR is er voor 2026 en voor 2027 een incidenteel budget ten behoeve van inpassingskosten voor twee sportvelden op sportpark Nieuw Welgelegen. Dit incidentele budget is in 2027 hoger dan in 2026.	682	N	I
Op basis van geactualiseerde uitgangspunten zijn de kapitaallasten reëler geraamd, waardoor het bijbehorende budget incidenteel kan worden verlaagd.	79	V	I
In de Voorjaarsnota 2025 (paragraaf 2.3) is voor 2026 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de zwembaden. Hiermee zijn onder andere de lasten hoger begroot. In het coalitieakkoord is vanaf 2027 structureel geld beschikbaar gesteld, waarmee de lasten structureel hoger kunnen worden begroot; dit is met een ander bedrag verhoogd dan in 2026 en resulteert in een verschil.	426	N	S
In het coalitieakkoord is budget toegekend ten behoeve van de verbreding aanpak zwemles van A naar B.	66	N	S
Indexatie van de exploitatielasten ter compensatie prijsstijgingen.	745	N	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 stond er een incidentele onttrekking uit de reserve Vervanging Zwembaden van 0,605 miljoen euro begroot. Voor 2027 staat deze onttrekking niet begroot.	605	N	I
De onttrekking uit de algemene dekkingsreserve betrof een overheveling van budget van 2025 naar 2026, ten behoeve van de verplaatsing van Utrechtse Rashonden Vereniging en inpassingskosten vijfde hockeyveld	2.026	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Rijnvliet.			
Toevoegingen			
Er zijn er geen toevoegingen die dienen te worden toegelicht.			

Doelstelling 7: Volksgezondheid

Het percentage Utrechters met een goed ervaren gezondheid neemt toe.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Gezondheid 'Samen gezondheidsverschillen verkleinen 2024-2027'	2024	De beleidsnota gezondheid is gericht op het verkleinen van gezondheidsverschillen met 30% in 2040. Het betreft integraal beleid en geeft ook invulling aan het initiatiefvoorstel ‘Ongelijk Investeren in Gelijke Kansen’.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% kinderen (groep 7/8) met een goed ervaren gezondheid	88% (2023)	90%	-	>88%	-	>88%
% jongeren (klas 2 en 4) met een goed ervaren gezondheid	81% (2023		>81%	-	>81%	-
% jongvolwassenen (16-25 jaar) met een goed ervaren gezondheid	65% (2022)		>65%	-	>65%	-
% volwassenen (18-64 jaar) met een goed ervaren gezondheid	77% (2022)		>77%	-	>77%	-
% ouderen (65 jaar en ouder) met een goed ervaren gezondheid	55% (2022)		>55%	-	>55%	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- In 2027 werken we aan een pilot met gratis kraamzorg in Overvecht en Kanaleneiland. Daarbij blijven we met het programma Kansrijke Start werken aan het vergroten van kansen op gezond en veilig opgroeien voor gezinnen in een kwetsbare situatie tijdens de eerste 1.000 dagen van een kind. Centraal staat de samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein, met als doel tijdige passende zorg en ondersteuning bieden.

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- We adviseren over gezondheid in al het gemeentelijk beleid en uitvoering. Het gaat hierbij ook om het meenemen van gezondheidsaspecten in gemeentelijke inkoop- en subsidietrajecten en bij evenementen. Met partners in de stad werken we samen aan het verbeteren van gezondheid van Utrechters. Dit doen we onder andere via Wijkdata Wijkdoen, de Wijkalliantie+, en de HealthHub.
- De Inspectie Kinderopvang (IKO) inspecteert de kwaliteit van kinderopvang, zodat kinderen zich gezond kunnen ontwikkelen. We houden jaarlijks toezicht op alle kindercentra en gastouderbureaus en bezoeken per jaar minimaal 50% van de gastouders.
- De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) volgt en ondersteunt de gezondheid, groei en ontwikkelingen van kinderen en jongeren van 0 – 18 jaar en zorgt voor een goede uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP).
- We zetten de wijkgerichte aanpak vaccineren door in 2027. Na duidelijkheid over structurele middelen vanuit het rijk, geven we de plannen voor de komende jaren verder vorm.
- We blijven inzetten op het aanbieden van zorg en ondersteuning aan dak- en thuisloze mensen en aan inwoners met overvolle of sterk vervuilde huishoudens. Dit doen we met ons straatzorgteam.
- In 2027 geven we uitvoering aan de Nota Modernisering Sekswerk die in Q4 2026 wordt aangeboden aan de raad. Het rapport van de Commissie Sorgdrager vormt de basis van de nota. Daarnaast continueren we de verdere uitwerking van een kleinschalige locatie voor sekswerk aan Het Paardenveld. We bieden hulp- en dienstverlening aan sekswerkers die in Utrecht wonen en/of werken. In 2027 verminderen we de inzet op uitstaptrajecten.
- De GGDregioUtrecht (GGDrU) voert een aantal taken uit de Wet publieke gezondheid uit, zoals infectiebestrijding en medische milieukunde. De soa-poli, inclusief verstrekking PrEP wordt gecontinueerd. We dragen structureel bij aan de voortzetting van de Transkliniek (zie raadsbrief 17 oktober 2025).
- We blijven inzetten op gezonde leefgewoonten van onze inwoners op het gebied van verslavingspreventie (alcohol, roken/vapen, gokken, middelengebruik).
- We werken aan een gezond gewicht van onze jeugd. Daarbij blijven we inzetten op gezonde schoollunches.
- Vanuit het uitvoeringsprogramma ‘Vitaal en krachtig ouder worden’ stimuleren we gezonde leefgewoonten en gezondheidsvaardigheden bij ouderen, onder meer via Utrechtse ketenaanpak valpreventie en Sociaal Vitaal in Kleur Plus. We zetten in op risicoreductie van dementie via de wijkcampagne Wij zijn zelf het medicijn.
- In 2027 geven we in verband met aflopende incidentele middelen nog deels uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma Samen preventief werken aan mentale gezondheid 2025-2027, gericht op het verbeteren en versterken van de mentale gezondheid van met name kinderen, jongeren en jongvolwassenen. De inzet is vooral gericht op het bevorderen van een gezonde digitale balans (social media).
- We breiden onze inzet op het verminderen van het aantal suïcides in Utrecht uit en we bieden vroegtijdige en laagdrempelige hulp en ondersteuning bij suïcidale gedachten.
- Met de Volksgezondheidsmonitor Utrecht brengen we de gezondheid van Utrechters continu in beeld. In 2027 publiceren we de resultaten van de Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen en de Gezondheidsmonitor Jeugd onder middelbare scholieren. Ook publiceren we

een special over inwoners in een kwetsbare situatie. Daarnaast voeren we de Jeugdmonitor Utrecht onder basisschoolleerlingen uit.
- We continueren de samenwerking in het WHO Healthy Cities Network en in EU gefinancierde projecten.

Financiën Volksgezondheid

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	5.948	4.136	2.943	3.098	3.098	3.098
Lasten	39.851	39.814	35.805	35.317	35.252	35.332
Saldo baten en lasten	**-33.902**	**-35.679**	**-32.861**	**-32.219**	**-32.154**	**-32.234**
Onttrekking reserves	1.550	1.486	0	0	0	0
Toevoeging reserves	155	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.396**	**1.486**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-32.507**	**-34.193**	**-32.861**	**-32.219**	**-32.154**	**-32.234**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Incidentele middelen van het Rijk vervallen; SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deel gaat over in AZWA en begroting zal op basis van de beschikking bij de 1e bestuursrapportage worden bijgesteld.	1.748	N	I
Middelen van het Rijk voor Heroïnebehandeling zijn in 2026 omgezet naar decentralisatie-uitkeringen daarmee niet meer in de begroting verwerkt als externe baten. Voor 2027 zal deze omzetting in de begroting plaatsvinden in de eerstvolgende bestuursrapportage.	1.116	V	I
Afname overige externe incidentele middelen (o.m. internationale projecten, COA, RIVM).	560	N	I

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Lasten			
Loon- en prijscompensatie 2027	1.069	N	S
Wegvallen van incidentele coalitiemiddelen 2022-2026 (gezond ouder worden, mentale gezondheid, leefstijl interventies, vechtscheiding, Gezond gewicht Utrechtse Jeugd/Schoollunches)	1.384	V	S
Incidentele middelen Project	308	V	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Modernisering Seksbeleid vervallen vanaf 2027.			
Diverse SPUK GALA middelen zijn vervallen in de begroting vanaf 2027 (zie toelichting baten).	1.748	V	I
Afname overige externe incidentele middelen (o.m. internationale projecten, COA, RIVM)	560	V	I
Saldo intensivering vaccinatieaanpak: incidentele middelen 2026 vervallen in 2027, daar tegenover staan extra rijksmiddelen.	309	V	I
Incidentele middelen in verband met de gewijzigde productiviteitsnorm 2026 vervallen in 2027.	532	V	I
Incidentele middelen 2026 uit VJN voor JGZ-zorg aan nieuwkomers vervallen in 2027.	725	V	S
Op basis van de bevolkingsprognoses stijgen de kindaantallen in 2027 waarmee de budgetten van de Jeugdgezondheidszorg en de Inspectie Kinderopvang worden opgehoogd.	392	N	I
Verhogen vaccinatiegraad uit het Coalitieakkoord 2026-2030 vanaf 2027.	378	N	S
Bezuiniging op Subsidie Sekswerk van -350k conform coalitieakkoord 2026-2030 met ingang van 2027.	350	V	S
Pilot Gratis Kraamzorg volgens coalitieakkoord 2026-2030. Vanaf 2028 zijn de (structurele) middelen lager.	150	N	I/S

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Reserves			
onttrekkingen verschil	1.486	N	I
In 2026 was er geld beschikbaar uit voorgaande jaren, dit is via de algemene dekkingsreserve overgeheveld. Dit betroffen de volgende onderdelen: - Project Modernisering Sekswerkbeleid 308 - Mentale gezondheid 330 - Gezond gewicht Utrechtse Jeugd/Schoollunches 378 - Intensivering vaccinatieaanpak 470			

Doelstelling 8: Aanbod cultuur

Gelijk aan de groei van de stad is er in alle wijken passend aanbod van diverse creatieve makers en culturele instellingen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Uitvoeringsprogramma Huisvesting Culturele en Creatieve Sector 2025-2028	2024	In dit uitvoeringsprogramma staat hoe we meer ruimte willen maken voor culturele voorzieningen en creatieve werkplekken, en wat we komende periode gaan doen om de doelen voor 2040 te behalen.
Nachtvisie 2030 en Beleidsnota Nachtcultuur	2023	Visie, ambities en doelstellingen om de Utrechtse nachtcultuur te ondersteunen en te stimuleren.
Cultuurnota 2025-2028 Kleur Bekennen	2023	In deze nota zijn de uitgangspunten beschreven voor de Cultuurnota 2025-2028, met de vier pijlers van de Cultuurvisie 2030 als leidraad.
Uitvoeringsnota Kunst in de Openbare Ruimte	2021	In deze nota zijn de vier pijlers van de Cultuurnota op verschillende manieren verbonden met de uitgangspunten voor beeldende kunst in de openbare ruimte om de stad mooier en beter te maken.
Kunst Kleurt de Stad – Cultuurvisie 2030	2020	De Cultuurvisie met als pijlers: • Pluriform aanbod • Ruimte voor ontwikkeling • Stimuleren van creatief vermogen • Een inclusieve cultuursector

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod.	3	3	-	2	-	2
% Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau.	85%	83%	-	>87%	-	>87%
% Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau.	43%	49%	-	>65%	-	>65%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Het Literatuurmuseum, nu gevestigd in Den Haag, verhuist naar Utrecht (Magazijn de Zon). Naar verwachting opent het museum in Utrecht begin 2028 haar deuren en in 2027 werken we aan de realisatie van deze opening.
- In 2027 brengen we, in het kader van de nieuwe Mediawet en lokale media, advies uit aan het Commissariaat voor de Media over aanvragen van potentiële nieuwe licentiehouders voor de periode 2028–2032, waarbij we als gemeente onder andere toetsen op de lokale binding van de aanvrager.

Activiteiten die we niet meer doen

- De nadere regel subsidie investeringsbijdrage culturele broedplaatsen is uitgevoerd en wordt niet verlengd in 2027.
- De nadere regel subsidie culturele broedplaatsen stedelijke regio Utrecht is uitgevoerd en wordt niet verlengd in 2027.

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- De cultuurbudgetten groeien gedeeltelijk mee met de groei van de stad. Met de middelen uit het coalitieakkoord 2026–2030 investeren we in voortzetting en ontwikkeling van onze bestaande infrastructuur.
- Via de vierjarige regeling Cultuurnota 2025-2028 'Kleur Bekennen' ontvangen 72 culturele instellingen subsidie voor een divers en gezond stadsbreed cultureel ecosysteem in Utrecht.
- In 2027 start als vervolg op de tweejarige subsidieregeling Cultuurnota voor 2025-2026 de tweejarige subsidieregeling Cultuurnota 2027-2028, gericht op kleinere en/of meer beginnende Utrechtse culturele organisaties en makers.
- We presenteren de Cultuurverkenning, een tussentijdse inventarisatie van de staat van de culturele sector in Utrecht. Dit vormt de basis voor de Cultuurnota 2029-2032, waarvan de uitgangspunten en de bijbehorende subsidieverordening in 2027 door de raad worden vastgesteld.
- We gaan door met de uitvoering van de ‘Utrechtse Nachtvisie’ en de ‘Beleidsnota Nachtcultuur en we investeren met middelen uit het coalitieakkoord 2026–2030 in de ambities die we daarin hebben geformuleerd. We zetten ook de vindopdracht voor nieuwe voorzieningen voor nachtcultuur voort; onder meer de realisatie van de nachtcultuurfunctie op Fort Lunet II.
- 2027 is het tweede jaar van de herziene nadere regels voor Project- en Impulssubsidies. We ondersteunen hiermee een brede doelgroep van makers en kunstdisciplines en besteden in onze communicatie over deze subsidies extra aandacht aan nieuwe doelgroepen.
- Met de middelen uit het coalitieakkoord 2026–2030 werken we samen met bewoners en de culturele sector aan de verdere ontwikkeling van een culturele trekker in Overvecht, binnen het Masterplan Overvecht Centrum.
- We geven verder uitvoering aan het broedplaatsenconvenant en het uitvoeringsprogramma huisvesting culturele en creatieve sector 2025-2028. Daarbij werken we aan het behoud, de versterking en de uitbreiding van betaalbare werkruimte voor makers, passend bij de groei van de stad en de toenemende vraag naar betaalbare werkruimte.
- Om voldoende betaalbare werkruimte voor de culturele sector te behouden, ondersteunen we beheerorganisaties en subsidiëren we een stedelijke beheerorganisatie.
- We ontwikkelen en versterken culturele broedplaatsen en betaalbare creatieve werkruimtes onder meer op het Attleeplantsoen, Paardenveld, Koningsweg Lunetten Fort 2 en in de Vlampijpateliers.

- We werken aan de realisatie van het cultuurcluster Berlijnplein binnen de door de raad in mei 2021 vastgestelde kaders. We verwachten in 2027 aan te kunnen vangen met de bouwfase.
- Samen met de toekomstige gebruikers van het nieuwe depot van Centraal Museum op Lage Weide werken we verder aan de realisatie en inrichting van het gebouw. Ook werken we aan een oplossing voor het netcongestieprobleem.
- Vanuit het Fonds Stadsverfraaiing realiseren we in 2027 nog drie lopende kunstprojecten uit het Uitvoeringsprogramma Kunst in de Openbare Ruimte 2021-2030. Als gevolg van de bezuiniging op het Fonds Stadsverfraaiing in het coalitieakkoord 2026-2030 is er daarna alleen budget beschikbaar voor de instandhouding van en communicatie rond de bestaande kunstcollectie, plus incidenteel een kleine kunstopdracht. Hierdoor zijn bijdragen aan nieuwe kunstprojecten op basis van initiatieven uit de stad of raad, zoals een nieuw Homomonument of het lichtkunstwerk voor het viaduct voor het Utrecht Science Park, vanuit dit fonds niet langer mogelijk. We continueren wel samen met initiatiefnemers het vooronderzoek naar een passende invulling van Gedenken voor de Oost.
- We realiseren kunstopdrachten in de openbare ruimte via de 1,5%-regeling met naar verwachting zeven opleveringen in 2027 bij scholen en andere publieke voorzieningen en via het meerjarige kunstprogramma ‘Gemene Grond’ met kunstopdrachten in de Merwedekanaalzone, het Beurskwartier en de Sijpesteijntunnel.
- We stimuleren doorlopend publiek-private samenwerking (PPS) via het convenant met ruim 20 Utrechtse vermogensfondsen, waarbij we ons niet uitsluitend richten op kunst en cultuur, maar ook op bredere initiatieven zoals Hapkracht en Boekkracht.
- We werken in 2027 aan de aanbevelingen uit het rapport over verkenning versterking film- en beeldcultuur Utrecht, dat in opdracht van de raad in 2026 is opgeleverd.
- We blijven werken aan de aanbevelingen uit het advies van de Coördinator The Culture om de positie van de The Culture scene in Utrecht te verstevigen, waaronder communicatie die aansluit bij de doelgroep en voorlichting over processen zoals subsidies, vergunningen en vastgoedtenders.
- We blijven samen met de literatuursector en Utrecht & Partners invulling geven aan de titel Utrecht UNESCO City of Literature en blijven betrokken bij het UNESCO Creative Cities Network. We besteden in 2027 aandacht aan het 10-jarig jubileum van deze titel.
- Het knelpunten- en ontwikkelingenbudget gebruiken we voor het onderhoud van de culturele infrastructuur, calamiteiten, nieuwe kansen en voor het inspelen op actuele ontwikkelingen. Door de bezuiniging in het nieuwe coalitieakkoord 2026-2030 moeten we scherper prioriteren, waardoor niet elke calamiteit kan worden opgelost.

Financiën Aanbod cultuur

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	205	0	0	0	0	0
Lasten	54.599	59.219	59.379	64.833	60.683	61.099
Saldo baten en lasten	**-54.394**	**-59.219**	**-59.379**	**-64.833**	**-60.683**	**-61.099**
Onttrekking reserves	578	244	0	2.500	0	0
Toevoeging reserves	2.450	585	0	500	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1.872**	**-341**	**0**	**2.000**	**0**	**0**
Totaal	**-56.266**	**-59.560**	**-59.379**	**-62.833**	**-60.683**	**-61.099**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
n.v.t			
Lasten			
Loon- en prijscompensatie 2027.	1621	N	S
In het coalitieakkoord is besloten om budget beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de nachtvisie en om cultuurbudget meet te laten groeien met de stad.	165	N	S
In het coalitieakkoord is besloten om het budget voor knelpunten en ontwikkelingen te verlagen.	250	V	S
Het incidentele budget amendement 194 "maakruimte voor jonge makers" (programmabegroting 2026) vervalt in 2027.	500	V	I
De incidentele investeringsbijdrage aan het museum Catherijneconvent vervalt in 2027.	500	V	I
Het budget voor betaalbare huisvesting creatieve sector voor de periode 2022-2026, vervalt vanaf 2027.	500	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In 2026 was er budget beschikbaar vanuit 2025 voor Filmfonds (0,15 miljoen euro) en Nachtcultuur (0,094 miljoen euro) dat via de algemene dekkingsreserve is overgeheveld naar 2026.	244	N	I
Toevoegingen			
In de 2e bestuursraportage 2025 is besloten tot een dotatie in de reserve Creatieve huisvesting.	585	V	I

Doelstelling 9: Deelname en cultuur bezoek

Een breed publiek uit Utrecht en daarbuiten neemt actief deel aan en bezoekt het culturele aanbod in de stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Locatiebeleid evenementen - Passende ruimte voor evenementen 2024-2030	2024	Hierin staat beschreven hoe evenementen meegroeien met de ontwikkeling van de stad.
Uitvoeringsprogramma	2024	In dit uitvoeringsprogramma staat hoe we meer

Huisvesting Culturele en Creatieve Sector 2025-2028		ruimte willen maken voor culturele voorzieningen en creatieve werkplekken, en wat we komende periode gaan doen om de doelen voor 2040 te behalen.
Nachtvisie 2030 en Beleidsnota Nachtcultuur	2023	Visie, ambities en doelstellingen om de Utrechtse nachtcultuur te ondersteunen en te stimuleren.
Cultuurnota 2025-2028 Kleur Bekennen	2023	In deze nota zijn de uitgangspunten beschreven voor de Cultuurnota 2025-2028, met de vier pijlers van de Cultuurvisie 2030 als leidraad.
Uitvoeringsprogramma Cultuurparticipatie 2024-2028	2023	Hierin staat beschreven wat er in de jaren 2024-2028 uitgevoerd gaat worden op het gebied van cultuurparticipatie.
De Kracht van Cultuur – Kadernota Cultuurparticipatie 2022-2030	2022	De verschillende beleidsthema's en regelingen voor cultuur in de vrije tijd, cultuur in de wijk en cultuur op school, inclusief een visie op het geheel.
Kunst Kleurt de Stad – Cultuurvisie 2030	2020	De Cultuurvisie met als pijlers: • Pluriform aanbod • Ruimte voor ontwikkeling • Stimuleren van creatief vermogen • Een inclusieve cultuursector

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
% Utrechters dat minstens 1x per jaar een culturele activiteit bezoekt.	87%	90%	-	>92%	-	>92%
Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen (in miljoenen).	1.8 miljoen	3,8 miljoen	4,1 miljoen	4,1 miljoen	4,1 miljoen	4,1 miljoen
Aantal actieve deelnemers aan culturele activiteiten van gesubsidieerde organisaties in Utrecht.	3.791	5.800	5.500	5.500	5.500	5.500

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Op basis van de in het investeringspakket van Coalitieakkoord 2026 – 2030 toegekende middelen voor nieuwe voorzieningen starten we met de zoektocht naar en de ontwikkeling van nieuwe locaties voor wijkcultuur, waarbij we ook kijken naar de mogelijkheid van slim ruimtegebruik.

- We richten een loket in voor organisatoren van evenementen.
- We faciliteren een feestelijke en veilige viering van Koningsdag 2027.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- 2027 is het derde jaar van Creatief Vermogen Utrecht, onderdeel van rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit 2025–2028. Scholen en culturele instellingen werken hierin samen aan kwalitatieve cultuureducatie voor kinderen en jongeren en met steun van de gemeente aan versterking van cultuureducatie in de stad.
- We werken aan de realisatie van een wijkcultuurhuis in Merwedekanaalzone, twee jongerencultuurhuizen in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern en een wijkcultuurhuis in De Musketon (Zuid). Hiermee dragen we bij aan een betere spreiding van culturele wijkvoorzieningen in de stad, en versterken we het aanbod van actieve cultuurparticipatie dichtbij de Utrechters.
- De herontwikkeling van de jongerencultuurhuizen in Kanaleneiland (Peltlaan) en Overvecht (Rhonedreef) zal naar verwachting in 2027 starten.
- We werken aan de herontwikkeling van Domplein 4-5 als locatie voor amateurkunsteducatie, op basis van scenario 2 uit de Uitgangspuntennotitie (42% amateurkunsteducatie) conform de voorkeur van de raad, en we actualiseren de komende periode de business case voor het Domplein met de middelen uit Coalitieakkoord 2026 – 2030.
- We streven naar voortzetting van de regeling combinatiefuncties cultuur die o.a. binnen- en buitenschoolse cultuuractiviteiten verbinden, ook voor 2027-2028.
- We ondersteunen stichtingen en verenigingen in de amateurkunst via de vernieuwde nadere regel Basissubsidie Amateurkunst. Voor initiatieven van Utrechters (uitsluitend natuurlijke personen) is de nadere regel Cultuur in de Vrije Tijd beschikbaar.
- We werken meerjarig samen met Utrecht Creative Community, een netwerk van de Utrechtse creatieve mbo en hbo opleidingen, aan het creëren van een podium voor creatieve mbo-afstudeerders.

Financiën Deelname en bezoek cultuur

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	935	0	0	0	0	0
Lasten	10.695	10.463	11.882	11.571	11.583	11.583
Saldo baten en lasten	**-9.760**	**-10.463**	**-11.882**	**-11.571**	**-11.583**	**-11.583**
Onttrekking reserves	150	0	309	0	0	0
Toevoeging reserves	150	140	630	180	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**-140**	**-321**	**-180**	**0**	**0**
Totaal	**-9.760**	**-10.603**	**-12.203**	**-11.751**	**-11.583**	**-11.583**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
niet van toepassing	0		I
Lasten			
In het coalitieakkoord is besloten om budget beschikbaar te stellen voor amateurkunsteducatie in het pand Domplein 4-5.	750	N	S
In het coalitieakkoord is besloten om budget beschikbaar te stellen voor de inrichting van een evenementenloket.	74	N	S
In het coalitieakkoord is een bezuiniging opgenomen op het budget van het Fonds Stadsverfraaiing.	160	V	S
In de Voorjaarsnota 2026 is besloten om incidenteel budget beschikbaar te stellen voor de organisatie van Koningsdag in 2027.	683	N	I
Hogere lasten in 2027 voor de ontwikkeling van een wijkcultuurhuis in Lunetten (besluitvorming voorjaarsnota 2023).	352	N	S
Lagere lasten in 2027 omdat de ontwikkeling van 2 nieuwe wijkvoorzieningen wordt gestaakt en deze middelen vervallen (besluitvorming voorjaarsnota 2024).	355	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
In de 1e bestuursraportage 2023 is besloten tot een eenmalige onttrekking uit de reserve wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone.	309	V	I
Toevoegingen			
In de 2e bestuursraportage 2025 is besloten tot dotaties in 2026 en 2027 in de vaste activa reserve ten behoeve van het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone.	490	N	I

Doelstelling 10: Vastgoed

Voldoende en optimaal gespreid toekomstbestendig vastgoed waar huurders tevreden over zijn en dat bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Vastgoed 2025-2030	2025	De Beleidsnota Vastgoed beschrijft hoe de gemeente haar maatschappelijk vastgoed wil inzetten. Door doelen en leidende principes vast te stellen borgen we dat we doelmatig en doeltreffend omgaan met het vastgoed.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Toelichting op de indicatoren kunt u terugvinden in de webversie van de Programmabegroting 2027.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2025	2026	2027	2028	2029
Klanttevredenheid.	6,3	6,2	-	7,5	-	7,5
% panden op onderhoudsniveau 3.	90%	94%	>90%	>90%	>90%	>90%
Gereduceerde CO2 uitstoot in tonnen.	PM	5.370	PM	PM	PM	PM
Aandeel gebouwen verhuurd aan een maatschappelijke partij	75%	73%	>75%	>75%	>75%	>75%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We stellen een uitvoeringsplan op om de Routekaart verduurzaming uit te voeren, gereed in Q2 2027.
- We stellen een plan op waarmee we de bezuiniging op onderhoud van vastgoed zo effectief en met zo min mogelijk ongewenste consequenties voor onze huurders kunnen realiseren. Gereed in Q2 2027.
- We gaan door met de ontwikkeling van nieuwe jongerencultuurhuizen in Overvecht en Kanaleneiland en verwachten deze gebouwen respectievelijk op te kunnen leveren in 2027 en 2028. En we zetten stappen in de realisatie van twee nieuwe jongerencultuurhuizen in Leidsche Rijn, Vleuten of De Meern.
- We geven amateurkunsteducatie (AKE) opnieuw een plek aan het Domplein. In 2027 werken we hiervoor het ontwerpplan verder uit.

Activiteiten die we niet meer doen

- Niet van toepassing

Activiteiten die we blijven doen en/of anders gaan doen

- Het Makelpunt blijft een bijdrage leveren aan het verhogen van de bezettingsgraad van de gemeentelijke locaties en die van onze samenwerkingspartijen en hulp bieden aan initiatiefnemers die op zoek zijn naar een locatie. Daarmee vergroten we het maatschappelijk rendement en stimuleren we de (onderlinge) samenwerking in deze gebouwen.
- Om uitvoering te geven aan Motie 315 Hand in eigen boezem: taakstelling op vastgoed om de meest kwetsbaren te ontzien onderzoeken we in 2027 aanvullend welke panden kunnen worden uitgegeven, mede binnen de kaders van Motie 137 Veranker het Community Right to Bid, bovenop de eerder aangewezen gebouwen.
- We bieden beleidsondersteunende partijen die geen winstoogmerk hebben ruimte aan tegen een kostprijsdekkende huur.
- We maken een plan van aanpak voor meervoudig ruimtegebruik en doen hiermee meer ervaring op bij concrete panden.
- We onderzoeken de kansen voor het verkrijgen van meer subsidies, bijvoorbeeld voor verduurzaming of onderhoud aan monumenten.
- We stellen het jaarplan onderhoud op voor twee jaar en stemmen dit waar nodig af met huurders; het plan voor 2027 voeren we uit.
- Bij nieuwbouw en grootschalige renovatie maken we het eigen gemeentelijk vastgoed toegankelijk op basis van 'Utrecht Standaard Toegankelijk' (UST). Bij vastgoed wat voorlopig niet in aanmerking komt voor een renovatie wordt gekeken hoe we toegankelijkheid kunnen verbeteren.
- We voeren klantgesprekken met huurders over de dienstverlening van de VGU. Ook voeren we opnieuw een huurderstevredenheidsonderzoek uit, waarvan de uitkomsten in Q1 2028 worden gecommuniceerd met onze huurders.
- We actualiseren Meerjaren Strategische Programma's (MSP's). Als input voor het uitvoeringsprogramma.
- We werken verder aan het verder professionaliseren van de vastgoedorganisatie, onder andere door het doorontwikkelen van de robuuste structuur voor projectbeheersing en het verbeteren van de informatiehuishouding. Hiermee zorgen we ook voor meer grip op onze investeringen.

Financiën Vastgoed

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	29.454	33.543	34.646	35.566	35.612	35.612
Lasten	31.209	30.082	29.257	30.389	32.100	28.479
Saldo baten en lasten	**-1.755**	**3.461**	**5.389**	**5.177**	**3.512**	**7.133**
Onttrekking reserves	2.898	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	4.886	4.250	4.250	4.250	4.901	4.901
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1.988**	**-4.250**	**-4.250**	**-4.250**	**-4.901**	**-4.901**
Totaal	**-3.743**	**-789**	**1.139**	**927**	**-1.389**	**2.232**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Hervormingstaakstelling voorjaarsnota 2025 om vanaf 2027 meer opbrengsten te generen uit commerciële verhuur en subsidies.	523	V	I
Vanuit de tweede bestuursrapportage 2025 is een verhoging van baten opgenomen voor 2027 als gevolg van uitvoering maatregelen Netcongestie.	340	V	I
Lasten			
Het incidentele budget borging brandveiligheid vanuit de voorjaarsnota 2025 is voor 2027 1 miljoen euro lager dan in 2026 omdat in 2026 een inhaalslag is gemaakt.	1.000	V	I
In het coalitieakkoord is een besparing opgenomen op onderhoud vanaf 2027.	500	V	I
Bij de voorjaarsnota 2024 zijn de kapitaallasten verlaagd om deze meer in lijn te brengen met de haalbaarheid van investeringen (reëel ramen). In 2027 is de verlaging van de kapitaallasten minder hoog ten opzichte van 2026.	345	V	I
Hoger kapitaallastenbudget vanaf 2027 voor het pand Nieuw Welgelegen (programmabegroting 2024).	361	N	S
Hoger lastenbudget in 2027 in verband met maatregelen Netcongestie.	340	N	I
In het coalitieakkoord zijn eveneens middelen beschikbaar gesteld voor de maatregelen Netcongestie.	276	N	I
In het coalitieakkoord zijn op basis van geactualiseerde uitgangspunten de kapitaallasten reëler geraamd, waardoor het bijbehorende budget incidenteel kan worden verlaagd.	700	V	I

Binnen deze doelstelling zijn geen verschillen in toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die dienen te worden toegelicht.

Risico's

Strategische programmarisico's	Maatregel
Door (grotendeels) binnenstedelijk te bouwen bestaat het risico dat onvoldoende ruimte beschikbaar blijft voor maatschappelijke voorzieningen. Hierdoor kan de doelstelling 'groei in balans' onder druk komen te staan. De toenemende schaarste aan ruimte, gecombineerd met een groeiende vraag naar maatschappelijke functies, belemmert een optimale spreiding en benutting van gemeentelijk vastgoed.	• Meer inzetten op gemengd en meervoudig ruimtegebruik • Nagaan of alle m² nodig zijn. • Zoeken en vastleggen van ruimte voor maatschappelijke voorzieningen binnen de omgevingsvisie en gebiedsontwikkelingen. • Integraal keuzes maken en prioriteren bij ontwikkeling omgevingsvisie, binnen gebiedsontwikkelingen en in MPR. Ook tegenover andere ruimtevragers als wonen, energie, groen, etc.
Door stijgende (bouw-)kosten en toenemende risico's, o.a. als gevolg van wereldwijde ontwikkelingen, bestaat het risico dat er: 1. Weinig tot geen inschrijvingen komen op een opdracht; 2. Inschrijvingen zijn die ver boven de maximaal verwachte waarde uitkomen. Dit kan resulteren in vertragingen, heraanbestedingen of het niet kunnen realiseren van projecten binnen de gestelde kaders.	• De afgelopen aanbestedingen evalueren en kijken welke geleerde lessen we moeten toepassen. • Marktpartijen benaderen om te vragen waarom ze niet inschrijven of terugtrekken bij aanbestedingen. • Verkennen van slimme aanbestedingsvormen die onze aanbestedingen voor marktpartijen aantrekkelijker maken.
Het risico dat onze duurzaamheidsambities en opvangvoorzieningen niet worden gehaald door overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie)	• Inzetten op het gasloosready maken van gebouwen en onderzoeken of met flexcontracten gekeken kan worden naar gebruik tijdens piekuren. • Per project onderzoeken wat (tijdelijk) mogelijk is. • Door Stedin en TenneT wordt gewerkt aan verzwaring van het net en de bouw van transformatorhuisjes.
Een te grote stijging van de kostprijsdekkende huur van het maatschappelijk vastgoed door doelstellingen op het gebied van (bijna) energieneutraliteit, circulariteit, toegankelijkheid en klimaatadaptiviteit, waardoor die niet meer betaald kan worden door (maatschappelijke) huurders. De doelstellingen die we hebben komen terug in extra kosten die we doorberekenen in de kostprijsdekkende huur. Het beleidsterrein zal een hogere subsidie moeten verstrekken om de stijging te compenseren. Door gemeentelijke bezuinigingen is dit slechts gedeeltelijk of helemaal niet mogelijk. De financiële rentabiliteit van het maatschappelijk vastgoed kan hiermee onder druk komen te staan.	• Inzichtelijk maken welke ambities wel en niet passen binnen de kostprijsdekkende huur op basis waarvan bestuurlijke keuzes gemaakt kunnen worden. Vervolgens kan het ambitieniveau worden aangepast waarbij het streven is om de basiskwaliteit te waarborgen. • Meer prioriteren. We plaatsen bijvoorbeeld kwantiteit over kwaliteit. We zoeken hierin naar de balans tussen uitvoerbaarheid en aanvullende bovenwettelijke eisen • Daarnaast worden er in overleg met beleidsterreinen realistische doelstellingen geformuleerd.

Strategische programmarisico's	Maatregel
Er is sprake van een spanningsveld tussen de langetermijnplanning van vastgoed en de korte(re) termijn waarop beleidskeuzes worden gemaakt. Waar vastgoedinvesteringen vaak voor jaren of decennia worden aangegaan, kunnen beleidsprioriteiten binnen één bestuursperiode verschuiven. Het gevolg hiervan is dat er een gebouw ontwikkeld wordt dat niet altijd direct aangepast kan worden aan nieuwe wensen en/of ambities.	Flexibiliteit toepassen in vastgoedontwikkeling en -beheer, en een goede afstemming organiseren tussen beleidsmakers, vastgoedprofessionals en partners.
Het risico op het vaker voorkomen van calamiteiten. Hieronder vallen verschillende onvoorspelbare en onverwachte situaties die grote gevolgen kunnen hebben. Denk hierbij aan oplopende geopolitieke spanningen, een natuurramp zoals overstromingen of een cyberaanval.	Verkennen hoe we ons als gemeente kunnen voorbereiden op dit soort situaties en hoe de gevolgen zo beperkt mogelijk kunnen worden gehouden.
Structurele arbeidsmarktkrapte beperkt het realiseren van maatschappelijke opgaven. Partijen in de stad hebben tekorten aan zorg- en welzijnspersoneel, pedagogisch medewerkers, vrijwilligers, bouwpersoneel en cultuurpersoneel. Binnen de zwembaden is er behoefte aan zweminstructeurs	• Uitvoeren beleidsnota arbeidsmarkt: actieve en gerichte benadering van de arbeidsmarkt, met focus op kansrijke start (o.a. kinderopvang en kraamzorg) en ouderen. • Verhogen instroom en verminderen uitstroom medewerkers door ruimte voor leren en ontwikkelen. • Flexibiliteit in de bezetting inbouwen voor pieken en dalen. • Samen met sportverenigingen actief inzetten op zelfbeheer binnen de zwembaden. • Extra inzet op werven en behouden van vrijwilligers.
Het rijksbeleid op het gebied van asiel en integratie staat op gespannen voet met het Utrechtse beleid, en op onderdelen ook met de uitgangspunten van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het kabinet heeft een ingrijpend asielprogramma dat stevige gevolgen heeft voor de doelstelling Nieuwkomers. We hebben resultaatdoelen voor het realiseren van: • Opvangplekken van Oekraïners, • Asielopvang en opvang voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (spreidingswet), • Doorstroom statushouders van asielopvang naar een woonplek (huisvestingswet) • Bewaken humanitaire ondergrens voor kwetsbare dakloze EU-migranten en ongedocumenteerde mensen • Inburgering van nieuwkomers (inburgeringswet) Het wordt om diverse redenen steeds moeilijker deze	Voortzetten actieve lobby, indien mogelijk met G4 en VNG op: Oekraïne: • Verlengen bestaande locaties • Aanpassen (Rijks)beleid • Aankoop van panden Asielopvang: • Inzet op realiseren van langjarige en kwalitatieve opvangvoorzieningen volgens Plan Einstein. Huisvesting statushouders: • Versterken samenwerking met woningbouwcorporaties. • Onderzoeken van alternatieven voor

Strategische programmarisico's	Maatregel
resultaten te behalen: • Schaarste in de stad: fysieke ruimte en uitvoerend professionals. • Door toename van de doelgroepen en de kwetsbaarheid zijn meer opvangplekken nodig en stijgt de druk op zorg (denk aan JGZ), sociale- en maatschappelijke voorzieningen in de stad (denk aan onderwijs). • Onzekerheid van de impact van nieuwe regelgeving, zoals het Europese Migratiepact, tweestatussenstelsel en de doelgroepflexibele regeling. Er is onzekerheid over de periode na het aflopen van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Het langetermijnbeleid is in ontwikkeling waarbij er financiële middelen ontbreken. Hierdoor is het moeilijk langjarige afspraken te maken. • Budget voor uitvoeringskosten inburgering groeit niet mee met de opgave.	huisvesting statushouders. Inburgering: • Maatregelen treffen om de kosten te verlagen en tijdelijke dekking via de Voorjaarsnota.
Onzekerheid over Rijksfinanciering en de financiële houdbaarheid van de gemeentelijke opgaven ten opzichte van een groeiende vraag hebben financiële gevolgen waardoor we onze aanpak op onderdelen moeten herijken.	• Lobby richting het Rijk: samen met partners geven we aan dat gemeenten tegen de grens oplopen van de activiteiten die ingezet kunnen worden in verhouding tot de financiën. • Opdrachten en subsidieplafonds verlagen.
Zowel landelijke politieke beslissingen en uitspraken, als internationale gebeurtenissen maken veel los in de stad. Het geeft een gevoel van onmacht en frustratie. Dit kan invloed hebben op het draagvlak voor opvanglocaties en sociale initiatieven. Ook is er vanuit de stad een roep om scherpere keuzes te maken als reactie op mensenrechtenschendingen door internationale actoren.	• Inzet op vaardigheden en kennis over deze thema's bij welzijn en jongerenwerk via Utrecht zijn We Samen, deels gefinancierd door Rijksgelden vanuit de NCTV. • Stellingname van college en raad over deze thema's. • Onderzoeken hoe we handelingsperspectief kunnen ontwikkelen voor het omgaan met actoren die verbonden zijn aan mensenrechtenschendingen wereldwijd.
De online leefwereld wordt steeds belangrijker. Op inhoud zien we dat wat online gebeurt, grote impact heeft, met name op jongeren. De groeiende macht van bigtech en de groeiende mogelijkheden online voor het delen van extreme meningen en content – ook vanuit buitenlandse actoren - kan leiden tot polarisering, verdeeldheid in de stad en een toename in extremistisch gedachtegoed.	• Voortzetting Utrecht Zijn We Samen, de Utrechtse Online Coalitie die we samen met partners uit o.a. welzijn, jongerenwerk en onderwijs hebben opgericht om de kennis over de onlinewereld te vergroten en online extremisme en polarisatie tegen te gaan. • Voor de langere termijn borgen van de online vaardigheden in onze bredere

Strategische programmarisico's	Maatregel
	aanpak van polarisatie en radicalisering.
Door een veranderend klimaat kunnen extreme weersomstandigheden gezondheidseffecten hebben op Utrechters.	• Inzetten op vergroening rondom gemeentelijk vastgoed in een hoog stedelijke omgeving. • Hittebestendige en geïsoleerde gebouwen opleveren.
De houdbaarheid van het sociaal domein staat onder druk. Ingezette koers om het sociaal domein te hervormen leidt ook tot extra verwachtingen van de sociale basis, en een hogere druk voor o.a. informele zorgorganisaties, welzijnswerk, vrijwilligers en mantelzorgers.	Met de hervormingen werken aan het versterken van de houdbaarheid van het sociaal domein en andere manieren van werken: meer groepsgericht, wijk- en buurtgericht, collectief en digitaal. • Dit wordt gerealiseerd aan de hand van de herziening van subsidies in de sociale basis, de inkoop van zorg en welzijn en met vernieuwende werkwijzen die we ontwikkelen met partners in de stad.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Levendige en gezonde stad	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**479.569**						
Passende sport- en beweegvoorzieningen	**161.155**						
Uitbreidingsinvesteringen A	92.370	5.117	-172	2.798	0	22.359	117.355
Vervangingsinvesteringen	68.785	7.008	2.024	676	0	10.889	82.374
Vastgoed	**317.664**						
Uitbreidingsinvesteringen A	134.169	10.542	4.000	26.071	0	21.723	185.963
Vervangingsinvesteringen	183.495	87.345	4.520	3.070	0	19.642	210.727
Nieuwkomers	**750**						
Uitbreidingsinvesteringen A	750	750	0	0	0	0	750
Totaal	**479.569**	**110.762**	**10.372**	**32.615**	**0**	**74.613**	**597.170**

x € 1.000

Levendige en gezonde stad	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Passende sport- en beweegvoorzieningen							
Uitbreidingsinvesteringen A	15.780	15.612	33.556	32.436	6.153	4.350	4.350
Vervangingsinvesteringen	14.555	16.288	20.764	23.672	0	0	0
Vastgoed							
Uitbreidingsinvesteringen A	13.056	49.962	92.652	19.751	0	0	0
Vervangingsinvesteringen	51.423	42.645	22.958	5.009	0	0	0
Nieuwkomers							
Uitbreidingsinvesteringen A	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**94.814**	**124.508**	**169.930**	**80.868**	**6.153**	**4.350**	**4.350**

Toelichting

Doelstelling Vastgoed

Bij deze programmabegroting vragen wij autorisatie voor de investeringsprojecten die, conform de voortgangsrapportage UPV 2026, in 2027 starten en voeren we wijzigingen door in lopende projecten.

Het gevraagde investeringskrediet bedraagt 19,6 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen. Dit betreft voornamelijk een nieuw te autoriseren investeringskrediet voor de verduurzaming van gemeentelijke panden met de slechtste energielabels. De opdracht hiertoe, en de dekking hiervoor komt uit het coalitieakkoord 2026-2030. Er wordt nu alleen autorisatie gevraagd voor het benodigde bedrag van het eerste jaar van de opgave. De komende tijd wordt

gewerkt aan het uitvoeringsplan en wordt er meer duidelijk over welke uitgaven, wanneer verwacht worden. Zodra er meer duidelijkheid is volgt hierover een update, naar verwachting is dat dit bij de Eerste of Tweede Bestuursrapportage.

Binnen de uitbreidingsinvesteringen wordt autorisatie gevraagd voor 20,1 miljoen euro. Dit betreft voornamelijk de ophoging van het krediet Berlijnplein centrum. De hogere investering betreft met name de toevoeging van de fietsenstalling en de toevoeging van gebouw gebonden gebruikersinvesteringen aan het krediet. Ook bevat het ontwerp nu meer vierkante meters voor programma. De voorgestelde kredietverhoging past binnen het financiële kader van de begroting voor de Culturele Voorziening Leidsche Rijn. De ophoging van het investeringskrediet wordt gedekt uit programmabudget, verwachte huuropbrengsten en de bijdragen vanuit de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Voor een nadere toelichting op de betreffende investeringsprojecten verwijzen wij naar de voortgangsrapportage UPV 2026 en de geheime bijlage bij de programmabegroting 2027

Doelstelling Passende sport- en beweegvoorzieningen

Bij deze programmabegroting vragen wij autorisatie voor de investeringsprojecten die in 2027 starten. Daarnaast vragen we bijstellingen op lopende investeringsprojecten. Het gevraagde investeringskrediet bedraagt 33,248 miljoen euro, waarvan 23,1 miljoen euro betrekking heeft op nieuwe investeringen, dit betreft zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen. Het restant van 10,1 miljoen euro heeft betrekking op lopende investeringen, ook dit zijn zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen.

De nieuwe investeringsprojecten betreffen voornamelijk sportvelden die vervangen dienen te worden, elk jaar zijn er een aantal sportvelden die aan vervanging toe zijn. Daarnaast wordt autorisatie gevraagd voor een investeringskrediet voor de nieuw te realiseren sporthal Vleuten. De dekking, en opdracht hiervoor komt uit het coalitieakkoord 2026-2030.
De voornaamste oorzaak voor de benodigde bijstellingen op de lopende investeringen betreft prijs- en kostenontwikkelingen.

Voor een toelichting op de betreffende investeringsprojecten verwijzen wij naar de voortgangsrapportage UPV 2026 en de geheime bijlage bij de Programmabegroting 2027.

Coalitieakkoord
De benodigde exploitatiebudgetten voor in het coalitieakkoord opgenomen investeringen zijn, inclusief de bijbehorende kosten voor onderhoud, beheer en planvorming, verwerkt op de stelpost ‘Investeringen’ binnen het programma Algemene Middelen en Overhead. De kosten voor onderhoud, beheer en planvorming worden bij de Voorjaarsnota 2027 overgeheveld naar de betreffende programma’s. De kapitaallasten blijven centraal geraamd en er wordt een proces uitgewerkt waarin de verantwoording van deze middelen goed is geborgd, zodat centrale sturing op de ontwikkeling van de investeringsportefeuille en de bijbehorende kapitaallasten is georganiseerd, waarbij niet-benutte kapitaallasten vrijvallen ten gunste van de integrale afweging. Dit zal binnen het traject van Grip op investeringen worden uitgewerkt.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
GGD Regio Utrecht (GGDrU)	De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,4 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de provincie Utrecht, waaronder Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.	2.958

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Nieuwkomers					
a. Plan Einstein - Coördinatie en informatievoorziening	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	0	450	0	0
b. Plan Einstein - Huiskamer in de stad	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	0	380	0	0
c. Plan Einstein - Activiteitenaanbod Pijler 2 - 2 jaar	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	0	500	0	0
d. Plan Einstein - Activiteitenaanbod Pijler 3 - 2 jaar	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	0	500	0	0
e. Plan Einstein - Activiteitenaanbod Pijler 2 - 1 jaar	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	0	0	0	0
f. Plan Einstein - Activiteitenaanbod Pijler 3 - 1 jaar	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	0	0	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Ondersteuning van nieuwkomers: activiteiten Utrechtse voorziening opvang ongedocumenteerden (UVOM), maatschappelijke begeleiding van statushouders en ondersteuning van voormalig alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV).	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	14.500	13.000	0	0
Totaal doelstelling 1		14.500	14.830	0	0
Meedoen en voor elkaar zorgen					
Belangenbehartiging en informatievoorziening - Advisering en monitoring afspraken VN-verdrag	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	0	350	0	0
Belangenbehartiging en informatievoorziening - Belangenbehartiging voor (uiterst) kwetsbare en/of gemarginaliseerde inwoners van de gemeente Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	0	270	0	0
Belangenbehartiging en informatievoorziening - Belangenbehartiging voor overige doelgroepen en/of het stimuleren van inwoners in het laten horen van hun stem, uitgevoerd door stadsbrede organisaties	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	0	270	0	0
Belangenbehartiging en informatievoorziening - Cliëntenraden	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	0	110	110	0
Belangenbehartiging en informatievoorziening - Het verrichten van onderzoek en advies door gediplomeerde ervaringsdeskundigen	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	0	150	0	0
Belangenbehartiging en informatievoorziening - Nieuwe of wijkgerichte initiatieven van belangenbehartiging voor overige doelgroepen en/of het stimuleren van inwoners in het laten horen van hun stem	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	0	50	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Exploitatie van accommodaties van sportaanbieders die vrouwen versterken met sport en bewegen	Het ondersteunen van sportaanbieders met aanbod voor vrouwen in kwetsbare situatie.	0	60	0	0
Maatschappelijke Diensttijd	Maatschappelijke Diensttijd	206	206	0	206
Nadere regel basisvoorziening ondersteuning mantelzorgers	Advies, informatie en andere ondersteuning bieden aan mantelzorgers.	972	1.135	0	0
Nadere regel basisvoorziening vrijwilligersondersteuning	Stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in de stad in alle maatschappelijke sectoren	945	945	0	0
Scoutingsactiviteiten	Scoutingsactiviteiten	273	273	0	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - A: Aanvragen tot en met € 35.000 per jaar	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	1.150	0	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - B1: Zorgen voor elkaar	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	7.719	0	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - B2: Buurtbemiddeling	Het creëren van een sterke gemeenschappelijke sociale basis in de Utrechtse wijken en buurten, zodat alle inwoners die in een kwetsbare situatie zitten, ongeacht leeftijd, mee kunnen blijven doen in de samenleving.	0	550	550	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - B3: Taal en digivaardigheid	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	2.215	2.215	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - B4: Praktische ondersteuning	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	1.568	0	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - C1: Dagactiviteiten	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	1.844	654	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - C2: Ondersteunings-trajecten voor jeugdigen en ouders	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	191	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - C3: Laagdrempelige Onafhankelijke Cliëntondersteuning	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	621	621	0
Sterke gemeenschappelijke sociale basis - C4: Formele Onafhankelijke Cliëntondersteuning	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	0	386	323	0
Toegankelijkheid ondernemingen en organisaties	Faciliteren van betere fysieke en sociale toegankelijkheid voor iedereen.	0	279	0	0
Versterken Sociale Basis	Versterken Sociale Basis	227	870	0	0
Zelfbeheer-initiatieven van inwoners ondersteunen - Beheerde speeltuinen	Deze nadere regel helpt om een sterke gemeenschappelijke sociale basis in de Utrechtse wijken en buurten te creëren en is bedoeld om zelfbeheer-initiatieven van inwoners te versterken, stimuleren, ondersteunen en gemakkelijker te maken.	0	1.981	1.926	0
Zelfbeheer-initiatieven van inwoners ondersteunen - Flexibel budget	Deze nadere regel helpt om een sterke gemeenschappelijke sociale basis in de Utrechtse wijken en buurten te creëren en is bedoeld om zelfbeheer-initiatieven van inwoners te versterken, stimuleren, ondersteunen en gemakkelijker te maken.	0	250	0	0
Zelfbeheer-initiatieven van inwoners ondersteunen - Ondersteuning en begeleiding	Deze nadere regel helpt om een sterke gemeenschappelijke sociale basis in de Utrechtse wijken en buurten te creëren en is bedoeld om zelfbeheer-initiatieven van inwoners te versterken, stimuleren, ondersteunen en gemakkelijker te maken.	0	227	0	0
Zelfbeheer-initiatieven van inwoners ondersteunen - Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer	Deze nadere regel helpt om een sterke gemeenschappelijke sociale basis in de Utrechtse wijken en buurten te creëren en is bedoeld om zelfbeheer-initiatieven van inwoners te versterken, stimuleren, ondersteunen en gemakkelijker te maken.	0	1.148	1.116	0
Totaal doelstelling 2		2.623	24.818	7.515	206

Prettig samenleven

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Inclusie en Diversiteit	Ondersteuning van activiteiten die bijdragen aan Inclusie en Diversiteit	500	500	0	0
Uitvoering wga-taken en aanvullende preventieve activiteiten	Registreren en opvolgen discriminatie meldingen; Activiteiten gericht op het voorkomen en tegengaan van discriminatie; Beide uitgevoerd door discriminatie.nl provincie Utrecht.	626	644	626	0
Totaal doelstelling 3		1.126	1.144	626	0
Toegankelijke welzijnsaccommodatie					
Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	80	80	0	0
Totaal doelstelling 4		80	80	0	0
Meer Utrechters sporten en bewegen					
Grootschalige schoolsportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige schoolsportevenementen	62	62	0	0
Kleinschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren kleinschalige sportevenementen	82	82	0	0
Talentenprogramma's sport	Ondersteunen van activiteiten gericht op het ontwikkelen van sportieve talenten	83	83	0	80
Totaal doelstelling 5		227	227	0	80
Passende sport- en beweegvoorziening					
Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	455	468	227	241
Tuinen en parken	Volkstuinen	194	194	194	0
Totaal doelstelling 6		649	662	421	241
Volksgezondheid					
Sekswerk: Regionale begeleidingstrajecten voor sekswerkers om de branche te verlaten (DUUP)	Regionale begeleidingstrajecten voor sekswerkers gericht op het verlaten van de branche (DUUP) gemeente Utrecht.	626	646	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Sekswerk: Stedelijke hulp- en dienstverlening en begeleidingstrajecten voor sekswerkers om de branche te verlaten	Stedelijke hulp- en dienstverlening en (stedelijke) begeleidingstrajecten voor sekswerkers om de branche te verlaten	995	676	0	0
Verslavingspreventie basis	Het bieden van informatie over de gezondheidseffecten van middelengebruik (nicotine, alcohol, drugs) en gokken. Gericht op o.a. jongeren, risicogroepen en intermediairs. Bevordert bewustwording, motivering en gedragsverandering.	995	1.026	0	1.026
Verslavingspreventie KOPP/KOV-kinderen	Preventie KOPP/KOV-kinderen	247	131	0	131
Verslavingspreventie Ongelijk investeren	Verslavingspreventie Ongelijk investeren	168	173	0	173
Verslavingszorg a	In de openbare ruimte contact leggen met en toeleiden naar passende zorg van dak- en thuisloze volwassenen die zich in een kwetsbare positie bevinden en vaak met verslavingsproblematiek te maken hebben. Door outreachend werken en spuitomruil.	696	717	0	717
Verslavingszorg b	Behandeling voor mensen met een therapieresistente opiaatverslaving conform de Regeling heroïnebehandeling van VWS en het Uitvoeringsprotocol Opiaatonderhoudsbehandeling bij heroïneverslaving met medische heroïne, methadon en buprenorfine.	1.327	1.319	0	1.319
WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie ten behoeve van een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in Utrecht	75	0	0	0
Totaal doelstelling 7		5.129	4.688	0	3.366
Aanbod cultuur					
Cultuurnota 2-jarige regeling	Het stimuleren van startende culturele projecten.	780	1.015	0	987
Cultuurnota 4-jarige regeling	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	48.688	50.009	0	48.688
Impulssubsidies cultuur	Het stimuleren van nieuwe, talentvolle makers en initiatieven die het culturele aanbod aanvullen	226	226	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Investeringsbijdrage culturele broedplaatsen parkeergarage Paardenveld	De realisatie van een nieuwe culturele broedplaats en nieuwe werkruimtes in de parkeergarage Paardenveld	0	110	0	0
Maatschappelijke en creatieve huisvesting Berlijnplein	Maatschappelijke en creatieve huisvesting Berlijnplein	102	105	0	42
Presentatieruimte beeldende kunst en ontwerp Berlijnplein	Het ontwikkelen en exploiteren van een voorziening voor beeldende kunst en ontwerp in de culturele voorziening op het Berlijnplein	0	175	0	0
Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	1.500	1.000	0	0
Projectsubsidies cultuur (ronde 1)	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	328	362	0	0
Projectsubsidies cultuur (ronde 2)	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	345	317	0	0
Projectsubsidies cultuur (ronde 3)	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	252	226	0	0
Stedelijk beheer cultureel vastgoed	Het beheren en verhuren van culturele werkruimtes en voorzieningen	464	478	0	464
Totaal doelstelling 8		52.685	54.023	0	50.181
Deelname en bezoek cultuur					
Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	952	980	0	952
Basissubsidie Amateurkunst	Het stimuleren van actieve participatie aan amateurkunst door inwoners van de gemeente Utrecht	380	380	0	0
Combinatiefunctionarissen	Het aanstellen van cultuurcoaches die een brede doelgroep laten kennismaken met kunst en cultuur.	278	278	0	278
Cultuur in de Vrije tijd	Cultuurbeoefening van informele groepen in de vrije tijd te ondersteunen	40	40	0	0

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2027
Cultuurnota 4 jarige regeling participatie	Het stimuleren en faciliteren van een pluriform cultureel aanbod en ontwikkelruimte	4.087	4.024	0	4.024
Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	1.364	1.314	0	1.314
Grootschalige sportevenementen		245	250	0	0
Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn/Vleuten - de Meern	De ontwikkeling van 3 jongerencultuurhuizen in Leidsche Rijn, Vleuten - de Meern	335	335	0	335
Mediaplatform	Het beheren en uitvoeren van een stedelijke journalistiek mediaplatform	45	46	0	46
Stads- en Volksfeesten		0	450	0	0
Totaal doelstelling 9		7.726	8.097	0	6.949
Totaal		**84.745**	**108.569**	**8.562**	**61.023**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Algemene middelen en overhead

Wij staan voor een duurzaam financieel beleid, een gezonde financiële positie van de gemeente voor nu en in de toekomst. Met daarbij een lichte, betrouwbare en wendbare bedrijfsvoering, die qua omvang en werkzaamheden meebeweegt met onze gemeentelijke organisatie.

Portefeuillehouder(s): Susanne Schilderman en Linda Voortman

Financiën programma

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.363.501	1.353.189	1.470.649	1.433.817	1.432.736	1.456.170
Lasten	266.958	249.768	261.820	267.985	265.918	289.437
Saldo van Baten en Lasten	**1.096.543**	**1.103.421**	**1.208.829**	**1.165.832**	**1.166.818**	**1.166.733**
Onttrekking reserves	149.840	109.891	34.657	33.897	12.992	12.699
Toevoeging reserves	116.292	70.829	50.526	36.988	43.478	39.385
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**33.548**	**39.062**	**-15.868**	**-3.091**	**-30.487**	**-26.686**
Totaal	**1.130.092**	**1.142.483**	**1.192.960**	**1.162.741**	**1.136.331**	**1.140.047**

Financiële toelichting op hoofdlijnen op baten/lasten/reserves voor jaar 2027

De baten in dit programma zijn 1.470,649 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:

- Algemene uitkering (1.165,438 miljoen euro)
- Onroerende-zakenbelasting (OZB) (276,922 miljoen euro)

De lasten in dit programma zijn 261,820 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:

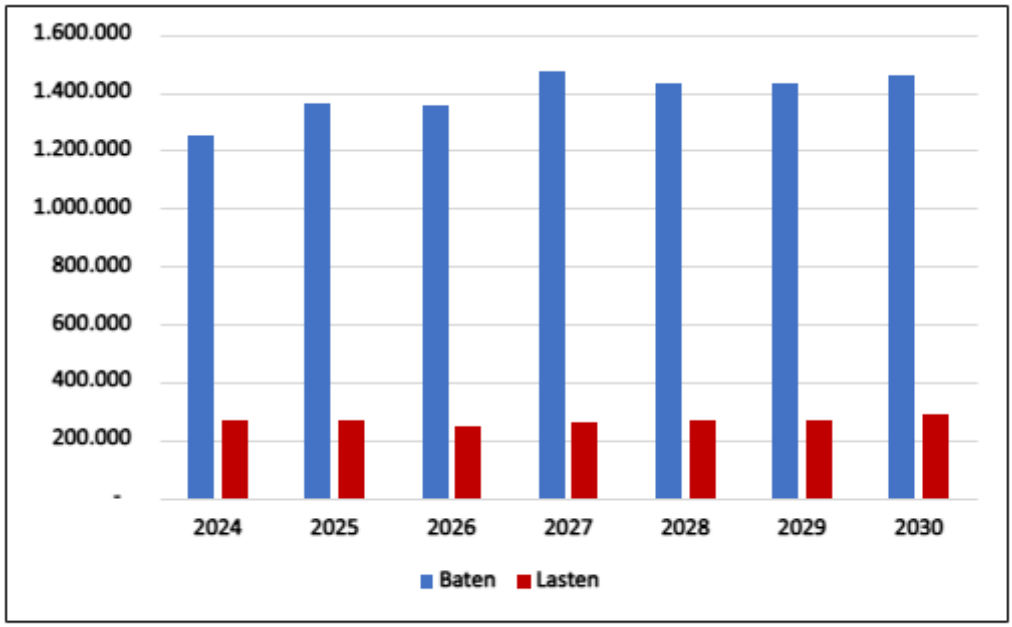
- Informatie- en procesmanagement (73,711 miljoen euro)
- Personeelszaken, facilitair en huisvesting (60,112 miljoen euro)
- Financiën en inkoop (15,701 miljoen euro)
- Overige ondersteunende functies (29,572 miljoen euro)
- Overhead decentraal (82,724 miljoen euro)

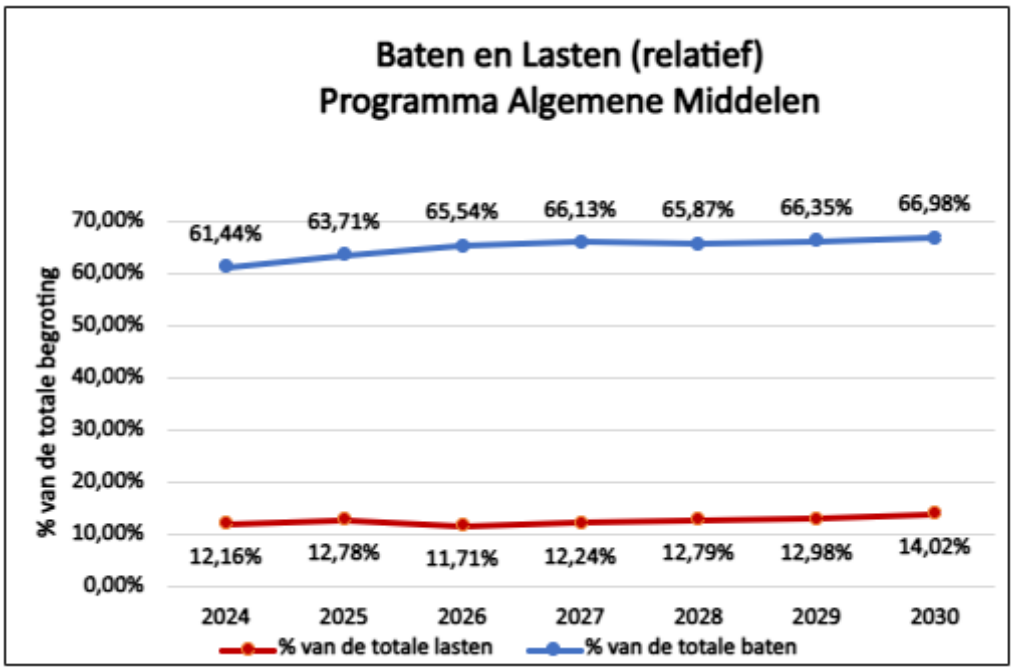
In dit programma wordt in 2027 34,657 miljoen euro onttrokken en 50,526 miljoen euro miljoen euro toegevoegd aan de reserves, vrijwel geheel uit de algemene dekkingsreserve.

Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld

De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Relatie met Coalitieakkoord 2026-2030

We dragen bij aan de volgende opgaven vanuit coalitieakkoord:

- Een stad die we samen maken
  - 6.2 De gemeentelijke organisatie
  - 6.3 Financiën

Tabel - Financiële keuzes coalitieakkoord

In deze tabel staan alle extra middelen uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Terugdraaien bezuiniging MVOI	150	150	150	150	S
Afschaffen hondenbelasting	993	993	993	993	S
Jaarlijkse storting in reserves om de solvabiliteit op peil te houden	10.000	10.000	10.000	10.000	S
Investeringen	5.800	21.000	24.800	31.300	S
Extra onderuitputting kapitaallasten**	0	0	-5.400	-4.000	I
Inzet 'Grip op investeringen'	788	845	630	630	S
Bijdrage overheadvierkant	805	1.008	972	974	I
Bijdrage overheadvierkant	2.011	2.151	2.212	2.212	S
Totaal	**20.547**	**36.147**	**34.356**	**42.258**	

* De extra middelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op:

- 'wegvallende rijksinkomsten' zijn voor Inburgering en Landelijke vreemdelingenvoorzieningen terug te vinden in het programma Levendige en gezonde stad en voor jeugd (woonplaatsbeginsel) in het programma Kansrijk opgroeien.
- 'mensenrechtenkader' zijn in deze begroting terug te vinden in het hoofdstuk Levendige en gezonde stad

** De post 'Extra onderuitputting kapitaallasten is voor de jaarschijven 2027 en 2028 opgenomen in de inhoudelijke programma's (Aantrekkelijke groene leefomgeving en erfgoed, Kansrijk opgroeien en Levendige en gezonde stad).

*** Deze extra middelen zijn in het coalitieakkoord gerubriceerd onder het programma Betrouwbare overheid.

Tabel - Financiële dekking coalitieakkoord

In deze tabel staan de bezuinigingen en de inkomstenverhogingen uit het coalitieakkoord

x € 1.000

Omschrijving*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	I/S
Groei van de stad	0	5.000	10.000	15.000	S
Stelpost Jeugd (Van Ark II, bijdrage Rijk)	7.400	11.300	14.500	17.800	S
Weerbaarheid	500	500	500	500	S
Realistisch ramen in exploitatie	10.000	10.000	10.000	10.000	I
Verhogen OZB	41.500	41.500	41.500	41.500	S
Verhogen toeristenbelasting	1.700	1.700	1.700	1.700	S
Bijplaatsingen dekken uit SUP-middelen	250	250	250	250	I
Taakstelling (beleids)organisatie**	4.000	7.500	10.800	10.900	S
Centrale overhead taakstelling	450	600	700	700	S

Krimp overheadvierkant	745	899	925	1.079	S
Totaal	**66.545**	**79.249**	**90.875**	**99.429**	

* De dekking van ambities en beleidstaken uit rioolheffing in het coalitieakkoord is in deze begroting terug te vinden in het programma Aantrekkelijke groene leefomgeving en erfgoed.

* De dekking van "Realistisch ramen precariobelasting uit het coalitieakkoord is in deze begroting terug te vinden in het programma Ontwikkelen en wonen voor iedereen.

** In deze begroting hebben we de bezuiniging op SportUtrecht in het programma Levendige en gezonde stad verlaagd met 0,75 miljoen euro in 2029 en 1,0 miljoen euro structureel vanaf 2030. Deze bijstelling wordt gedeeltelijk gedekt door een extra taakstelling op sport in het programma Levendige en gezonde stad (0,15 miljoen euro in 2029 en 0,2 miljoen euro structureel vanaf 2030) en een extra taakstelling op beleids- en managementfuncties in het programma Algemene middelen en overhead (0,3 miljoen euro in 2029 en 0,4 miljoen euro structureel vanaf 2030). Daarnaast wordt als gevolg van deze bijstelling het begrotingssaldo in 2029 verlaagd met 0,3 miljoen euro en structureel vanaf 2030 met 0,4 miljoen euro.

De verwachte rijksbijdragen voor Jeugd en Weerbaarheid zijn onzeker (zie ook paragraaf risicomanagement).

Een aantal bedragen komen niet één op één overeen met de bedragen in het coalitieakkoord door onder andere de afdracht aan algemene middelen voor overhead en omdat bij de uitwerking van het coalitieakkoord verschuivingen tussen programma's hebben plaatsgevonden

Doelstellingen

Algemene Middelen

Wij staan voor een duurzaam financieel beleid, een gezonde financiële positie van de gemeente voor nu en in de toekomst.

Financiën

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.357.948	1.348.231	1.465.798	1.428.967	1.427.886	1.451.319
Lasten	-2.631	-18.823	-7.512	6.544	4.955	28.371
Saldo baten en lasten	**1.360.579**	**1.367.054**	**1.473.310**	**1.422.422**	**1.422.931**	**1.422.948**
Onttrekking reserves	138.377	104.611	33.213	33.897	12.992	12.699
Toevoeging reserves	112.748	70.829	49.611	36.573	43.063	39.276
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**25.629**	**33.782**	**-16.397**	**-2.676**	**-30.072**	**-26.577**
Totaal	**1.386.209**	**1.400.836**	**1.456.913**	**1.419.746**	**1.392.859**	**1.396.371**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Gemeentefondsuitkering: Op basis van de meicirculaire 2026 is de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds geactualiseerd. Per saldo leidt dit tot hogere inkomsten door aanpassingen in de omvang van het gemeentefonds, onder andere vanwege groeiontwikkelingen, compensatie voor prijsstijgingen en mutaties in specifieke budgetten.	55.053	V	S
Onroerendezaakbelasting: De opbrengsten voor woningen en niet-woningen nemen toe als gevolg van de afspraken uit het coalitieakkoord 2026-2030 en de jaarlijkse indexering. Nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.	53.504	V	S
Hondenbelasting: Conform het Coalitieakkoord 2026-2030 wordt de hondenbelasting per 1 januari 2027 afgeschaft. Hierdoor vervallen vanaf 2027 de bijbehorende belastingopbrengsten. Het resterende budget op deze begrotingsregel wordt overgeheveld naar een afzonderlijke begrotingsregel, aangezien dit betrekking heeft op de precariobelasting. Het budget blijft zelf ongewijzigd.	993	N	S
Stelposten: De stelposten nemen toe door de opname	7.650	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
van SUP-middelen voor bijplaatsingen en Rijksmiddelen voor Jeugd (Van Ark II) als dekkingsbron conform het coalitieakkoord 2026-2030.			
Toeristenbelasting: De opbrengsten nemen toe als gevolg van de afspraken uit het coalitieakkoord 2026-2030 en de jaarlijkse indexering. Nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.	2.338	V	S
Lasten			
Stelposten: De lasten nemen af doordat incidentele stelposten uit 2026 vervallen en diverse mutaties binnen bestaand beleid leiden tot lagere lasten. Vanaf 2027 worden daar nieuwe lasten vanuit het coalitieakkoord 2026-2030 aan toegevoegd.	11.316	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
De onttrekkingen aan reserves zijn in 2027 circa 71,398 miljoen euro lager dan in 2026. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van de incidentele resultaatbestemming van het jaarrekeningresultaat 2025, diverse eenmalige reserve onttrekkingen en budgetoverhevelingen van 2025 naar 2026. De onttrekkingen in 2027 hebben met name betrekking op de aanpak van netcongestie en overige incidentele reserveringen.	71.398	N	I
Toevoegingen			
De toevoegingen aan reserves dalen in 2027 met 21,218 miljoen euro ten opzichte van 2026. De afname wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van de incidentele toevoeging vanuit het jaarrekeningresultaat 2025. De grootste toevoegingen in 2027 betreffen de toevoeging aan reserves van 10 miljoen euro en de verwerking van de meicirculaire 2026 van 8,187 miljoen euro.	21.218	V	I

Overhead

Een lichte, betrouwbare en wendbare bedrijfsvoering, die qua omvang en werkzaamheden meebeweegt met onze gemeentelijke organisatie.

Financiën

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	5.553	4.959	4.851	4.851	4.851	4.851
Lasten	268.924	268.341	269.077	261.186	260.709	260.811
Saldo baten en lasten	**-263.371**	**-263.383**	**-264.227**	**-256.336**	**-255.858**	**-255.960**
Onttrekking reserves	11.463	5.280	1.444	0	0	0
Toevoeging reserves	3.544	0	915	415	415	109
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**7.919**	**5.280**	**529**	**-415**	**-415**	**-109**
Totaal	**-255.452**	**-258.103**	**-263.698**	**-256.751**	**-256.273**	**-256.069**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2026 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
Baten			
Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten.			
Lasten			
Overhead Centraal			
Loon en prijscompensatie	5.874	N	S
Op basis van het coalitieakkoord is er een inschatting gemaakt over de effecten op de omvang van de apparaatslasten en de overheadkosten. Op basis van deze inschatting is er ruim 2 miljoen euro aan het overheadbudget toegevoegd. Wanneer bij de uitvoering van het coalitieakkoord blijkt dat de werkelijke ontwikkeling van de apparaatslasten en overheadkosten afwijken van deze inschatting zal er een correctie op het overheadbudget volgen.	2.072	N	S
Met de Voorjaarsnota 2026 is er voor twee financiële knelpunten budget beschikbaar gesteld. Het gaat om "Algoritmen en AI" en "Effecten invoering NIS2-Cybersecuritywet (Cbw) 2026 - Compliancy"	2.470	N	S
De gemeente werkt met een systematiek waarbij het budget voor overhead meebeweegt met de ontwikkeling van de apparaatslasten uit het primaire proces. Mede door	538	N	I

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	V/N	I/S
de effecten van de Meicirculaire 2026 is er sprake van een kleine toename.			
Voor diverse grote projecten zullen de kosten in 2027 afnemen. Sommige projecten zitten in de afrondende fase of worden afgerond in 2027. Het gaat voornamelijk om grote ICT projecten.	7.354	V	I
De bezuinigingen en hervormingen die onderdeel waren van de Voorjaarsnota 2024 en de Voorjaarsnota 2025 zullen in 2027 meer effect gaan hebben. De bezuiniging ten opzichte van 2026 zit vooral bij Facilitair, Personeelszaken en Concern Communicatie.	1.851	V	S
Voor het oprichten van het Utrechts Loopbaan Centrum is in 2026 opleidingsbudget opgehaald. Omdat dit alleen incidenteel in de begroting is verwerkt zorgt dit nu voor verschillen.	1.210	V	I
Resultaatbestemmingen uit 2025 zorgde voor een incidenteel hoger budget in 2026. Dit budget was voornamelijk bedoeld voor Juridische werkzaamheden en Informatieproces management.	998	V	I
Met Amendement A169: Investeer om Utrecht weerbaar te maken is in de Programmabegroting 2026 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het jaar 2026.	750	V	I
Overhead Decentraal			
Loon en prijscompensatie	3.019	N	S
Een aantal overheadtaken waren deels bij de andere programma's begroot en dit is bij de programmabegroting 2027 gecorrigeerd.	1.917	N	S
Voor het oprichten van het Utrechts Loopbaan Centrum is in 2026 incidenteel opleidingsbudget opgehaald. Veel van dat budget kwam van Overhead Decentraal vandaan.	777	N	I
Afname van diverse budgetten, onder andere voor de exploitatie van zwembaden, datagedreven werken, versterken innovatievermogen, relatiebeheer en coördinatie subsidies.	1.855	V	I
Resultaatbestemmingen uit 2025 zorgde voor een incidenteel hoger budget in 2026. Dit budget was bedoeld voor organisatieontwikkelingen in het Fysiek Domein.	549	V	I
De bezuinigingen en hervormingen die onderdeel waren van de Voorjaarsnota 2024 en de Voorjaarsnota 2025 zullen in 2027 meer effect gaan hebben.	284	V	S

x €1.000

Toelichting verschillen in reserves	Bedrag	V/N	I/S
Onttrekkingen			
Voor de financiering van grote ICT projecten werd er in 2026 meer onttrokken uit de reserve ICT Investeringsprogramma dan in 2027.	2.239	N	I
In 2026 was er voor de resultaatbestemming uit 2025 een onttrekking nodig.	1.597	N	I
Toevoegingen			
Het college heeft besloten om 0,5 miljoen euro toe te voegen aan de reserve Personeelskosten bezuinigingen voor frictiekosten.	500	N	I

Vennootschapsbelasting

We dragen zorg voor een correcte aangifte Vennootschapsbelasting en voor een tijdige betaling van de belasting.

Financiën

x €1.000

	Rekening 2025	Actuele begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	665	250	255	255	255	255
Saldo baten en lasten	**-665**	**-250**	**-255**	**-255**	**-255**	**-255**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-665**	**-250**	**-255**	**-255**	**-255**	**-255**

Toelichting

De gemeente is voor een klein deel van de activiteiten belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (VpB). Ten aanzien van winst op reclame is er een verschil van inzicht met de Belastingdienst. De belastingdienst stelt dat winst op reclame onder de VpB valt en wij daarover VpB verschuldigd zijn. Ons bezwaar en beroep bij de rechtbank is tot nu toe afgewezen. Het hoger beroep houden wij aan omdat de adviseur (advocaat-generaal) van de Hoge Raad geadviseerd heeft dat de procedures over de activiteit reclame opnieuw moeten worden beoordeeld door de feitenrechter (met het oog op normaal vermogensbeheer). Het oordeel van de Hoge Raad verwachten wij in het vierde kwartaal van 2026. Op basis van het oordeel komen wij met een voorstel om de begroting aan te passen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2027 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

x € 1.000

Algemene middelen	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Totaal investeringen	**27.260**						
Overhead	**27.260**						
Routine-investeringen	24.805	11.252				16.698	41.503
Uitbreidingsinvesteringen A	1.545	311					1.545
Vervangingsinvesteringen	910						910
Totaal	**27.260**	**11.563**	**0**	**0**	**0**	**16.698**	**43.958**

x € 1.000

Algemene middelen	Uitgaven-raming 2026	Uitgaven-raming 2027	Uitgaven-raming 2028	Uitgaven-raming 2029	Uitgaven-raming 2030	Uitgaven-raming 2031	Uitgaven-raming 2032 e.v.
Overhead							
Routine-investeringen	3.088	8.355	9.973	5.096	3.749		

Uitbreidingsinvesteringen A	249	425	140	140	140	140	
Vervangingsinvesteringen	260	650					
Totaal	**3.597**	**9.430**	**10.113**	**5.236**	**3.889**	**140**	**0**

Toelichting

Routine-investeringen

De routine-investeringen hebben betrekking op de interne bedrijfsvoering, zoals Werken 3.0 concept, meubilair, laptops en telefoons. De kapitaallasten worden gedekt binnen de in de begroting opgenomen structurele kapitaallasten.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BGHU)	Het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency.	5.999
BNG Bank NV	De BNG Bank NV is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.	-1.500
Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel NV	Verwerven, restaureren, onderhouden, beheren en exploiteren van monumenten.	0
Vitens NV	Maken en leveren van drinkwater voor inwoners en bedrijven in het verzorgingsgebied.	0

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding
Deze paragraaf geeft inzicht in het weerstandsvermogen, de belangrijkste financiële risico's en de financiële positie van de gemeente. Daarbij wordt ingegaan op de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en de ontwikkeling van de financiële kengetallen.

Belangrijkste uitgangspunten
Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen. De uitgangspunten voor risicomanagement en weerstandsvermogen zijn vastgelegd in de Beleidsnota Risicomanagement.

De gemeente streeft naar een weerstandsvermogen van tussen de 1,0 en 1,5. Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit ten minste gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit. Naast het weerstandsvermogen worden de verplichte BBV-kengetallen gebruikt om de financiële positie van de gemeente te beoordelen.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Risicomanagement	2025	De beleidsnota bevat de principes voor het risicomanagement en weerstandsvermogen die in de gemeente Utrecht gehanteerd worden.

Ontwikkelingen en actualiteiten
Netcongestie wordt steeds bepalender
Al langere tijd houden we in ons risicobeeld rekening met de mogelijke gevolgen van netcongestie. Het stroomnet is de laatste jaren steeds voller geworden en sinds 1 juli 2026 is een tijdelijke aansluitstop een feit. De eerste gevolgen hiervan komen al terug in deze begroting door onder andere een terugloop van de leges inkomsten. In het coalitieakkoord zijn ook afspraken gemaakt om de netcongestie aan te pakken en de aansluitstop zo snel mogelijk te beëindigen. Het is echter nog onzeker hoe snel de gemeente Utrecht daar in samenwerking met alle betrokken partijen in slaagt. De kans op een negatieve impact is met de aansluitstop die er nu is groter geworden, daardoor neemt, naast de bijstelling van de leges inkomsten, de bijdrage van het risico in de weerstandscapaciteit met 1,6 miljoen euro toe ten opzichte van de jaarrekening 2025.

Oog voor klimaatrisico's
Bij de behandeling van de Jaarstukken 2025 is motie M177 Onderschat de schade van klimaatverandering niet aangenomen. Inmiddels hebben we contact gelegd met de gemeente Haarlemmermeer en zijn we het onderzoek dat zij hebben uitgevoerd aan het bestuderen. Hierna zullen we verkennen hoe we de bevindingen uit het onderzoek op de Utrechtse praktijk kunnen toepassen. In deze begroting kunnen we nog niet vooruitlopen op de mogelijke uitkomsten hiervan. Ten aanzien van klimaatrisico's hebben we op dit moment twee risico's die hieraan raken: het risico op calamiteiten door extreem weer voor onze eigen panden dat ook in de top 10 staat en het risico op calamiteiten in de openbare ruimte door onder andere extreem weer.

Onzekerheid Rijksinkomsten houdt aan
Op de achtergrond speelt de herijking van het gemeentefonds al enkele jaren. Met de verwachting dat het laatste stuk hiervan in de meicirculaire 2028 zal worden verwerkt, komt dit concreet binnen de

horizon van deze begroting en stijgt het risico wat voor de gemeentefondsontwikkelingen waarmee het het grootste risico is wat waar we rekening me houden in het weerstandsvermogen.

Wegvallen steun Rijk Rijnenburglijn
Medio 2026 heeft het Rijk laten weten nu geen ruimte te hebben voor een bijdrage aan de Rijnenburglijn. De Rijnenburglijn is de verlenging van de Merwedelijn naar de toekomstige nieuwbouwwijk Rijnenburg. Voor de aanleg van de Merwedelijn zijn wel voldoende middelen beschikbaar. Een goede aansluiting van de nieuwe woonwijk Rijnenburg op het OV-netwerk is van belang voor een goede ontsluiting van de wijk. Wanneer deze aansluiting niet gerealiseerd kan worden heeft dit gevolgen voor de bouwplannen. Omdat de risico's die hiermee samenhangen nog ver in de toekomst liggen, tellen deze nog niet mee in het weerstandsvermogen. We blijven in gesprek met het Rijk en zoeken ondertussen naar aanvullende mogelijkheden om de investering in de tramlijn mogelijk te maken.

Beoordeling financiële positie
De gemeente Utrecht staat er voor begrotingsjaar 2027 financieel goed voor. Ondanks dat onze woonlasten relatief hoog zijn vergeleken met andere gemeenten, is er ruimte om financiële tegenvallers op te vangen. De overige kengetallen kunnen als goed worden beoordeeld. De solvabiliteit blijft rond of boven de 20% vanwege de jaarlijkse storting van 10 miljoen euro in onze reserves en het toevoegen van 100 miljoen euro die wij ontvangen van het Rijk voor het Merwedekanaal. De bijdrage voor het Merwedekanaal draagt nu tijdelijk bij aan het eigen vermogen totdat de uitvoering start en de middelen worden uitgegeven. Een solvabiliteit van 20% is ook van belang gezien de toename van het risicoprofiel in deze begroting. Zie het onderdeel Kengetallen voor een toelichting per kengetal.

Ontwikkeling van het weerstandsvermogen
De benodigde weerstandscapaciteit stijgt ten opzichte van de Jaarstukken 2025 met 9,2 miljoen euro tot 94,2 miljoen euro als gevolg van wijzigingen in het risicoprofiel. Door een toevoeging van 5,5 miljoen euro aan de Algemene Reserve neemt de beschikbare weerstandscapaciteit ook toe tot op 94,2 miljoen euro. Hierdoor blijft het weerstandsvermogen 1,0 en voldoet het aan de minimum norm van de bandbreedte.

Top-10 risico's
De 10 grootste risico's voor de Gemeente Utrecht zijn ten opzichte van de Programmabegroting 2026 sterk veranderd.
Waar in 2026 de risico's inzake de BUIG, UW holding, Landelijke Vreemdelingen voorziening, Energiemaatregelen en Opvang Oekraïne nog in de top 10 stonden, zijn deze in de top 10 nu vervangen door andere grotere risico's. De risico's die uit de top 10 zijn gevallen zijn nog wel onderdeel van het risicoprofiel waarop de totale benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd.
Het hierboven al genoemde risico inzake netcongestie is één van de belangrijkste risico's in de top 10. De overige risico's hebben betrekking op een aantal verschillende onderwerpen. Voor de Jeugdzorg als de inkomsten voor de Jeugdzorg (de middelen van Ark). Het risico voor het kunnen realiseren van de bezuinigingsopgaven door de gemeentelijke organisatie is uitgebreid met de taakstelling op de organisatie en het realistisch ramen. Verder zijn risico's opgenomen voor de onzekerheid van de rentelasten, calamiteiten die ontstaan vanuit de extremere weersomstandigheden, zoals hierboven al benoemd en Informatiebeveiliging inzake het voorkomen van cyberaanvallen. Verderop worden de Top-10 risico's toegelicht.

Weerstandsvermogen

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien. De benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op de financiële risico's die de gemeente loopt.

Twee keer per jaar (bij de jaarstukken en de begroting) vindt een gemeentebrede inventarisatie plaats van de financiële gevolgen van deze risico's.

De beschikbare weerstandscapaciteit is met 94,2 miljoen euro gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen komt daarmee uit op 1,0 en voldoet aan de minimale norm.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die kunnen worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen. Deze capaciteit bestaat uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien

x €1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2026	Verantwoording 2025	Begroting 2027
Totaal algemene reserves	79.827	79.827	85.334
Onbenutte belastingcapaciteit (twee jaar)	7.949	7.949	8.225
Post onvoorzien (vier jaar)	636	636	636
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**88.412**	**88.412**	**94.195**

Benodigde weerstandscapaciteit - Risicoprofiel

De benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op de financiële risico's die de gemeente loopt. Om deze te bepalen vindt twee keer per jaar een gemeentebrede risico-inventarisatie plaats. De totale benodigde weerstandscapaciteit bedraagt 94,2 miljoen euro. Deze uitkomst is gebaseerd op een Monte-Carlosimulatie met een zekerheidspercentage van 90%. Ten opzichte van de Jaarstukken 2025 is de benodigde weerstandscapaciteit met 9,2 miljoen euro toegenomen als gevolg van wijzigingen in het risicoprofiel. Dit komt met name doordat het risico voor de herijking en bezuiningen gemeentefonds is gestegen ten opzichte van het risico SPUK's en de verhoging van het risico's voor het niet realiseren van de bezuinigingen en de onzekerheid rentelasten.

Top 10 financiële risico's

Hieronder worden de top 10 risico's nader toegelicht.

x € 1.000.000

Risico	Omschrijving	Gem. financieel gevolg	Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit
Herijking en bezuinigingen gemeentefonds	In de meicirculaire 2028 worden de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds verwacht. Dit is de laatste uitwerking van de herijking die in 2022 is ingevoerd door het ministerie van BZK. Dit leidt mogelijk tot structureel 20 miljoen euro lagere inkomsten voor de gemeente Utrecht. Daarnaast staat nog steeds de bezuiniging op de specifieke uitkeringen (SPUK's) van 10% in de Rijksbegroting.	13,1	18,9
Maatregelen: Via de lobby wordt geprobeerd het effect van de herijking te beperken. De bezuiniging op de SPUK's kan deels opgevangen worden door lagere administratieve lasten en minder accountantscontroles. De gemeente probeert als beheersmaatregel deze “voordelen” te maximaliseren. Verder is er het voordeel dat met het afschaffen van de SPUK’s ook de terugbetalingsverplichting vervalt.			

Risico	Omschrijving	Gem. financieel gevolg	Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit
Grondexploitatie Stationsgebied	Het Stationsgebied blijft een complex en daardoor risicovol project. De uitvoering is ver gevorderd, maar tegelijkertijd worden er ook nog (detail)onderhandelingen gevoerd met marktpartijen over de vastgoedprojecten. De uitvoering brengt ook nieuwe complexiteit met zich mee die te maken heeft met het bereikbaar, leefbaar en veilig houden van het gebied. Het belangrijkste risico dat uit de risicoanalyse komt, is dat grondopbrengsten niet of later worden gerealiseerd.	12,3	17,7
Maatregelen: • Slimme ontwikkelingsstrategie en actieve marketing vastgoedprojecten, gemeentebrede proposities. • Aanpassen van kaders op het gebied van tijd, geld en kwaliteit; aanbestedingsstrategie, 'just in time' besluiten. • Gerichte communicatie, overleg met partijen, prioriteiten stellen en goodwillacties.			

Risico	Omschrijving	Gem. financieel gevolg	Bijdrage benodigde weerstands-

			capaciteit
Netcongestie	De belasting van het elektriciteitsnetwerk in Utrecht heeft inmiddels de kritische grens bereikt en is per 1 juli 2026 feitelijk volledig “op slot” voor zowel grootverbruikers als kleinverbruikers (woningbouw, MKB en laadinfra). Hoewel voor circa 13.000 woningen nog tijdig aansluitingen konden worden aangevraagd, is er structureel onvoldoende capaciteit beschikbaar. Voor 2026 is circa 94 megawatt nodig om de netveiligheid te borgen, terwijl slechts 31 megawatt beschikbaar is of gepland staat. Hierdoor is er voorlopig geen ruimte voor nieuwe aansluitingen en blijft de wachtrij toenemen. Het risico waarmee al langer rekening werd gehouden is daarmee deels werkelijkheid geworden. Hiervoor zijn in deze begroting ook middelen vrijgemaakt. Dit leidt tot stagnatie in ontwikkelingen en heeft maatschappelijke en financiële gevolgen voor de gemeente. Effecten worden concreter zichtbaar, zoals beperkingen op woningsplitsing, realisatie van voorzieningen en vertraging van verduurzamingsmaatregelen. Een aansluitstop heeft o.a. consequenties voor de realisatie van woningbouw en maatschappelijk vastgoed en de bedrijvigheid in de stad. Hierdoor zullen minder vergunningen worden aangevraagd waardoor de leges inkomsten teruglopen. Reeds gestarte projecten kunnen vertraging oplopen of stilvallen, wat kan leiden tot afkoop van aannemerscontracten, afwaardering van investeringen en extra kosten voor tijdelijke voorzieningen. In toenemende mate zijn projecten afhankelijk van tijdelijke energievoorzieningen (zoals generatoren), wat extra kosten en complexiteit met zich meebrengt. Daarnaast wordt verduurzaming bij renovatieprojecten bemoeilijkt, wat kan leiden tot herontwerp, uitstel en stijgende onderhoudskosten. De financiële gevolgen zijn lagere opbrengsten uit leges, OZB en grondexploitatie en hogere gemeentelijke investeringen om de gebiedsontwikkeling mogelijk te maken.	10,0	14,4
Maatregelen: Om het risico behorend bij de aansluitstop i.r.t. tot woningbouw te beheersen, zet de gemeente in op het tijdelijk energie opwekken via inzet van onder andere (gas)generatoren en accu’s bij zowel gemeentelijk vastgoed als nieuwbouwlocaties. De inzet van deze zogeheten			

congestieverzachters wordt opgeschaald en vormt in toenemende mate een randvoorwaarde om projecten doorgang te laten vinden. Daarnaast wordt gefaciliteerd in de uitbreiding van de energie-infrastructuur, onder andere door een betere ruimtelijke inpassing van trafostations, het versnellen van procedures en intensieve afstemming met netbeheerders en betrokken partijen. Er wordt ingezet op netbewuste nieuwbouw door ontwikkelaars te begeleiden en onderzoek te doen naar het beperken van piekbelasting. Daarnaast wordt actief gestuurd op flexibiliteit in het energiesysteem, onder meer via het slim aansturen van warmtepompen, laadpalen en batterijen en de inzet van netbewust laden en bidirectioneel gebruik van elektrische voertuigen. In aanvulling daarop wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een integraal energiesysteem met flexibel vermogen en investeringen in onder meer batterijen en zonneparken. Ook worden nieuwe contractvormen zoals non-firm aansluitingen benut, waarbij flexibiliteit in energiegebruik een voorwaarde is. Bedrijven worden gestimuleerd om, achter de meter, energie efficiënter te gebruiken en in relatie tot piekmomenten beter te spreiden.

Ter voorbereiding op mogelijke maatschappelijke ontwrichting wordt gewerkt aan een gemeentelijk crisisplan, inclusief noodstroomvoorzieningen en maatregelen voor het veiligstellen van vitale bedrijfsprocessen. Daarnaast wordt ingezet op monitoring van netcapaciteit en het actief prioriteren en faseren van projecten, zodat bij aanhoudende schaarste tijdig bijgestuurd kan worden.

Risico	Omschrijving	Gem. financieel gevolg	Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit
Autonome groei volume Wmo	De vraag naar Wmo-voorzieningen neemt toe als gevolg van (dubbele) vergrijzing, langer thuis wonen en een groeiende groep inwoners met complexe ondersteuningsbehoeften. Daarnaast neemt de duur van ondersteuning en opvang toe doordat uitstroom naar passende woon- en zorgvormen stagneert, onder meer door krapte op de woningmarkt.	6,2	8,9

Maatregelen:

De gemeente beheerst het financiële risico binnen de Wmo door uitvoering te geven aan de vastgestelde hervormingsagenda sociaal domein, zoals opgenomen bij de besluitenvorming over de Voorjaarsnota 2023 (scenario 2, aangevuld met amendement 52). Deze aanpak richt zich op:

- Het beperken van de groei van de ondersteuningsvraag door inzet op preventie, zelfredzaamheid en het versterken van informele ondersteuning;
- Het doelgericht inzetten van middelen voor inwoners en wijken met de grootste ondersteuningsbehoefte;
- Het vereenvoudigen en slimmer organiseren van Wmo-ondersteuning en toegang;
- Het afbouwen van niet-structurele maatregelen die onvoldoende bijdragen aan duurzame ondersteuning;
- Het actief agenderen van volledige rijkscompensatie voor de kosten van Wmo-ondersteuning op en boven het wettelijk minimum.

De voortgang van deze maatregelen wordt structureel gevolgd en bestuurlijk gerapporteerd.

Risico	Omschrijving	Gem. financieel gevolg	Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit

Autonome groei volume Jeugdwet	De vraag naar jeugdzorg neemt toe. Binnen de jeugdzorg geldt deels een open-einde regeling (wettelijke taak). De compensatie vanuit het Rijk voor de groeiende vraag is ontoereikend. De vraag is gevoelig voor externe maatschappelijke ontwikkelingen, zoals toenemende prestatiedruk, complexere problematiek bij jeugdigen en gezinnen en beperkte beschikbaarheid van passende vervolgvoorzieningen, dit is lastig te beïnvloeden met gemeentelijk beleid. Daarnaast neemt de gemiddelde zorgduur toe doordat trajecten intensiever worden en uitstroom wordt vertraagd, onder andere door krapte op de woningmarkt en wachttijden in vervolghulp.	4,8	6,9

Maatregelen:
De gemeente stuurt op het beheersen van de financiële risico's binnen de jeugdzorg via de bestuurlijk vastgestelde hervormingsagenda sociaal domein, zoals opgenomen bij de besluitenvorming over de Voorjaarsnota 2023 (scenario 2, aangevuld met amendement 52).
Deze aanpak richt zich op:

- Het verminderen van instroom en zorgzwaarte door versterking van preventie, normaliseren en het wegnemen van oorzaken die leiden tot zorggebruik;
- Het doelgericht inzetten van middelen volgens het principe van ongelijk investeren voor gelijke kansen;
- Het vereenvoudigen en efficiënter organiseren van jeugdhulp en toegang;
- Het beëindigen van tijdelijke programma's en pilots die geen structurele bijdrage leveren aan de uitvoeringspraktijk;
- Het actief inzetten op volledige compensatie vanuit het Rijk voor zowel het wettelijk minimum als de extra Utrechtse inzet.

De voortgang van deze maatregelen wordt structureel gevolgd en bestuurlijk gerapporteerd.

Risico	Omschrijving	Gem. financieel gevolg	Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit
Een deel van de bezuinigingsopgave wordt mogelijk later gerealiseerd dan gepland	We hebben een omvangrijke bezuinigingsopgave, vanuit de Voorjaarsnota 2024, Voorjaarsnota 2025 en deze wordt verder aangevuld met bezuingingen die zijn opgenomen in het nieuwe Coalitieakkoord 2026-2030. Voor 2027 gaat het om een totale bezuinigingsopdracht van 76,0 miljoen euro. Uit de bezuinigingsmonitor blijkt dat een deel van de bezuinigingen vanuit de voorjaarsnota 2024 en de voorjaarsnota 2025 reeds zijn gerealiseerd, maar de kans bestaat echter dat we een deel van de bezuinigingsopgave later realiseren dan gepland, wat leidt tot een financieel nadeel.	4,5	6,5

Maatregelen: Via de monitor in de begrotingscyclus wordt de voortgang van de bezuinigingen gevolgd. Daarnaast zullen in de managementcyclus (tussen concerndirecteur en directeuren) de voortgang van de maatregelen nadrukkelijk op de agenda staan, zodat we tijdig kunnen bijsturen.			
Risico	**Omschrijving**	**Gem. financieel gevolg**	**Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit**
Jeugdzorg, toekomstige eigen bijdrage	In de begroting van het programma kansrijk opgroeien is een baten van 4,4 miljoen opgenomen voor de eigen bijdragen jeugdzorg. Het is onzeker of het kabinet deze eigen bijdrage jeugdzorg gaat invoeren en of de begrote bijdragen dan worden gerealiseerd. Daarnaast zijn de 'middelen van Ark' in deze begroting opgenomen waarmee wordt vastgehouden aan de toezegging van het Rijk om de oplopende kosten voor de jeugdhulp te vergoeden.	1,9	2,8
Maatregelen: Voorlopig lijkt het erop dat de eigen bijdrage wordt doorgezet. De besluitvorming hierover bij het Rijk wordt nauwlettend gevolgd. Voor de 'middelen van Ark' is een extra stelpost opgenomen die kan worden afgeboekt wanneer het Rijk niet aan haar toezegging voldoet			
Risico	**Omschrijving**	**Gem. financieel gevolg**	**Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit**
Onzekerheid rentelasten	Geo-politieke spanningen en oplopende tekorten van diverse Europese landen en de Verenigde Staten leiden tot een verhoogd risico op rentestijgingen. Een escalatie op het wereldtoneel kan leiden tot een plotselinge rentestijging. Daarnaast is de snelheid waarmee de gemeente Utrecht haar investeringen realiseert en het aflopen van oude leningen een bepalende factor in de financieringsbehoefte en daarmee de rentelasten. Op basis van de realisatie van afgelopen jaren is hiervoor een behoedzame raming opgenomen. Wanneer de realisatie hoger uitvalt, vallen ook de rentelasten hoger uit.	1,2	1,8
Maatregelen: Door bij hoge rentestanden voor een korte periode te lenen kan snel geprofiteerd worden wanneer de rente weer daalt. Ook kunnen we besluiten om (als we een rentestijging verwachten) eerder en tegen een lagere rente te lenen.			
Risico	**Omschrijving**	**Gem. financieel gevolg**	**Bijdrage benodigde weerstands-**

			capaciteit
Calamiteiten door extreem weer	Door extreem weer kan er een calamiteit ontstaan bij (een van) onze panden. denk aan het instorten van daken door grote sneeuwval of het omwaaien van bomen Hete zomers kunnen leiden tot hittestress in onze stad en verdroging met schade aan funderingen, planten en dieren tot gevolg.	1,1	1,6
Maatregelen: Het risico wordt in beperkte mate afgedekt door een verzekering.			
Risico	**Omschrijving**	**Gem. financieel gevolg**	**Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit**
Informatiebeveiliging/ cybercrime	ICT systemen zijn gevoelig voor cyberaanvallen. Hierdoor kunnen gegevens verloren raken of de dienstverlening verstoord worden. De opkomst van AI vormt hierbij een extra risico. Daarnaast kan ook het niet voldoende kunnen aantonen van naleving van wet- en regelgeving, leiden tot hoge kosten en/of imagoschade.	1,0	1,5
Maatregelen: Er wordt structureel ingezet op bewustwording bij het eigen personeel door middel van onder andere e-learning en slim digitaal werken. Van leveranciers wordt vereist dat zij voldoen aan de gestelde veiligheidsnormen. Met periodieke controles wordt beoordeeld of de genomen maatregelen worden gevolgd en nog afdoende zijn.			
Bijdrage top 10 aan benodigde weerstandscapaciteit			**80,9**
Totaal benodigde weerstandscapaciteit			**94,2**

Kengetallen

In dit onderdeel worden de verplichte BBV-kengetallen gepresenteerd die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen dienen in samenhang te worden beoordeeld. Onderstaand zijn tevens de signaalwaarden opgenomen die de provincie Utrecht gebruikt als kader voor het financieel toezicht.

Kengetal	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Solvabiliteitsratio	25,6%	22,7%	24,9%	23,2%	23,0%	22,4%
Grondexploitatie	4,6%	6,2%	4,7%	3,8%	3,4%	2,6%
Netto schuldquote	73,0%	82,3%	73,2%	86,6%	93,4%	100,4%
Netto schuldquote – gecorrigeerd Voor verstrekte geldleningen	71,5%	80,8%	72,0%	85,4%	92,2%	99,1%
Structurele exploitatieruimte	3,4%	1,7%	1,4%	0,8%	0,3%	0,2%
Belastingcapaciteit – eenpersoonshuishouden	116%	114%	128%	gnb	gnb	gnb
Belastingcapaciteit – meerpersoonshuishouden	120%	119%	133%	gnb	gnb	gnb
Weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0	gnb	gnb	gnb

gnb = gegevens niet beschikbaar

Signaalwaarden
De kengetallen hebben geen normerende functie in het kader van het financieel toezicht door het Rijk of de provincie. Wel hanteert de provincie Utrecht signaalwaarden om de financiële positie van gemeenten te duiden. Daarbij worden drie categorieën onderscheiden: minst risicovol (categorie A), neutraal (categorie B) en meest risicovol (categorie C).

Signaalwaarden	Minst risicovol (categorie A)	Neutraal (Categorie B)	Meest risicovol (Categorie C)
Solvabiliteitsratio	> 50%	15-50%	<15%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Weerstandsvermogen	> 1.4	1,0 - 1,4	<1.0

Netto schuldquote

De netto schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Daarnaast presenteren we ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug).

Begroting jaar 2027

In %

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	73,0%	82,3%	73,2%	86,6%	93,4%	100,4%
Af: uitleenquote	-1,5%	-1,5%	-1,2%	-1,2%	-1,2%	-1,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71,5%	80,8%	72,0%	85,4%	92,2%	99,1%

Stand van zaken

De netto schuldquote neemt de komende jaren toe als gevolg van de volgende in het EMU-saldo onderscheiden posten:

- Een boekwaarde van investeringen die met circa 988 miljoen euro toeneemt;
- Per saldo circa 42,5 miljoen euro aan grondexploitatie-investeringen;
- De voorzieningen nemen toe met circa 203 miljoen euro.
- In 2027 wordt er een bedrag van € 100 miljoen verwacht inzake het Merwede kanaal, dit bedrag wordt tijdelijk in een reserve geparkeerd, dit geeft hierdoor voor dit jaar een verbetering van de netto schuldquote

Daarmee komen de EMU-tekortsaldi over de periode 2026 tot en met 2030 in totaal uit op circa 625 miljoen euro. Dit leidt tot een externe financieringsbehoefte en vormt daarmee de voornaamste oorzaak van de toename van de netto schuld(quote).
Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden uitgeleende gelden in mindering gebracht. Die verstrekte leningen zijn constant op een niveau van 1,2 à 1,5%. Dat wordt als een vorderingspositie gezien, vandaar dat de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen met genoemd verschil lager uitvalt.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen. Solvabiliteit is een term uit de bankwereld. Dat is voor een bank belangrijk bij zijn beslissing om een bedrijf al dan niet een langlopende lening te verstrekken. Bij de gemeente dient de solvabiliteit beoordeeld te worden in samenhang met de andere kengetallen. Voor de overheid is het wenselijk om inzicht te hebben in de mate waarin zij zowel op lange termijn als op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De kredietwaardigheid van de gemeente wordt niet bepaald door de solvabiliteit en is het risico van het niet nakomen van de financiële verplichtingen klein. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan: het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves, en het resultaat uit het overzicht baten en lasten.

x €1.000.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Eigen vermogen	675,8	623,2	727,7	732,8	779,3	818,8
Totaal passiva / totaal vermogen	2.642,0	2.748,3	2.917,8	3.161,7	3.394,1	3.651,0
Solvabiliteitsratio	25,6%	22,7%	24,9%	23,2%	23,0%	22,4%

Stand van zaken
De gemeentelijke solvabiliteitsratio laat een daling zien naar een niveau van rond 22,4% per eind 2030. Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat het balanstotaal over de periode eind 2025 tot en met eind 2030 met circa 1,01 miljard euro toeneemt, vooral als gevolg van verwachte investeringsuitgaven. Deze investeringsuitgaven worden gefinancierd door middel van vreemd vermogen waardoor het aandeel Vreemd vermogen in het totaal vermogen toeneemt ten opzichte van het eigen vermogen.
De daling van de ratio naar een niveau van 22,4% betekent dat de ratio meer richting de ondergrens van de signaalwaarde neutraal balanceert.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Als maatstaf hanteren we de omvang van de onderhanden werken, als absoluut bedrag ten opzichte van het totaal van de baten (vóór reserves). Een uitkomst van 10% of hoger beschouwen we als kwetsbaar, doordat de begroting dan relatief gevoelig is voor tegenvallende resultaten op de grondexploitaties.

Algemeen
Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd lang is. Hoe verder inkomsten in de toekomst liggen, des te meer rentekosten en risico's dit met zich meebrengt. Ieder jaar rapporteren wij bij het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) en de tweede bestuursrapportage (peilstok Stedelijke Ontwikkeling) over de actuele stand en prognoses. Daarin volgen wij de variabelen die van belang zijn voor de financiële resultaten: programma/projecten, planning, prijs, parameters, projectkosten en programmarisico's (de zes P's). Ook bevat het MPR en de peilstok gevoeligheidsanalyse op basis van verschillende slechtweerscenario’s.

Tabel: Grondexploitaties

Begroting jaar 2027

x €1.000.000

	Rekening 2025	Actuele Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bouwgronden in exploitatie:	170,6	199,2	181,4	105,1	95,4	78,6
Voorziening onderhanden werk	-71,8	-71,7	-71,7	-22,3	-22,3	-22,3
Activa gronden in exploitatie	**98,8**	**127,4**	**109,7**	**82,8**	**73,2**	**56,3**
Totaal baten vóór reserves	2.140	2.065	2.324	2.177	2.160	2.175
Relatieve omvang onderhanden werk	**4,6%**	**6,2%**	**4,7%**	**3,8%**	**3,4%**	**2,6%**

Stand van zaken

De relatieve waarde van de gezamenlijke grondexploitaties is met 6,2% in 2026 hoger dan in 2025 en neemt daarna af naar 2,6% in 2030. Het percentage komt geen van de jaren boven het percentage wat we als kwetsbaar beschouwen uit (10%).
Naarmate de uitvoeringsfase van plannen vordert en projecten kunnen worden opgeleverd en administratief afgesloten, nemen de financiële risico's af. Een uitgebreide toelichting van de grondexploitaties, inclusief 'slechtweerscenario's', staat in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026.

Sturingsmogelijkheden
Contractuele zekerheden beperken het risico op nog te ontvangen baten, maar 100% zekerheid is niet te geven. Bij onzekerheid over de mogelijkheid om gemaakte kosten terug te verdienen verlagen we het begrote saldo van de betreffende grondexploitatie. Bij een negatieve grondexploitatie leidt dit automatisch tot een voorziening. Daarnaast zijn wij in staat risico's op te vangen door middel van ingebouwde financiële buffers.

Structurele exploitatieruimte

De indicator structurele exploitatieruimte geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten.

Begroting jaar 2027 In %

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structurele exploitatieruimte	3,4%	1,7%	1,4%	0,8%	0,3%	0,2%

Stand van zaken
De structurele exploitatieruimte neemt af van 3,4% in 2025 naar 1,4% in 2027 en blijft in de periode 2028-2030 boven de van 0%. Dit betekent dat we in alle jaren van deze meerjarenbegroting een positief structureel saldo hebben.

Belastingcapaciteit

In de begroting en het jaarverslag is de gemeente verplicht inzicht te geven in de hoogte van de gemeentelijke woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal **belastingcapaciteit**. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten in Utrecht gelijk zijn aan het landelijk gemiddelde. Een percentage boven de 100% geeft aan dat inwoners van Utrecht meer betalen dan gemiddeld in Nederland. De gemeentelijke woonlasten voor huishoudens met een koopwoning bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Omdat het landelijk gemiddelde voor 2027 nog niet beschikbaar is, is voor de berekening uitgegaan van het gemiddelde van 2026, zoals opgenomen in de Atlas van de Lokale Lasten van COELO. De definitieve WOZ-waarden en het OZB-tarief voor 2027 worden na vaststelling van deze begroting vastgesteld. De bedragen en percentages voor 2027 hebben daarom een voorlopig karakter en worden op een later moment geactualiseerd.

Hieronder is een uitsplitsing opgenomen van de woonlasten voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens met een koopwoning.

Eenpersoonshuishouden

In 2026 betaalt een eenpersoonshuishouden in Utrecht met een koopwoning gemiddeld € 1.143. Dat is 3% (€ 28) meer dan in 2025. In 2027 betaalt een eenpersoonshuishouden gemiddeld € 1.278. Dat is 12% (€ 135) meer dan in 2026. Dit komt neer op ongeveer € 11 per maand meer dan in 2026.

Tabel: Belastingcapaciteit:

x € 1,-

Belastingcapaciteit	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027*
Onroerende-zaakbelasting	548	550	652
Rioolheffing	254	247	255
Afvalstoffenheffing	313	346	371
Woonlasten	**1.115**	**1.143**	**1.278**
Landelijk gemiddelde (100% = gem.)	964	1.000	1.000
Belastingcapaciteit Utrecht	**116%**	**114%**	**128%**

** De bedragen voor de OZB en het landelijk gemiddelde zijn voor 2026 geactualiseerd op basis van de werkelijke cijfers.*
*** De bedragen voor de OZB en het landelijk gemiddelde voor 2027 zijn voorlopig. Zodra de definitieve WOZ-waarden, OZB-tarieven en landelijke gemiddelden beschikbaar zijn, worden de cijfers geactualiseerd.*

Meerpersoonshuishouden
In 2026 betaalt een meerpersoonshuishouden in Utrecht met een koopwoning gemiddeld € 1.300. Dat is 3% (€ 41) meer dan in 2025. In 2027 betaalt een meerpersoonshuishouden gemiddeld € 1.453. Dat is 12% (€ 153) meer dan in 2026. Dit komt neer op ongeveer € 13 per maand meer dan in 2026.

Tabel: Belastingcapaciteit:

x € 1,-

Belastingcapaciteit	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027*
Onroerende-zaakbelasting*	548	550	652
Rioolheffing	254	247	255
Afvalstoffenheffing**	456	503	546
Woonlasten meerpersoonshuishouden	**1.259**	**1.300**	**1.453**
Landelijk gemiddelde (100% = gem.)	1.053	1.095	1.095
Belastingcapaciteit Utrecht	**120%**	**119%**	**133%**

** De bedragen voor de OZB en het landelijk gemiddelde zijn voor 2026 geactualiseerd op basis van de werkelijke cijfers.*
*** De bedragen voor de OZB en het landelijk gemiddelde voor 2027 zijn voorlopig. Zodra de definitieve WOZ-waarden, OZB-tarieven en landelijke gemiddelden beschikbaar zijn, worden de cijfers geactualiseerd.*

Ontwikkeling van belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit stijgt in 2027 door hogere woonlasten. De kosten voor rioolbeheer en afvalinzameling stijgen harder dan het reguliere indexeringspercentage en daarnaast wordt voorgesteld de OZB opbrengsten extra te verhogen, conform het coalitieakkoord. Omdat voor 2027 nog wordt uitgegaan van het landelijk gemiddelde van 2026, kan de uiteindelijke belastingcapaciteit lager uitvallen dan nu wordt weergegeven, zoals te zien is in 2026.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit betreft met name het gemeentelijke (bank)saldobeheer en de financiering. In het verlengde daarvan komt ook de schuldontwikkeling aan bod alsmede het beheersen van de renterisico's die verbonden zijn aan kortlopende en langlopende schulden.

Daarnaast wordt ingegaan op de verstrekte leningen en borgstellingen en de daaruit voortvloeiende kredietrisico's.

Belangrijkste uitgangspunten

- De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie, ook wel aangeduid als Treasury, dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen.
- Uit bovenstaande wetgeving vloeien onderstaande kwantitatieve normen voort:

x €1.000.000

Wettelijke normen	Norm 2026	Norm 2027 prognose
Kasgeldlimiet	178,0	188,6
Renterisiconorm (*)	417,0	443,9
Drempelbedrag Schatkistbankieren	13,1	13,4

- Het streven is erop gericht om binnen deze normen te opereren.
- De treasuryuitvoering is voorts gericht op een prudente, risicomijdende taakuitvoering ten behoeve van de Utrechtse publieke taak. Daarmee draagt Treasury bij aan de financiële continuïteit van de gemeente op korte en lange termijn.
- De gemeente financiert op totaalniveau.

(*) Als gemeente Utrecht hanteren wij een strengere norm voor het renterisico op onze langlopende schuld; zie Financierings- en schuldenpositie, tabel 4.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK gemeenten 2026(versie juli 2026)	2026	Hierin zijn onder andere signaleringswaarden opgenomen voor diverse kengetallen waaronder de netto schuldquote.
Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	2022	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. Hierin is de plicht omschreven dat tijdelijk overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist moeten worden aangehouden, dit rekening houdend met een drempelbedrag.
Financieringsstatuut gemeente Utrecht	2020	Hierin zijn de interne (beleids)kaders, doelstellingen en richtlijnen bepaald voor de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie.
Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof)	2019	Middels deze wet zijn de Europese afspraken rond beheersing van begrotingsdoelstellingen op nationaal niveau uitgewerkt. De wet bevat voorschriften voor het EMU-saldo.
Kader geldverstrekkingen	2014	Het gemeentelijke beleidskader met betrekking tot subsidies, waaronder het verstrekken en waarborgen van geldleningen.

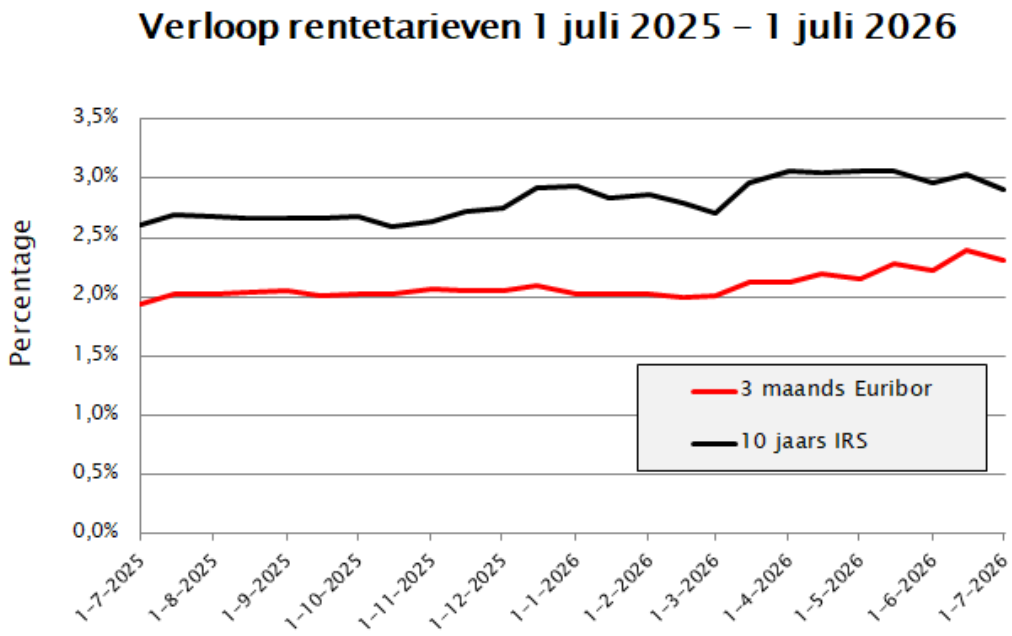
Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)	2014	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. Betreft regelgeving over het uitzetten van gelden en het aangaan van transacties in financiële derivaten.
Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)	2013	Het wettelijk kader voor uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in het jaarverslag. De risicobeheersing richt zich vooral op renterisico's en kredietrisico's.
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden	2009	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. In deze regeling zijn o.a. de kwantitatieve normen bepaald voor renterisico's op kortlopende en langlopende schuld.
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Bldo)	2001	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. Hierin is bepaald dat transacties uitsluitend in Euro mogen worden gedaan en dat hoofdsommen niet onderhevig mogen zijn aan indexatie.

Algemeen beeld

Gemeenten lenen doorgaans om investeringen te financieren, net zoals Utrecht dit ook doet. Al in de afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd in de stad en met de voorliggende begroting is de verwachting dat dit de komende jaren doorgaat. Daarmee zal de externe schuld naar verwachting oplopen tot circa 1,81 miljard euro in 2030. Dat is een forse verhoging ten opzichte van de stand per eind 2025 (circa 1,25 miljard euro).

De afgelopen jaren is de aandacht voor schuldposities van en bij overheden, sterk toegenomen. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rentelasten beslag leggen op toekomstige middelen van de gemeente. Hoe hoger de schulden en rentelasten, hoe minder de gemeente aan andere publieke voorzieningen kan besteden.

In de periode 2025 en 2026 is sprake van een normale rentestructuur, namelijk dat de korte rente lager is dan de lange rente. De rente van de 3 maands Euribor en de 10 jaars IRS (interest Rate Swap) is vrij stabiel gebleven en binnen een bepaalde bandbreedte gebleven. Dit is ook zichtbaar in onderstaande grafiek van het verloop van de rentetarieven 1 juli 2025 tot 1 juli 2026.
Het effect van de marktrentes werkt vertraagd door in de gemeentelijke rentelasten. Dit komt doordat we onze externe schuld hebben afgesloten middels langlopende leningen tegen vaste laag rentepercentages. Tot circa 2022 was er sprake van een lage rente, zowel kort- als langlopend. Hier profiteert Utrecht nog steeds van in haar leningenportefeuille. Het hogere renteniveau heeft echter wel gevolgen bij het aanvullend opnemen van leningen en bij het herfinancieren van aflopende leningen. Daardoor zullen de rentelasten in de komende jaren naar verwachting toenemen.

Door de stijgende schuld verslechteren ook de schuldratio's. Voor het meerjarige beeld van deze schuldratio's wordt verwezen naar de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

De ontwikkeling van de externe schuld, rente en enkele schuldratio's lichten we verder toe in deze paragraaf. Ook gaan we in op de renterisico's en op kredietrisico's met betrekking tot verstrekte en gewaarborgde geldleningen.

Financierings- en schuldenpositie

Financieringsbehoefte / EMU-saldo

Decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen) zijn zowel bij hun begroting als bij hun jaarrekening verplicht om een EMU-saldo te berekenen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte: een negatief EMU-saldo duidt op een aanvullende financieringsbehoefte.

Jaarlijks worden in de September- of Decembercirculaire van het Gemeentefonds voor alle gemeenten zogenoemde individuele referentiewaarden berekend. Dit betreft een richtwaarde voor het maximaal tekort dat een gemeente zou mogen hebben. De in de Septembercirculaire voor 2026 berekende referentiewaarde bedraagt voor de gemeente Utrecht 108,9 miljoen euro. In onderstaande tabel wordt deze waarde ook gebruikt voor het bepalen van de verwachte afwijking voor 2027.

Tabel 1 Ontwikkeling EMU-saldo 2025 – 2028

x €1.000.000

	Gerealiseerd 2025	Geactualiseerde raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
EMU-saldo (minteken = tekort)	-83,9	-137,5	-7,0	-184,2
Gemeentelijke referentiewaarde	-108,9	-108,9	-108,9	-108,9
Afwijking (minteken = overschrijding)	**25,0**	**-28,6**	**101,9**	**-75,3**

Voor een nadere specificatie van de belangrijkste posten die tezamen het EMU-saldo vormen wordt verwezen naar de bijlage EMU-saldo. Uit die bijlage blijkt dat verwachte investeringsuitgaven een belangrijke rol spelen bij deze uitkomsten. Ten aanzien hiervan wordt opgemerkt dat een investeringsplanning altijd enige onzekerheidsmarge kent. Dit heeft te maken met de grote aantallen projecten waarvan zowel de omvang van de uitgaven als het kasritme daarvan over de jaren heen soms moeilijk zijn in te schatten.
Met uitzondering van 2023 vertoonde het EMU-saldo van onze gemeente in voorgaande jaren telkens een positievere uitkomst dan geraamd. Dit werd met name veroorzaakt door afwijkingen in het exploitatiesaldo voor bestemming, in mutaties op grondexploitaties en in achterblijvende realisatie van investeringsuitgaven. Met betrekking tot dat laatste wordt in overleg met de organisatieonderdelen getracht om telkens tot een zo nauwkeurig mogelijke investeringuitgavenraming voor de komende jaren te komen.

Een negatief EMU-saldo leidt tot het oplopen van de gemeentelijke schuldquote. Voor een meerjarige doorkijk op de schuldquote wordt verwezen naar de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing .

Afgezien van het effect op de schuldquote hebben de in tabel 1 berekende overschrijdingen slechts een signaalfunctie. Weliswaar is in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) een sanctiemechanisme voorzien indien de EMU-norm structureel wordt overschreden, maar het is van belang te onderstrepen dat dergelijke sancties alleen, achteraf, aan werkelijke uitkomsten op landelijk niveau verbonden zijn en niet aan verwachtingen zoals becijferd in begrotingen van individuele gemeenten.

Schuldpositie en -ontwikkeling

Schulddefinities
Bij gemeenten worden verschillende schulddefinities gehanteerd. In dit verband kunnen worden genoemd:

- De bruto gevestigde schuld
  Dit betreft het totaal van de aangetrokken korte en lange financiering.
- EMU-schuld
  De EMU-schuld wordt gedefinieerd als het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de collectieve sector. Dit is de bruto gevestigde schuld onder aftrek van de leningen die van medeoverheden zijn opgenomen.
- Netto schuld
  Dit betreft het (balans)saldo van enerzijds lang- en kortlopende schulden en anderzijds lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen. Zie voor de opbouw van de netto schuld tabel 3.
  Dit schuldbegrip maakt onderdeel uit van de berekening van de zogenoemde netto schuldquote. Hierbij wordt de netto schuld uitgedrukt als aandeel van de inkomsten. Inkomsten bepalen immers in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit kengetal maakt onderdeel uit van onze interne schuldnormering (zie hierna tabel 4, kengetal 1)

Opgenomen en op te nemen financiering
Op grond van de geprognotiseerde balans wordt voor 2026 en 2027 een aanvullende financieringsbehoefte voorzien van in totaal 215 miljoen euro. De betreffende bedragen komen in tabel 2 tot uitdrukking in de posten Onderhandse leningen en Medium Term Notes.
Op renteswaps wordt zowel in 2026 als in 2027 een bedrag van 5 miljoen euro regulier afgelost.
In 2026 en 2027 lopen geen leningen af. In 2026 is er al aanvullend 50,0 miljoen euro gefinancierd. Herfinanciering heeft een neutraal effect op de gemeenteschuld.
In onderstaande tabel is het verwachte verloop weergegeven van de bruto gevestigde schuld en, daarvan afgeleid, de EMU-schuld. De in deze tabel voor 2026 tot en met 2028 opgenomen bedragen

aan kortlopende leningen zijn gebaseerd op een circa 60-procents benutting van de gemeentelijke kasgeldlimiet.Dit laatste percentage is gebaseerd uit ervaringen uit het verleden.

Tabel 2 Verwacht verloop leningenportefeuille en EMU-schuld tot en met eind 2028

x €1.000.000

Soort	Ultimo 2025 conform jaarrekening	Raming stand per 31-12-2026	Raming stand per 31-12-2027	Raming stand per 31-12-2028
Onderhandse leningen	685,0	903,0	910,0	1.040,0
Renteswaps (derivaten)	268,0	263,0	258,0	253,0
Subtotaal BBV-categorie onderhandse leningen van binnenlandse banken	**953,0**	**1.166,0**	**1.168,0**	**1.293,0**
Medium Term Notes (MTN's; BBV-categorie obligaties)	151,0	151,0	151,0	151,0
Subtotaal langlopende leningen	**1.104**	**1.317,0**	**1.319,0**	**1.444,0**
Kortlopende leningen	131,5	105,0	79,0	110,0
Bruto gevestigde schuld	**1.235,5**	**1.422,0**	**1.398,0**	**1.554,0**
Waarvan opgenomen van mede-overheden	115,0	115,0	115,0	115,0
EMU-schuld	**1.120,50**	**1.307,0**	**1.283,0**	**1.439,0**

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt neemt de bruto gevestigde schuld over de periode 2025 tot en met 2028 naar verwachting toe met 318,5 miljoen euro. Hierdoor zullen de rentelasten stijgen. In combinatie met de oplopende externe rente leidt dit tot een toenemend beslag op de begroting.

Netto schuld
De opbouw en het verwachte verloop van de netto schuld kan als volgt worden weergegeven:

Tabel 3 Verwacht verloop netto schuld tot en met eind 2028

x €1.000.000

Soort	Ultimo 2025 conform jaarrekening	Raming stand per 31-12-2026	Raming stand per 31-12-2027	Raming stand per 31-12-2028
Bruto gevestigde schuld:				
• Vaste schuld	1.104,0	1.317,0	1.319,0	1.444,0
• Vlottende schuld	131,5	105,0	79,0	110,0
Subtotaal bruto gevestigde schuld	**1.235,5**	**1.422,0**	**1.398,0**	**1.554,0**
Overige vaste schulden	17,4	17,4	17,4	17,4
Overige vlottende schulden	30,6	31,3	28,2	25,2
Overlopende passiva	569,2	482,7	518,7	554,7
Subtotaal schulden (A)	**1.852,7**	**1.953,4**	**1.962,3**	**2.151,3**
Minus:				
Uitzettingen >1jr Schatkist	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige uitzettingen >1jr	0,2	0,2	0,2	0,2
Uitzettingen <1jr	177,1	156,0	157,6	159,2
Liquide middelen	4,1	0,1	0,8	0,9
Overlopende activa	109,6	97,9	101,3	104,8
Subtotaal financiële activa en overige vorderingen (B)	**291,0**	**254,2**	**260,0**	**265,2**

x €1.000.000

Soort	Ultimo 2025 conform jaarrekening	Raming stand per 31-12-2026	Raming stand per 31-12-2027	Raming stand per 31-12-2028
Netto schuld (A – B)	**1.561,7**	**1.699,1**	**1.702,4**	**1.886,1**

Uit deze tabel blijkt dat per eind 2028 een netto schuld wordt verwacht van bijna 1,9 miljard euro. Ten opzichte van de stand per eind 2025 betekent dit een toename met circa 0,32 miljard euro. Dit houdt nauw verband met de uitkomsten van de EMU-saldi over die periode (zie tabel 1 en ook de bijlage EMU-saldo).

Interne schuldnormering
In het Coalitieakkoord 2026-2030 is opgenomen dat de netto schuldquote maximaal 130% bedraagt. Dit leidt tot het volgende beeld:

Tabel 4 Interne schuldnormering voor 2027

Kengetal	Eenheid	Norm 2027	Raming 2027
1. Netto schuldquote = Netto schuld (1.702,4 miljoen euro) / Baten voor bestemming (2.324,2 miljoen euro)	percentage	130%	73,2%
2. Interne risiconorm = Netto aflossingen en renteherzieningen niet hoger dan 10% van de leningenportefeuille	miljoen euro	131,9	0
3. Netto rentelasten in % van de exploitatielasten	percentage	4,0%	1,75%
4. EMU-referentiewaarde	miljoen euro	-108,9 (1)	-7,0

(1) Minteken = (geraamd) tekort; met betrekking tot het normbedrag zie ook tabel 1 en de toelichting daarbij.

Uit voorgaande tabel blijkt dat wij naar verwachting in 2027 binnen de intern bepaalde normen zullen opereren.
In meerjarig perspectief verwachten wij een verder oplopende schuldquote. Dit hangt samen met de ambitie om de komende jaren te blijven investeren in de stad.

Kengetallen BBV
Op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dienen enkele (schuld)kengetallen te worden opgenomen voor het begrotingsjaar en voor de drie daarop volgende jaren. Dit ter bevordering van onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten. Vanuit de financieringsfunctie zijn dit:

- Netto schuld
- Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteit

Het verwachte verloop van deze kengetallen is opgenomen in de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Interne rente
De gemeente Utrecht past de vanuit het BBV voorgeschreven renteomslagmethodiek toe. Door middel van deze methodiek worden aan investeringen de gemiddelde rentekosten toegerekend die voortvloeien uit de opgenomen geldleningen en/of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd.
In onderstaande tabel is het verwachte financieringsresultaat becijferd aan de hand van het rekenschema zoals voorgeschreven vanuit het BBV.

Tabel 5 Financieringsresultaat

x €1.000

Omschrijving	Raming 2026	Raming 2027
a. Externe rentelasten lange en korte financiering	37.235	38.922
b. Externe rentebaten	20	20
Saldo externe rentebaten en -lasten	**37.215**	**38.902**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	0	0
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
c3. Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	37.215	38.902
d1. Rente over eigen vermogen	2.228	2.228
d2. Rente over voorzieningen	44	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**39.487**	**41.130**
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	38.231	40.685
Renteresultaat op het taakveld Treasury (financieringsresultaat)	**-1.256**	**-445**

Bij de meerjarenraming is voor (her)financiering uitgegaan van de volgende renteniveaus:

	2027	2028	2029	2030
Lange rente	3,90%	3,90%	3,90%	3,90%
Korte rente	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%

Een positief renteresultaat betekent dat de rente die intern aan investeringen wordt toegerekend hoger is dan het totaal aan in- en externe rentelasten. Het renteresultaat maakt onderdeel uit van het programma Algemene Middelen.
De omvang van de investeringsagenda leidt tot een groei van de balans en een toenemende financieringsbehoefte. Dit resulteert in oplopende rentelasten die vanuit kapitaallasten moet worden gedekt. Zoals toegelicht in de paragraaf Investeringen van deze begroting gaan we voor het opstellen van de geprognosticeerde balans uit van een trendmatige groei van de investeringsuitgaven van 20 miljoen euro per jaar. Maatregelen vanuit het programma Grip op investeringen om investeringsvolumes en bijbehorende kapitaallasten realistischer te ramen, werken door in de uitgangspunten voor de financieringsbehoefte, de interne rente en het verwachte renteresultaat. In de paragraaf Investeringen wordt het programma Grip op investeringen verder toegelicht.

Wettelijke normen

De wettelijke normen die van toepassing zijn voor de financieringsfunctie hebben betrekking op:

- renterisico's en
- het schatkistbankieren.

Alle normen zijn conform de wettelijke voorschriften berekend op basis van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming.

Renterisico's
In de Wet fido worden de volgende renterisico's onderscheiden:

- Het renterisico van de vlottende (kortlopende) schuld. Om dit risico te beheersen is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: de kasgeldlimiet. Hiermee wordt voorkomen dat de fluctuatie van de korte rente een te grote invloed heeft op het niveau van de rentelasten in het begrotingsjaar.
- Het renterisico van de langlopende schuld. Om dit risico te beheersen is in de Wet fido een norm gesteld om renteherzieningen en aflossingen van financieringen goed in de tijd te spreiden: de renterisiconorm. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar.

Tabel 6

x €1.000.000

Bepaling kasgeldlimiet en renterisiconorm 2027		
Begrotingstotaal aan lasten		2.219,3
Kasgeldlimiet; percentage conform Wet fido (Ufdo)	8,5%	
Kasgeldlimiet 2027		**188,6**
Renterisiconorm; percentage conform Wet fido (Ufdo)	20,0%	
Renterisiconorm 2027		**443,9**

Voor de renterisiconorm is relevant dat wij als gemeente Utrecht een strengere norm hanteren dan de wet voorschrijft. Onze norm is gesteld op 10% van het schuldrestant van de leningenportefeuille aan het begin van het jaar. Zie hiervoor tabel 4 onder het kopje Financierings- en schuldenpositie.

Schatkistbankieren
Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in ’s Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Uit onderstaande tabel blijkt dat het gemeentelijke drempelbedrag voor 2027 ruim 13 miljoen euro bedraagt. Zolang het gemeentelijke banksaldo op kwartaalbasis bezien onder dat bedrag blijft hoeft de gemeente geen geldmiddelen in de Schatkist te stellen.

Tabel 7

x €1.000.000

Bepaling drempelbedrag Schatkistbankieren 2027			
Begrotingstotaal aan lasten	2.219,3		
Waarvan:		**Relevant percentage**	**Opbouw drempelbedrag**
1e schijf	500,0	2,00%	10,00
2e schijf	1.719,3	0,20%	3,44
Drempelbedrag Schatkistbankieren voor 2027			**13,44**

Uit het onderdeel Financierings- en schuldpositie komt duidelijk naar voren dat de gemeente in termen van financiering voornamelijk aan de opnemende kant zit. Daarmee is de verwachting dat de gemeente slechts in een incidenteel geval genoodzaakt zal zijn om geldmiddelen in de Schatkist aan te houden.

Verstrekte leningen en borgstellingen aan derden

Uit hoofde van de publieke taak heeft de gemeente geldleningen verstrekt en borgstellingen afgegeven. Het beleid ten aanzien van deze zaken is vastgelegd in het Kader geldverstrekkingen. Daarin is bepaald dat wij bij voorkeur een lening waarborgen in plaats van verstrekken.
Indien de gemeente leningen verstrekt of waarborgt is daaraan een kredietrisico verbonden, ofwel het risico dat de geldnemer niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Verstrekte geldleningen
De gemeente Utrecht heeft uit hoofde van de publieke taak een aantal leningen verstrekt aan lokaal opererende organisaties. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 8 Verstrekte geldleningen

x €1.000

Omschrijving	Verwachte restant hoofdsom per eind 2027	Risicoprofiel
A Leningen waarvoor beleidsregels zijn vastgesteld		
Startersleningen uitbesteed via SVn	2.192	Laag
• Restauratie- en energieleningen uitbesteed via URF/NRF	4.771	Laag
• Particuliere woningverbetering- en duurzaamheidsleningen via SVn	7.865	Laag
• Kredietbankleningen	1.000	Laag
B Overige leningen		
• Stichting Energie Transitie	5.050	Hoog
• Stichting Nieuw Rotsoord	421	Laag
• Stichting Muziekpaleis (kredietfaciliteit, max. 10 miljoen euro) (1)	1.000	Laag
• Stichting Centraal Museum (kredietfaciliteit, max. 4,7 miljoen euro)	1.000	Laag
• Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Herstructureringsfonds	4.636	Hoog
Totaal	**27.935**	

(1) Om de vijf jaar wordt deze faciliteit herzien. De komende herziening zal in 2027 plaatsvinden.

Voor de leningen met een hoog risicoprofiel zijn deels afzonderlijke risicovoorzieningen opgenomen of wordt deels rekening gehouden in het gemeentebrede risicomodel voor de bepaling van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve.

Gewaarborgde geldleningen
Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen:

1. Directe borgstelling. Hierbij staat de gemeente richting geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen.
2. Achtervang. Dit houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Door deze structuur kunnen instellingen die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een lager

risico dan bij directe borgstellingen. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling wordt gedeeld. In dat geval is de netto geborgde schuld lager dan de restant hoofdsom van de lening.

De portefeuille aan gewaarborgde geldleningen zal per eind 2027 naar verwachting het volgende beeld te zien geven:

Tabel 9 Gewaarborgde geldleningen

x €1.000

Omschrijving/categorie	Verwachte restant hoofdsom per eind 2027	Verwacht netto geborgd bedrag per eind 2027	Netto geborgd in % van totaal
Directe borgstellingen			
HVC	878.500	93.859	
Organisaties volkshuisvesting en monumenten	4.960	4.960	
Maatschappelijke- en zorginstellingen	5.832	5.832	
Sportorganisaties	4.005	2.424	
Subtotaal directe borgstellingen	**893.297**	**107.075**	**13,3%**
Achtervang in waarborgfondsen			
Waarborgfonds Sociale Woningbouw, WSW (1)	2.782.025	695.506	86,7%
Waarborgfonds Eigen Woningen, WEW (2)	pm	pm	
Totaal	**3.675.322**	**802.581**	**100,0%**

(1) Het hierboven weergegeven netto geborgde bedrag is gewaardeerd op 25% van de door het WSW voor lokale woningcorporaties geborgde schuldrestant, dit op basis van de vastgestelde verliesverdeling bij calamiteiten: 25% als (eigen) schadegemeente-deel, 50% Rijk en 25% overige gemeenten.

(2) Het WEW is de uitvoerder van de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). Gemeenten zijn per 1-1-2011 uit de WEW-achtervang getreden. Voor NHG-garanties die tot dat moment zijn afgegeven blijft de gemeente nog wel aanspreekbaar. De tot 2011 afgegeven en nog lopende Utrechtse NHG's kenden per eind 2023 een oorspronkelijke hoofdsom van circa 0,71 miljard euro (ter vergelijking: per eind 2022 bedroeg dit nog 0,8 miljard euro). Het WEW heeft geen informatie beschikbaar waaruit blijkt hoeveel daarvan nu nog openstaat.

Zowel WSW als WEW geven elk jaar een meerjarenprognose af met betrekking tot het mogelijke beroep op de achtervang. Gezien de eigen garantievermogens van beide fondsen wordt dat risico vooralsnog als nagenoeg nihil ingeschat.

Onder normale omstandigheden is het risicoprofiel van de direct gewaarborgde geldleningen laag. Een verhoogd risico doet zich voor bij de volgende borgstellingen:

x €1.000.000

Categorie	Omschrijving	Verwacht netto geborgd per eind 2027	Risico
Monumenten	NRF Stichting Domplein	0,828	Hoog

Op grond van het Kader geldverstrekkingen dient per nieuw gewaarborgde geldlening een aparte risicovoorziening te worden ingericht, tenzij de betreffende post wordt meegenomen in het gemeentelijke risicomodel. Wij informeren u afzonderlijk indien het risicoprofiel van verstrekte leningen en van verstrekte waarborgen op leningen zich ongunstig ontwikkelt.

Voor verdere specificatie verwijzen wij naar het Overzicht van de gewaarborgde geldleningen zoals opgenomen in de bijlage van deze begroting.

Lokale heffingen

Deze paragraaf geeft inzicht in de lokale heffingen van de gemeente Utrecht. Hierbij worden de belastingtarieven, de belastingopbrengsten en de belangrijkste ontwikkelingen per belastingsoort toegelicht.

De uitvoering van de gemeentelijke belastingtaken is ondergebracht bij de Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU). De BghU verzorgt namens de gemeente de heffing en invordering van lokale belastingen en stelt de WOZ-waarden van woningen en niet-woningen jaarlijks vast.

Belangrijkste uitgangspunten

Bij het vaststellen van de tarieven voor lokale heffingen houdt de gemeente Utrecht rekening met algemene rechtsbeginselen, zoals gelijke behandeling, rechtszekerheid en het voorkomen van willekeur. Daarnaast gelden voor heffingen en rechten de uitgangspunten van profijt, stelselmatigheid en maximale kostendekkendheid. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen.

Voor inwoners met een laag inkomen biedt de gemeente de mogelijkheid om in aanmerking te komen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Nota Lokale Heffingen	2019	Actuele kaders voor het beleid.
Verordening kwijtschelding*	2023	Beleid voor kwijtscheldingen.
Verordening Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Woonboulevard	2026-2031	Beleid en tarieven voor de bedrijveninvesteringszone
Onderstaand beleid is in de maak:		
Verordening onroerende-zaakbelasting**	2027	Beleid en tarieven voor onroerende zaken.
Verordening rioolheffing	2027	Beleid en tarieven voor riolering.
Verordening afvalstoffenheffing	2027	Beleid en tarieven voor afval.
Verordening toeristenbelasting	2027	Beleid en tarieven voor toerisme.
Verordening parkeerbelastingen	2027	Beleid en tarieven voor parkeren.
Verordening precariobelasting	2027	Beleid en tarieven voor precario.
Verordening leges	2027	Beleid en tarieven voor burgerzaken.
Verordening leges omgevingsvergunning	2027	Beleid en tarieven voor (bouw)leges.
Verordening brug-, schut- en havengelden	2027	Beleid en tarieven voor brug, schut- en havengelden.
Verordening begraafplaatsrechten	2027	Beleid en tarieven voor begraafplaatsen.
Verordening marktgelden	2027	Beleid en tarieven voor markten.

** Als gevolg van de in het coalitieakkoord 2026-2030 opgenomen maatregel tot afschaffing van de hondenbelasting vervalt de Verordening hondenbelasting per 1 januari 2027. Hiervoor wordt een intrekkingsbesluit aan de gemeenteraad aangeboden. Ook wordt de Verordening kwijtschelding aangepast, waardoor de bepaling over kwijtschelding van hondenbelasting vervalt.*
*** Alle belastingverordeningen, met uitzondering van de Verordening onroerende-zaakbelasting, worden gelijktijdig met de programmabegroting aan de gemeenteraad aangeboden. De Verordening onroerende-zaakbelasting volgt uiterlijk voor het einde van het jaar. Na vaststelling door de gemeenteraad treden de verordeningen per 1 januari 2027 in werking.*

Ontwikkelingen en actualiteiten

Coalitieakkoord 2026-2030

In het coalitieakkoord 2026-2030 zijn wijzigingen in de gemeentelijke belastingen opgenomen. Naast de jaarlijkse indexering zijn aanvullende opbrengstverhogingen verwerkt voor de onroerendezaakbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting. Daarnaast wordt de hondenbelasting afgeschaft. De concrete uitwerking van deze wijzigingen is opgenomen in deze paragraaf.

Afronding verbeterplan BghU

Het in 2023 gestarte verbetertraject van de BghU is in 2025 afgerond. Achterstanden in de uitvoering van de Wet WOZ, de aanslagoplegging en de bezwaarafhandeling zijn weggewerkt. De gerealiseerde verbeteringen zijn structureel geborgd in de reguliere bedrijfsvoering van de BghU. De Waarderingskamer heeft in 2026 vastgesteld dat de BghU voldoet aan de kwaliteitseisen voor de uitvoering van de Wet WOZ.

Omvorming BghU naar openbaar lichaam

Per 1 januari 2027 wordt de BghU omgevormd van een bedrijfsvoeringsorganisatie naar een openbaar lichaam. Met deze wijziging wordt de bestuurlijke aansturing van de organisatie versterkt en worden een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur ingesteld.

Belastingen

Inleiding

De gemeente heft belastingen van inwoners, bedrijven en toeristen om voorzieningen en diensten te bekostigen. Sommige heffingen, zoals de rioolheffing en afvalstoffenheffing, worden specifiek ingezet voor het beheer van het rioolstelsel en de inzameling van huishoudelijk afval. De lokale belastingen zijn verdeeld over verschillende programma's. De onroerendezaakbelasting, precariobelasting en toeristenbelasting maken onderdeel uit van het programma Algemene middelen en overhead. De rioolheffing en afvalstoffenheffing vallen onder het programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed. De parkeerbelasting is ondergebracht in het programma Duurzame bereikbaarheid.

Belastingtarieven

De onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van onze belastingtarieven en hieronder volgen de belangrijkste zaken:

- De tarieven en opbrengsten zijn voor 2027 geïndexeerd met 3,6%. De stijging bij afvalstoffenheffing valt hoger uit dan de indexatie, vanwege de stijgende kosten in loon-, onderhouds-, brandstofkosten en maatregelen uit de Grondstoffennota 2020.
- Daarnaast zijn in lijn met het coalitieakkoord 2026-2030 aanvullende opbrengstverhogingen verwerkt voor de OZB, toeristenbelasting en precariobelasting.

Tabel: Belastingtarieven

Belastingsoort	Tarieven 2025	Tarieven 2026	Tarieven 2027	Heffing
Onroerende-zaakbelasting				
Eigenaren woningen	0,0895%	0,0806%	<volgt>	WOZ-waarde
Eigenaren niet-woningen	0,5150%	0,5140%	<volgt>	WOZ-waarde
Gebruikers niet-woningen	0,4159%	0,4151%	<volgt>	WOZ-waarde
Rioolheffing				
Aansluitrecht	€ 254,13	€ 247,27	€ 255,43	Per aansluiting
Afvoerrecht				
0 – 50.000 m3	€ 1,94	€ 1,89	€ 1,95	Per m3

Belastingsoort	Tarieven 2025	Tarieven 2026	Tarieven 2027	Heffing
50.001 – 100.000 m3	€ 1,86	€ 1,81	€ 1,87	Per m3
100.001 – 150.000 m3	€ 1,73	€ 1,68	€ 1,74	Per m3
> 150.000 m3	€ 1,55	€ 1,51	€ 1,56	Per m3
Afvalstoffenheffing				
Eenpersoons	€ 313,05	€ 346,25	€ 370,75	Per perceel
Tweepersoons	€ 400,80	€ 443,30	€ 474,70	Per perceel
Driepersoons	€ 477,20	€ 527,80	€ 565,15	Per perceel
Vierpersoons en meer	€ 542,55	€ 600,05	€ 642,55	Per perceel
Precariobelasting				
Terrassen, uitstallingen etc.	Diverse	Diverse	Diverse	Voorwerpen
Inname openbare grond	Diverse	Diverse	Diverse	Voorwerpen
Toeristenbelasting	8,5%	10%	12,5%	Overnachtingsprijs
Parkeerbelasting	Diverse	Diverse	Diverse	Parkeergebruik

De impact van de tariefswijzigingen voor inwoners met een koopwoning is opgenomen in de paragraaf *Weerstandsvermogen en Risicobeheersing* onder het kopje *Belastingcapaciteit*.

Belastingopbrengsten
Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de belastingopbrengsten van 2025 tot en met 2030. In het vervolg van deze paragraaf worden de opbrengsten per belastingsoort nader toegelicht.

Tabel: Belastingopbrengsten

x € 1.000

Belastingsoort	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Onroerende-zaakbelasting	228.623	223.265	273.177	273.177	273.177	273.177
Rioolheffing	51.335	51.190	52.792	52.792	57.292	57.292
Afvalstoffenheffing	59.287	72.964	79.055	79.055	79.055	79.055
Precariobelasting						
Terrassen, uitstallingen etc.	888	856	856	856	856	856
Inname openbare grond	1.077	640	965	960	959	959
Toeristenbelasting	8.850	10.654	12.992	13.883	14.842	15.874
Parkeerbelasting*	60.299	62.742	65.284	67.191	64.388	63.114

** Parkeerbelasting omvat alleen straat parkeren en vergunningen (exclusief parkeergarages).*

Onroerende-zaakbelasting
Algemeen
Alle eigenaren van woningen en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen onroerendezaakbelasting (OZB). De grondslag van de belasting is de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. Deze waarde wordt jaarlijks door de BghU opnieuw vastgesteld.

Omdat de WOZ-waarden jaarlijks wijzigen, worden ook de OZB-tarieven ieder jaar opnieuw berekend. Dit gebeurt in het najaar, zodat gebruik kan worden gemaakt van de meest actuele inzichten in de ontwikkeling van de WOZ-waarden. De tarieven worden vervolgens ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Ontwikkelingen
Conform het coalitieakkoord 2026-2030 wordt de OZB ingezet als structureel dekkingsmiddel voor de gemeentelijke begroting. De tarieven voor 2027 worden vastgesteld op basis van de reguliere indexering, de in het coalitieakkoord opgenomen verhoging van de OZB-opbrengst en de ontwikkeling van de WOZ-waarden.

Rioolheffing
Algemeen
Met de rioolheffing betaalt de gemeente de kosten voor haar stedelijke watertaken. Deze taken omvatten onder meer de inzameling en afvoer van afvalwater, de verwerking van regenwater en het voorkomen en beperken van grondwaterproblemen in de openbare ruimte. De rioolheffing bestaat uit een eigenarendeel en een gebruikersdeel. Uitgangspunt is een kostendekkende heffing.

Ontwikkelingen
Utrecht groeit en het klimaat verandert. Dit vergroot de opgaven voor het stedelijk waterbeheer. Daarom blijven we investeren in de gemeentelijke watertaken, zoals vastgelegd in het Programma Water en Riolering 2027-2031. Daarnaast worden vanaf 2027, conform het coalitieakkoord 2026-2030, meer ambities en beleidstaken gefinancierd uit de rioolheffing. In 2027 betreft dit onder meer investeringen in het vergroenen van de openbare ruimte. Hiervoor is €1,5 miljoen beschikbaar gesteld.

De totale kosten nemen hierdoor toe met € 3,3 miljoen ten opzichte van 2026. Deze stijging wordt veroorzaakt door extra investeringen in de vergroening van de openbare ruimte en hogere prijs- en loonontwikkelingen. Om de stijging van de tarieven te beperken, zetten we € 0,841 miljoen uit de egalisatiereserve riolering in. Hierdoor stijgen alle tarieven binnen de rioolheffing in 2027 met 3,3%.

De financiële gevolgen van deze ontwikkelingen zijn verwerkt in de kostendekkendheidsberekening van de rioolheffing. Onderstaande tabel geeft inzicht in de geraamde kosten en opbrengsten voor 2027.

Tabel: Kostendekkendheid belastingen — x € 1.000

Omschrijving	Rioolheffing
Kosten taakveld	40.174
Toegerekende kosten	4.612
Kwijtschelding	15
Overhead	3.922
BTW	4.928
Totale kosten	**53.651**
Baten heffing	52.792
Onttrekking reserve	841
Storting reserve	0
Totale opbrengst	**53.633**
Kostendekkendheid	**100%**

Afvalstoffenheffing
Algemeen
De afvalstoffenheffing is een gemeentelijke belasting waarmee de kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval worden betaald. De hoogte van de afvalstoffenheffing is afhankelijk van de grootte van het huishouden. Uitgangspunt is een kostendekkende heffing.

Ontwikkelingen
Door de groei van de stad neemt ook het aantal belastingplichtige huishoudens toe. In de raming voor 2027 gaan we uit van 167.100 gezinshuishoudens, een stijging van 3.000 ten opzichte van 2026. Tegelijkertijd investeren we verder in een betrouwbare en toekomstbestendige afvalinzameling. Het tarief van de afvalstoffenheffing stijgt in 2027 met gemiddeld 7,1% als gevolg van hogere kosten en investeringen in de verdere ontwikkeling van de afvalinzameling.

De stijging wordt veroorzaakt door hogere loon-, onderhouds- en brandstofkosten. Daarnaast voeren we maatregelen uit de Grondstoffennota 2020 verder uit, zoals de uitbreiding van inzamelcontainers voor groente-, fruit- en etensresten (GFE) en verbeteringen in de afvalinzameling in de binnenstad.

Ook nemen de transport- en inzamelkosten toe door het verouderde wagenpark. De komende jaren worden voertuigen gefaseerd vervangen en geëlektrificeerd. Hiermee blijft afvalinzameling binnen nul-emissiezones mogelijk en wordt het gemeentelijk wagenpark verduurzaamd. De gemeenteraad is hierover in juli 2025 geïnformeerd met de raadsbrief Verduurzaming gemeentelijk wagenpark en nieuwbouw stadswerf Tractieweg 2. Daarnaast leidt extra inzet van handhaving bij bijplaatsingen tot hogere uitvoeringskosten.

De opbrengsten uit afvalstromen zoals glas, papier en textiel vallen lager uit door aanhoudend lage marktprijzen. Hierdoor nemen de opbrengsten af, terwijl de kosten verder stijgen.

De financiële gevolgen van deze ontwikkelingen zijn verwerkt in de kostendekkendheidsberekening van de afvalstoffenheffing. Onderstaande tabel geeft inzicht in de geraamde kosten en opbrengsten voor 2027.

Tabel: Kostendekkendheid belastingen — x € 1.000

Omschrijving	Afvalstoffenheffing
Kosten taakveld	53.423
Toegerekende kosten	7.694
Kwijtschelding	7.198
Overhead	7.378
BTW	6.611
Totale kosten	**82.305**
Baten heffing	79.055
Onttrekking reserve	0
Storting reserve	0
Opbrengst afval	3.250
Totale opbrengst	**82.305**
Kostendekkendheid	**100%**

Toeristenbelasting
Algemeen
Personen van buiten de stad die in Utrecht overnachten in een hotel, B&B of een andere betaalde gelegenheid betalen toeristenbelasting. De belasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs en wordt door de logies biedende ondernemer ingehouden en aan de gemeente afgedragen.

Ontwikkelingen
In lijn met het coalitieakkoord 2026-2030 bedraagt het tarief voor de toeristenbelasting vanaf 2027 12,5% van de overnachtingsprijs. Het huidige tarief van 2026 stijgt van 10% naar 12,5%.

Precariobelasting
Algemeen
Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, met uitzondering van ondergrondse kabels en leidingen van nutsbedrijven. Het gaat bijvoorbeeld om uithangborden, terrassen en bouwterreinen waarvoor openbare grond in gebruik wordt genomen.

Ontwikkelingen
De tarieven voor 2027 worden conform het jaarlijkse indexatiepercentage verhoogd. Daarnaast wordt in lijn met het coalitieakkoord 2026-2030 een hogere opbrengst uit de precariobelasting geraamd.

Parkeerbelasting
Algemeen
Parkeerbelastingen vormen een regulerende belasting. De belasting verbindt een prijs aan het parkeren in de stad om het autogebruik niet te laten toenemen en daardoor de stad voor iedereen leefbaar en bereikbaar te houden. Bezoekers van bewoners in het betaald parkeergebied kunnen tegen een gereduceerd tarief parkeren. Voor A-gebieden geldt voor maximaal 70 uur per kwartaal een korting van 50% op het uurtarief. Voor BC-gebieden is het voorstel per 1 januari 2027 voor maximaal 70 uur een korting van 95% aan bezoekers van bewoners te verlenen. Ook wordt de korting voor mantel-thuiszorg en kraamzorg verhoogd van 75% naar 99%.

Ontwikkeling
Naast de aanpassing van venstertijden en kortingspercentages worden per 1 januari 2027 de tarieven voor parkeren op straat (inclusief vergunningen) geïndexeerd. Nadat de raad in november 2025 heeft besloten de start van invoering van betaald parkeren in blok 2 met een half jaar uit te stellen, vindt vanaf november 2026 de verdere uitrol plaats conform de vastgestelde planning.

Bedrijveninvesteringszone
Algemeen
Utrecht kent één Bedrijveninvesteringszone (BIZ), gevestigd op de Woonboulevard. De daar gevestigde ondernemers betalen een heffing waarvan de opbrengst door de gemeente wordt doorgestort aan de BIZ-vereniging voor investeringen in het openbare gebied.

Ontwikkelingen
Naar aanleiding van een positieve draagvlakmeting in 2025 is de Bedrijveninvesteringszone voor een nieuwe periode van vijf jaar verlengd. De huidige BIZ loopt van 2026 tot en met 2030.

Retributies

Retributies zijn verplichte betalingen aan de gemeente waarvoor een directe dienst of voorziening wordt geleverd, zoals het behandelen van een paspoortaanvraag, een rijbewijs of een vergunning. De opbrengsten worden gebruikt om (een deel van) de kosten van deze diensten te dekken. Voorbeelden zijn leges, brug-, schut-, haven- en marktgelden en rechten voor gemeentelijke begraafplaatsen. Op grond van de Gemeentewet mogen de totale opbrengsten van deze heffingen niet hoger zijn dan de geraamde kosten. Binnen een verordening kan de kostendekkendheid per tarief verschillen, zolang de totale opbrengsten de kosten niet overschrijden.

Kostendekkendheid

Onderstaande tabel geeft inzicht in de geraamde baten, lasten en kostendekkendheid van de gemeentelijke retributies in 2026 en 2027. De cijfers zijn uitgesplitst naar de verschillende belastingverordeningen: de legesverordening, leges voor omgevingsvergunningen, begraafplaatsrechten, brug-, schut- en havengelden en marktgelden.

Tabel: Kostendekkendheid retributies x €1.000

	2026			2027		
Retributies	**Baten**	**Lasten**	**KD-%**	**Baten**	**Lasten**	**KD-%**
Betrouwbare overheid						
• Huwelijk en partnerschap	856	1.087	79	906	1.090	83
• Uittreksels/afschriften	994	1.015	98	994	1.008	99
• Reisdocumenten	5.422	5.422	100	5.473	5.599	98
• Rijbewijzen	1.306	1.335	98	1.306	1.317	99
Duurzame bereikbaarheid						
• Mobiliteits- en parkeergedrag	309	1.307	24	314	1.362	23
Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed						
• Vergunningen openbare ruimte	3.365	3.908	86	3.759	3.710	101
• Evenementen	664	1.302	51	701	1.207	58
Veilige stad						
• Vergunning voetbalwedstrijden	43	92	47	45	96	46
• Horeca	916	1.242	74	1.544	1.542	100
• Gokken	26	25	104	37	37	100
• Sekswerk	11	11	100	20	20	100
• Exploitatievergunning	8	121	7	9	145	6
Ontwikkelen en wonen voor iedereen						
• Woonruimtezaken	755	761	99	756	865	87
Totaal legesverordening	**14.675**	**17.628**	**83**	**15.864**	**18.019**	**88**
Ontwikkelen en wonen voor iedereen						
• Omgevingsvergunningen	18.649	21.896	85	16.077	22.467	72
Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed						
• Begraafplaatsrechten	1.523	1.586	96	1.608	1.658	97
• Brug-, schut- en havengelden	1.097	1.636	67	1.207	1.510	80
• Marktgelden	942	1.098	86	954	1.435	67
Totaal	**36.886**	**43.844**	**84**	**35.710**	**45.089**	**79**

Toelichting

De totale kostendekkendheid van de gemeentelijke retributies daalt van 84% in 2026 naar 79% in 2027. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere opbrengsten uit leges voor omgevingsvergunningen, onder andere als gevolg van netcongestie. Een nadere toelichting op de

kostendekkendheid van de afzonderlijke retributies is opgenomen in de volgende onderdelen van deze paragraaf.

Betrouwbare overheid

Tabel: Kostendekkendheid van programma "Betrouwbare overheid" x € 1.000

Omschrijving	Leges Huwelijk	Uittreksels en afschriften	Reisdocumenten	Rijbewijzen
Kosten taakveld	860	838	5.077	1.129
Overhead	230	171	522	188
BTW	-	-	-	-
Totale lasten	**1.090**	**1.008**	**5.599**	**1.317**
Totale baten	**906**	**994**	**5.473**	**1.306**
Kostendekkendheid	**83%**	**99%**	**98%**	**99%**

Toelichting Leges Huwelijk en partnerschap
De leges voor huwelijk en partnerschap bestaan uit onder andere een eenvoudig huwelijk, flits- en baliehuwelijk en een regulier huwelijk. De tarieven verschillen afhankelijk van het gekozen tijdstip en de locatie.

In 2026 was de kostendekkendheid 79% en in 2027 komt de kostendekkendheid uit op 83%. De stijging komt doordat de tarieven van de eenvoudige huwelijken zijn verhoogd conform besluitvorming in de voorjaarsnota 2024 - pag. 55. Daarin is opgenomen dat het streven is om te komen tot een maximale kostendekkendheid. De verwachting is dat de aantallen vooralsnog ook in 2027 gelijk blijven.

Toelichting Uittreksel en afschriften
De leges voor uittreksels en afschriften bestaan uit onder andere het verstrekken van stukken of uittreksels en afschriften. In sommige gevallen zijn er vastgestelde maximumtarieven vanuit het Rijk voorgeschreven. Denk aan onder meer de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). De leges zijn opgebouwd uit de kosten die de gemeente moet maken voor deze dienstverlening. Het uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten.

De geraamde baten en lasten in 2027 zijn evenredig met die van 2026, waarbij we vooralsnog uitgaan van gelijke aantallen.

Toelichting Reisdocumenten
De leges reisdocumenten bestaan uit de leges voor onder meer het afgeven van reisdocumenten. Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief. Het uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten.

De geraamde baten en lasten stijgen in 2027 evenredig ten opzichte van 2026, waarbij we vooralsnog ook in 2027 uitgaan van ongeveer dezelfde aantallen als in 2026.

Toelichting Rijbewijzen
De leges rijbewijzen bestaan uit de leges voor onder meer het afgeven van rijbewijzen. Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief. Uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten. De geraamde baten en lasten in 2027 zijn evenredig met die van 2026, waarbij we vooralsnog uitgaan van gelijke aantallen.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Tabel: Kostendekkendheid van programma "Ontwikkelen en wonen voor iedereen" x € 1.000

Omschrijving	Woonruimtezaken	Leges Omgevingsvergunning
Kosten taakveld	588	15.406
Overhead	261	6.049
BTW	16	1.012
Totale lasten	**865**	**22.467**
Totale baten	**756**	**16.077**
Kostendekkendheid	**87%**	**72%**

Toelichting Woonruimtezaken
Het gaat hier om leges voor kadastrale splitsing, onttrekking, samenvoeging, omzetting en woning vorming, opkoopbescherming en verklaring bestemming en gebruik.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De geraamde lasten voor 2027 stijgen ten opzichte van het voorgaande jaar omdat meer aanvragen worden verwacht die in verhouding niet kostendekkend zijn. De baten blijven op een vergelijkbaar niveau als in 2026. De kostendekkendheid daalt hierdoor van 99% in 2026 naar 87% in 2027.

Toelichting Leges Omgevingsvergunning
De geraamde lasten voor 2027 blijven op een vergelijkbaar niveau als in 2026. Het grootste gedeelte van de lasten wordt veroorzaakt door de kleine aanvragen. Bij de geraamde baten wordt een flinke daling verwacht. Dit vanwege een teruggang bij de aanvragen voor grote en middelgrote bouwprojecten. De teruggang wordt nog versterkt door de netcongestie. Het meeste werk zit in de kleine aanvragen, deze zijn in verhouding minder dan kostendekkend. Op het moment dat de grote aanvragen wegvallen, daalt de kostendekkendheid.

Bij de verordening 2027 daalt de kostendekkendheid naar verwachting verder tot circa 56%, wanneer de tarieven alleen worden aangepast voor de reguliere indexering en de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm (1,8%). Dit is een verdere flinke daling ten opzichte van de 85% in 2026.
Om het dekkingstekort te beperken worden de legestarieven voor omgevingsvergunningen met 20% verhoogd. Hierdoor komt de kostendekkendheid in 2027 uit op 72%.

Duurzame bereikbaarheid

Tabel: Kostendekkendheid van programma "Duurzame bereikbaarheid" x € 1.000

Omschrijving	Leges
Kosten taakveld	958
Overhead	299
BTW	105
Totale lasten	**1.362**
Totale baten	**314**
Kostendekkendheid	**23%**

Toelichting Mobiliteits- en parkeergedrag
De leges voor mobiliteits- en parkeergedrag bestaan uit de leges voor het in behandeling nemen van aanvragen gehandicaptenparkeerfaciliteiten (Europese gehandicaptenparkeerkaart, parkeerplaats bij het woon-, werk- of studieadres) en aanvragen taxivergunning.

De totale kostendekkendheid van het programma Duurzame bereikbaarheid wordt beïnvloed door de lage kostendekkendheid van de leges gehandicaptenparkeerfaciliteiten (23%). De lasten worden voor deze doelgroep zo beperkt mogelijk gehouden. Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De geraamde baten en lasten voor 2027 stijgen ten opzichte van 2026. Daarmee blijft de kostendekkendheid ongeveer gelijk aan vorig jaar (24%) en komt uit op 23% in 2027.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

Tabel: Kostendekkendheid van programma "Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed" x € 1.000

Omschrijving	Vergunningen Openbare Ruimte	Evenementen	Begraafplaatsrechten	Brug-, schut- en havengelden	Marktgelden
Kosten taakveld	2.890	795	1.479	1.355	1.329
Overhead	775	387	179	155	106
BTW	46	24	-	-	-
Totale lasten	**3.710**	**1.207**	**1.658**	**1.510**	**1.435**
Totale baten	**3.759**	**701**	**1.608**	**1.207**	**954**
Kostendekkendheid	**101%**	**58%**	**97%**	**80%**	**67%**

Toelichting Vergunningen Openbare Ruimte
Het gaat om vergunningen voor onder meer het leggen van kabels en leidingen, verkeersontheffingen, inname openbare grond, standplaatsen en ontheffing milieuzone.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De geraamde baten stijgen in 2027 ten opzichte van 2026 door een tariefsverhoging inname openbare grond met 45%. Deze verhoging komt bovenop de reguliere indexatie en de extra opslag van 1,8% die voortvloeit uit de productiviteitsnorm. De teruggang op de lastenkant wordt veroorzaakt door de ontheffingen bereikbaarheid. In 2026 werd rekening gehouden met hogere aantallen bij de langdurige en complexe ontheffingen in de binnenstad die in verhouding minder kostendekkend zijn. Vanwege het uitgestelde beleid zijn de aantallen in 2027 naar beneden bijgesteld. In totaal stijgt hierdoor de kostendekkendheid van 86% in 2026 naar 101% in 2027.

Toelichting Evenementen
De leges voor evenementen bestaan uit onder andere het in behandeling nemen van aanvragen voor een vergunning voor binnen- en buitenevenementen, aanvragen tap-ontheffing en uit de leges voor het uitvoeren van geluidsmetingen.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. In lijn met het coalitieakkoord 2026-2030 zijn de tarieven voor evenementenleges in 2027, met uitzondering van de reguliere indexering en de aanpassing vanwege de productiviteitsnorm, niet verder verhoogd. Om het verschil tussen kosten en opbrengsten te dekken, is structureel 683.000 euro vanuit de algemene middelen beschikbaar gesteld. Daarmee wordt afgeweken van het eerdere besluit, om voor de evenementenleges in 2027 een maximale kostendekkendheid te bereiken (zie voorjaarsnota 2024, pag. 55). Met deze keuze wordt voorkomen dat de evenementenleges sterk stijgen. Dit draagt eraan bij dat het aanbod van evenementen in Utrecht stabiel blijft.

Toelichting Begraafplaatsrechten
De leges voor begraafplaatsrechten zijn onder andere voor het afnemen van begraafplaatsrechten, de activiteiten die samenhangen met het uitvoeren van een begrafenis en het beheer en het onderhoud van een graf.

De geraamde baten en lasten stijgen in 2027 ten opzichte van 2026. De kostendekkendheid was in 2026 96%. In 2027 komt deze uit op 97%. De tarieven worden verhoogd met 7,4% welke bestaat uit enerzijds een indexpercentage voor lonen en prijzen van 3,6% en anderzijds een percentage van 3,8% ter verhoging van de kostendekkendheid waartoe besloten is in de voorjaarsnota 2024.

Toelichting Brug- schut- en havengelden
De leges voor brug- schut- en havengelden bestaan uit de leges waarbij een recht wordt geheven voor het buiten diensturen openen van bruggen, voor het gebruik van de sluis en voor het gebruik van de haven (zijnde alle wateren binnen de gemeente), die in beheer of onderhoud zijn bij de gemeente.

De geraamde baten en lasten nemen in 2027 evenredig toe ten opzichte van 2026. Conform de begrotingsrichtlijnen uit de Voorjaarsnota zijn deze bedragen verhoogd met het indexeringspercentage voor belastingen en heffingen van 3,6%. Daarnaast zijn de tarieven met 3,1% verhoogd om, overeenkomstig de Voorjaarsnota 2024, de opbrengsten te laten stijgen en daarmee de kostendekkendheid te verbeteren. Voor 2027 bedraagt de kostendekkendheid 80%.

Toelichting Marktgelden
Onder de naam marktgeld wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats op de in de Marktverordening Utrecht 2017 aangewezen markten en marktdagen en voor het door de gemeente verlenen van diensten verband houdende met de wachtlijst voor een standplaats op de wijk- en warenmarkten. Het marktgeld wordt geheven van degene aan wie de vergunning tot het innemen van een standplaats op de markt is verleend dan wel degene die het verzoek om inschrijving of verlenging op de wachtlijst heeft gedaan. Het tarief voor het innemen van een standplaats is afhankelijk van de locatie in de stad waar de markt plaats vindt, de grootte van de ingenomen standplaats en het al dan niet tijdelijk zijn van de standplaats.

De geraamde baten en lasten voor 2027 stijgen ten opzichte van 2026. De toename van de baten is het gevolg van de tariefsverhoging conform de begrotingsrichtlijnen, waarbij de tarieven zijn geïndexeerd met 3,6%. Daarnaast worden de markttarieven met 10% verhoogd. In deze verhoging zijn de kosten voor de kramenzetter, elektriciteitsvoorzieningen en overige marktvoorzieningen verwerkt en doorberekend in het marktgeld. Deze kosten werden in voorgaande jaren separaat in rekening gebracht bij de marktondernemers. De kostendekkendheid komt uit op 67%.

Veilige stad

Tabel: Kostendekkendheid van programma "Veilige stad" x € 1.000

Omschrijving	Vergunning voetbalwedstrijden	Horeca	Gokken	Sekswerk	Exploitatie vergunning
Kosten taakveld	65	1.040	25	14	96
Overhead	31	475	11	6	47
BTW	0	28	1	0	2
Totale lasten	**96**	**1.542**	**37**	**20**	**145**
Totale baten	**45**	**1.544**	**37**	**20**	**9**
Kostendekkendheid	**46%**	**100%**	**100%**	**100%**	**6%**

Toelichting Vergunning voetbalwedstrijden
Het gaat om leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor het (doen) houden van een betaald voetbalwedstrijd.

De afgelopen periode is er meer capaciteit nodig geweest op het voetbaldossier, maar deze inzet verdisconteren we (nog) niet in de leges aan FC Utrecht. In vergelijking met andere grote steden zijn de leges in Utrecht al relatief hoog. We verhogen de leges in 2027 met de loon- en prijsindex van 3,6%. Hierdoor stijgen de leges 2.528 euro naar 2.619 euro. Bij het berekenen van de opbrengsten is uitgegaan van 17 vergunningen. De kostendekkendheid voor 2027 komt uit op 46%.

Toelichting Horeca
De leges voor horeca bestaan uit leges voor het in behandeling nemen van vergunningaanvragen (in het kader van de Alcoholwet, Verordening horeca gemeente Utrecht, een combinatie van beide, met of zonder terras), aanvragen wijziging inrichting en aanvragen wijziging leidinggevende.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De raad heeft besloten om de leges voor horeca in drie stappen te verhogen om in 2027 te streven naar maximale kostendekkendheid (zie voorjaarsnota 2024, pag. 55). Als gevolg hiervan stijgen de tarieven met de reguliere indexering, de wijziging van de productiviteitsnorm en een aanvullende tariefsverhoging van 45%. De kostendekkendheid stijgt hierdoor van 74% in 2026 naar 100% in 2027.

Toelichting Gokken
De leges voor gokken bestaan onder andere de aanwezigheid van speelautomaten, speelautomatenhallen, loterij, bingo en rad van avontuur.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De geraamde baten en lasten voor 2027 stijgen ten opzichte van het voorgaande jaar. Er worden meer aanvragen verwacht die in verhouding niet kostendekkend zijn, dan aanvragen die wel kostendekkend zijn. Om de kostendekkendheid op 100% te handhaven, zijn de tarieven verhoogd met de reguliere indexering, de wijziging van de productiviteitsnorm en een aanvullende tariefsverhoging van 52%.

Toelichting Sekswerk
De leges voor sekswerken bestaan uit onder andere het verkrijgen of wijzigen van een vergunning van een seksbedrijf of escortbedrijf en het aanvragen van een darkroom bij een horecabedrijf of bij een evenement.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De geraamde baten en lasten voor 2027 stijgen evenredig ten opzichte van 2026. Daarmee blijft de kostendekkendheid gelijk aan het voorgaande jaar en komt hiermee uit op 100%.

Toelichting Exploitatievergunning
Onder de leges van een exploitatievergunning vallen vergunningaanvragen die via een aanwijzingsbesluit onder de vergunningplicht vallen in het kader van ondermijning. Om de kosten voor ondernemers zo laag mogelijk te houden is gekozen dit tarief niet kostendekkend te maken.

Als gevolg van de nieuw vastgestelde productiviteitsnorm zijn de tarieven binnen deze legesgroep met 1,8% verhoogd. De geraamde baten en lasten voor 2027 stijgen ten opzichte van 2026. Daarmee blijft de kostendekkendheid ongeveer gelijk aan vorig jaar (7%) en komt uit op 6% in 2027.

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Utrecht kunnen inwoners kwijtschelding krijgen voor bepaalde belastingen. Dit betreft de onroerendezaakbelasting en afvalstoffenheffing. Het kwijtscheldingsbeleid geldt uitsluitend voor aanslagen die op naam staan van natuurlijke personen in de privésfeer. De gemeente past daarbij de maximaal toegestane kwijtscheldingsnorm van het Rijk toe.

Tabel: Kwijtschelding

x € 1.000

Belastingsoorten	Begroting 2026	Begroting 2027
Onroerende-zaakbelasting	0	0
Rioolheffing	0	15
Afvalstoffenheffing	6.379	7.198
Totaal	**6.379**	**7.213**

Toelichting op kwijtscheldingen

Voor de onroerendezaakbelasting wordt geen kwijtschelding verwacht, omdat de waarde van een eigen woning wordt betrokken bij de vermogenstoets. Voor de afvalstoffenheffing is wel een bedrag voor kwijtschelding geraamd, omdat deze heffing ook wordt opgelegd aan huurders. Voor 2027 wordt een stijging van de kwijtscheldingskosten verwacht als gevolg van een toename in aantallen en stijging van tarieven.

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Utrecht een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de ‘verbonden partijen’ genoemd.

Belangrijkste uitgangspunten

- Een verbonden partij is een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Als de gemeente zowel een financieel als bestuurlijk belang heeft in een verbonden partij, moet daarover ingevolge het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV), verantwoording worden afgelegd.

- Verbonden partijen leveren de gemeente voordeel op, zoals efficiencyvoordeel en kennisdeling, maar brengen ook financiële en bestuurlijke risico’s met zich mee. Om de voordelen optimaal te benutten en de risico’s te beheersen is aandacht voor de sturingsrelatie met en risicobeheersing bij verbonden partijen belangrijk.

- De beleidsnota verbonden partijen biedt het college en de raad houvast voor de te maken afwegingen bij de oprichting van een verbonden partij en geeft richting op het gebied van sturen, beheer en toezicht van een verbonden partij.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Nota Verbonden Partijen 2026	2026	Hierin is het gemeentelijke beleid met betrekking tot verbonden partijen opgenomen.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Actualisatie Nota Verbonden Partijen

In 2026 heeft de gemeenteraad de Nota Verbonden Partijen 2026 vastgesteld. Met deze actualisatie zijn de gemeentelijke kaders voor sturing, toezicht en verantwoording van verbonden partijen aangescherpt. Daarnaast zijn aanvullende handvatten opgenomen voor governance, risicobeheersing en de invulling van de rollen van opdrachtgever en eigenaar.

Doorontwikkeling van de paragraaf

Naar aanleiding van de Notitie Verbonden Partijen 2025 van de Commissie BBV is de paragraaf Verbonden Partijen herzien. De opzet sluit beter aan bij de BBV-richtlijnen door de informatie over financieel belang, financiële bijdrage, financiële positie en risico's van verbonden partijen overzichtelijker te presenteren.

Financiële beheersing bij gemeenschappelijke regelingen

In februari 2026 hebben de Utrechtse gemeenten gezamenlijk een brief gestuurd aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen. Hierin is aandacht gevraagd voor kostenbeheersing, structurele besparingen en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over een uniforme indexeringsmethodiek vanaf 2027, gebaseerd op de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (pBBP), om de financiële voorspelbaarheid voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen te vergroten.

Hieronder geven we een overzicht van de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen en actualiteiten uit de individuele overzichten (in Lijst van verbonden partijen) van de diverse verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Afvalverwerking Utrecht (AVU);
De geopolitieke ontwikkelingen en de economische ontwikkelingen van de afgelopen jaren zorgen voor oplopende loonkosten in de afvalbranche en hoge energietarieven. Daarnaast leidt het ook tot stagnatie van de afzet van gerecyclede grondstoffen. Gevolg is hogere verwerkingstarieven voor afvalstoffen en lagere opbrengsten voor gerecyclede grondstoffen.

Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU);
BghU richt zich in 2027 op het bieden van goede en betrouwbare dienstverlening en efficiënt objectenbeheer. Daarbij ligt de nadruk op verdere kwaliteitsverbetering van de WOZ- en belastinguitvoering, digitalisering en datagedreven werken om de organisatie toekomstbestendig en kostenefficiënt te houden.

Het Utrechts Archief (HUA);
Uitvoering van het meerjarenbeleidsplan t/m 2028 ‘De collectie Utrecht. Toegankelijk voor iedereen’, met beleidsspeerpunten t.a.v. archiefbeheer en -toezicht, informatievoorziening aan burgers, publiekseducatie en bedrijfsvoering. Ontwikkeling: Nieuwe Archiefwet treedt in werking per 01-01-2027. Op dat moment is het Ministerie van OCW uitgetreden en heeft de GR HUA nog twee bestuurlijke partners: de Gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht. Het Ministerie van OCW blijft via delegatie en SPUK-financiering betrokken vanwege de rijkscollectie die bij HUA blijft.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden;
Ook in 2027 zal de agenda van SGL vooral bepaald worden door het streven naar een gezonde financiële situatie en structureel sluitend krijgen van de werkbegroting. Om meerdere redenen en vooral door sterk toegenomen kosten voor beheer, onderhoud en ontwikkeling en de aangepaste indexatie van 2.5% is in 2026 wederom met kunstgrepen de begroting sluitend gekregen. In 2027 zullen structurele maatregelen genomen moeten worden om een betrouwbare en werkbare begroting ook in de toekomst voor te kunnen leggen. Naast verschillende besparingsmogelijkheden en waar mogelijk baten verhogingen zal ook de hoogte van de deelnemersbijdrage onderwerp van gesprek zijn. In ieder geval zal de Doorontwikkelagenda SGL (als vervolg ook op de vastgestelde Toekomstvisie SGL - SBB) ingericht worden op deze besparingen en baten verhogingen. En ook zijn de beheer en onderhoudslasten voor 2027 volledig uitgewerkt in zogenoemde Terrein Beheer Modellen. Dit maakt sturing op kosten en begroting beter voorspelbaar.

Omgevingsdienst Utrecht (ODU);
De ODU werkt onder het kader van de Regionale Uitvoerings-en Handhavingstrategie (UHS), dat gezamenlijk is opgesteld en is vastgesteld door alle colleges en gedeputeerde staten. Er staan 5 maatschappelijke opgaven centraal, zoals werken aan een gezonde leefomgeving en duurzaamheid. Deze opgaven komen uit de vastgestelde omgevingsvisie van de provincie en de gemeenten in de regio en passen bij de maatschappelijke doelen uit de Omgevingswet. Voor 2027 is het van belang keuzes te maken welke doelen prioriteit krijgen en om stabiliteit te vinden na de fusie.

Veiligheidsregio Utrecht (VRU);
In de begroting 2027 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) is het toekomstscenario ‘op orde’ verwerkt. Het uitgangspunt van dit scenario is dat de VRU haar huidige wettelijke taken en dienstverlening ook in de toekomst verantwoord kan blijven uitvoeren. Hierdoor worden noodzakelijke investeringen gedaan om de brandweerzorg, crisisbeheersing en ondersteuning toekomstbestendig te maken. De organisatie wordt niet uitgebreid om extra ambities te realiseren, maar investeert uitsluitend in maatregelen die als onvermijdbaar, onuitstelbaar en noodzakelijk zijn beoordeeld. Het doel is om de organisatie gefaseerd vanaf 2030 op orde te hebben.
Naast de verwerking van het toekomstscenario ‘op orde’ spelen er andere vraagstukken met mogelijke financiële consequenties, te weten de indexeringssystematiek, het eventueel invoeren van een volumecomponent, de groei van de stad en het voorstel om het onderhoud van de brandweerposten bij de VRU onder te brengen.

GGD Regio Utrecht
Gemeente Utrecht voert diverse publieke gezondheidstaken zelf uit en blijft daarnaast een aantal diensten afnemen van GGDrU.
In 2027 zijn belangrijke pijlers van de GGDrU; dienstverlening voor gemeente Utrecht:
- Infectieziektebestrijding (zoals schurft, kinkhoest, mazelen)
- In 2027 wordt daarnaast op de publieke gezondheid bij rampen en crises ingezet.
- Ook valt de forensische geneeskunde onder de continue dienstverlening.
- Vitale en wendbare organisatie: GGDrU werkt aan een robuuste organisatie door middel van een transformatieopdracht gericht op kennisdeling, diversiteit en digitalisering, met aandacht voor informatiebeveiliging en strategische personeelsontwikkeling.

Vennootschappen en coöperaties

Coöperatie Wigo4it U.A.;
In de periode tot en met 2023 is Wigo4it afgebouwd tot een zogenaamde fit-for-purpose-organisatie voor de applicatie Socrates voor de inkomensvoorziening. In de periode van de afbouw en daarna bestaat het risico van vertraging bij zowel Wigo4it als bij de gemeente Utrecht. Dit risico heeft zich ook deels in 2026 voorgedaan. De overgang naar de opvolger van de applicatie RMW heeft aan het einde van het tweede kwartaal 2026 plaatsgevonden, enkele weken later dan eerder gepland.
Hiermee is een grote mijlpaal behaald en in de zomer van 2026 wordt RMW definitief uitgezet.
In juni 2026 is de applicatie Galo uitgefaseerd. We sluiten hierbij aan op de in Den Haag gerealiseerde oplossing Mijn Inkomen op basis van Common Ground. Er is een samenwerkingsverband met Den Haag ingericht. Den Bosch en Amsterdam hebben aangegeven hierop te willen aansluiten, daarnaast tonen ook andere gemeenten interesse.
In 2026 schenken de G4-gemeenten aandacht aan de wijze waarop harmonisatie en standaardisatie van dienstverlening, processen en ICT op het gebied van inkomensdienstverlening kan worden gerealiseerd. De eerdergenoemde samenwerking met Den Haag en nieuwe steden geeft hier al deels invulling aan. Op andere terreinen vraagt het meer inzet om verdere stappen te zetten, hieraan sturing te geven en als gemeente afdoende inbreng te kunnen geven.

UW Holding B.V.;
De gemeente (als aandeelhouder) en de raad van commissarissen hebben eind 2023 besloten om UW onder verscherpt toezicht te plaatsen (raadsbrief 'Situatie UW' 23 december 2023). Daarnaast heeft UW de opdracht gekregen een realistisch herstelplan voor de toekomst te maken om de doelstellingen uit het Ondernemingsplan 2023-2026 en de transitie naar een sociaal ontwikkelbedrijf te realiseren. Het herstelplan is inmiddels afgerond en op 13 maart 2026 heeft de aandeelhouder besloten om terug te keren naar het reguliere toezichtsarrangement (raadsbrief 'Stand van zaken UW' 21 april 2026).
Op 10 maart 2026 is de raadsbrief rapport 'naar een toekomstbestendige uitvoering van de Participatiewet' gepubliceerd. Hierin wordt invlechting van UW binnen de gemeentelijke organisatie geadviseerd. Dit onderwerp is meegenomen in het coalitieakkoord 2026-2030. Het jaar 2027 zal in het teken staan van de voorbereidingen op deze invlechting.
De begroting 2027 van UW is op dit moment nog niet beschikbaar.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) regio Utrecht;
De ROM stelt beleidsdoelen in lijn met haar Meerjarenstrategie 2027 - 2030 en de Regionale Economische Agenda 2020-2027. Binnen de kerntaken op het gebied van innoveren, investeren en internationaliseren is er specifieke focus bij de ROM innovatieve startups en scale ups die bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen, voor bedrijven die ontbreken in de waardeketens en voor het verder uitbouwen van de regionale ecosystemen. Hierdoor worden missende schakels toegevoegd die het bestaande bedrijfsleven versterken en die prioritaire maatschappelijke transities versnellen. De huidige bestuursovereenkomst ROM loopt tot en met 2029. De Regionale Economische Agenda wordt in 2027 herijkt.

Mobiliteitsbedrijf Merwede B.V.;
In 2027 start de dienstverlening aan de inwoners en bezoekers van Merwede. Daarvoor wordt een tijdelijk parkeerterrein aangelegd en worden de eerste deelauto's gecontracteerd. Daarnaast wordt een pakketlogistiek servicepunt ingericht in Merwede, waar bewoners hun pakketten kunnen ontvangen. Tot slot wordt verdere voortgang geboekt rondom het realiseren van de (inrichting van de) parkeergarages in Merwede.

Vitens N.V.;
Drinkwaterlevering en publieke taak wordt uitgevoerd door Vitens. Echter, toenemende druk op drinkwaterbeschikbaarheid vraagt blijvende bestuurlijke aandacht, zoals voldoende (drinkwater)vergunningen, productiecapaciteit en drinkwaterbesparing. Vitens zet onder meer in op vergroten maakbaarheid, weerbaarheid en verbeteren organisatiekracht. Vitens heeft blijvend aandacht voor de financierbaarheid op lange termijn vanwege groeiende druk op drinkwaterbeschikbaarheid en infrastructuur. In de Drinkwaterraad Utrecht, onder coördinatie van de provincie Utrecht werkt de gemeente Utrecht met de betrokken stakeholders, waaronder Vitens, gemeenten en waterschappen, aan de gezamenlijke drinkwateropgaven. Dit voor een robuuste en toekomstbestendige drinkwatervoorziening.

WKO Merwede B.V.;
In 2027 wordt verder gebouwd aan het WKO-grid in Merwede en aan de installaties in de verschillende bouwblokken in de wijk. In de eerste helft van 2027 start de warmtelevering aan de eerste woningen in Merwede door exploitant Essent. WKO Merwede BV ziet toe op de uitvoering van het werk door Essent, en spant zich verder in voor het uitrollen van de netcongestieaanpak in Merwede.

Lijst van verbonden partijen

x €1.000

Verbonden Partij	Programma	Financieel belang	Financiële bijdrage 2027	Eigen vermogen 1-1-2027	Eigen vermogen 31-12-2027	Vreemd vermogen 1-1-2027	Vreemd vermogen 31-12-2027	Risico-status
Gemeenschappelijke regelingen								
Afvalverwerking Utrecht (AVU)	Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed	0%	18.069	0	0	15.333	15.333	Laag
Belastingsamenwerking Gemeenten en Hoogheeemraadschap (BGHU)	Duurzame bereikbaarheid; Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed; Algemene middelen & overhead	48%	9.163	2.398	694	7.373	7.373	Laag
Het Utrechts Archief (HUA)	Betrouwbare overheid	84%	3.901	1.436	1.436	1.323	1.311	Midden
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed	23,70%	1.556	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Omgevingsdienst Utrecht (ODU)	Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed; Ontwikkelen & wonen voor iedereen	8,90%	4.057	1.028	3.200	1.747	1.674	Laag
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Veilige stad	32%	38.162	31.876	31.744	74.659	94.002	Midden
GGD regio Utrecht (GGDrU)	Levendige & gezonde stad	4,00%	2.958	4.521	4.619	30.035	28.765	Laag
Vennootschappen en coöperaties								
Coöperatie Wigo4it U.A.	Werk, toekomstbestendige economie & bestaanszekerheid	10,26%	2.269	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Vleuten-De Meern zelfstandig BV		100%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
UW Holding BV	Werk, toekomstbestendige economie & bestaanszekerheid	100%	1.500	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Midden
BNG Bank NV*	Algemene middelen & overhead	1,37%	-1.500	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag

x €1.000

Verbonden Partij	Programma	Financieel belang	Financiële bijdrage 2027	Eigen vermogen 1-1-2027	Eigen vermogen 31-12-2027	Vreemd vermogen 1-1-2027	Vreemd vermogen 31-12-2027	Risico-status
Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht	Werk, toekomstbestendige economie & bestaanszekerheid	11,65%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht	Werk, toekomstbestendige economie & bestaanszekerheid	11,65%	1.133	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
WOM Beheer BV Noordwest	Werk, toekomstbestendige economie & bestaanszekerheid	100%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Mobiliteitsbedrijf Merwede B.V.	Duurzame bereikbaarheid	37,12%	1.470	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
N.V. Vitens	Algemene middelen & overhead	4,95%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Midden
Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V.	Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed; Algemene middelen & overhead	10%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV	Werk, toekomstbestendige economie & bestaanszekerheid	95%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
WKO Merwede B.V.	Klimaatvriendelijke stad	37,12%	62	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
HVC N.V.	Klimaatvriendelijke stad	10,68%	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Stichtingen en verenigingen								
Vereniging parkmanagement Papendorp	Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed		365	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
VvE P&R Uithof/Sciencepark Utrecht	Duurzame bereikbaarheid	25%	251	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag
Vereniging parkmanagement De Wetering-Haarrijn	Aantrekkelijke, groene leefomgeving & erfgoed		420	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Laag

n.n.b. = nog niet bekend. De betreffende gegevens waren bij het opstellen van de programmabegroting 2027 nog niet beschikbaar of nog niet vastgesteld door de verbonden partij.
** Betreft dividenduitkering aan de gemeente.*

Grondbeleid

De paragraaf bevat op hoofdlijnen de beleidsmatige uitgangspunten voor het grondbeleid zoals opgenomen in de beleidsnota grondbeleid.

De gemeente Utrecht heeft de verantwoordelijkheid voor de regie op gebiedsontwikkelingen in de stad. Voor veel lokale activiteiten is grond nodig. Plannen op het gebied van onder andere wonen, werkgelegenheid en recreatie hebben gevolgen voor het grondgebruik in de gemeente. Bij verandering van het grondgebruik moet het toegestane grondgebruik worden veranderd binnen de geldende regels en maatregelen van de gemeente.

Belangrijkste uitgangspunten

- Het grondbeleid is een middel om de doelstelling Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen en de bijbehorende ambities op het gebied van voldoende betaalbare woningen, circulair bouwen, mobiliteit, duurzaamheid en een groene openbare ruimte te kunnen realiseren. Op basis van de Beleidsnota Grondbeleid 2024 zal de gemeente hiervoor, indien nodig, een stevigere rol oppakken om deze maatschappelijke doelen te halen. De inzet van actief grondbeleid en de strategische inzet van grondposities wordt toegepast waar dit toegevoegde waarde heeft. Uiteraard alleen op het moment dat de risico's verbonden aan actief grondbeleid beheersbaar zijn. Deze beleidslijn staat ook in het Coalitieakkoord "Voor Uuuu".
- De tussentijdse winstnemingen worden bepaald door de in het BBV voorgeschreven POC-methodiek (percentage of completion), waarbij de winst wordt berekend naar de mate van realisatie.
- Aan de basis van het Utrechts Grondbeleid ligt de Omgevingswet (OW) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV); deze zorgen ervoor dat de gemeente de door haar gewenste rol zo goed mogelijk kan vormgeven.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Meerjaren Perspectief Ruimte	2026	In het Meerjaren Perspectief Ruimte analyseren wij jaarlijks de voortgang van de uitvoering van ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU2040).
Beleidsnota Grondbeleid Gemeente Utrecht 2024	2024	Beschrijft de verschillende instrumenten van het grondbeleid die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de gemeente. Vaststelling door gemeenteraad najaar 2024.
Nota Kostenverhaal Bovenwijkse Voorzieningen	2023	Beschrijft op welke manier de gemeente kostenverhaal toepast voor zogenoemde bovenwijkse voorzieningen. Daarbij gaat het om publieke investeringen die nodig zijn om het casco van de stad op orde te houden en die mede noodzakelijk zijn vanwege de toevoeging van woon- en werklocaties in de stad.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR), met daarin onder andere de voortgang van de lopende grondexploitaties, wordt tegelijkertijd met de Voorjaarsnota ter besluitvorming aangeboden aan de raad. Onderdeel van deze rapportage is een vertrouwelijke bijlage met gedetailleerde informatie per grondexploitatieproject.
Bij de behandeling van de begroting wordt in de tweede bestuursrapportage op basis van actuele informatie gerapporteerd over (mogelijke) wijzigingen ten opzichte van het MPR voor de lopende grondexploitatieprojecten. Dit gebeurt aan de hand van de belangrijkste indicatoren, zoals de

grondprijs, het aantal m2 kantoorruimte, de fasering van de woningmarkt (en eventuele noodzakelijk geachte herprogrammering), de rente en de mogelijke impact van andere ontwikkelingen/politieke keuzes. Naast de actuele informatie over de grondexploitatieprojecten, de tussentijdse winstnemingen, het verloop van de reserve grondexploitatie en de stand van de voorziening ten behoeve van negatieve grondexploitaties, wordt ook gerapporteerd over de investeringsimpuls RSU en de voortgang van de woningbouwproductie.
De inhoudelijke ontwikkelingen binnen de gemeentelijke grondexploitaties worden in het programma Ontwikkelen en Wonen voor iedereen toegelicht.

Grondbeleid

- De Beleidsnota Grondbeleid 2024 beschrijft de verschillende instrumenten van het grondbeleid die hieraan kunnen ondersteunen. De daadwerkelijke inzet van instrumenten wordt per project door de raad vastgesteld.
- Per gebied en locatie moet de rol van de gemeente worden gedefinieerd. De hogere dichtheden, die we bijvoorbeeld in de Merwedekanaalzone en het Beurskwartier willen realiseren in samenhang met de hoge ambities als het gaat om gezonde verstedelijking op het gebied van duurzaamheid en mobiliteit, vragen om een expliciete en regisserende rol. De uitgangspunten voor de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 – waarbij nadrukkelijk wordt gekozen om de groei van de stad te benutten om gezonde stedelijk leven voor iedereen te versterken met als eerste prioriteit verdichting - zijn hierbij richtinggevend.

Instrumenten grondbeleid
Het instrumentarium waarvan gebruik gemaakt kan worden bij het uitvoeren van het grondbeleid zijn, naast vrijwillige verwerving, onder meer voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal en erfpacht. Het beschikbare instrumentarium alsmede de bestuurlijke en ambtelijke bevoegdheden ten aanzien van de inzet van het instrumentarium staan beschreven in de Beleidsnota Grondbeleid 2024 en het bijbehorende Verwervings- en taxatieprotocol.

Prognose van de te verwachten resultaten

Zoals vermeld in het MPR 2026, zijn de te verwachten resultaten op netto contante waarde als volgt:

Grondexploitatie (miljoen euro op Netto Contante Waarde)	Saldo MPR 2025	Geopende grondexploitaties	Mutatie lopende grondexploitaties	Winstneming over 2025	Saldo MPR 2026
Gemeentelijke grondexploitaties	-69,7	18,2	-4,2	-4,7	-50,9

De te verwachten resultaten op eindwaarde zijn als volgt:

Grondexploitatie	2026
Gemeentelijke grondexploitaties	-48,5 miljoen euro

Voor nadere detaillering en een overzicht van de eindresultaten per grondexploitatie verwijzen wij naar de geheime bijlage bij het MPR 2026 "Gegevens grondexploitatieprojecten Gemeente Utrecht".
In de Tweede Bestuursrapportage 2026 (hoofdstuk Peilstok Stedelijke Ontwikkeling) lichten wij de ontwikkelingen toe die het geprognosticeerd saldo van de grondexploitaties zoals gepresenteerd in het MPR 2026 kunnen beïnvloeden.
Wij verwachten geen noemenswaardige aanpassingen op het geprognosticeerd eindresultaat. Wel blijft het risico op vertraging in de gemeentelijke grondexploitaties hoog als gevolg van netcongestie. Verder blijven risico's op de financiële haalbaarheid actueel die met name worden veroorzaakt door veranderende marktomstandigheden. Deze ontwikkelingen en mogelijke gevolgen analyseren wij bij de actualisatie van de grondexploitaties 2027 die wij aan u voorleggen in het MPR 2027.

Onderbouwing van de geraamde winstnemingen

De richtlijnen van het BBV schrijven voor dat winsten over grondexploitaties genomen worden naar rato van de voortgang van de gebiedsontwikkeling. Om de mate van voortgang te berekenen wordt de POC-methode (percentage of completion) gebruikt.

$$POC = \frac{\text{gerealiseerde uitgaven}}{\text{begrote uitgaven}} \times \frac{\text{gerealiseerde opbrengsten}}{\text{begrote opbrengsten}}$$

De formule is als volgt:
In het geval dat 80% van de kosten in een gebiedsontwikkeling is gerealiseerd en 50% procent van de kavels is uitgegeven, dan is deze gebiedsontwikkeling volgens de POC-methode voor 40% compleet. Dit betekent dat 40% van de winstverwachting op de eindwaarde als tussentijdse winst genomen moet worden.
Op basis van de POC-methode verwachten we voor de komende jaren winstnemingen, zoals wij hebben vermeld in het MPR 2026. Deze winstnemingen zijn terug te vinden onder het kopje Stortingen bij het verloop van de reserve grondexploitatie. De verwachte toekomstige reeks is als volgt geraamd:

x €1.000

Toevoeging	2026	2027	2028	2029	2030
Winstafdracht gemeentelijke grondexploitaties	1.282	1.154	1.124	1.525	1.128

Reserves Grondzaken in relatie tot de risico's

De reserve grondexploitaties is bestemd voor het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en voor het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De geprognosticeerde resultaten en tussentijdse winstnemingen op de gemeentelijke grondexploitaties worden als storting meegenomen in het meerjarenverloop van de reserve grondexploitaties en zijn onderdeel van het huidig saldo.
De reserve grondexploitaties heeft een positief meerjarig beeld van 2,447 miljoen euro in jaarsnede 2030. Voor een verdere toelichting van het verloop van de reserve grondexploitaties: zie het MPR 2026.

x € 1.000

Reserve grondexploitaties	2026	2027	2028	2029	2030
Beginsaldo per 1 januari	83.130	86.758	90.245	97.152	105.532
Stortingen	7.001	6.860	12.080	12.381	21.086
Onttrekkingen	3.373	3.373	5.173	4.001	832
Saldo na stortingen en onttrekkingen	86.758	90.245	97.152	105.532	125.785
Reserveringen	49.426	54.532	63.388	73.416	89.858
Risicoreserveringen	33.481	33.481	33.481	33.481	33.481
Ruimte reserve grondexploitaties	3.851	2.232	283	-1.365	2.447

Overige onderwerpen

Kostenverhaal bovenwijkse voorzieningen
Tweemaal per jaar rapporteren wij over het verloop van de reserve én voorziening Bovenwijkse voorzieningen casco van de stad. De bijdrages voor bovenwijkse voorzieningen vanuit gemeentelijke grondexploitaties worden gestort in de reserve grondexploitaties. De bijdrages vanuit private ontwikkelaars worden gestort in de voorziening bovenwijkse voorzieningen. Op dit moment zijn in lijn met onze verwachting nog geen bijdrages ontvangen. Sinds 1 januari 2024 maken wij wel afspraken met initiatiefnemers over bijdrages aan bovenwijkse voorzieningen casco van de stad. Wij informeren bij het MPR 2026 over het verdere verloop van deze reserve en voorziening.

Rente en Parameters
Voor een grondexploitatie is de bepaling van parameters voor indexatie essentieel om de berekeningen in de tijd uit te kunnen zetten. Zo liggen de prijzen van bijvoorbeeld bouwmaterialen in de toekomst waarschijnlijk hoger dan nu. Met behulp van indexcijfers kunnen deze prijzen bij benadering ingeschat worden.

Op basis van de vastgestelde kaders 2026 zijn de volgende parameters vastgesteld:

Parameters 2026	2025	2026	Looptijd
Rente	2,00%	1,75% (2025), 2,00%	1,75% (2025), daarna 2% gehele looptijd
Disconteringsvoet	2%	2%	gehele looptijd
Opbrengstenstijging vrije sector	2%	2%	2% (2026-2035)
Opbrengstenstijging middenhuur	0%, 1%	2,5%, 1%	2,5% (2025), 1% (2026-2035)
Opbrengstenstijging sociaal	3,42%, 2%	3,31%, 2%	3,31% (2025), 2% (2026-2035)
m.u.v. bedrijfskavels	0%	0%	gehele looptijd
m.u.v. kantoren	0%	0%-3%	gehele looptijd tot 10 jaar
m.u.v. detailhandel en horeca	0%	0%	gehele looptijd
Kostenstijging	1%, 2%, 2,5%	1,5%, 3%, 2%	1,5% (2025), 3% (2026/2027), daarna 2% gehele looptijd
m.u.v. verwervingskosten	n.v.t.	n.v.t.	Projectspecifiek te bepalen
m.u.v. plankosten	1%, 2%, 2,5%	3,75%, 3%, 2%	3,75% (2025), 3% (2026/2027), daarna 2% gehele looptijd

VPB
Per 1 januari 2016 is belastingplicht voor vennootschapsbelasting ingevoerd voor ondernemingen van overheden. Op grond van de Nota Grondbeleid 2024 en het coalitieakkoord van 2026 is met betrekking tot het grondbeleid besloten om binnen gebiedsontwikkelingen een stevigere rol te pakken om de maatschappelijke doelen van de coalitie te kunnen realiseren. Actief grondbeleid en strategische grondposities worden ingezet waar dit een toegevoegde waarde heeft, mits de risico's zijn gewaarborgd. Alle lopende grondexploitaties samen zijn fiscaal verlieslatend. Daarmee is aan een eerste vereiste van ondernemerschap, namelijk winstgevendheid, niet voldaan. Bij de actualisatie van

de grondexploitaties wordt dan ook geen rekening gehouden met de druk van vennootschapsbelasting op de grondexploitaties.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf onderhoud Kapitaalgoederen gaat over het onderhoud van gemeentelijk eigendom dat vele jaren meegaat. De actuele meerjarennota's en -plannen op het gebied van bereikbaarheid, maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte, rioleringen en de gemeentelijke watertaken liggen ten grondslag aan deze paragraaf.

Belangrijkste uitgangspunten

- Onderhoudskosten kapitaalgoederen zijn uitgaven om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom dat vele jaren meegaat op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen.
- We onderscheiden klein onderhoud en groot onderhoud. Klein en groot onderhoud hebben geen invloed op de gebruiksduur van een gebouw of object. Het klein en groot onderhoud wordt opgenomen in een meerjarige onderhoudsplanning.
- Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties en kort-cyclisch onderhoud. De kosten ervan komen ten laste van de exploitatie.
- Groot onderhoud ontstaat over een langere periode en is ingrijpender van aard. De kosten ervan komen ten laste van een egalisatievoorziening. In een egalisatievoorziening worden de schommelingen in de uitgaven opgevangen.
- Bij het maatschappelijk vastgoed onderscheiden we correctief, preventief en planmatig onderhoud, waarbij correctief en preventief onderhoud onder de noemer klein onderhoud vallen.
- Wanneer een aanpassing leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering en/of een significant langere gebruiksduur, wordt het niet gerekend tot groot onderhoud, maar is het een investering die geactiveerd wordt. Voor verdere toelichting zie Paragraaf Investeringen . Hier vindt u ook het totaal aan vervangingsinvesteringen.
- Het achterstallig onderhoud wordt in maximaal tien jaar weggewerkt.
- Investeringen in kapitaalgoederen vanaf 0,1 miljoen euro worden volledig geactiveerd.
- Voor Onderwijshuisvesting geldt dat het onderhoud nagenoeg geheel voor rekening van de scholen komt.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Visie Water en Riolering Utrecht	2022	De gemeente heeft zorgplicht op het gebied van afval-, hemel- en grondwater. De Visie Water en Riolering beschrijft hoe men met deze verschillende waterstromen om gaan en welke doelen we daarbij willen behalen.
Visie Klimaatadaptatie Utrecht	2022	In de Visie Klimaatadaptatie Utrecht wordt beschreven hoe men omgaan met het veranderende klimaat, met vaker hitte, droogte en wateroverlast.
Nota Beheer Openbare Ruimte (2021)	2021	In de Nota Beheer Openbare Ruimte brengen we in beeld wat de staat is van de kwaliteit van de openbare ruimte, hoe men de openbare ruimte ontwikkelend willen beheren, wat de omvang van het achterstallig onderhoud is en hoe we de

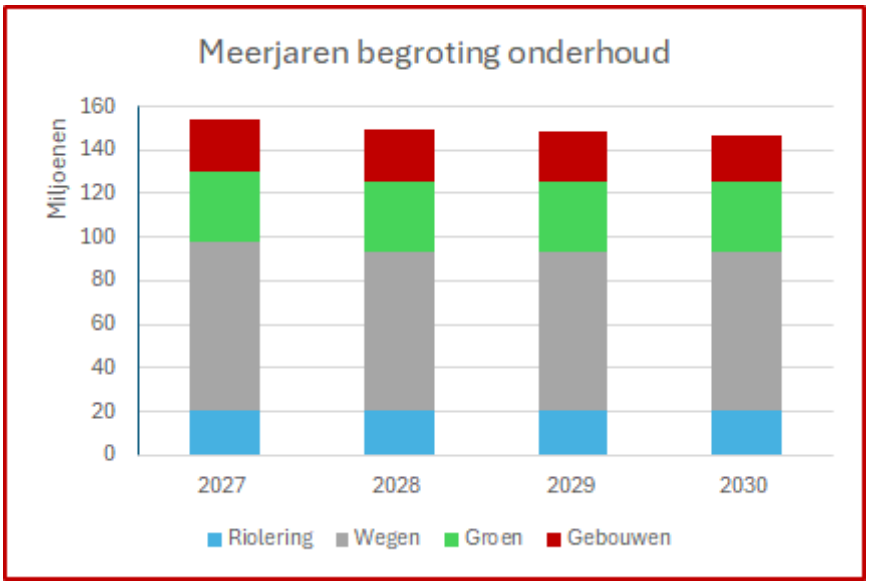
Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
		verschillende opgaven willen financieren.
Beleidsnota Vastgoed	2025-2030	De Beleidsnota Vastgoed beschrijft hoe de gemeente haar maatschappelijk vastgoed wil inzetten. Door doelen en leidende principes vast te stellen borgen we dat we doelmatig en doeltreffend omgaan met het vastgoed. De beleidsnota vastgoed is de opvolger van de kaderbrief 2017, Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed en de Nota Kapitaal Goederen.

Onderhoud in beeld

x €1.000

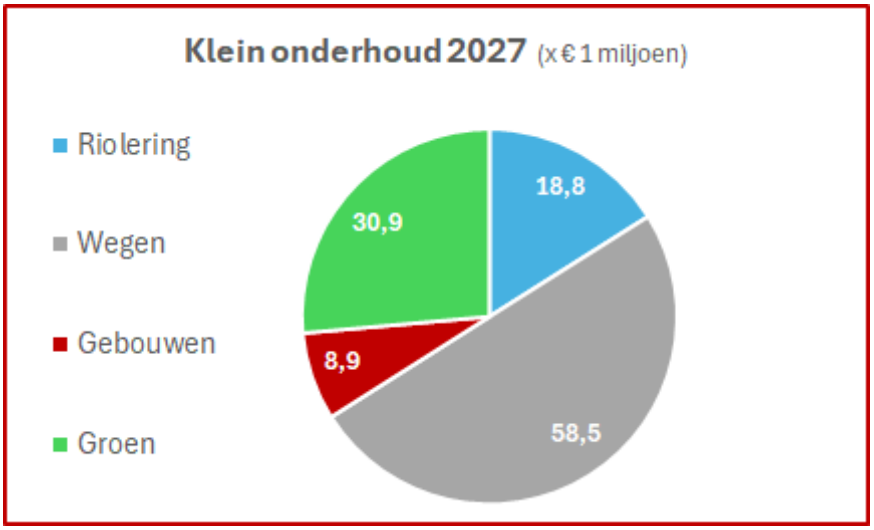
Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2027	2028	2029	2030
Riolering	**20.481**	20.481	20.481	20.481
Wegen	**77.561**	72.992	72.519	72.519
Groen	**32.405**	32.405	32.371	32.371
Gebouwen	**23.929**	23.430	23.430	20.930
	154.376	**149.308**	**148.801**	**146.301**

Onderhoud in beeld
Onderstaande grafiek laat zien hoeveel geld nodig is voor klein en groot onderhoud in de komende jaren.

Onderhoudskosten 2027 naar kostencategorie

Klein onderhoud

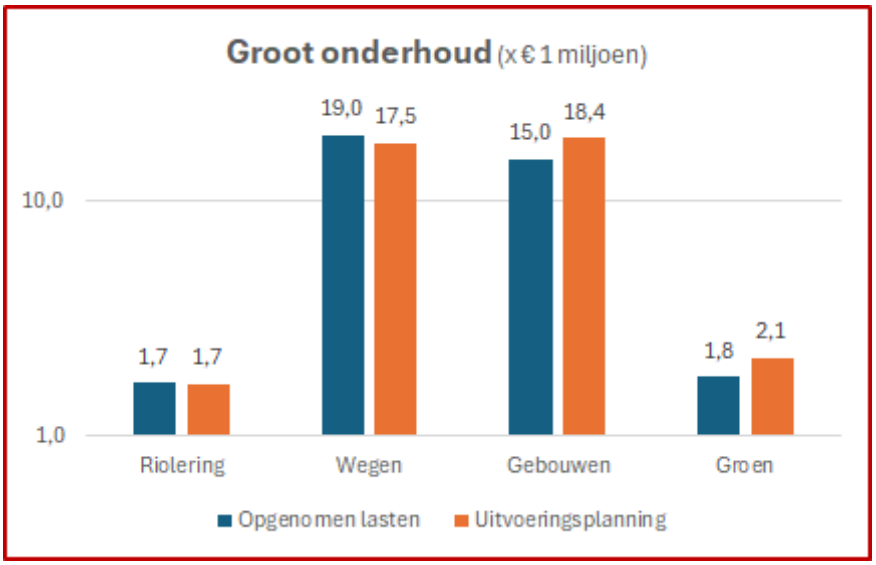

Algemeen
Bij klein onderhoud gaat het om dagelijks herstelwerk noodzakelijk om het object in goed werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan het vervangen van lampen in verlichtingsarmaturen of het snoeiwerk van een boom na een hevige storm.

Bij gebouwen gaat het om het snel herstellen van onvoorziene gebreken om de veiligheid, continuïteit en exploitatie van de panden direct te waarborgen.

Financieel
De kosten voor klein onderhoud worden jaarlijks direct opgenomen in de begroting als lasten.

Groot onderhoud

Algemeen
Groot onderhoud is in de regel meerjarig gepland onderhoud op een substantieel deel van het object als gevolg van slijtage. De kosten verschillen hierdoor sterk per jaar. Voorbeelden hiervan zijn het vervangen van de deklaag van een weg, de pompen van een rioolstelsel of het groot schilderwerk van een gebouw.

Financieel
Om de sterk fluctuerende kosten van groot onderhoud op te vangen worden onderhoudsvoorzieningen gebruikt. De in bovenstaande grafiek opgenomen lasten betreffen de storting in de voorzieningen voor het aankomende jaar, verdeeld per assetgroep en berekend aan de hand van een meerjarenonderhoudsplanning. Op het moment dat wij kosten maken worden de noodzakelijke kosten uit deze voorzieningen gedekt zodat de exploitatiebegroting een stabiel beeld toont van enkel de storting in de voorziening. De uitvoeringsplanning betreft de verwachte uitvoeringskosten voor het aankomende jaar conform de meerjarenonderhoudsplanning.

Kwaliteitsniveau
We werken bij het onderhoud van de openbare ruimte conform de onderhoudsrichtlijn, dit is het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Deze kwaliteit garandeert dat de openbare ruimte veilig en functioneel en prettig in gebruik is. We werken tevens eventueel achterstallig onderhoud weg, zie hiervoor het kopje achterstallig onderhoud.

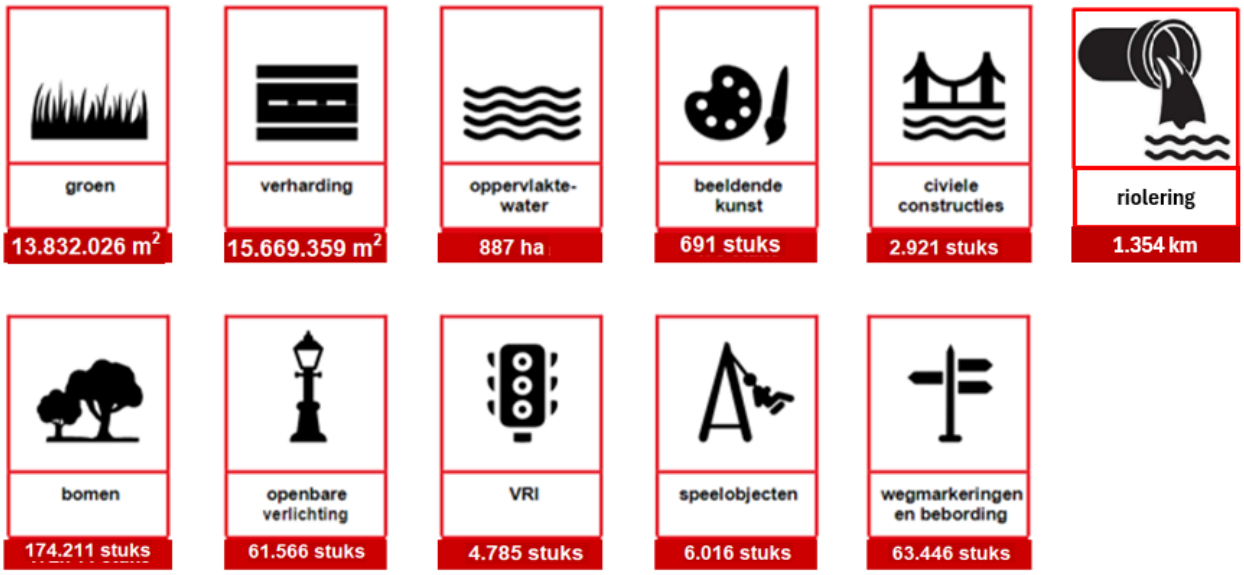
Achterstallig onderhoud

Algemeen
Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau, wordt aangemerkt als achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud vanwege niet tijdige uitvoering van onderhoud, eventueel door onvoldoende beschikbaar gesteld budget, kan leiden tot schade (hogere herstelkosten = kapitaalvernietiging) en/of onveilige situaties. Er kan ook sprake zijn van achterstallig onderhoud zonder dat dit leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. Daar is sprake van wanneer de onderhoudstoestand van een kapitaalgoed lager is dan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau.

Financieel
Voor achterstallig onderhoud wordt geen separaat budget opgenomen in de begroting. De werkzaamheden waarmee achterstallig onderhoud wordt weggewerkt zijn meegenomen bij de kredietaanvragen voor vervangingen en meegenomen in de planning voor groot onderhoud. De jaarlijkse effecten op de hoogte van het achterstallig onderhoud zijn meegenomen in de Nota Beheer Openbare Ruimte (2021) en in de jaarlijkse raadsbrief Meerjaren investeringsprogramma beheer openbare ruimte 2026-2035.

Gemeentelijk eigendom in beeld

Overzicht areaal gemeente Utrecht

Peildatum juli 2026

Onderhoud naar kostencategorieën

Wegen
Algemeen

Naast wegen vallen ook openbare verlichting (OV), verkeersregelinstallaties (VRI), civiele constructies en onderhoud watergangen (beschoeiingen, kademuren) onder de onderhoudsbegroting van wegen. Het beleid is opgenomen in de Nota Beheer Openbare Ruimte (2021). In deze nota wordt beschreven welk onderhoudsniveau we hanteren voor de openbare ruimte, welke kosten daarbij gemoeid zijn en hoe we hier begrotingstechnisch mee omgaan.

Financieel

x € 1.000

Onderhoudskosten Wegen	2027	2028	2029	2030
Wegen	59.433	54.864	54.864	54.864
Openbare Verlichting	6.353	6.353	5.931	5.931
Verkeersregelinstallaties	3.042	3.042	3.016	3.016
Civiele Constructies	8.733	8.733	8.708	8.708
Totaal onderhoudskosten Wegen	**77.561**	**72.992**	**72.519**	**72.519**

Relevante ontwikkelingen in de begroting

De middelen uit het Coalitieakkoord 2026-2030 voor nieuwe investeringen zijn voorlopig geplaatst op een centrale stelpost in het programma Algemene middelen en overhead. Deze stelpost omvat zowel kapitaalslasten als onderhouds-, beheer- en voorbereidingskosten. De onderhouds-, beheer- en voorbereidingskosten worden bij de Voorjaarsnota 2027 verplaatst naar de programma's waar deze betrekking op hebben. De kapitaallasten blijven centraal geraamd en er wordt een proces uitgewerkt waarin de verantwoording van deze middelen goed is geborgd, zodat centrale sturing op de ontwikkeling van de investeringsportefeuille en de bijbehorende kapitaallasten is georganiseerd, waarbij niet-benutte kapitaallasten vrijvallen ten gunste van de integrale afweging. Dit zal binnen het traject van Grip op investeringen worden uitgewerkt.

Riolering
Algemeen

Momenteel is het gemeentelijke hoofdrioolstelsel 1.354 kilometer lang. Door de groei van de stad en de aanleg van gescheiden riolering komt daar elk jaar rond de 10 kilometer aan nieuwe riolering bij. Naast het hoofdrioolstelsel hebben we 39 kilometer aan duikers (buisverbindingen tussen watergangen), 253 kilometer aan drainageleidingen, 152 kilometer aan pers- en drukleidingen en 246 kilometer aan watergangen in eigendom en beheer. Het beleid is opgenomen in het Visie Water en Riolering Utrecht (Vastgesteld 3 februari 2022).

Financieel

x € 1.000

Onderhoudskosten riolering	2027	2028	2029	2030
Onderhoudskosten riolering	20.481	20.481	20.481	20.481
Totaal	**20.481**	**20.481**	**20.481**	**20.481**

Toelichting cijfers ten opzichte van de Programmabegroting 2026
In de Programmabegroting 2026 zijn de kosten voor investeringen opgenomen in bovenstaande tabel. Deze investeringskosten waren ook in de paragraaf investeringen verwerkt en daarmee op twee plaatsen gepresenteerd. In deze begroting is dit gecorrigeerd waardoor hier nu een substantieel lager bedrag staat dan in de Programmabegroting 2026.

Relevante ontwikkelingen in de begroting
Uit onderzoek blijkt de kwaliteit van onze riolering beter dan verwacht, waardoor het langer mee kan dan voorzien in de Visie Water en Riolering. In plaats van het verder opvoeren dan de rioolvervangingsinspanning, houden we deze gelijk op 8 kilometer per jaar. Omdat we de rioolvervangingsinspanning voorlopig niet verder laten stijgen, gaan we de komende jaren op minder plekken aan de slag dan in de Visie voorzien. Dit betekent dat het zonder een flankerende aanpak langer duurt om hemelwater vast te houden en af te koppelen van de zuivering, waarmee het langer duurt voor ons watersysteem klimaatbestendig en circulair is. Om deze reden en vanwege de groei van de stad is het noodzakelijk om onverminderd in te zetten op het afkoppelen van het hemelwater van de zuivering, zodat er voldoende ruimte in het rioolstelsel ontstaat om de groeiende hoeveelheid afvalwater als gevolg van de groei van de stad op te vangen en af te voeren naar de zuivering.

Omdat we al een aantal jaar zien dat de realisatie van rioolvervanging achterloopt op de doelstelling, nam de hoogte van onze voorziening de laatste jaren toe. Daarom nemen we sinds 2026 40% minder budget op voor de vervangingsinvesteringen van riolering in de begroting. Verder blijven we extra inspecties uitvoeren om de kwaliteit van onze riolering in beeld te krijgen in gebieden waar we nog niet voldoende schadebeelden hebben. Doordat we op basis van deze inspecties meer zicht krijgen op de onderhoudsbehoefte neemt het correctieve onderhoud toe. Dit onderhoud draagt bij aan het in stand houden van de langere levensduur van de riolering. Dit noemen we kwaliteitsgestuurd beheer.

Groen
Algemeen

De onderhoudskosten voor groen zijn onderverdeeld in bos, bomen, stedelijk openbaar groen en sport buitenaccommodaties. Het beleid is vastgelegd in het beleidskader Nota Beheer Openbare Ruimte (2021). Het onderhoud van bos, bomen en stedelijke openbare groen is van belang om de veiligheid van de openbare ruimte te waarborgen. Periodiek worden daarom inspecties uitgevoerd. Onder Sport buitenaccommodaties valt het groen van de sportvelden, de speeltuinen en de volkstuinen.

Financieel

x €1.000

Onderhoudskosten groen	2027	2028	2029	2030
Bos, bomen en stedelijk openbaar groen	31.743	31.743	31.709	31.709
Programma Levendige en Gezonde Stad; Doelstelling Passende sport- en beweegvoorzieningen (buitenaccommodaties)	662	662	662	662
Totaal	**32.405**	**32.405**	**32.371**	**32.371**

Relevante ontwikkelingen in de begroting

Coalitieakkoord
De middelen uit het Coalitieakkoord 2026-2030 voor nieuwe investeringen zijn voorlopig geplaatst op een centrale stelpost in het programma Algemene middelen en overhead. Deze stelpost omvat zowel kapitaalslasten als onderhouds-, beheer- en voorbereidingskosten. De onderhouds-, beheer- en voorbereidingskosten worden bij de Voorjaarsnota 2027 verplaatst naar de programma's waar deze betrekking op hebben. Dit heeft ook betrekking op een deel van de dekking van het coalitieakkoord voor het onderdeel Bos, bomen en stedelijk openbaar groen. De definitieve verdeling (neutraal binnen het programma) van de totale dekking via onderhoud op Verharding, Groen en Verlichting wordt in een toekomstige producten in de begrotingscyclus verwerkt.

Levendige en gezonde stad (doelstelling Passende sport- en beweegvoorzieningen)
Onder deze doelstelling wordt het onderhoud opgenomen van de buitenaccommodaties, voor zowel het gebruikersonderhoud als het eigenaarsonderhoud. Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de 'Voorziening Vastgoedonderhoud Sport'.

Gebouwen
Algemeen

Onderhoudskosten gebouwen:
Het onderhoud van gebouwen is gebaseerd op het in stand houden van de kapitaalgoederen in een redelijke staat. Het areaal openbare ruimte is beschreven in de paragraaf Vastgoed.
Recentelijk is de Kaderbrief Vastgoed 2017 ingetrokken. Er is nieuwe besluitvorming gepubliceerd door de Raad in bijgaande link. Stemming over Raadsvoorstel Beleidsnota Vastgoed 2025-2030 - U-reka Gemeente Utrecht
Onderhoudskosten gebouwen komen bij de volgende programma's voor:

- Duurzame bereikbaarheid
- Kansrijk opgroeien
- Levendige en gezonde stad

Financieel

x €1.000

Onderhoudskosten gebouwen per programma	2027	2028	2029	2030
Duurzame bereikbaarheid (Mobiliteitsgedrag)	2.367	2.367	2.367	2.367
Kansrijk Opgroeien (Onderwijshuisvesting)	1.754	1.754	1.754	1.754
Levendige en gezonde stad (Passende sport- en beweegvoorzieningen)	3.943	3.943	3.943	3.943
Levendige en gezonde stad (Vastgoed)	15.865	15.366	15.366	12.866
Totaal Onderhoudskosten gebouwen	**23.929**	**23.430**	**23.430**	**20.930**

Duurzame bereikbaarheid (doelstelling Mobiliteitsgedrag)
Onder de gebouwen binnen het programma Bereikbaarheid vallen de parkeergarages en fietsenstallingen. Dit betreft het eigenaars- en gebruikers onderhoud van de stallingsvoorzieningen voor auto's (belanghebbende garages, openbare garages en P+R transferia) en fietsen (openbare stallingen, buurtstallingen en fietstrommels). Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de 'Voorziening Vastgoedonderhoud Bereikbaarheid'.

Kansrijk Opgroeien (doelstelling Huisvesting scholen)
Alleen het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is, behoort bij deze doelstelling. Dus niet het onderhoud van schoolgebouwen waar de schoolbesturen eigenaar van zijn.

Levendige en gezonde stad (doelstelling Passende sport- en beweegvoorzieningen)
Onder deze doelstelling wordt het onderhoud van de zwembaden, gymzalen, sportzalen en sporthallen en de opstallen op de sportparken opgenomen, voor zowel het gebruikersonderhoud als het eigenaarsonderhoud. Jaarlijkse schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud worden opgevangen binnen de 'Voorziening Vastgoedonderhoud Sport'.

Levendige en gezonde stad (doelstelling Vastgoed)
Onder deze doelstelling zijn de meeste en grootste panden ondergebracht. Dit betreft onder andere de multifunctionele accommodaties, cultuurpanden, welzijnsaccommodaties, historisch erfgoedobjecten, gemeentelijke huisvesting, veiligheid en overige panden. Bovenstaande onderhoudskosten zijn een gemiddelde, gebaseerd op een tien jaren onderhoudsplanning. Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de 'Voorziening Vastgoedonderhoud Vastgoed'.

Relevante ontwikkelingen in de begroting
Vanaf 2026 zijn extra middelen toegevoegd aan het budget voor planmatig onderhoud ten behoeve van de brandveiligheid van de gebouwen. De extra middelen bewegen mee met de geplande uitvoeringstermijnen, om zodoende voldoende middelen te reserveren voor de langere termijn. Het jaarlijkse budget kent hierdoor een wisselend verloop over de begrotingsjaren, passend bij de verwachte realisatie.

 In het coalitieakkoord is een besparing opgenomen op onderhoud. De invulling wordt nader uitgewerkt.

Investeringen

Inleiding

De paragraaf Investeringen geeft het totale overzicht van de te autoriseren routine-, vervangings- en uitbreidingsinvesteringen in het gemeentelijke eigendom voor het komende begrotingsjaar. Bij het vaststellen van deze programmabegroting wordt in totaal 167,8 miljoen euro aan investeringskredieten geautoriseerd. Hiervan heeft 75,4 miljoen euro betrekking op lopende investeringen en 92,4 miljoen euro betrekking op nieuwe investeringen.

Belangrijkste uitgangspunten

Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen. Dat wil zeggen, zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen, die zij aan haar burgers levert, te produceren. Ook uitgaven die leiden tot een significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging en/of aanpassing om aan wet- en regelgeving te voldoen worden aangemerkt als investering.
Binnen de gemeente Utrecht worden de volgende categorieën investeringen onderscheiden:

Vervangingsinvesteringen
Deze investeringen houden de bestaande functionaliteit of kwaliteit van de kapitaalgoederen op peil. Hierbij valt te denken aan renovatie en restauratie, herbouw en levensduur verlengend groot onderhoud.

Routine-investeringen
Routine-investeringen richten zich op de vervanging van bestaande activa die essentieel zijn om de dagelijkse interne bedrijfsvoering van de gemeente op het huidige niveau te handhaven.
Het betreft voornamelijk investeringen in automatisering, meubilair, voertuigen en materieel. Het college autoriseert de onderliggende projecten, uw gemeenteraad autoriseert de bandbreedte.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A
Aankoop of vervaardiging van een nieuw kapitaalgoed dat een toevoeging betekent aan het volume en/of de kwaliteit van de bestaande kapitaalgoederen.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B
Toekomstige investeringen, waarvoor pas op een later moment via een afzonderlijk raadsvoorstel een krediet geautoriseerd zal worden. Categorie B wordt gebruikt voor toekomstige zeer grote, politiek gevoelige en/of risicovolle projecten. In de investeringstabellen wordt categorie B afzonderlijk gepresenteerd.

Uitgangspunten totaaloverzicht tabellen
Autorisaties. Investeringen kunnen worden uitgevoerd wanneer investeringskredieten door de raad zijn geautoriseerd. In deze programmabegroting worden nieuwe investeringskredieten geautoriseerd en wordt voor een aantal lopende investeringskredieten de hoogte van het reeds geautoriseerde krediet aangepast. In de tabellen met betrekking tot investeringen zijn de nieuw te autoriseren investeringskredieten en aanpassingen van eerder geautoriseerde investeringskredieten opgenomen in de kolom "Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027". Deze mutaties komen boven op mutaties in de Eerste en Tweede bestuursrapportage van 2026.

- **Autorisaties.** Investeringen kunnen worden uitgevoerd wanneer investeringskredieten door de raad zijn geautoriseerd. In deze programmabegroting worden nieuwe investeringskredieten geautoriseerd en wordt voor een aantal lopende investeringskredieten de hoogte van het reeds geautoriseerde krediet aangepast. In de tabellen met betrekking tot investeringen zijn de nieuw te autoriseren investeringskredieten en aanpassingen van eerder geautoriseerde

investeringskredieten opgenomen in de kolom "Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027". Deze mutaties komen boven op mutaties in de Eerste en Tweede bestuursrapportage van 2026.

- **Uitgavenramingen**. Na de autorisatie van een investeringskrediet mag het geautoriseerde bedrag worden uitgegeven aan de bijbehorende investering. Soms gebeurt dat in één begrotingsjaar, maar meestal zijn de investeringsuitgaven gespreid over meerdere jaren. Om die spreiding te laten zien, zijn "uitgavenramingen" opgenomen in de tabellen. Die uitgavenramingen tonen in welk jaar het geautoriseerde investeringskrediet naar verwachting uitgegeven zal worden.

Beleidskader

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de, voor investeringen, relevante beleidsnota's.

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Algemeen		
Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)	2025	De nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa bepaalt het financiële beleid ten aanzien van de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa.
Ontwikkelen en wonen voor iedereen – Stedelijke omgeving		
Meerjaren Perspectief Ruimte 2026	2026	In het Meerjaren Perspectief Ruimte analyseren wij jaarlijks de voortgang van de uitvoering van ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU2040).
Duurzame bereikbaarheid		
Meerjaren Perspectief Ruimte 2026	2026	In het Meerjaren Perspectief Ruimte analyseren wij jaarlijks de voortgang van de uitvoering van ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU2040).
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed		
Nota Beheer Openbare Ruimte (2021)	2021	De Nota Beheer Openbare Ruimte is het beleidskader waarin staat wat de kwaliteit van de openbare ruimte is, hoe we ontwikkelend willen beheren en hoe we de verschillende opgaven willen betalen.
Visie Water en Riolering Utrecht	2022	De gemeente heeft zorgplicht op het gebied van afval-, hemel- en grondwater. De Visie Water en Riolering beschrijft hoe we met deze verschillende waterstromen om gaan en welke doelen we daarbij willen behalen.
Visie Klimaatadaptatie Utrecht	2022	In de Visie Klimaatadaptatie Utrecht wordt beschreven hoe we omgaan met het veranderende klimaat, met vaker hitte, droogte en wateroverlast.
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed - Extra groen		
Meerjaren Perspectief Ruimte 2026	2026	In het Meerjaren Perspectief Ruimte analyseren wij jaarlijks de voortgang van de uitvoering van ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU2040).
Levendige en gezonde stad – Toegankelijke buurtvoorzieningen		
Beleidsnota Vastgoed 2025-2030	2025	De Beleidsnota Vastgoed beschrijft hoe de gemeente haar maatschappelijk vastgoed wil inzetten. Door doelen en leidende principes vast te stellen borgen we dat we doelmatig en doeltreffend omgaan met het vastgoed.
Capaciteitsonderzoek	2022	Stand van zaken met betrekking tot de benodigde capaciteit

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
sportaccommodaties		voor sportaccommodaties in het kader van de groei van de stad.
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid		
Beleidsnota Circulair 2030	2024	De Beleidsnota Circulair 2030 beschrijft hoe we richting gaan geven aan en versnellen van de benodigde maatschappelijke verandering richting een circulaire economie, en hoe we grondstoffengebruik willen verminderen.
Levendige en gezonde stad – Vastgoed		
Beleidsnota Vastgoed 2025-2030	2025	De Beleidsnota Vastgoed beschrijft hoe de gemeente haar maatschappelijk vastgoed wil inzetten. Door doelen en leidende principes vast te stellen borgen we dat we doelmatig en doeltreffend omgaan met het vastgoed.
Kansrijk opgroeien		
Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041	2025	Beleidskader op het gebied van onderwijshuisvesting.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Utrecht staat de komende jaren voor grote maatschappelijke en fysieke opgaven. Om de ambities uit het coalitieakkoord 2026-2030 te realiseren zijn investeringen nodig in onder meer woningen, voorzieningen, mobiliteit, openbare ruimte en het toekomstbestendig maken van de stad. Tegelijkertijd vraagt de financiële positie van de gemeente om scherpe keuzes en een zorgvuldige afweging van investeringen.

In het Coalitieakkoord is daarom een financieel perspectief opgenomen voor de investeringsopgaven tot en met 2040. Voor de periode 2026-2030 vormt dit een concreet financieel kader waarbinnen investeringskeuzes worden gemaakt. Voor de langere termijn biedt het perspectief richting aan een evenwichtige ontwikkeling van de stad binnen de beschikbare financiële mogelijkheden.

Om de uitvoering van het coalitieakkoord financieel beheersbaar en uitvoerbaar te houden, is afgesproken om te werken met een investeringsplafond als instrument voor centrale sturing op de gemeentelijke investeringsportefeuille. We maximeren het bedrag aan investeringskredieten dat per begrotingsjaar nieuw geautoriseerd mag worden op 300 miljoen euro en indexeren dat bedrag jaarlijks. Het plafond heeft geen impact op reeds geautoriseerde investeringen. Met het plafond wordt voorkomen dat de totale investeringsportefeuille in de komende jaren onbegrensd toeneemt.

De investeringsopgave van de gemeente richt zich op het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen, het toekomstbestendig maken van de stad, het uitbreiden van voorzieningen voor een groeiende bevolking en het mogelijk maken van woningbouw en gebiedsontwikkeling. Door deze opgaven in samenhang te beschouwen, kunnen keuzes explicieter worden gemaakt en kunnen middelen daar worden ingezet waar zij het meest bijdragen aan de doelstellingen van het coalitieakkoord.

Ter ondersteuning van deze sturing werken wij met het programma *Grip op investeringen*. Dit programma draagt bij aan beter inzicht in de totale investeringsportefeuille en in afzonderlijke investeringsprojecten. Hierdoor ontstaat meer zicht op prioriteiten, voortgang, bestedingen, financiële effecten en beschikbare uitvoeringscapaciteit. Dit versterkt de basis voor integrale

investeringsafwegingen op korte, middellange en lange termijn. Verbeteracties zoals een investeringsoverzicht met uitgavenramingen zijn vanaf de Programmabegroting 2025 ingesteld, waardoor er bij de jaarstukken ook specifieker dan voorheen afwijkingen tussen raming en realisatie van investeringsuitgaven per doelstelling kunnen worden aangegeven en toegelicht. Daarnaast is, zoals hierboven aangegeven, een investeringsplafond uitgewerkt.

In 2027 en 2028 werken we onder andere aan:

- een methodiek voor het toetsen van investeringen op uitvoerbaarheid en beschikbare capaciteit (motie 365-2025);
- maatregelen om investeringsvolumes en bijbehorende kapitaallasten realistischer te ramen en beter aan te laten sluiten op de daadwerkelijke realisatie.

De middelen uit het Coalitieakkoord 2026-2030 voor nieuwe investeringen zijn voorlopig geplaatst op een centrale stelpost in het programma Algemene middelen en overhead. Deze stelpost omvat zowel kapitaallasten als onderhouds-, beheer- en voorbereidingskosten. De onderhouds-, beheer- en voorbereidingskosten worden bij de Voorjaarsnota 2027 verplaatst naar de programma's waar deze betrekking op hebben. De kapitaallasten blijven centraal geraamd en er wordt een proces uitgewerkt waarin de verantwoording van deze middelen goed is geborgd, zodat centrale sturing op de ontwikkeling van de investeringsportefeuille en de bijbehorende kapitaallasten is georganiseerd, waarbij niet-benutte kapitaallasten vrijvallen ten gunste van de integrale afweging. Dit zal binnen het traject van Grip op investeringen worden uitgewerkt.

Via de reguliere begrotingscyclus informeren wij uw raad over de ontwikkeling van de investeringsportefeuille, de uitvoering van de afspraken uit het coalitieakkoord en de voortgang van de maatregelen die bijdragen aan een financieel beheersbare en uitvoerbare investeringsagenda.

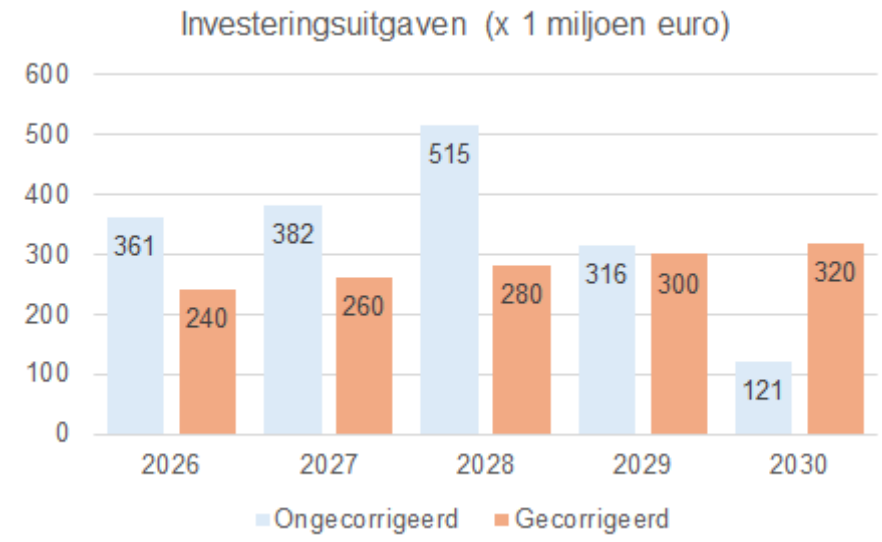
Uitgangspunten investeringsprognose

Bij omvangrijke investeringsportefeuilles is het gebruikelijk dat niet alle investeringen volgens planning worden uitgevoerd. Projecten kunnen vertraging oplopen door bijvoorbeeld capaciteitstekorten in de bouwsector, juridische procedures, netcongestie, wijzigingen in de projectscope of beperkte capaciteit binnen de eigen organisatie. Hierdoor ligt de realisatie van investeringen in de praktijk lager dan 100% van de oorspronkelijke planning.

Als gevolg hiervan schuiven investeringsuitgaven door naar latere jaren en ontstaat een ophoping van reeds geautoriseerde investeringen in de meerjarenraming, ook wel een boeggolf genoemd. Voor het opstellen van de geprognosticeerde balans worden de investeringsuitgaven daarom gebaseerd op een realistische inschatting van het verwachte uitvoeringstempo van de investeringsportefeuille.

Op basis van historische realisatiecijfers gaan wij uit van een trendmatige groei van de investeringsuitgaven van gemiddeld circa 20 miljoen euro per jaar. Deze ontwikkeling sluit aan bij de gerealiseerde groei van de investeringsuitgaven in de afgelopen jaren. De daadwerkelijke realisatie kan per jaar echter variëren. In jaren waarin meerdere omvangrijke projecten gelijktijdig in uitvoering zijn, kan de groei van de investeringsuitgaven hoger uitvallen. Omgekeerd kan deze lager zijn wanneer projecten later starten of vertraging oplopen.

Door de ramingen van de investeringsprognose beter aan te laten sluiten op de uitvoeringscapaciteit en projectplanningen, wordt de bestaande boeggolf van reeds geautoriseerde investeringen geleidelijk afgevlakt en worden investeringsuitgaven evenwichtiger over de jaren verdeeld. Hiermee ontstaat een realistischer beeld van de financiële ontwikkeling, terwijl tegelijkertijd uitvoering wordt gegeven aan de bestaande kredietvoorraad en blijvend wordt geïnvesteerd in de stad.

Investeringskredieten per begrotingsprogramma

Met vaststelling van deze programmabegroting autoriseert de gemeenteraad nieuwe investeringskredieten ter hoogte van in totaal 92,4 miljoen euro. Voorbeelden hiervan zijn de sporthal Vleuten, verduurzaming gemeentelijk vastgoed en diverse investeringen in (tijdelijke) onderwijshuisvesting. De nieuwe investeringskredieten worden toegelicht in de betreffende begrotingsprogramma's.

Daarnaast autoriseert de gemeenteraad met deze programmabegroting wijzigingen van bestaande investeringskredieten voor een totaal van 75,4 miljoen euro. Het betreft onder meer de jaarlijkse tranches van het programma Werven en van de rioolvervanging binnen het programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed). Binnen het programma Levendige en gezonde stad wordt onder andere het investeringskrediet voor het Berlijnplein aangepast.

De programmabegroting is niet het enige moment waarop de gemeenteraad investeringskredieten of wijzigingen daarop autoriseert. Besluitvorming hierover vindt gedurende het jaar plaats via:

- De eerste bestuursrapportage 2026 (26,2 miljoen euro);
- De tweede bestuursrapportage 2026 (49,2 miljoen euro);
- Afzonderlijke (raads)voorstellen in 2026 (8,2 miljoen euro).

Inclusief de autorisaties die onderdeel uitmaken van deze programmabegroting (167,8 miljoen euro) wordt over een periode van twaalf maanden voor in totaal 251,3 miljoen euro aan investeringskredieten geautoriseerd (zie tabel 1). Dat bedrag ligt aanzienlijk lager dan in voorgaande begrotingsjaren. Ook blijft dit ruim onder het investeringsplafond van 300 miljoen euro per jaar, als we dit plafond toepassen op de som van de kredietautorisaties bij de eerste en tweede bestuursrapportage in 2026, afzonderlijke raadsvoorstellen in 2026 en autorisaties in deze programmabegroting.

Tabel 1. Nieuwe kredieten

x € 1.000

Programma	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren in PB2027	Kredietmutatie PB2027 t.o.v. PB2026
Lopende kredieten					
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	5.740	-940	0	50.943	55.743
Algemene middelen en overhead	0	0	0	500	500
Duurzame bereikbaarheid	1.981	5.881	0	4.749	12.611
Kansrijk opgroeien	0	11.176	0	-17.257	-6.081
Levendige en gezonde stad	-272	31.485	0	36.459	67.672
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	0	0	8.157	0	8.157
Totaal lopende kredieten	**7.449**	**47.602**	**8.157**	**75.394**	**138.602**
Nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026					
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	7.085	0	0	7.103	14.188
Algemene middelen en overhead	0	0	0	16.198	16.198
Duurzame bereikbaarheid	1.000	500	0	5.800	7.300
Kansrijk opgroeien	0	0	0	25.111	25.111
Levendige en gezonde stad	10.644	1.130	0	38.154	49.928
Totaal nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026	**18.729**	**1.630**	**0**	**92.366**	**112.725**
Totaal investeringen	**26.178**	**49.232**	**8.157**	**167.760**	**251.327**

Bij de nieuw te autoriseren kredieten uit voorgaand tabel gaat het zowel om nieuwe projecten als om aanpassing van eerder geautoriseerde kredieten. In de verschillende begrotingsprogramma's in deze begroting wordt verder inhoudelijk toegelicht.

In tabel 2 is de totale investeringsomvang per programma weergegeven. De tabel omvat zowel de reeds geautoriseerde investeringskredieten als de nieuw aan te vragen kredieten. Daarnaast wordt per programma inzicht geboden in de gerealiseerde investeringen en de investeringsuitgavenramingen voor de periode 2026-2032. Deze ramingen weerspiegelen het verwachte uitgavenpatroon van de investeringen in de komende jaren.

Tabel 2. Investeringsomvang per programma

x € 1.000

Programma	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Kredietmutatie PB2027 t.o.v. PB2026	Totaal geautoriseerd t/m PB2027
Lopende kredieten							
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	570.162	5.740	-940	0	50.943	55.743	625.904
Algemene middelen en overhead	27.260	0	0	0	500	500	27.760
Duurzame bereikbaarheid	349.479	1.981	5.881	0	4.749	12.611	362.090
Kansrijk opgroeien	702.910	0	11.176	0	-17.257	-6.081	696.829
Levendige en gezonde stad	479.570	-272	31.485	0	36.459	67.672	547.242
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	199.078	0	0	8.157	0	8.157	207.235
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	2.833	0	0	0	0		2.833
Totaal lopende kredieten	**2.331.291**	**7.449**	**47.602**	**8.157**	**75.394**	**138.602**	**2.469.893**
Nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026							
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	0	7.085	0	0	7.103	14.188	14.188
Algemene middelen en overhead	0	0	0	0	16.198	16.198	16.198
Duurzame bereikbaarheid	0	1.000	500	0	5.800	7.300	7.300
Kansrijk opgroeien	0	0	0	0	25.111	25.111	25.111
Levendige en gezonde stad	0	10.644	1.130	0	38.154	49.928	49.928
Totaal nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026	**0**	**18.729**	**1.630**	**0**	**92.366**	**112.725**	**112.725**
Totaal investeringen	**2.331.291**	**26.178**	**49.232**	**8.157**	**167.760**	**251.327**	**2.582.618**

x € 1.000

Programma	Totaal bijdragen derden toegezegd	Bijdragen derden ontvangen t/m 2025	Per saldo ten laste van gemeentelijke middelen	Totaal gerealiseerde uitgaven	Restant investeringskrediet
Lopende kredieten					
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	5.703	636	620.201	279.055	346.849
Algemene middelen en overhead	0	0	27.760	11.563	16.197
Duurzame bereikbaarheid	92.786	72.144	269.304	185.023	177.067
Kansrijk opgroeien	37.921	4.321	658.908	215.214	481.615
Levendige en gezonde stad	37.743	11.690	509.499	110.762	436.480
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	40.885	0	166.350	35.206	172.029
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	833	246	2.000	1.274	1.559
Totaal lopende kredieten	**215.871**	**89.037**	**2.254.022**	**838.097**	**1.631.796**
Nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026					
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	485	0	13.703	0	14.188
Algemene middelen en overhead	0	0	16.198	0	16.198
Duurzame bereikbaarheid	0	0	7.300	0	7.300
Kansrijk opgroeien	0	0	25.111	0	25.111
Levendige en gezonde stad	2.217	0	47.711	0	49.928
Totaal nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026	**2.702**	**0**	**110.023**	**0**	**112.725**
Totaal investeringen	**218.573**	**89.037**	**2.364.045**	**838.097**	**1.744.521**

x € 1.000

Programma	Uitgavenraming 2026	Uitgavenraming 2027	Uitgavenraming 2028	Uitgavenraming 2029	Uitgavenraming 2030	Uitgavenraming 2031	Uitgavenraming 2032 e.v.
Lopende kredieten							
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	91.445	101.950	72.018	53.946	19.204	8.550	0
Algemene middelen en overhead	3.597	6.437	4.601	1.183	240	140	0
Duurzame bereikbaarheid	51.832	45.899	37.117	24.212	15.729	2.278	0
Kansrijk opgroeien	104.428	60.939	170.275	80.522	47.673	702	17.072
Levendige en gezonde stad	85.555	111.691	160.630	75.366	1.803	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	12.503	27.550	49.638	60.000	18.850	3.488	0
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	500	1.059	0	0	0	0	0
Totaal lopende kredieten	**349.861**	**355.525**	**494.279**	**295.229**	**103.499**	**15.158**	**17.072**
Nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026							
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	1.340	4.152	2.364	1.203	1.435	3.694	0
Algemene middelen en overhead	0	2.992	5.512	4.053	3.649	0	0
Duurzame bereikbaarheid	600	3.000	1.300	1.200	1.200	0	0
Kansrijk opgroeien	0	3.136	2.549	8.536	7.261	3.630	0
Levendige en gezonde stad	9.259	12.817	9.300	5.502	4.350	4.350	4.350
Totaal nieuw toegevoegd t.o.v. PB2026	**11.199**	**26.098**	**21.025**	**20.495**	**17.896**	**11.674**	**4.350**
Totaal investeringen	**361.059**	**381.623**	**515.304**	**315.723**	**121.395**	**26.832**	**21.422**

Totaaloverzicht investeringen 2027

Bij de programma's worden de totale te autoriseren kredieten (maximale investeringsbudget) weergegeven wat voor de aankomende jaren ingezet gaat worden. In deze paragraaf tref je de geraamde uitgaven op jaarbasis aan van deze investeringen.

De verwachte uitgaven moeten binnen het toegestane krediet blijven, om kredietoverschrijdingen te voorkomen en een gezonde financiële planning te waarborgen.

De geautoriseerde investeringen en de investeringsuitgaven in de komende jaren worden in twee tabellen weergeven.
Tabel I: Verwachte uitgaven per programma per categorie investering
Tabel II: Verwachte uitgaven per programma per doelstelling

x € 1.000

Investeringscategorie per programma	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027	Uitgavenraming 2026	Uitgavenraming 2027	Uitgavenraming 2028	Uitgavenraming 2029	Uitgavenraming 2030	Uitgavenraming 2031	Uitgavenraming 2032 en verder
Routine-investering														
Algemene middelen en overhead	24.805	11.252	0	0	0	16.698	41.503	3.088	8.355	9.973	5.096	3.749	0	0
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	19.603	5.142	0	0	0	5.883	25.486	5.085	4.517	2.760	1.300	2.988	3.694	0
Totaal Routine-investering	**44.408**	**16.394**	**0**	**0**	**0**	**22.581**	**66.989**	**8.173**	**12.872**	**12.733**	**6.396**	**6.737**	**3.694**	**0**
Uitbreiding A														
Algemene middelen en overhead	1.545	311	0	0	0	0	1.545	249	425	140	140	140	140	0
Duurzame bereikbaarheid	349.479	185.023	2.981	5.881	0	10.549	368.890	51.932	48.899	38.417	25.412	16.929	2.278	0
Kansrijk opgroeien	414.348	86.589	0	3.416	0	-2.505	415.259	49.612	49.567	117.852	57.843	36.702	21	17.072
Levendige en gezonde stad	227.289	16.409	3.828	28.869	0	44.082	304.068	28.836	65.574	126.208	52.187	6.153	4.350	4.350
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	185.935	33.471	0	0	8.157	0	194.092	9.571	22.391	46.321	60.000	18.850	3.488	0
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	2.833	1.274	0	0	0	0	2.833	500	1.059	0	0	0	0	0
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	41.239	6.787	12.225	-940	0	1.733	54.256	7.539	10.380	10.535	9.665	8.004	1.609	0
Totaal Uitbreiding A	**1.222.668**	**329.864**	**19.034**	**37.226**	**8.157**	**53.859**	**1.340.944**	**148.240**	**198.295**	**339.473**	**205.247**	**86.778**	**11.886**	**21.422**

x € 1.000

Investeringscategorie per programma	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027	Uitgavenraming 2026	Uitgavenraming 2027	Uitgavenraming 2028	Uitgavenraming 2029	Uitgavenraming 2030	Uitgavenraming 2031	Uitgavenraming 2032 en verder
Vervanging														
Algemene middelen en overhead	910	0	0	0	0	0	910	260	650	0	0	0	0	0
Duurzame bereikbaarheid	0	0	0	500	0		500	500		0	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	288.562	128.625	0	7.760	0	10.359	306.681	54.816	14.508	54.972	31.215	18.232	4.311	0
Levendige en gezonde stad	252.280	94.353	6.544	3.746	0	30.531	293.101	65.978	58.934	43.722	28.681	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	13.143	1.735	0	0	0		13.143	2.932	5.159	3.317	0	0	0	0
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	509.320	267.126	600	0	0	50.430	560.350	80.160	91.205	61.087	44.185	9.647	6.941	0
Totaal Vervanging	**1.064.215**	**491.839**	**7.144**	**12.006**	**0**	**91.320**	**1.174.685**	**204.647**	**170.456**	**163.098**	**104.080**	**27.879**	**11.252**	**0**
Totaal investeringskredieten	**2.331.291**	**838.097**	**26.178**	**49.232**	**8.157**	**167.760**	**2.582.618**	**361.059**	**381.623**	**515.304**	**315.723**	**121.395**	**26.832**	**21.422**

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen B	Verwachte uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Wijzigingen in 1e berap	Voorgestelde wijzigingen in 2e berap	Overige wijzigingen	Aanvullende wijzigingen in PB2027	Totaal verwachte uitgaven t/m PB2027
Duurzame bereikbaarheid	206.801	0	0	0	0	100	206.901
	206.801	**0**	**0**	**0**	**0**	**100**	**206.901**

**Uitbreidingsinvesteringen B worden nu niet geautoriseerd*

x € 1.000

Programma en doelstelling	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Geautoriseerde wijzigingen in 1e berap	Te autoriseren wijzigingen in 2e berap	Kredietwijziging in apart (raads)besluit 2026	Aanvullend te autoriseren wijziging in PB2027	Totaal geautoriseerd t/m PB2027	Uitgavenraming 2026	Uitgavenraming 2027	Uitgavenraming 2028	Uitgavenraming 2029	Uitgavenraming 2030	Uitgavenraming 2031	Uitgavenraming 2032 en verder
Algemene middelen en overhead														
Overhead	27.260	11.563	0	0	0	16.698	43.958	3.597	9.430	10.113	5.236	3.889	140	0
Totaal Algemene middelen en overhead	**27.260**	**11.563**	**0**	**0**	**0**	**16.698**	**43.958**	**3.597**	**9.430**	**10.113**	**5.236**	**3.889**	**140**	
Duurzame bereikbaarheid														
Duurzame vervoersmiddelen	256.042	147.417	2.906	6.247	0	4.749	269.944	25.206	31.535	29.217	18.562	15.729	2.278	0
Mobiliteitsgedrag	64.893	13.248	0	-100	0	5.800	70.593	23.895	16.200	9.200	6.850	1.200	0	0
Verkeersveiligheid	28.544	24.358	75	234	0		28.853	3.331	1.164	0	0	0	0	0
Totaal Duurzame bereikbaarheid	**349.479**	**185.023**	**2.981**	**6.381**	**0**	**10.549**	**369.390**	**52.432**	**48.899**	**38.417**	**25.412**	**16.929**	**2.278**	
Kansrijk opgroeien														
Onderwijshuisvesting	702.910	215.214	0	11.176	0	7.854	721.940	104.428	64.075	172.824	89.058	54.934	4.332	17.072

Totaal Kansrijk opgroeien	**702.910**	**215.214**	**0**	**11.176**	**0**	**7.854**	**721.940**	**104.428**	**64.075**	**172.824**	**89.058**	**54.934**	**4.332**	**17.072**
Levendige en gezonde stad														
Nieuwkomers	750	750	0	0	0	0	750	0	0	0	0	0	0	0
Passende sport- en beweegvoorzieningen	161.155	12.125	1.852	3.474	0	33.248	199.729	30.336	31.901	54.320	56.108	6.153	4.350	4.350
Vastgoed	317.664	97.887	8.520	29.141	0	41.365	396.690	64.479	92.607	115.611	24.760	0	0	0
Totaal Levendige en gezonde stad	**479.570**	**110.762**	**10.372**	**32.615**	**0**	**74.613**	**597.170**	**94.814**	**124.508**	**169.930**	**80.868**	**6.153**	**4.350**	**4.350**
Ontwikkelen en wonen voor iedereen														
Stedelijke omgeving	199.078	35.206	0	0	8.157	0	207.235	12.503	27.550	49.638	60.000	18.850	3.488	0
Totaal Ontwikkelen en wonen voor iedereen	**199.078**	**35.206**	**0**	**0**	**8.157**	**0**	**207.235**	**12.503**	**27.550**	**49.638**	**60.000**	**18.850**	**3.488**	
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid														
Circulair	2.833	1.274	0	0	0	0	2.833	500	1.059	0	0	0	0	0
Totaal Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	**2.833**	**1.274**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.833**	**500**	**1.059**					
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed														
Afval voorkomen	77.149	19.218	0	0	0	6.487	83.635	12.794	17.191	15.211	13.331	4.282	1.609	0
Beheer openbare ruimte	394.080	224.247	600	0	0	32.427	427.107	60.241	62.958	34.488	21.903	12.635	10.635	0
Extra groen	14.573	1.906	12.225	-940	0	0	25.858	2.317	6.821	5.988	5.367	3.722	0	0
Water en rioleringssysteem.	84.360	33.684	0	0	0	19.132	103.492	17.433	19.132	18.695	14.548	0	0	0
Totaal Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	**570.162**	**279.055**	**12.825**	**-940**		**58.046**	**640.092**	**92.784**	**106.102**	**74.382**	**55.149**	**20.639**	**12.244**	**0**

Totaal investeringskredieten	**2.331.292**	**838.097**	**26.178**	**49.232**	**8.157**	**167.760**	**2.582.618**	**361.059**	**381.623**	**515.304**	**315.723**	**121.395**	**26.832**	**21.422**

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen B	Verwachte uitgaven t/m PB 2026	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2025	Wijzigingen in 1e berap	Voorgestelde wijzigingen in 2e berap	Overige wijzigingen	Aanvullende wijzigingen in PB2027	Totaal verwachte uitgaven t/m PB2027
Duurzame bereikbaarheid - duurzaam vervoer	206.801	0	0	0	0	100	206.901
	206.801	**0**	**0**	**0**	**0**	**100**	**206.901**

**Uitbreidingsinvesteringen B worden nu niet geautoriseerd*

Vastgoed

De paragraaf Vastgoed gaat over al het maatschappelijk vastgoed dat in eigendom is of beheerd wordt door de vastgoedorganisatie van de gemeente Utrecht.

Algemeen

We zetten maatschappelijk vastgoed in voor verschillende beleidsvelden, die ondergebracht zijn in drie verschillende programma's:

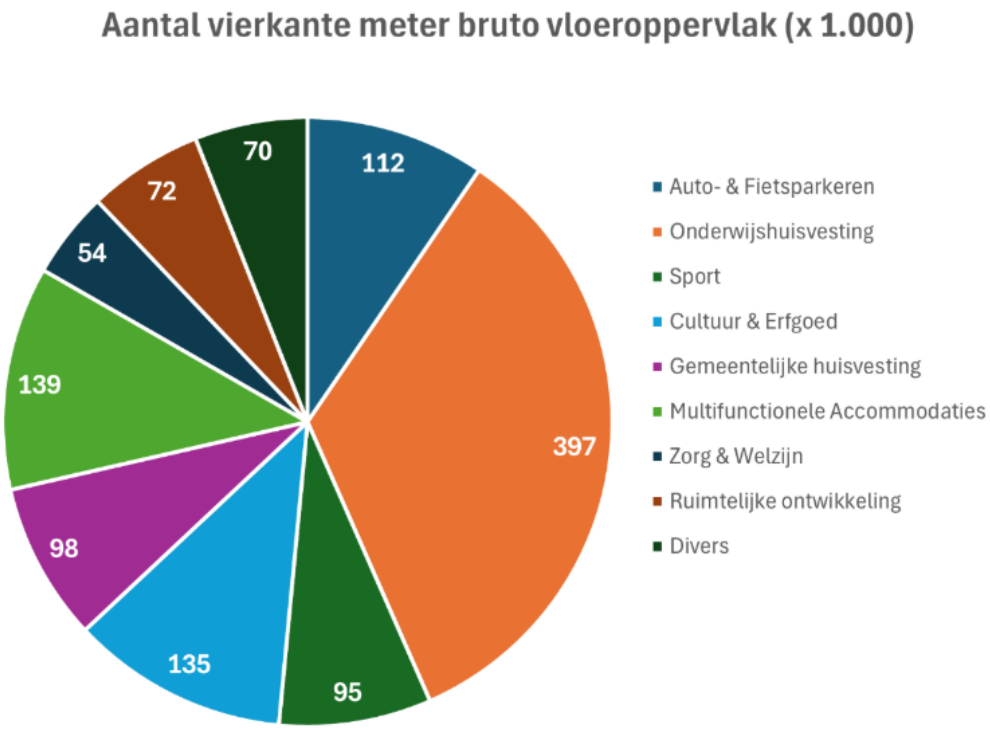
1. Levendige en gezonde stad
2. Duurzame bereikbaarheid
3. Kansrijk opgroeien

Onder het eerste programma, Levendige en gezonde stad, vallen de volgende portefeuilles:

- Multifunctionele accommodaties
- Cultuur en Erfgoed
- Sport
- Zorg en Welzijn
- Eigen Huisvesting
- Veiligheid
- Divers

Onder het tweede programma, Duurzame bereikbaarheid, vallen de parkeergarages en de fietsenstallingen. Onder het derde programma, Kansrijk opgroeien, valt onderwijshuisvesting.

In onderstaande tabel maken we zichtbaar hoe de vierkante meters, die de gemeente beheert, zijn verdeeld naar portefeuille.

De peildatum voor deze gegevens is 15 juni 2026.

Belangrijkste uitgangspunten

Het maatschappelijk vastgoed van de Gemeente Utrecht zetten we gericht in om de maatschappelijke opgave van een “Gezond stedelijk leven voor iedereen” mogelijk te maken. We willen dat investeringen in het maatschappelijk vastgoed meegroeien met de stad. Daarbij hebben we de volgende ambitie:

Voldoende en goed gespreid toekomstbestendig vastgoed waar huurders tevreden over zijn en dat bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

In de Beleidsnota Vastgoed hebben we hiervoor drie doelstellingen opgesteld:

1. Voldoende maatschappelijk vastgoed: dit is belangrijk zodat iedereen binnen tien minuten wandelen, fietsen of met het openbaar vervoer toegang heeft tot ons vastgoed. Daarnaast zetten we ons vastgoed in voor beleidsondersteunende partijen. Dat betekent dat ons vastgoed in de regel maatschappelijk gebruikt wordt.
2. Betaalbaar en onderhouden vastgoed: we rekenen een kostprijsdekkende huur voor beleidsondersteunende functies en een marktconforme huur voor niet-beleidsondersteunende functies. Daarnaast volgen we landelijke normen, om ervoor te zorgen dat ons vastgoed in stand blijft. Met duidelijke plannen voor het beheer en onderhoud voorkomen we achterstallig onderhoud.
3. Toekomstbestendig vastgoed: om ervoor te zorgen dat onze gebouwen ook in de toekomst maatschappelijk ingezet kunnen worden, moeten we ze klaarmaken voor de toekomst. Hiervoor zijn investeringen nodig in deze gebouwen, bijvoorbeeld om het gebouw energiezuiniger, meer klimaatadaptief of toegankelijker te maken. Ook zetten we, waar dat kan, in op het gebruik van circulaire materialen. Voor al deze maatregelen geldt dat de financiële en technische situatie (netcongestie) ons werk op dit gebied bemoeilijkt. We kijken daarom per geval wat er wel kan. Dat kan betekenen dat we maatregelen soms niet uitvoeren.

In 2027 vervolgen we de uitvoering van de Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041.

In deze beleidsnota zijn onder andere de volgende nieuwe activiteiten opgenomen:

- We werken aan de realisatie van de (vervangende) nieuwbouw, renovatie en uitbreiding van schoolgebouwen en aan de nieuwbouw en renovatie van gymzalen, zowel inpandig in scholen, stand alone en als onderdeel van een sporthal.
- We kennen subsidie toe voor tien groene schoolpleinen. De scholen realiseren op basis hiervan zelf de nieuwe schoolpleinen. We blijven hierbij onderscheid maken tussen wijken, waarbij wijken met een lagere SES-score in aanmerking komen voor een hoger subsidiebedrag.
- We blijven ons inzetten op multifunctioneel bouwen en meervoudig ruimtegebruik in scholen, onder andere door het stimuleren van samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang (in Utrechtse Kindcentra).
- We blijven herschikkingsgesprekken per wijk voeren om het gebruik van schoolgebouwen te optimaliseren. We gaan verder met de uitwerking van deze gesprekken voor de wijken Zuidwest, Overvecht en Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern.

Beleidskader

Beleidsdocument	Vastgesteld	Inhoud
Beleidsnota Vastgoed	2025	De Beleidsnota Vastgoed beschrijft hoe de gemeente haar maatschappelijk vastgoed wil inzetten. Door doelen en leidende principes vast te stellen borgen we dat we doelmatig en doeltreffend omgaan met het vastgoed. De beleidsnota vastgoed is de opvolger van de kaderbrief 2017, Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed en de Nota Kapitaal Goederen.
Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041	2025	Beleidskader op het gebied van onderwijshuisvesting.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Voor 2027 zien we de volgende relevante ontwikkelingen:

Netcongestie

Sinds 1 juli 2026 is er in de regio Utrecht sprake van een aansluitpauze, wat betekent dat alle aanvragen voor nieuwe en zwaardere aansluitingen op een wachtlijst worden geplaatst. Deze beperking gold al voor grootverbruik aansluitingen, maar nu ook voor projecten die een nieuwe of zwaardere kleinverbruik aansluiting nodig hebben. Het aantal projecten dat te maken krijgt met netcongestie neemt dus toe. Echter, netcongestie knelpunten zijn in veel gevallen eenvoudiger op te lossen in projecten die een (zwaardere) kleinverbruik aansluiting nodig hebben: door netbewust te bouwen kunnen we de piek elektriciteitsvraag van onze gebouwen beperken en het tekort aan vermogen in veel gevallen overbruggen. Toch wordt de kans steeds groter dat de technische en financiële haalbaarheid van projecten in het gedrang komt, met name bij nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten. Ook de duurzaamheidsambities van de gemeente zijn lastiger te realiseren door beperkingen wegens netcongestie. Met de impactanalyse aansluitstop netcongestie hebben we onder andere de impact op het maatschappelijk vastgoed van de gemeente in beeld gebracht.

Vertragingen in projecten en onderhoud

We verwachten dat ook komend jaar de kosten van het ontwikkelen, beheren en onderhouden van al het maatschappelijk vastgoed blijven stijgen. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn netcongestie, hoge inflatie, het bouwen in hoge dichtheden, onze hoge ambities en de ontwikkelingen in de aanbestedingsmarkt. Ook wereldwijde ontwikkelingen, zoals toenemende geopolitieke spanningen, spelen hierin een rol. Steeds vaker is er een beperkt aantal inschrijvende partijen bij aanbestedingen. In diverse projecten over de hele stad, maar zeker in gebieden als Leidsche Rijn Centrum, omgeving Berlijnplein, Beurskwartier en Merwede zien we dat de normbudgetten die we hanteren niet meer passen bij de hoogstedelijke uitgangspunten en ambities. Het stapelen van functies versterkt deze problematiek.

Dit alles zorgt voor hogere kosten, maar kan ook tot vertraging leiden. Aanbestedingstrajecten duren langer, ambities moeten naar beneden bijgesteld worden of we moeten aanvullende onderzoeken uitvoeren om oplossingen te zoeken voor netcongestie. Als gevolg van de vertraging stijgen de investeringskosten (door inflatie) en worden gebudgetteerde kapitaalslasten niet benut (planningsoptimisme). Om dit te verminderen zijn we in 2025 begonnen met het programma “Grip op investeringen”. Dit is een meerjarige programmatische aanpak met als doel om stapsgewijs inzicht, sturing en controle op investeringen te vergroten en te verbeteren, beter te begroten, reëel te ramen en (overmatig) planningsoptimisme in te dammen.

Betaalbaarheid van vastgoed
In 2026 zien we ontwikkelingen die de ambitie om maatschappelijk vastgoed betaalbaar te houden onder druk zetten. Door stijgende bouwkosten als gevolg van inflatie en de energiecrisis, en hogere onderhoudskosten, neemt de kostprijsdekkende huur toe. Dit leidt tot toenemende zorgen over de betaalbaarheid voor huurders, zowel bij nieuwe huurovereenkomsten als bij herzieningen. Tegelijkertijd lopen de onderhoudskosten verder op, enerzijds door stijgende inkoopprijzen en anderzijds doordat we steeds beter inzicht krijgen in de onderhoudsbehoefte.

Meervoudig ruimtegebruik
We gaan, omdat ruimte schaars is, ruimtevragen in ons vastgoed combineren, vooral in leegstaande gebouwen en in gebouwen met een lage bezettingsgraad. Omdat hier met meerdere partijen met dito belangen samengewerkt moet worden, vliegen we dit zorgvuldig aan. Dat doen we door onderzoeksvragen over dit onderwerp onderbouwd te formuleren en te beantwoorden. Hoe kunnen we dit het verankeren in onze huurcontracten? Hoe kunnen we huurders stimuleren partners te zoeken om gebouwen nog beter te benutten? We starten hiervoor met een aantal pilots om erachter te komen waar de knelpunten zitten. Hierdoor krijgen we structurele vraagstukken die meervoudig ruimtegebruik in de weg zitten inzichtelijk en kunnen we dilemma's voorleggen.

Financiën
Onderstaande grafiek toont de financiële vertaling van onze vastgoedportefeuille voor 2027. Hieruit blijkt welke waarde de gemeente Utrecht hecht aan het bezit van vastgoed om haar beleidsdoelen te realiseren. De baten bestaan uit huur- en serviceopbrengsten en onttrekkingen uit reserves. De lasten worden voornamelijk gevormd door kapitaallasten, aan huur kosten, belastingen, onderhoud en toevoegingen aan reserves. De grote verschillen tussen de programma's worden verklaard door de omvang, het type en het specifieke gebruik van de gemeentelijke gebouwen.

Beleidsdoelen		2027	2028	2029	2030
Duurzame bereikbaarheid	Baten	1.065	1.065	1.064	1.064
	Lasten	15.859	14.885	14.006	13.761
	Mutatie reserves	0	0	0	0
Totaal duurzame bereikbaarheid		**-14.794**	**-13.820**	**-12.942**	**-12.697**
Kansrijk opgroeien	Baten	3.285	3.386	3.990	3.990
	Lasten	68.687	71.614	70.645	70.917
	Mutatie reserves	0	0	0	0
Totaal Kansrijk opgroeien		**-65.402**	**-68.228**	**-66.655**	**-66.927**
Levendige en gezonde stad - Passende sport- en beweegvoorzieningen	Baten	3.246	3.246	3.246	3.246
	Lasten	22.343	21.246	26.198	26.348
	Mutatie reserves	0	0	0	0
Totaal Levendige en gezonde stad - Passende sport- en beweegvoorzieningen		**-19.097**	**-18.000**	**-22.952**	**-23.102**
Levendige en gezonde stad - Vastgoed	Baten	34.646	35.566	35.612	35.612
	Lasten	29.257	30.389	32.100	28.479
	Mutatie reserves	-4.250	-4.250	-4.901	-4.901
Totaal Levendige en gezonde stad - Vastgoed		**1.139**	**927**	**-1.389**	**2.232**
Totaal vastgoed		**-98.154**	**-99.121**	**-103.938**	**-100.494**

Bovenstaande tabel toont de financiële meerjarentrend van onze vastgoedportefeuille. Bij de interpretatie van deze cijfers zijn twee aspecten van belang:

- Maatschappelijk rendement op lange termijn: Gemeentelijk vastgoed heeft een levensduur van minimaal 40 jaar. Gedurende deze periode voegt het structureel waarde toe aan de Utrechtse programma's, maatschappelijke opgaven en de stad als geheel.
- Afbakening van de cijfers: De weergegeven bedragen betreffen uitsluitend de directe kosten en baten van de gebouwen zelf. De decentrale overheadkosten van de vastgoedorganisatie zijn hierin buiten beschouwing gelaten; deze worden verantwoord onder het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Zoals uit deze begroting blijkt, blijven de uitdagingen waar we als organisatie voor staan groot. Het omgaan met dergelijke uitdagingen als schaarste (woning- en energiecrisis), afnemende middelen (Jeugdwet en Wmo), ambities (klimaat) en toenemende Wet- en regelgeving (Wet open overheid, Cyber-beveiligings-wet, Archiefwet) vraagt ook inzet van de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft te maken met grote opgaven zoals de versteviging van verschillende onderdelen (financiën, Informatie en proces management (IPM) en de juridische functie) en de hervormingsbezuinigingen en beter aansluiten bij de opgaven van onze organisatie en de stad. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden wordt in 2027 verder uitvoering gegeven aan de brede organisatieontwikkeling DRA en de daaraan gelieerde Koers Bedrijfsvoering.

DRA (Duidelijk, Resultaatgericht en Aanspreken) richt zich op het versterken van professioneel samenspel binnen de organisatie, met als kernwaarden heldere rollen, resultaatgericht werken, eigenaarschap en onderlinge aanspreekbaarheid. Daarbij staat het streven naar warme zakelijkheid centraal: een combinatie van duidelijke afspraken en betrokken samenwerking om zo meer impact te maken voor de stad. DRA fungeert als een organisatie-ontwikkeltraject waarbij, via een programmatische aanpak, dit gedachtegoed duurzaam wordt verankerd en geborgd in de organisatie. Concreet:

- **Leiderschapsontwikkeling** richt zich op het versterken van voorbeeldgedrag en het voeren van goede gesprekken, zodat leidinggevenden eigenaarschap en aanspreekbaarheid in hun teams kunnen stimuleren.
- Bij **prioriteren** ligt de focus op het gezamenlijk bepalen van wat echt belangrijk is, duidelijke keuzes maken en daar consistent op sturen, ook onder druk.
- Het spoor **aanspreken** richt zich op het bevorderen van een veilige aanspreekcultuur waarin aanspreken wordt gezien als professionele betrokkenheid, ondersteund door gespreksvaardigheidstrainingen, reflectie en het bespreekbaar maken van dilemma's binnen teams en directies.

Om onder de toenemende schaarste doelgericht te kunnen sturen, ontwikkelen we integraal portfoliomanagement binnen het Programma GRIP op ons resultaat als sturingsinstrument. Hierdoor worden strategische keuzes, prioriteiten, capaciteit en uitvoeringsgarantie expliciet met elkaar verbonden en ontstaat meer transparantie in de afweging tussen ambities, beschikbare middelen en realiseerbaarheid.

Koers Bedrijfsvoering

Met onze koers *Toekomstgerichte en ondersteunende Bedrijfsvoering* zetten we doelgerichte stappen in het verder versterken en professionaliseren van onze organisatie en dienstverlening: meer centrale regie, scherpere kaderstelling, betere ondersteuning en optimalisatie en automatisering van processen. Zo wordt de toegevoegde waarde van de bedrijfsvoering bij het realiseren van de opgaven in onze stad verder vergroot. Het streven is een zorgvuldige balans tussen efficiëntie en kwaliteit en mate van ondersteuning. De ingezette hervormingen werken hierbij enerzijds versterkend als het gaat om bijvoorbeeld centralisatievraagstukken en prioriteren van beleid. Anderzijds vormen de schaarste in mensen en middelen ook een uitdaging om de gewenste kwaliteitsslag en ondersteuning te kunnen realiseren.

Belangrijke ontwikkelingen waar we in 2027 de koers op inzetten zijn:

- Centrale regie: in lijn met de vastgestelde hervormingsbezuinigingen worden in 2027 stappen gezet in de verdere herinrichting (centralisatie) van verschillende Bedrijfsvoerings-onderdelen zoals IPM en Inkoop, Mens en Organisatie, Communicatie, Financiën waarmee gebouwd wordt aan een dienstverlening die nog passender is bij datgene wat onze stad en daarmee onze organisatie van de bedrijfsvoering vraagt.

- Inrichten en voeren van strategische beraden waarbij gezamenlijk, tussen primaire proces en de bedrijfsvoering, de prioriteiten worden bepaald.

- Verdere inzet in de Versterking van de financiële en juridische functie (zie Financiën en Inkoop en Juridische Zaken).

- Aanscherping kaderstelling: kaders op prioritaire bedrijfsvoerings-onderwerpen (waaronder ziekteverzuim, inhuur en gegevensbescherming) en ook gelieerd aan het versterken van de financiële functie worden waar nodig aangescherpt en verduidelijkt, zodat effectiever kan worden gestuurd op de beoogde resultaten.

Kortom, met de koers richten wij ons op datgene wat het coalitieakkoord van ons vraagt; we investeren in de uitvoeringskracht van onze organisatie.

Daarnaast zijn er ook diverse ontwikkelingen binnen de verschillende bedrijfsvoeringsfuncties die het komende jaar bijzondere aandacht vragen. Hier gaan wij in de volgende hoofdstukken nader op in.

Bedrijfsvoering

Mens en Organisatie

Personele capaciteit

Ten opzichte van voorgaande jaren groeit de organisatie minder sterk. Maar ook in 2027 is het van belang dat de organisatie blijft beschikken over voldoende en geschikte personele capaciteit om alle opgaven en ambities voor de stad te realiseren. Waarbij de krappe arbeidsmarkt en het hoge verzuim belangrijk uitdagingen vormen om dit te realiseren.
Voor het verkrijgen van voldoende geschikte personele capaciteit wordt zoveel mogelijk gezocht naar eigen medewerkers die in dienst komen. Inhuur vindt uitsluitend plaats als dit noodzakelijk is vanwege een piek in werkzaamheden, ziektevervanging en indien het om specifieke expertise gaat die niet via reguliere werving te vinden is. Voor het beperken van de mate van inhuur gelden de volgende kaders: (1) een maximaal uitgaveplafond voor inhuur (inhuurplafond) van € 95 mln, en (2) een maximum van 10% inhuur ten opzichte van de totale personele bezetting conform het coalitieakkoord. Er zijn in het coalitieakkoord extra middelen beschikbaar gesteld om de diversiteit en inclusiviteit van de organisatie te versterken.

Een gezonde organisatie

In 2027 blijft het verlagen van het verzuim en het versterken van de inzetbaarheid van medewerkers de hoogste prioriteit. Deze verzuimaanpak richt zich onder andere op de volgende aspecten:

- Met de uitvoering van integrale scans bij specifieke teams met hoog verzuim is in het afgelopen jaar concreet inzicht verkregen in de oorzaken van verzuim en wat er nodig is om de inzetbaarheid binnen de betreffende teams te vergroten. Deze scans hebben geleid tot concrete plannen van aanpak per team en inzicht in de organisatiebrede oorzaken. In 2027 krijgen deze plannen - alsook een verdere uitvoering van deze integrale scans - verdere uitwerking en uitvoering om te komen tot concrete maatregelen die passend en effectief zijn bij de betreffende teams. Met een daadwerkelijke verlaging van het actuele verzuim tot gevolg.
- Een meer nadrukkelijke inzet op de eigen regie bij leidinggevenden en medewerkers bij verzuimbegeleiding. Ondersteund met goede begeleiding en advisering.
- Het verder inzetten op goede en tijdige gesprekken tussen leidinggevende en medewerker. In 2026 is gestart met verplichte bijeenkomsten voor medewerkers om hen bewust te maken hoe zij de regie kunnen nemen op hun inzetbaarheid. Deze bijeenkomsten - net als bijeenkomsten voor leidinggevenden - worden in 2027 voortgezet. Deze gedragsverandering naar eigenaarschap van leidinggevende en medewerker vraagt om regelmatige aandacht.

Sociale veiligheid

Er wordt verder gewerkt aan het duurzaam verankeren van een sociaal veilige werkomgeving voor alle medewerkers. De organisatie bouwt door op een risicogerichte aanpak door sociale veiligheidsrisico’s blijvend te monitoren, patronen tijdig te signaleren en gerichte interventies in te zetten waar de noodzaak het grootst is. Daarbij is aandacht voor het vroegtijdig herkennen en bespreekbaar maken van spanningen, zodat escalatie kan worden voorkomen. De focus blijft liggen op leiderschap, waarbij leidinggevenden worden ondersteund in hun verantwoordelijkheid om normstellend op te treden en een open en veilige werkomgeving te bevorderen. Daarnaast blijft de organisatie investeren in een toegankelijk en professioneel netwerk van vertrouwenspersonen, een zorgvuldige opvolging van meldingen en het benutten van signalen en ervaringen om continu te leren en de aanpak verder te versterken

Een inclusieve en diverse organisatie

In 2027 staat het verder versterken van inclusie en diversiteit als integraal onderdeel van de organisatie centraal. Inclusie en diversiteit worden benaderd als randvoorwaarde voor een toekomstbestendige, wendbare en representatieve organisatie.

Vanwege een verminderde beschikbaarheid van middelen ligt de nadruk in 2027 met name op het vasthouden van de reeds ingezette koers, het gericht prioriteren van wat het meeste bijdraagt aan de organisatiedoelen en het duurzaam borgen van resultaten in de lijn. De focus ligt hierbij op het realiseren van een evenwichtige personele opbouw, het behouden en het versterken van een inclusieve organisatiecultuur.
De koers voor 2027 vraagt om versterkt eigenaarschap, heldere sturing en verdere verankering in reguliere processen en besluitvorming. Er wordt met name ingezet op die onderdelen waar de meeste impact kan worden gerealiseerd en waar borging in de organisatie het meest noodzakelijk is.

Doelstellingen

Onderwerp	Toelichting	Doelstelling 2027
Inhuur externen (inhuurplafond)	Jaarlijks wordt een uitgaveplafond voor de inhuurkosten vastgesteld (= inhuurplafond).	Het inhuurplafond is € 95 mln.
Inhuur externen	De organisatie hanteert een maximum van 10% inhuur ten opzichte van de totale personele bezetting.	Maximaal 10% inhuur van de totale personele bezetting.
Culturele diversiteit	Op grond van motie 93 uit 2021 heeft de organisatie bepaald dat het streeft naar 20% culturele diversiteit bij de functies in salarisschaal 12 en hoger per 2026.	Streven naar minimaal 20% culturele diversiteit bij de functies in salarisschaal 12 en hoger.
Stages	De gemeente Utrecht wil als werkgever kansen creëren voor jongeren. Dit doen we ook in de vorm van het aanbieden van stage- en werkervaringsplekken.	Minimaal 250 reguliere stageplaatsen, waarvan minimaal 150 mbo-stageplaatsen.
Verzuim	De organisatie zet blijvend in op het terugdringen van verzuim.	Met een geïntensiveerde aanpak streeft de organisatie naar een verlaging van het actuele ziekteverzuim. De structurele norm van het ziekteverzuim in de organisatie is 5,7% (conform methodiek A&O-fonds Gemeenten).

Informatievoorziening en automatisering
AI en algoritmen
Ook in 2027 zullen alle nieuwe digitale oplossingen, waarbij algoritmen en/of AI wordt toegepast, worden getoetst op zowel privacy (mag het?) als Uthiek (willen we het?). Daarmee borgen we dat de toepassing van algoritmen en/of AI meerwaarde genereert voor de stad, en dat negatieve neveneffecten (zoals etnische profilering of schending van mensenrechten) worden voorkomen. Met de beschikbare middelen zal er in beperkte mate sprake zijn van de inzet op algoritmen en AI. Met als belangrijke randvoorwaarde dat de toepassing van algoritmen en/of AI op een verantwoorde manier gebeurt, waarmee we voldoen aan wet- en regelgeving (AVG, AI Verordening).

Cyberbeveiligingswet
In 2026 is gestart met het programma voor de implementatie van de Cyberbeveiligingswet (CBW), op basis van de uitgevoerde gap-analyses. Hierbij wordt gewerkt aan de implementatie van de maatregelen die op korte termijn noodzakelijk zijn. In 2027 zetten we deze ontwikkeling voort, met bijzondere aandacht voor hoog-risicoprocessen en het verder versterken van de beheersing van cyberrisico's en naleving van de CBW.

Cloud en digitale autonomie
In lijn met het coalitieakkoord werken we aan het versterken van de digitale autonomie. We benutten de voordelen van cloudtechnologie, terwijl we regie houden op kritieke gegevens, systemen en publieke waarden.

Door de versnelling van het migratieprogramma zijn applicaties en data overgezet naar de cloud. Hiermee vergroten we de schaalbaarheid, continuïteit en wendbaarheid van onze digitale dienstverlening en creëren we een toekomstbestendig fundament voor verdere digitalisering en innovatie.

In lijn met landelijke uitgangspunten voor digitale autonomie blijven de meest kritische persoonsgegevens uit onze basisregistraties en aanverwante systemen gehost in ons gemeentelijke datacenter. Deze gegevens worden niet naar de cloud verplaatst. Hierdoor behouden we regie op de meest gevoelige gegevens van onze inwoners en beperken we strategische afhankelijkheden van marktpartijen.

Met de G4 werken we aan de ontwikkeling van Common Ground-oplossingen, daar zetten we stappen om het fundament waar toepassingen op kunnen landen autonomer te maken. Hiermee versterken we onze digitale autonomie, vergroten we de uitwisselbaarheid van gegevens en applicaties en verminderen we de afhankelijkheid van individuele leveranciers. Het realiseren van deze resultaten is mede afhankelijk van landelijke standaarden, de gezamenlijke inzet van de G4 en de beschikbaarheid van markt- en ketenoplossingen die aansluiten op de Common Ground-principes.

In 2027 werken we verder aan gezamenlijke kaders, voorzieningen en afwegingsmechanismen voor cloudtechnologie. De G4-cloudstrategie vormt daarbij de basis voor lokaal beleid en gezamenlijke architectuurkaders. Het tempo waarin deze resultaten worden gerealiseerd is afhankelijk van besluitvorming en samenwerking binnen de G4, landelijke ontwikkelingen en de beschikbaarheid van passende technologische oplossingen.

Doelstellingen

Onderwerp	Toelichting	Doelstelling 2027
Verantwoord omgaan met algoritmen en AI	We treffen maatregelen die nodig zijn om verantwoord met algoritmen en AI om te gaan	• Actueel algoritmeregister • Privacy- en Uthiektoets op nieuwe AI- en algoritmetoepassingen • Transparante verantwoording over inzet van algoritmen en AI • Voldoen aan AVG en AI-verordening
Cyberbeveiligingswet	Onze kritieke dienstverlening is weerbaar tegen digitale dreigingen doordat we passend invulling geven aan de *zorgplicht*, *meldplicht* en *toezicht*	• Inzicht in openstaande CBW-gaps en voortgang op de implementatie van maatregelen • Implementatie van de hoogste prioriteitsmaatregelen voor hoog-risicoprocessen • Vergroten van de beheersing van cyberrisico's binnen

Onderwerp	Toelichting	Doelstelling 2027
		kritieke processen • Aantoonbare voortgang richting naleving van de Cyberbeveiligingswet
Cloud en digitale autonomie	We werken toe naar meer digitale autonomie door cloudmigratie en het beheersen van afhankelijkheden van cloudleveranciers	• Migratie van applicaties en data conform planning afgerond • Actueel inzicht in autonomie- en afhankelijkheidsrisico's van cloudoplossingen
Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	We zorgen ervoor dat bedrijfskritische systemen beschikbaar zijn en de continuïteit blijft gewaarborgd	Behoud van prestaties op beschikbaarheid en continuïteit van resp. 99% en 24/7

Financiën en Inkoop

Financiën

Veranderingen in organisatie afdeling Financiën

Er heeft een aantal veranderingen plaatsgevonden binnen de afdeling Financiën. Zo is de organisatiestructuur gewijzigd, waardoor er meer focus is op financieel beleid en strategie. De teams binnen de afdeling Financiën zijn verder bemenst en daarbij is inhuur vervangen door vaste bezetting. Hierdoor is het percentage inhuur ruim onder 10% gekomen (5,1 % in Q2 2026). De afdeling Financiën heeft hiermee stappen gezet om beter voorbereid te zijn op ontwikkelingen in de toekomst.

Verbeterprogramma Versterken Financiële Functie

Die werkzaamheden die met het programma versterken financiële functie zijn opgestart, worden binnen de bestaande organisatie opgepakt en verder ontwikkeld. In het voorjaar van 2027 informeren we de raad over het eindbeeld na het verbeterprogramma en hoe het wordt doorontwikkeld binnen de organisatie.

Kaderstelling Financiën

We hebben meer capaciteit en aandacht voor het ontwikkelen, implementeren en handhaven van financiële kaderstelling binnen de organisatie en pakken dit hiermee actiever op. Concrete voorbeelden van het herijken van financiële kaderstelling zijn de actualisatie van de financiële verordening en de beleidsnota Reserves. We houden daarnaast aandacht voor indexatie, waarbij we niet meer aan loonprijsvergoeding uitkeren dan we aan indexatie uit onder andere het Gemeentefonds binnenkrijgen. Ook hebben we vanuit de beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) in het bijzonder aandacht voor het werken met restwaarde. Hierover wordt u zoals toegezegd geïnformeerd bij de Jaarstukken 2026. Als laatste vindt ook actieve inzet plaats op het programma Grip op investeringen, bijvoorbeeld als het gaat om het investeringsplafond (voor meer informatie over het programma, zie de paragraaf Investeringen bij de Programmabegroting 2027).

Hervorming begrotingscyclus

We gaan de komende tijd graag samen met uw raad en de adviescommissie Controle en Financiën in gesprek om te kijken hoe we met elkaar tot een effectiever proces rond de begrotingscyclus kunnen

komen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het herzien van de bestuursrapportages of het kijken naar de opbouw van de programmabegroting.

Inkoop

De rechtmatigheidsverantwoording is een vast onderdeel van de jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de verantwoording over de financiële rechtmatigheid en rapporteren over fouten en onduidelijkheden die boven de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens uitkomen. De rechtmatigheidsverantwoording maakt daarmee integraal onderdeel uit van de jaarrekening. De externe accountant betrekt deze verantwoording in het kader van de controle op de getrouwheid van de jaarrekening.

Ook voor 2027 wordt de rechtmatigheidsverantwoording onderbouwd aan de hand van een door ons vastgesteld controleplan. De hierin opgenomen controlewerkzaamheden worden uitgevoerd vanuit de Verbijzonderde Interne Controles (VIC). Hiermee wordt getoetst in hoeverre interne beheersingsmaatregelen, procedures en processen effectief functioneren en bijdragen aan het voorkomen en tijdig signaleren van financiële onrechtmatigheden.

Doelstellingen

Onderwerp	Toelichting	Doelstelling 2027
Financiën		
Robuustheid ramingen	Onze budgetrapportages en prognoses moeten zoveel mogelijk overeenkomen met de verantwoording.	Maximaal 5% afwijking tussen de jaarrekening en de laatst vastgestelde geactualiseerde begroting
Inkoop		
Naleving inkoopregels	Om de rechtmatige inkoop en aanbesteding te borgen, vindt er jaarlijks een controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels plaats	De omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels bedraagt maximaal 1% van de uitgaven voor inkoop.

Juridische Zaken
De gemeente Utrecht wil een betrouwbare en oplossingsgerichte overheid zijn. Daarom probeert de gemeente juridische procedures zoveel mogelijk te voorkomen en geschillen vroegtijdig op te lossen, met oog voor de belangen van inwoners, ondernemers en de stad als geheel.

Het bieden van adequate rechtsbescherming geeft inwoners de mogelijkheid om voor hun belangen op te komen en is een belangrijke voorwaarde voor vertrouwen in de overheid. Nieuwe ontwikkelingen vragen daarbij om extra aandacht. Steeds meer wordt AI door inwoners en andere partijen ingezet bij verzoeken en procedures. Mede daardoor worden juridische instrumenten en argumenten vaker benut en neemt de druk op de organisatie toe.

Juridische Zaken ondersteunt de organisatie bij deze uitdagingen en bewaakt de juridische kwaliteit van de gemeente als geheel. Deze verantwoordelijkheid vraagt structureel aandacht voor de versterking van de juridische functie die bijdraagt aan goede gemeentelijke dienstverlening.

Doelstellingen

Onderwerp	Toelichting	Doelstelling 2027
Juridische kwaliteit (rechtmatig, rechtvaardig en efficiënt) van onze besluiten	Onze besluiten zijn van een zodanige kwaliteit dat bezwaar en/of beroep bij voorkeur niet nodig (blijken te) zijn. De bezwaarmaker krijgt in ieder geval waar hij recht op heeft. Een 100%-score is niet nodig. Onze medewerkers streven altijd naar efficiëntie: de balans tussen juridische kwaliteit enerzijds en de snelheid van werken anderzijds.	Het percentage beslissingen op bezwaar waartegen beroep wordt aangetekend, is maximaal 15%. Het percentage beslissingen op bezwaar of beroepschriften dat gegrond wordt verklaard, is maximaal 20%.
Tijdig besluiten	Onze beslissingen op bezwaar worden tijdig (binnen de wettelijke of de afgesproken termijn) genomen, zodat juridische procedures zo snel mogelijk worden opgelost en bezwaarmakers zo snel mogelijk duidelijkheid hebben. Een 100%-score is niet nodig. Onze medewerkers streven altijd naar efficiëntie: de balans tussen juridische kwaliteit enerzijds en de snelheid van werken anderzijds.	Minimaal 80% van de beslissingen op bezwaar wordt binnen de wettelijke of afgesproken termijn afgehandeld.

Wet open overheid

Inleiding
Open en transparant bestuur is belangrijk voor het functioneren van de overheid. De ambitie is om stapsgewijs meer informatie actief openbaar te maken. Deze paragraaf bevat onze beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo).

Belangrijkste uitgangspunten
Openbaarheid en transparantie zijn belangrijke voorwaarden voor het functioneren van de overheid en het vertrouwen in de overheid. Met de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) werkt de gemeente Utrecht aan de invulling van de actieve openbaarmaking, tijdig beslissen en het verbeteren van de archiefhuishouding.

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en ambities voor 2027.

Beleidskader

Beleidsdocment	Datum	Toelichting
Groningse aanpak	Juni 2026 t/m heden	een datagedreven manier in samenwerking met de verzoeker.
Samenwerkingswijzer Woo (Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding)	Juni 2026 t/m heden	Uitvoeringskader voor een efficiënte en zorgvuldige behandeling van omvangrijke Woo-verzoeken in samenwerking met verzoekers.

Ontwikkelingen en actualiteiten
Actieve openbaarmaking verder uitbreiden
De gemeente Utrecht breidt de actieve openbaarmaking van informatie verder uit via het Utrechtse Open Documenten Platform (UODP). In 2027 wordt gewerkt aan de openbaarmaking van de resterende Woo-categorieën en de voorbereiding op toekomstige wettelijke verplichtingen. De openbaarmaking van registers van beschikkingen wordt verder uitgebreid. In 2027 wordt toegewerkt naar een volledig overzicht van beschikbare beschikkingsregisters binnen het UODP.

Overbrenging van archieven
De overbrenging van achtergebleven papieren archieven van de periode 1996- 2010 naar Het Utrechts Archief (HUA) wordt voortgezet. Daarnaast worden digitale bouwarchieven uit de periode 2011-2023 klaargemaakt voor overbrenging naar het HUA, waardoor veelgevraagde informatie eenvoudiger beschikbaar komt via de voorzieningen van het HUA.

Inzet informatiespecialisten en samenwerken met verzoeker
Door de inzet van informatiespecialisten bij de behandeling bekijken we hoe we sneller informatie kunnen verzamelen en samen met verzoeker kijken naar de informatievraag achter het Woo-verzoek hoe we dat op een effectieve manier kan worden ingezet voor de afhandeling van Woo-verzoeken. Daarbij bekijken we ook alternatieven, zoals een gesprek met betrokken medewerker die vragen kan beantwoorden of uitleg geeft over hoe de gemeente werkt. Bij omvangrijke dossiers kan verzoeker aangeven welke documenten prioriteit heeft. Op basis van de omvang geven we aan hoeveel

deelbesluiten worden genomen, welke keuzen gemaakt kunnen worden en wat een redelijke termijn is om te besluiten.

Uitvoering Woo
Bij de uitvoering van de Woo wordt ingezet op openbaarheid by design, samenwerking met verzoekers bij omvangrijke Woo-verzoeken en de inzet van AI en informatiespecialisten. Hiermee wordt gewerkt aan een efficiënte uitvoering van de Woo. Daarnaast blijft de ambitie om ten minste 90% van de Woo-verzoeken binnen de wettelijke of afgesproken termijn af te handelen.

Financiën

Overzicht baten en lasten

Cijfers jaarstukken 2025
Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve.

x €1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	16.878	78.401	-61.523	61.687	164	0	1.175	1.339
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	142.999	130.514	12.485	17.485	29.970	43.141	23.190	10.020
Klimaatvriendelijke stad	12.887	20.998	-8.111	7.048	-1.064	2.586	3.900	251
Duurzame bereikbaarheid	95.482	71.620	23.862	-1.055	22.807	33.721	15.489	4.575
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	160.427	258.352	-97.925	107.512	9.587	14.165	5.701	1.123
Veilige stad	8.286	75.906	-67.621	67.312	-309	0	437	128
Passende ondersteuning en opvang	8.442	254.941	-246.499	243.402	-3.097	2.000	13.525	8.428
Werk,toekomstbestendige economie en best	193.981	342.628	-148.647	154.576	5.929	2.565	4.517	7.881
Kansrijk opgroeien	36.762	291.334	-254.572	256.609	2.037	750	1.976	3.263
Levendige en gezonde stad	100.492	296.927	-196.434	195.429	-1.005	7.891	6.372	-2.525
Algemene Middelen en Overhead	1.363.501	266.958	1.096.543	-1.110.004	-13.461	116.292	149.840	20.088
Totaal	**2.140.139**	**2.088.580**	**51.559**	**0**	**51.558**	**223.110**	**226.122**	**54.570**

Overzicht baten en lasten 2026
Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

x €1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	26.624	81.854	-55.230	54.385	-845	0	845	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	106.077	120.111	-14.034	7.334	-6.701	13.398	20.099	0
Klimaatvriendelijke stad	18.714	41.704	-22.991	21.267	-1.724	0	1.724	0
Duurzame bereikbaarheid	104.047	95.388	8.659	-17.224	-8.565	13.916	22.481	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	162.942	279.899	-116.958	117.277	320	2.232	1.912	0
Veilige stad	5.929	79.023	-73.093	72.050	-1.043	0	1.043	0
Passende ondersteuning en opvang	6.616	275.642	-269.027	263.789	-5.238	0	5.238	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	189.983	342.597	-152.614	150.407	-2.207	900	3.107	0
Kansrijk opgroeien	23.779	293.450	-269.670	268.226	-1.444	0	1.444	0
Levendige en gezonde stad	66.857	273.719	-206.862	204.971	-1.890	6.975	8.865	0
Algemene Middelen en Overhead	1.353.189	249.768	1.103.421	-1.142.483	-39.062	70.829	109.891	0
Totaal	**2.064.757**	**2.133.156**	**-68.399**	**0**	**-68.399**	**108.250**	**176.649**	**0**

Overzicht baten en lasten 2027
Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

x €1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	15.725	69.950	-54.225	54.225	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	175.323	196.612	-21.289	12.017	-9.272	8.456	17.729	0
Klimaatvriendelijke stad	6.540	31.776	-25.236	24.792	-444	0	444	0
Duurzame bereikbaarheid	113.015	98.532	14.483	-18.298	-3.815	19.851	23.666	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	262.756	278.825	-16.069	117.437	101.368	102.680	1.312	0
Veilige stad	1.520	80.183	-78.663	78.663	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	4.824	264.426	-259.602	259.482	-120	0	120	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	189.983	345.441	-155.458	154.058	-1.400	0	1.400	0
Kansrijk opgroeien	22.760	313.761	-291.001	291.001	0	0	0	0
Levendige en gezonde stad	61.125	277.939	-216.814	219.584	2.771	4.880	2.109	0
Algemene Middelen en Overhead	1.470.649	261.820	1.208.829	-1.192.960	15.868	50.526	34.657	0
Totaal	**2.324.221**	**2.219.265**	**104.956**	**0**	**104.955**	**186.393**	**81.438**	**0**

Overzicht baten en lasten 2028
Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

x €1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	15.572	70.297	-54.725	54.725	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	167.390	184.920	-17.530	15.751	-1.779	13.676	15.455	0
Klimaatvriendelijke stad	6.570	21.156	-14.586	14.274	-312	0	312	0
Duurzame bereikbaarheid	106.614	93.607	13.007	-8.595	4.412	11.608	7.196	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	161.640	262.799	-101.160	101.793	633	1.585	952	0
Veilige stad	1.157	79.840	-78.683	78.683	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	4.824	256.859	-252.035	252.035	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	189.983	338.569	-148.586	148.586	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	27.261	316.344	-289.082	289.082	0	0	0	0
Levendige en gezonde stad	62.296	278.647	-216.351	216.406	55	4.930	4.875	0
Algemene Middelen en Overhead	1.433.817	267.985	1.165.832	-1.162.741	3.091	36.988	33.897	0
Totaal	**2.177.124**	**2.171.023**	**6.101**	**0**	**6.101**	**68.787**	**62.686**	**0**

Overzicht baten en lasten 2029
Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

x €1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	12.796	67.121	-54.325	54.325	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	150.451	167.131	-16.680	17.086	406	13.977	13.571	0
Klimaatvriendelijke stad	2.940	18.960	-16.020	16.020	0	0	0	0
Duurzame bereikbaarheid	108.727	85.531	23.196	-10.929	12.267	16.003	3.736	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	166.034	262.598	-96.564	98.864	2.300	2.565	265	0
Veilige stad	1.157	79.668	-78.511	78.511	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	4.824	238.697	-233.873	233.873	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	189.983	332.959	-142.976	142.976	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	27.865	316.157	-288.292	288.292	0	0	0	0
Levendige en gezonde stad	62.335	277.523	-215.188	217.314	2.126	4.901	2.775	0
Algemene Middelen en Overhead	1.432.736	265.918	1.166.818	-1.136.331	30.487	43.478	12.992	0
Totaal	**2.159.849**	**2.112.264**	**47.585**	**0**	**47.585**	**80.924**	**33.339**	**0**

Overzicht baten en lasten 2030
Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

x €1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	10.027	64.352	-54.325	54.325	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	148.911	155.381	-6.470	19.092	12.621	22.681	10.060	0
Klimaatvriendelijke stad	390	16.383	-15.993	15.993	0	0	0	0
Duurzame bereikbaarheid	106.933	81.306	25.628	-10.186	15.442	18.819	3.377	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	166.034	265.790	-99.755	102.176	2.421	3.021	601	0
Veilige stad	1.157	78.740	-77.583	77.583	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	4.824	239.704	-234.880	234.880	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	189.983	331.338	-141.355	141.355	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	27.865	317.922	-290.056	290.056	0	0	0	0
Levendige en gezonde stad	62.335	274.982	-212.647	214.773	2.126	4.901	2.775	0
Algemene Middelen en Overhead	1.456.170	289.437	1.166.733	-1.140.047	26.686	39.385	12.699	0
Totaal	**2.174.630**	**2.115.334**	**59.296**	**0**	**59.296**	**88.807**	**29.512**	**0**

Overzicht Incidentele Baten en Lasten

Dit onderdeel geeft inzicht in de incidentele baten, lasten en reservemutaties in de begroting 2027-2030. Eerst worden de uitgangspunten beschreven. Daarna volgen de presentatie van het structureel begrotingssaldo, het overzicht van de incidentele baten en lasten en een financiële toelichting per programma.

Uitgangspunten

Bij het opstellen van de onderstaande overzichten zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Een post wordt als incidenteel aangemerkt als deze een eenmalig karakter heeft.
- De aard van de post is bepalend.
- In het onderstaande overzicht zijn alleen incidentele posten van materieel belang opgenomen. Hiervoor geldt een ondergrens van 0,100 miljoen euro. Politiek relevante posten kunnen ook worden opgenomen als zij onder deze grens blijven.
- Voor alle opgenomen incidentele posten is een toelichting opgenomen op de herkomst en achtergrond van de post.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden in principe als incidenteel beschouwd, tenzij volgens de BBV sprake is van een structurele uitzondering.
- Incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves zijn weergegeven als een negatief bedrag (-).
- Incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan reserves zijn weergegeven als een positief bedrag (+).
- Een verlaging van een eerder geraamde incidentele last wordt als positief bedrag weergegeven. Een verlaging van een eerder geraamde incidentele baat wordt als negatief bedrag weergegeven.
- Structurele programma's en activiteiten zijn niet als incidenteel opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het programma Bereikbaarheid en de grondexploitaties, waaronder Stationsgebied en Leidsche Rijn.

Structurele begrotingssaldo

Het begrotingssaldo na bestemming is in alle jaren sluitend. Om te bepalen of de begroting structureel in evenwicht is, worden de incidentele baten, lasten en reservemutaties apart weergegeven. Na correctie van deze incidentele posten ontstaat het structureel begrotingssaldo. Een positief structureel begrotingssaldo betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Bij een negatief structureel begrotingssaldo zijn de structurele lasten hoger dan de structurele baten.

x €1.000

Presentatie van het structureel begrotingsaldo	2027	2028	2029	2030
Totaal geraamde lasten	-2.219.265	-2.171.023	-2.111.264	-2.115.334
Totaal geraamde baten	2.324.221	2.177.124	2.159.849	2.174.630
Saldo baten en lasten	**104.956**	**6.101**	**48.585**	**59.296**
Beoogde toevoegingen aan reserves	-186.393	-68.787	-80.924	-88.807
Beoogde onttrekkingen aan reserves	81.438	62.686	33.339	29.512
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Waarvan incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	-50.658	-32.516	-25.409	-21.530
Waarvan incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan reserves	17.355	15.933	19.397	17.999
Saldo incidentele baten en lasten	**-33.303**	**-16.583**	**-6.012**	**-3.531**
Structureel begrotingssaldo	**33.303**	**16.583**	**6.012**	**3.531**

Incidentele baten en lasten
In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten, lasten en reservemutaties opgenomen. De posten zijn per programma gerangschikt en komen voort uit het Coalitieakkoord 2026-2030 en de Voorjaarsnota's 2024, 2025 en 2026. Het overzicht laat zien welke incidentele posten van invloed zijn op het begrotingssaldo en het structureel begrotingssaldo. Negatieve bedragen betreffen lasten of toevoegingen aan reserves. Positieve bedragen betreffen baten of onttrekkingen aan reserves.

x €1.000

Programma	Bron	Omschrijving	Baat/Last/Reserve	2027	2028	2029	2030
Betrouwbare overheid							
Voortzetten ombudsfunctie	CA 2026-2030	Tweedelijns klachtbehandeling	Last	0	-300	-300	-300
Organiseren twee burgerberaden	CA 2026-2030	geen	Last	-400	-400	0	0
Versterken publieksdienstverlening	CA 2026-2030	Eerstelijns klachtbehandeling	Last	0	-300	-300	-300
Voortzetten en uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken	CA 2026-2030	geen	Last	-1.300	-1.300	-1.300	-1300
Ontwikkelen en wonen voor iedereen							
Opstellen omgevingsvisie 2050	CA 2026-2030	geen	Last	-562	-283	0	0
Het tijdelijk omgevingsplan omzetten naar een definitief omgevingsplan	VJN 2026	geen	Last	-620	-620	-620	-620
Leegstand en opkoopregeling	VJN 2025	geen	Last	-1.050	0	0	0
Klimaatvriendelijke stad							
Aanpak netcongestie	CA 2026-2030	Maatregelen om stedelijke ontwikkelingen gaande te houden. Inclusief transformatorhuisjes	Last	-3.655	-4.836	-6.622	-6.622
Duurzame bereikbaarheid							
Kortparkeren en naheffingen	VJN 2026	geen	Last	0	0	0	-621

x €1.000

Programma	Bron	Omschrijving	Baat/Last/Reserve	2027	2028	2029	2030
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed							
Extra onderuitputting kapitaallasten	CA 2026-2030	geen	Baat	300	200	0	0
Natuurinclusief bouwen	CA 2026-2030	Opstellen puntensysteem	Last	-100	0	0	0
Groot onderhoud Civiele Techniek	VJN 2026	geen	Last	-5.529	0	0	0
Uitvoering taken door Omgevingsdienst	VJN 2026	geen	Last	-310	0	0	0
Digitalisering Erfgoed	VJN 2025	geen	Last	-266	-177	0	0
Veilige stad							
Geen							
Passende ondersteuning en opvang							
Living Lab 'Eerst een thuis'	CA 2026-2030	Aanpak dakloosheid	Last	0	-875	-875	-875
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid							
Coordinator EU arbeidsmigranten	CA 2026-2030	Aanpak, werk, zorg en onderdak	Last	0	0	-400	-400
Inzet reserve armoedebestrijding en schuldhulpverlening	CA 2026-2030	geen	Reserve	1.000	0	0	0
Upcycle centra	CA 2026-2030	We geven subsidie aan de upcycle centra	Last	-300	-300	-300	-300
Kansrijk opgroeien							

x €1.000

Programma	Bron	Omschrijving	Baat/Last/Reserve	2027	2028	2029	2030
Aanpak netcongestie	CA 2026-2030	geen	Last	-39	-41	-42	-42
Extra onderuitputting kapitaallasten	CA 2026-2030	geen	Baat	2.500	1.800	0	0
Investering in sterke pedagogische basis en basishulp	CA 2026-2030	Opbouw alternatieven voor aanvullende jeugdhulp	Last	-7.000	-4.000	-2.000	0
Levendige en gezonde stad							
Creatieve broedplaatsen	CA 2026-2030	Betaalbare werkruimte voor makers	Last	0	-500	0	0
Extra onderuitputting kapitaallasten	CA 2026-2030	geen	Baat	700	300	0	0
Mensenrechtenkader	CA 2026-2030	Ontwikkelen leidraad	Last	-300	0	0	0
Onderwijs jongeren van 18 en ouder zonder papieren	CA 2026-2030	geen	Last	-150	-150	-150	-150
Vrouwenvleugel koudweerregeling	CA 2026-2030	Het realiseren van een extra vrouwenvleugel ten behoeve van de koudweerregeling	Last	-800	0	0	0

x €1.000

Programma	Bron	Omschrijving	Baat/Last/Reserve	2027	2028	2029	2030
Benutten opvangreserve	CA 2026-2030	De reserve opvang zetten we breed in om de kosten van de opvang te dekken	Reserve	1.800	2.375	2.775	2.775
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	PB 2027	geen	Last	-1.300	0	0	0
Een tekort in financiele middelen voor de exploitatie van welzijns accomodaties en speeltuinen	VJN 2026	geen	Last	-727	0	0	0
Uitvoering Volksgezondheid	VJN 2026	geen	Last	-505	0	0	0
Koningsnacht en Koningsdag, binnenstad	VJN 2026	geen	Last	-690	0	0	0
Borging Brandveiligheid Gebouwen	VJN 2025	geen	Last	-3.000	-2.500	-2.500	0
Inburgering	VJN 2025	geen	Last	-3.216	0	0	0
Asiel en opvang: EU-arbeidsmigranten	VJN 2025	geen	Last	-400	-400	0	0
Opvang bijsturen	VJN 2024	geen	Last	-2.685	0	0	0
Opvang groei dakloze	VJN 2024	geen	Last	-800	-800	0	0
Opvang tussenvormen statushouders	VJN 2024	geen	Last	-300	-80	0	0
Algemene middelen en Overhead							
Extra onderuitputting kapitaallasten	CA 2026-2030	geen	Baat	0	0	5.400	4.000
Bijdrage overheadvierkant	CA 2026-2030	geen	Baat	805	1.008	972	974
Realistisch ramen in exploitatie	CA 2026-2030	geen	Baat	10.000	10.000	10.000	10.000
Bijplaatsingen dekken uit SUP-	CA 2026-2030	Bijplaatsingen	Baat	250	250	250	250

x €1.000

Programma	Bron	Omschrijving	Baat/Last/Reserve	2027	2028	2029	2030
middelen							
Storting in reserves	CA 2026-2030	Jaarlijkse storting in reserves om de solvabiliteit op peil te houden	Reserves	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Compensatie energie	VJN 2025	geen	Last	-4.000	-4.000	0	0
Handhavingsdossier	VJN 2024	geen	Last	-654	-654	0	0
Saldo incidentele baten en lasten				**-33.303**	**-16.583**	**-6.012**	**-3.531**

Financiële toelichting

Betrouwbare overheid

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de voortzetting van de ombudsfunctie, de organisatie van twee burgerberaden, het versterken van de publieksdienstverlening en het voortzetten en uitbreiden van buurtagenda's en buurt- en wijkgericht werken.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van de Omgevingsvisie 2050.
- In de Voorjaarsnota 2026 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het omzetten van het tijdelijk omgevingsplan naar een definitief omgevingsplan in het kader van de implementatie van de Omgevingswet.
- In de Voorjaarsnota 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de leegstandsverordening en de opkoopbescherming ter ondersteuning van een betere benutting en bescherming van de woningvoorraad.

Klimaatvriendelijke stad

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van netcongestie.

Duurzame bereikbaarheid

- In de Voorjaarsnota 2026 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld ter dekking van lagere opbrengsten uit straatparkeren, waaronder kortparkeren en naheffingen.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor natuurinclusief bouwen. Daarnaast is sprake van incidentele baten uit extra onderuitputting van kapitaallasten.
- In de Voorjaarsnota 2026 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor groot onderhoud aan wegen en civiele kunstwerken op basis van actuele inspectiegegevens.
- In de Voorjaarsnota 2026 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van wettelijke vergunning-, toezicht- en handhavingstaken door de Omgevingsdienst Utrecht.
- In de Voorjaarsnota 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de afronding van het project Digitalisering Erfgoed.

Veilige stad

- Er zijn geen incidentele baten of lasten opgenomen.

Passende ondersteuning en opvang

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het Living Lab ‘Eerst een Thuis’.

Werk, toekomstige economie en bestaanszekerheid

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor een coördinator EU-arbeidsmigranten en de ontwikkeling van Upcycle Centra. Daarnaast is sprake van een incidentele onttrekking aan de reserve armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Kansrijk opgroeien

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van netcongestie en investeringen in de sterke pedagogische basis en basishulp. Daarnaast is sprake van incidentele baten uit extra onderuitputting van kapitaallasten.

Levendige en gezonde stad

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor creatieve broedplaatsen, het mensenrechtenkader, onderwijs voor jongeren zonder papieren en de vrouwenvleugel van de koudweerregeling.
- Daarnaast is sprake van een incidentele onttrekking aan de opvangreserve.
- In de Voorjaarsnota 2026 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor welzijnsaccommodaties en speeltuinen, de uitvoering van volksgezondheid en Koningsnacht en Koningsdag.
- In de Programmabegroting 2027 zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld voor opvang in 2027.
- In de Voorjaarsnota 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor brandveiligheidsmaatregelen in gemeentelijke gebouwen, de uitvoering van de Wet inburgering 2021 en de aanpak van EU-arbeidsmigranten.
- In de Voorjaarsnota 2024 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor extra opvangcapaciteit voor dakloze rechthebbenden, EU-arbeidsmigranten, ongedocumenteerden en statushouders.

Algemene middelen en Overhead

- In het Coalitieakkoord 2026-2030 zijn incidentele baten opgenomen uit extra onderuitputting van kapitaallasten, de bijdrage vanuit het overheadvierkant, realistisch ramen in de exploitatie en de inzet van SUP-middelen.
- In de Voorjaarsnota 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de tijdelijke dekking van hogere energielasten.
- In de Voorjaarsnota 2024 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de afhandeling van het Handhavingsdossier Binnenstad.

Actualisatie Financieel Beeld 2027

Actualisatie financieel beeld 2027

Deze programmabegroting is een uitwerking van de beleidsarme Voorjaarsnota 2026 en het daarna verschenen Coalitieakkoord 2026-2030 en bevat onder andere per programma de doelen, ambities, de baten en lasten. Hierdoor geeft de Programmabegroting 2027 een totaalbeeld van wat de gemeente Utrecht de komende jaren wil gaan doen.

Daarnaast is een aantal actuele ontwikkelingen opgenomen die nog niet verwerkt waren in de Voorjaarsnota 2025, zoals de Meicirculaire van het gemeentefonds.

Geactualiseerd financieel beeld na Voorjaarsnota 2026

Tabel geactualiseerd financieel beeld 2027-2030

x € 1.000

Financieel beeld 2027-2030	2027	2028	2029	2030	Latere jaren
Eindsaldo VJN26 en Coalitieakkoord (na kasschuif)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Actualisatie					
A. Meicirculaire 2026	7.464	6.632	5.246	3.946	pm
B. Referentiekader	723	723	723	723	723
C. Storting in Algemene reserve t.b.v. weerstandsratio	-5.500				
D. SportUtrecht			-750	-1.000	-1.000
D.1 Taakstelling programma Levendige en gezonde stad			150	200	200
D.2 Verhogen taakstelling beleids- en managementfuncties			300	400	400
D.3 Aanvullen reserve frictiekosten organisatie	-500				
E. Voortzetten en uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken				-1.300	
F. Landelijke Vreemdelingenvoorziening	-1.300				
G. Overhead wonen	-122	-122	-122	-122	-122
H. Onderwijs jongeren van 18 jaar en ouder zonder papieren				-150	
I. Autonome ontwikkelingen VJN 2027		-7.233	-5.547	-2.697	-201
Begroting 2027	**765**	**0**	**0**	**0**	**0**
Storting / onttrekking algemene dekkingsreserve	-765	0	0	0	0
Totaal Programmabegroting 2027	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Actualisatie
De verwerking van het Coalitieakkoord 2026-2030 is per saldo budgettair neutraal. Het geactualiseerde financieel beeld laat de effecten van de meicirculaire zien en maakt inzichtelijk welke financiële knelpunten bij de begroting 2027 moeten worden opgelost. Hieronder worden deze ontwikkelingen en hun financiële consequenties nader toegelicht.

A. Meicirculaire
De meicirculaire verschijnt doorgaans nadat uw Raad de Voorjaarsnota 2026 heeft ontvangen. De programmabegroting 2027 is hiermee aangepast conform de Raadsbrief meicirculaire gemeentefonds 2026. Onze inkomsten uit het gemeentefonds veranderen door:

- Een opwaartse bijstelling van de prijscompensatie in het gemeentefonds, dit levert in 2027 ruim 35 miljoen euro op. Dat geld is ook nodig voor de interne compensatie voor lonen en prijzen, waardoor het per saldo geen extra financiële ruimte oplevert.

- Een lichte opwaartse bijstelling van het volume-accres in het gemeentefonds. Hierdoor ontvangen we in 2027 ongeveer 0,7 miljoen euro extra.

- De actualisatie van de landelijke maatstaven. Dat heeft een positieve impact op onze inkomsten van ongeveer 7 miljoen euro structureel in 2027;

- Per saldo leidt dit tot extra budgettaire ruimte in de komende jaren. Die extra ruimte is in 2027 7,5 miljoen euro en loopt de jaren erna af tot 3,9 miljoen euro.

B. Referentiekader
Op basis van een herberekening van onze aantallen ten behoeve van ons referentiekader valt er een structureel bedrag vrij van 0,7 miljoen euro.

C. Storting algemene reserve
Vanwege ons gestegen risicoprofiel komt onze weerstandsratio onder de 1,0 uit. Daarom is een extra storting van 5,5 miljoen euro nodig in de algemene reserve om ervoor te zorgen dat de weerstandsratio niet onder de ondergrens van 1,0 komt.

D. Sport Utrecht
De voorgenomen bezuiniging op SportUtrecht heeft een groter effect dan voorzien, mede vanwege een cofinancieringsconstructie met het Rijk. Naar aanleiding van signalen uit uw raad, brieven van partners in de stad en gesprekken met zowel partners als SportUtrecht, stellen we voor om de bezuiniging te verlagen ten opzichte van het coalitieakkoord. In deze begroting hebben we de bezuiniging verlaagd met 0,75 miljoen euro in 2029 en 1,0 miljoen euro structureel vanaf 2030. Deze bijstelling wordt gedeeltelijk gedekt vanuit het programma Levendige en gezonde stad (0,2 miljoen euro structureel) en een extra taakstelling op beleids- en managementfuncties (0,4 miljoen euro structureel). Het restant van 0,4 miljoen euro met structureel effect wordt verwerkt ten laste van het begrotingssaldo in de begroting 2027. Er resteert op SportUtrecht een structurele bezuiniging van 0,5 miljoen euro vanaf 2030. Naar verwachting zal ook de cofinanciering met 0,2 tot 0,3 miljoen euro afnemen.

Door het verder verhogen van de structurele taakstelling op de ambtelijke organisatie ontstaat een tijdelijke financiële en organisatorische druk. Een eenmalige toevoeging aan de reserve frictiekosten met 0,5 miljoen euro is daarom nodig om de beoogde taakstelling daadwerkelijk te kunnen realiseren.

E. Voortzetten budgetten uitbreiden buurtagenda's, buurt- en wijkgericht werken
In het coalitieakkoord is het budget van 1,3 miljoen euro niet doorgetrokken voor de volledige collegeperiode. De intentie was om de middelen voor de volledige collegeperiode beschikbaar te

stellen. Daarom verhogen we dit budget incidenteel voor 2030 in het programma Betrouwbare overheid.

F. Het budget landelijke Vreemdelingenvoorziening (LVV)
De huidige prognoses laten zien dat de lasten vanaf 2027 structureel 1,3 miljoen euro hoger zullen uitvallen dan de verwachte baten. Om de komende periode zorgvuldig invulling te kunnen geven aan de afspraken met aanbieders en de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen, is een toereikend budget noodzakelijk. Gezien de urgentie en het feit dat bestaande contractuele verplichtingen en afspraken met partners niet kunnen wachten tot het integrale afwegingsmoment bij de voorjaarsnota 2027, wordt voor 2027 incidenteel budget toegekend.

G. Overhead wonen
Betreft ophoging van het overheadbudget voor de volgende beleidskeuzes: beroepenvoorrang, actieplan studentenhuisvesting, thuis voor iedereen en verhuisadviseur. Bij de financiële verwerking van het coalitieakkoord zijn de overheadkosten per abuis niet meegenomen. Daarom wordt het budget structureel verhoogd met 0,122 miljoen euro om deze kosten alsnog te dekken.

H. Onderwijs jongeren van 18 jaar en ouder zonder papieren
In het coalitieakkoord is het budget van 0,150 miljoen euro niet doorgetrokken voor de volledige collegeperiode. De intentie was om de middelen voor de volledige collegeperiode beschikbaar te stellen. Daarom wordt dit budget incidenteel voor 2030 opgehoogd in het programma Levendige en gezonde stad.

I. Autonome ontwikkelingen voorjaarnota 2027
Jaarlijks zijn er bij de Voorjaarsnota voor miljoenen euro’s aan knelpunten die we moeten oplossen. We hebben daar nu echter nog geen budget voor. Daarom willen we voor de Voorjaarsnota 2027 middelen reserveren om die knelpunten en autonome ontwikkelingen te kunnen dekken. Het gaat dan om de volgende bedragen: 7.233 miljoen euro voor 2028, 5.547 miljoen euro voor 2029, 2.697 miljoen euro voor 2030 en 0,2 miljoen euro voor de volgende jaren.

Algemene dekkingsreserve
Het saldo dat dan nog resteert, wordt zoals te doen gebruikelijk, verrekend met de algemene dekkingsreserve. Dat betekent dat er in 2027 een bedrag van 0,765 miljoen euro gestort wordt in de algemene dekkingsreserve.

Grondslagen PB 2027

Hieronder geven we de financiële kaders weer, waarbinnen de Programmabegroting 2027 is opgesteld.

Indexeringen

Het prijspeil in Nederland ligt niet vast. Loon- en prijsstijgingen hebben invloed op de koopkracht van de gemeente. Vandaar dat de gemeente daarop anticipeert en door middel van prognoses probeert de loon- en prijsstijging in de komende begroting te verdisconteren. We maken aan de lastenkant onderscheid tussen lonen en loonkosten, materiële kosten en subsidies.
Voor de lonen en loonkosten gaan we uit van de meest recent afgesloten CAO, of van de raming van de loonvoet sector overheid het Centraal Planbureau (CPB) wanneer de CAO niet voor het gehele jaar is afgesloten.
Voor de materiële kosten nemen we uit het Centraal Economisch Plan van het CPB de raming voor de materiële overheidsconsumptie (IMOC) als basis. Voor de kosten voor vergoedingen in het kader van de Wmo en de Jeugdzorg sluiten we aan bij de norm van de VNG. Deze bestaat uit een combinatie van de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA) en het prijsindexcijfer particuliere consumptie (PPC) in een verhouding van 90/10. Voor de gemeenschappelijke regelingen wordt aangesloten bij de ontwikkeling van de prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product (pBBP) in het gemeentefonds. De basis voor de indexatie van de subsidies is een combinatie van de loonvoet sector overheid en de materiële index.

De baten voor de loon- en prijsstijgingen krijgen we met name via het gemeentefonds. Daar zit een aparte vergoeding in voor de pBBP. Die pBBP hoeft echter niet overeen te komen met de daadwerkelijke kostenstijgingen bij gemeenten. Daarom heeft ons College als uitgangspunt dat de baten die we ontvangen via het gemeentefonds voor loon/prijsstijgingen in principe leidend is voor het beschikbare budget ten aanzien van de kostenstijgingen. Daarnaast houden we ook rekening met de extra opbrengsten van de eigen belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting, toeristen-, precario- en parkeerbelasting.

Wij hanteren de onderstaande percentages:

Omschrijving	Indexatie	Basis
Loonkosten	4,2%	loonvoet sector overheid
Materiële kosten	2,1%	IMOC
Vergoedingen Wmo en Jeugdzorg	3,7%	90% OVA en 10% PPC
Verbonden partijen	2,5%	pBBP
Subsidiebudgetten	3,6%	70% loonvoet sector overheid en 30% IMOC
Belastingen en heffingen	3,6%	70% loonkosten Utrecht en 30% IMOC

Omslagrente

Gemeenten financieren doorgaans niet per investering maar doen dit op totaalniveau. Hierdoor is er geen directe relatie tussen financiering en een betreffende investering. Zowel het jaarlijks bepalen van de omslagrente als het toerekenen van de rentelasten aan investeringen vindt plaats op basis van richtlijnen van het BBV. Op basis van die berekening is de omslagrente voor 2027 1,5%.

Gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2026 met geactualiseerde waarden van de verdeelmaatstaven.

Ontwikkelingen inwoners en woningen

De ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen zijn belangrijke parameters in de verdeling van de algemene uitkering gemeentefonds. Deze cijfers zijn daarnaast het uitgangspunt bij de berekening van bijvoorbeeld de opbrengst onroerendezaakbelastingen. Ze worden ook gebruikt in de berekening van de benodigde maatschappelijke voorzieningen in het kader van de groei van de stad.

Omschrijving	2027	2032
Inwoners	381.649	406.961

Omschrijving	2026-2030	2031-2035	2036-2040
Woningen	13.991	16.356	13.136

Structureel sluitende begroting

Ieder jaar wordt een meerjarenbegroting opgesteld die structureel sluitend is: de structurele baten zijn elk jaar hoger dan of gelijk aan de structurele lasten.

Financiële kengetallen

Ten aanzien van de financiële kengetallen gebruiken we de volgende uitgangspunten:

- De solvabiliteit kent een signaalwaarde van 20% en een minimale omvang van 15%. Om ook in 2040 boven die grens te blijven storten we vanaf de begroting 2027 jaarlijks circa €10 miljoen in de reserves gestort.
- De schuld bedraagt maximaal 130% van de begroting om de rentelast te beperken
- We voeren een investeringsplafond in voor de nieuwe investeringen van €300 miljoen. Dat bedrag indexeren we jaarlijks met de groei van de begroting. Halverwege de coalitieperiode evalueren we dit.

We zorgen voor voldoende buffers voor financiële tegenvallers

Het uitgangspunt ten aanzien van de weerstandsratio wordt gehandhaafd: deze beweegt zich binnen de bandbreedte van 1,0 en 1,5. Dreigt de ratio onder de 1,0 te komen, dan worden de reserves aangevuld tot minimaal 1,0.

We maken het aantal reserves overzichtelijker

Er komt beter zicht op alle reserves (‘potjes geld’), die waar mogelijk worden ingezet. Het aantal reserves wordt verminderd, in lijn met motie 551 (2026), in samenspraak met de Adviescommissie Controle en Financiën. Hoeveel reserves behouden blijven, is nog niet bepaald.

We gaan zo realistisch mogelijk ramen

Om het jaarrekeningresultaat dichter bij de begroting te brengen, wordt de raming voor de eerste jaren met €10 miljoen bijgesteld (aflopend op de middellange termijn) en wordt een correctie toegepast op het tempo van investeringen, om rekening te houden met vertraging bij uitvoering en netcongestie.

We zorgen voor financiële degelijkheid

Risico's, bijvoorbeeld op het terrein van jeugdhulp of netcongestie, worden opgevangen doordat jaarlijks een storting in de reserves wordt gedaan en het weerstandsvermogen op peil wordt gehouden.

We proberen verdere lastenverhogingen en bezuinigingen te voorkomen

Nieuwe tegenvallers worden in beginsel binnen de eigen portefeuille opgelost. Zijn de financiële problemen daarvoor te groot, dan wordt gekeken of de tegenvallers binnen het begrotingsprogramma opgelost kunnen worden, of dat de realisatie van investeringen of de storting in de reserves een

oplossing biedt. Lukt ook dat niet, dan wordt het onderdeel van de integrale afweging, waarbij preventie wordt ontzien en kapitaalvernietiging wordt voorkomen.

We voeren ongedekte moties niet uit
Moties en voorstellen waarvoor geen dekking is aangegeven, worden niet uitgevoerd.

We zorgen voor geld om knelpunten mee op te vangen
Het volume-accres (de jaarlijkse groei van het Gemeentefonds vanwege economische groei) wordt beschikbaar gehouden om knelpunten bij de Voorjaarsnota op te lossen.

Geprognosticeerde balans

x € 1.000

ACTIVA	Gerealiseerde stand per 31-12-2025	Prognose stand per 31-12-2026	Prognose stand per 31-12-2027	Prognose stand per 31-12-2028	Prognose stand per 31-12-2029	Prognose stand per 31-12-2030
Immateriële vaste activa	7.820	7.820	7.820	7.820	7.820	7.820
Materiële vaste activa	2.198.664	2.370.624	2.520.366	2.732.587	2.951.491	3.186.660
Financiële vaste activa	45.466	45.142	41.371	40.954	40.627	40.374
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	13.189	13.189	13.189	13.189	13.189	13.189
Leningen aan deelnemingen	0	0	0	0	0	0
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen UG	32.070	31.746	27.975	27.558	27.231	26.978
Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	207	207	207	207	207	207
Bijdrage aan activa van derden	0	0	0	0	0	0
Voorraden	99.318	70.743	88.447	115.337	124.982	141.817
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	177.071	156.028	157.638	159.248	160.857	162.467
Vorderingen op openbare lichamen	95.441	84.920	85.724	86.529	87.334	88.139
Uitzettingen in 's Rijks Schatkist	0	0	0	0	0	0
RC's met niet-fin instellingen	8.102	8.102	8.102	8.102	8.102	8.102
Overige vorderingen	73.528	63.007	63.811	64.616	65.421	66.226
Overige uitzettingen	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	4.096	112	780	937	46	78
Overlopende activa	109.587	97.872	101.339	104.805	108.272	111.738
Totaal activa	**2.642.022**	**2.748.343**	**2.917.761**	**3.161.687**	**3.394.096**	**3.650.954**

x € 1.000

PASSIVA	Gerealiseerde stand per 31-12-2025	Prognose stand per 31-12-2026	Prognose stand per 31-12-2027	Prognose stand per 31-12-2028	Prognose stand per 31-12-2029	Prognose stand per 31-12-2030
Eigen vermogen	675.759	623.189	727.703	732.754	779.287	818.770
Voorzieningen	113.337	171.795	227.727	277.630	327.533	374.936
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	1.121.409	1.334.409	1.336.409	1.461.409	1.569.409	1.706.409
Obligatieleningen	151.000	151.000	151.000	151.000	101.000	51.000
Onderhandse leningen van openbare lichamen	115.000	115.000	115.000	115.000	115.000	115.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	838.000	1.051.000	1.053.000	1.178.000	1.336.000	1.523.000
Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	0	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0	0
Voor derden belegde gelden	204	204	204	204	204	204
Waarborgsommen	17.205	17.205	17.205	17.205	17.205	17.205
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	162.347	136.290	107.234	135.178	127.123	124.067
Bank en giro	233	0	0	0	0	0
Kasgeldleningen	131.500	105.000	79.000	110.000	105.000	105.000
Overige kortlopende schulden	30.614	31.290	28.234	25.178	22.123	19.067
Overlopende passiva	569.170	482.660	518.688	554.716	590.744	626.772
Totaal passiva	**2.642.022**	**2.748.343**	**2.917.761**	**3.161.687**	**3.394.096**	**3.650.954**

Overzicht Reserves

Stand en verloop reserves

De totaaltabel Reserves laat het verloop van de algemene reserves en de bestemmingsreserves per programma zien. De toelichting op de reserves is te vinden in de bijlage toelichting reserves..

Belangrijkste uitgangspunten

- Reserves zijn uitgestelde begrotingsposten die zijn gereserveerd om te dienen als financiële dekking voor toekomstige lasten
- In principe zijn middelen in een reserve gereserveerd voor het beleidsdoel waar de Raad het voor heeft bestemd. Mocht de Raad de bestemming van deze middelen willen wijzigen is hier een Raadsbesluit voor nodig. In het geval dat er verplichtingen zijn afgesloten binnen de reserve, is het niet mogelijk dit verplichte budget elders te alloceren.
- Financiële middelen in een reserve behoren tot het eigen vermogen van de gemeente
- Er zitten geen wettelijke restricties aan reserves, behalve dat ze niet negatief mogen zijn
- In het algemeen worden twee typen reserves onderscheiden:
    - Algemene reserve: bestaat uit de algemene dekkingsreserve en de algemene risicoreserve.
        - Algemene dekkingsreserve: Hiervan is de bestemming door de Gemeenteraad nog niet vastgesteld. De algemene dekkingsreserve wordt ook gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming.
        - Algemene risicoreserve: dient als buffer om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.
    - Bestemmingsreserves: reserves met een specifiek, door de Raad vastgesteld (beleids-)doel, die alleen aan dat doel mogen worden besteed
- Het budget binnen een reserve kan vrij besteedbaar worden in een aantal gevallen:
    - De looptijd van de reserve is op het eind;
    - de desbetreffende reserve is 4 jaar niet gemuteerd is;
    - de Raad heft de reserve op door middel van een Raadsbesluit
- Over het algemeen wordt geen interne rente toegevoegd aan reserves tenzij de raad bij instelling van een reserve gemotiveerd anders besluit.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Nota Reserves	2019	Een classificatie met kenmerken van de verschillende type reserves, met een uitleg van de spelregels voor het instellen, muteren en opheffen van een reserve.

x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g = e+f	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Algemene dekkingsreserve	25.202	14.317	39.519	-16.539	22.981	108.612	131.593	3.683	135.276	27.814	163.091	-1.869	161.222
Algemene Reserve	79.827	0	79.827	0	79.827	5.500	85.327	0	85.327	0	85.327	0	85.327
Totaal Algemene reserve	**105.029**	**14.317**	**119.346**	**-16.539**	**102.808**	**114.112**	**216.920**	**3.683**	**220.603**	**27.814**	**248.418**	**-1.869**	**246.549**
Betrouwbare overheid	373	2.088	2.461	0	2.461	0	2.461	0	2.461	0	2.461	0	2.461
Ontwikkeling en wonen voor iedereen	144.267	5.933	150.200	-4.831	145.369	-9.272	136.096	-1.779	134.318	406	134.724	14.947	149.671
Klimaatvriendelijke stad	12.425	0	12.425	-969	11.456	-444	11.012	-312	10.700	0	10.700	100	10.800
Duurzame bereikbaarheid	68.162	0	68.162	-10.081	58.081	-8.006	50.075	2.809	52.884	12.270	65.154	33.389	98.543
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	30.409	-946	29.463	-347	29.116	-1.151	27.965	-768	27.197	789	27.986	-601	27.385
Veilige stad	301	0	301	0	301	0	301	0	301	0	301	0	301
Passende ondersteuning en opvang	3.247	0	3.247	-2.703	544	-120	424	0	424	0	424	0	424
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	13.108	358	13.466	900	14.366	-1.400	12.966	0	12.966	0	12.966	0	12.966
Kansrijk opgroeien	27.250	2.000	29.250	0	29.250	0	29.250	0	29.250	0	29.250	0	29.250
Levendig en gezonde stad	48.608	-3.390	45.218	20.430	65.648	2.141	67.789	-125	67.664	1.475	69.139	1.475	70.614

x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
Algemene middelen en overhead	33.439	100	33.539	-7.140	26.399	2.416	28.815	-551	28.264	2.713	30.977	2.713	33.690
Vaste activa	134.570	0	134.570	2.821	137.390	6.238	143.629	2.094	145.723	1.065	146.787	-10.672	136.115
Totaal Bestem-mingsreserves	**516.159**	**6.143**	**522.302**	**-1.920**	**520.381**	**-9.598**	**510.783**	**1.368**	**512.152**	**18.718**	**530.869**	**41.351**	**572.220**
Totaal reserves per programma	**621.188**	**20.460**	**641.648**	**-18.459**	**623.189**	**104.514**	**727.703**	**5.051**	**732.755**	**46.532**	**779.287**	**39.482**	**818.769**

Overzicht Voorzieningen

Stand en verloop voorzieningen

In dit hoofdstuk laten we het verloop van de voorzieningen per programma zien. In de bijlage Toelichting Voorzieningen bij deze begroting wordt een nadere toelichting op de voorzieningen gegeven.

Belangrijkste uitgangspunten

- Voorzieningen hebben een verplicht karakter en bevatten wettelijke bepalingen en restricties waardoor ze niet vrij te besteden zijn door de Raad.
- De volgende categorieën voorzieningen mogen getroffen worden volgens de wettelijke bepalingen:
    - **Verplichtingen en verliezen:** wanneer verplichtingen en verliezen verwacht worden waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten, moet een voorziening worden getroffen
    - **Risico's:** wanneer risico's ontstaan door verwachte verplichtingen of verliezen, maar de omvang toch redelijkerwijs te schatten is, moet een risicovoorziening worden gevormd
    - **Egalisatie:** een egalisatievoorziening dient om kosten verdeeld over meerdere begrotingsjaren, met de oorsprong in het huidige begrotingsjaar, gelijkmatig te verdelen over een aantal begrotingsjaren
    - **Toekomstige vervangingsinvesteringen:** de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven
    - **Middelen van derden:** wanneer middelen van derden verkregen worden die specifiek besteed moeten worden, moet een voorziening worden getroffen. Voorschotbedragen vanuit de EU en de overheid zijn hiervan uitgesloten
- Voorzieningen vallen onder het vreemd vermogen omdat de gemeente niet vrij over de middelen kan beschikken.
- Minstens eenmaal per jaar wordt getoetst of de omvang van de voorziening overeenkomt met de verplichte uitgaven.
- Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Nota Reserves	2019	Verplichtingen van voorzieningen, en de verschillen tussen reserves en voorzieningen

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
	a	b	c=a+b	d	e=c+d	f	g=e+f	h	i=g+h	j	k=i+j
Ontwikkelen en Wonen voor iedereen	35.056	0	35.056	0	35.056	0	35.056	0	35.056	0	35.056
Verplichtingen en verliezen	**35.056**	**0**	**35.056**	**0**	**35.056**	**0**	**35.056**	**0**	**35.056**	**0**	**35.056**
Betrouwbare overheid	11.386	190	11.576	190	11.766	190	11.956	190	12.146	190	12.336
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	927	0	927	0	927	0	927	0	927	0	927
Algemene Middelen en Overhead	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550
Risico's	**17.863**	**190**	**18.053**	**190**	**18.243**	**190**	**18.433**	**190**	**18.623**	**190**	**18.813**
Duurzame Bereikbaarheid	2.080	1.634	3.714	1.634	5.348	1.634	6.982	1.634	8.616	1.634	10.250
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	5.574	20.399	25.973	18.872	44.845	13.343	58.188	13.343	71.531	13.343	84.874
Levendige en gezonde stad	9.056	14.664	23.720	13.664	37.384	13.164	50.548	13.164	63.712	10.664	74.376
Egalisatievoorzieningen	**16.710**	**36.697**	**53.407**	**34.170**	**87.577**	**28.141**	**115.718**	**28.142**	**143.859**	**25.641**	**169.500**

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	34.164	21.127	55.291	21.127	76.418	21.127	97.545	21.127	118.672	21.127	139.799
Toekomstige vervangingsinvesteringen	**34.164**	**21.127**	**55.291**	**21.127**	**76.418**	**21.127**	**97.545**	**21.127**	**118.672**	**21.127**	**139.799**
Ontwikkelen en Wonen voor iedereen	7.381	0	7.381	0	7.381	0	7.381	0	7.381	0	7.381
Duurzame Bereikbaarheid	67	-10	57	-10	47	-10	37	-10	27	-10	17
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	2.095	455	2.550	455	3.005	455	3.460	455	3.915	455	4.370
Van derden verkregen middelen	**9.543**	**445**	**9.988**	**445**	**10.433**	**445**	**10.878**	**445**	**11.323**	**445**	**11.768**
Totaal Voorzieningen	**113.336**	**58.459**	**171.795**	**55.932**	**227.727**	**49.903**	**277.630**	**49.903**	**327.533**	**47.403**	**374.936**

Overzicht Taakvelden

De taakveldoverzichten zijn een wettelijke verplichting om deze op te nemen in de Programmabegroting.

Onderstaand taakveldoverzicht is op basis van de programma-indeling van de gemeente Utrecht

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
Betrouwbare overheid							
0.1	Bestuur	1.024	16.279	-15.255	0	0	0
0.2	Burgerzaken	9.735	16.837	-7.102	0	0	0
0.4	Overhead	0	10.428	-10.428	0	0	0
5.4	Musea	68	4.036	-3.967	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	256	-256	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.897	22.114	-17.217	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen							
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	4.000	4.000	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	0	-5.525	5.525	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23.917	6.821	17.096	0	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	277	9.975	-9.698	0	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	119.196	120.406	-1.210	6.860	3.339	0
8.3	Wonen en bouwen	27.933	60.935	-33.002	1.596	14.389	0
Klimaatvriendelijke stad							
7.4	Milieubeheer	6.540	31.776	-25.236	0	444	0
Duurzame bereikbaarheid							
0.63	Parkeerbelasting	82.223	22.617	59.607	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	0	-966	966	0	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	4.942	27.533	-22.590	9.107	12.412	0
2.2	Parkeren	18.521	30.348	-11.827	474	3.097	0

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
2.5	Openbaar vervoer	6.806	12.979	-6.173	10.270	5.980	0
7.4	Milieubeheer	522	6.021	-5.499	0	2.177	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed							
1.2	Openbare orde en veiligheid	90	3.169	-3.079	0	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	116.303	95.849	20.454	100.000	0	0
2.3	Recreatieve havens	863	812	51	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	1.174	1.307	-133	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	970	694	276	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	392	8.927	-8.534	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2	42.817	-42.815	2.538	0	0
7.2	Riolering	52.376	39.527	12.849	0	0	0
7.3	Afval	85.084	66.423	18.661	0	0	0
7.4	Milieubeheer	3.893	13.158	-9.265	141	35	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.608	2.504	-895	0	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	0	3.563	-3.563	0	1.277	0
8.3	Wonen en bouwen	0	76	-76	0	0	0
Veilige stad							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	39.495	-39.495	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.520	40.688	-39.168	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	3	-3	0	0	0
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	-950	950	0	0	0
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	26.183	-26.183	0	120	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo	0	10.919	-10.919	0	0	0
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	3.237	23.401	-20.164	0	0	0
6.712	Begeleiding (Wmo)	0	28.092	-28.092	0	0	0

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
6.713	Dagbesteding (Wmo)	0	6.765	-6.765	0	0	0
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	13.280	-13.280	0	0	0
6.71b	Begeleiding (Wmo)	0	-215	215	0	0	0
6.791	PGB Wmo	0	8.742	-8.742	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	1.521	97.819	-96.298	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	66	50.386	-50.320	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best							
0.64	Belastingen overig	156	153	4	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	0	5.589	-5.589	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	-251	251	0	0	0
3.4	Economische promotie	768	28.260	-27.492	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	189.057	258.134	-69.077	0	1.000	0
6.4	WSW en beschut werk	0	20.095	-20.095	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	31.702	-31.702	0	400	0
7.4	Milieubeheer	2	1.759	-1.758	0	0	0
Kansrijk opgroeien							
4.2	Onderwijshuisvesting	3.285	68.687	-65.402	0	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	19.475	53.439	-33.964	0	0	0
5.6	Media	0	21.416	-21.416	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	14.551	-14.551	0	0	0
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	46	-46	0	0	0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	28.086	-28.086	0	0	0
6.72a	Jeugdzorg begeleiding	0	130	-130	0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	96.995	-96.995	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	54	-54	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	9.584	-9.584	0	0	0

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	3.172	-3.172	0	0	0
6.792	PGB Jeugd	0	2.620	-2.620	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	0	14.921	-14.921	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	0	62	-62	0	0	0
Levendige en gezonde stad							
3.4	Economische promotie	0	100	-100	0	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.495	5.220	-725	0	0	0
5.1	Sportbeleid en activering	510	8.851	-8.341	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	17.599	50.741	-33.142	0	0	0
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	68.141	-68.141	630	309	0
5.4	Musea	0	1.753	-1.753	0	0	0
5.6	Media	0	807	-807	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	932	77.265	-76.333	0	1.800	0
7.1	Volksgezondheid	2.943	35.805	-32.861	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	34.646	29.257	5.389	4.250	0	0
Algemene Middelen en Overhead							
0.4	Overhead	4.851	279.753	-274.902	915	1.444	0
0.5	Treasury	1.939	-6.553	8.492	0	0	0
0.61	OZB woningen	88.480	5.273	83.207	0	0	0
0.62	OZB niet-woningen	188.442	1.244	187.199	0	0	0
0.64	Belastingen overig	856	308	548	0	0	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	1.165.438	0	1.165.438	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	7.650	-18.459	26.109	49.611	33.213	0
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	255	-255	0	0	0
3.4	Economische promotie	12.992	0	12.992	0	0	0

x €1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
Totaal	**2.324.221**	**2.219.265**	**104.956**	**186.393**	**81.438**	**0**

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Onderstaand taakveldoverzicht is op basis van de indeling in Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en Gemeenten.

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	1.024	16.279	-15.255	0	0	0
0.2	Burgerzaken	9.735	16.837	-7.102	0	0	0
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	4.000	4.000	0	0	0	0
0.4	Overhead	4.851	290.181	-285.330	915	1.444	0
0.5	Treasury	1.939	-6.553	8.492	0	0	0
0.61	OZB woningen	88.480	5.273	83.207	0	0	0
0.62	OZB niet-woningen	188.442	1.244	187.199	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	82.223	22.617	59.607	0	0	0
0.64	Belastingen overig	1.012	460	552	0	0	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	1.165.438	0	1.165.438	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	7.650	-24.949	32.599	49.611	33.213	0
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	255	-255	0	0	0
Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	39.495	-39.495	0	0	0

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.610	43.857	-42.247	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat							
2.1	Verkeer en vervoer	121.245	123.382	-2.136	109.107	12.412	0
2.2	Parkeren	18.521	30.348	-11.827	474	3.097	0
2.3	Recreatieve havens	863	812	51	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	1.174	1.307	-133	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	6.806	12.979	-6.173	10.270	5.980	0
Economie							
3.1	Economische ontwikkeling	0	5.589	-5.589	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23.917	6.570	17.347	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	970	694	276	0	0	0
3.4	Economische promotie	13.761	28.360	-14.600	0	0	0
Onderwijs							
4.2	Onderwijshuisvesting	3.285	68.687	-65.402	0	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	23.970	58.659	-34.689	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie							
5.1	Sportbeleid en activering	510	8.851	-8.341	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	17.599	50.741	-33.142	0	0	0
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	68.141	-68.141	630	309	0
5.4	Musea	68	5.789	-5.721	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	392	8.927	-8.534	0	0	0
5.6	Media	0	22.222	-22.222	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2	43.073	-43.071	2.538	0	0
Sociaal domein							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.829	113.933	-108.104	0	1.800	0

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	-904	904	0	0	0
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	26.183	-26.183	0	120	0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	28.086	-28.086	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	189.057	258.134	-69.077	0	1.000	0
6.4	WSW en beschut werk	0	20.095	-20.095	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	31.702	-31.702	0	400	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo	0	10.919	-10.919	0	0	0
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	3.237	23.401	-20.164	0	0	0
6.712	Begeleiding (Wmo)	0	28.092	-28.092	0	0	0
6.713	Dagbesteding (Wmo)	0	6.765	-6.765	0	0	0
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	13.280	-13.280	0	0	0
6.71b	Begeleiding (Wmo)	0	-215	215	0	0	0
6.72a	Jeugdzorg begeleiding	0	130	-130	0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	96.995	-96.995	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	54	-54	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	9.584	-9.584	0	0	0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	3.172	-3.172	0	0	0
6.791	PGB Wmo	0	8.742	-8.742	0	0	0
6.792	PGB Jeugd	0	2.620	-2.620	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	1.521	97.819	-96.298	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	66	50.386	-50.320	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	0	14.921	-14.921	0	0	0
Volksgezondheid en milieu							
7.1	Volksgezondheid	2.943	35.866	-32.923	0	0	0
7.2	Riolering	52.376	39.527	12.849	0	0	0
7.3	Afval	85.084	66.423	18.661	0	0	0

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
7.4	Milieubeheer	10.957	52.715	-41.758	141	2.656	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.608	2.504	-895	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
8.1	Ruimte en leefomgeving	277	13.538	-13.261	0	1.277	0
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	119.196	120.406	-1.210	6.860	3.339	0
8.3	Wonen en bouwen	62.579	90.268	-27.689	5.846	14.389	0
Totaal		**2.324.221**	**2.219.265**	**104.956**	**186.393**	**81.438**	**0**

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Berekening EMU-saldo

x € 1.000

	Omschrijving	2026 geactualiseerd beeld	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-52.570	104.514	5.051	46.533	39.483
2	Mutatie (im)materiële vaste activa (1)	171.960	149.742	212.220	218.905	235.168
3	Mutatie voorzieningen (2)	58.458	55.932	49.903	49.903	47.403
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie) (3)	-28.575	17.704	26.890	9.645	16.835
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-137.498**	**-6.999**	**-184.157**	**-132.114**	**-165.117**

Berekening EMU-saldo = post 1 – 2 + 3 – 4 – 5

Toelichtingen:
(1) Investeringsuitgaven minus afschrijvingen minus bijdragen van derden plus inkomsten uit desinvesteringen.
(2) Dotaties aan voorzieningen minus onttrekkingen aan voorzieningen.
(3) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken en dergelijke minus verkopen van grond, beide voor zover niet in exploitatie verantwoord.

Bijlagen

Toelichting Reserves

Betrouwbare overheid

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Reserve Verkiezingen	373	2.088	2.461	0	2.461	0	2.461	0	2.461	0	2.461	0	2.461
Betrouwbare overheid	**373**	**2.088**	**2.461**	**0**	**2.461**	**0**	**2.461**	**0**	**2.461**	**0**	**2.461**	**0**	**2.461**

Betrouwbare overheid

Reserve Verkiezingen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-1992

Waarom is de reserve ingesteld	Doel van deze reserve: Egalisatie voor de kosten die met verkiezingen samenhangen én 'parkeerplaats' voor het budget voor de waterschapsverkiezing welke we jaarlijks via het gemeentefonds ontvangen. Het faciliteren en organiseren van verkiezingen is een structurele taak van wijken en Publiekszaken waar jaarlijks in de exploitatiebegroting een structureel budget beschikbaar voor is. In 2026 is dit budget bij de hervormingsbezuinigingen structureel met 0,25 miljoen verlaagd. In een jaar waarin er geen verkiezingen zijn, wordt dit budget, na aftrek van de vaste jaarlijkse kosten, gestort in de reserve. In een verkiezingsjaar gebruiken we de reserve ter dekking van de bezuiniging en uitgaven die we niet uit het structurele budget gedekt kunnen worden. In 2027 onttrekken we het gereserveerde budget voor de waterschapsverkiezing.
Toelichting op het verloop	In 2026 was er geen reguliere verkiezing. Bij de resultaatbestemming 2026 is het overgebleven budget gestort in de egalisatiereserve. Het via de gemeentefonds ontvangen budget voor de waterschapsverkiezing wordt in de reserve gestort. Door de hervormingsbezuinigingen is de exploitatiebegroting van verkiezingen met 0,25 miljoen gekort. Deze korting op het exploitatiebudget wordt jaarlijks opgevangen door een onttrekking aan de egalisatiereserve bij de resultaatbestemming. In 2027 wordt het gereserveerde budget voor de waterschapsverkiezing aan de reserve onttrokken.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Europese subsidies	343	0	343	-343	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grondexploitatie	83.130	0	83.130	3.083	86.213	3.488	89.700	6.907	96.608	8.380	104.988	20.280	125.268
Investeringsimpuls RSU	35.928	0	35.928	-7.796	28.132	-12.041	16.091	-7.967	8.124	-7.255	869	-4.614	-3.745
Egalisatiereserve bouwleges	2.300	0	2.300	-1.053	1.247	0	1.247	0	1.247	0	1.247	0	1.247
Woonfonds	799	0	799	-500	299	0	299	0	299	0	299	0	299
Taakstelling inkoop LR	4.314	0	4.314	-719	3.595	-719	2.876	-719	2.157	-719	1.438	-719	719
Ondersteunen Handhaven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Betaalbaar wonen en woningbouwprojecten	12.847	5.933	18.780	2.497	21.277	0	21.277	0	21.277	0	21.277	0	21.277
Stimuleren Wooncoöperaties en col. woonv	2.880	0	2.880	0	2.880	0	2.880	0	2.880	0	2.880	0	2.880
Implementatie omgevingswet	1.726	0	1.726	0	1.726	0	1.726	0	1.726	0	1.726	0	1.726
Ontwikkeling en wonen voor iedereen	**144.267**	**5.933**	**150.200**	**-4.831**	**145.369**	**-9.272**	**136.096**	**-1.779**	**134.318**	**406**	**134.724**	**14.947**	**149.671**

Ontwikkeling en wonen voor iedereen

Europese subsidies

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.185
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2006
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de begroting 2025 is besloten om de reserve Europese subsidies voor de risicoreservering op te heffen. Het restant is voor technische bijstand voor 'Kansen voor West' (gemeente Rotterdam).
Toelichting op het verloop	Deze reserve wordt opgeheven na de mutatie in 2026, derhalve geen toelichting voor 2027 en verder.

Grondexploitatie

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	N.V.T.
Datum Raadsbesluit	1-7-2005

Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ten behoeve van het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en ten behoeve van het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De ontwikkeling van de reserve grondexploitaties wordt in het MPR toegelicht. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	In 2027 wordt 3,372 miljoen euro onttrokken aan de reserve in verband met de jaarlijkse afdracht aan de algemene middelen (2,340 miljoen euro), promotie en acquisitie (0,080 miljoen euro), dekking product gebiedsmanagement (0,752 miljoen euro) en mobiliteit in Dichterswijk (0,200 miljoen euro). Er wordt er 6,860 miljoen euro gedoteerd aan de reserve. Dit betreffen de middelen die in de Voorjaarsnota's 2017 en 2018 en in de Programmabegroting 2021 zijn bestemd voor Lombokplein en doorvaarbare Leidsche Rijn (0,400 miljoen euro) en de winstafdracht grondexploitatie Leidsche Rijn Uitvoeringsprogramma (1,154 miljoen euro). In het coalitieakkoord 2026-2030 zijn structurele middelen bestemd voor actief grondbeleid en betaalbaar wonen. In 2027 wordt er 5,306 miljoen euro gestort in de reserve grondexploitaties.

Investeringsimpuls RSU

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	60.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2016
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is bestemd voor vastgestelde projecten die bijdragen aan het realiseren van de ruimtelijke ambities uit de RSU 2040. In het coalitieakkoord 2022-2026 zijn deze projecten onderdeel van het investeringspakket Groei in Balans. De ontwikkeling van de reserve Investeringsimpuls RSU wordt jaarlijks toegelicht bij de actualisatie van het MPR. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Er wordt 1,596 miljoen euro gedoteerd aan de reserve conform besluitvorming Voorjaarsnota 2016 en Programmabegroting 2021. Hiervan is 1,239 miljoen euro bestemd voor projecten in de binnenstad, voor fietsmaatregelen gekoppeld aan gebiedsontwikkeling en voor sanitaire voorzieningen. Volgens het investeringspakket Groei in Balans en conform besluitvorming Voorjaarsnota 2023 is 0,290 miljoen euro bestemd voor de icoonprojecten Paardenveld, Tuinen van Moreelse en Maarschalkerweerd. Er wordt 13,637 miljoen euro onttrokken aan de reserve om de lasten op het product Investeringsimpuls RSU te dekken.

Egalisatiereserve bouwleges

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050

Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.300
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	15-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	De egalisatiereserve bouwleges is ingesteld om schommelingen tussen kosten en opbrengsten van omgevingsvergunningen op te vangen, waarbij overschotten worden toegevoegd en tekorten worden gedekt. Hiermee blijft de meerjarige kostendekkendheid en stabiliteit van de legestarieven geborgd.
Toelichting op het verloop	De leges omgevingsvergunningen zijn in 2027 naar verwachting niet kostendekkend. Hierdoor zal bij de eerste bestuursrapportage 2027 een voorstel worden gedaan voor een onttrekking. Op basis van de huidige prognose zal de egalisatiereserve bouwleges na de onttrekking volledig zijn uitgeput.

Woonfonds

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	19-3-2003
Waarom is de reserve ingesteld	Het Woonfonds wordt ingezet voor bijzondere doelgroepen en initiatieven die extra woonvoorzieningen vragen en niet in het reguliere pakket zijn opgenomen en het bevorderen van betaalbare koop in Utrecht.
Toelichting op het verloop	Op basis van verdere ontwikkeling van beleid komen we met voorstel voor onttrekkingen ten laste van deze reserve bij komende Bestuursrapportages.

Taakstelling inkoop LR

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	31-12-2031
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	21.536
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	27-6-2013
Waarom is de reserve ingesteld	In 2013 zijn de benodigde middelen voor de aan Leidsche Rijn opgelegde taakstelling in een bestemmingsreserve gestort.

Toelichting op het verloop	De taakstelling alsmede de onttrekking aan de reserve bedraagt jaarlijks 0,719 miljoen euro.

Ondersteunen Handhaven

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	1.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	5-4-2018
Waarom is de reserve ingesteld	In de raadsbrief van 5 april 2018 (kenmerkt 5234988) is de raad geïnformeerd over het revolverend principe in het kader van het handhavingsprogramma 2018. Daarbij is aangegeven dat Woonfraude kan leiden tot dwangsommen en boetes. Maar ook Handhaving in het kader van de horeca, kansspelen en seksinrichtingen, (ver)bouwen en slopen kan ook leiden tot dwangsommen en boetes. Deze geïnde dwangsommen en boetes worden via de begroting direct weer ingezet voor verdere handhavingsactiviteiten.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Betaalbaar wonen en woningbouwprojecten

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-5-2033
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	25.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2012
Waarom is de reserve ingesteld	Het realiseren van meer betaalbare woningen in het sociale en middenhuursegment en het op gang houden van woningbouwprojecten. Bij het Meerjaren Perspectief Ruimte wordt jaarlijks een vertrouwelijke bijlage ‘Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten Conversieregeling Erfpacht 2017)’ opgenomen met geïnventariseerde projecten als richtinggevend kader voor het nog te bestemmen bedrag in de reserve. Bij de Voorjaarsnota 2023 heeft de raad motie 291: Toekomstige inzet reserve betaalbaar wonen aangenomen over de toekomstige inzet van de reserve betaalbaar wonen. Bij besluitvorming over de toekomstige inzet van de reserve zullen wij rekening houden met deze motie. Deze reserve heeft een systeemafspraak.

Toelichting op het verloop	De reserve Betaalbaar Wonen is voor 17,580 miljoen euro bestemd. De projecten waarvoor de reserve wordt ingezet staan vermeld op pagina 22 van het MPR 2026. De geheime bijlage ‘Overzicht voorstellen betaalbaar wonen’ geeft de geïnventariseerde projecten weer als richtinggevend kader voor de nog te bestemmen bedragen (3,697 miljoen euro). De daadwerkelijke begroting wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd bij voorstellen over de financiële kaders van projecten.

Stimuleren Wooncoöperaties en col. woonv

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2040
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	7-11-2024
Waarom is de reserve ingesteld	Door de raad is 3,0 miljoen euro beschikbaar gesteld om wooncoöperaties en andere collectieve woonvormen mogelijk te maken. Bij de Tweede bestuursrapportage 2024 is besloten om het merendeel van dit budget (2,98 miljoen euro) te storten in de nieuw ingestelde bestemmingsreserve “Stimuleren Wooncoöperaties en collectieve woonvormen” (Raadsbesluit Tweede bestuursrapportage 2024). Doel van deze reserve is procesondersteuning van wooncoöperaties en Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) en het financieel haalbaar maken van deze initiatieven.
Toelichting op het verloop	Op basis van verdere ontwikkeling van beleid komen we met voorstel voor onttrekkingen ten laste van deze reserve bij komende Bestuursrapportages.

Implementatie omgevingswet

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2028
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	3.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-2025

Waarom is de reserve ingesteld	Het Rijk stelt financiële middelen ter beschikking om gemeenten te ondersteunen bij de invoering van de Omgevingswet (1 januari 2024 ingevoerd). De laatste tranche van deze middelen is opgenomen in de meicirculaire 2025. Met de financiële middelen uit de reserve worden de gemaakte kosten gedekt. De middelen zullen gefaseerd in de periode 2025 - 2028 worden ingezet conform een bestedingsplan. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Klimaatvriendelijke stad

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Utrechtse Energie	3.328	0	3.328	-969	2.359	-444	1.915	-312	1.603	0	1.603	100	1.703
Leningen Utrechtse Energie	4.057	0	4.057	0	4.057	0	4.057	0	4.057	0	4.057	0	4.057
Utrechtse energie aardgasvrije wijken	5.040	0	5.040	0	5.040	0	5.040	0	5.040	0	5.040	0	5.040
Algemene risicoreserve HVC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klimaatvriendelijke stad	**12.425**	**0**	**12.425**	**-969**	**11.456**	**-444**	**11.012**	**-312**	**10.700**	**0**	**10.700**	**100**	**10.800**

Klimaatvriendelijke stad

Utrechtse Energie

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	5-7-2012

Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ingesteld om de schommelingen in de uitgaven van de Energietransitie op te kunnen vangen waaronder cofinancieringsverplichtingen op verduurzamingsprojecten.
Toelichting op het verloop	In 2027 is 0,444 miljoen euro begroot om te onttrekken uit de reserve ter dekking van cofinancieringsverplichtingen.

Leningen Utrechtse Energie

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	1-1-2038
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	5.050
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	16-9-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Vanuit de beschikbaar gestelde budgetten voor Utrechtse Energie is een renteloze lening van vijftien jaar verstrekt aan het Energiefonds. Ook zijn er duurzaamheidsleningen aan inwoners en stimuleringsleningen aan vve's verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Deze reserve is voor de afdekking van het risico en een deel van de rentelasten.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Utrechtse energie aardgasvrije wijken

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	1-1-2036
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	8.740
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	20-6-2019
Waarom is de reserve ingesteld	Utrecht wil zo snel mogelijk klimaatneutraal zijn. Dat doet de gemeente door te kiezen voor een warmtevoorziening, die duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar is. Om geen oude gasleidingen meer te hoeven vervangen wordt er in Overvecht Noord gewerkt met duurzame alternatieven. De bestemmingsreserve is gevormd om op termijn grootschalige initiatieven te kunnen bekostigen. De reserve is gevoed vanuit de Rijksmiddelen voor de proeftuinen aardgasvrije wijken .
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Algemene risicoreserve HVC

Aard van de reserve	Risicoreserve

Looptijd t/m	31-12-2056
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	100.000
Minimum bedrag	100

Datum Raadsbesluit	26-2-2026
Waarom is de reserve ingesteld	Met het raadsbesluit van 26 februari 2026 om deel te nemen in het warmte en afvalbedrijf HVC is de gemeente Utrecht voor 10,7% aandeelhouder in HVC. Daarbij staat Utrecht ook garant voor 10,7% van de uitgezette leningen door HVC. De reserve dient voor het afdekken van het risico dat aanspraak wordt gedaan op de garantstelling die de gemeente voor 10,7% van de uitstaande leningen van HVC heeft afgegeven of voor wanneer de gemeente extra vermogen moet storten. De reserve staat weliswaar bij dit programma opgenomen maar is feitelijk onderdeel van de algemene risicoreserve (cfm. Raadsbesluit deelname HVC).
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder. Jaarlijks wordt de garantstellingsprovisie die vanuit HVC wordt ontvangen gestort in deze reserve.

Duurzame bereikbaarheid

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Parkeerexploitatie	14.477	0	14.477	-3.506	10.971	-2.566	8.405	-2.525	5.880	-3.566	2.314	-1.775	539
Meerjarige investeringen bereikbaarheid	53.685		53.685	-6.575	47.110	-5.440	41.670	5.334	47.004	15.836	62.840	35.164	98.004
Duurzame bereikbaarheid	**68.162**	**0**	**68.162**	**-10.081**	**58.081**	**-8.006**	**50.075**	**2.809**	**52.884**	**12.270**	**65.154**	**33.389**	**98.543**

Duurzame bereikbaarheid

Parkeerexploitatie

Aard van de reserve	Egalisatiereserve

Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Het doel van de egalisatiereserve parkeerexploitatie is om schommelingen in bepaalde baten of lasten tussen de jaren te egaliseren. Dit kunnen verwachte en onverwachte schommelingen zijn. De reserve heeft een plafond van maximaal 15% van de parkeerbaten. Begrote onttrekkingen in een jaar zullen alleen in werkelijkheid plaatsvinden wanneer dit nodig is voor een sluitende begroting. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Het saldo van de onttrekkingen en dotaties aan de parkeerreserve in 2027 is -2,566 miljoen euro. Het totaal van de dotaties is 0,588 miljoen euro en het totaal van de onttrekkingen is 3,153 miljoen euro. De voornaamste mutaties in 2027 zijn een begrote dotatie aan de parkeerreserve van 0,474 miljoen euro, afkomstig uit het begrote exploitatieresultaat van parkeergarage Springweg, en een begrote onttrekking van -2,923 miljoen euro ter dekking van het verwachte tekort op de parkeerexploitatie in 2027. Per saldo neemt de parkeerreserve hierdoor in 2027 af met 2,566 miljoen.

Meerjarige investeringen bereikbaarheid

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2040
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	151.446
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-2007
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Meerjarige investeringen Bereikbaarheid (reserve MIB) wordt ingezet voor de uitvoering van de meerjarige investeringsplannen uit het programma Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit. De fasering van de begrote uitgaven van projecten in het MPB hoeven niet gelijk te lopen met de beschikbare budgetten in een bepaald jaar. De verschillen worden verrekend met de reserve. Door vertraging of versnelling van projecten gedurende het jaar ontstaan er afwijkingen van het kasritme van de projecten. Deze fluctuaties worden met deze reserve opgevangen. Deze reserve heeft een systeemafspraak.

Toelichting op het verloop	De mutaties bestaan uit het saldo van baten en lasten op de meerjarige investeringen Bereikbaarheid. Een gedetailleerd overzicht van de projecten is opgenomen in de investeringsstaat van het programma bereikbaarheid. Ieder jaar wordt er budget vanuit de algemene middelen en subsidies (rijk/provincie) toegekend en worden nieuwe projecten geprogrammeerd. Voor nieuwe en bestaande projecten wordt de uitvoeringsplanning over de jaren geraamd. Omdat er een reserve is hoeven de uitgaven in een jaar niet gelijk te lopen met het beschikbare budget voor een jaar. Wordt er in een jaar meer uitgegeven, dan wordt er aan de reserve onttrokken en wordt er minder uitgegeven dan wordt er gedoteerd aan de reserve. De onttrekking en dotatie aan de reserve Bereikbaarheid voor de komende jaren is gebaseerd op de uitvoeringsplanning van de projecten. Vanwege de meerjarige projecten is gekozen voor dit “gesloten” systeem. De uitvoering van meerjarige projecten kan afwijken van de geplande uitvoering in een jaar en zal in een volgend jaar alsnog worden afgerond. Daarnaast zal in de toekomst de reserve toenemen omdat er jaarlijks 10 miljoen euro wordt gespaard voor de systeemsprong OV.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Reserve Aanpak Luchtmaatregelen	846	1.154	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000
Reserve Extra Groen	2.626		2.626	479	3.105	-1.216	1.889	-833	1.056	824	1.880	-566	1.314
Grondbank	597	0	597	0	597	0	597	0	597	0	597	0	597
Egalisatiefonds rioleringen	5.741	0	5.741	-891	4.850	0	4.850	0	4.850	0	4.850	0	4.850
Ophaaldienst	6.825	-2.100	4.725	0	4.725	0	4.725	0	4.725	0	4.725	0	4.725
Essentaksterfte 1002	750	0	750	0	750	0	750	0	750	0	750	0	750
Archeologisch opgravingen	1.411	0	1.411	0	1.411	0	1.411	0	1.411	0	1.411	0	1.411

Utrechts restauratiefonds (URF)	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279
Risicoreserve Bodem	1.812	0	1.812	100	1.912	100	2.012	100	2.112	0	2.112	0	2.112
Nedereindseplas	6.522	0	6.522	-35	6.487	-35	6.452	-35	6.417	-35	6.382	-35	6.347
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	**30.409**	**-946**	**29.463**	**-347**	**29.116**	**-1.151**	**27.965**	**-768**	**27.197**	**789**	**27.986**	**-601**	**27.385**

Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Reserve Aanpak Luchtmaatregelen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-1-2044
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	3.500
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	9-11-2023
Waarom is de reserve ingesteld	Doel van deze reserve is om schommelingen in de uitgaven op de maatregelen van het luchtmaatregelenpakket en emissieloos vervoer op te kunnen vangen. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Reserve Extra Groen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	7-6-2039
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	20-6-2019

Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het Meerjaren Groenprogramma wordt gewerkt met een jaarbudget, terwijl hierbij projecten voorkomen die een meerjarige uitvoer hebben. Hierdoor kunnen, binnen de jaarschijf, verschillen ontstaan waarbij de besteding van de budgetten wel al is verplicht. Deze reserve kan deze verschillen opvangen. Raadsbesluit Resultaatbestemming 2018 Raadsbesluit Tweede Bestuursrapportage 2024. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Jaarlijkse onttrekkingen en dotaties aan de reserve Extra Groen zijn gebaseerd op de kasritmes voor de uitvoeringsprojecten van Groen en Spelen, Sporten en Bewegen die zijn opgenomen in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026-2030.

Grondbank

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	1.000
Minimum bedrag	N.V.T.
Datum Raadsbesluit	16-7-2020
Waarom is de reserve ingesteld	De Grondbank voert een kostendekkende exploitatie (link instellingsbesluit). Met deze reserve worden de kosten gedekt die binnen de exploitatie niet kunnen worden opgevangen, zoals het risico van ernstig vervuilde grond of zwaardere milieueisen. Maar ook kosten zoals: voorraad- en verwerkingskosten van de grond, ontmantelingskosten van depots, herstel- en onderhoudskosten voor depot(s), ontwikkelingskosten reststoffenbank en bomenbank, kosten voor digitalisering, aanbesteden van de aannemer en kosten voor de tijdelijke opslag voor PFAS-houdende grond.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Egalisatiefonds rioleringen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	4.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	29-3-1988

Waarom is de reserve ingesteld	Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote stijgingen in de tarieven voor de rioolheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het komende jaar wordt van het lopende jaar besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van het lopende jaar besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve (Programma Water en Riolering Utrecht 2024-2028) en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Op dit moment zijn er geen mutaties begroot voor 2027 en verder. Na vaststelling van de Begroting 2027 en verordening rioolheffing wordt er naar waarschijnlijkheid een onttrekking begroot voor 2027 voor demping tariefstijging.

Ophaaldienst

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2005
Waarom is de reserve ingesteld	Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het komende jaar wordt bij de voorjaarsnota van het lopende jaar besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Essentaksterfte 1002

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	29-6-2017

Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Voorjaarsnota 2017 is de ernst van de Essentaksterfte en de gevolgen van deze ziekte inzichtelijk gemaakt. Gezien de onzekerheid over het verloop van de ziekte is toen besloten een bedrag van 5,0 miljoen euro beschikbaar te stellen en te storten in een reserve. Daarmee zijn wij naar verwachting in staat gedurende vijf jaren de noodzakelijke maatregelen uit te voeren en de gevolgen van het daadwerkelijke verloop van de ziekte in de praktijk te monitoren. Monitoring vindt jaarlijks plaats in augustus. Op basis van de daaruit voortvloeiende beheersmaatregelen wordt in het najaar opdracht verstrekt ten laste van het niet-verplichte deel van de reserve. De Raad wordt op de hoogte gehouden door middel van voortgangsrapportages. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder. In de tweede bestuursrapportage 2026 is wel een mutatie ingediend.

Archeologisch opgravingen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-1998
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve heeft twee doelen. Een deel is bestemd als egalisatiereserve van baten en lasten van de interne archeologische opdrachten. Daarnaast wordt een deel van deze reserve ingezet ten behoeve van het ontwikkelen van het cultuurcentrum Hoge Woerd, vooral ter dekking van een deel van de kapitaalslasten. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	De verrekening voor interne archeologische opdrachten vindt niet altijd plaats in hetzelfde boekjaar als het jaar waarin de lasten geboekt worden. Wanneer er een resultaat ontstaat wordt dit gestort in of onttrokken aan de reserve archeologische opgravingen.

Utrechts restauratiefonds (URF)

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2035
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	13.200
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-6-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Uit het Utrechts Restauratiefonds worden laagrentende leningen verstrekt ter ondersteuning van particuliere eigenaren. Het Restauratiefonds richt zich op de restauratie van gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden en op werkzaamheden voor energiebesparing in deze panden. De reserve is ingesteld ter dekking van het risico van de verstrekte leningen en de dekking van de rentekosten. In 2020 is het risicopercentage dat wordt gehanteerd verlaagd naar 75%.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Risicoreserve Bodem	
Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2043
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	29-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het Gebiedsplan bodem worden kosten gemaakt voor de monitoring van grondwaterverontreiniging, waarvoor budget is binnen de bodembegroting, en het treffen van maatregelen (zoals tegenbemalingen) ingeval de doelstellingen van het Gebiedsplan in gevaar zijn of dreigen te komen. Ook derden kunnen deelnemen aan het Gebiedsplan van de gemeente door middel van een bijdrageregeling. Saneringsverplichtingen van derden worden met de bijdrage overgedragen aan de gemeente. Ook de risico's worden overgedragen aan de gemeente; door deze bijdragen te reserveren kunnen de risico's worden gedekt.
Toelichting op het verloop	Er is een dotatie van 0,1 miljoen euro begroot, om de risico's van het huidige Gebiedsplan te dekken. Er wordt gewerkt aan een actualisatie van dit Gebiedsplan, waarbij ook de jaarlijkse storting opnieuw zal worden beoordeeld.
Nedereindseplas	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-1-2031
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	7.305
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	Het beschikbaar houden van middelen verkregen uit het aanvullend bodemconvenant 2018 voor de sanering en monitoringsverplichting van de Nedereindseplas.
Toelichting op het verloop	Er is een onttrekking begroot van 0,035 miljoen euro voor extra nazorgwerkzaamheden.

Veilige stad

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Projecten cameratoezicht	301	0	301	0	301	0	301	0	301	0	301	0	301
Veilige stad	**301**	**0**	**301**	**0**	**301**	**0**	**301**	**0**	**301**	**0**	**301**	**0**	**301**

Veilige stad

Projecten cameratoezicht

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	20-6-2003
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Cameratoezicht is in 2003 in het leven geroepen met als doel verplaatsingen van camera's bij herinrichtingen te kunnen dekken. In het beleidskader cameratoezicht 2023-2026, dat op 16 mei 2023 is vastgesteld door de raad, is opgenomen dat vanuit deze reserve bijgedragen kan worden aan het verplaatsen en weghalen van camera's.
Toelichting op het verloop	De doorlooptijd met betrekking tot de aanbesteding camera's is langer dan verwacht. We verwachten het resterende saldo van 0,301 miljoen euro de komende jaren in te zetten als overbrugging tot dat de aanbesteding rond is. Bij de Tweede Bestuursrapportage 2026 zal wederom een incidentele onttrekking worden voorgesteld om de hogere lasten te kunnen dekken. Na afronding van de aanbesteding zal een geactualiseerde begroting voorgelegd worden aan de raad.

Passende ondersteuning en opvang

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Hervormingen Sociaal Domein	3.247	0	3.247	-2.703	544	-120	424	0	424	0	424	0	424
Passende ondersteuning en opvang	**3.247**	**0**	**3.247**	**-2.703**	**544**	**-120**	**424**	**0**	**424**	**0**	**424**	**0**	**424**

Passende ondersteuning en opvang

Hervormingen Sociaal Domein

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2027
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	4.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-11-2024
Waarom is de reserve ingesteld	Dekken van incidentele lasten van specifieke projecten om randvoorwaarden te creëren waarbinnen de Hervormingen Sociaal Domein gerealiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld ontwikkelen nieuwe vormen van ondersteuning, training en ontwikkeling en uitvoeren van professionals en het projectmatig uitvoeren en uitrollen van werkvormen.

Toelichting op het verloop	Deze reserve wordt in 2027 ingezet voor het realiseren van diverse projecten zoals toegelicht in de bestuursrapportages. Voor de resterende middelen worden nieuwe voorstellen gedaan bij de Bestuursrapportages van 2027.

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Ontwikkelmaatschappij Utr (OMU)	7.000		7.000	900	7.900	0	7.900	0	7.900	0	7.900	0	7.900
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000
Werken naar werk	800	0	800	0	800	-400	400	0	400	0	400	0	400
Armoedebestrijding & schuldhulpverlening	3.082	0	3.082	0	3.082	-1.000	2.082	0	2.082	0	2.082	0	2.082
Impuls meerdaags bezoek	226	358	584	0	584	0	584	0	584	0	584	0	584

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	**13.108**	**358**	**13.466**	**900**	**14.366**	**-1.400**	**12.966**	**0**	**12.966**	**0**	**12.966**	**0**	**12.966**

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

Ontwikkelmaatschappij Utr (OMU)

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2035
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	7.900
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	8-7-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Om de groei van banen gelijk op te laten lopen met de groei van de stad is het nodig de komende jaren 70.000 arbeidsplaatsen te realiseren. Dit vraagt wat van het huidige aanbod aan werklocaties. In de programmabegroting 2021 is onder Maatregelen Corona ‘Werken, opleiden en begeleiden’ opgenomen dat we extra gerichte investering doen in de ROM en dat we bijdragen aan een herstructureringsfonds voor werklocaties van de Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU). Met deze maatregel nemen we proactief positie op werklocaties waar herontwikkeling voor de lange termijn kansen biedt voor de Utrechtse werkgelegenheid. Inzet van deze middelen zijn grotendeels revolverend. Doel van deze reserve is afdekking van dit risico (voor maximaal 50%).
Toelichting op het verloop	In 2026 heeft een storting in deze reserve plaatsgevonden van 0,9 miljoen euro, waarmee het maximumbedrag voor deze reserve is bereikt.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Ja

Maximum bedrag	3.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	De gemeente Utrecht is in 2020 medeoprichter van de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Regio Utrecht BV. Eén van de pijlers van de ROM is het ROM-participatiefonds. Doel van dit revolverende fonds is het aanjagen en ondersteunen van het innovatieve MKB bij het realiseren van hun groei en ontwikkeling. Hiermee wordt de ondernemersbasis in de regio versterkt en een aantrekkelijk economisch en vestigingsklimaat geschapen. De initiële fondsomvang is 22 miljoen euro, het aandeel van de gemeente Utrecht is 3 miljoen euro. De actuele fondsomvang is circa 77,5 miljoen euro, het aandeel van de gemeente Utrecht is hierin circa 9,25 miljoen euro. Doel van deze reserve is afdekking van dit risico en neutraliseren van de interne rente die wordt gerekend over het FVA Kapitaalverstrekking aan deelnemingen.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Werken naar werk

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	1.200
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-7-2024
Waarom is de reserve ingesteld	Middelen die bijdragen aan het stimuleren van omscholing naar een beroep in een kansrijke sector (ICT, zorg, bouw &techniek, onderwijs of circulariteit)
Toelichting op het verloop	In 2027 is een onttrekking vanuit de reserve Werken naar Werk begroot ten behoeve van de beleidsnota Arbeidsmarkt.

Armoedebestrijding & schuldhulpverlening

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2027
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	7.500
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2023

Waarom is de reserve ingesteld	Vanwege de koopkrachtcrisis en het toenemende gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening wordt de reserve gevormd. Extra inzet en knelpunten in het kader van armoederegelingen en schuldhulpverlening kunnen met de inzet van deze reserve worden gedekt. Het exacte bestedingsplan is op voorhand niet precies bekend. Dit is afhankelijk van de behoefte en hangt bijvoorbeeld samen met de daadwerkelijke ontwikkeling van de koopkrachtcrisis en de ontwikkeling van het gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Gedurende elk jaar wordt bepaald welk bedrag wordt gestort in dan wel onttrokken aan deze reserve. In 2027 wordt 1 miljoen euro onttrokken aan de reserve ter dekking van het coalitieakkoord.

Impuls meerdaags bezoek

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2029
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	1.500
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve heeft als doel om Utrecht aantrekkelijk te blijven houden voor meerdaags bezoek. Voorbeelden hiervan is de inzet op een eenmalig grootschalig evenement, bij voorkeur gericht op stadsbrede doelgroepen, gerichte marketingcampagnes en informatievoorziening en/of maatregelen ter verduurzaming van de sector. De toeristenbelasting is vanaf 2025 verhoogd. Een deel van de opbrengsten wordt ingezet om een buffer op te bouwen die ten goede komt aan de Utrechtse vrijetijdseconomie in het algemeen, en de hotelsector in het bijzonder.
Toelichting op het verloop	Gedurende elk jaar wordt bepaald welk bedrag wordt gestort in dan wel onttrokken aan deze reserve. Er zijn daarom nog geen mutaties begroot in 2027.

Kansrijk opgroeien

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l

Huisvestingsprogramma	14.448	2.000	16.448	0	16.448	0	16.448	0	16.448	0	16.448	0	16.448
Piekopvang onderwijs LR	158	0	158	0	158	0	158	0	158	0	158	0	158
Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting	10.664	0	10.664	0	10.664	0	10.664	0	10.664	0	10.664	0	10.664
Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980
Kansrijk opgroeien	**27.250**	**2.000**	**29.250**	**0**	**29.250**	**0**	**29.250**	**0**	**29.250**	**0**	**29.250**	**0**	**29.250**

Kansrijk opgroeien

Huisvestingsprogramma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld voor de uitvoering van de huisvestingsprogramma's onderwijs van eerdere jaren.
Toelichting op het verloop	Onderbestedingen op de exploitatielasten ten opzichte van de afgegeven beschikkingen van het huisvestingsprogramma worden gestort in de reserve om de komende jaren beschikbaar te houden. De betreffende school heeft immers ook in latere jaren nog recht op de afgegeven beschikking. Vice versa worden overbestedingen op de exploitatielasten gedekt uit de reserve. In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 en verder. De jaarlijkse mutatie wordt opgenomen in de begroting zodra meer duidelijkheid is over de kosten per jaarschijf.

Piekopvang onderwijs LR

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee

Maximum bedrag	15.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-1997
Waarom is de reserve ingesteld	De reservering wordt ingezet voor de piekopvang in Leidsche Rijn. Bij het ontstaan van de wijk Leidsche Rijn, is er een piek ontstaan in het aantal leerlingen dat gehuisvest moeten worden. Deze piek ligt hoger dan de lange termijn behoefte voor onderwijshuisvesting, omdat nieuwbouwwijken een eigen demografische ontwikkeling hebben.
Toelichting op het verloop	Bij de Herijking Referentiekader Leidsche Rijn zijn bedragen beschikbaar gekomen voor inrichting, huur en exploitatie van extra leslokalen ten behoeve van de piekopvang. Deze vergoedingen voor langere periode zijn opgenomen in de reserve piekopvang onderwijs LR. In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 e.v. De jaarlijkse mutatie van de reserve is afhankelijk van de werkelijk gemaakte kosten. Deze mutatie wordt opgenomen in de begroting zodra meer duidelijkheid is over de kosten per jaarschijf.

Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting

Aard van de reserve	Onderhoudsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2005
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ingesteld voor de uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting. De middelen worden ingezet om onderhoud te plegen, waarmee wordt voldaan aan de wettelijke norm bouwbesluit panden tijdelijke huisvesting.
Toelichting op het verloop	In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 e.v. De jaarlijkse mutatie van de reserve is afhankelijk van de werkelijk gemaakte kosten. Deze mutatie wordt opgenomen in de begroting zodra meer duidelijkheid is over de kosten per jaarschijf.

Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100

Datum Raadsbesluit	1-7-2006
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is bestemd voor het onderhoud en de kapitaallasten van de gedane investeringen BSO. Op diverse plekken in de stad wordt BSO gerealiseerd in schoolgebouwen. Het schoolbestuur ontvangt een huurbedrag van de BSO instelling, en draagt deze af aan de gemeente ter compensatie van de kosten die de gemeente heeft. Enerzijds gaat dit om een onderhoudsvergoeding. Deze bijdrage zal gereserveerd worden voor het onderhoud dat in de toekomst aan het betreffende lokaal uitgevoerd zal moeten worden. Anderzijds kan het gaan om een vergoeding ter compensatie van investeringen die de gemeente mogelijk doet voordat de BSO haar intrek neemt. Er worden marktconforme huren gevraagd. Uitgangspunt is dat de gemeente binnen de looptijd van het huurcontract met de BSO haar lasten van de investering terugverdient. Er ontstaat dan een verschil in huurontvangst en werkelijke kapitaallast. Dit verschil wordt in de reserve opgenomen en dient ter dekking van de gemeentelijke kapitaallasten van de betreffende investering na afloop van of bij voortijdige beëindiging van het huurcontract.
Toelichting op het verloop	In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 e.v. De onttrekkingen zullen gaan plaatsvinden zodra het huurcontract beëindigd wordt en de kapitaallasten niet meer gedekt kunnen worden door de huur.

Levendige en gezonde stad

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Gebruikersinvesteringen culturele voorzieningen	3.780	0	3.780	0	3.780	0	3.780	-2.500	1.280	0	1.280	0	1.280
Wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone	309	0	309	0	309	-309	0	0	0	0	0	0	0
Tarieven sportaccommodaties	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000
Utrechtse Cultuurlening	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
Fonds Broedplaatsen	505	0	505	0	505	0	505	0	505	0	505	0	505
Stadskantoor	7.978	-2.637	5.341	2.235	7.576	2.235	9.811	2.235	12.046	2.235	14.281	2.235	16.516
Leegstand Utrechts Vastgoed	1.542	0	1.542	1.700	3.242	1.700	4.942	1.700	6.642	1.700	8.342	1.700	10.042
Calamiteiten Utrechts Vastgoed	0	0	0	315	315	315	630	315	945	315	1.260	315	1.575
Toegankelijk Vastgoed	3.031	0	3.031	0	3.031	0	3.031	0	3.031	0	3.031	0	3.031
Vervanging zwembaden	19.900	0	19.900	-605	19.295	0	19.295	0	19.295	0	19.295	0	19.295
Energieneutraal Kernvastgoed	3.030	0	3.030	0	3.030	0	3.030	0	3.030	0	3.030	0	3.030
Vastgoedbeheer	1.372	0	1.372	0	1.372	0	1.372	0	1.372	0	1.372	0	1.372
Reserve inburgering	1.061	-753	308	0	308	0	308	0	308	0	308	0	308
Creatieve huisvesting	1.000	0	1.000	585	1.585	0	1.585	500	2.085	0	2.085	0	2.085
Reserve Opvang	0		0	16.200	16.200	-1.800	14.400	-2.375	12.025	-2.775	9.250	-2.775	6.475
Levendig en gezonde stad	**48.608**	**-3.390**	**45.218**	**20.430**	**65.648**	**2.141**	**67.789**	**-125**	**67.664**	**1.475**	**69.139**	**1.475**	**70.614**

Reserve opvang: De toevoeging in de kolom mutatie 2026 wordt in de 2e berap 2026 gemuteerd met een storting van 14,2 miljoen euro. In totaal resulteert dit dan in 2026 tot een mutatie van 16,2 miljoen euro. De eindstand van de reserve opvang komt daarmee op een bedrag van positief 6,475 miljoen euro.

Levendig en gezonde stad

Gebruikersinvesteringen culturele voorzieningen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2041
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-6-2026
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld voor de financiering van gebruikersinvesteringen van nieuwe culturele voorzieningen die in demarcatie bij culturele partijen vallen en niet zullen worden geactiveerd als gemeentelijk vastgoed.
Toelichting op het verloop	In 2028 wordt 2,5 miljoen euro onttrokken voor de dekking van de gebruikersinvesteringen van de culturele voorziening in Leidsche Rijn.

Wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2027
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	309
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld ten behoeve van de incidentele dekking van de activiteitensubsidie voor Kanaal030. Kanaal030 is de toekomstige exploitant van het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone.
Toelichting op het verloop	In 2027 worden de middelen uit de reserve onttrokken ten behoeve van het aanloopprogramma en investeringen van het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone.

Tarieven sportaccommodaties

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-7-2024

Waarom is de reserve ingesteld	Vanuit de bezuinigingsmaatregelen Voorjaarsnota 2024 moeten de sportaccommodaties per 2027 structureel meer opbrengsten genereren. Om fricties bij de structurele verhoging van de tarieven op te kunnen vangen is deze reserve ingesteld. De instelling van de reserve is opgenomen in het raadsbesluit van de Voorjaarsnota 2024.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Utrechtse Cultuurlening

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	200
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	15-5-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Wij hebben 0,100 miljoen euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van de Utrechtse Cultuurlening dat onder beheer is geplaatst van Cultuur & ondernemen (raadsbesluit 14.010565).
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Fonds Broedplaatsen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	700
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	3-4-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Er is 0,505 miljoen euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van het borgstellingsfonds Creatieve Broedplaatsen dat onder beheer is geplaatst van de Triodos bank (raadsbesluit 14.002504).
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Stadskantoor

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	3-12-2020

Waarom is de reserve ingesteld	Bij de kredietaanvraag voor de aankoop van het Stadskantoor is afgesproken om een voorziening op te bouwen ter dekking van onderhoudskosten. Om aan de BBV regelgeving te voldoen, is deze voorziening omgezet in een reserve Stadskantoor. De reserve wordt in de eerste jaren gebruikt voor het onderhoud. Aan het einde van de looptijd loopt de reserve op ten behoeve van het op prijspeil krijgen van kapitaallastenbudget benodigd voor vervangingsinvesteringen. De instelling van de reserve is opgenomen in het raadsbesluit van de Programmabegroting 2021.
Toelichting op het verloop	De jaarlijkse toevoeging aan de reserve bestaat uit prijscompensatie over de kapitaallasten van zowel gebouw, grond als gebruikersinvesteringen van het Stadskantoor. De werkelijke onderhoudskosten voor het Stadskantoor worden in de loop van het jaar bepaald op basis van het MJOP en onttrokken aan de reserve.

Leegstand Utrechts Vastgoed

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	Een vastgoedportefeuille heeft altijd te maken met leegstand. Een zekere mate van leegstand is noodzakelijk om de flexibiliteit te hebben om snel huisvesting mogelijk te maken. Binnen de huurberekening wordt een percentage van gemiddeld 3,85% aangehouden om de leegstandskosten af te dekken. Door deze bedragen te reserveren in een reserve en aan het eind van het jaar de aan leegstand gerelateerde kosten te onttrekken aan deze reserve zal de begroting beter aansluiten op de werkelijke kosten. De instelling van de reserve is opgenomen in het raadsbesluit van de Programmabegroting 2021. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt vanuit de huuropbrengsten 1,700 miljoen euro gestort in de reserve. In de loop van het jaar wordt bepaald welk bedrag uit de reserve onttrokken dient te worden om de financiële gevolgen van leegstand op te vangen. Dit is op voorhand niet te bepalen en daarom niet in de begroting opgenomen.

Calamiteiten Utrechts Vastgoed

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	3.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	3-12-2020

Waarom is de reserve ingesteld	In de kostprijsdekkende huurberekening zit een opslag van 0,70% om kosten die voortkomen uit calamiteiten mee te kunnen dekken. Door deze bedragen te reserveren in een reserve en aan het eind van het jaar de aan calamiteiten gerelateerde kosten te onttrekken aan deze reserve zal de begroting beter aansluiten op de werkelijke kosten. De instelling van de reserve is opgenomen in het raadsbesluit van de Programmabegroting 2021. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt vanuit de huuropbrengsten 0,315 miljoen euro gestort in de reserve. In de loop van het jaar wordt bepaald welk bedrag uit de reserve onttrokken dient te worden om de kosten gerelateerd aan calamiteiten op te vangen. Dit is op voorhand niet in te schatten en daarom niet opgenomen in de begroting.

Toegankelijk Vastgoed

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2027
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld om uitvoering te geven aan Motie 199 ‘Maak werk van UST’. Deze motie is bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 unaniem aanvaard. De bestemmingsreserve dient om de beschikbaar gestelde middelen te reserveren voor de uitvoering van de motie. De instelling van de reserve is opgenomen in het raadsbesluit van de Tweede bestuursrapportage 2021. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 en verder. Stortingen vinden plaats op het moment dat de raad middelen beschikbaar stelt voor de uitvoering van Motie 199 'Maak werk van UST'. Onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op het moment dat toegankelijkheidsmaatregelen in het kader van de motie zijn gerealiseerd.

Vervanging zwembaden

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2036
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-11-2021

Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het programma Levendige en gezonde Stad; doelstelling Passende sport- en beweegvoorzieningen, is een budgettaire bandbreedte voor investeringen. Op lange termijn wordt een knelpunt voorzien op het moment dat de zwembaden Den Hommel en De Kwakel vervangen moeten worden. Door overschotten te reserveren kan dit toekomstige knelpunt worden beperkt.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Energieneutraal Kernvastgoed

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-7-2019

Waarom is de reserve ingesteld	De bestemmingsreserve ten behoeve van ‘volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040’ dient om toekomstige besparingen en nog niet bestede middelen voor de onrendabele top te reserveren voor toekomstige projecten. Hiermee blijft de raad budgetrecht houden over de middelen bestemd voor volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040 en zijn deze middelen geoormerkt voor CO2 reductie bij het Utrechtse kernvastgoed. Het is van belang dat de bestemming van de middelen ongewijzigd blijft, omdat zonder deze middelen de onrendabele top van investeringen en onrendabele kapitaallasten niet gedekt kunnen worden. De instelling van de reserve is opgenomen in het raadsbesluit van het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2019.
Toelichting op het verloop	In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 e.v. De jaarlijkse mutatie van de reserve is afhankelijk van de gemaakte kosten in het kader van duurzaamheidsinvesteringen. De mutaties worden in de begroting opgenomen zodra deze bekend zijn, bijvoorbeeld op het moment dat investeringsprojecten administratief gereed gemeld worden.

Vastgoedbeheer

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	4.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	9-7-2019

Waarom is de reserve ingesteld	De reserve dient om het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille te egaliseren. De exploitatie per perceel is over de levensduur sluitend, maar er blijven faseringsverschillen per jaar. Vooral bij nieuw gebouwde accommodaties is er in het begin een tekort doordat de jaarlijkse huurstijging pas na een aantal jaren groot genoeg is om de (gelijk blijvende) kapitaallasten te dekken. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	In de begroting zijn geen mutaties in deze reserve opgenomen voor 2027 en verder, Uit onderzoek blijkt dat de komende jaren de huuropbrengsten van diverse panden achterblijven bij de begroting. Dit wordt verstrekt door een verschil in indexeringspercentage tussen de gemeentelijke indexeringssystematiek en de indexeringsvoorwaarden in vastgoedcontracten. In de loop van het jaar wordt bepaald welk bedrag onttrokken dient te worden aan de reserve Vastgoedbeheer om het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille te egaliseren.

Reserve inburgering

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-1-2028
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	1.100
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-7-2024
Waarom is de reserve ingesteld	Het instellen van een bestemmingsreserve inburgering is nodig om de kosten voor de vertraagde instroom de aankomende jaren op te kunnen vangen en inburgeraars te begeleiden conform de aanpak zoals beschreven in de Nota van uitgangspunten inburgering. Instellingsbesluit: Voorjaarsnota 2024 en Eerste bestuursrapportage.
Toelichting op het verloop	Deze reserve wordt in de Tweede Bestuursrapportage 2026 volledig ingezet en vervalt per 2027, derhalve geen mutaties die toegelicht dienen te worden.

Creatieve huisvesting

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	1.600
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De middelen uit de reserve creatieve huisvesting worden ingezet om betaalbare creatieve huisvesting in Utrecht mogelijk te maken.

Toelichting op het verloop	In 2028 wordt 0,5 miljoen euro in de reserve gedoteerd. Deze middelen zijn toegekend bij de VJN 2026 in het kader van het coalitieakkoord 'voor Uuuu'.
Reserve Opvang	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2032
Rentetoerekening	
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	13-11-2025
Waarom is de reserve ingesteld	Het doel van de reserve is om flexibel in te kunnen spelen op acute opvangvragen binnen de gehele opvangketen, waaronder maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, crisisopvang, asielopvang, opvang van EU-arbeidsmigranten en ongedocumenteerden
Toelichting op het verloop	Bij de tweede bestuursrapportage 2026 wordt voorgesteld de resterende rijksmiddelen opvang Oekraïne die nog als vooruitontvangen op de balans stonden ten bedrage van 14,200 miljoen euro in 2026 toe te voegen aan de reserve opvang. Deze toevoeging is enkel in bovenstaande tabel verwerkt. Nog niet in de overige cijfers in de Programmabegroting omdat de tweede bestuursrapportage nog niet is goedgekeurd door de Raad. De onttrekkingen in 2027 tot en met 2030 is de verwerking van het coalitieakkoord waarbij deze middelen worden ingezet voor de koudweerregeling, living lab aanpak dakloosheid en opvang EU-migranten.

Algemene middelen en overhead

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Implementatie en uitvoering hervorming	1.386	0	1.386	0	1.386	0	1.386	0	1.386	0	1.386	0	1.386
Personeelskosten bezuinigingen	4.850	0	4.850	0	4.850	500	5.350	0	5.350	0	5.350	0	5.350
					450								

Reserve Gemeentefonds	7.820	100	7.920	-7.820	100	0	100	0	100	0	100		100
Budgetstructuur Leidsche Rijn	1.088	0	1.088	615	1.703	2.213	3.916	1.963	5.879	2.713	8.592	2.713	11.305
Decentralisatie Sociaal Domein	383	0	383	0	383	0	383	0	383	0	383	0	383
Groei in Balans	6.616	0	6.616	1.714	8.330	528	8.858	-2.514	6.344	0	6.344	0	6.344
Reserve Overheadvierkant	1.302	0	1.302	0	1.302	0	1.302	0	1.302	0	1.302	0	1.302
ICT Investeringsprogramma	9.994	0	9.994	-1.649	8.345	-825	7.520	0	7.520	0	7.520	0	7.520
Algemene middelen en overhead	**33.439**	**100**	**33.539**	**-7.140**	**26.399**	**2.416**	**28.815**	**-551**	**28.264**	**2.713**	**30.977**	**2.713**	**33.690**

Algemene middelen en overhead

Implementatie en uitvoering hervorming

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	11-7-2029
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.500
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-7-2024
Waarom is de reserve ingesteld	Om hervormingsbezuinigingen mogelijk te maken zullen we moeten investeren aan de voorkant. Dit gaat om kosten voor het programmateam, inhuur van specifieke expertise(zoals benchmarking en onderzoeken) en eventueel implementatiekosten van de maatregelen. Hiervoor is in 2024 een reserve gevormd.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

Personeelskosten bezuinigingen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	11-7-2029
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-7-2024
Waarom is de reserve ingesteld	In 2024 is voor de frictiekosten die naar verwachting ontstaan door de concrete bezuinigingen en de hervormingen een reserve gevormd.
Toelichting op het verloop	Er is een storting begroot in 2027 van 0,5 miljoen euro. Dit is begroot omdat er een financiële en organisatorische druk ontstaat door de beoogde taakstelling.

Reserve Gemeentefonds

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100

Datum Raadsbesluit	9-11-2023
Waarom is de reserve ingesteld	Het reserveren van middelen vanuit de circulaires van het Rijk over het gemeentefonds. Aangezien de circulaires op verschillende momenten in het jaar verschijnen kunnen de bijbehorende acties/middelen vaak niet gerealiseerd worden in het lopende jaar. Via deze reserve kunnen verkregen bedragen van het Rijk voor specifieke onderwerpen (taakmutaties) beschikbaar worden gehouden. Deze reserve heeft een systeemafspraak, aan het einde van het jaar mogen toevoegingen gedaan worden aan de reserve die in afwijking zijn van de begroting, Onttrekkingen worden geraamd bij de bestuursrapportages ten behoeve van de specifieke onderwerpen.
Toelichting op het verloop	Onttrekking 2026 betreft middelen voor taakmutaties Gemeentefonds die zijn toegekend in de circulaires van september en december 2025 maar waarvan de bijbehorende taken in 2026 worden uitgevoerd. Voor 2027 en verder zijn geen mutaties begroot omdat het op dit moment niet in te schatten is wat de taakmutaties zijn in de september-en decembercirculaire 2026.

Budgetstructuur Leidsche Rijn

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-9-1997
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld in 1997 en is bestemd voor het opvangen van frictiekosten bij de realisatie van voorzieningen in Leidsche Rijn. Dit betreft vooral de kosten van tijdelijke voorzieningen, eerste inrichting van scholen en het verevenen van tijdelijke tekorten op de stelpost Budgetstructuur Leidsche Rijn. Bij de start van de ontwikkeling van Leidsche Rijn is ervoor gekozen de voorzieningen te realiseren vóórdat de bewoners zich vestigen. De gedachte hierachter was dat het stadsdeel van meet af aan kon functioneren op een vergelijkbaar niveau als de bestaande stad. In het referentiekader Leidsche Rijn is in verband hiermee een frictiesysteem opgenomen. Doordat de voorzieningen eerder zijn gerealiseerd ontstaan negatieve frictiekosten. Naast eigenaarslasten van onderwijs-, sport-, en welzijnsvoorzieningen bestaat een belangrijk deel van de frictie uit onderhoudskosten van gedane investeringen in de weg- en waterbouw en het groen van Leidsche Rijn. De frictie loop terug naarmate Leidsche Rijn dichter bij de geplande einddatum van 2030 komt. Op basis van actuele prognoses zal deze reserve toereikend zijn om de voorziene frictiekosten in Leidsche Rijn voor de komende jaren op te vangen.

Toelichting op het verloop	Het tempo van de nieuw te onderhouden gebieden in Leidsche Rijn die aan Stadsbedrijven in beheer worden overgedragen lopen voor op de budgettoekenning aan de hand van de bevolkingsgroei. Dit leidt tot frictiekosten. Deze bedragen worden gedekt uit de daarvoor bestemde reserve frictiekosten Leidsche Rijn.

Decentralisatie Sociaal Domein

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2020
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	6.705
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-7-2014
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Decentralisaties sociaal domein is in 2014 ingesteld. Aanvankelijk diende hij ter financiële dekking van de risico's voor de in- en uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bij de Voorjaarsnota 2016 is de benodigde omvang vastgesteld op 18 miljoen euro; 13 miljoen euro ter afdekking van de berekende risico’s en 5 miljoen euro voor innovatie. Bij voorjaarsnota 2017 zijn de risico's volgens de principes van risicomanagement gewaardeerd en gedekt via de algemene risicoreserve. Daardoor kon van de gereserveerde middelen 13 miljoen euro uit de reserve Decentralisatie Sociaal Domein vrij vallen. De resterende 5,120 miljoen euro bleef gereserveerd voor innovatie.
Toelichting op het verloop	Deze reserve is in de Tweede Bestuursrapportage 2026 volledig ingezet en wordt opgeheven per 2027, derhalve dienen er geen mutaties te worden toegelicht.

Groei in Balans

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	10-11-2022
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld om de geoormerkte uitgaven en inkomsten van het investeringspakket Groei in Balans te egaliseren en daarmee deze middelen te reserveren voor het pakket aan maatregelen voor de groei van de stad.

Toelichting op het verloop	Incidentele overschotten en tekorten in de dekkingsbronnen voor ruimtelijke investeringen worden verrekend met de reserve Groei in Balans. Ook wordt de reserve in de jaren 2024 tot en met 2027 gebruikt voor de egalisatie van uitgaven aan sportinvesteringen. Zie MPR2024, pagina 11. Verder wordt de reserve ingezet voor de invoering van de nieuwe bekostigingssystematiek voor de groei van de stad. Om de overgang met zo min mogelijk schokken te laten verlopen is circa 6,3 miljoen euro beschikbaar.

Reserve Overheadvierkant

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	11-11-2031
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Om de schommelingen per jaar in de bijdragen uit het overheadvierkant op te vangen heeft de raad bij de vaststelling van de Programmabegroting 2022 op 11 november 2021 besloten om een nieuwe reserve in te stellen. Op die manier kunnen de pieken en dalen geëgaliseerd worden. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Er zijn geen mutaties begroot voor 2027 en verder.

ICT Investeringsprogramma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2029
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-6-2006
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Verantwoording 2013 is besloten om de voordelen op het structurele budget van het ICT-Investeringsprogramma in te zetten ter dekking van incidentele nadelen en om eventuele restanten voortaan te storten in de reserve ICT Investeringen. Het doel en de reikwijdte van de reserve is hiermee verbreed naar het volledige budget van het ICT Investeringsprogramma. Deze reserve heeft een systeemafspraak.
Toelichting op het verloop	Door het aflopen van 'Informatie op Orde' is een deel van de begrote onttrekking in 2026 en 2027 niet meer nodig. Hiervoor is een verzoek ingediend in de Tweede bestuursrapportage 2026.

Algemene Reserves

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Algemene Reserve	79.827	0	79.827	0	79.827	5.500	85.327	0	85.327	0	85.327	0	85.327
Algemene dekkingsreserve	25.202	14.317	39.519	-16.539	22.981	108.612	131.593	3.683	135.276	27.814	163.091	-1.869	161.222
Algemene reserve	**105.029**	**14.317**	**119.346**	**-16.539**	**102.808**	**114.112**	**216.920**	**3.683**	**220.603**	**27.814**	**248.418**	**-1.869**	**246.549**

Algemene reserve
Algemene Reserve

Aard van de reserve	Algemene reserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	N.V.T.
Datum Raadsbesluit	1-1-1997
Waarom is de reserve ingesteld	De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in programmabegroting en jaarstukken.
Toelichting op het verloop	Er is een aanvullende storting begroot in 2027 van 5,5 miljoen euro. Deze additionele storting is nodig om het weerstandsvermogen op 1 te krijgen (de norm).

Algemene dekkingsreserve

Aard van de reserve	Algemene reserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	N.V.T.
Minimum bedrag	N.V.T.
Datum Raadsbesluit	1-1-1997
Waarom is de reserve ingesteld	De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor gemeente brede reserveringen van incidentele baten zolang deze nog geen bestemming hebben gekregen. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming. Jaarlijks wordt het rekeningresultaat in de algemene dekkingsreserve gestort, waarna het als 'nog te besteden resultaat' opnieuw beschikbaar komt bij de eerstvolgende voorjaarsnota.
Toelichting op het verloop	De grootste begrote mutaties in de algemene dekkingsreserve in 2027 bestaan uit mutatie Merwedekanaal (dit is de storting verwachte overdracht van derden a 100 miljoen euro), mutatie Voorjaarsnota 2025: 0,584 miljoen, mutatie Programmabegroting 2025: 5,626 miljoen euro, mutatie Tweede bestuursrapportage 2025: -3,341 miljoen euro, mutatie Coalitieakkoord: 3,115 miljoen euro, effect van de Meicirculaire 2026 en referentiekader 2026 van 8,187 miljoen euro, overige aanvullingen en beslispunten vanuit de retraite waar onder andere een onttrekking in zit van -5,500 miljoen voor aanvulling weerstandsvermogen. Tezamen per saldo een toevoeging in 2027 van 108,6 miljoen euro.

Reserves ten bate van vaste activa

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	B&D voorstellen 2025	Saldo 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028	Mutatie 2028	Begroot 1-1-2029	Mutatie 2029	Begroot 1-1-2030	Mutatie 2030	Begroot 1-1-2031
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Vaste Activareserve	134.570	0	134.570	2.821	137.390	6.238	143.629	2.094	145.723	1.065	146.787	-10.672	136.115
Vaste activa	**134.570**	**0**	**134.570**	**2.821**	**137.390**	**6.238**	**143.629**	**2.094**	**145.723**	**1.065**	**146.787**	**-10.672**	**136.115**

Vaste activa

Vaste Activareserve

Aard van de reserve	Kapitaallastenreserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	200.000
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-1999
Waarom is de reserve ingesteld	Als een actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Instelling van een activareserve of toevoegingen daaraan vinden plaats op basis van een raadsbesluit bij de vaststelling of een wijziging van de begroting. Aan de reserve wordt vervolgens jaarlijks onttrokken om de bijbehorende afschrijvingslast te dekken. Kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. De rentevergoeding op deze reserve wordt ingezet om de rentelast te dekken.
Toelichting op het verloop	Vanuit deze reserve worden jaarlijks de bijbehorende kapitaallasten betaald.

Overzicht structurele onttrekkingen en stortingen in de reserves

x €1.000

Omschrijving	Onttrekking 2026	Storting 2026	Onttrekking 2027	Storting 2027	Onttrekking 2028	Storting 2028	Onttrekking 2029	Storting 2029
Vaste Activareserve	-1.918	4.739	-147	6.385	-137	2.231	-139	1.204
Totaal	**-1.918**	**4.739**	**-147**	**6.385**	**-137**	**2.231**	**-139**	**1.204**

In bovenstaande tabel zijn de structureel begrote onttrekkingen en stortingen in de reserves weergegeven, conform artikel 19, 23 en 28 van het BBV.

Toelichting Voorzieningen

Betrouwbare overheid

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
Risico's	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Wethouderspensioenen	11.386	190	11.576	190	11.766	190	11.956	190	12.146	190	12.336
Totaal	**11.386**	**190**	**11.576**	**190**	**11.766**	**190**	**11.956**	**190**	**12.146**	**190**	**12.336**

Wethouderspensioenen

De gemeente Utrecht houdt een voorziening aan voor de pensioenaanspraken van (voormalige) wethouders. Deze voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van een actuariële berekening. Onttrekkingen uit de voorziening vinden plaats op het moment dat pensioenverplichtingen daadwerkelijk worden overgedragen.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
	a	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Van derden verkregen middelen											

Woonruimteonttrekking compensatie	1.391	0	1.391	0	1.391	0	1.391	0	1.391	0	1.391
Meerwaarde prestatieafspr woningcorporatie	5.990	0	5.990	0	5.990	0	5.990	0	5.990	0	5.990
Verplichtingen en verliezen											
Negatieve grondexploitatie	35.056	0	35.056	0	35.056	0	35.056	0	35.056	0	35.056
Negatieve grondexploitatie Stationsgebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**42.437**	**0**	**42.437**	**0**	**42.437**	**0**	**42.437**	**0**	**42.437**	**0**	**42.437**

Voorziening woonruimteonttrekking (van derden verkregen middelen)
De compensatiebedragen die we van derden ontvangen in het kader van woonruimteonttrekking zijn niet vrij besteedbaar, ze kunnen uitsluitend worden aangewend in het kader van de volkshuisvesting (huisvestingsverordening artikel 54.03). Lasten in het kader van volkshuisvesting komen ten laste van deze voorziening.

Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties (van derden verkregen middelen)
De voorziening maakt deel uit van de investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht. Conform de prestatieafspraken op stedelijk niveau die met de Stichting Utrechtse Woningcorporaties (STUW) zijn overeengekomen, voegt de gemeente 2/3 deel van de door de corporaties betaalde meerwaardeafdracht bij verkoop sociale huurwoningen toe aan deze voorziening. In het coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken dat de gemeente stopt met de verkoop van sociale huurwoningen vanaf het moment dat de verhuurdersheffing wordt afgeschaft (2023). Daarmee is de jaarlijkse storting in de voorziening vervallen.

Voorziening negatieve grondexploitaties
De voorziening negatieve grondexploitaties is bedoeld om de te verwachten negatieve resultaten op grondexploitaties op te kunnen vangen. De hoogte van de risicovoorziening is conform het Meerjaren Perspectief Ruimte 2026.
De gehele begrote voorziening per 01-01-2026 bedraagt 57,3 miljoen euro. In overeenstemming met het BBV wordt de voorziening negatieve grondexploitatie uitgesplitst verantwoord onder deze balanspost (35,0 miljoen euro) en als mindering op het saldo Onderhanden werk onder de balanspost Voorraden (22,3 miljoen euro).

Voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied
De voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied is bedoeld om het te verwachten negatieve resultaat op de grondexploitatie Stationsgebied op te kunnen vangen. De hoogte van de risicovoorziening is conform het Meerjaren Perspectief Ruimte 2025.

De gehele begrote voorziening per 01-01-2026 bedraagt 49,5 miljoen euro. In overeenstemming met de regelgeving uit het BBV wordt de voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied uitgesplitst verantwoord onder deze balanspost en de balanspost Voorraden, onderdeel onderhanden Werk. Door de stand van de grondexploitatie Stationsgebied wordt de voorziening volledig verantwoord op de balanspost Voorraden (49,5 miljoen euro).

Duurzame bereikbaarheid

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
Egalisatievoorzieningen	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
VGU onderhoud Bereikbaarheid	2.080	1.634	3.714	1.634	5.348	1.634	6.982	1.634	8.616	1.634	10.250
Van derden verkregen middelen											
Onderhoud Grifthoek (afkoop)	67	-10	57	-10	47	-10	37	-10	27	-10	17
Totaal	**2.147**	**1.624**	**3.771**	**1.624**	**5.395**	**1.624**	**7.019**	**1.624**	**8.643**	**1.624**	**10.267**

VGU onderhoud Bereikbaarheid
Deze voorziening is ingesteld om kostenschommelingen van het meerjarig groot onderhoud parkeren op te vangen.
De hoogte van de voorziening is bepaald aan de hand van meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's). Op basis hiervan wordt jaarlijks een begroot bedrag van 1,634 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening. De daadwerkelijk gerealiseerde onderhoudskosten worden onttrokken aan de voorziening.

Onderhoud Grifthoek (afkoop)
De voorziening betreft een eenmalige afkoop van het ingesteld onderhoud voor een duur van twintig jaar door eigenaren van parkeerplaatsen in de Grifthoek garage. De volledige betaling/storting in 2006 was 0,237 miljoen euro. De jaarlijkse onttrekking ten behoeve van het onderhoud is 0,010 miljoen euro.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
Risico's	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Voormalig personeel (FPU-wachtgeld)	165	0	165	0	165	0	165	0	165	0	165
Garantstelling St. DOMunder	762	0	762	0	762	0	762	0	762	0	762
Egalisatievoorzieningen											
Groot onderhoud groen	2.012	953	2.965	953	3.918	953	4.871	953	5.824	953	6.777
Groot onderhoud wegen	3.562	19.446	23.008	17.919	40.927	12.390	53.317	12.390	65.707	12.390	78.097
Toekomstige vervangingsinvesteringen											
GRP investeringen	33.124	21.127	54.251	21.127	75.378	21.127	96.505	21.127	117.632	21.127	138.759
Grafrechten investeringen	1.040	0	1.040	0	1.040	0	1.040	0	1.040	0	1.040
Van derden verkregen middelen											
Grafrechten onbepaalde tijd	1.340	225	1.565	225	1.790	225	2.015	225	2.240	225	2.465
Verkeerslawaai stad	65	0	65	0	65	0	65	0	65	0	65
Groenstructuur Ockhuizen	690	230	920	230	1.150	230	1.380	230	1.610	230	1.840
Totaal	**42.760**	**41.981**	**84.741**	**40.454**	**125.195**	**34.925**	**160.120**	**34.925**	**195.045**	**34.925**	**229.970**

Voormalig personeel (risico)

Conform de huidige BBV-regelgeving is in 2010 een voorziening gevormd in verband met toegezegde en contractueel vastgelegde uitkeringen aan voormalig personeel betreffende:

- reorganisatie of disfunctioneren (wachtgeld, overplaatsbaarheid, non actief);
- arbeidsongeschiktheid.

Er is sprake van een niet jaarlijks vergelijkbaar volume gedurende meerdere jaren. De onttrekkingen betreffen de uitkeringen op basis van de gemaakte afspraken. Bij de verantwoording van ieder jaar wordt bekeken of het nodig is de voorziening op peil te brengen door de prognoses te actualiseren. Afhankelijk van de actualisatie en de onttrekkingen/toevoegingen in de loop van het jaar kan de werkelijke stand van de voorziening nog wijzigen.

Voorziening garantstelling Stichting DOMunder (risico)
De risicovoorziening is ten behoeve van de garantstelling op een NRF lening aan Stichting DOMunder (voorheen genaamd st. Domplein 2013).

Groot Onderhoud Groen (egalisatievoorziening)
De voorziening is gevormd om de financiële schommelingen ten aanzien van het groot onderhoud op te vangen waardoor de exploitatiebegroting niet jaarlijks zal fluctueren, we beter kunnen aansluiten bij onze ambitie om duurzaam te begroten en waardoor we beter aansluiten bij werk van andere afdelingen in de gemeente (onder andere Ruimte) en de daadwerkelijke onderhoudsbehoefte.

Groot Onderhoud Wegen (egalisatievoorziening)
De voorziening is gevormd om de financiële schommelingen ten aanzien van het groot onderhoud op te vangen waardoor de exploitatiebegroting niet jaarlijks zal fluctueren, we beter kunnen aansluiten bij onze ambitie om duurzaam te begroten en waardoor we beter aansluiten bij werk van andere afdelingen in de gemeente (onder andere Ruimte) en de daadwerkelijke onderhoudsbehoefte.

GRP investeringen (toekomstige vervangingsinvesteringen)
De voorziening GRP investeringen is bedoeld voor vervangingsinvesteringen die voortkomen uit het programma water & riolering. Het betreft geprogrammeerde investeringen die conform de hiervoor geldende wet- en regelgeving geactiveerd en vervolgens volledig afgeschreven worden ten laste van de voorziening. Wanneer de programmering niet volledig gerealiseerd is blijft het restant beschikbaar in de voorziening voor het/een volgend jaar.

Grafrechten investeringen (toekomstige vervangingsinvesteringen)
De voorziening is bestemd voor investeringen op de vier begraafplaatsen en is conform collegebesluit 2013 en conform Wet BBV ingesteld. Hiermee kunnen de jaarlijks sterk wisselende kosten voor investeringen aan de begraafplaatsen worden opgevangen en kan de hoogte van de grafrechten worden gestabiliseerd.
Ten behoeve van het bouwen van een loods bij Begraafplaats Tolsteeg zal 0,850 miljoen euro onttrokken worden.

Grafrechten onbepaalde tijd (van derden verkregen middelen)
Het is mogelijk de kosten van het grafonderhoud voor een (kinder)graf voor onbepaalde tijd af te kopen. De inkomsten hiervan worden in een voorziening grafrechten onbepaalde tijd gestort ter dekking van de toekomstige onderhoudslasten. De mutaties in de loop van het jaar zullen de werkelijke stand van de voorziening nog beïnvloeden.

Verkeerslawaai stad (van derden verkregen middelen)
De kosten van de werkzaamheden Geluid worden gedekt uit deze voorziening. De voorziening Verkeerslawaai stad dient te worden aangehouden omdat er in de lopende jaren van het programma nog uitgaven worden gedaan en dus pas na afronding een finale afrekening van de verstrekte bijdragen (terugbetalingsverplichting) kan worden opgesteld voor dit (project)financieringsprogramma.

Groenstructuur Ockhuizen (van derden verkregen middelen)
De gemeente stort gedurende 25 jaar jaarlijks circa 0,230 miljoen euro (in totaal daarmee 5,700 miljoen euro) in een voorziening. Dit bedrag is bestemd voor de toekomstige functiewijziging/aankoop van percelen onder het zonnepanelenveld Ockhuizen en overig nog agrarisch gebied en voor de inrichting en het beheer van nieuwe natuur. De dekking van de voorziening is opgenomen in de programmering van het Meerjaren Groenprogramma 2026- 2030 (MGP).

Levendige en gezonde stad

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
Egalisatievoorzieningen	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
VGU onderhoud Utrecht Vastgoed	2.352	11.439	13.791	10.439	24.230	9.939	34.169	9.939	44.108	7.439	51.547
VGU onderhoud Sport en Samenleven	6.704	3.225	9.929	3.225	13.154	3.225	16.379	3.225	19.604	3.225	22.829
Totaal	**9.056**	**14.664**	**23.720**	**13.664**	**37.384**	**13.164**	**50.548**	**13.164**	**63.712**	**10.664**	**74.376**

VGU onderhoud Utrechts Vastgoed
De voorziening Onderhoud Utrechts Vastgoed is ingesteld om de schommelingen van de kosten van het meerjarige groot onderhoud op Utrechts vastgoed op te kunnen vangen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). Op basis hiervan wordt jaarlijks het begrote bedrag toegevoegd en de gerealiseerde onderhoudskosten onttrokken aan de voorziening.

Vanaf 2026 zijn extra middelen toegevoegd aan het budget voor planmatig onderhoud ten behoeve van de brandveiligheid van de gebouwen. De extra middelen bewegen mee met de geplande uitvoeringstermijnen, om zodoende voldoende middelen te reserveren voor de langere termijn. Het jaarlijkse budget

kent hierdoor een wisselend verloop over de begrotingsjaren, passend bij de verwachte realisatie.

VGU onderhoud Sport en Samenleven

De voorziening onderhoud Sport en Samenleven is ingesteld om de schommelingen van de kosten van het meerjarige groot onderhoud op te kunnen vangen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). Op basis hiervan wordt jaarlijks een begroot bedrag van 3,225 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening. De daadwerkelijk gerealiseerde onderhoudskosten worden onttrokken aan de voorziening.

Algemene middelen en overhead

x €1.000

	Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028	Mutatie 2028	Begroot Saldo 01-01-2029	Mutatie 2029	Begroot Saldo 01-01-2030	Mutatie 2030	Begroot Saldo 01-01-2031
Risico's	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Verlofsparen	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550
Totaal	**5.550**	**0**	**5.550**	**0**	**5.550**	**0**	**5.550**	**0**	**5.550**	**0**	**5.550**

Verlofsparen

In 2022 is vanuit de vastgestelde cao een nieuwe regeling in het leven geroepen voor verlofsparen. In het BBV is bepaald dat voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen, waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk volume heeft, een voorziening dient te worden gevormd. De voorziening verlofsparen is nodig voor de vervangingskosten als gevolg van de opname van de opgebouwde uren.

Overzicht Gewaarborgde geldleningen

x € 1.000

Borgstelling verleend voor	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage waarvoor borgstelling geldt	Werkelijke stand per	Geraamde stand per	Geraamde stand per	Werkelijk netto geborgd per	Geraamd netto geborgd per	Geraamd netto geborgd per
Naam instelling			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Subtotaal WSW	2.419.931		2.782.025	2.782.025	2.782.025	695.506	695.506	695.506
Totalen Bo-Ex	414.711	25	545.798	545.798	545.798	136.449	136.449	136.449
Totalen Portaal	633.424	25	612.055	612.055	612.055	153.014	153.014	153.014
Totalen Woonin voorheen Mitros	749.497	25	948.897	948.897	948.897	237.224	237.224	237.224
Totalen SSHU	320.688	25	481.206	481.206	481.206	120.302	120.302	120.302
Totalen Cazas Wonen (v/h GroenWest)	124.410	25	133.385	133.385	133.385	33.346	33.346	33.346
Totalen Lekstede	22.185	25	15.832	15.832	15.832	3.958	3.958	3.958
Totalen Habion	38.463	25	25.143	25.143	25.143	6.286	6.286	6.286
Totalen Woonzorg	72.862	25	19.153	19.153	19.153	4.788	4.788	4.788
Totalen Omnia Wonen	26.016	25	415	415	415	104	104	104
Totalen Woongroen (v/h Woongoed Zeist)	17.675	25	142	142	142	35	35	35
Subtotaal publiek warmte- en afvalbedrijf	659.300		0	659.300	878.500	0	70.439	93.859
HVC	659.300	10,7	0	659.300	878.500	0	70.439	93.859
Subtotaal diversen REO / volkshuisvesting en monumenten	14.632		4.960	4.960	4.960	4.960	4.960	4.960
NRF Revolving fund	1.601	100	202	202	202	202	202	202
NRF Particuliere woningverbetering	1.711	100	343	343	343	343	343	343
NRF Monumentenzorg	10.190	100	3.586	3.586	3.586	3.586	3.586	3.586
NRF Stichting Domplein	900	100	646	646	646	646	646	646
NRF Stichting Domplein	230	100	183	183	183	183	183	183

Subtotaal (gezondheids)zorginstellingen	16.103		7.428	6.630	5.832	7.428	6.630	5.832
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	381	100	114	107	99	114	107	99
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	318	100	95	89	83	95	89	83
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	104	100	31	29	27	31	29	27
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	816	100	261	245	228	261	245	228
UW Holding BV (UW-bedrijven)	2.500	100	500	333	167	500	333	167
UW Holding BV (UW-bedrijven)	9.100	100	5.005	4.550	4.095	5.005	4.550	4.095
Stichting YOUKÉ Sterke Jeugd	1.134	100	284	227	170	284	227	170
Stichting de Bibliotheek Utrecht	1.750	100	1.138	1.050	963	1.138	1.050	963
Subtotaal Sport	8.028		4.590	4.486	4.005	2.795	2.704	2.424
LTC Vleuten de Meern	250	100	66	56	46	66	56	46
Utrechtse Rugby Club	250	50	135	127	119	68	64	59
De Meern Voetbalvereniging	100	100	36	31	26	36	31	26
Zuilense tennisvereniging	75	50	1	0	0	1	0	0
ULTC Iduna	280	50	168	149	131	84	75	65
ULTC Iduna	300	50	120	90	60	60	45	30
MHC Fletiomare	175	100	74	67	60	74	67	60
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	830	63	553	526	498	349	331	314
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	440	63	147	117	88	92	74	55
KV Fiducia	80	50	31	25	20	15	13	10
Stichting Spovo / Sporting '70	425	50	221	200	179	111	100	89
Stichting Huisvesting SV Kampong	750	100	513	483	453	513	483	453
Stichting De Driewerf	650	62	274	230	187	170	143	116
MHC Fletiomare	125	50	29	16	4	14	8	2
TV At Risk	360	50	220	196	172	110	98	86
TV At Risk	350	50	0	350	321	0	175	160

HC Rijnvliet	170	50	75	58	41	38	29	21
UTV Kromme Rijn	117	50	70	62	54	35	31	27
UTV Kromme Rijn	76	50	30	23	15	15	11	8
BPU/Voornruiters	210	50	126	112	98	63	56	49
Stichting Tafeltennis Promotie	115	50	77	69	61	38	34	31
Voetbalvereniging DVSU	220	50	120	108	96	60	54	48
De Meern voetbalvereniging	200	100	64	56	48	64	56	48
HC Rijnvliet (nieuw in 2023)	300	50	260	240	220	130	120	110
USV Elinkwijk	400	50	400	380	360	200	193	187
TC Domstad	400	50	400	360	320	200	180	160
DESTO	380	50	380	355	329	190	177	165
Totaal Borgstellingen	**3.117.994**		**2.799.003**	**3.457.401**	**3.675.321**	**710.689**	**780.239**	**802.580**
WAARVAN:								
Indirecte borgstelling (achtervang WSW)			2.782.025	2.782.025	2.782.025	695.506	695.506	695.506
Directe borgstellingen			16.978	675.376	893.296	15.183	84.733	107.074

Overzicht Subsidies

Totaal budgetten subsidieprogramma's

Onderstaande tabel toont het totaalbudget per subsidieprogramma. Het totaalbudget is opgebouwd uit het budget voor subsidies onder een Nadere Regel, incidentele subsidies en begrotingssubsidies.

x €1.000

Programma	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2027
Betrouwbare overheid	4.966	5.430	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	130	363	88	0
Klimaatvriendelijke stad	20.137	16.890	0	380
Duurzame bereikbaarheid	0	0	0	0
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	8.598	8.420	53	4.989
Veilige stad	5.949	1.610	252	0
Passende ondersteuning en opvang	6.648	6.539	3.000	0
Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning	43.710	46.763	32.156	445
Kansrijk opgroeien	64.199	63.087	13.873	18.887
Levendig en gezonde stad	84.745	108.569	8.562	61.023
Totaal subsidies 2027	**239.082**	**257.671**	**57.984**	**85.724**

Begrotingssubsidies

Het overzicht hieronder toont een actueel overzicht van de in 2027 voorgenomen subsidies die niet onder een specifieke Nadere Regel van de gemeente Utrecht vallen. Een begrotingssubsidie is een subsidievorm die wordt toegepast wanneer uit marktanalyse blijkt dat er maar één of een zeer beperkt aantal organisaties in staat zijn een beoogde activiteit uit te voeren en een Nadere Regel om deze reden geen meerwaarde biedt. Deze subsidies worden conform artikel 4:23 lid 3 sub C van de Algemene wet bestuursrecht expliciet in deze begroting vermeld. Budgettair vallen onderstaande bedragen binnen de in de tabel hierboven genoemde totaalbudgetten.

x €1.000

Subsidieontvanger	Begroting 2026	Begroting 2027	Waarvan 'vaste' verlening' jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2027
Passende ondersteuning en opvang				
Passende 24 uurs zorg en verblijf				
Universitair Medisch Centrum Utrecht	453	467	0	0
Stichting Landelijk Centrum Seksueel Geweld	1.791	1.847	0	0
Stichting Buurtteamorganisatie Sociaal Utrecht	4.435	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	**6.679**	**2.314**		

Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning				
Bovengemeentelijke belangen				
Vereniging BIZ Woonboulevard Utrecht	145	145	0	145
Stichting Ondernemersfonds Utrecht	15.415	20.108	0	0
Werknemers en -gelegenheid				
Economic Board Utrecht	0	47	0	0
Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning	**15.560**	**20.300**		**145**
Kansrijk opgroeien				
Eigen pad in het onderwijs				
Stichting Bibliotheek Utrecht	16.715	18.760	0	18.760
Kansrijk opgroeien	**16.715**	**18.760**		**18.760**
Levendig en gezonde stad				
Meedoen en voor elkaar zorgen				
Netwerk informele zorg Utrecht met als penvoerder U Centraal	0	440	0	0
Passende sport- en beweegvoorziening				
Stichting Skatepark Utrecht	0	30	0	0
Sports & Businesscampus "De Vechtsebanen" Exploitatie B.V.	0	241	0	0
AVVN Samen Natuurlijk Tuinieren	194	194	0	0
Levendig en gezonde stad	**194**	**905**		
Totaal	**39.148**	**42.279**		**18.905**

Wet Markt en Overheid

Inleiding

Op 20 november 2014 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de economische activiteiten die, in het algemeen belang, door de gemeente worden aangeboden onder de integrale kostprijs. Op grond van de Wet markt en overheid is zo'n algemeen belangbesluit vereist.

Hierbij is eveneens besloten om de gemeenteraad jaarlijks geïnformeerd te houden door overzicht van de algemeen belangbesluiten en de geraamde kosten en opbrengsten voor het komende jaar toe te voegen aan de P&C-cyclus.

Hieronder volgt de actuele lijst voor de programmabegroting 2027. De tarieven in de tabel zijn geactualiseerd. Er geen inhoudelijke wijzigingen ten aanzien van de economische activiteiten.

Economische activiteiten

De volgende activiteiten worden in het algemeen belang onder de kostprijs aangeboden. Bij iedere activiteit is een motivering opgenomen.

1. Bevoorrading horeca aan de werven met elektrische boot (VERVALLEN)

Vervallen, deze activiteit is inmiddels meer dan 100% kostendekkend.

2. Kredietverlening: (vervallen: 'sociale leningen en') saneringskredieten

Binnen het dienstenpakket van Werk en Inkomen komt kredietverlening voor. De kredietverstrekking vindt plaats onder de entiteit Kredietbank, een onderdeel van Werk en Inkomen. De Kredietbank valt onder de reikwijdte van de Wet Fido en valt qua toezicht onder de AFM. Daarnaast conformeert de kredietbank zich aan de gedragscode Sociale Kredietverlening, opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK).

Eén van de gedragscodes houdt in dat de kredietbank handelt zonder winstoogmerk. Het te hanteren rentepercentage bevindt zich dan ook in de onderkant van de markt. Daarnaast wordt een sociaal incassobeleid toegepast. De dienstverlening is nauw verweven met de Schulddienstverlening en stelt Werk en Inkomen in staat daadkrachtig de schuldenproblematiek van onze cliënten aan te pakken.

De vraag of de Wet Markt en Overheid van de toepassing is bij Kredietverlening moet bevestigend worden beantwoord. De door Werk en Inkomen gehanteerde rentepercentages volgen de markt, waarbij de rentepercentages zich duidelijk aan de onderkant van de markt bevinden.

De markt vult echter niet het gat van het door Werk en Inkomen aangeboden leenstelsel op. Het saneringskrediet is een onderdeel binnen de schulddienstverlening en zonder dit krediet slaagt de sanering niet. *(Vervallen: De sociale leningen kennen een zeer beperkte doelgroep waarbij de hoogte van het krediet zeer beperkt is. Zouden onze cliënten zich tot de markt wenden dan zijn ze aangewezen op, door het intrinsieke risico dat zij met zich meedragen, het duurste aanbod in de markt. Dit staat haaks op het beleid van Werk en Inkomen. Vandaar dat deze economische activiteit onder kostprijs wordt aangeboden.)*

3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO (VERVALLEN)

Vervallen conform verwachting.

4. Weerbaarheidstraining Kom op voor Jezelf (VERVALLEN).

Vervallen conform verwachting.

5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen voor de inwoners van Utrecht

Sportparken, zwembaden, sporthallen, welzijnsvoorzieningen, sport- en spelmaterialen et cetera worden onder integrale kostprijs aangeboden. De activiteiten dienen de volksgezondheid, het welzijn

en zelfredzaamheid van de burger en het gebruik van deze producten is zonder financiële stimulering niet voor iedereen weggelegd. Voor deze producten ontstaat een onrechtvaardig hoge uitkomst (entree/ huur) als de integrale kostprijs wordt doorgevoerd. Dat kan de toegankelijkheid van dergelijke voorzieningen voor alle bevolkingsgroepen in het kader van welzijn en volksgezondheid ernstig gaan belemmeren. Het is in het algemeen belang van alle inwoners van de gemeente dat deze voorzieningen toegankelijk en bereikbaar zijn.

6. Verhuur accommodaties ten behoeve van sport, gezondheid en welzijn
Sport-, gezondheids- en welzijnsaccommodaties hebben verschillende maatschappelijke functies, zoals het tegengaan van hangjongeren, bevordering van integratie, het bewerkstelligen van een goed woon- en vestigingsklimaat, opvang dak- en thuislozen, junks, blijf van mijn lijfhuis, et cetera. In het bijzonder ziet de gemeente een belangrijke maatschappelijke rol weggelegd voor sportverenigingen en welzijnsorganisaties die een samenbindende functie in de wijk vervullen dan wel instellingen die een verzorgende of maatschappelijke taak vervullen. Deze organisaties hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting en zijn voor hun bestaan aangewezen op hulp van bijvoorbeeld de overheid. Ook de aan de functie ondersteunende horeca wordt hieronder geschaard, zoals horeca ondersteunend aan het zwembad, de sporthal, multifunctionele accommodaties, et cetera.

7. Beschikbaar stellen van gemeentelijke gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten
Met het beschikbaar stellen van gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten, bevordert de gemeente de participatie in de samenleving en wordt de kracht van de stad ondersteund. Er is een risico dat concurrentieverstoring kan ontstaan met andere ondernemingen die binnen de gemeentegrenzen actief zijn op het gebied van verhuur van gebouwen. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de accommodaties uitsluitend gebruikt gaan worden als openbaar gebouw ten behoeve van doelgroepen zonder winstoogmerk. Deze doelgroepen hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting. Door uitsluitend non-profitdoelgroepen de mogelijkheid te geven onder integrale kostprijs een gebouw of ruimte te huren, wordt gewaarborgd dat er geen concurrentievervalsing gaat plaatsvinden met ondernemers die in deze sector actief zijn.

8. Tijdelijke verhuur vastgoed vanwege antikraak, strategisch bezit, of voorraadfunctie
Tijdelijke verhuur is soms noodzakelijk. Partijen die tijdelijk huren weten dat zij op termijn het pand moeten verlaten en daarom zullen zij niet investeren in het pand om langdurig te blijven zitten waardoor een hoge huurprijs gelijk aan integrale kostprijs niet betaald zal worden. Marktpartijen gebruiken ook constructies met tijdelijke verhuur waarbij geen integrale kostprijs maar marktprijs wordt verlangd. De marktprijs is bepaald op wat een potentiële huurder bereid is te betalen. De marktprijs kan daardoor lager liggen dan de integrale kostprijs. Het ontbreken van huurbescherming voor tijdelijke huurcontracten is overigens ook een reden om niet de integrale kostprijs door te rekenen in de huurprijs. Een potentiële huurder loopt risico’s omdat hij geen zeker bestaan heeft in het gehuurde object. Dit rechtvaardigt een lagere prijs.

Door uit te gaan van integrale kostprijs in plaats van marktprijs, loopt de gemeente gevaar dat panden helemaal niet meer tijdelijk verhuurd kunnen worden met alle nadelen van dien, zoals geen beheer en onderhoud en verloedering.

9. Onrendabele top bij verhuur, verkoop of andere vervreemding vastgoed of grond
Bij vastgoed- of grondvervreemding of verhuur (anders dan bedoeld bij punt 5, 6, 7 en 8) wordt de marktprijs aangehouden. Dit is gebruikelijk binnen die markt. De kostprijs is afhankelijk van de investering die is gedaan bij het verkrijgen, oprichten of renoveren van het vastgoed of de grond. Deze investering kan hoger zijn dan de marktprijs bij verhuur, verkoop of andere vervreemding. In het algemeen belang kan dat nodig zijn om verloedering van de stad tegen te gaan, de stad op

strategische punten te verfraaien of een extra investering te doen bij een grote gebiedsontwikkeling, waarbij de markt soms niet de wil of mogelijkheid heeft om te investeren. De afweging waarom en op welke wijze wordt geïnvesteerd vindt overigens plaats in de raadsvoorstellen inzake de exploitaties.

10. Het bieden van parkeergelegenheid in belanghebbende garages

Binnen de Gemeente Utrecht bevindt zich een achttal zogenaamde belanghebbende parkeergarages. Tegen betaling kan gebruik worden gemaakt van deze parkeervoorzieningen. Uniek aan deze afgesloten parkeergelegenheden is dat ze allemaal gelegen zijn in, en nabij, de drukke binnenstad van Utrecht. Op deze locaties is er sprake van een beperkt aantal parkeerplaatsen, hoewel de bevolkingsdichtheid zeer hoog is in vergelijking met minder stedelijke gebieden. Voor bewoners van deze omgeving is het mogelijk om een parkeervergunning aan te schaffen. Echter, doordat er in de openbare ruimte weinig parkeerplekken zijn in verhouding tot het relatief hoge aantal bewoners, is het lang niet altijd mogelijk een parkeervergunning te bemachtigen. De belanghebbende parkeergarages bieden in dit kader een alternatief/verruiming van de capaciteit. Het heffen van parkeerbelasting in de vorm van vergunningen is sec geen economische activiteit. Echter, het aanbieden van inpandige parkeergelegenheid is een economische activiteit die tevens door marktpartijen kan worden aangeboden. In de desbetreffende wijken is een inpandige parkeervoorziening economisch niet aantrekkelijk, aangezien het alleen om bewoners gaat. Het is niet wenselijk om een grote commerciële parkeergelegenheid zich in deze gebieden te laten huisvesten. De (externe) verkeersdruk (van auto's) en de hiermee samenhangende algehele leefbaarheid in deze centraal stedelijke woonwijken zou hierdoor in het geding komen. Met belanghebbende garages wordt meer capaciteit gecreëerd, zonder dat dit ten koste gaat van de openbare ruimte en leefbaarheid. Omdat de belanghebbende garages in het verlengde liggen van de bewonersvergunningen voor het straatparkeren is het alleen mogelijk om een abonnement te krijgen wanneer je daadwerkelijk in de wijk woont waarin de belanghebbende garage staat. Derhalve zijn belanghebbende garages een economische activiteit die wordt uitgevoerd in het algemeen belang.

11. In eigendom hebben en exploiteren parkeergelegenheid in openbare garages

De Gemeente Utrecht heeft verschillende openbare parkeergarages (Grifthoek, Kruisstraat, de Kop van Lombok, Vaartsche Rijn, Croeselaan en Berlijnplein) in eigendom. Op dit moment worden deze openbare parkeergarages kostendekkend geëxploiteerd. Het is echter mogelijk dat in volgende jaren de baten en lasten zich zodanig ontwikkelen dat de openbare garages in het algemeen belang onder de kostprijs zullen worden geëxploiteerd. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- Het verplaatsen van autoparkeren van de straat naar de garage. Dit verbetert de openbare ruimte en het straatbeeld van de historische binnenstad van Utrecht.
- Het invloed kunnen uitoefenen op de parkeerstromen in het centrum (meer spreiding over de stad). Hierbij is het streven minder auto's door de binnenstad te laten rijden, maar deze aan de randen van de stad inpandig te laten parkeren.
- In het geval van de Vaartsche Rijn- en de Croeselaangarage speelt mee dat een parkeergarage in de omgeving de gebiedsontwikkeling kan bevorderen. Door uitbreiding van functies zal de parkeerdruk in deze gebieden toenemen en is een verhoogde parkeercapaciteit nodig. In plaats van verschillende parkeervoorzieningen in het gebied, kan hierdoor het parkeren centraal geregeld worden.

De prijsstelling van een aantal specifieke producten, zoals abonnementen voor bewoners of deelautoaanbieders in de gemeentelijke parkeergarages is niet gebaseerd op een integraal kostprijstarief, maar op de verwachte prijs die de doelgroep bereid is te betalen voor het stallen van zijn auto in een parkeergarage in plaats van op straat. Daarnaast dient de prijs voor kortparkeren lager te liggen dan het straatparkeertarief in het gebied. Ook hebben niet alle garages even hoge kosten, dit zorgt voor een verscheidenheid aan verschillende tarieven. Dit is onwenselijk aangezien hierdoor een differentiatie optreedt tussen verschillende delen van de stad. Bovenstaande kan er zelfs voor zorgen

dat een hoger tarief zou moeten worden gevraagd dan voor parkeren op straat. Dat effect doorkruist de doelstellingen van het beleid rondom garageparkeren.

12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R-voorzieningen

De Gemeente Utrecht heeft momenteel vier parkeervoorzieningen aan de randen van de stad (P+R Westraven, P+R de Uithof en P+R Papendorp). Tegen betaling kan geparkeerd worden op deze locaties en afhankelijk van de locatie, worden overgestapt op een tram, bus of deelfiets richting het centrum van Utrecht. Er is hier sprake van een economische activiteit.

Voor deze activiteit wordt geen integraal kostprijstarief gevraagd. Net als bij de andere (fiets-) parkeervoorzieningen is niet de kostprijs van de voorziening leidend bij het bepalen van de prijs, maar een inschatting van de optimale prijs voor het bereiken van de beleidsdoelstellingen. Om automobilisten te verleiden niet de stad in te rijden, maar hun auto te parkeren aan de rand van de stad om vervolgens over te stappen op het openbaar vervoer, dient er sprake te zijn van een aantrekkelijk, relatief lager tarief. Net als bij andere parkeergarages wordt er bij de ene P+R-voorziening meer gebruik gemaakt van het P+R-product, dan bij de andere. Ook zijn de kosten van verschillende garages niet altijd gelijk aan elkaar. Daarnaast is het zo dat het P+R-tarief sowieso onder de kostprijs ligt. Het doorbelasten van het integrale kostprijstarief aan P+R-gebruikers doorkruist de doelstellingen van het P+R beleid.

Dit beleid voorziet in het verminderen van het aantal auto's in Utrecht. Minder auto's betekent minder vervuiling, betere doorstroming en in grote lijnen een verbeterde leefbaarheid en bereikbaarheid van de Gemeente Utrecht. Derhalve kan er gesproken worden van een economische activiteit in het algemeen belang.

13. Exploitatie van fietsenstallingen

De Gemeente Utrecht heeft verschillende fietsenstallingen in exploitatie. Het betreft hier een economische activiteit waarbij geen sprake is van doorberekening van integrale kostprijs. Immers, het stallen van fietsen is in Utrecht (de eerste 24 uur) gratis. De integrale kosten van het fietsparkeren zijn dusdanig hoog dat er bij een bescheiden vergoeding voor fietsparkeren geen sprake is van de integrale kostprijs. De prijsstelling van fietsparkeervoorzieningen ligt in lijn met de ambities van Utrecht op het gebied van fietsgebruik. Utrecht wil fietsstad nummer 1 van Nederland blijven. Een stad waarin de fiets het primaire vervoersmiddel is. Deze ambitie wordt gevoed door de wens om (de vrees voor) fietsdiefstal te verminderen en voetgangersruimte te vergroten door minder fietsen in de openbare ruimte te laten stallen. Daarnaast draagt fietsverkeer bij aan het terugdringen van het autoverkeer in de stad, wat goed is voor, enerzijds, de luchtkwaliteit in het centrum, anderzijds, de doorstroming van het verkeer. Ten derde is het voor de inwoners gezond om lichaamsbeweging per fiets te hebben.

Het alternatief voor het door de gemeente laten exploiteren van deze fietsenstallingen is een marktpartij die de fietsparkeervoorzieningen aanbiedt. Deze marktpartij zal een rendabel verdienmodel moeten hanteren om de fietsparkeervoorziening te kunnen blijven aanbieden. Dit betekent dat niet alleen de integrale kostprijs van de voorziening zal worden doorbelast aan de klant, maar tevens een marge om het winstoogmerk van een private onderneming te kunnen realiseren. Dit resulteert in een prijs voor het stallen van fietsen die aanmerkelijk hoger zal liggen dan de prijs waarvoor de gemeente deze dienst aanbiedt. Een hoge(re) prijs voor het stallen van fietsen leidt ertoe dat mensen niet bereid zullen zijn hun fietsen te stallen in stallingsvoorzieningen en fietsgebruik niet verder wordt gestimuleerd. Hierdoor komen de doelstellingen van het fiets- en voetgangersbeleid in het geding. Het belang van deze doelstellingen voor Utrecht is zwaarwegend.

14. Het bieden van fietsparkeergelegenheid in buurtfietsenstallingen en fietstrommels

De gemeente biedt tegen betaling stallingsplekken voor fietsen aan in buurtstallingen en fietstrommels. Het aanbieden van deze voorzieningen ligt in lijn met het fiets(-parkeer) beleid zoals weergegeven in het onderdeel 'exploitatie van fietsenstallingen'. Buurtfietsenstallingen en trommels bevinden zich voornamelijk in de wijken. Waar het bij openbare fietsenstallingen vooral gaat over de

binnenstad en het stationsgebied, richten buurtfietsenstallingen en fietstrommels zich voornamelijk op een leefbare openbare ruimte in de woonwijken, waar inpandige fietsenbergingen niet aanwezig zijn.

De tarifering voor een abonnement voor een buurtstalling of voor een fietstrommel wordt, net als bij andere parkeervoorzieningen, bepaald op basis van een inschatting van de kosten die mensen bereid zijn te maken voor het inpandig stallen van hun fiets. Dit resulteert in een tarief dat niet gelijk is aan de integrale kostprijs van een locatie. Aangezien niet alle voorzieningen even hoge kosten hebben, zou een veelvoud aan tarieven voor buurtstallingen kunnen ontstaan. Wanneer de integrale kostprijs wordt doorbelast, zal de prijs voor een abonnement gemiddeld toenemen waardoor de realisatie van de doelstellingen van het beleid in gevaar komt.

15. Het doorverkopen van verwijderde fietsen

Het is noodzakelijk om gevaarlijk geplaatste fietsen en te lang gestalde fietsen door de hele stad te verwijderen. Deze handeling is in zichzelf een publieke activiteit. Echter, fietsen die niet worden afgehaald bij het fietsdepot worden na verloop van de wettelijke termijn doorverkocht. Dit om een te grote voorraadvorming en een onevenredige claim op de opslagcapaciteit te voorkomen.

De prijs die wordt betaald voor de fietsen is de marktprijs van de desbetreffende fiets. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen drie verschillende tarieven, afhankelijk van de staat van de fiets. Volgens de Wet zou de integrale kostprijs van de fiets moeten worden doorbelast. De marktwaarde van de doorverkochte fietsen is in de regel dusdanig gering, dat deze vrijwel altijd onder de integrale kostprijs ligt. Dit valt te rechtvaardigen doordat, wanneer deze fietsen niet worden doorverkocht, een oneindige behoefte zou ontstaan aan extra opslag. Daarnaast wordt dit vanuit het oogpunt van hergebruik niet acceptabel geacht.

16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing en duurzame opwekking

Binnen de afdeling Energie worden leningen verstrekt aan verschillende actoren in het speelveld van energiebesparing en duurzame energieopwekking. Dit zijn enerzijds leningen die direct gericht zijn op het niveau van de consument van energie. Naast de particuliere consument kunnen dit ook scholen zijn. Anderzijds bestaat er een provinciaal en gemeentelijk fonds (SETU, Stichting Energietransitie Utrecht) dat leningen verstrekt aan (maatschappelijk) ondernemers voor het uitvoeren van verduurzamingsmaatregelen. Dat kan zijn aan het gebouw, in de installaties, zoals zonnepanelen, of meer integrale oplossingen zoals een combinatie van opwek, (batterij)opslag en isolatie. Het verstrekken van leningen is een economische activiteit door private partijen zoals banken, investeringsmaatschappijen of andere particuliere geldschieters. Echter, zij zijn niet altijd bereid krediet te verstrekken ten behoeve van ontwikkeling van nieuwe technologieën, aan investeringen met lagere rendementen of kleine leningen waarbij relatief hoge transactiekosten zijn. Wanneer maatschappelijke organisaties, bewoners en/of bedrijven geen eigen reserves te hebben om investeringen te doen in duurzaamheid, en de private financiers niet voldoende zekerheid hebben, of de kosten (nog) te hoog vinden, komt de markt niet tot ontwikkeling. Het is juist deze ontwikkeling die noodzakelijk is voor het bereiken van de doelstellingen van de afdeling Energie. Om de doelstellingen in CO2-reductie en de opwekking van duurzame energie, waarbij de investeringen en initiatieven die zorgen voor het bereiken van deze doelstellingen voortkomen uit de private sector, te realiseren, is het noodzakelijk om de markt op gang te helpen. Een rol die de markt nog niet in een dusdanige mate oppakt dat de doelstellingen van het beleid worden bereikt. De economische activiteit van het verstrekken van leningen wordt gegeven deze situatie uitgevoerd door de Gemeente Utrecht. Het streven is om de markt op gang te helpen, en zodra dit niet meer nodig is, deze economische activiteit over te laten aan de markt zelf. Tot dat moment is er echter sprake van een economische activiteit in algemeen belang aangezien de beleidsdoelstellingen anders niet worden gerealiseerd.

17. Het informeren en adviseren van marktpartijen inzake Energietransitie

Binnen de afdeling Energie wordt de markt voor energiebesparing en duurzame opwekking nog op een andere manier op gang geholpen dan door het verstrekken van de hierboven beschreven kredieten. Het is namelijk niet voldoende om enkel kredieten beschikbaar te stellen tegen

aantrekkelijke voorwaarden, ook moet het bewustzijn, de kennis en de informatie aanwezig zijn met betrekking tot energiebesparing en duurzame energieopwekking. Wanneer dit ontbreekt zal de markt op dit gebied niet op gang komen. Een verschijnsel dat in de weg staat van de beleidsdoelstellingen van de afdeling Energie . In dit kader wordt vanuit het programma geïnformeerd en geadviseerd over energiebesparing en duurzame energieopwekking. Dit ook nadrukkelijk vanuit de gedachte dat de markt hiermee in staat wordt gesteld zichzelf te organiseren en vooruitgang te boeken op het gebied van energiebesparing en nieuwe vormen van energieopwekking. Informeren en adviseren is een economische activiteit die, in mindere mate, ook zou kunnen worden uitgevoerd door de markt. Denk aan adviesbureaus, accountants, installatie- en bouwbedrijven en energieleveranciers. Echter, de economische waarde van dit advies en deze informatie is op dit moment niet voldoende voor deze marktpartijen om dit zelfstandig te doen. Om de markt op gang te helpen en via die weg de beleidsdoelstellingen te realiseren, worden binnen de afdeling Energie deze activiteiten uitgevoerd in het algemeen belang.

18. Economische activiteiten schoon vervoer

a. Vervallen

b. Het aanbieden van intelligente bandenpompen.
Vanuit het programma Gezonde lucht voor iedereen zijn op een aantal strategische locaties intelligente bandenpompen gerealiseerd die vrij toegankelijk zijn. Het aanbieden van de bandenpompen kan gezien worden als economische activiteit aangezien tankstations deze dienst vaak ook aanbieden: veelal tegen betaling van een vergoeding kan gebruik worden gemaakt van deze dienst. Dit kan als drempel worden ervaren door de automobilist. Daarnaast blijken de bandenpompen niet altijd even goed te functioneren. Beide factoren dragen bij aan het verschijnsel dat automobilisten hun bandenspanning maar sporadisch controleren. Brandstofverbruik en de slijtage van banden is een belangrijke bron van fijnstof en extra uitlaatgassen in de lucht. Het verbeteren van de bandenspanning draagt hierdoor bij aan het afnemen van de hoeveelheid fijnstof en stikstofoxiden in de lucht en derhalve aan het behalen van de doelstellingen van het programma Gezonde lucht voor iedereen. Tevens zal door het verlaagde brandstofverbruik de uitstoot van koolstofdioxide afnemen. Aangezien hier kansen liggen die tot op heden door de markt nog beperkt worden gegrepen, springt de gemeente in dit gat. Het doel hiervan is ervoor te zorgen dat de markt dit voorbeeld overneemt.

19. Activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van of naar aanleiding van grootschalige (sport)evenementen

De Gemeente Utrecht verbindt zich aan grootschalige (sport)evenementen. Ten behoeve van zo’n evenement kan de gemeente economische activiteiten verrichten die onder de kostprijs worden aangeboden. Te denken valt hierbij aan wegomleidingen/wegafzettingen, inzet van personeel, aanbieden van faciliteiten, et cetera. Met een grootschalig (sport)evenement plaatst de gemeente zich in de kijker bij de (inter)nationale sportliefhebber. Daarnaast kan een evenement bijdragen aan de lokale economie waaronder horeca, hotels, detaillisten, et cetera. Zonder inbreng van de gemeente is de kans heel klein dat zo’n grootschalig (sport)evenement in de gemeente plaatsvindt.

Op 20 mei 2021 heeft de gemeenteraad een algemeen belangbesluit genomen ten aanzien van:

20. Verhuur aan creatieve bedrijven/startups in cultuurcluster Berlijnplein

De gemeente Utrecht zou bij verhuur aan creatieve bedrijven/start-ups op basis van de Mededingingswet een kostprijsdekkende huur in rekening moeten brengen. De kostprijsdekkende huur in het cultuurcluster Berlijnplein ligt vanwege de hoge ambities (onder andere op het gebied van circulair en energieneutraal bouwen) substantieel hoger dan de markthuur. De inschatting is dat er bij een kostprijsdekkende huur geen partijen zijn, die deze ruimte willen huren.

De gemeente wil een cultuurcluster ontwikkelen met daarin een mix van culturele organisaties, onderwijsorganisaties en creatieve bedrijven en hen de mogelijkheid bieden om ruimte in een zeer vooruitstrevend circulair gebouw te huren tegen marktconforme huur.

Tabel Toezeggingen met OO/activiteit

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kostendekkend-heid		Organisatie onderdeel
1. Bevoorrading horeca met elektrische boot	VERVALLEN				
2. Kredietverlening: sociale leningen en saneringskredieten				Geen kostprijsberekening mogelijk	W&I
3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO	VERVALLEN				
4. Weerbaarheids-training Kom op voor jezelf	VERVALLEN				
5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen	42.800.000	14.500.000	33,9%		MO
6. Verhuur accommodaties t.b.v. sport, gezondheid en welzijn	16.750.000	5.150.000	30,7%		VGU
7. Beschikbaar stellen gemeentelijke gebouwen	8.657.000	901.000	10,4%		VGU
8. Tijdelijke vastgoed verhuur				Geen kostprijsberekening mogelijk (zie noot 1)	VGU
9. Onrendabele top				VERVALLEN: ‘Zie noot 2’	VGU
10. Parkeergelegenheid in belanghebbenden garages	373.345	431.767	115,65%	Betreft de volgende garages: Tuinstraat, Jan Meyenstraat, Lange Lauwerstraat, Korte Nieuwestraat, Albracht, Malba, Wolvenplein, ABC-straat.	SB/VGU
11. In eigendom hebben en exploiteren van parkeergelegenheid in openbare garages	5.097.889	10.048.077	211,86% (zie noot 3)	Betreft alle openbare garages: Grifthoek, Kop van Lombok, Vaartsche Rijn, Kruisstraat, Croeselaan en Berlijnplein	SB/VGU
12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R-voorzieningen	2.067.949	3.659.914	176,98%	Betreft P&R-voorzieningen: De Uithof, Papendorp, Westraven.	SB/VGU
13. Exploitatie van openbare fietsenstallingen	7.288.133	1.142.469	15,68 %	Betreft negen openbare stallingen.	SB/VGU
14. Fietsparkeergelegenheid in buurt-fietsenstalling en fietstrommels	479.370	126.490	26,39%	Betreft 40 buurtstallingen en diverse fietstrommels.	SB/VGU
15. Doorverkopen verwijderde fietsen	495.515	46.914	9,47%	Bestaat uit beheer en onderhoud depot.	VTH

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kostendekkend-heid		Organisatie onderdeel
				Opbrengsten via verkopen van fietsen.	
16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing				Geen kostprijsberekening mogelijk	OOR
17. Informeren en adviseren inzake Energietransitie	300	0	0%	Per advies	OOR
18a. VERVALLEN					
18b. Aanbieden van intelligente bandenpompen	22.000	0	0%	Betreft 8 bandenpompen die door Utrecht geleased worden.	OOR
19. Grootschalige sportevenementen				Zie noot 4	MO
20. Verhuur cultuurcluster Berlijnplein	P.M. (zie noot 5)				CZ

1. Het gaat hier met name om leegstandsbeheer ter voorkoming van kraak en er ligt dus geen kostprijsberekening onder de vergoeding.
2. VERVALLEN
3. Momenteel zijn de openbare garages kostendekkend, het is echter mogelijk dat in volgende jaren de baten en lasten zich zodanig ontwikkelen dat deze garages weer onder de kostprijs worden geëxploiteerd, daarom kan dit onderdeel (nog) niet vervallen.
4. Bij (sport)evenementen gelden de volgende principes: De organisator van het evenement dient een aanvraag voor een vergunning in en betaalt daarvoor leges. Leges zijn kostendekkend.
   Kosten die specifiek voor het evenement worden gemaakt worden doorberekend aan het evenement conform de Utrechtse regels voor kostentoerekening.
   Omdat een eventuele inzet van de gemeente per evenement kan verschillen, is er geen eenduidige kostprijs te bepalen. Een evenement kan gesubsidieerd worden door de gemeente en deze subsidie kan in natura of in cash plaatsvinden. Bijdragen in natura worden gewoonlijk gewaardeerd tegen de kostprijs die de gemeente daarvoor betaalt.
5. Het cultuurcluster is nog niet gerealiseerd, dus er kunnen nog geen kosten en opbrengsten worden aangegeven.

Overzicht Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

De Regeling beleidsindicatoren gemeenten schrijft voor dat als gegevens niet beschikbaar zijn dit moet worden aangegeven. In onderstaande tabel wijst de afkorting 'gnb' erop dat gegevens niet beschikbaar zijn.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	907	1.009	1.034	1.115	1.144	gnb	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	957	1.061	1.146	1.280	1.325	gnb	COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ-waarde	*x €1.000*	392	458	450*	490*	gnb	gnb	CBS - Waarde Onroerende Zaken
Nieuw gebouwde woningen	*per 1.000 woningen*	18,2	10,6	9,4	gnb	gnb	gnb	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Klimaatvriendelijke stad

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	10,3	11,4	13,4	gnb	gnb	gnb	RVO - Regionale Klimaatmonitor

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	*kg per inwoner*	201	192	196	gnb	gnb	gnb	CBS statistiek Huishoudelijk afval

Veilige stad

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Diefstallen uit woning	*per 1.000 inwoners*	1,8	1,4	1,1	1,7	gnb	gnb	CBS - Geregistreerde diefstallen
Geweldsmisdrijven	*per 1.000 inwoners*	4,9	4,6*	4,8*	5,3	gnb	gnb	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	*per 1.000 inwoners*	6,0	5,8	5,7	5,7	gnb	gnb	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Winkeldiefstallen	*per 1.000 inwoners*	4,5	4,1*	3,1*	3,0	gnb	gnb	CBS - Geregistreerde diefstallen
Verwijzingen Halt	*per 1.000 jongeren*	6	6	7	6	gnb	gnb	Stichting Halt

Passende ondersteuning en opvang

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	*per 10.000 inwoners*	540	540	530	530	gnb	gnb	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

Indicator	*Eenheid*	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Banen	*per 1.000 inwoners van 15-64 jaar*	1.150,8	1.184,3	1.209,6	gnb	gnb	gnb	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Functiemenging	*%*	65,1	65,8	66,5	gnb	gnb	gnb	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Lopende re-integratievoorzieningen	*per 10.000 inwoners van 15-64 jaar*	179,8	180	173,9	gnb	gnb	gnb	CBS - Re-integratie
Netto arbeidsparticipatie	*%*	77,2	77,3	77,6	77,5	gnb	gnb	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	*per 10.000 inwoners*	370,2	353,5	356,3	358,9	gnb	gnb	CBS - Re-integratie
Vestigingen (van bedrijven)	*per 1.000 inw.15 t/m 64jr*	195,1	206,6	212,5	gnb	gnb	gnb	LISA
Werkloze jongen	*% 16 t/m 22 jarigen*	1	2	2	gnb	gnb	gnb	CBS-Jeugdmonitor

Kansrijk opgroeien

Indicator	*Eenheid*	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Kinderen in een uitkeringsgezin	*% kinderen tot 18 jaar*	7	7	7	gnb	gnb	gnb	CBS - Jeugdmonitor
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	*% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs*	2,3	2,1*	2,2*	gnb	gnb	gnb	DUO/Ingrado
Jongeren met een delict voor de rechter	*% 12 t/m 21 jarigen*	1	1	gnb	gnb	gnb	gnb	CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugdbescherming	*% van alle jongeren tot 18 jaar*	0,8	0,8	0,8*	0,8	gnb	gnb	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdhulp	*% van alle jongeren tot 18 jaar*	15	15	14,5	13,9	gnb	gnb	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdreclassering	*Jongeren van 12 tot 23 jaar*	0,3	0,3	0,3*	0,3	gnb	gnb	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Absoluut verzuim	*Aantal per 1.000 leerlingen*	1,6	2,4	3	gnb	gnb	gnb	DUO

Relatief verzuim	*Aantal per 1.000 leerlingen*	27	31	34	gnb	gnb	gnb	DUO

Levendige en gezonde stad

Indicator	*Eenheid*	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Bron
Demografische druk	%	48,2	47,7	47,2	47,2	gnb	gnb	CBS - Bevolkingsstatistiek
Niet-sporters	%	33,5	gnb	29,4	gnb	gnb	gnb	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Paragraaf Bedrijfsvoering

Indicator	*Eenheid*	2025
Formatie	*Fte per 1.000 inwoners*	15,12
Bezetting	*Fte per 1.000 inwoners*	15,00
Apparaatskosten	*Kosten per inwoner*	1.816
Externe inhuur	*Kosten in % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur*	*9,5%*
Overhead	*% van de totale lasten*	13,1%

Indicatoren Raad

Indicator	2023 (nulmeting)	2024	2025	2026
% Raads- en commissieleden dat de werkdruk te hoog vindt.	24% (2023)	19%	gnb	gnb
% Raads- en commissieleden dat stressklachten ervaart.	53% (2023)	62%	gnb	gnb
% Raads- en commissieleden dat psychisch erg vermoeid is.	*32% (2023)*	32%	gnb	gnb
% Raads- en commissieleden dat de werk/privé balans onder druk vindt staan.	*45% (2023)*	48%	gnb	gnb
% Raads- en commissieleden dat raadswerk in Utrecht aanbeveelt aan anderen.	*20% (2023)*	gnb	gnb	gnb

Toelichting: Conform de motie M367 Doeltreffende raad Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl) heeft in de zomer van 2023 voor het eerst een raadsledenonderzoek plaatsgevonden. Op basis van de scores zijn bovenstaande interne indicatoren geformuleerd.

In 2024 is het onderzoek herhaald. In 2025 heeft er geen toets plaatsgevonden, maar de nieuwe raad gaat er weer werk van maken.

Doelstelling is de werkdruk, stress en het structureel overvragen van raads- en commissieleden jaarlijks te verlagen, zodat het raadswerk goed uitvoerbaar en aantrekkelijk blijft, ook voor nieuwe kandidaten. Daartoe zijn verschillende ambities en maatregelen opgesteld (zie ook programma Betrouwbare Overheid, doelstelling 1).

Op basis van het Raadsvoorstel Werkdruk & Werkwijze zijn hier na de raadswissel van 2026 een aantal stappen in gezet. Bij het volgende raadsledenonderzoek zullen de effecten van de nieuwe werkwijze blijken.

Taakmutaties

In de meicirculaire 2026 zijn voor gemeenten aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor nieuwe of gewijzigde taken. Daarnaast zijn middelen uitgenomen voor taken die zijn vervallen. Deze zogenoemde taakmutaties (voorheen: corresponderende posten) maken onderdeel uit van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en zijn verwerkt in de begroting.

De gemeente heeft beoordeeld in hoeverre deze taakmutaties gevolgen hebben voor de uitvoering van gemeentelijke taken en beleidsdoelen. Op basis van deze beoordeling zijn de mutaties verwerkt in de programma's waarop zij betrekking hebben. Hiermee zijn de financiële gevolgen van nieuwe, gewijzigde en vervallen taken integraal opgenomen in de begroting.

In het overzicht zijn enkele uitkeringen aangeduid als IU (integratie-uitkering) of DU (decentralisatie-uitkering). Dit zijn afzonderlijke uitkeringen binnen het gemeentefonds voor specifieke taken en beleidsdoelen. Een integratie-uitkering is bedoeld om middelen geleidelijk over te laten gaan naar de reguliere verdeling van het gemeentefonds. Een decentralisatie-uitkering betreft middelen voor een specifiek beleidsterrein of maatschappelijke opgave.

Onderstaand is per programma een overzicht opgenomen van de taakmutaties en de verwerking daarvan in de begroting.

x € 1.000

Taakmutaties per programma	2027	2028	2029	2030
Betrouwbare overheid	**33**	**33**	**33**	**33**
Overheidsbrede Dienstverlening	33	33	33	33
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	**24**	**25**	**10**	**-**
Wet Betaalbare Huur	24	25	10	
Klimaatvriendelijke stad	**8.609**	**-**	**-**	**-**
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	8.609			
Duurzame bereikbaarheid	**383**	**-**	**-**	**-**
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	383			
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	**2.474**	**-**	**-**	**-**
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	2.474			
Veilige stad	**1.859**	**1.136**	**1.136**	**-**
Landelijk bureau Zorg- en Veiligheidshuizen	1.136	1.136	1.136	
Versterking lokale aanpak high impact crimes	723			
Passende ondersteuning en opvang	**7.875**	**3.856**	**-13.173**	**-13.389**
Huishoudelijke hulp uit de WMO			-24.272	-24.580
Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo			7.243	7.335
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	4.019			
Beschermd Wonen (IU)	3.741	3.741	3.741	3.741

Taakmutaties per programma	2027	2028	2029	2030
Vrouwenopvang (DU)	29	29	29	29
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	62	62	62	62
Nationaal Actieplan Dakloosheid (DU)	24	24	24	24
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	**762**	**535**	**422**	**358**
Wet op de lijkbezorging	65			
Wet handhaving sociale zekerheid	37	37	37	38
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-12	-12	-12	-12
Participatie (IU) Sociale Infrastructuur	11	9	10	11
Participatie (IU) WsW	535	509	626	415
Participatie (IU) Beschut Werk	-286	-588	-987	-1.053
Re-integratie dienstverlening gericht op jongeren (middelen voor individuele gemeenten)	171	171	171	171
Re-integratie dienstverlening gericht op jongeren (middelen voor centrumgemeenten)	241	409	577	788
Kansrijk opgroeien	**213**	**-14**	**-4**	**-4**
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-7	-7	-7	-7
Ketensystemen Jeugd	-10	-10		
Kinderopvang pleegouders	227			
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	3	3	3	3
Levendige en gezonde stad	**1.136**	**1.084**	**-**	**-**
Antidiscriminatie voorzieningen	52			
Pilot Dakloze EU burgers	1.084	1.084		
Algemene Middelen en Overhead	**2.388**	**10**	**6**	**2**
Overhead	2.388	10	6	2
Totaal geclaimde Taakmutaties (corresponderende posten)	**25.756**	**6.665**	**-11.570**	**-13.000**
Algemene Middelen en Overhead	**-198**	**-200**	**-205**	**-208**
Weeffout Jeugdzorg	-198	-200	-205	-208
Totaal Taakmutaties	**25.558**	**6.465**	**-11.775**	**-13.208**

Betrouwbare Overheid

Overheidsbrede dienstverlening

De specifieke uitkering (SPUK) Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) is vanaf 2026 omgezet naar de decentralisatie-uitkering Overheidsbrede Dienstverlening. Via deze uitkering biedt de gemeente inwoners laagdrempelige en empathische ondersteuning bij regelzaken met de (digitale) overheid en wordt invulling gegeven aan de gemeentelijke regierol in het lokale netwerk.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Wet betaalbare huur

Utrecht ontvangt middelen voor toezicht en handhaving op de naleving van de Wet betaalbare huur. De middelen worden ingezet voor gemeentelijke toezicht- en handhavingstaken ten aanzien van verhuurders die zich niet houden aan de wettelijke maximering van huurprijsverhogingen.

Klimaatvriendelijke stad

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Het Rijk stelt middelen beschikbaar om gemeenten in staat te stellen hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid uit te voeren. De middelen worden ingezet voor de energietransitie (Programma Klimaatvriendelijke stad), mobiliteit (Programma Duurzame bereikbaarheid) en een gezond leefklimaat (Programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed).

Duurzame bereikbaarheid
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
De toelichting op deze taakmutatie is opgenomen onder Programma Klimaatvriendelijke stad.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
De toelichting op deze taakmutatie is opgenomen onder Programma Klimaatvriendelijke stad.

Veilige stad
Landelijk bureau zorg- en Veiligheidshuizen
De gemeente Utrecht ontvangt in totaal 4,5 miljoen euro verdeeld over 4 jaar voor de inrichting en exploitatie van het Landelijk bureau Zorg- en Veiligheidshuizen. Het bureau vervult een landelijke ondersteuningsfunctie voor de Zorg- en Veiligheidshuizen, waaronder het Landelijk Coördinatiepunt Beveiligde Bedden (LCBB) en het coördinatiepunt Levensloopaanpak.

Versterking lokale aanpak high impact crimes
Utrecht ontvangt een bijdrage voor het versterken van de lokale aanpak van high impact crimes. De middelen worden ingezet voor activiteiten die bijdragen aan het voorkomen van (herhaald) daderschap en aan de versterking van de brede aanpak van jeugdcriminaliteit.

Passende ondersteuning en opvang
Huishoudelijke hulp uit de Wmo
Vanaf 2029 wordt huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo 2015 geschrapt. Als gevolg van de lagere gemeentelijke uitgaven die hiermee samenhangen, worden vanaf 2029 structureel middelen aan het gemeentefonds onttrokken.

Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo
Vanaf 2029 worden middelen aan het gemeentefonds toegevoegd voor een vangnetregeling voor inwoners die niet zelf huishoudelijke hulp kunnen regelen. De gemeente blijft voor deze groep verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning.

Uitstel vervanging abonnementstarief WMO
De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo is uitgesteld naar 2028. Hierdoor worden de eerdere besparingen later gerealiseerd en ontvangen gemeenten in 2027 een aanvullende bijdrage.

Beschermd Wonen
Utrecht ontvangt als centrumgemeente aanvullende middelen als gevolg van de loon- en prijsbijstelling 2026 voor Beschermd Wonen. De middelen worden ingezet voor de indexatie van de budgetten voor beschermd wonen en beschermd thuis.

Vrouwenopvang
De bijdrage voor Vrouwenopvang wijzigt vanaf 2026 als gevolg van een actualisatie van de landelijke verdeelmaatstaven. Deze middelen ondersteunen gemeenten bij de uitvoering van taken op het gebied van opvang en ondersteuning van slachtoffers van huiselijk geweld.

Maatschappelijke opvang en OGGz

De bijdrage voor maatschappelijke opvang en OGGz wijzigt als gevolg van een actualisatie van de landelijke verdeling van de decentralisatie-uitkering. Deze middelen ondersteunen gemeenten bij de opvang en begeleiding van dak- en thuisloze inwoners en mensen met meervoudige problematiek.

Nationaal Actieplan Dakloosheid
De bijdrage voor centrumgemeenten in het kader van het Nationaal Actieplan Dakloosheid wijzigt als gevolg van een actualisatie van de landelijke verdeling van de decentralisatie-uitkering. Deze middelen ondersteunen gemeenten bij het voorkomen van dakloosheid en het bevorderen van duurzame uitstroom uit de opvang.

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid
Wet op de lijkbezorging
De invoering van de gemoderniseerde Wet op de lijkbezorging is vertraagd. Hierdoor verschuift het implementatietraject van 2026 naar 2027 en worden de hiervoor gereserveerde middelen een jaar later beschikbaar gesteld. De middelen zijn bedoeld voor de implementatie van de uitbreiding van de wettelijke taken van de gemeentelijke lijkschouwer.

Wet handhaving sociale zekerheid
Utrecht ontvangt een bijdrage voor de uitvoering van de Wet handhaving sociale zekerheid. Met de invoering van deze wet per 1 januari 2027 krijgen gemeenten nieuwe en gewijzigde taken op het gebied van handhaving binnen de sociale zekerheid.

Armoedebestrijding kinderen (DU)
De bijdrage voor armoedebestrijding onder kinderen wijzigt als gevolg van een actualisatie van de landelijke verdeelmaatstaven. Hierbij wordt rekening gehouden met het aantal kinderen dat opgroeit in een huishouden met een risico op armoede.

Participatie (IU) - sociale infrastructuur, wet sociale werkvoorziening (wsw) en beschut werk
De integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de loon- en prijsbijstelling 2026. Daarnaast wordt voor beschut werk een nieuwe landelijke verdeelsleutel toegepast, waardoor de verdeling van de beschikbare middelen wijzigt.

Re-integratie dienstverlening gericht op jongeren tot 27 jaar (middelen voor individuele gemeenten)
Utrecht ontvangt aanvullende middelen voor de uitvoering van artikel 7a van de Participatiewet. De middelen worden ingezet voor ondersteuning van jongeren tot 27 jaar bij of gericht op arbeidsinschakeling.

Re-integratie dienstverlening gericht op jongeren tot 27 jaar (middelen voor centrumgemeenten)
Utrecht ontvangt als centrumgemeente middelen voor de uitvoering van de coördinerende rol binnen de arbeidsmarktregio, zoals vastgelegd in artikel 7a van de Participatiewet. Daarnaast worden de middelen ingezet voor re-integratiedienstverlening aan jongeren die door het UWV zijn afgewezen voor een Wajong-uitkering op basis van het duurzaamheidscriterium, met als doel hun arbeidsinschakeling te bevorderen.

Kansrijk Opgroeien
Jeugdhulp kinderen in een AZC
Gemeenten zijn sinds 2019 verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van jeugdhulp, inclusief jeugd-ggz, aan kinderen in een asielzoekerscentrum (AZC). De bijdrage is geactualiseerd op basis van de meest recente landelijke verdeling.

Ketensystemen Jeugd
De gemeentelijke bijdrage aan de landelijke ketensystemen voor de jeugdhulp stijgt als gevolg van een herijkte verdeelsleutel en prijsbijstelling. De middelen worden ingezet voor het operationeel, tactisch en strategisch beheer van deze systemen, die de samenwerking en gegevensuitwisseling binnen de jeugdhulp ondersteunen.

Kinderopvang pleegouders

Utrecht ontvangt een bijdrage voor de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang van pleegkinderen. De middelen worden ingezet om pleegouders financieel te ondersteunen bij de kosten die voor deze opvang overblijven na eventuele kinderopvangtoeslag.

Voorschoolse voorziening peuters
De bijdrage voor voorschoolse voorzieningen peuters is geactualiseerd op basis van de voluminastanden van uitkeringsjaar 2025. De middelen zijn bedoeld om peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie toegang te bieden tot een voorschoolse voorziening.

Levendige en gezonde stad
Antidiscriminatie voorzieningen
Het Rijk stelt aanvullende middelen beschikbaar om discriminatie op lokaal niveau te voorkomen. De middelen worden ingezet voor preventieve activiteiten van gemeenten en antidiscriminatievoorzieningen.

Pilot dakloze EU burgers
Utrecht ontvangt middelen voor de voortzetting van de pilot voor dakloze EU-burgers. Deze voorziening biedt tijdelijke opvang en begeleiding aan mensen die niet in aanmerking komen voor andere vormen van opvang, met als doel terugkeer naar werk of het land van herkomst.

Algemene Middelen en Overhead
Overhead
Op een aantal toegekende Taakmutaties is een afdracht ten behoeve van het overheadvierkant van toepassing.

Weeffout Jeugdzorg
Bij de overheveling van middelen samenhangend met de decentralisatie van de jeugdzorg van de Provincie naar gemeenten is structureel teveel overgeheveld. Hiermee wordt een onjuiste overheveling van middelen van het provinciefonds naar het gemeentefonds hersteld. Dit is verwerkt in het financieel beeld.

Afschrijvingstabel vaste activa

Met ingang van 1 januari 2026

Algemeen

Ondergrens voor verplichtingen materiële vaste activa			
	Materiële vaste activa met een economisch nut	€ 100.000	Absolute uitgaven
	Materiële vaste activa met een maatschappelijk middelen nut	€ 100.000	Gemeentelijke
Circulaire activa			
	Er is sprake van circulaire activa indien het actief een restwaarde heeft die groter is dan nul.		
Componentenbenadering			
	Indien de componentenbenadering van toepassing is, dan is de afschrijvingstermijn aangegeven in onderstaande afschrijvingstabel bij de betreffende objecten.		
Aankoop gebruikte / 2e hands objecten			
	Bij aankoop van gebruikte of 2e hands objecten is de afschrijvingsduur gelijk aan de verwachte resterende levensduur met inachtneming van bovengenoemde ondergrens voor activering.		

Categorie		Nut E/M[1]	Annuïtair / Lineair	Afschrijvings-duur (in jaren)
Immateriële vaste activa				
10 010	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	E	Lineair	Diverse
10 110	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief worden binnen bepaalde criteria geactiveerd		Lineair	5
10 190	Lopende investeringen kosten van onderzoek en ontwikkeling		Geen afschrijving	

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden over het algemeen niet geactiveerd. Voor die situaties waarin een bijdrage wel geactiveerd wordt, gelden dezelfde afschrijvingstermijnen als bij de activa in eigendom van de gemeente. Daarbij gelden de volgende activa-codes:				
10 210		Bijdragen aan in gebruik genomen activa van derden	Lineair	Diverse
10 290		Lopende investeringen bijdragen aan activa van derden in ontwikkeling	Geen afschrijving	
Financiële vaste activa				
		Uitgegeven leningen en geldverstrekkingen	Activering tegen nominale waarde	
Materiële vaste activa				
		Gronden en terreinen		
20	010	Gronden en terreinen niet zijnde parkeerterreinen	E	Geen afschrijving
20	020	Parkeerterreinen	E	Lineair 10
20	030	25% van de cascowaarde van ondergrondse parkeergarage	E	Geen afschrijving
20	090	Lopende investeringen gronden en terreinen	E	Geen afschrijving
		Woonruimten		
21 010		Woonruimten	E	Annuïtair 40
21 020		Restauratie/renovatie van permanente woonruimten en monumenten	E	Annuïtair 20
21 090		Lopende investeringen in woonruimten	E	Geen afschrijving

	Bedrijfsgebouwen			
22 010	Bedrijfsgebouwen met een economische levensduur van 40 jaar. Dit betreft onder andere: kantoorpanden, bedrijfsloodsen, scholen, peuterspeelzalen, sociale en culturele voorzieningen, broedplaatsen voor startende ondernemers, zwembaden, sportvoorzieningen en monumenten. Met uitzondering van parkeergarages	E	Annuïtair	40
22 015	Opstallen gemeentewerven (afvalscheidingsstations)	E	Annuïtair	10
22 020	Parkeergarages	E	Annuïtair	40
22 040	Restauraties/renovaties van semipermanente bedrijfsgebouwen	E	Annuïtair	10
22 030	Restauraties/renovaties van permanente bedrijfsgebouwen en monumenten	E	Annuïtair	20
22 050	Restauraties/renovaties die de economische levensduur van permanente bedrijfsgebouwen met 30 jaar verlengen	E	Annuïtair	30
22 090	Lopende investeringen bedrijfsgebouwen	E	Geen afschrijving	

	Grond- weg en waterbouwkundige werken			
23 010	Aanleg, reconstructie, renovatie verhardingen Inclusief ondergrond	M	Lineair	40

23	020	Aanleg, reconstructie, renovatie civiele constructies	M	Lineair	50
23	025	Aanleg, reconstructie, renovatie Werven c.a.	M	Annuïtair	50
23	090	Lopende investeringen grond- weg- en waterbouwkundige werken	M	Geen afschrijving	
23	510	Riolering: aanleg en vervanging	E	Annuïtair	40
23	520	Sportterreinen: aanleg en inrichting	E	Annuïtair	30
23	530	Sportvelden: aanleg en inrichting toplaag	E	Annuïtair	12
23	590	Lopende investeringen riolering en sportterreinen	E	Geen afschrijving	

	Vervoermiddelen			
24 010	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 5 jaar. Dit betreft onder andere: personenwagens, bestelwagens (5 jaar), tractoren, grote en kleine inzamelvoertuigen voor intensief gebruik en tweedehands grote inzamelvoertuigen	E	Lineair	5
24 020	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 8 jaar. Dit betreft onder andere: grote en kleine inzamelvoertuigen voor normaal gebruik, vrachtwagens en grote aanhangwagens	E	Lineair	8
24 030	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 10 jaar. Dit betreft onder andere: kleine aanhangwagens en bestelwagens	E	Lineair	10

24 040	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 40 jaar. Dit betreft vaartuigen (bedrijfsboten) en vaartuigen casco	E	Lineair	40
24 090	Lopende investeringen vervoermiddelen	E	Geen afschrijving	

	Machines, apparaten en installaties			
25 010	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 5 jaar. Dit betreft onder andere veegmachines en opnamekoppen voor inzamelwagens	E	Lineair	5
25 015	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 6 jaar. Dit betreft onder andere opnamekoppen voor inzamelwagens	E	Lineair	6
25 020	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 7 jaar. Dit betreft onder andere: apparatuur parkeren	E	Lineair	7
25 030	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 8 jaar. Dit betreft onder andere: installaties parkeren	E	Lineair	8
25 035	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 10 jaar.	E	Lineair	10
25 040	Machines, apparaten en installaties gebonden aan gebouwen: Dit betreft onder andere: beveiligings-, verwarmings- en brandblusinstallaties	E	Annuïtair	10
25 050	Gebouwgebonden installaties: o.a. liften en klimaatinstallatie	E	Annuïtair	40
25 090	Lopende investeringen machines, apparaten, installaties met economisch nut	E	Geen afschrijving	

25 510		Verkeersregelinstallaties (VRI's)	M	Lineair	10
25 520		Openbare verlichting	M	Lineair	25
25 590		Lopende investeringen machines, apparaten, installaties met maatschappelijk nut	M	Geen afschrijving	

		Informatie- en communicatietechnologie (ICT) vervolg machines, apparaten en installaties			
26	010	Hardware, grootschalig	E	Annuïtair	7
26	020	Hardware, kleinschalig	E	Lineair	5
26	030	OS Werkplek	E	Annuïtair	5
26	031	ICT infra inpandig (data- en telecommunicatie)	E	Annuïtair	7
26	040	ICT machines (PC's. laptops, servers, data-opslag)	E	Annuïtair	5
26	050	Mobiele ICT apparatuur (telefoons en tablets)	E	Annuïtair	3
26	051	Overige telefonie	E	Annuïtair	7
26	060	Netwerken	E	Annuïtair	7
26	070	Verbindingen ICT infra lang (in en buiten pand tot aan patchkast)	E	Annuïtair	10
26	081	Firewall aanpassen, uitbreiden	E	Annuïtair	5
26	082	Netwerkauthenticatie	E	Annuïtair	7
26 090		Lopende investeringen ICT	E	Geen afschrijving	

		Overige materiële vaste activa			
26	011	ICT grootschalig, software	E	Annuïtair	7
26	021	ICT kleinschalig, software	E	Lineair	5
		Kunstvoorwerpen met cultuurhistorische		Geen afschrijving, worden niet	

		waarde		geactiveerd	
29	110	Overige materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	M	Lineair	15
29	111	Speeltoestellen	M	Lineair	15
29	112	Bomen en overig groen	M	Lineair	30
29	190	Lopende investeringen met een maatschappelijk nut	M	Geen afschrijving	
29	921	Inrichting van gebouwen, alsmede voorzieningen in en aan gebouwen en inventaris: bureaus, stoelen, kasten etc.	E	Annuïtair	10
29	920	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 10 jaar: Dit betreft onder andere: binnenbak en toegangssysteem ondergrondse containers	E	Lineair	10
29	925	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 15 jaar. Dit betreft onder andere: perscontainers, GTE-containers	E	Lineair	15
29	930	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 20 jaar. Dit betreft onder andere: betonputten ondergrondse container	E	Lineair	20
29	991	Lopende investeringen met een economisch nut o.a. software	E	Geen afschrijving	

[1] E=Economisch nut; M=Maatschappelijk nut

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven; stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt ook het Gemeentefonds, en andersom.
Actuele begroting	De laatst door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Dit betreft de nominale begroting plus alle door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. Deze wordt geacht de waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening van lasten en baten.
Algemene dekkingsreserves	Reserves waarvan de renteopbrengst wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.
Algemene reserves	Alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves. Tot de algemene reserves worden gerekend de algemene reserve in enge zin, de algemene dekkingsreserves, de reserve grondexploitaties en de dienstbedrijfsreserves.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds door het Rijk aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Baten	De aanduiding volgens de comptabiliteitsvoorschriften voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de ramingen tijdens het begrotingsjaar; een dergelijk besluit wordt door de gemeenteraad genomen.
Bestuursrapportage	De eerste bestuursrapportage is onderdeel van de voorjaarsnota. De tweede bestuursrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting uitgebracht. Hierin wordt tussentijdse verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en worden nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd. Op basis van deze informatie kan tussentijds worden bijgestuurd en vindt bijstelling plaats van de lopende begroting.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestedingsrichting heeft gegeven.
Besluit Begroten en verantwoorden (BBV)	Wettelijke voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en –jaarstukken.
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten.
Decentralisatie	Het overdragen van meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar lagere overheden. Concreet kan dit leiden tot overheveling van taken (en de daartoe benodigde middelen) van de centrale overheid naar andere overheden.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een maximale hoeveelheid prestaties wordt geleverd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op verbetering van bedrijfsvoering.
Egalisatievoorzieningen	Voorzieningen die samenhangen met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten.

Begrip	Omschrijving
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat.
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld (kort) en kapitaal (lang) voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geleend. Daardoor kunnen tijdelijk overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- en kapitaalmarkt wordt dit glad gestreken.
Garantie	Zekerheidstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Bij derden valt te denken aan sportverenigingen of welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling zal de gemeente de resterende schuld dienen af te lossen.
Gemeentefonds	Landelijk fonds onder beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerend.
Investering	De aanschaf of de productie van een kapitaalgoed.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. De jaarrekening geeft een analyse van de afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programma- en paragraaf verantwoording
Kapitaalgoederen	Duurzaam productiemiddel, dat nodig is om de aan de burgers te leveren diensten en goederen, te produceren. Daarbij gaat het om een productiemiddel dat meerdere jaren meegaat en veelal veel waarde heeft.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn de exploitatiekosten van vaste activa. Deze volgen de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en nemen de rentekosten af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kortlopende leningen	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (looptijd korter dan een jaar).
Langlopende leningen	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (looptijd langer dan een jaar).
Nominale begroting	De raming van lasten en baten die is opgenomen in het boekwerk van de programmabegroting. Behandeling en vaststelling vinden plaats tijdens de begrotingsbehandeling in november.

Begrip	Omschrijving
Normeringssystematiek	Ook wel bekend als 'samen de trap of, samen de trap af'. Volgens deze systematiek is de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gekoppeld aan de omvang van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Als de relevante rijksuitgaven stijgen, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds toe; dalen de rijksuitgaven, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds af.
Omslagrente	De rekenrente die de Centrale Treasury gebruikt voor het berekenen van de rentelasten over de gedane investeringen. Deze rente is onderdeel van de kapitaallasten en wordt doorberekend aan de diensten.
Programmabegroting	Het overzicht van de verwachte lasten en baten, opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De programmabegroting is opgebouwd uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, die op hoofdlijnen inzicht geven in het voorgestane beleid en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en de daarop volgende drie jaren. De programmabegroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
Overzicht van lasten en baten	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten. De programmabegroting is opgebouwd uit het jaarverslag en de jaarrekening. De programmaverantwoording dient ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Reserve grondexploitatie	Het weerstandsvermogen dat dient als buffer voor de risico's die worden gelopen bij grondexploitaties.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Daarom behoren ze tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Risicomodel	Overzicht van risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten (deze laatste worden gedekt door de algemene reserve en/of bedrijfsreserves).
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten dienen door structurele opbrengsten te worden gedekt.
Subsidie	Overdracht van de gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.

Begrip	Omschrijving
Verplicht deel reserve	Middelen worden als verplicht aangemerkt indien sprake is van een juridisch afdwingbare verplichting richting derden. Een dergelijke verplichting bestaat wanneer er met derden afspraken zijn gemaakt over de besteding van middelen in een juridisch bindende wijze zoals een contract, opdracht of schriftelijke bevestiging. Het bestaan van concrete plannen of een bestemming van (een deel van) de middelen ter dekking van bijvoorbeeld onderdelen van het coalitieakkoord, zijn niet aangemerkt als juridische verplichting zolang er geen afspraken met derden zijn vastgelegd.
Voorziening	Verplichting met een voorwaardelijk karakter. Deze wordt op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze wordt getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich al heeft voorgedaan. Een voorziening moet dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichting. Voorzieningen worden onderscheiden in risico- en egalisatievoorzieningen.
Weerstandsvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen).
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden